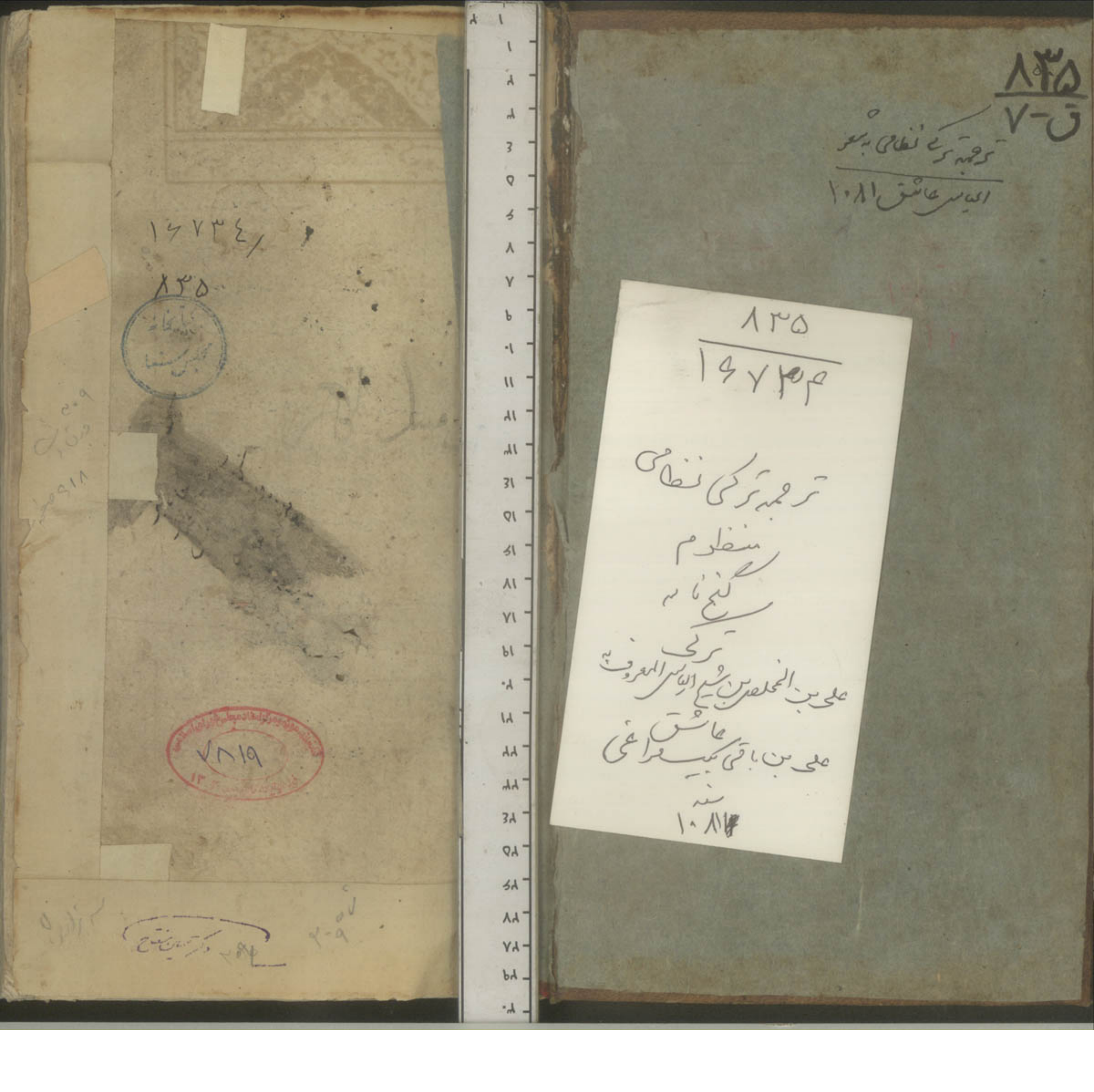

ترجمهٔ ترکی نظامی به شعر
الیاسی عاشق ۱۰۸۱

ترجمه ترکی نظامی
منظوم
گنج نامه
ترکی
علی بن المخلص بن شیخ الیاس المعروف به
عاشق
علی بن باقی کیسراغی
سنه
۱۰۸۱

۸۳۵
ق-۷
ترجمه ترکی نظامی بشعر
الیاس عاشق ۱۰۸۱
۱۶۷۳۴
۸۳۵
۸۳۵
۱۶۷۳۴
ترجمه ترکی نظامی
منظوم
گنج نامه
ترکی
علی بن المخلص بن شیخ الیاس المعروف به
عاشق
سنه
۱۰۸۱

ترجمهٔ ترکی نظامی بشعر
الیاس عاشق ۱۰۸۱
۸۳۵
۱۶۷۳۴
ترجمهٔ ترکی نظامی
منظوم
گنج نامه
ترکی
علی بن المخلص بن شیخ الیاس المعروف به عاشق
علی بن باقی بکیسراغی
سنه ۱۰۸۱

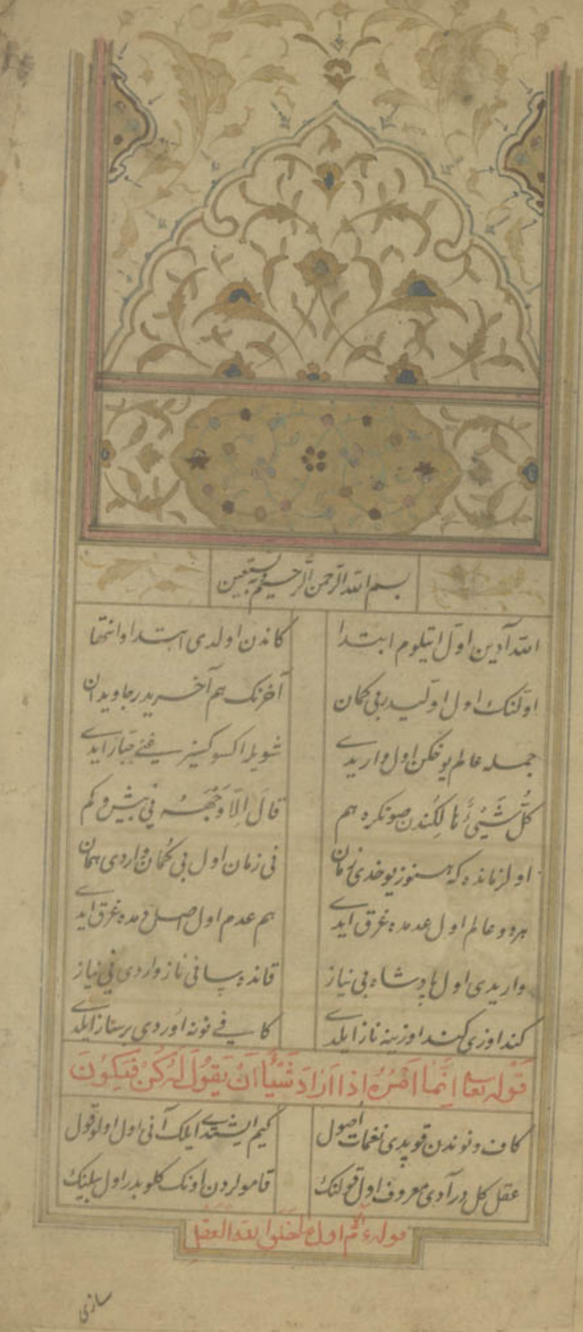

۸۳۵
۱۶۷۳۴
۷۸۱۹

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

حمد بیحد و سپاس بی قیاس مالک الملکی که خالق زمین و آسمان صانع کون و مکان
مبدع فلک دوار و مخترع صورت نگار مظهر الوان و مونس جان بر پادشاهی که حجره دل
عاشقان را بقنادیل الطاف و مصابیح اعطاف روشن و منور گردانید و صحیفه سینه سیاد
باظهار فرقت و از بار محنت گلشن و مزین ساخت و خلوتسرای دل محبان را شمع عشق افروخته
و چشم سینه پرکینه زراقان را بسوزن قهر بردوخته بعده صد هزاران هزار صلاة صلوة و تحف تحیات
بروح پاک اشرف موجودات و رسول کاینات رحمت عالمیان و صفوت آدمیان فخر اولاد آدم
قطب اوتاد عالم منبع جود و الکرم افصح العرب والعجم صادق بلا کذب محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب
صلوات الله علیه و آله الطیبین و الطاهرین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا اما بعد در میان افاضل علمای بلاغت
وامنای طریقت و فصحای معرفت و حکمای حقیقت از مشایخ و شیوخ اولیا و اصفیا هستند که ایشان

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

الله آدین اول ایتلوم ابتدا
کاندن اولدی ابتدا و انتها

اولنک اول اولیدر بی گمان
آخرنک هم آخریدر جاویدان

جمله عالم یوخکن اول وار ایدی
شویله کسو کنز خفی جبار ایدی

کل شیء هالک دن صونکره هم
قال الا وجهه فی بیش و کم

او لامکانده که هنوز یوخدی زمان
نی زمان اول بی گمان واردی همان

هر دو عالم اول عدمده غرق ایدی
هم عدم اول اصلده غرق ایدی

وار ایدی اول پادشاه بی نیاز
قانده پیانی ناز واردی نی نیاز

کندوزی کندو ایزینه ناز ایلدی
کاف نونه اوردی بر ساز ایلدی

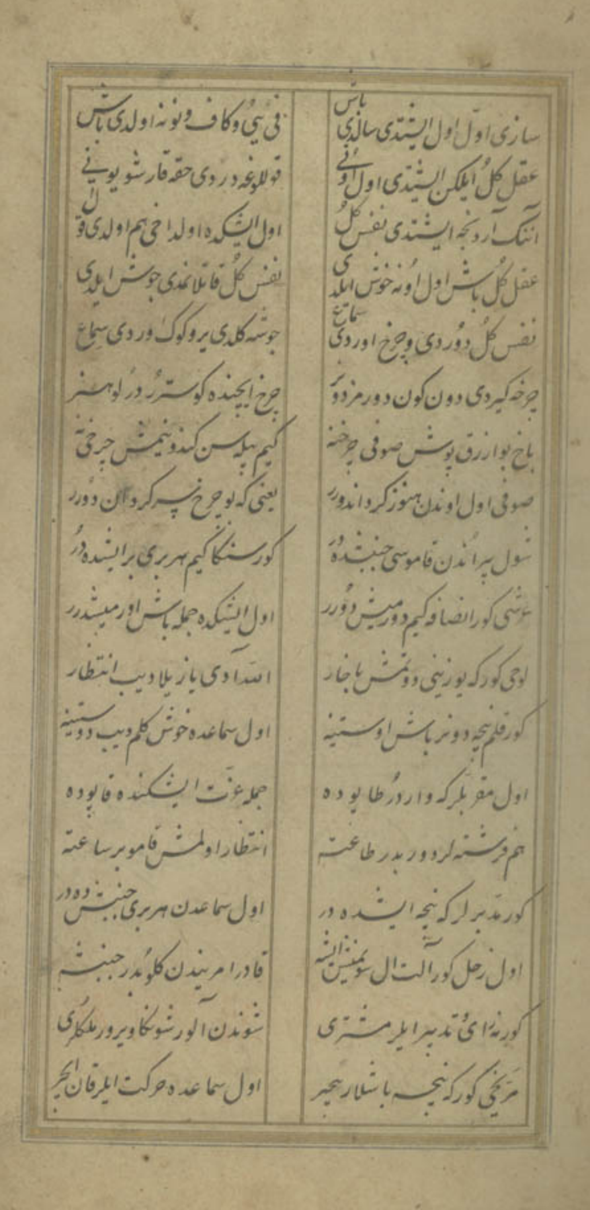
قوله تعالی انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون

کاف و نوندن قویدی نغمات اصول
کیم ایشتدی ایلک آنی اول اولو قول

عقل کل در آدی معروف اول قولنک
قامولردن اونک کلوبدر اول بیلنک

قوله علیه السلام اول ما خلق الله العقل

سازی

سازی اول اول ایشتدی سالدی باش
نی یی و کاف و نونه اولدی باش

عقل کل ایلکن ایشتدی اول اونی
قوللغه دردی حقه قارشو یونی

آنک آرده نجه ایشتدی نفس کل
اول ایشکده اولداخی هم اولدی قول

عقل کل باش اول اونه خوش ایلدی
نفس کل قاتلاندی جوش ایلدی

نفس کل دوردی و چرخ اوردی سماع
جوشه کلدی یر و کوک وردی سماع

چرخه گیردی دون گون دورمزدر
چرخ ایچنده کوسترر دورلو هنر

باخ بو ازرق پوش صوفی چرخنه
کیم بیلهسن کندونیمش چرخی

صوفی اول اوندن هنوز گرداندرر
یعنی که بو چرخ پر گرداندرر

نول بیراندن قاموسی جنبشدهدر
گورسنگا کیم هر بری بر ایشدهدر

شهی گور انصافه کیم دورمیش دورر
اول ایشکده جمله باش اورمیشدرر

لوحی گور که یوزینی دونمش باجار
الله ادی یازیلادیب انتظار

گور قلم نجه دونر باش اوستینه
اول سماعده خوش کلم دیب دوستینه

اول مقربلر که واردر طاپوده
جمله غرقت ایشکنده قاپوده

هم فرشتهلر دورر بدر طاعته
انتظار اولمش قامو بر ساعته

گور مدبرلر که نجه ایشدهدر
اول سماعدن هر بری جنبشدهدر

اول زحل گور الت ال سونمیش ایشه
قادرامر ییندن کلوبدر جنبشه

گورنه ای تدبیر ایلر مشتری
شوندن الور شونگا ویرور ملکلری

مریخی گور که نجه باشلار هنر
اول سماعده حرکت ایلرقان اگر

کور عطارد اول سماعده نه دوزر
کوردکن ایشتدوکن جمله بارزر

زهره بر کور که نیجه شاد و کام
اول سماعده ذوقه غرق اولمش تمام

آی بر کور که اولورمی هیچ ملال
اول سماعدن کاه بدر و که هلال

کور بو یولدوزلاری نیجه سور نشور
اول سماعدن حرکت ایلر بو کروشور

کور بولوتلار نیجه اوینار دورمادین
نیجه آغلار هیچ کیمسه اورمادین

یل‌لری کور که نلر ایلر نه لر
اول سماعدن درلو یوزلر تازه لر

صولری کور نیجه آقر دورمدین
بر قومازخاندا الیسه یوزسورمدین

یری کور که سجده یه اورمش یوزین
اول سماعده یاوی قلمش کندواوزین

کور بو اودی نیجه یانر یاندورر
هم دونر حالدن حاله هم دوندرور

کور دکزلر موجی نیجه چاپنجاور
اول سماعدن کیجه کوندز یاپنجا یوز

کور معادندن نیجه جوهر بتر
قوتندن نیجه خشک و تر دوتر

کور نباتدن نیجه نعمتلر کلور
اول سماعدن قاموسی لذت الور

کور بو حیواناتی جمله جنس جنس
اول سماعدن جوشه کلدی انقد و جنس

کور بنی آدم نه ایشلر قانیادر
اول سماعدر کیم قاموسین اوینادر

کیمی پیغامبر کیمی امتلری
بر بر ینه باغلو در همتلری

کیمی سلطاندر کیمی لشکر انکا
اول سماعده بو کروشورلر کور سنکا

انبیاء و اولیاء و خاص و عام
اول سماعدن بیله ویرمش ننک و نام

جوشه کلمش قاموسی حرکت قیلور
کیمی دورر کیم کیدر کیمی کلور

جمله مخلوقات جمله انس و جان
یره کوک و عقل و نفس و جسم و جان

او سماعدن حرکت ایلر قاموسی
کیمسیه هیچ آصی قیلمز ناموسی

کنکلوکنکسیز کاف و نوندن اوین ایرو
خلقی قویماز برقرار ایجره سورو

جمله خلقی اوینادان اول اون درر
بو سماعنک سازی کاف و نون درر

قوله تعالی وَاِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

کل عالم بر اشارتدر همان
یوز منک انجه ملکی وار بو نهان

کیم آنی کوزلر یا قوب کورمیش دکل
دیللرا اول ایلدن خبر ویرمیش دکل

هم قولاخ ایشتمدوکدر آدنی
هیچ کیمسنه بیلمدوکدر دادنی

فکری عقلنک ایرمز اول منزله
ادی اول ملکنک اونن کلمز دیله

اولدورر اول ملک وحدة اولدرر
اوشبو ملکی یوخ کن اول اولدورر

هم دیلرسه وار ایکن یوخ ایلمک
هرکز اننک حکمنه یوخدر امک

قوله تعالی اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ آخَرَ

نه اولالدی اول بو ملک اولماغیله
یا بو ملک اولماسه نسی اکسیله

اول دیمکدن چون بو دنکلو ملک اولور
اولماسه اول ملک نسی اکسیلور

اون سکز منک عالمنک قدری انکا
بو خدرر بر ذرجه اونکدین صونکا

قدر و قیمت کندونک وار کندوه
کندویی کندو بیله کندو دویه

آنجلاین کیم وارانی کیم بیله
یا انکا لایق عبادت کیم قیله

اول که عالم خلقینک فخر ایدی
اول مقامدن بر خبر هیچ ویرمدی

دنیادن چون تشنگیه آچدی گوزین — اول دنکیزدن یاودی قیلدی کندو اوزین

عجز ایله پس بر مقام ایتدی حقا — ویدیسی یا الله ویا سبحی بقا

قوله ع م ما عرفناك حق معرفتك قال رسول ع م وما عبدناك حق عبادتك

ایله که بلمکدی پسنی بیلدم — آنی که قیلماخ گرکدی قیلدم

چون حبیب الله بونا لشده در — کل قیلیس ایت آبروغی نه ایشده در

جمله عالم عجز ایله قالمشدورر — اول دنکیزده کلی غرق اولمشدورر

نیجه بیلسون قطره دریانیدوکن — ذره نه بیلسون گونش نجیدوکن

عجز ونالش پس بزه لازم دورر — آنی بیلمک دعویسنده کیم دورر

کیمسه که بیلماز اولا کندو اوزینی — نیجه ایده آنی بلمک سوزینی

مناجات مولی

ای خداوندا سنک لطفک دلیم — سن پسن آخر هم حکیم وهم علیم

هم بصیر وهم خبیر وهم شکور — هم رحیم وهم کریم وهم غفور

جمله سن پسن آشکارا ونهان — بی زمان وبی مکان وبی نشان

نی سنکا عقل ایره بیلور فکر ایله — نی سنی دل ایده بیلور ذکر ایله

پادشه سن بزه بز قول سنک — یوخ ایدوک بز سن بزی وار ایلدنک

جانی پسن ویردنک تنه وجانه تن — جان تنه جاندر وجانک جانی سن

عشق دولت عقل ودانش جان کوکل — ایشیکنده جمله بونی باغلو قول

جمله سنده‌در بزوم سرمایمز — ذات ایچینده نقد وکنج ومایه مز

ورنه خود بز بر آوج تپراغدق — تپراغ اولمادین اوکندین یوخ ایدوق

نه اولا بزده اوله لایق سنکا — کلمدی بر لایق ایش اونکدین صونکا

جمله وارلغ پس سنکدر ای جلیل — اول آخر هم سنکا سن دلیل

سنکا لایق قانی عقل انکلایسی — یا قولاخ قانی که سوزدنکلایسی

قانی لایق گوز که سنی بویلیا — قانی آری دل که سنی سویلیا

قانی گونکل کیم قیله هردم نیاز — قانی قوللوق قانی دوستلق قانی راز

قانی طاعت حضرتنه نازایتمکا — قانی قوت دوغری یوله گیتمکا

قانی لایق تن که اول امرنک دوتا — امر ایچنده اوله هر دم اول دوتا

قانی نفس اول امرنکه غوث قیله — امر ایچنده قول اولا کمز قولا

قانی اول جان کیم سنکا لایق دورر — سنی سومکلک انکا لایق دورر

قانی اول عشق حقی کیم اول بزی — الله الله گوستره گورکلو یوزی

قاموسی اول حضرته لایق دکل — آنده عرضی کیمسه که لایق دکل

رحمتنکا سن قبول ایتسنک مکر — قیله سن قوللارنکه رحمت نظر

بیلوروز بیزدن بزه یوخ در مدد — حضرتنکده فضل ورحمت بی عدد

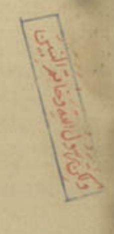
بیز بیلوروز بزی چوخ قلدق گناه — سن کریم سن یارلغا ای پادشاه

حالمیزه منصفوز اونکدین صونکا — یولمز دوغری گیدر سندین سنکا

قاچوبان قورتولمغا بر یوخدورر — یوز سنکا دوتدوخ که فضلنک چوخدورر

قانی اول عشق حقیقی کیم بزی بی...

قوله تعالی فأین المفر وقوله تعالی ان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء

سندن آیرو یوخدر الله الاّ سن — وار ایدنک سن جمله عالم یوخ ایکن
اولمادی اورتاخ کیمسه السو نکا — اولمادی اولمایسر اوندین صونکا
اول محمد هم قولنکدر هم رسول — آنی سن سودنک سن قلدنک قبول
بزانکا کرتو اینا ندوخ صدقیله — کیم بارین بیزه شفاعت اول قیله
اول امام اولدی و بیز اویدق انکا — آننک ایله وارورسندین بیکا
عاشقه سن سن بوسوزی ایتدرن — جان ایچندن دردنی دشره سورن
سن قبول ایله نیازین ای جلیل — دوغری یولده توفقنک اولسون دلیل
اول حبیبنک حرمتیچون ای کریم — قامویه سن رحمت ایله ای رحیم

بسم الله الرحمن الرحیم
در نعت سید المرسلین و رسول رب العالمین محمد المصطفی صلوات الله علیه

اول ایتلوم اول بیزنک بیرلیکینی — کیم بیلور اول قامونک دیرلیکینی
بیرلک انکا یاراشور که بیر دُرُر — یاراوب اولدر که قادر دُرُر
یاراوان ایکی جهان بنیادین اول — آشکار او نهان بنیادین اول
عرش و کرسی یر و کوک لوح قلم — اول بنادن قویدی بو قامو علم
جمله در لو نسنه نک اولدر جانی — قامو نسنه انکیزین ایستر آنی
کر کنش کر آی کر یولدوز دُرر — قامو سینک مقصدی اول یوزدُر
کر فلک در کر ملک کر آسمان — جمله سینک جانی اولدر بی کمان
کر وحوش و کر طیور و انس و جن — کوزلیو جان کورمدیلر کندودین
یر و کوک قاموسی آننک حضرتی — یر و کوکه دوبتالو درقدرتی

ایلغار ایسه

ایلغار ایسه یر گوک انکا ایردمز — یر گوک ایلی گوزلب انی گوره مز
زهی قدرت زهی عزت زهی جال — زهی لطف و زهی فضل و زهی امثال
چونکه دوزدی ملکی بو ترتیبله — کندو کینزلندی آدین ویردی دیله
ساجدی کندو وارلغن بو ملکینه — دوشدی دو بدزسو نکنه و ایلکینه
اونک کلنلرنک سیز آنی بیرلدی — سونک کلن هم بیزانکا بیردیدی
اونکده سونکده قامونک مقصودی اول — کلمش و کلدیجی ننک معبودی اول
ماسوی الله هر نه وار قولدر انکا — قول ایچنده قولاوزا اولدر انکا
اولدر آخرنجه جست وجو قیلن — اولدور رهم ایستیوب آنی بولن
کیم ایره بو علمه هم بو حکمته — کیم کیره بو صفته بو قدرته
یوخیدی بو عالم اول وار ایدی — جملیسین عشقه کرفتار ایلدی
اول کتورمشدر عدمدن عالمی — اول کتوردی هم عدمدن آدمی
عالم اوزره دوزدی عبرت نسخه سین — آدم اوزره اوردی دانش نقطه سین
آدمه اول نسخه کوستردی حق — دستور اولدی که آلا آندن سبق

قوله تعالی و علم آدم الاسماء کلها
قوله تعالی فاعتبروا یا اولی الابصار

هر کیم اول نقشی باخواو خو ما دی — هر حیوان کرچه آدم دراد دی
چون بو نقشی بیزه کوستردی درست — کندوسی ویردی سبق او خیدی بحُست

قوله تعالی اولئک کالانعام بل هم اضل لا

جان که آنی دویدی نیجه دوره کُ — الاتن که چوخ شکرقیلسه کرک

پس بزه واجب در شکر و ثنا — کونده یوز منک جانه یوز منک کز تنه

قوله تعالی ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء

زیرا که تن بر آوج تیر اغیدی — بیله لکدن اولدم اول ایر اغیدی

چون چلب اول تیراغی قیلدی کهر — پس مع تن اوستنده چوخ شکرانه‌دا

جمله اعضا شکرا وا قیلسه کرک — نیدوکین و نولدوغن بیلسیا کرک

قوله تعالی ولئن شکرتم لازیدنکم

کیم حلال اولا بو جان یولدا اشلغی — هرکز آیرلمایه عشق قولدا اشلغی

جان داخی قلبغ کرک شکر و سپاس — قامودن یک اولسه یکدر حق شناس

زیرا جان بیلور بو دولت قدرینی — جان کورهسیر هم اول آنیک بدرینی

قوله تعالی وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة

جان و تن چون بو ایشه قایم دوره — دوستلقی ایرلمدن دایم دوره

جان ایچنده دوغه اول جان کونشی — تن ایچنده قونا اول دولت قوشی

جان کونه شی ایره جمله جانلره — شعله سندن سایه دوشه تنلره

کان او لا اول جانه تن کوهر قوبا — قول اولا جمله جهان آنکا طابا

هرکه قول اولدی بو عالم دوستینه — حاکم اوله جمله عالم اوستینه

قول اولان اولدر که دوتا امرینی — امر ایچنده سوره حرج عمرینی

قوله تعالی فاستقم کما امرت

دیلیا قولم دیجی چوخدرر — ویلنک انده قیمتی هیچ یوخدرر

هر کیمنک کیم دیرلیکی لایق اولور — اول قابوده سوکلو لایق اولور

ایستیب کیمسه آنی نجه بولا — یار خاصی نذر آنک کیم بیله

الا آننک دوستلرین بولمغ کرک — انلارنک کوکلن اله آلمغ کرک

دوستنی سومک آنی سومک اولور — دوست رضاسنده اولان آنی بولور

نیته کیم پیغمبره اولدی خطاب — عاقله معنی بیرا وشبو جواب

قوله تعالی قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله

عاشق اول حق دوستنه کندا وزنکی — تپراغ ایله الغنده یوزنکی

فی نعت النبی صلی الله علیه

اول رسول که حق حبیبم دردیدی — اول حبیب ایکن بو عالم یوخدی

دوزدی آنک دوستلو غیبنه عالمی — هسم آنکا قیلدی رعیت آدمی

ایلدی عرشی آنکا پیران ایچون — دوشدی فرشی آنکا میدان ایچون

انبیالر جمله آنک لشکری — اولیا جمله آنکا اولدی چری

یر یوزینی دوتدی آنک هیبتی — کونده بش کز اورولا در نوبتی

اول کیجه که اول نبی میندی براق — عرش آنک نعلینینه اولدی دوراق

قاب قوسین اولدی منزلگاه آنکا — کورنه دولت ویردی اول الله آنکا

کندا وزینی حق آنکا روز ایلدی — لوح نقش اولدی آننک ابجدی

قالمدی هیچ لنه که اول بیلمدی — آنکا بنکزر کیمسه موندهکلمدی

انبیانک اصلی و ختمی در اول — اولیا هم جمله آندن بولدی یول

کیمدر

قوله تعالى اقتربت الساعة وانشق القمر

پیشوای جمله جاندر اول حبیب … فاموردر حق انی قلدی طبیب
کیم علاج اول ایلدی جان رنجنه … اول یتوردی جانی رحمت گنجنه
دین آننک قولی ایله قایم درر … شرعی اننک باقی و دایم درر
معجزاتین شرح ایدرسم بی شمار … داش نطقه کلدی آغج ویردی بار
آی اولدی بر اشارتدن دو نیم … شرقه غربه سیر قیلدی هر دو نیم
یه کلدی بر کباب اولدی بر ای … کوردیلر بو معجزی یوخسول و بای
صو یاوب نشمش قوزی سویلادی هم … ایتدی منمدن یمه زهر الوده ام
کرد وحوش و کر طیور و انس و جان … دیدی قاموبه رسول انس و سبحان
اولی دو غیجق بتلر اولدی سرنکون … بت پرستلر قاموسی اولدی زبون
عالم ایچره حق انی اغولدی … هم حقی توحید ایله اول بیرلدی
سجدی دیندن کفر و شرک و شکلری … ویردی دستور قیر مغان مشرکلری

قوله تعالى فاقتلوا المشركين كافة

حق انکا انا فتحنا آتیین … ویرمیش ایدی ویردی فتحنک علامتین
ویردی نصرت برله فتح الله انکا … یازلودر نصر من الله کورسنکا
کورنه خلعت ویردی انکا اول کریم … کلدی حضرتدن انکا خلق عظیم
طه برله اوکدی اننک اوزینی … یعنی ای بدری دیوبن یوزینی
والضحی واللیل طانق اول یوزه … ساچی دونه یوزی بنکزر کندوزه
دون و کوندز چون تمامت اولدور … پس بو عالمده کرامت اولدورر

قوله تعالى ولقد كرمنا بنى آدم

بونی آدم مکرم اولدوغی … انی سیلمک درکرامت بولدوغی
یارین آنده بوکنا هلو قوللاره … اول شفاعت ایلسیر بونلاره

در ستایش امیر المؤمنين عليه الصلوة والسلام

مصطفی دن سونک امیر المؤمنین … اول علی کیم آچدی اسلامک یولین
چالدی کافر بوینا اول ذو الفقار … ضربتندن پاره لندی ذو الخمار
دین قیلیجن چالدی کافر بوینا … کیمسه قاتلانمادی حربی اوینا
دین بولنده اول بوکش ایش ایشلدی … مصطفی خشنود یعنی ایستدی
هر ایشی که اول رسول ایتدی قبول … تنکری اوندن راضی اولور شک دکل
سیز داخی ایستنک رسول خشنودلغین … تا بولاسیز اول حقنک خشنودلغین
رحمتندن خوش دوته الله سیزی … دوپستنه باغشلیا قاموسیزی
هر کیم اننک دوستنی دوشمن بیلدی … خشم ایچنده قالدی رحمت بولمدی
مصطفی دوستلوغیچون اولدی جهان … هر نه کیم وار انکار او نهان
عاشقه پس امر واجب اولدررر … اول نبی شرعی که دوغری یولدورر
دوته اول دوغری یولی دوغری کیده … نکه یاد اندیشه وار سا ترک ایده

قوله تعالى ان هذا صراطى مستقيما ولا تتبعوا السبيل الآية

ای خدایا دوغری یولدان ایرماغیل … اول حبیبنکدن بزی آیرماغیل

در نبوة سيد المرسلين وخاتم النبيين محمد المصطفى

کیمسه کا اول حق کوتوردی کیم بابا … جنسه کیم اول آختدی کیم کسا

قوله تعالى لولاك لما خلقت الافلاك

اول خوانی کیم اول وشادی کیم دره اول جانی کیم اول بزره دی کیم بیره
اول قاپو کیم حقدن آچلیش اولا تا ابد ایرلمدین باسیقی قالا
اول کیمنایه که حق منم دیدی لاجرم جانلرده یازیلور آدی
اول آخر دوستی قایم دورر ایشندنک اول دولت ایسی کیم درر
مصطفی در مصطفی در مصطفا مجتبی در قامولردن مجتبا
ایله سودی پس حلیب اول احمدی هم رسولم هم حبیبم دیدی
هم دیدی کر پس اولامزدنک عیان یارا در دکل ایدم کون ومکان
جمله پسنک دوستلو غنکچون ایلدوم سنک آدنکله بیله یازدم آدم

قال الله تعالی لولاك لولاك لما خلقت الافلاك

پس بلیلک که کلدی هم کلیه مصطفی کبی کیمسنه ونبیه
نه واخی قرآن سکبی خوان کله پیر یمیسنلر آنی محروم قاله پیر
ای حلیب پس روزی قیل قوللارکا اول اولو خوانی بو بوخسوللارکا
کرنیجه که دل ایرمز بو سوزه قامو پیله فرض واجبدر بزه
مصطفی اصحابنی یاد ایلمک آنلارکله کونکلمز شاد ایلمک
کیم اولار دوغری بتون یول واردیلر هر نه مقصود ایدیکا انکا اردیلر
آنلاری انکماق کونکلمز صیقلی قامو سینک سرفرازیدی علی
دیلمزدن آدلری اکسلمسون کونکلمزدن دادلری اکسلمسون
هم اولاردن خشنود اولسون تانکر رحمت ایچره دوتسون اول الله مز

کیم اولار در

کیم اولار در قامونک یوزی سویی آنلاره ویردی حلیب کونکلو خویی
آنلارنک یوزی سویی چون ای کریم عاشقه لطف ایله ای رب الرحیم
آنلارنکله بیله قویماخ روزی قیل یارین انده جمله منبری ای جلیل

داستان اول اشارت در یکانکی اصحاب رسول که زندکانی با حبیب حق چکونه کرده اند وچون ادیب بوده اند

ایشد ایمدی ایدیم بیر آنلاری حق یولنده اول بریکین جانلری
بیرلک ایچره کیم نه دولت بولدلر بیرکوبن نیچه یولداش اولدیلر
دنکله ایدی مصطفی نک حالنی کیم نیسه آچدی اسلام یولنی
اول زمانکم دنییه کلدی رسول نه یول ارکان واریدی نه خود اصول
بیریوزی دوپتالو کافرلر ایدی دیریلوبن خاچه طاپونلار ایدی
مصطفی عرض ایلدی حق وارلغین سویلدی هم کندو پیغمبرلغین
دعوت ایتدی بونلری حق یولینه دیدی کلنک ای قوم کرچک دینه
بونلار ایتدی دونمزز بیر سوزیله لشنه کوستر که کوراوز کوزیله
مصطفی دن معجزات ایستادیلر هر بیرلیسی بیر دیلک دیلادیلر
قاموسینک ایسنکی اولدی تمام هر بیری مقصودینی بولدی تمام
دیرلوب اول سروره سویلدیلر جمله ایشنک جادولقدر دیدیلر

قوله تعالی ان هذا الا سحر مبین

داخی بدتر اولدی دشمنلکلری هیچ یورتمزلار ایدی پیغمبری

هر بری بیر درلو مکر ایدر ایدی   نه جفا کلسا رسول اودار ایدی
تا صحابه کلمیجه بیر بیره   کیمسه باشش اندرمدی اول بیروره
چونکه اصحابه دوزلدی جانیله   کورنه قلدیلر اولار دشمانیله
دین قیلیجن اللرینه آلدیلر   تنکریه دو یدز توکل قیلدیلر
اول قیلیجی چالدیلر کافرلره   مدعیه دشمنه منکرلره
هر که کلوب اومسلمان اولمدی   اول قیلیجدن بردم امان بولمادی
کیمی سین قیلیجیله اولدردیلر   کیمی سین بیبیستیلر قاچوردیلر
دوتدیلر یر یوزینی قافدن قافا
جمله کلوب مصطفی یه بیتدیلر   انگ اچون یر یوزینی دوتدیلر
پس بلنک که قانده برلک وار ایسا   کیم کیمینکله ایکیلک سیز یار ایسا
برکیشلر بولدیلر کرتو مراد   محکوم اولدی بونلره بیلیش و یاد
زیرا برلک اول حلیب بیرلیکده   ایکی لک شول عاصیلر و یرلیکده
برلکه تمک حقه ایرمک او لور   پادشاهنک لطفنه کیرمک اولور
برلکه تمک نشندر دولته   لایق ایلر آدمی اول حضرته
ای یارانلر برلک ایلنک یاریله   تا وارا سیز دنیادن اقراریله
برلکه اولاشمادین وارنلرنک   یارین ایشی مشکل اولور انلرنک
بر یکوب بیله وار روز یاریله   داخی شول کرچک کلن دوستلاریله

داستان دوم از باب اول حکایه هنباط ازین آیة که ما خلقنکم و لا بعثکم الا کنفس واحدة

آج

آج قولاغنک برایشت ای یول ایی   ایدیم اول برلکه بیتنلری
کیم نیجه بر اولدیلر اوتکدین سوکا   کوستره یم مثلینی سندین سکا
اولکه حق اول یاراتدی عالمی   عالم ایچنده یاراتدی آدمی
اولزماندن تا قیامت کوننه   بر دورر هر کیم کلوب بتدی دنیا
ماضی و حاضری و مستقبلی   حق یولنده جمله سی بر در حالی
نیجه یوز منک درلو کیشی کلدیلر   هر بریسی دونه کلدی بر هنر
بر دکلدر سیرتی و صورتی   بر تفرج ایله اشبو حکمتی
ایشد ایمدی حکمتیله حال نیجه   دنکلر ایسنک ایدایم اوجدن اوجه
یوز منک و ایکرمی دورت مین انبیا   دورت یوز اول فرخ دورت شیوخ اولیا
برلک ایچره جمله سی بر جسم ایدی   هر برینه کرچه آیرق اسم ایدی
هر برینک بر شکل احواللری   برلک ایچره بر یکیدر حاللری
باشش کمی و کوزکمی قولاغ کمی   دل کمی هم ال کمی آیغ کمی
هر بریسی بر شکل یومیشده در   الا باقسنک قاموسی بر ایشده در
بر یکنلر حالی اوش بنکزر شونکا   دنکله ایمدی ایدایم هر بریسکا
کیم نیجه بر اولدی جمله انبیا   نیجه کلدی دکمه سی بر معنیا
هر بریسی برلک ایچره کورنه در   دنکله ایمدی کیم حکایت نته در

اشارت الی ابی البشر آدم علیه السلم

کیمسی آباخ دورر بو برلکه   اول اول کلدی جهانده دیرلکه

موبجه ایل بوخلقی کوتریب بریدی — جمله خلقنک اصلی اندن دورویدی
نفس واخ هم ایلکن آنجده اولور — آرخون آرخون آتلنوب باشنه کلور
نته کیم انده بیلیدی اولزمان — ال سبیدن سوچلوا ولدی بی کمان
چونکه بیلدی سوچینی آدم صفی — پادشاه لطفی آنی قیلدی صفی

اشاره الی نوح النبی علیه السلم

کیمیسی ال درکه اول یوندی کمی — غرقه ویردی نیجه یوز منک آدمی
ال کوتردی حضرته قیلدی دعا — حق قاتنده اول دعا اولدی روا

قوله تعالی رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا

چونکه بولدی اول دعا اندن نجاح — قاموغرق اولدی واول بولدی فلاح
هرکیم آننک دعوتینه کلمدی — جملهسی غرق اولدی کیم برقالمدی
هرکیم آننک حکمنی دوتدی عظیم — قالدی بنیادی جهان ایجره مقیم

اشارة الی کلیم الله موسی بن عمران علیه السلم

کیمیسی دیل درکه اول اولدی کلیم — پادشهله دیدی ایشتدی دلیم
عرض ایدردی جمله حاجاتی عیان — معروف مشهوردر حاجاتی بیان
اول مناجات آنده واردی بی کلام — سویلشوردی حقیله منک بر کلام

قوله تعالی فکلم الله موسی تکلیما

نه اولور ساقیغوسیز سویلار ایدی — نه کرکسا قورخوسیز سورار ایدی
بر سوزینه کلور ایدی منک جواب — برجوابه بولور ایدی منک ثواب

اشاره
کیمیسی

اشاره الی ابراهیم النبی علیه السلم

کیمیسی کوزدرکه اول مینا ایدی — دوست یوزینی کورمکه رعنا ایدی
کورمینجه کیمسنه دوست می اولور — قربان ایچون اوغلینه قصدمی قیلور
کورمینجه کیمسه جان ترک ایتمدی — دوستیله عهدووفا ترک ایتمدی
دوستی کیر ودوست کوزیله کوردیلر — دوستنه هم دوست دوستلوغیله اردیلر
کورمینجه کیمسه دوستدان اولمادی — نمرود اودی آنکا بوستان اولمادی

قوله تعالی قلنا یا نار کونی بردا وسلاما

اشاره الی داود النبی ع م

کیمیسی قولاخدر اول ایشتدی اون — اون اوجندن معلوم اولدی آنکا اون
ایتدی بز سنی خلیفه ایلدوک — یریوزینه حکم ویروب ایلدوک
خلق ایچنده حق یولینی ارمادین — دوغری سور کل دنییه قارلمدین
چونکه ایشتدی بوسوزی اول فلاخ — غفلتی الدی ان براقدی اولدی ساق
حق نیجه بویوردیسه اول ایشلدی — آننک ایچون اول دم موم ایلدی

اشاره الی سلیمان علیه السلم

کیمیسی کوکل که اول اوجار ایدی — کوزیو مینجه بردنکر کیجار ایدی
حکمینه فرمان ایدی جمله جهان — آنکار اولمیش ایدی قاموعیان

قوله تعالی رب هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی

اوکونکله جمله خلق پیغار ایدی — نیجه حکم ایتار الیسه قیلار ایدی
کیمه دکدی آنجلاین سلطنت — کیم کلوب آجار ایدی قوشلر قنت
جمله خلقنک دیلینی بیلور ایدی — نیجه حکم ایتار الیسه قیلور ایدی

[illegible]

[illegible]

اشارة الى عيسى بن مريم عليه السلم

کیمیسی روح درکه اول دیرلک بری * روحله درجمله خلقنک دیرلکی
قانده که قلدی دعا اوردی نفس * هر دعا آنده قبول اولماز یلنک
دکمیه ویرمادی اول حق بو ایشی * اننک ایچون اولوبی قلدی دیری
ویردی اول قادرآنکا بوارلکی * اولولر اولدی دیری ویردی نفس
هر نفس اولدی دیری قیلماز یلنک * کیمدر رکه دیری قیله اولمیشی

اشارة الى يوسف النبى عليه السلم

کمیسی یوزدرکه اول یوزه باخان * ترک قلدی اول یوزا ایچون خانمان
ویردی سلطانلیغنی مسکین لیکه * اول یوزا ایچون دوشدی اول ایلکین
عاقبت اول یوز سببندن بنه * ینکی عمر ویردی حق اول مسکینه

وقال نسوة فى المدينة امراة العزيز تراود فتيها عن نفسه

پادشاه اول یوزی شیدا ایلدی * کیم انونکله مصر شهرین طولدیلادی
برداخی انک کمی یوز قانده وار * جمله جان اول یوزا ایچون اولسون نثار

اشارة الى خاتم الانبيا محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم

کیمیسی باشدر که اول وزدی ایشی * دولت وادراک وعقل آنده ایدی
کیمسه اننک حکمنی دوندرمدی * قاموسننک سرور یدر اول کیشی
اننک ایچون نه دیلرسه ایشلدی * قالمادی کیمسه که باش اندرمدی

قوله تعالى وما ارسلناك الا رحمة للعالمين

قامولار اعضادر اول باش درر * حق یولنده بریکب یولداش درر

ان فى قصص الانبيا لعبرة

چونکه

چونکه باش اولدی وجود اولدی تمام * هم رکوع وهم سجود اولدی تمام
اول کلیجک اولدی ختم انبیا * اولدی آننک پرتویندن اولیا

قوله تعالى ولكن رسول الله وخاتم النبيين الآية

کلدی هیچ کیمسه اننک تک واخی * هم نه کمالیله تنکری حقی
هر که کلدی اول یولیچون ویردی جان * دوغری دوردی اول یول اوزره توکدی قان

اشارة الى اصحاب النبى صلى الله عليه

اول صحابه کیم انونکله واریدی * یول ایچنده یولداش اولوب یاریدی
کیمیسی اول یولیچون ترک ایتدی مال * کیمیسی اول عشقه اولدردی عیال
کیمیسی باش ویردی یوز دوندرمدی * کیمیسی اوردی قلیج هیچ دوکمدی
اول زماندن تا کلنجه بو کونه * قاموقول اولدی کلن اوشبو دینه
شهدیدن سونکره داخی هر کیم کله * جمله باش اندور سیر در بو یوله
اول آدمدن بر وجمله کلن * برصورة در حق یولنده یار اولان
نه وار آخر وزرنیسی آیروغسا * کیمیسی اکسوک کیمی آرتوغ ایسا
جمله سی بر ایش ایچون کلدی بولا * قاموسینک مقصودی حقی دیلا
سن داخی بیتدنکسه کرا اول دیر لکه * بی ریا کیردنک ایسه اول برلکه
حق دیدارین کوره سن اونده بیله * انشاالله کیم حبیب روزی قیله
یوزی تیراغ عاشقنک اول کیمیا * کیم بو سوزنک معنی سینی آنکلیا
نظم ایچنده آرتوخ اکسوک وارسا * عیب دوتمایه آنی کیم یارسا

اشارة الى حضرت على ابن ابى طالب

قوله تعالى ... [illegible]

او شبو سوزدن معنی در مقصودمز · روزی قیلسون قاموبه معبودمز

داستان سیم از باب اول حکایت در نماز پنجگانه و رحمت حق یافتن اندران که چگونه

جمله ایشنک یکرکی برلکده در · برلکه تمک بتون ارلک دور

برلکه بیتنلر ابردی منزله · ایکی لکدن کیمسه کلمز حاصله

قانده که ایکی کونکل برلکده در · کوره سن آنلار غنی دیرلکده در

برلک اهلی خوش کیجورر وقتینی · بیر یکینلر دوندی دنیا تختینی

برلک ایله آچدی یولی مصطفی · قیلدی حکمی و نهیه قافدن قافا

برلکه بتن کوکلار اولدی شاد · حاصل اولدی آنلره جمله مراد

نکه دولت وار ایسه برلکده در · برلک اهلی اولمیز دیرلکده در

برلک ایله کلدی جمله ایش اله · برلک ایله وار دیلر دوغری یوله

برلک ایچره در حقنک هم رحمتی · ایشده ایمدی ایدایم بو حکمتی

اولا بو طاعت فریضه تنکرینک · کونده بش وقت کیم دیرکدر دینک

حق آنی قوللارینه فرض ایلدی · بیلدر ب پیغمبره عرض ایلدی

قال النبی عم الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد اقام الدین ومن ترکها فقد هدم الدین

نیجه که دیری اولاسنک قیلدیدی · قوللوغ ایله قوللوغنکی بیل دیدی

قلدی پیغمبر قمو قیلماخ کرک · مقصود اولدر آنده کیم رحمت بولا

الا مقصودی نه در بیلماخ کرک · عرض ایدنده حضرته لایق اولا

تنکری کلدر رحمت اول طاعتده کم · الا بیلمزلر که نه پاعتده در

طاعتنک یا قانقی سنده بازلودر · لاجرم که رحمت آنده کیزلودر

در بیان این حدیث که رسول فرمود الجماعة رحمة والفرقة عذاب و فرض کردن و ادا کردن نماز [illegible]

اشبو طاعتدر او لماادی بیر · کیمسه سین بایلر قیلور کیمسه ین فقیر

کیمسه نی نفس اوسته حکم اولمشدرر · کیمسه نی مال اوسته کلمشدرر

قوله تعالی اقیموا الصلوة وآتوا الزکوة

کیمسه ی اولدر که آنی جان قیله · کیمسه ی اولدر که امر اولدی دیله

اذکروا الله ذکرا کثیرا

کیمسه سین عقل اوسته فرض ایلدی · کیمسه سین کوکلره عرض ایلدی

ویتفکرون فی خلق السموات والارض

هر بیری دورمیش دررر بر طاعته · منتظر اولمیش مبارک ساعته

عقلنک اولدر طاعتی کیم فکر ایده · دیلینک اولدر طاعتی کیم ذکر ایده

کوکلنک اولدر حضرته ملحق اولا · جاننک اولدر عشقه مستغرق اولا

مالنک اولدر خرج اوله حق یولینه · کیم انکله رحمت حق بولینه

نفسنک اولدر که قیله بش وقت نماز · انک ایله حقه عرض ایده نیاز

هر بیرینک بر شکل طاعتلری · نه قدر کیم وار ایسه طاقتلری

ایمدی کلنک جانمزنک راحتین · ایستیالم اول جلابنک رحمتین

قانقی طاعتده کوره لم کیزلودر · قانقیسنک اوزره سینه یازلودر

عرض ایده لم حضرته هر برینی · کوزله یلم هر برینک یرینی

قانقیسی لایق کلورسه حضرته · قایم اولیم دون کون اول طاعته

تنکری دکل آنار رحمت بی کمان · قویدی حق هر طاعت ایچنده عیان

فاذکروا الله قیاما

[illegible]

شول کونش نوری کیمی کلمش درر
جمله دورلو طاعتی المیش درر

لیک اصلی قانده در بیلمق کرک
روز و شب آنک ایله اولمق کرک

هر ایشنک کیم اصلینی بیلمیه سن
خود اول ایشدن فایده المیه سن

اصلی اولدر که امامه اویه لر
اویماقیله حق رضاسین ج ویه لر

تا که کونکل اویمانجه بر بیره
رحمتینه تنکرینک قانده ایره

طاعتی یالغوز داخی قیلسا اولور
فرض و سنت نیدوکین بیلسا اولور

الا امر اولدر بر یکوب قیله لر
برلیک ایله حق رضاسین بوله لر

بریکنلر رحمتیله طویدیلر
رحمتی بو جمع ایچنده دویدیلر

پس بیلنک برلکده در حق رحمتی
ایکی لکده قویدی دورلو زحمتی

کیم امامه برلک ایلادی درست
اول واراپیر حضرته جالاک و چست

قال النبی صلی الله علیه واله الجماعة رحمة والفرقة عذاب

ای عاشق سن برلکه ویر کل کونکل
تا اولاسن رحمت اوینده قبول

کیمکه موندە اسکی لکله ویریله
یارین آندا طامو پار و سورو له

ای خدایا روزی قلغیل برلکی
قامو یا اول سنکا لایق دیرلکی

داستان چهارم از باب اول حکایت چشم در علم عبرت استنباط ازین که
فاعتبروا یا اولی الابصار بدانکه دو چشم با یکدیگر اتحاد کلی کرده لایق
دیدار کشتند و خلعت ما زاغ البصر پوشیدند از آن بیان میکند که حیت و محکومت

ایدیم بر خوش مثل پندن کا
یادکار اولسون بو سوز بندن کا

بیرلک ایلیله اولور رحمت نزول
الجماعت رحمتدر دیدی رسول

عاقل ایسنک برلکه اولاشه کور
نه که دولت وارایسه برلکده در

ایکی لک سیز برلک ایله یاریله
یارلغی باشارمیاسن عار ایله

یارلغ ایله تا که حقه ایره سن
برلک ایدب حق دیدارین کوره سن

نته کیم برلک بولانلر بولدیلر
باخماغه دیداره لایق اولدیلر

یارلغ ایله تا که حقه ایره سن
برلک ایدب حق دیدارین کوره سن

ایمدی کل عقلانکی دیرکیل اوزنکا
فکر ایدوبن باقغل ایکی کوزنکا

کوزلرنک ایدوبنکا نیتمک کرک
یاریله برلک نیجه ایتمک کرک

هیچ ایکی کوز ایکی یانکا باقماز
ایله تمشدر بیری بیرین قوماز

ایکیسی بیله باخار پاکه سوله
بیله لکده نیجه کیم وار اوله

اویخویه وارسا داخی بیله وار اور
اویانور سا ینه بیله اویانور

آغلار اولسا ایکیسی آغلر بیله
وینکسا داخی هم ینه وینکر بیله

شیله تون برلکه تند و کیچون
عمر ایچنده بر یکوب کیسته دو کچون

ویردی تنکری کورنه دولت بونلارا
لایق اولدی باخا بونلار اول یارا

سیز داخی برلک ایدرسنکا یاریله
شاد اولاسن عاقبت دیداریله

یارلین برلک ایدن محروم دکل
رحمتندن تنکرینک مغبون دکل

ونیده عمرین سوره دولتله اول
آخرتده شاد اوله رحمتله اول

حق یولیسته یارلغیله وار دیلر
منزله یار یارلیغله ایردیلر

یوزی تیراق عاشقنک اول کیمسیه
کیم بو یولده کیرتو یارلغ ایلمیه

دکمه برکت نشانه کوروبن / قالمیا یاردن یوزین دوندروبن
هرنده که قالدنک ایپ اول درر / منزلنک بلالو حقیقت شول درر

داستان پنجم از باب اول حکایت دستها بدانکه حق تعالی اندر دستها عبرتی لطیف از چشم نامحرم مخفی کرده است نور خود را از سبب اتحاد ایشان بلباس اَسْلُکْ یَدَکَ فِی جَیْبِکَ تَخْرُجْ بَیْضَاءَ لِلنَّاظِرِینَ بیان میکند

بیرلک اصلندن دیم برسوز داخی / کونکلنکه یاز بو سوزی هردم اوخی
کر بو سوزی جانیله دنکلار سینک / علم و عبرت نیدوکن انکلار اینک
آدمنک جسمی کتابدر قاموسی / کونکل ایچره یازیلودر معنیسی
قانقی کونکل کیم آرندی وعویدن / اول کونکل دویدی خبر بو معنیدن
دکمه کونکل کورمدی بو قدرتی / دکمه لر انکلامدی بو عبرتی
اعضالره جمله عبرت یازلودر / خاصلرا و خبر اول عوامدن کیزلودر
ایمدی کل برفکر یله آلونکا بق / النک اوزره یازیلودر برسبق
الدکن بریکوب کلدی کونکلنک / آنده کلدی بش بوداق اولدی النک
هیچ ایکیسی بردکل قدی تمام / قوت ایچره بردکل حدی تمام
تا که بونلر بریره جمع اولمیه / ارتوغی اکسوکی هیچ دوزلمیه
چونکه جمله یونلرین دوندردیلر / قاموسی بر یره باش ایندردیلر
دوبدزا اولدی قدی هم قوتی / باخوبان کورسنکسن اشبو حکمتی
نه حاجتدر کیمسنه دن سورهسن / النکی یوم اوستنه باخ کورهسن

عبرتا ئر

بومثل

بومثل در بنزه معنی کوسترور / بیرکورزت بو معنی قانجا وارور
بویورن آدمیلر در قاموسی / آدم اغلانلاری در عام وخاصی
قاموسینک اصلی جفر تدن درر / عقل وجانی جمله قدرتدن درر
کلدیلر آدم بیلندن سیز دیلر / کیمی دوغری واردی کیمی آزدیلر
کیمی یوخسول کیمیسی بای کیمی بک / کیمی آسوده کیمی وار تر امک
کیمی جاهل کیمی عامی کیمی خاص / کیمیسی بوا ورتدا خاص الخواص
کیمیسینک علم وار بیلور احوال / کیمیسی کلور سورار آندن سؤال
کیمیسی زاهد کیمی فاسق درر / کیمیسی حق یولینه عاشق درر
هربرینک کونکلی برنسنه سورر / دکمه بری بردیلک دوتمش قاوار
ایکیسینک بردکلدر حاللری / بریکوبن بیله کیتمز یوللری
تا که بونلار بربره تبایه لر / اولولرا اوکودینی دوتمایه لر
ایر میالر ایکیلک سیز برلکه / کیرمیالر اول اولومسیز دیرلکه
اوشبو سوز معنی بیتر انکلاینه / جان قولاغین اوروبن دنکلاینه
برلکه ثمک بلنک کیم بخششی در / حق لقاسی بریکنلر بخششی در
حق بنزی آیرماسون اول قابودن / دنیه آخر کیمیالم طابودن
عاشقنک حاجاتنی قیلسون قبول / کوزنجه که حضرته لایق دکل

داستان ششم از باب اول حکایت آب هم از علم عبرت بدانکه باری تعالی آنرا جهت محدث بصفت طهوری موصوف کردانید که وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ

ماءً طهوراً فاحیینا به الارض ازا بیان میکند کہ جیت وجلوۂ آب

برلک اصلندن دیم برسوز بنہ — دولت اولا اوشبو سوزدکلانہ
جانیله دکلمه الپنک برلک سوزین — کوبترہ بوسوزنینک معنی یوزین
دوبتالو معنئی دوررشبو جهان — کوزسی آچوخ کونکله کورنور عیان
هر معاسینی هرابشارت دینده — هر بر سیسی بربرات درای دوه
هربرینده منک سبق واریازلودر — هر سبق منک درلو معنی کوستور
بیزه برلکدن سبق دوتمق کرک — ایکی لک قوپ برلکه یتمک کرک
هرکیشی که یالنکوز کیردی یوله — یولینی ایلتامدی اول منزله
نته که بویریوزینک سولری — داغیلوبن دوتدیلر داغ وداشی
قطره قطره دکمه یردن چخذیلر — یوز اوروب ینه دنکزه اخدیلر
ناقدر کوجلو اولورسا بر بونکار — دنکزه یول التمز یره سینکار
زیرا داغ وداشی انکا مانع درر — الیسی ساوغ هم اننک یولن اورر
یالنکوزخود قوتی یوخ کیم آخا — یولینه قارشودورانلاری یخا
پس نیدب دنکیزه التور یولینی — ایشدایمدی نولوراننک حالینی
کندوکیمی برسویه اول ایرشور — برلک ایدوبن آنونکله قاریشور
برلک ایله شول قدر قوتلنور — کیم اولو ایرماغه دک قانتلانور
چونکه ایرر قاریشور ایرماغیله — هیچ کمانیزیولن ایلنور منزله
زیرا که ایرماغ سویی قوتلودر — اوزکه آخان سودن اول دولتلودر

[illegible]

داغ وداش اننک یولن بکلایمز — یازی ویابان آنی اکلایمز
یازوقیش شیله آخار کسلمدین — دنکیزه کیرریقین اکسلمدین
بومثل درا وشبو خلق درلکینه — هم طانق دربول اری بیرلکینه
کیم بوخلق جمله براودن کلدیلر — کلوب اشبو دنیه ده داغلدیلر
ینه قامو اول اوه دریونلری — اول اراده جمع اوله سیرجانلری
نیچه که اصلو اولورسا برکیشی — اولمازایسه حق یولنده یولداشی
یولین اول آپاره مزاول منزله — دولاشور دنیاده درلو مشکله
زیره دنیا پرده درخلق یولینه — خلقی اول قویمازواره حق یولینه
یالغوزسن قوت قانی کیم یول آچا — بوقاموپرده لری یرتوب کیچا
ایمدی چون بیله دررتمک کرک — دوغری یارانکینی دوتمق کرک
اولاشابیلورالینک دوغریلره — اول سنی اولاشدرراولولره
چون اولولرصحبتینه کیره سن — ایله بیل حق حضرتینه ایره سن
زیرا دنیا انلره مانع دکل — دنیه ذوقینه اولارقانع دکل
دون کون حضرتدرریسرانلری — پادشاهه اولاشوور جانلری
عاشقنک نه دیدوکن دوتاراسینک — دنیده اولولره اویاراینک
اولولرایلترسنی اول حضرته — هیچ کمانیسیر دکینه سن دولته

داستان هفتم از باب اول حکایت در متابعت کردن مرغ آبی لقلاق ور رسیدن بمقصود و بازگشتن بزودی الی اقصی الغایة وتمثیل ساخت

[illegible]

باهل شریعت و طریقت و تحریص دادن ایشان را لا نزایان میکند که چانه

برسوزم وار ایدیم دوتار اینک
ایرلیشه سن دولته برلک ایله

یالنکوز کیجار الیسه عمرنک سنک
یالنکوز هیچ کیمسه یول وارمدی

قلاوز کرک یولا کیرنلره
دیرلوب قولاوزه بیتسنکرنک

اشبو سوزه کرد انی الیشر الینک
کورسکا شول قازی کیم کلور کیجر

قلاوزا ایلیتوراولاری منزله
ترکستاننک شول طوماندداغلری

اندن اوچوبان ابزلر عمانه
موجه ایلر موجه داغلار آدلایوب

موجه سیران و تفرج قیلوبن
اوشبو دولت نه شیبدندر قازه

کریوز ایسه بیریسین اوکده دوتار
سنداخی قلاوزه اویار اینک

یول وارا سن سیرایدب جولانیله
ایکلیک لک قوب برلکه بتار اینک

برلکه کیم بتدی اردی منزله
اوه ایرمز قالدی یابانده نجانک

قولاوزسیز حق یولن باشارمدی
تا ایرلر دیلدو کلاری یره

منزلی کان و کهر در آنلرنک
ایده یم کر عشقلو کلاراینک

قاموبر قلاوزه اویمش اوجر
بریکوب چون بیله کیردلر یوله

کیم بولارنک اولدر یایلاقلری
عمانی قیشلب بولار دونزینه

نجه سولر ایچوب اوتلار اوتلایوب
بو هوا اوزره کوجرد وزولوبن

شول سببدندر اویار قلاوزه
اول قلاوزدر قاموا آنکا بتر

اولولر انکینی دوتار اینک
هیچ کمانسیز ایره سن اول منزله

اوشبو

اوشبو سوزدن مقصود مرقازدکل
معنیسی واربوسوزنک دک سوزدکل

بو مثل دراشبو خلقه بغلانور
مونی دویان ایکیلکدن یغلنور

قولاوزشول اولولاردر کیم کیدر
اوشبو خلقی حضرته دعوت ایدر

دنیه ترکستان داغیدر قازی چوخ
آخرت عمان و کوهر باری چوخ

اوچاکلوب دنیه داغن یایلادوق
آخرتدین بیکا اوشش عزم ایلادق

قلاوز ایلته کرک بیزی انکا
کیم آزوب داغلمیا وزهر بیکا

قانقی جمعیت قلاوزی که وار
جمله خلقنک فرقی اوستنده به اوجار

آنلرنک کیم بوخدرر قلاوزی
اولدرربوجمله خلقنک یاوزی

بوسوزه قرآنده واردرهم دلیل
یوم ندعو سویلمشدر اول جلیل

قوله تعالی یوم ندعوا کل ناس بامامهم

یعنی هر کیم کیمه اویدیسا تمام
انک ایله اول قوپا سرو آسلم

اول کیشلرکه امام سیزقالدیلر
بللوبیلنک کیم ایمانسیزدر اولا

پس بوعشقدر عاشقه کر تو امام
آنی اولدی جان و کونکلی عشقه رام

بیل امام اولدرکونکل باغلواولا
آنک اودیله یورک داغلواولا

اول امامدن حق بیزی آیرمسون
دنیه آخر دوغری یولدن ایرمسون

داستان هشتم از باب اول حکایت آن عرب احرام حج درمیان جان

برسوزم وار ایدیسرم مختصر
خوش مثلدر خوش معانی خوش خبر

بوخبردن بیزه معنی انکلنور
بر کوزت بومعنی قانجا وارور

نوری الله بر لک ایچنده قودی — نه کیم چاخماق و طاش قاوودا اودی
اوشبو سوزده معنی وار ایدم سنکا — دنکلا ایمدی نیچه درا و کدین سنکا
روزکارا ایچره مکر که بر عرب — کعبه‌یه کیتمک لیکی قیلدی طلب
دیلدی کیم یازو غندن یولینا — بو نیتله کیردی کعبه یولینا
قافلیه اویدی یول دوتدی کیدر — بیر الیشت یولده نیه اوغرنیدر
مال و نعمت ترک ایدب کیتمش ایدی — جور و محنت اختیار ایتمش ایدی
چون بریه اوجینه ایردی عرب — آنکا بر حال واقع اولدی کی عجب
قافلدن آیرو قالدی آنکیزین — آرقون آرقون کیدر ایدی یالغوزین
کیدر ایدی قارنی آچ کونکلی یاوز — نه زواده وار ایدی نه قلاوز
یالنکوز اول بریدی اول غریب — قوندی بر یرده کیچه آچ و آریب
اول ارا دنکیز کنار ایدی مکر — دونله دنکیز ساوغی قیلدی اثر
اودکرک اولدی آنکا ایسنغا — تا مکر اول وقته کیم کونش دوغا
چاخمق و هم داش و قاو واردی بیله — قاولوغندن چخاریب آلدی اله
بو قاموسنی تشبیله دیلر سورا — اود بولارنک قانقسنده در کوره
چاخماغی آلدی آله پس نازیله — بر چوخ عظیم آندویری آنکا رازیله
ایتدی ای چاخمق آنک حرمتینه — کیم جهان محتاج درر رحمتینه
طپ بولکدم هت بیازا اود ویر سنکا — مونکالو بن محتاج اولدم سنکا
کعبه ایطاپا وار ورم ایسترکه کل — تنکری پیغمبری آغسر لغیل

یری

یری کوکی آنکلای اولدمده واری — قاموسین یاد ایلیوب قلدی زاری
نیچه زاری قلدیسه ایشتمدی — چاخمغ آنک زارسین ایشتمدی
ویرمدی بر ذره اود اول مسکینه — کیم اول اودی یاندورا والسینه
چاخمغی الدن برقدی اول کیشی — غرتیله الینه آلدی طاشی
بو کز ایمدی اود اول طاشدن دیلر — شیله که اولمکه یتدی جان دیلر
زاری قیلوب اغلار و هم یالوارور — تنکرینک آدلارینه چوخ آندویرور
زاری آنک ینه مقبول اولمادی — طاش داخی یلواربا او د بولمادی
ینه محروم قالدی اول مسکین عرب — اوشیمشن احمیش جانی پرتعب
داشی داخی قویدی چاپندی قاوا — قاودن ایستر بوله دردینه دوا
قاوا داخی چوخ تضرع ایلدی — آغلیوب هم یالوارین سویلدی
ایدر ای قاو باری سن محروم قوما — چاره‌سیزم باخ کل آخر حال لما
تنکری عشقیچون بنکا اود ویر بر آز — بو ساوق الندن آل منی بو کز
طوب مونکلدم اود ویر کل بنکا سن — عاجز اولوب محتاج اولدم سنکا بن
قاو ده داخی بولمادی الیسته دوکن — عقلنی جمع ایلدی دیردی اوکن
بو کزین طاشی قاوی دوتدی بیله — بریکادن چاخمغی آلدی اله
قاوا اوردی طاشه چخدی اود دوشدی — جمله حاجت اولدی اولساعت روا
چونکه اود یاندی حقه شکر ایلدی — اود قاتنده اوتوروب فکر ایلدی
فکر ایچنده معنیسی بیله کورر — ذکر ایچنده سوزی بیله شرح ایدر

ایدر او شبو او د عجب قاندایدی — موبجه زاری قیلدغم بن نا ایدی

گر بو جا حمقده الیسا بولا ایدم — طاشده الیسه یلوارب الا ایدم

بوخسا کرقاوده اولیدی یلسوب — البته بولا ایدم جهد ایلیوب

بللو بیلدم بو اودنک قاند الغن — هم داخی کی انگلدم دیرلک سانغن

اودبولارنک برلیکنده نقش امیش — بیربکینه جمله دولت بخش امیش

بومثل ایکو مثل در برلکه — بیربکینلر کیردی کیربو دیرلکه

نه که دیرلک واریسا برلکده در — برلک اهلی اولمیز دیرلکده در

ایکیلیک محنت درر بللو بیلینک — کوجوب آندن برلک اوینه کلنک

شول تنسا که شیله فاتی داشدررر — طاش وهم دمور وهم اغاج درر

بونلارنک برلیکی نورقو باررور — کیم فارانقو یرلره ایدین ویرور

گراولا برقاج کونکل برلک قیلا — کل قیاس ایت سن آنی کیم نه اولا

ای خدا اما روزی قیل سن عاشقا — کیم بوسری ایده جمله صادقا

اولاشا برکیمسه او شبو برلکه — کلوب اول اونیا باقی دیرلکه

تازه اوله دنیه آخر سولمیه — دنیده هم آخرتده اولمیه

داستان نهم از باب اول حکایت پادشاهی که سی فرزند داشت چون مدت عمرش منقضی شد هرسی فرزندرا نصیحت داد

کونکلمه کلدی بینه خوش خبر — خوش حکایت در صریح و مختصر

بوحکایت برلکه ایلتور بزی — برلک اونده دراول دیرلک اوزی

هرکه

هرکه بندی برلکه دولتده در — ایکی لک اهلی فامو محنتده در

برلک اهلی وار دیلر دوغری یوله — بربکینلر درکه ایردی منزله

یالنکوز هیچ کیمسه یوله وارمدی — ایکی لک له کیمسه ایش باشارمادی

برلک اهلی هیچ یاوزلق کورمیه — بربکینلر دشمنه یول ویرمیه

ایکیلکده فالانک کورنور حالی — هرایش الچنده زبون ایرمزالی

برزمانده وار ایدی برنامدار — سلطنت سورمیش ایدی چوخ روزگار

دنیده چوخ درلو ایش کورمیش ایدی — ایو یاوز چوخ الینه ایرمیش ایدی

مال و ملک و نعمتی کی بول ادی — اولزمانده نه که وارسا اول ادی

اوتوز اوغل و یرمیش ایدی حق انگا — برکی ایشت کورکه نه دیرم سکا

دکمه بیری بریله مخدوم ایدی — یدی اقلیم آنلاره محکوم ایدی

هر برایشنک دنیده کیم اونکی وار — هیچ کمانیز درکه انک سونکی وار

نیچه اوزون یول الیسه اوجی دوم — نیچه اوزون یاش الیسه سونکی اولم

چون اوزون یاشنک اوجی اولمکدرر — پس بوموجبه اونیمق کولمک ندر

بللودرموندده کلن جمله کیدرر — دنکله کوراو شبو حکایت کیم نیدرر

اول کیشی چون بللو بلدی که اولور — دیردی واوغلانلرن اوکوت قیلور

ایدرای اوغلانلرم کیچدی زمان — وقتم ایردی اوله سارم بی گمان

باری سیزه براوکوت من ویره یم — دنیده دیرلک بکین کوستره یم

دیدیلر فرمان سنک نیدار اینک — دوتا روز بز هرنه سن ایدار اینک

ایتدی ارته قامو حاضر اولونکز	هر بر بینکوز بر اوخ الوب کلونکز

کیم سوزوم وار سویلیاسی سویلیم	دیرلک اصلین بیزه معلوم ایلیم

ایرته اولدی قامو حاضر اولدیلر	هر بری بر اوخ آلوبن کلدیلر

ایتدی اوغلو اوخنکز سینک کورم	انکا لایق من سیزه اوکوت ویرم

سیندروب اوخلارنی سویلادیلر	نه بویورسنک ایمدی بویوردیدیلر

ایتدی وارنک کتورنک بر اوخ داخی	منکا ویرنک قامو اول اوتوز اوخی

کیم سیزه آندن اوکوت ویرم عیان	بیله سیز حالن اینک بللو بیان

واردیلر بر اوخ دافی کتوردیلر	قاموسین اوکنده قویوب دوردیلر

کور بوکز نیدی آنی بیلین کیشی	سنداخی اوکوت ایدنکل بو ایشی

اوتوز اوخی جمع ایدب دوتدی بیله	باغلدی باشدن باشا بر ایبله

شبیله محکم بغلدی کیم اولدی بر	کیدی آندن اول اوتوزلق قالدی بر

ایتدی بوکز بر کورم سیا میسز	سینما سانکز دیدوکم دویا میسز

هر بری کوجلوکوجن سینادیلر	نیچه که جهد ایتدیلر سینمادیلر

عاجز اولوب قاموسی بقدی بره	ایتدیلر که آنا مزا اوکوت ویره

آتالاری ایتدی ای اوغلانلرم	ای یورکم قانلری ای جانلرم

بو اوکوت بس در آخر دوتنلره	ایکیلک قوب برلکه بیتنلره

کیم اول اوقلر یالنکوز هیچ دورمدی	چون برکدی هیچ کیمسنه سینمدی

بس بیلنک کیم یالنکوز کوج سیز اولور	بریکنلر دولتی اوج سیز اولور

قانده کیم اولورلسه یالغوز کیشی	هر مقام ایچنده سینمقدر ایشی

بریکنلر شادمان درشادمان	بو حکایت کیم توسوزدر بی کمان

اول کیشی اول سوزی که آندادیدی	ایله دوت کیم اول آنی موندهدیدی

زیره آنلردنیدن نقل ایتدیلر	الآ بندی بیزه قویوب کتدیلر

بس بلنک حق سودوکی برلکده در	بریکنلر خوش صفا دیرلکده در

کیمکه قالدی ایکی لکده یاردکل	یوخه سانیغل سن آنی بیل وار دکل

بریکن جانلردر اول رحمت بولن	رحمت ایچره تا ابد باقی قالان

عاشقنک جانی فدا اولسون فدا	جانینه بو سوز غذا السون غذا

برلکندن ایرمسون اول حق جلب	بو دعا حضرتده اولسون مستجاب

داستان دهم از باب اول در طبق این حدیث خَیْرُ الرُّفَقَاءِ اَرْبَعَةٌ موافقت کردن چهار رملت ومباحثهٔ ایشان از بهر یک چیزی وبیان آن میکند که چگونه بوده است

ایشدای معنی سورن کورنه دیرم	برقولاغ اوردنکلیوب سورنه دیرم

کورجلبنک قدرتن کور مخلوقی	کور بو مخلوق نیجه الیستر خالقی

قاموسی کورنیجه کیدر بر یکا	حاللو حالیله یوتن دوتمش انکا

کورکه قامو منصب اول بردن دورتر	قاموسینک مقصودی اونده بتر

قامو دیل سویلادوکی بر سوز دورر	قامو کوز کوزلادوکی بر یوز دورر

قامو عالم سودوکی بر نسنه درر	الآ بیلمز بربری حالیلی نذر

انک ایچون وار تشو در اور تدا | چون بر برینک دیلن بیلمز نیدا
یوخسا قاموعالمنک مقصودی بر | کلمشننک کله جکنک معبودی بر
بو سوزه بر خوش مثل کلمشدرر | برقولاغ اوردنگار نه اولمشدرر
روزکار ایچره مکر که بیر یوله | دورت کیشی بولداش اولوب کیتدی بیله
بر عرب دی بر عجم بر ترک اری | ایرمندی اول بری بولداشلاری
بر برینک دیلینی بیلماز ایدی | بری دیسه اول بری آلماز ایدی
آنکسزین چون بیله بولداش اولدیلر | دوردی بر یرده بر آقچه بولدیلر
آلوبن اول آقچه چون کیتدیلر | برایشت که وارب آنده نندیلر
وار ایدی آنده مکر بر شهر اولو | شهر ایچینده درلو نعمتلر دولو
ایردی بولار شهر ایچینده قوندیلار | یولاق آرمیشلار ایدی دیکلندیلار
برزماندن نفس آشته ایلدی | قارنی آجدی هر برینک سویلدی
بر برینه ایتدی کیم آقچه قانی | کتورنک بیاپسه ویر طرانی
آقچه اورتایه چون کتوردیلر | هر برینک کونکلی برنسنه دیلر
دیلو دیلنجه براز سوز سویلدی | برالیشت کور آنلاری کیم نیلدی
دللر آیروق آلا دیلک بر ایدی | دنکلا ایمدی هر بری نه دیر ایدی
ایلک آغاز ایتدی دیلنجه اول عرب | قال یا اصحابنا ها تو العنب
پارسی ایدر بار این انکور منجریم | خوش بهم بنشینم آنرا میخوریم
ایرمنی ایتدی پس خاخوخ بیرلیم | نی خاخوخ جرنوس بس ایرک خریم

ترکمان

ترکمان ایدر آلنک اوزم ییه لم | بو اوشاخ کلچی لری قویالم
بر برینک نه دیدوکن بلمدی | اول دیدوکن بو ایشیدب المدی
ساواش اولدی جمله اوردو دورر دیلر | یوم غیله بر برینی اوردیلر
خلق ایشتدی بولارنک غوغاسینی | کلدیلر کیم کوره لر نولا بسینی
ایتدیلر کیم هی نه در احوالنکز | نه اوروشورسیز نه اولمش حالنکز
بینه بولر دیلو دیلن دیلن سویلدی | حاللو حالن خلقه معلوم ایلدی
خلق ایشتدی بولارنک دیلارینی | لیکن انکلامادیلر حالارینی
وار ایدی اورتدا بر کیشی کیم اول | بولمش ایدی جملنک کونکلینه یول
درلو دیللر و ایشیدی حق انکا | معلوم ایدی جمله ایش مطلق انکا
اول بولارنک دیلینی بیلدی عیان | هر برینک دیلکن بیلوب بیان
کلدی اول ایتدی که هی اوتمنکز | صبر ایدنک بر برینکوزه بوتمنکز
منکا ویرنک آقچه کیم من سیزی | کتورب خشنود ایدیم آرزونکزی
آقچه چون آلدی واردی باغچه‌یه | ویردی اوزم آلدی اول بر آقچه‌یه
چون کتوردی اوزمی قویدی ایرو | قاموسینک دردینه اولدی دارو
شاد اولوبن هر بری سوندیلر | آرزولارین بولوبن آوندیلر
چون بر ایدی ایستدوکی دوردینک | مرهمی بر یرده ایدی دردینک
جمله سینک ایستکی اولدی تمامی | قالمدی بولرده آیرق انتقام
چون بر ایدی اشتهاسی بولرنک | مدعاسین کور اویول وازنلرنک

بس بو غوغا و اورشمق نه ایدی
جمله دیل بیلمزد و کیندن ایدی

بیلمیین قاتنده درسوز و سواش
هرکه بیلدی حالی اول اولدی یواش

بو مثل در دنیا اهلی حالینه
هم طانقدر یول اری احوالینه

کیم بو جمله مخلوقاتنک معبودی
بردر اول بر پرده بیتر مقصودی

بر کونشدندر بو جمله کوز نوری
بر امردندر بو جمله تن دیری

گر صورت یوزمنک ایسه بردر حیات
کورسنکا کیم بر سودن یوزمنک نبات

سن گر کسا بردقی یوزمنک سینا
چون سیناسن سو همان بردر بنا

بر مقامده منک چراغ اولسا منیر
سرچه سی ایر قدر الا نوری بر

رنکی ایروق اوزمنک بردر سویی
چون شراب اولدی قمو بردر خویی

بر دنکزدن یل ایله منک موج اولور
چونکه یل دنکدی ینه دنکز قالور

بر کونش یوزمنک باجادن کورینه
چون کونش کندی باجا قالور ینه

ایل حسابده اوجوز آلتمش کوندرر
الا هر کون دوغن اول بر کوندرر

هر برینک برادی وار بر حکم ایدر
قاموسندن بر کونش کلور کیدر

حکم ایچنده دکمه کون برساندرر
اصل ایچنده قاموسی یکساندرر

پس نجا و درر بو جمله مخلوقات
مختلف دوشمشدرر بو موجودات

هر برینک مقصودی الواندرر
وارینک مقصودی اول سبحاندرر

بیتمش ایکی ملتنک مقصودی اول
مطلوبی معشوقی هم معبودی اول

غم دکل کر دیلری آیروغیسا
حال ایچنده اکسک و آرتوغیسا

جمله اول بر قاپویه محتاجدرر
قامو توخمدین انده اج درر

چون غرض بردر بره تیمک کرک
هر بریکوبن بو یوله کتمک کرک

ایکیلکده کیم قالورسه قاله سیر
یارین اول خضرتده اودلو اوله سیر

ای عاشق سن بو ایشی بیلدنک ایسه
اول کوکلر مقصودین بولدنک ایسه

ایکیلک ایلامه هیچ کیمسا ایله
خوش دیرلکل یوخسول ایله بای ایله

کیم ایره سن اول برنک برلکینه
هم کیراسن اولولار دیرلکینه

ای خدایا سن اولاشدر برلکه
هم داخی شول سنکا لایق دیرلکه

داستان اول از باب دوم حکایت در شرح دنیا و آخرت که هرچه هست در عالم ملک و عالم ملکوت مرتب است

بو ایکنجی باب ایچنده اوشبونه
عشقیله اون داستان دکلاینه

بیلنور اضداد عالمده عیان
چون تن جان چون زمین و آسمان

بیلنک اونک برلکن کیم بردرر
کیم ایکی دیلسه انکا کافر درر

انکا بر دیمکدرر اقرار میز
برلکینه یوخ اننک انکار میز

بر درر برلکینه شک یوخدرر
اندن آرتوخ دنیده دنک یوخدرر

هر نه که یاراتدیسه جفت ایلدی
هر برین بر نسنیه قفت ایلدی

هر برینک معنیسی وار اورتلو
انی کوروب انکلایاندر بختلو

کور بو معنیده نلر کیزلو درر
انی بو صورت کوزی قانده کورر

ایلدی بر کوز آخرتده دنیی
جان کوزیله اوخی اوشبو معنیی

ایکی او در دنیه ایله آخرت
بو ایکی او بیری بیریدن عجب

آخرتدر منزلموز عاقبت
بیرلیسی کوروب نوذ بیری حجب

کیمسه‌نک که کوزی قالدی دنیده
حق دیدارندن بولار قالدی جدا

کیمسه که آخرت قیلدی نظر
حق دیداریندن لاجرم آنده کورر

دنیده هرنه یا پارسین یقیلا
آخرتده یایدوغنک باقی قالا

قومه دنیا دیلکن اوتانه سین
آخرتده اونده اوده یانه سین

دنیمی کوروب یاخن آلدا یل مغیل
آخرت سندن ایراغدر سایل مغیل

دنیه داخی آخرتسنک ایله
قارشو بدرتنده کی قانک ایله

نیدیم که انکلامزسن حالنکی
باری الشت ایدیم احوالنکی

دنیه جسمنک دلکیدر ای صفا
کیم کلور آندن سکا بو زمین جفا

آخرت جان مقصودی در ای عاقل
کیم بیزه آندن سکا بوزمین حاصل

جان دیلاکن ترک ایدب اولمیه تنه
تن دیلاکن ترک ایدب اولغل جانه

کیم بو جسمنک اصلی تپراقدندرر
لیک بنیادی جانک حقدندرر

کیم تنه او یار الیسه تپراق اولا
جانه کیم او یار الیسه باقی قالا

زیرا که هرنسنه وارور اصلینه
جان چخار عرشه و تن کیرر سینه

قوله تعالی کل شیء یرجع الی اصله

تن دون و کون نفسیله ویرور الور
انک ایچون حضرته عاصی اولور

جان دون و کون عشقیله ویرور آلور
انک ایچون معشوقه دوغری کلور

عاشقا

عاشقاسن عشقه اویدر جانکی
کیم کوره‌سن کوز ایله سلطانکی

ای چلب عشقدن نیری آیر مغیل
دنیه آخرد وغری یولدن آیر مغیل

داستان دوم از باب دوم حکایت آسمان و زمین که در مماثله عالم ارواح و عالم اشباح افتاده است و هر چیزی که در اسمان موجودست مثال آن در عالم ارواح مقدورست و هرچه در زمین مع فونست در ان لطران الشان مخزونست

کورجلبنک قدرتن کیم نیلدی
صورتی هر نقش کیم قلدی عیان

بیچه درلو نقش بنیاد ایلدی
جمله سنده معنی وار بللو بیان

یر ایله کوکی یاراتدی اول قدیم
بیر بر بینه جفت قیلدی اول حکیم

ایکی سینک آره سنده آدمی
قیلدی پیدا اولمغ ایچون محرمی

آدمنک احوالی جمله ای عمو
یر ایله کوکدن بیتر بلکل قموکمو

کوکدن اندی جان و فهم و عقل و دین
یردن اولدی نفس تن هم کبر و کین

کوکدن اندی دولت مرتابلر
یرده بتدی محنت مفسدلر

کوکلره دولمش ایدی روحانیلر
یریوزین دوتمش ایدی نفسانیلر

کوک یوزی جمله فرشتلر دولو
یر ایچی دیولر درر چرکن خولو

کوکلر ایچنده درر او جمق قامو
یرلرا لتنده دررایدی طامو

یریوزینه تخلق کوکدن انزر
ذنبیه قارانقولق یردن دوزر

درلو رحمت جملسی کوکدن یاغار
درلو محنت قاموسی یردن دوغار

زیرا که قال النبی صلعم کل اناء یترشح بما فیه

زیرا که کوک عالم روحانیدر — الا بو یر عالم جسمانیدر

ایله اولسا یر تندر کوک جان — بو سوزه ایستار اینک ایدم نشان

یدی قات کوک جان ایچنده کیزلودر — یدی قات یر تن ایچنده یازلودر

جانده در اوچمق وهم حور و قصور — تنده در هم طامو هم فسق و فجور

جان دیلکی اوچمق ایله سازکار — تن دیلکی طامو ایله بازی وار

معرفت جاندن قوپر کلور تنه — معصیت تندن قوپار وارور جانه

جانیله تن حکمتی بوکشدرر — تن قفس در جان ایچنده قوشدرر

منتظر جان کیم قفس قاچان سینه — اوله آزاد کیده کنده ملکینه

ینه عشقدر جانلرنک قیلاوزی — کیم اول التر کتورر نورلو یوزی

عشق کتوردی جانی تنده اکلدی — عاقبت جان کنده ملکن اوکلدی

ای عاشق سن عشق بولنجه کیده کورر — عشق بولنده جانکی بزک ایده کور

تا که جانلر جانینی تیز بوله سین — حضرتنده خاصلر ایله اوله سین

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — دنیه آخر عشقدن آیرمغیل

داستان سیم از باب دوم حکایت در شرح ملک روحانی و ملک جسمانی و سیران کردن عقل بملک روحانی و طیران کردن نفس بملک جسمانی و مثال ساختن بوجود انسان بحکم این آیت سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسکم لا حسن

اچ کوزنکی کیم کوراسن منزلت — اچ قولاغنک ایشیده سن معرفت

دراو کونکی کنده اوزنکی اکله عقیل — قانقی ملک ایچره مقامنک دا اکله عقیل

ملک ایکی دریا ادان بردوغری بق — بو ایکی ملکه طولو بدر امر حق

برینه

برینه روحانیلر طولمشدرر — بریسین نفسانیلر المشدرر

عقلی وار و نفسی یوخ روحانینک — نفسی وار و عقلی یوخ نفسانینک

دورمدین حضرت سورر روحانیلر — دون و کون دنیا قاوار نفسانیلر

بونلرا کیمسی بر برینه باغیدر — بر برینک تدبیرینی داغیدر

سویلا بنکرز او دا امثالری — آنک ایچون بریکه فرح حاللری

آدمینک ملکی کلدی معتدل — نفسی تندر وارلغی هم عقل ودل

یعنی کیم عقل و کونکل روحانیدر — نه کیم بو نفس و تن جسمانیدر

اصلی برکنمش درر روحانیه — فرعی داغلمش درر جسمانیه

کنده اورتا منزلی دوتمش درر — اول ایکی ملک اهلینی اوتمشدرر

عقل ایله روحانی ملکی سیر ایدر — بر ایشت که وارن آنده نیدر

نه فلکدن یوخارو سیری کیچر — خوان رحمت ایزر ییرا ایچر

سیر ایله هر دم وارور اول منزله — جمله کوک اهلن ییلور بو عقلیله

هم کورر اول حق دیدارین بی حجاب — پادشهلق بولور آنده بی حساب

اول قیاسیز ملک ایچنده شاه اولور — منزلی و مرکزی درکاه اولور

عقل ایله روحانیده کورندی اول — بو کزین جسمانیه کلدی بو یول

نفس ایله جسمانی ملکه سیر ایدر — بر ایشت بونداخی بونلر نیدر

دنیده هر درلو جسمنک آدی وار — هر برادنک کیزلو هم بردادی وار

جمله جسمنک آدمی آدین بیلور ... آدا ایچنده کیزلو هم دادین بیلور

کیرر اول جسمانی ملکه نفس ایله ... آلور اول لذتلری قیلدن قیله

کم کیرکه مینر اول خوش آتلری ... که کورر شول سوکلو صورتلری

که آلور بو جمله نعمتدن غذا ... آدمیه قاموسی اولدی فدا

عقل ایله روحانیلر ملکن بیلور ... نفس ایله جسمانیلر لذت آلور

کیندو اورنایرده اورمشدر قدم ... سیر ایدر اول ایکی ملکی دمبدم

آنلر اینک اول ایکی ملک سنده در ... بیرسی جانده اوبیری تننده در

کوز آچوب باخدوغمز ملک جهان ... کوزیوموب کوردوکمز ملک نهان

سیر ایدوب دوردوغمز حضرت دررر ... کیدوکمز خلعت دولتدررر

هرکه باطن ملکینه کیردی روان ... پادشه اولاسیدر آنی سون

مایل اولوب قودوغمز دنیه در ... باقی دکل یقلاسی همیشه در

هرکه ظاهر ملکینی دوتدی قوی ... عاقبت دوزخ دورر انک اوی

ای یار انلر ظاهر نکر ترک ایدنک ... باطن ایچره یرونکزی بر کیدنک

تا ایره سن اول حقیقی دولته ... حکم ایده سن اول فناسز ملکته

پس بو عشق ملکی ابد آنداندرر ... دولتی تندن دکل جاندن دررر

ان شا الله کیم تنه فارلمیه ... یار اولا اول عشقه جان آیرلمیه

داستان چهارم از باب دوم حکایت بر و بحر که خالق بر و بحر چون آفریده و هر وجود که در موجودات هست قطره آن بوجود آورده است

تنکری

تنکری علمی خوش دررر او کرلسنه چوخ ... دو نماسا او کرنمکنک آصیسی یوخ

دولت اولدر که دوتا ایشتدوکن ... حق یولینه باغلیه صونک اوکن

عبرت آلا هر نیه باقار ایسه ... ایمن اولا هر نه دن قورخار ایسه

دنیده نه وار ایسه اول سنده در ... علم تنده معنیسی هب جانده در

چونکه دنیاده نه وار دربیله سن ... آندن آنی کندا وزنده بوله سن

ایشتد ایمدی ایدیم مقصود ندر ... او شبو سوز ایچره حکایت نه در

ایکی نسنه وار بو دنیاده اولو ... ایکیسی داخ مخلوق قیلدو بیتالو

بونلارنک بحر بله بر در آدلری ... بنکزه مز بری برینه دادلری

یعنی بحر بر دیوب سویلادوکم ... قورویر ایله دنکز ایلا دوکم

ایمدی بر ایشت بولارنک حالینی ... ایده ایم که نیجه در احوالینی

دنکز ایلیله بالغ بحری دررر ... بونلرنک دنکز قدیم شهری دررر

اول دنکز ایچره دورر سیر انلری ... دیرلک شادی وهم جولانلری

یریوزینه چخسالرا اولور بولار ... هیچ کمالنیز درفنا اولور بولار

قورویر اهلی وهم وحش وطیور ... دنیده بونلار داخی قیلور سرور

یریوزنده در بولارنک دولتی ... دیرلکی وشادیسی ونعمتی

دنکز اهلی قوریه چخسا اولور ... قورویر اهلی دنکزده غرق اولور

دنکز اهلی قوروده دیکلانمز ... قورو اهلی سوده هم اکلانمز

پس دنگزا ایلی دنگزده یار اشور / ننه کیم یر اهلی یرده یار اشور

بو مثل در معنی کوپتر ریزه / رمز ایدر بو جسم ایله کونکلو مزه

جان بالغدر عشق بحری در عیان / کونکل ایچره بونلارنک حکمی روان

زیرا که کونکلده درجولانلری / در گهر اوستنه سیرانلری

اولکه دیدومدی وحوش هم طیور / تنده اوش نفس و هوا بونلردرر

تن ایچنده در بولارنک تختلری / دنیه اوزره آچلوبدر بختلری

تن ایچنده شاد و خرم در بولار / آرزولاری دون کون چرکن خولار

نفسیله اوشبو هوا ال بیر ایدر / برالشت آنلار که نه تدبیر ایدر

جانیله عشق اوخر بو دنیه / مقصودی اول آنلاری یولدن قویه

کر بولار بو نفسه منقاد اولر / دیرلکی قالماز کرک کیم اوله لر

ننه کیم بالغ الَه ایجر یدرر / بیجیجق یر یوزینه اولدم اولور

جانیله عشق داخی بر کورنیدر / اول هوایی نفسله دعوت ایدر

اوخور ایدر دورنکز حقدن اینکا / اصلمزا اولدر رجوع ایتکوم انکا

راضی اولمازلر بولار کیم وارهلر / قورویری قوب دنگزه کیرهلر

ننه که شول جانورلر قوریه / اوکرنوبدر آنی قوب کیرمربویه

دون کونذر دارتشوقد اوربولا / اول دیلرکه عقل آنونکله اوله یا

قانقی سینه عقل کیم قولداش اوله / یول ایچنده یار اولوب یولداش اوله

سنکا شول نفس و هوا دشمندرر / دوستلغ ایدن سنکا عقل و جاندر

عشقیله

عشقیله جان کر اوپرسه تنونکا / پس کلسیر در ندامت جانونکا

اول هوای نفسی اویدر جانکا / یوزی تازه وار ه سن سلطانکا

بودنکزده قوی هلاک اولسون بولار / یول اری نفسی هلاک اولمخ دیلار

ای عاشق سن نفسه یولداش اولمغل / عشقه اویغل دوغری یولدن قال اولمغل

اول قاوشدر رسنی معبودنکا / هیچ کمانسیز ایره سن مقصودنکا

داستان پنجم از باب دوم حکایت در شرح مجلس رحمانی ومجلس شیطانی وبیان کردن اهالی هردو مجلس وترغیب دادن وتحریض کردن اهل مجلس ثانی را بمتابعت مجلس اول یعنی اهل مجلس شیطان را بمتابعت مجلس رحمانی

ایچ قولاغنک بر ایشت کور نه دیرم / عاقل ایسنک فهم ایدب سوز نه دیرم

کر بو سوزنک معنیسین انکلایه سن / جانیله کونکل ویروب دنکلایه سن

انکلایه سن دوستنکی دشمانکی / قورتارا سن دشمنکدن جانکی

بیله سن بو دنیده نه تمق کرک / نی ترک ایدب نی دوتمق کرک

دنکلا ایمدی نه دیرم عاقل سنکا / اوله تاکه فایده حاصل سنکا

ایکی مجلس وار جهانده بلکلو / هر بری حاللو حالنجه سوکلو

بریسی اول مجلسنک رحمانی در / بریسی هیچ شک دکل شیطانی در

ایشدا اول رحمانی مجلس وصفینی / کیم نیجه دزمیش درر الله انی

یوزمنک و ایکرمی دورت مین انبیا / هورت یوز اول قرخ دورد طریق اولیا

اهلی اوشبو مجلسنک آنلار درر / داخی آنلاره اویان جانلر درر

جاندرر اول اورتدا اخرجه واران / جاننه قالمادی اول کرچک ارن
اورتدا یا یلودرر قران خوانی / علم وحکمت یر بولاردون کونی
مصطفی اول مجلسنک سرداری / اول کروهنک پادشه غمخواری
اسلام اونده اولارنک درکی / دین ایچنده سعی ایدرار دی اوکی
خوش خدای مجلس آنده قوروب / هم صفادن باطنه جوش اوروب
عشق حقدر اول کروهنک ساقیسی / ایده مازم دیله کمز باقی سی
اولکه عاشق درنه دیرم انکلیه / آنلرنک کیم عشقی یوخدر انکلیه
توبه درعشق ساقینک سوغی / ایچن اولور آنی عشق مستغرقی
هم ایماندر اول اراده شمع جمع / یاخنو ویرور اورتا یرده همچو شمع
اول چراغی اورتدا یاندوران / بونلرین جمله حقا دونداروبن
اول شرابی خوش ایچرلر دو قیله / جمله سینک جانی دولر شو قیله
اول بری مجلس که اول شیطاننده / کیم بولار اول مجلسنک دشمانیدر
دنکله ایمدی آنی داخی نه ایمش / اهلی کیمدر حاللری نیجه ایمش
نمرود و فرعون وشداد لئیم / عتبه وشیبه ابو جهل زنیم
اهلی بونلار دربلنک اول مجلسنک / نابهی در هر بریسی اهلینک
سردهی اول مجلسنک شیطاندرر / سوکلو نعمتلری کفران درر
کم اونده مجلسی قورمیش بولا / ایشلری درکبر وکین چرکین خولا
مجلس شیطانی آنده اورولور / مشکلاتدن بادیه لر قورولور

دوبنالو محنت دررا اول بادیه / غره اولمش در بولار اول شادیه
نفس اولوبدر ساقیسی اول مجلسنک / سوغی فسق اولمش اول مشکل النک
دون کون ایچدوکلری محنت درر / ایله سانورلر آنی عشرت درر
سن بولاردن خالنسی سین الننک سیور / صحبتینه وارما غه اویار الننک
انک ایله واره سیرسن حضرته / راحتی قوب مایل اولمه محنته
ای عاشق سن اوشبو خوانی یار نکا / هم داخی شول سوکلو دوستلار نکا
یدوره کور دون کون اوسانمدین / هر نسنه نک چوخ بین بیلوردادین
انشاالله کیم جلب روزی قیله / بیه ور زبر بو خوانی دوستلار بیله

داستان ششم از باب دوم حکایت بتفصیل ارکان قناعت بدانکه جهت قناعت صناعت احباب دین وارباب یقین ست اما قناعت بر دو یکی یقینی ودوم منفی ست ازابیان میکند که چکونه است

رسوزم وار خوش صرح مختصر / معنی وار در سوز ایچنده معتبر
هر کیم الیستر اوشبو سوزی دنکلیه / فکر ایدوبن معنیسنی انکلیه
دولت ایسی درحقیقت بو کیشی / پادشاهه لایق اولمشدر ایشی
آنلرنک کیم کوزلری آچو خدرر / انک ایچون آزمادین دوغری وارو
کیمسنک که کوزی یوخدر نه کوره / قیلدن انجه یولی اول نیجه واره
آنلرنک کیم قولاغی باغلو دکل / ایشیدیجک حق سوزی ایلر قبول
کیمسنک که قولاغی ایشتمیه / لاجرم اوکوت ویرسنک دنمیه

ویر دلیسه گر گوز قولاخ تنکری سنکا — بر ساعت دو تکل قولاخ مندین بنکا
کوزنک ایله کوره سن نتمک گرک — ایشیده سن هم نیچه کتمک گرک
ایشیدا ایمدی یول اری ور ششینی — کوزنک آچ باخ کیم کوره سن ایشینی
نه ایشیله حق رضاسین بولدیلر — نیلیوبن حق یولنده قالدیلر
ایکی درلو قانع اولمق واردرر — بریسی رهزن بری رهبر دررر
بیرسین ایشله ایره سن تنکریا — بیرسین قیلماسنی بولدن قویا
بیر قناعت واراری التور حقا — بیر قناعت وار قیلان دنیدن جقا
هر که قانع در آز اجوخ نعمته — ایرشه در اول حقیقی دولته
کیمکه طاعت آزینه قانع اوله — رحمتندن تنکرینک محروم قاله
آز ماله کیم قانع اولور ایسه — تنکریه هر دم شکر قیلور ایسه
آندن اوترو حق انکا اجمق ویره — هم کمان سیز اول کیشی حقه ایره
اول که طاعت آزینه قانع دررر — کندو ایشنی کنه ویه مانع دررر
قویماز آنی که اولاشه حضرته — اول کیشی لایق دکلدر رحمته
قانع اولمه دنیالکه کان دررر — زیرا که یاردمجیسی رحماندررر

قال النبی علیه السلم القناعة کنز لا یفنی

اول لنه کیم کاندرر اکسلمیه — یاری کیم حقدندرر کسلمیه
کیمسه که یاردمجیسی رحمان اولا — داغ و داشش جمله انکا فرمان اولا
طاعته مانع اولان کافر دررر — زیرا انک یولینی شیطان اورور

سستغلی آندندرر اول کیشینک — حضرته لایق یوخدر ایشینک
اول کیشی آش قانع اولمشدررر — نفسی الندن زبون قالمشدررر
عاقله دکمش او لاسوز معنیسی — انبارنک بر اوج اولور چاشنیسی
بو قدردن انکلاسن حالنکی — باخوبانی آرار ایسنک یولنکی
عاشق انک قولیدرکیم یول بیله — یول ارلیسه کندو اکسوکن اله
ای خدایا دوغری یولدن ایرماغیل — اول قناعتدن بزی ایرماغیل

داستان هفتم از باب دوم حکایت وبداکه مغفرت و ذلت ز سبب جیست قُلْ کُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ بدانکه مغفرت آدم علیه السلم در وجه بود و ذلت ابلیس بر تلبیس فی حجه استنباط ازین آیت که ما اَصابَکَ

خوشدرر اکسوک لکن بیلسا کیشی — نته اولماز مخلوقنک اکسوک ایشی
کندو اکسوکن بیلن محروم دکل — محروم اولدر که بوله محکوم دکل
خیری حقدن شر نفسندن بیلن — اولدر آخر توبه سی مقبول اولان

قوله تعالی وَمَا اَصابَکَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ وَمَا اَصابَکَ مِنْ سَیِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِکَ

نته که قرآن خبر ویرر بیزه — ایتیش ایده ایدم کلم بوزه
گرچه تقدیر تنکریدندر هر ایشه — هیچ کمسنه ایده مز کیم بو ایشه
لیک ایدبدر سوچی نفسندن بیلر — هر دم استغفار و توبه قیلور
سوچی حقدن دوتسا لایق اولمیا — ایله دین هیچ رحمت بولمیا
نته که ابلیس ایله آدم دورر — بو سوزه دانق بولر محکم دررر

بونلر اگسی سوچلو اولدی ناگهان — گرچه تقدیر ازلدر بی گمان

بریسی لعنت اولوب دوشدی ایراق — بیری اوچمقدن چقوب چکدی فراق

بونلره بو ایش جلبیدن بخش ایدی — تقدیر ایچره نسخه اولمش نقش ایدی

ابلیسه آدم بهانه اولدیدی — آدمه ابلیس حواله کلدیدی

دکمه‌سی بیر درلو ایش ایشلدیلر — اول ایشله سوچلو اولدیلر بونلر

بیریسی رحمت بولوب کلدی ایرو — بریسی لعنت اولوب کیتدی کرو

نه سببدندر بولارنک حاللری — ایشد ایمدی نیجه در احواللری

ایده‌یم گر عشقیله دکلر ایسنک — دکلیوب سوز معنیسین انکلر ایسنک

ابلیس ایتدی سنده در بو جمله ایش — سندن اولمش قامو عالم پرورش

هر بر ایشکه ایشلنور فتنه سنک — عالم ایچره یورین فتوی سنک

سن ازلده بو ایشی دوزمیش ایدنک — عرش اوزره نسخه‌سین یازمش ایدنک

بو ایش ایچره سوچی نه‌در من مسکینک — امر و تقدیر و قضا جمله سنک

بیلدیمک نیجه سویلمک اولور — بو ایشی سن ایشلدنک دیمک اولور

چونکه سوچی کندو اوزینه آلمادی — لعنت ایچره قالدی رحمت بولمادی

آدم ایتدی یا الهی ربنا — سوچلو اولدم رحمت ایت من مسکنا

رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

بیلورم اگسوکلویم سوچ ایشلدم — کندو کندو نفسمه ظلم ایلدم

توبه قیلدم دوندم اوش سندن یکا — جمله اگسوکم ایله کلدم سکا

سن رحیم

سن رحیم سن هم کریم سن هم غفور — هم قدیم سن هم حلیم سن هم صبور

من بیلورم سوچمی قیلدم گناه — سن کریم سن یارلغا ای پادشاه

دیما بزدین نیکادن سوچ درر — یارلغا کل رحمتنک اوکش درر

قوله تعالی فتلقی آدم من ربه کلمات فتاب علیه انه هو التواب الرحیم

چونکه آدم منصف اولدی حضرته — سوچلو ایکن لایق اولدی رحمته

رحمتنی ویردی حق اولدم انکا — اوشبو ایشس عبرت یتر سکا بکا

هرکه کندو اگسوکن بیلود ورا — دورمادین رحمت انکا کلود ورا

هرکه سوچسیزم دیو دعوی قیله — لاجرم اول لعنته لایق اوله

عاشقلنک سوزی اوکوتدر دوتانه — دوتمایلر یارین آنده اوتانه

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — رحمتکدن سن بزی ایرمغیل

داستان هشتم از باب دوم حکایت در شرح این آیت سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم اما بدانکه قوله تعالی وکل شیء خلقنا زوجین اثنین وارد است پس هر شیء که از کتم عدم بر مبدای وجود قدم زده است علامت رفعت صورت و معنی میان این در انسان نیز باشد طرحا وعکسا

خوشدرر اول کیمسه که معنی بیله — بکه وارسه کندو جسمنده بوله

جمع اوله کندو اوزینه داغلمیه — کندو اوزیندن دشره نسنه بولمیه

کندودن معلوم اولا نقش جهان — ایو یاوز آشکارا و نهان

زیرا حق قتنده معلوم ایدی / نه که عالمده در اول سنده دیدی

قوله تعالی وفی الارض آیات للموقنین وفی انفسکم افلا تبصرون

دون کونذ یر و کوک اوجماق طامو / سنده در آخرته که وارسه قامو
الا حیف اول که سنی سن بیلمدنک / کیچدی عمرنک بیر اوزنکا کلمدنک
بیلمدنک کندا اوزنکی که نه سن / کندا اوزنکده سنداخی بردینه سن
نه که وار دنیاده وار سنده داخی / بیر الف اکسوک دکل تنکری حقی
سن اگر کندا اوزنکی بیلمز ایسنک / من دیایم کرملول اولماز ایسنک
کیم بیله سن سن سنی هم دنیئه / هم بیله سن سندکی هر نسنه
اوش بو دنیا ایکی نسنه در ای یار / جفت جفت در دنیاده هر نه که وار
یر و کوک و دون کونذ یاز و قیش / اوشبو ترتیب جه وار و هر درلو ایش
کیمی ظاهر کیمیسی باطن درر / نته که تن اصلی ماء و طین درر

قوله تعالی انی خالق بشرا من طین

یعنی طین که ایکی درلو نسنه در / تپراغیله سو دکلمی بس نه در
جسم شوندن ایلیو بدر اول اله / چون دوزتدی هر ایشی اول پادشاه
ایکی اوردی هر اشنک مسادینی / عالم ایچره جسمنی و آدمی
اول ایکی دن دنیاده هر نه که وار / مثلی سنده قومش در انی کار
انشد ایمدی هر بیری بنجه دوکن / کیم بیله سن بو حکایت نیدوکن
دنیاده کوک وار ایسه سنده کونکل / سن داخی اول کوک کبی ستیله کنک اول

دنیاده یر وار ایسه سنده وجود / سن داخی اول یر کبی قلغیل سجود
دنیاده عرش وار سنده جان و دل / دنیاده فرش وار سنده آب و کل
دنیاده کون وار سنده معرفت / دنیاده دون وار سنده معصیت
دنیاده یاز وار ایسه سنده صفا / دنیاده قیش وار ایسه سنده جفا
دنیاده کورنیجه نعمت خشک و تر / جانی کوکدن صورتی یردن بتر
سنده علم و معرفت جاندن کلور / حرفی دیلدن معنیسی جاندن کلور
دنیاده بردم کلور کنش دوغار / بیر ساعت بولوت کلور یغمور یغار
سنده شادی اولدوغی اول نور کبی / قیغو بولوت کوز یاشی یغمور کبی
دنیاده هم بر و هم بحر ایلدی / هم نیته کهسار و هم شهر ایلدی
بر سنده تن و زر هم بحر جان / کوه و کهسار اعضالر در شهر جان
یرده کوکده نه که وار سنده وار / کیمیسی جانده و کیمی تنده وار
سنده خوب اندیشه لر بنکزر انکا / کیم بتر جاندن کلور هر دم سکا
بو یر التی جمله دیولر در دولو / زشت عفونت هر بری چرکن خولو
سنده کی خشم و غضب کبر و کینه / هر بری بنکزر سلیمان دیونه
بس نه کیم آفاق ایچنده وار لودر / جمله بو نفسنک ایچنده کیزلودر

قوله تعالی سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم حتی یتبین لهم انه الحق

آچ کوزنک آفاق ایچنده کور نه وار / ایمدی کل کندا اوزنکه قیل نظر
کیم بیله سن حق ندر باطل ندر / دنیا ملکندن سکا حاصل ندر

کوکده اولدوز و قصور بنکزر اوره / هر بیری بر گشت مدور یره

هر که بونده بو اِشنی بیلمادیسه / یارین آنده مقصوده ارماس
اول که مقصود رانی بولمادیسه / پادشه دیدارینی کورمایسر

قوله تعالی مَنْ کَانَ فِی هٰذِهٖ اَعْمٰی فَهُوَ فِی الْاٰخِرَةِ اَعْمٰی وَاَضَلُّ سَبِیلًا

قوله من کان فی هذه اعمی

اوشبو سوزدن سن سنی آنگلا یقین / سن سنی بیلدنک ایسه بلدنک حقنی
عارف اِینک بیلسن که سن بیرین / علمنک اصلی سنده در جهد ایت اوقی
ظاهر باطن نه کیم وار سنده عیان / ظاهرنکده علم و عبرت یازلودر
قاموسی اوش سنده در بیلگو بیان / باطننکده علم و حکمت کیزلودر
ذات ایچنده خود دولو بدر حق نوری / آیرو غنین ایدارادم کلمز دیله
کیم حقیقت جان اونگله دردیری / نیچه ایدم معلوم اولماز دیلیله
آنگا کیم حق معلوم ایتمشدر اِشنی / آنگا کیم بیلدرمدی نیچه بیله
اول کیشی بیلور بوسوزی او کیشی / آنگا کیم بولدرمادی نیچه بوله
رهروانه رهنما اولدر آخر / وای آنگا کیم اول اوخیمایه نیده
قوللارینی کندویه اولدر اوخر / مبتلا قالمش دررقانجا کیده
عاشقه یول کسترن اولدر عیان / اول اگر دوغری یولی کوسترمسه
اوندن آچلمشدر رکشف و بیان / عشقیله دوغری یوله کوندرمسه
بو یولی کیمسه نیچه وارا ایدی / چونکه قوشدی دوستلره آیرمسون
یا خود اول درگاهه کیم ایرا ایدی / دنیا آخر دوغری یولدن آیرمسون

داستان نهم از باب دوم حکایت در ذکر آنکه وجود آدمی

بر مثال شهرستانیست و اندران شهری باید ضروری فرمان فرمای و عبارت از ان عقل و نفس است و دل که خزینهٔ حق است هر یکی با فنون بسیار بسوی خویش بد بست دعوة میکند که رعیتاو باشد

فانی اول کیم کندواوزین عالم اوخبر / کلسون ایدنک کر عالم درکر فقیر
اوقیم بو مکتوبنک علمین بیله / عالم اولدر کندنک علمین بیله
کندو علمین هرکه بیلدی مطلقا / کندو اوزندن یولن آچدی اول حقا
کندودن اول حضرته چون بولدی یول / سیر ایدر هردم بدم اول یولدن اول
اول کیشی چون کندودن الدی خبر / اول خبرده اِشن دویلدی معتبر
کوردی کندو جسمنی بر شهر اولو / هرنه که عالمده وار اونده دولو
کفر و دین و فسق و طاعت خیر و شر / ایشلنور بو شهر ایچنده هر هنر
شهر ایچنده هر اِشنک ایسی مغیم / هر بریسی بر اِشنی دوتمش عظیم
هر بری خشنود راضی اِشینه / دنگلایمدی کندو کیمسه دراِشنی
شهر ایچنده وار درایکی تختگاه / هر برینده اوتورر بر پادشاه
بونلر ایکیسی بر برینه یاغیدر / بر برینک تدبیرینی داغیدر
بر برینه هیچ مطیع اولمز بولا / اونده اولور کوچک و چرکین حولا
بو ایکی سلطاندر آخر ای کیشی / شهر ایچنده ایشلدن هر بر اِشنی
گرچه بونده حق قویوبدر بونلری / بونلر او قرلیک هر افسونلری

جمله اعضا بولرنک حکمنده در / گرچه که حق امری برله زنده در

ایشد ایمدی هر برینک آدنی / تا بیلاسن سن بو ایشنک دادنی

عقل در برینک آدی ای صفا / کیم اونکله دوزدی شرعی مصطفی

برینک آدی ندر نفس و هوا / کم عقل حکمینی اول دوتمز روا

وار بولارنک هر برینک لشکری / هر برینه ویره در هردم جری

عقل اورودر جان ایجنده تختنی / جمع ایدر لشکرینک بختنی

جسم ایجنده نفس تخت اورمشدرر / لشکرن مفسدلرین درمشدرر

بو ایکی لشکر دورر بدر صاف صاف / بر بریله قیلور هردم مصاف

دنکله ایمدی آدنی اول لشکرنک / کور بولاردن قنقسی در کسکرنک

دون و کوندز قنقسی ده بیلسن / اوشبو سوزدن کند اوزنکی بیله سن

در بیان اسامی لشکر عقل

علم و عبرت طاعت و ذکر و صفا / برگزیده در عقلیله عهد و وفا

خلق و ایمان و قناعت قاموسی / عقله برکنمش بولارنک ناموسی

هم ریاضت هم کرم اخلا صله / دوزلیدر عقل ایله دون کون بیله

هم محبت هم حیا هم دوغرولق / عقلیله بولارده یوخدر آیرولق

اوشبولردر لشکری عقلنک ای یار / بولره بنکزر داخی هر نه که وار

وار دررنفسنک داخی لشکرلری / ایده یم کم کیمدر اول لشکرلری

در بیان اسامی لشکر نفس

کبر و کینه فسق و انکار و ریا / نفسله بولاردیلر عقلی سیلا

بخل و زرق و خشم و جهل و هم حسد / دون و کون نفسه قیلور انلار مدد

کفرو

کفر و شرک و مکر و حیله هم غضب / نفسه بولر یار اولوبدر روز و شب

هم هوا هم فعل و فتنه هم نفاق / برگزیده در نفسله بی کی اتفاق

اوشبولار در نفسه الیش اوبارسیه / بولره بنکزر داخی نه وار ایسه

صحبتی دون کون بولارنک نفسله / یعنی جنک ایتمک دیلرلر عقلیله

جسم ایچنده هم بو عقلنک منزلی / لشکریله دون کون آنده محفلی

جان ایچنده عقل دوتمشدر مقام / لشکری برله دورر آنده مدام

بولر ایکیسی بر برینه دیش ایلر / بر برینک حکمنی یاصمق دیلر

ایکی لشکر اورتایرینده کوکل / دار تنورلر کیم قیلالر آنی قوبیل

بو کوکل ملکن بولر دوتمق دیلر / اونده کنج وار در آنی اوتمق دیلر

که باسر نفس اول عقل لشکرین / تن داغنده داغیدر برین برین

که باسر عقلی بو نفس ایلر ذلیل / لشکری عقلنک اولور خار و ذلیل

نفس سغینسه سغنور تن داغینه / بو عقل سینسه کیرر جان باغینه

جسم ایچنده هر بری بو اعضالر / نفس ایچون کی قلعه لر در قلعه لر

چون عقل نفسی نیکا نفس سینا / وار ور اونده سغنور قلعه سینه

جانده وار در عقل ایچون کی تختگاه / عقل هر دمده انکا قیلور پناه

گر عقل سینسه کیدر اول تختنه / مشغول اولور کند و کندو وقتنه

بو آنی یوردا ایدنیدر اول اوتی / بولر الینلر خیر و شر نه اولانی

اور تایرده بو کوکل بر نقطه در / هیچ کیمسه بیلمز آنی کیم نه در

مجیل

که یونن عقله دوتار طاعت قوپا / جمله اعضا قول اولور حقه طابا
که یونن نفسه دوتر ایشلر فساد / جمله خیر ایشلر اولور اونده کساد
ایکی یوزلو اولدغیچون آدی قلب / آلتونه باقر قاتلدی اولدی قلب
قلب اننکچون دیدی انکا اولولار / کیم بو شخصی خیر و شره اول اولار
ایکی یوزلو اولدوغیچون آدی قلب / آلتونه باقر قاتلدی اولدی قلب
بو کوکل پس بر یره اولیسه گرک / کیم اولا اول عقل نفسدن بکرک
عقلی حقه دوندره ایشده ویدوره / لشکریله نفسی عقله اویدوره
کیمدرر اول اولیا در اولیا / عقلی و نفسی انلارا ایلیتور مولیا
حقه کر نفسک یونن ویرمزایسه / عقلنک الی نفسنکا ایرمزایسه
دولت اولولرا انکن ایسته مدد / قوة ایره سنکا آندن بی عدد
نفسکی اول دوته دار ته دموره / سائمه کیم نفس آندن ایروغ دم اوره
توبه در بو نفس آیاغنده دمور / توبه لو نفس اولدی قول قامو عمر
هر کیمک کیم نفسی توبه قلمدی / قالدی شکده اول امانه کلمدی
اولیادر نفسه ایمان اوکردن / یوخسه کافر یوردی اولور یوبدن
چون فساد ایش آلدی هر اعضایی / سانکه کافر دوتدی جمله دنیایی
قالدی عقل اول قلعه ده اولدی زبون / محبوس اولدی جانده و قالدی زبون
چون بو نفسه توبه ویردی اول ولی / کلی چکلدی فسادن نفس الی
قالدی تنده محبوس و خوار و ذلیل / فاسقه حق توبه قلسون دلیل

عقل

عقل اوتوردی تختنه ایشلر امین / مشغول اولدی طاعته یاین قرین
یاندی ایمان اورتا یرده شمع اولوب / الله امری یورسنده جمع اولوب
اورتا یردن کیدی اول فسق و فساد / معزول اولدی نفس ایشی قالدی کساد
هر کیمنک که نفسی بیله اولمیسه / اولیا اوکنده توبه قیلمیسه
پس مسلمان اولدی نفسی مطاع / دنیای ترک ایتدی اول دوندی حقا
یوخسه دک آدی مسلمان در همین / ملکی چون کفر آلدی کوستر خانی دین
بو قدر سوز بس در آخر عاقله / هر که عارف در بیله کیم نه قیله
دولت آنک کیم فساددن آرینه / ایناه اول اولولرا قرارینه
کوکلی و عقلی دوته حقدین یکا / محکوم اولا قول اولوب نفسی انکا
جمله وارلق حضرته لایق اوله / حق ویدارین کوره که باقی اوله
لاجرم حقدن بوله هر دم مدد / بی حساب و بی شمار و بی عدد
عاشق اولشبو او کدی اول سن ال / بو اوکتدن اولماسون کوکلنک ملال
سن بو علمی کندو جسمنکده اوقی / کر بو شوب قاقرا اینک نفسی قاقی
کندو اوزین بیلمک در آخر معرفت / کندو حالن بیلمک در معصیت
هر که بیلدی کندو بیلدی حقی / کندو اوزنده اول کیشی بولدی حقی
کندو اوزنیدن کندویه اچلدی یول / حقه اوغرادی بحر و کیم وارسه بول

قوله ع من عرف نفسه فقد عرف ربه

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / رحمتکدن سن بزی ایرمغیل

کندا اوزندن کندویه آچلدی یول | حقه آوغرار قیجز و کم وارسه اول

داستان دهم از باب دوم حکایت دل اکه عشق در هر وجودی ستیاری و درجه قول و فعل عشق را برتری و بهری است چنانکه بی هیچ حرف الوجوه بی عشق نتوان بودن اما کم کسی ازین معنی باخبر است انرا بیان میکند که چگونه است

عشق ایچنده هرکه دوغری یار اوله | آیرولق یوق بنجه که اول وار اوله

اوشبو یولده برلکه یوخدر زوال | عشقله یولداش اولان بولدی وصال

عشق میندن آتسرین آلیمیه | عشق الندن یازیلن یو یلمیه

عشق ایله سودا ابد بنیاد اوله | گر صورت غمناک اوله گر شاد اوله

بو صورت نه حالده کیم اولور ایسه | عشق اولمز گر صورت اولور ایسه

ایکی حالدن بو صورت خالی دگل | کیم اولا کیم اول آنک حالی دگل

که غم و که شادی در صورتده حال | بونده ایرو صورته دیرلک محال

ایکیسنده عشق بیله در جانیله | دنکله ایمدی ایده یم بر بیانیله

کورسکا بر کیشی کیم عاشق اولور | چونکه کندو عشقنه صادق اولور

اول ایکی حالده اگر سودگینی | هیچ کیدرمز سودگندن اوکینی

شادی کلسه اول یوزی کورمک دیلر | شادیی آنک ایله سورمک دیلر

قیغو کلسه هم آنی ایستر بینه | زیرا درمان آندا اولور دردینه

عشقیله در قیغوده و شادیده | جانه بو یانمش در اول قانجا گیده

هم ایکی حالده بیله در عشق بینه | قویمز آلتور کونکلی سودگینه

بو ایکی

بو ایکی حالی داخی بلکل نه در | الیشید ایمدی ایده یم کیم نیته در

یا ذکر در یا فکر در گیشیده | یا دیه یا دک دوره آیرق بینده

سویلر ایسه عقلنک فکریدر اول | تک دوررسه دیلنک ذکریدر اول

سودگین شیله دوتار عشق قویمدین | کوردنک ایسه خود بیله سن دیمدین

بینه وار در آدمیده ایکی حال | بو ایکیدن دشره خود کیشی محال

اولداخی نیجه ایمش بلکل عیان | دنکله ایمدی ایده یم بللو بیان

یا اویریا او یخودن بیدار اولور | ایکیسنده عشق اونکله یار اولور

کورسکا کیم هرنی سوسه کیشی | کوندزین ایشی اولور گیجه دیشی

عشق ایچنده دون و گندز بر اولور | جمله حالده عشق اری شاکر اولور

عشق ایرلمز حال نیجه دونمک ایله | هر نیجه دونر ایسه بونلر بیله

پس محبت برلکی آیرلمیا | عشق ایله دیری اولان هیچ اولمیا

ایله اولسا عشق ابد بنیاد اوله | عشق ایچنده بیله لک آباد اوله

عشقدن آیرو هر نه که وار فانی در | عشقی دوتکل آیروغینک ترکن اور

عشق سکا سرمایه بس در دو ایکی | کیم آنی دوتار ایسه اولور غنی

ای عاشق سن عشقه دوتغیل یوزکلو | عشق یولنده خرجه سور کندی اوزنکی

کیم ابد دیرلک بولاسین اولمیه سین | هم گل اولوب آچلاسین سولمیه سین

طلعت ایی قارشو نکا دوغه دوره | اوستکه حق رحمتی یاغه دوره

الباب الثالث في الثلاثي

واردر ز اوجنجی بابده بیته اون
بر بر بیته وصل اولنده کاف و نون

بونلری اوج اوج یاراتدی ذو الجلال
نیته کیم مستقبل و ماضی و حال

داستان اول از باب سیم حکایت در مبدا و معاد و معاش و بیان
درین هر سه مقام و کیفیت حال که چون بوده و چگونه است

وصف حال ایدم سکا اینت جانم
بو حکایت هم سنک در هم نجم

سنلکی و بنلکی قوی بر نیکا
بر قولاغ اور دکلیه دیرم سنکا

سن سنک احوالنکی بیلسه ایدنک
بر ساعت کندا وزنکا گلسه ایدنک

انکلایدنک انداکه دیرلیکونکی
اول ازلده شاهله برلیکونکی

اول ازل ایوندمسن قاندا ایدنک
نه مقامده نیچه معدنده انک

اول مقامدن نیچه کلدنک بو ایله
هم داخی اوندن نه کتورنک بیله

بونده نه کسب ایلدنک بیلولیسن
بو قدر کیمه قانع اولور ایسن

اوش سینه بوندن کوچسن برابله
کی سقدین سر ماینکی ورمه بیله

بو اوج اوده حال ندر بیلسنک کرک
انکلایق دیرلکونک فیلسن کرک

التینده ایمدی بزازلده نه ایدوک
شیله کیم هیچ اکسوکی یوخ بای ایدوک

بو قدی تشویش و غصه اول زمان
رحمتندن دوتیالو ایدی جهان

المدین بیر ایدی جمله بمیش
وارمدین اولور ایدی جمله یوزرابش

سویلمدین انکلانوردی هرجواب
النیلمدین یازیلوردی هر ثواب

هر ثواب النیلمدین کلور ایدی
نه دیلرسه کونکلمز اولور ایدی

صونکدین دوتار ایدی اللرو فر
کل ار استه ایدی حال لارمز

وارمدین ایرر ایدوک هر منزله
قور قوسیز کیرر ایدوک هر محفله

با خمادین کوررنوا ایدی معشوق یوزی
شو یله بر لکده دو تاردی اول بزی

شیله برلکده ایکن کور بو ایشی
نیچه دوستاق اولدی اول حضرت قوشی

فارغ و آزاد ایکن اولدوخ اسیر
کور که نه قیلدی بزه اول بی نظیر

چونکه سالدی بزی او شبو دنیه
بونده کلوبن ساتاشدی غصیه

جمله درلو ایشیز اولدی امک
کیمسه یوق امک سیزین لقمه یمک

بو نیچه درلو ایش که بو دنیاده وار
قانی بر دم آسوده لق قانده وار

بر ساعت یادر کونه یانمق کرک
بر ساعت قیشدر اوداسینمق کرک

بر ساعت ساغلق بر دم سایرولق
بر ساعت برلیک بر دم آیرولق

بر ساعت خوش قارنمز توخ آسوده
بر ساعت آجلق الندن الکوده

بر ساعت نفسه اسیر حیوان کیمی
بر ساعت دیرلکمز اوغلان کیمی

بر ساعت کونکلمزه قیغو کلور
بر ساعت کوزرومیزه اوچو کلور

بر ساعت دیرلکمز حقدن اراق
بر ساعت وصلت کیمی بر دم فراق

بر ساعت دیرلک ایچون امک کرک
بر ساعت اولوم غمین یمک کرک

بر ساعت بو قیغودن چخامزوز
بر نظر حقدن بیکا یاقامزوز

او و بارخ و خانمان و مال دوار
جمله سی قیغو دُر هر کیمده وار

انلرنک کیم الی ایرمزیشن تر
قیغو وادر آه ایدب تو تنی تو تر

اوشبو ایشلر جمله دنیا حالیدر / کیمدر که بو امکدن خالیدر

ایمدی بو درده بزه درمان کرک / بو بزم دیرلکو مزه جان کرک

اوشبو دیرلکده کیمین دیریکی دکل / اننک ایچون قیغودن ایری دکل

دیرلک اولدر که اولومی اولمیه / شادلغ اولدر که قیغو کلمیه

قاموسیله چونکه موندن کیده روز / هیچ بیلامازوز که آنده نیدهزز

چونکه ایش موندا حقا لایق دکل / اونده نه اولاسیمز بایق دکل

مونجه ایش مونجه حساب وهم جواب / مونجه حال مونجه عقاب وهم ثواب

مونجه خلق و مونجه لطف و مونجه ناز / مونجه شوق و مونجه ذوق و مونجه راز

جملهسی بزم ایچون شربت درر / کیمیسی خلعت کیمی ضربت درر

کیم نیه لایق ایسه ایره سیدر / بیلمزز که بزه نه ویره سیدر

ای عجب بز اول ازلده نه ایدک / نیجه دیرلکده ونه حالده ایدک

کیم بو جان ایله غنی ازاد ایدی / غصهسی و قیغوسی یوخ شاد ایدی

انک ایچون کیم بزمله اول زمان / یوخدی کفر و نفاق هم کمان

جانمز دولو ایدی حق سوکوسی / کوکلمزده یوخ ایدی نفس قیغوسی

دون و کندوز جانمز صحبت ایدی / انک ایچون خوانمز رحمت ایدی

یوخ ایدی بزم ایله بخل وحسد / دنیاده کا سد شو تکلا در جسد

پس نیجه دیرلک کرک مونده بزه / کیم یارین اوده کلمیه آنده یوزه

دیریلهلم اول ازل دیرلیکنی / کیم بولاوز پادشه برلیکنی

کفر و انکار و کمان ترک ایدهلم / کوکلمز کرچک لیکه برک ایدهلم

ترک ایدب حرص و حسد اولم صفا / اولولار صحبتنه قیللم وفا

کیم بزه دنیاده اخی حضرت اولا / جمله دولو جانمز رحمت بولا

کر بزه حضرتدن ایرسه یاری / هم کیچرسه دنیده دیرلک ارای

یارین آنده جانمز آزاد اوله / دیرلکمز اولمیز آباد اوله

شول قدر ملکت ویره دکمه منیزه / کیم انک وصفی ندر کلمز سوزه

دکمه بر کوشک یتمش اوشبو دنیه جه / یتمش انک کمی کوشک اوجدن اوجه

کوشکله حور و قصور و هم براق / حله و تاج و کمر تخت و دراق

قاموسین بزه ویره المایه وز / داخی یوزمنک انجا به قالمایه وز

ایدهوز که سن کرک لوسن بزه / جانمز مشتاق درر کوکلو یوزه

اول ساعتده جمله پرده اچیله / درلو رحمت اوستومزه ساچیله

کوز و مزه کورنوکله پادشاه / عاشقا اول خوان ایچون سن ایله آه

داخی نه ایدم سکا موندن لطیف / کر عاشق سن کر عالم سن ای ظریف

اوشبو سوزدن حالنکی انکلایهسن / انکلامازاینسنک آخر دانکلاسن

عاشقنک جانی فدا اولکیمیه / کیم بو سوزی جان ایچنده دکلیه

انکلا لایق دیرلکی آری اولا / یول ایچنده ناموسی عاری اولا

ای خدایا آری درلک روزی قیل / آری لره بزه برلک روزی قیل

داستان دوم از باب سیم حکایت در تقریر اعمار بنی آدم که منقسم بر سه

قسم ست اول مرتبهٔ طفولیت دوم موسم شباب سیم حالت شیخوخت و زندگانی

ای عاقل دیرا اوکونکی کندا اوزنکا — تا کوروب کیزلو حالت کوزونکا
قوللره ایستدوکین ویرور جلب — ایرکورر هرکیم نی قیلسه طلب
طالب اولغیل کنده حالنک بیلمکه — فارغ اولمه کون بکون اکسلمکه
عاقل اولدر که بیله کندو حالن — هر حال ایچره قویمیه الدن یولن
جاهل اولدر که دیمز ایشن نیچه در — ایشیلدر که کوندوز اکا کیجه در
اوشبو سوزدن مقصودم بر جواب — انی بیلمک دربزه عین صواب
ایشیدا ایمدی ایده‌یم مقصود ندر — اوشبو سوز ایچره حکایت نه در
آدمینک عمری اوچ منزل در — دکمه بر منزلده بر محفل در
هر برینک بر شکل احوال لری — بنکزه مز بری برینه حال لری
حال داخی ایرقسی درصورت داخی — هیچ مقامده بوصورت قالمز باقی
نیچه کیم دونر بو دور روزکار — هیچ مقامده بو صورت دونمز قرار
اول که اوچ منزل دیدم اکله‌ندر — عمر ایچنده وصف حالنک نیچه در
اوغلان و ایکیت قوجا در دیدوکم — کیدن عمرم قیغوسیدر یدوکم
من یرم بو غصه مینک سیزداخی — کیم دکر یما که تنکری حقی
عمر خوش سرمایه در بیلنلره — وای آنی حیفین یاوی قیلنلره
دنکله ایمدی ایده‌یم وصف صفت — کیم نیچه حالدن حاله دونر صفت
هر مقامده حالی ندر بیل ندر — هر برینک کوکلینه دولونه در

کلدوک ایمدی ایشد اوغلانلق حالن — نه ایش ایچنده کیچه کور احوالن
اوغلان ایکن کیتسی هیچ قیغوسی یمز — دنیایه کلدم نیه کیتدوم دیمز
بو خبردر آنده اولوم اندیشه سی — دون وکندز اوینامق دریشه سی
نه بر بیور دنیده نعمت ایچون — نه سوینور اوچماغ و رحمت ایچون
نه بیلور کیم دوست ندر دشمن ندر — نه بیلور که کفر یله ایمان ندر
نه کوزی باخوبانی عبرت دوتا — نه خوکو کلنده آنک حکمت بتیر
نه بیلور کند اوزینی نه آیروغی — نه بیلور که نیچه در حق بویروغی
نه قولاغی تنکری علمین ایشیدر — نه دیلنده الله ایتمک ایشی در
نه ادب وار نه حیا نه طاعتی — اوینماغه صرف ایدر هر ساعتی
آته بیلمه انه سین بیلور همین — بو قمو اندیشه لردن اول امین
بیله کیچر جمله اوغلانلق حالی — بو حال ایچنده فانی تنکری یولی
کیچدی اوغلانلق بو کز اولدی ایکیت — اولداخی نه حالده وار بر کی ایشت
ایکیدنک حالی کیچر غفلتله — اوزکی سونکی دون کون عشرتیله
اندیشه سی اولدور که خوش کیچه — دنیده اوره دوتا بیه ایچه
باغچه لرده دون کون سیران قیله — بزه نوب جلوه او روب جولان قیله
قیغو یه قارشمیه خوش شاد اولا — هر نه دن بو دنیاده بردادالا
قولاغی بازلرا اونی دوله مدام — آغزی دنیا نعمتین بیه مدام
آغزی دنیا نعمتین بیوودورا — دیلی دنیا سوزلرین دیبوودورا

شادلغله گیجره کون لر سینی — کورکلو یوزه باشلیه کوزلرینی

دنیاده هر نسنه که کوزی کوره — جهدی اولدر کم انکا الی ایره

بوندن آیرق اندیشه سی یوخ ذرر — اوشبو حاللر نیجه دیرسنک جوخ حذر

نه اولم اندیشه سین بر اول کیشی — نه گناه دیب ترک ایدر مکروالیشی

اول ایکیت لک حالی داخی بیله در — اوشبو سوزی کنده حالم سویلدر

قانی الله قوللوغی قانی صفا — قانی حال کیم خشنود اوله مصطفی

کیتدی ایکیتلک داخی اولدی قوجه — براشیده انتک داخی حالی نیجه

قوجالیجق کیشی اولور تن ضعیف — کتدی قوت کتدی اشا اولدی نحیف

اوتوررسا دورمغا یوخ طاقتی — راحتیندن دنیاده جوخ زحمتی

جمله اعضا قاری ایشدن اولدی سست — قویدی آنده حرص و ساغنج اولدی خست

بولسا ایدی عالمی اوتار ایدی — حرصی اننک دنیه دوتار ایدی

کوزی دویماز عالمی اوتماغیله — دوله مکر بر اوج تبراغیله

تدبیرین ایدر ایسم و یکلایه سن — عاقل ایسن دیدوکم دانکلاسن

باغ و جفت و شرکت و ساتوبازار — اول کیشی دورامادین آنی دوزر

دون و کون اوغلی قیزی اندیشه سی — یای و قیش غصه یکیدر بشبه سی

جمله عمری اوشبو ایشده خرج اولور — ایرمدین ساغنجنه برکون اولور

قانی طاعت قانی قوللق قانی حال — کتدی قالدی اوباروخ و ملک و مال

قوجالق ملکی داخی اولدی فنا — کتدی اول قالدی عقوبت جاننا

آج کوزنک گیجدی عمر وارزی بیله — کون که گیجدی اول کیرو کلمز اله

قال علی علیه السّلم والحیوة بلا فایده کان الحیوة بلاغایه

حق سنی بونده نیه بیروب ایدی — عمرنکی وارشیلمی خرج ایت دیدی

قوللوغه کلدنک آخر قوللق قانی — دنیه صرف ایلدنک عقل و جانی

قوللوغه کلدنک آخر قوللق قانی — دنیه صرف ایلدنک عقل و جانی

اوشبو ایش برکون اولور عرض اولیسر — نیجه لر اول دمده اودلو قاله سر

اول کیشی که اوغلن ایکن طاپوده — گیجوره اوغلانلغن حق قاپوده

اننک ایله کیمسه نتک نه ایشی وار — تنکری خشنود هم رسول اونی سوّر

اول ایکیت که توبه یه کلمش اوله — تنکری خاصلاری الن المش اوله

طاعت ایچره گیجوره ایکیت لکن — حق یولینه باغلیه اوصن اوکن

اونکا دکل بوسوز دم زبیلو نکز — اول ولی در انکا خدمت قیلونکز

اول قوجه که دنیه الدن قودی — دنیه تشویشین قمو دیلدن یودی

طاعت و ذکر و حضور در دیرلکی — یاد شهله بریکودر بر بیرلکی

بیل دکل انتکله اوشبو سوزوم — تیراق اولسون آیاغنده یوزوم

ان شا الله کیم خلب سیزی داخی — آنکره باغشلیه تنکری داخی

یوزی تیراق عاشقنک اول کیمسیه — کیم بوسوزی جان ایچنده دنکلیه

دنکلیوبن کنده حالن آره یه — یول دوتوب کیده سلامت اوریه

بیله حالن دعویسندن اوشنه — اوشنوبن حق یولینه دوشنه

ای خدایا تیراقه دوشنلری   رحمتنک که سن کوتورکیل اونلری

داستان سیم از باب سیم حکایت در تقریر آنکه مولودات سه نوع اند اول از عدم بصرف عالم مولود شده و از عالم وجود آدم موجود گشت و از آدم کلام بظهور آمد و تشریح افتاد بهر سه علم بحکم این آیت که کل من علیها فان و تقریر ابقا و بر موجب این حدیث مصطفی علیه السلام که خلقتم للبقاء و لم تخلقوا للفناء

پادشه لطفین ایدم دیکلار ایسنک   دیکلیوب سوز معنیسین آنکلار ایسنک
دیکلیین در آنکلیین اوشبو سوزی   کوز کورر اولسا کرک کوکلو نوزی
کورمیین قاتنده بر در خوب و زشت   بیلمینه چه جهنم چه بهشت
پس کورندر هم بیلن در آنکلایین   آنکلاینلر در بو سوزکی دیکلیین
کورمک و بیلمک ایسنکا ویردی حق   کندو اوزنک ویر کوزنک آچ بر دوغی ایق
کورکه اول قادر نلر قیلمش درر   قدرت الندن نلر کلمش درر
صانعی صنعین کورب بیلدی بیلن   کنجی کنج نامه ایله بولدی بولن
اول قدیم در هیچ زوال اولماز آنکا   اور قولاغنک دیکله نه دیرم سنکا
هم آنک دوستلارینه یوخدر فنا   جسم ایچون کلدی اولوم یوخدر جانا
اوشبو سوزه کرد انق الینر ایسنک   ایده یم کر عشق ایله دیکلر ایسنک
اوج نسنه بو دنیاده مولود درر   بر کورت بو سوزه معنی کوسترر
بر بریندن دوغوبان کلدی بولار   دکمه سنده نیجه درلو معنی وار
بونلرنک شولدر بیری اول قدم   کیم بو عالم یوخ ایکن واردی عدم
جمله وارلق بو خلق ایچره غرق ایدی   نی دون و کندوز نه شرق و غرب ایدی

نی یر و نی کوک نی چرخ و نی فلک   نی تن و نی جان نه خود انس و ملک
اول عدمده قاموسی پنهان ایدی   سایه سن کیم دوغمدق اوغلان ایدی
چون اشارت قیلدی بر کز حق آنکا   قاموسی اولدی تمام اونکدین سونکا
دوغدی عالم اول ساعت اسمی ایله   کورنو کلدی کوزلره جسمی ایله
عرش و کرسی یر و کوک لوح و قلم   اول عدمدن دوغدی بو جمله علم
چونکه دوغدی عالم اولدی پایدار   اونک اوزره کیجدی موجه روزکار
دوغدی عالمدن دخی آدم عیان   خاص و عام و جمله سی اولدی بیان
هم سعید و هم شقی و هم شریف   جمله صورت باغلدی زینت و لطیف
چونکه جمله اعضالر اولدی تمام   دوغدی آدمدن دخی کورکلو کلام
هر یرا دیلمش که وار در آد ایله   سوز آلوبن هر بری کلدی دیله
پس بو عالم قاموسی کیم خلق بیلور   ایو و یاوز نه که دیلده ایدیلور
اول عدمدن دوغدی بیلنک بیکمان   بی نشاندن کلدی بو جمله نشان
هم بو آدم عالم اوغلی در بینه   آنه آنه یر و کوکدر بوتنه
آنه سی یر آتاسی کوک آدمنک   ایله اولسه اوغلی اولور عالمنک
چونکه عالم اوغلی در آدم عیان   دوغدی آدمدن داخی بو سوز بیان
اونک ایله معلوم اولدی ایش قاموا   ایو و یاوز خیر و شر او جمق طامو
کلنک ایمدی بو نمزدو تلم حقا   کوره لم کیمدر فنا کیمدر بقا
کیم در اول کیم اوله سر دربی کمان   کیم در اول کم قاله سر در جاودان

کورهلم اول فانی اولان کیم درر — کیم بو عزرائیل انکا حاکم درر
بیلهلم هم کیمدر اول باقی قالان — بوروان اول حضرته لایق اولان
کلدوک ایمدی پادشه تقدیرینه — کیرهلم اوشبو سوزنک تقریرینه
کورهلم فانی ندر باقی ندر — دنکله ایمدی کیم حکایت نه در
اول که عالم ایدوم ایدی خالقینی — اول عدمدن دوغدوغی احوالینی
قامو دیلده سویلنور اسمی انک — الا بر کورلمدر جسمی انک
دورت نسادن حق اونک بنیادینی — ایلدی واوردی آدم آدینی
برلسی تیراقدر قایم مقام — برلسی سودر انک یوریر مدام
برلسی یلدر اسر دستور ایله — برلسی اوددر منور نور ایله
هم بو دردندن حق یاراتدی وجود — کیم قمولرنه انکا قیلدی سجود
برلسی انک نباتدر کیم بیته — برکور اوندن نیجهلر منصب دوتر
برلسی حیواندر مرکب ایچون — کور نیجه راحت ویرر دون وکون
برلسی انساندر اهل خطاب — بونلرنک چوندر بشارت هم عتاب
هم ملک در برلسی روحانیلر — دون وکون مشغول حضرتدر بولر
اوشبو دورت نسنه که ایدوک خالقینی — عرض قلدوق دوسترا احوالینی
عالمنک جسمنده بونلر جان کبی — جانیله صورت کبی در ترتیبی
جاندرر کیم صورتی قایم دوتا — نیجه که یولداشدرر دایم دوتا
ایمدی کللنک بونلرنک احوالینی — شرح ایدوبن ایردیالم حالینی

کورهلم قانقیسی در باقی قالان — هم بیلهلم نه ایمش فانی اولان
کیم بولردوردی بیله دمساز در — نیجه که وارلقده درهم ازدر
عالمی دوتدی بولار دوردی بیله — ایو و یاوزنه که وار کیردی بوله
الا بو برلک کرک آیرلهسیر — عارضی درنیته قایم قالهسیر
ایوسندن یاوزین سیچمک کرک — مغزین آلوب قابوغین سیچمق کرک
اولکه مغزیدر او باقی قالهسیر — اول که قشریدر او فانی اولهسیر
عالم پاکدن کلن پاک اولهسیر — عالم خاکدن کلن خاک اولهسیر
پس نبات اولور بایق حیوانیله — باقی قاله ملک انسانیله
دنیا باریدر نبات اولمق کرک — داخی هم حیوان فنا اولمق کرک
لیک انسان کر ملک اولمهیسر — حضرت اهلی در فنا اولمیسر
اولمکی بودر که بو ملک ون کید — اول مقامه وار یچون کورکه نید
حق دیدارین کوره سرلری کمان — اوچمق الجره قالهسرلر جاودان
زیرا بونلر حق نورندندر بایق — حق نوری فانی می اولور ایا ایق

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

چونکه بلدنک نیجه ایمش عالمی — ایمدی برکل شرح ایدهلم ادمی
کورهلم بر آدمنک اصلی نه در — ایشد ایمدی ایدهیم که نیجه در
دورد اصل دربیل بنی آدم داخی — اوشبو نقشی کندا اوزونده کوراوجی
صورت ونفس وعقل در جانیله — دوردی بربرده بیله انسانیله

دمکه سنده خاصیت وار در درست
هر برنده بر جمعیت وار درست

صورتی کور آلت اولمش بونلره
آلتی یوخ کیمسه نه ایلش باشره

نفسی کور کیم دنیدن نه داد آلور
نفس کیدیجک تنده نه لذت قالور

جانی کور کیم دیری دوتار بونلری
اول سببدن بریکوبدر بونلری

عقلی کور نه رای وتدبیر ده درر
یدی اقلیم اوزره حکمین یریدر

نیجه کم دنیا دورار دیرلکده در
دوزولوب دوردی بیله برلکده در

خوب و زشت و قهر و لطف و خیر و شر
بریکوب دوردی بیله برلک بولر

الا ابدلک کرک کم آیریلا
ایشد احمدی ایده یم نیجه اولا

صورتیله نفس فانی اوله سیر
جانیله بو عقل باقی قاله سیر

صورتنک مثلی نبات در کیم بتر
حضرته ایرمز کرو مونده ایتر

اصلی نفسنک حیوانه بنکزر عیان
اوله سر حیوان فنا بللو بیان

الا جان انسان عقل اصلی ملک
بونلرنک چون چورولور بو فلک

هم ازلده وار ایدی بو عقل و جان
تا ابد هم قاله سرلر جاودان

ایله اولسه عقل و جان اولمایسر
برتو حقدر فنا اولمایسر

نفسله صورت درر اول کیم اولور
اصلی تپراق در ینه تپراق اولور

قوله تعالی ومنها خلقناکم وفیها نعیدکم

یوخسه حضرت اهلینه یوخدر مماة
اوجمق ایچره دوله لر دایم حیات

بللو بلدنک آدمینک حالینی
هر بر اصلنک انکلادنک احوالینی

احمدی

احمدی بر گور رلم نته در اول کلام
کیم دوغادر آدمیلردن مدام

اصلی اونک و اخی هم دورت سنه در
ایشد احمدی ایده یم که اول ندر

بریسی اونک نفس در قوت جان
بری آواز در که اول جانه نشان

بریسی حرف در هم اول جاندن گلور
بریسی معنی اولور کاندن گلور

خانده که سویلر ایسه یوخسول وبای
دوردی برلکده بیله ایل اون ایکی

کفر و ایمان هر نه که کلور دلیه
سویلین سوزده بولار دوردی بیله

سویلیوبن سوز تمام اولدوغی دم
ایشد آنک کوکلینه دولدوغی دم

اول ساعتده بونلرنک دیرلکلری
بوزولوبن داغیلور برلکلری

کیمی واردر عقلیله جان اونیه
اونده وارسنک دکل که سیونه

کیمیسی آیرلوبن تنده قالور
تنده قالان سانکه یابانده قالور

اول نفس آوازیله اولور فنا
آیروق اونده نه ذکر وار نه ثنا

حرفیله معنی کور باقی قالور
جانیله عقله وارور باقی اولور

یازیلور حرف جان ایچنده نقش اولور
معنی وارور کل عقله نقش اولور

نیجه که عقلیله جان وارلقده در
حرفله معنی بیله وارلقده در

اول نفس آوازیله اولور فنا
اوشبو سوزدن سکا حالنک انکلانا

پس بلنک انسان وحیوان و نبات
ایکیسی ثابت در ایکیسی بی ثبات

هم بو صورت عقلیله هم جسم و جان
ایکیسی اولور ایکیسی قالور جاودان

بو نفس آواز و حرف معنی واخی
ایکیسی فانی درر ایکیسی باقی

سوز تمام اولدی قمو شرحی ایله   باقی وفانی قمو انکیسی بیله
معلوم اولدی که بو جمله مخلوقات   جسمی اولور جانینه بو خدر وفات
نه وار آخر نقل ایدرسه دنیادن   جان حقه وارور اگر اولور بدن
دنیادن گیدنلری اولدی دیمنک   بونلری کلی فنا اولدی دیمنک

لا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء

اولن اولدر که بو ایشی دویمادی   دنیاده حق دوستلرینه اویمادی
صدقی اولدر عاشقنک اول دوستلر   عشقدن اسروک اول ازلدن مستلر
کیم اولم بو خدر بولاره بی گمان   حضرت ایچره قاله سرلر جاودان

داستان چهارم از باب سیم حکایت در مراتب ارواح بنی آدم بدانکه باری تعالی میفرماید که خلق الارواح قبل الاشباح پس آن ارواح ازان بر سه مراتب منقسم کرد اول دولت بی محنت در دنیا و آخره ارزانی داشته که الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون قسم ثانی را محنت بی دولت روزی کرد ختم الله علی قلوبهم و هم ثالث را از هر دو قسمت کرد که اما من تاب وامن وعمل صالحا فله الحسنی عند ربه ولا خوف علیهم

فانی اول کیم معنی ایستر دیگلسون   دیدوکم سوز معنیسینی انگلسون
ایده سارم معنیدن بر قاچ جواب   دیگلیا تونک جانینه نور ربک ثواب
دیگله ایمدی ایدیم جاندن خبر   هم گیروسندن سکا بیندن خبر

کیم بیلسن

کیم بیلسن سن سنی هم ایروغی   هم بیلسن نه ایمش حق بویروغی
اولکه بیلمز کندوبی بیلمز حقی   اول گیدنک آدی حیوان اوقی
کندو ازین بیلمک اولو دولت اولور   کندویه کلمک اولو نعمت اولور
گر دیلرسنک کیم بیلهسن حالنکی   حال ایچنده انکلیهسن یولنکی
ایلک سنکا بیلمک گرک کم جاندر   جان ایچنده کفر ایله ایمان ندر
جان دوتامی گلدی بو جمله حالی   یوخسه گلدی بونده می بولدی یولی
دوغری یول وار نلره ندر سبب   اونک آزماغی نه ایمش ای عجب
دوغالی اقرار ایله کلمک ندن   دونمدین انکار ایله اولمک ندن
اولکه یاوز خلقی ترک ایتمز نیچون   منک اوکوت ویررسن انی ایتمز نیچون
اولکه هیچ اوکوت انکا حاجت دگل   قاندا حق سوزی دینک قبلور قبول
یا خود اولکه کفر و ایمان بیله در   گه کلور ایمانه گه کفر ایله در
قاموا ایشلرنه که وار در مختلف   نه سببدن بیله اولدی ای حریف
بو ایشی خالق میدر جمله قیلن   یوخسه بو مخلوق میدر بیله اولن
اوز ایشن بیلمک گرکدر قاموتو   ایشن بیلانی ایلتمزلر طاموته
یا کیشی بو ایشلری بیلماخ گرک   یا بیلندن ایشدوب الماخ گرک
وای انکا کیم کندو ایشین بیلمیه   یا بیلندن ایشیدوبن المیه
جاهل اولدر دنیاده بیل نسکسزن   حق برزه گوترمسون انک یوزن
ایمدی بر کور ریلم گلنک بو ایش ندن   خلق ایچنده موجه بو تشویش ندن

منکلی بوخدرا کرانکلار اینک
ایدیم کر عشقیله دکلار اینک

دنکله ایمدی ایدیم جاندن خبر
بوخبردن ایش دویاسن معتبر

اول ازلدن اوج کروه کلدی بوجان
دکمه سنده بیله کلدی بر نشان

بریسی دولت دوتا کلمش دورر
بریسی محنت ایله قالمیش دورر

بریسنده محنت ودولت بیله
اول سببدن دوندررحالدن حاله

اولکه دولت دوتا کلدی دنییه
دولتندن هرکز اول آیرلمیه

زیرا که حق ایله قیلمشدر اونی
رحمته یولداش اولوب کلدی جانی

اولکه محنتله بیله کلمش دررر
زحمت ایچره تا ابد قالمش دررر

هم اونک اوزره داخی حکم اله
ایله امر ایتدی اونکا اول پادشاه

تنکریدندر بونلره بو ایش قمو
بونلرنک دبز نور اوجمق طامو

اول بری کیم ایکیسندن بخشی وار
اولدرر کم کمی کوررسه اویار

دولت ایسنه اویارسه اول کیشی
دولته دکشور ولور جمله ایشی

محنت اهلینه اویارسه اول عیان
قالدی اول محنت ایچنده بی کمان

پس انکا مرشد کرک یول کوستره
کیم اونکله حق یولن دوغری واره

مرشد اولمازایسه یول وارماسر
یولده قالور منزله ایرماسر

بونلرنک قانقیسنک حالنده سن
دون وکون یولداش اولوب بولنده سن

بو ایشی بیلمز ایسنک ایسنه دکل
بیلمدین بیلدم دیمه کل ای فضول

کرده یسن دولتی کلدم دوتا
جون دکل دوغری بوسوز خانده اوتا

اولکه

اولکه دولت دوتا کلدی دنییا
کیمدرر اول اولیا وانبیا

کیم بولار هیچ محنته دوشماسر
نیته که قران بزه ویردی خبر

قوله تعالى الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

بوخسه کر ایدر اینک محنت ایله
بولداش اولوب کلدم اولدن انکله

بو داخی کیجایسر دوغری دکل
یا کلشنی نته قیلور کیمه قبول

محنتی دوته کلن کافردورر
شول نفاق اهلی قرامنکردرر

کیم بولار هیچ دولته کیرماسر
پادشه دیدارینی کورماسر

هم بوسوز معلوم اولور قران ایله
ایه تبین ایدایدم کلم دیله

قوله تعالى ختم الله على قلوبهم وعلى سمعهم وعلى ابصارهم غشاوة

قالدی بوکز اول بری بلوک کیم او
اولاشو درجانینه اول ایکی یول

دولت ومحنت بیله جانی ایله
قارشوبدر خیر وشر قانی ایله

کی عمل ایشلرسه ایرور دولته
یاوز ایش ایلیورر اونی محنته

اول کیشی پس کند وفعلندن بیلور
خیر وشر ایشله دکی قارشو کلور

بو مقام درمنزلنک بلکل عیان
کورو نورخود ویرلکون بللو بیان

صدق وطاعت دولته التورسنی
نفس وشهوت محنته التورسنی

دولت اهلی حق رضاسین دیلادر
محنت اهلی کندو اوزینه اویادر

اوریتدا عقلنک حکم درکورسنکا
ایو ویاوز کورنه در عقلنکا

هم بیلورسن دولت اهلی یولینی
هم کوررسن محنت اهلی حالینی

فانی ایسین کیم سن قیلورسن اختیار / صحبتنده دون کون اولورسن ای نکار
اونک ایله وار ایسن حضرتنه / دولتی قوت بایل اولمه محنتنه
یوخسه کر بلدنک کوجون تماز ایسه / نفسنک اوکنده سوزنک اوتماز ایسه
دوت بولارنک اتکینی صدق ایله / کیم بولار ایله بسنی اول منزله
مقصودنک اونده بولاسن بیکمان / رحمت ایچنده قاله سن جاودان
یوزی بیراق عاشقنک اول کیمسه / کیم بو سوزی جان ایچنده دکلیه
اونکا لایق دیرلکی اوله تمام / کیم بولا اول رحمت ایونده مقام
ای چلبی سن روزی قیل قوللارنکه / اول توکنمز خوانی یوخسوللارنکه

داستان پنجم از باب سیم حکایت در بیان آنکه چون باری تعالی عالم را بوجود آورد سرتاسر در تتبه ظلمت دست عنایت بی علت و آن نور رحمت خود آفتاب و ماهتاب را جهت استراحت و استرواح خواص و عوام بر فراز عالم بیرون داده مطلوب و محبوب کردانیده اما عالم معاملات و اسباب و اکتساب و طلاجی نماند پس ملک قدوس زر و نقره و مس را بر مثال مهر و ماه و ستارکان از معادنات بدر آورد تا از و خلق بهره بکیرند و امثال این سه کونه جوهر در وجود آدمی نماند مثبت از این آیت که سَنُرِیهِمْ آیَاتِنَا فِی الْآفَاقِ وَفِی أَنْفُسِهِمْ حَتَّی یَتَبَیَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ

اول چلبینک رحمتین ذکر ایده لم / ویردوکی نعمتلره شکر ایده لم
بی دریغ کوکدن انه در رحمتی / بیحساب یردن بته در نعمتی

جمله درلو نعمتی اول بیتورر / جمله خلقه یدورور بیتورر
هر صورنده مونجه درلو اعضا وار / هر بر بونک نیجه درلو بخششی وار
قولاغه خوش اونلری خوان ایلدی / کوزی کورکلو یوزلر ایله طویلدی
آغزه کور نیجه نعمت یدورر / کور دماغه نیجه لذت داد ویرر
کور بو کوکلی کیم نه اشلر کیزلودر / آلینه باق کورکه نه لر یازلودر
عقلی بر کور کیم نه اشلر یوره در / دولتی کور نه حکملر یوره در
کور نفسدن نه دعا آخر کوکه / کیمسه اونک لطفنی نیجه اوکه
داخی بوزمنک انیجه نعمت دنیده / کیم یارندی پادشه کلدی اده
کر بها ویرسنک کلور جمله اله / الشد ایمدی ایدیم که نه ایله
دنیاده اوج درلو نسنه وار دکر / قامو نسنه بها بونلردر
بونلرکله بولونور نه ایسته سه / بونلرکله آلنور هر بر نسنه
اول بها آلتون کمیش و پول درر / دنیاده نعمت بولاره قول درر
الا کیمسه که دیلر کوهر آله / نیلسون که پول ایله کلمز اله
سانوسی پولنک سوغاندر یا تره / پول قجان لایق اوله سیر کوهره
آقچه ویرسه چوخ نسنه بولینور / دنیا ایچره درلو نعمت آلینور
آقچه داخی کوهره لایق دکل / زیرا کوهر آقچه قیلمز قبول
کوهره آلتون کرک لایق اوله / کیم آنی المغه بایق اوله
کوهری بر طشت ایچنده تیکه لر / آلتونی اول کوهر اوزره توکه لر

آلتونڭ اعدادینه یوخدر قرار / بیحساب و بی دریغ و بی شمار

گوهره آلتون بها شولدم اولور / کیم گهر آلتون ایچنده اورتولور

یا ترازویه قویالر گوهری / وار تا آلتون برله اونی مشتری

تا که گنده و قیمتینی المیه / نیجه چوق آلتون ویرورتن کلمیه

ساتوسی بیله اولور اول گوهرنڭ / آنگلیه سن وار ایسه خود جوهرنڭ

بو مثلدر کیم بزه حال گوسترور / اللهه وار مقلعف یول گوسترور

ایمدی گل بو معنی ایزدن ایلیم / گنده و مزده کیم نه وار ایسته یلم

اولکه ایتدم یول ایله آلتون گمیش / بر گوره لم بزده اونلر نه ایمش

گوهری بز ایسته لم بولالم / نه ایله گلور اله بر بیله لم

اول که نعمتلر دیدم بلکل یدر / الیشد ایمدی کیم حکایت نه در

یول بودلدر اول گمیش یوسن سوزر / اول قزل آلتون دیدوکم جاندر

اول قمو نعمت که دیدمدی سکا / یعنی اوچماق نعمتی دریاق سکا

اول که جان نعمتی در ای حبیب / آچ قولاغنڭ اوشبو سوزدن ال نصیب

ایرمیاسن مقصوده بو دیل ایله / نه کیم گوهر الیمز یول ایله

دیل ایله دنیا درر آله گلن / زیرا کیم آزنسنه در دیله گلن

تن داخی اول مقصوده ایرمز الی / گورونذر نه قدر در تن حالی

تن عمل قیلسه اونکا اوچماغ گلور / نه کیم آقچه جهان ملکن آلور

تن ایله مقصود اله گیرمایسر / حق دیدارین تن گوزی گورمایسر

جان

جان گرگدر جان گرگدر جان گرگ / اونیا سون هر کیمسه یه سلطان گرگ

تا که جان خرج اولمیه مطلقا / بللو بیلینک هیچ کیشی ایرمز حقا

جان داخی شیله گرگدر بی شمار / پادشه درگاهنه اوله نثار

دکمه جانیله لقامی الینور / منک ایچنده اونده برخان بولینور

بیلینه سوز معنیسی اولدی تمام / بیلمزا ایچون خود نه غم وار والسلام

عاقل ایسنک سنه عرض ایلیکل / عقل و جان و طاعتم وار دیمکل

دکمه سنه می کیم اول حضرته / دکمه جان لایق می اولور رحمته

حق نکر فضل ایلیه رحمت قیله / طاعتینه قول اونک رغبت قیله

یوخسه نه وار بزده عرض ایلیه سی / نه دیلومز وار اونی سویلیه سی

عاشقنک عرض ایدسی سنه یوخ / نیجه که ایشر ایسنک اکسوکی چوخ

حق نکر اکسوکمز گنده و دوزه / یوخسه گنده و حالمز له وای بزه

ای قمو بیچاره یه فریاد رس / بو من بیچاره یه فریاد رس

داستان ششم از باب سیم حکایت در شرح سه خصلت بدانکه در میان آدمیان سه گونه خصلت است بهترین خصلتهاست هر کرا توفیق رفیق گردد ازین سه گونه خصلت شعار و دثار خود را متجلی گرداینده و ببرمه مثان اغ البصر بصرت کشیده مشاهده جمال باکمال را مشاهده شاید فردا روز قیامت همگی عالم و همگی بنی آدم شفاعت محتاج باشند و لو شفیع و مشفع گردد

کیم ایره دردنیاده اوچ درلو حال / ذلك فضل الله / کم طفیلی در اونونک بو ملک و مال

دنیا ملکی اول آنیه نسبت دکل / دکمه جانه اول عطا قسمت دکل

تنکریدن بخشایش و خلعت در اول / بیلنک اونی کیم اولو خصلت در او

هر کیمه ویردی حق اول اوج خصلتی / بیلونک اوندن ساودی جمله محنتی

بو قدر را ونکه کیمسه نونک ایشی / یار یجیسی حق ارنلر بولدا ایشی

سود و کینه ویردی حق اول دولتی / دکمه لر خانده بولر اول خلعتی

روزی قیلسون حق اونلر کرچکلر اده / کیمه ویردی حق اونی کرچک اره

ایشدا اول خاصیت ایمدی نیدوکن / کیم بیلسن بو ایشی نیچه و کن

ندر اول کیم دکمه جانه ویرمدی / دکمه شخصنک الی اکا ایرمدی

شرح خصلت اول

اول اولکیم نفسی اونکا اول او لا / نه که نفسنه حکم ایدرپه اول او لا

هر بر ایشده قادر اوله نفسنه / نفسی مرکب ایلیوب نفسنه بنه

محکوم اولا نفس انکا نیلر ایسه / دنکلیه حقدن نه کیم سویلر ایسه

اولمیه هیچ نفس اونکا حکم ایتمکی / نفس انکا قول اوله اول نفسنک بکی

نه کونکلدن کینه دوتا کیمسه یه / نه دیلنده بیهوده سوز سویلیه

نه طمع قیله کوزی کورد ک یره / نی غلط سونه الی ایردک یره

قاموا ایشدن آرینوبن پاک اولا / حق یولنده دوشنوبن خاک اولا

اول ایشی ایشلمیه که اودکله / اول سببدن یری یارین اودو اولا

هر که نفسی بیله در اول شاد اولا / جمله درلو قیغودن آزاد اولا

اولکه

اولکه نفسی محکوم اوله کندوبله / بیلنک اونی اولیا در اولیا

قورخوسی یوخ قیغوسی یوخ هیچ اونونک / لایق اولدی حضرتنه مولانک

شرح خصلت دوم

ایشدا ایمدی اول ایکنجی خصلتی / روزی قیلسون دوستلره اول دولتی

هر کیمه ویردی ایسه اول دیرلکی / اول کیشیدن ساودی جمله نیرلکی

شولدر اول دیرلک که نفسندن بتن / قامودن یک اوله اول سوزی دوتن

بند ویرسه بندینی بکلایه لر / نه که دیرسه دیدوکن ایشلایه لر

قاموا ایلی محکوم اولا کندویه / اول نه که دیرسه بولا رانکا اویه

کیمسه که ایلینی بوله دوندره / یر و کوک ایلی انکا باش اندره

زیرا حق قرآنده یاد ایتمشدرر / دوستمز دشمانمز ایتمش دررر

آدمینک اوغلی بیل دشمانی در / کرنیچه که یوره کینونک قانی در

قوله تعالى إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ

کیمسنه کیم دشمنین قول ایلیه / جان ایچنده حق اونکا یول ایلیه

شرح خصلت سیم

ایشدا ایمدی اول اوچنجی سن داخی / شولدرر کیم قومیه دشمن اوقی

منکرو کافردن اول قایرمیه / اونکا قارشو مدعی دم اورمیه

قامو یرده بکلیه الله اونی / ای خوش انه بختلو اونونک جانی

هیچ خلق اونکا الم دکرمیه / حکم ایدب کیمسه اونکا یول سرمیه

سنجمش لر

[illegible]

گر مسلمان گر جهود گر نصرانی — کیم باخوب کور را ایسه پیوه‌نی

جمله خلق آندین بیگا اویار اوله — قامولری اولداجی سور اوله

دولت اولامتمش ایکی ملته — دوشمیه اونی سونلر محنته

ایمدی بللو بلدنکز می بو ایشی — نه سببدن ایله اولوراول کیشی

کیم قول اولور جمله‌سی اونی کورن — مدعی لقدن کیجه اونگا ایرن

چونکه باسدی قول ایدندی نفسینی — کندویه دوندردی جمله اهلنی

قامو عالم قوللر اول کیمسه‌یه — کیمدرکه اونگا قارشو سویلیه

بیله اولان کیمسه‌نه دولتلودر — منصب و بختی اونک خلعتلودر

روزی قیلسون اونی ذوالجلاله — عاشقنک اولسون دعاسی مستجاب

داستان هفتم از باب سیم حکایت آن پادشاهی که درجهان خواست که باغچه سازد که هرچه درجهان و در باغستانهای عالم هست همه درو داخل باشد جمله درانجا موجود کرد و چون باغچه در هفت سال تمام شد پس فرمود که هفت اقلیم دعوت کردند و باغبان صلای باغچه زد و خلایق سه گروه شده بباغچه درآمدند و تناول اثمار کروه اول از میوه اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ کروه دوم از قدرت تُوبُوا اِلَى اللهِ تَوْبَةً نَصُوحًا کروه سیم از فرق خَتَمَ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

وار ایدی برپادشاه اندرجهان — دنیاده اولمیش ایدی حکمی روان

دوتمیش ایدی یریوزینی آدیله — دوزمیش ایدی خلقی عدل و دادیله

یدی

یدی اقلیم خلقینه مخدوم ایدی — نه که دیرسه خلق انگا محکوم ایدی

حکمی کوجلو عمری اوزن مالی چوق — عقلی کامل کوکلی آجوغ قارنی طوق

آیروغ اندیشه قموکیتمش ایدی — کوکلی ایجره برهوس بتمش ایدی

غالب اولدی اول هوس یوللق انگا — ایشده اوش بوحکمتی باتفصیل انگا

دیلدی براولو باغچه ایلیه — یدی اقلیم خلقن اونده طویلیه

دنیاده نه وار ایسه اونده اوله — هرکه نه ایستر ایسه اونده بوله

آجی داتلو ایو یاوزنه که وار — باغچه ایجنده بوله اول نامدار

چونکه سلطان اوش بوسوزی سویلدی — بو ایشی اوزره فکرینی جمع ایلدی

اوقیدی بکلرینی قاموسینه — سویلدی بوتدبیری قاموسینه

بیکلری ایتدی محکوم نه دیر السنک — ایشلیه‌لم نیجه حکم ایدر ایسنک

اول کیجه صبر ایلیوب قاتلاندیلر — ایرته اولدی دوردیلر آتلاندیلر

بیکلر و لشکر قمو سلطان ایله — برنیجه کون یریدی سیر ایله

کوردیلر سولر آخار بر آرده — کلدیلر اکلندیلر او صحراده

باخدیلر اول صحرایی بکندیلر — امر قیلدی سلطان اونده اندیلر

دیدیلر بو باغ ایچون لایق در — بونده باغچه اولماغه لایق در

بیکلر ایتدی دیدوکنک ایشلیه‌لم — بویر رسن یاپماغه باشلیه‌لم

سلطان ایتدی کتورنک معمارلری — کم بولر یاپایلر دیوارلری

ایرغاد ایچون کیشی کیتدی یوللره — بوخبر یایلدی جمله ایللره

قرخ منک ایرغا جمع اولوبن کلدیلر — نیچه آلتون آقچه بیتشین آلدیلر
یدی یلده یاپدیلر دیواریني — دورت یکادن قویدیلر یوللارني
شاه بو یوردی باغچه وانلر کلدیلر — هر بریسی بر یکاسین آلدیلر
هر یکادن قازمغه باشلادیلر — دون و کوندز دوزمادین ایشلادیلر
باغچه باشدن باشه دوزتدیلر — ارقلرین خوش دار توبن اوزاندیلر
درلو آغاج تیکدیلر اول باغچه ده — نیچه ایدیم وصفني کلمز آده
نیچه نعمت کیم جهانده وار ایسه — یر یوزنده هرنه کیم بیتسه الیسه
بتدی اونده جمله سی اولدی تمام — سایه سن کیم اوچماغ اولدی او مقام
پادشه کوردی بکندی اولدی شاد — دیلدی کیم چخاره دنیاده آد
چون کوزینه خوش کوروندی اول ارا — پس بیوردی یاپدیلر کوشک و سرا
کندی اوزی چون دورماغه یر ایلدی — دوردی اونده قیشلدی و یایلدی
کنشی سالدی دورت یکادن یوللار — ایتدی وارنک معلوم ایدنک ایلره
یدی اقلیم خلقني دعوت قلنک — کلمسه کیم کنکزین آلنک کلنک
تاکه جمله بو ییمیشدن ییه لر — دنیا اهلینه وار و بن دیه لر
چونکه بو سوزی ایشتدی خلق واری — کلدی جمله بایلری یوخسوللاری
سن ایشیت اول باغچه ده بیتن ییمیش — هر برینده خاصیت نیچه ایمیش
کیمی عقلین ارتوردی کیمینک — کیم چقدی عهده سندن اتینک اب
کیمی دلو ایلر ایدی ییه نی — کیم کوریجك قورخه ایدنك اوني سن

کیمی خلقنک نور ویردی کوزینه — کم باقیدی کورکلولرنک یوزینه
کیمیسی کوز نوریني آلور ایدی — کیمکه یرسه نابینا اولور ایدی
کیمیسی کوکلری قیلوردی شاد — ایلر ایدی خلقی قیغودن آزاد
کیمیسین بین دوشردی قورخویه — هرکه یرسه سالوردی قیغو یه
کیمی خلقنک دوزر ایدی دیرلکن — بینونک هم آرطردی ارلکن
کیمیسین بین کیتیشی اولور ایدی — باغچه وانلر قاموسین بیلور ایدی
شه بیوردی باغچه وانلر کلدیلر — پادشهدن اونده دستور آلدیلر
ایتدی باشلنک خلقی کیرنک باغچه یه — کوسترنک کیم نه کفارتدر نیه
هم ییمیش خاصیتین ایدنک عیان — فائق سندن کیم کرك لیسون بین
کر اولورسه کیمسنه کم یا نکلا — همیه اول نفسینی بونیکله
یا طمع ایده یا وزیمش لره — شول ساعت تریاك ایچوزن بونلره
کیم هلاك اولمایلر کم کنسنه ده — خوش سلامت یوریلر دنیده
اولکه تریاك ایچرم دیر قوی انی — اولور ایسه بوینه کنده قانی
چونکه دستور اولدی جمله باغچه وان — اول بولوک خلقی آلوب کلدی روان
نه که شاه ایتدیسه دیدی بولره — یمشنک هر برلیسین کوستردیلر
هم داخی الکلادیلر تریاکی اوزره — ایتدیلر کیم ایچنه تریاکی نوزه
چونکه سوز دکدی تمام اولدی صلا — اول یمشدن هر بری آلدی اله
ایشتدی ایمدی خلق اتشني نندیلر — باغچه نیچه کلوبن کتدیلر

کیمی

بونلر اول کون اوچ گروه اولدی … کیم بولاره منظر اوچاغ طامو
قامو

خوش یدیلر باغچه نینگ یمیشینی … دنگله ایچدی هر برینینگ ایشینی

بیر گروهی شول یمیشنی یدیلر … کیم یمیشلر بو ایو دردی یدیلر

سوغندیلر آیرغینه نه الیسه … یمدیلر یاوزا گرکی الیسه

خوش سلامت چیقدیلر اول باغدن … ایمن اولوب جمله درلو بلادن
عجب

بر گروهی ایو یمیشنی برر ایکن … یاوزین یدی یمه زم دیر ایکن

بیلدی که یاوز ایمش دوندی گرو … ایچدی تریاق الدی دردینه دارو

اولداچی ساغ چیقدی کیردوکلینه … خوش سلامت واردی کندو ایلینه

بر گروهی یدی نه گوردی ایسه … برمدی هیچ هر نه یاردی ایسه

چون زیان ایتدی بولاره یدوکی … بزاغه دوشدی قمو گیندی اوکی

باغچه ایلر چون بو ایشی بیلدیلر … هر بریسی تریاک الوب کلدیلر

ایتدیلر الینگ ایچینگ بونی تیز … اوزونکزدن کیده زنک اول جمیعی

اولمیه دیلر بونلر اونی ایده نلر … اولسا عنده جملسی اولدی فنا

هر که نه ایشلر ایسه اونی بولور … کیم نه لایق ایسه ایله اولور

قوله تعالی لها ما کسبت وعلیها ما کسبت

ای خدایا روزی قیلغیل قوللر … کیم سنگا لایق یولی دوغری واره

بو مثل در که بیزه یول گوسترور … جانمز ایستلیه سی یوز گوستره ر

بو مثلدن بر اوگوت الای کیشی … حاضرین گورسیندوررا اول کیچیشی

قوملر اول کون اوچ گروه اولدی

دونده جکین …

سلطان اولدر که یار اندی عالمی … عالم ایچنده دوزتدی ادمی

بیلگر اول حاصلدر کیم حقیقیله … دون کون آیرلمدین اولور بیله

نه که حق ایشلر ایسه دیر بونلره … عاقل ایسنک کونکلی ویر بونلره

باغچه بو دنیا درر کیم ایلدی … اونک ایله جمله خلقی طویلدی

باغچه وانلر او شبو مرشدلردر … کیم بو خلقه ایو ویاوزی گوستررر

اولکه ایتدم باغچه نینگ یمیشلری … ایو ویاوز جمله دنیا ایشلری

توبه اول تریاک که بن گزرلینه … کیم جلیبدن صحت ایرز قیلنه

اول قوم که کلدی کیردی باغچیه … دنیا خلقی در که کیردی دنیایه

پادشه حکمی گتوردی بونلری … کیم بلوره هر برینونک خواری

دورت نیکادن طلب اولدی روان … دکمه طلبی باغلدی هر باغچه وان

ایو یاوز هر نه که کلدی اده … جمله سین گوستردیلر بو دنیاده

چونکه خیر وشر بلندی کلدیلر … سن ایشت بو خلقی که نه قیلدیلر

اوچ گروه اولدی جهانده خاص عام … هر برینک دیرلکن دنکله تمام

کیم جهانده نیلدیلر نتدیلر … هر بریسی نیجه کلوب کتدیلر

بر گروهی دوتدیلر ایشتدوکن … حق یوله باغلادیلر اوصاوکن

سوغندیلر دنیاده یاوز ایشه … ذکر و طاعت بونلره اولدی پیشه

لاجرم خوش واردیلر اول حضرته … هر برینک جانی ایردی رحمته

بر گروهی بیلور ایکن حق یولن … نفسی یکامدی انکا اولدی بولن

بیلدیلر که خوش و کل ترک ایتدیلر / توبه قیلیب مرشد الن دوتدیلر

پادشاه هم یارلغادی بونلری / دنیادن بونلر داخی چجدی آری

بر گروهی ایوو یاوز دیمدی / دنیده ایشلمدین ایش قویمدی

یاوز ایشدن حاصل اولور چوخ گناه / قاچن اولسه ایستر اونی پادشاه

دنیایی نیدوکن اول بیلور قامو / هم داخی بیلور که وار اوچاق طامو

ایلیغ ارکن توبه کلمز بولا / اولولار اوکو دینی آلماز بولا

طامو اودینه بولار لایق درر / هیچ کمالنز او شبو سوز بایتق درر

ای یارانلر کیمه عقلی یار ایسه / کندو تدبیری اونکا اوبار ایسه

او شبو سوزدن فایده با علیه اول / کیم بیلوردی نیجه اولمش دوغری یول

عاشق ایدر دوغری یولی وارنه / تیراغ اولسون یوز فراول ارنه

تا بولردن بر دعا ایره تکر / کیم قیله رحمان بیزه رحمت نظر

اول نظردن حق بیزی آیرمسون / کندو کندو طلعتندن ایرمسون

داستان هشتم از باب سیم حکایت در تشریح آفتاب سخن بدانکه آفتاب سخن در سه منزل طلوع و غروب میکند که بجهان تا بدو ابداخیه با صحاب صحبت نور بخشیده و سمع سامعان را بخطاب مستطاب فاستمعوا له مشرف و مزین کردند و بمطلع اصلی باز چون رجوع میکند و بمقطع خود می برند والله اعلم

خوشدرر کندو حالین بیلسه کیشی / معلوم اولسه کندو به کندو ایشی

واقف اولسه جمله ایشی انکلیا / عارف اولسه او شبو سوزی دنکلیا

بیلسه

بیلسه بو سوز معنیسین قاندن کلور / اصلی نمیش قانقی معدندن کلور

دنکلمکنک دهلکی بیلمک درر / بیلمکنک کندا وزینه کلمک درر

معنیسین بیلمک دیلرسن بو سوزنک / اوکنکی دیر کندا وزنکا آچ کوزنک

کور جهانده بو یرادیلمشلری / باق اونکا عبرت کوز ایله یول اری

هر که کوردکلرنه دن عبرت دوتا / کونکلی ایچره قاینیه حکمت بیتا

ایشته ایمدی معنیدن بر فتح جواب / دنکلیانک جانینه یوزمنک ثواب

جان قولاغی ایشتدر معنی سوزین / جان کوزی کوره بیلور معنی یوزین

نفسدرر بو معنی دویدر میان / کونکلی اول حق عشقینه اویدر میان

ای خدایا روزی قیلغیل قاموه / کیم قویا نفس امرینی عشقه اویه

کلدوک ایمدی سوزومز سویلیه لم / بو سوزی قنجا کیدر سویلیه لم

اوچ مقامده در بو سوزنک منزلی / هر بر بیتنک بر نشکل در محفلی

دکمه بر منزلده بر یوز کوسترر / دکمه سنده بر نشکل معنی ویرر

اولی کونکل دررکیم نیز لودرر / جمله سوزنک اصلی اونده یازلودرر

سویلمدین سوز کونکلده وار درر / کونکل ایچره یازیلو دفتر درر

او قینور هر دم کلور اوندن دیله / کیم جهانده خیر و شر معلوم اوله

گر کونکلده اولمسه بنا دانکا / اولمایدی بو کونکل استاد اونکا

هم ایکنجی منزلی بو دل درر / دیل داخی بر کور نیجه منزل درر

سوز کونکلدن چون قوپه دیله کلو / خلق اوکودی جمله بو دیلدن الور

دیل دررمعلوم قیلن اوشبو سوزی
دل اوقودی دورت کتابی اوزی

دیلدرر کیم کیشینک احوالنی
معلوم ایلر جمله خلقه حالینی

معنی گر دل بیان ایلمسه
کیم بیلیدی سوزی دل سویلمسه

بس اوچنجی منزل اولدر کیم ایشر
ایشد انک کوکلی ایچنده قونر

یازیلور اوندن کوکل اوراقنه
حاضر اولور نقد کرک اولسه نیه

نوری ایله کوکلی آیدین دوتر
اول سببدن نیجه حکمت ایلیتر

اوشبو اوچ منزلده در سوز مخفی
که کوکل ملکن دوزه درکه دیلی

که دوغار بو صورته دیرلک دوزر
که اثر اوندن کوکل ملکین بزر

سوز ایله دوتدی دوتانلر اعتبار
سوز ایله اولدی اولنلر اختیار

سوز کنش در معنیسی تنکری نوری
اونکچون خوش دوتار کوکلری

اول کونش بونجا کوکنده هی دوغر
که دوغار بیزه کورونور که اثر

بو آغز مشرقینه کلور دوغار
بو نفس برجینه سیر ایدب آغار

اوشبو صحبت ملکینه تاب براخور
بس بو قولاغ مغربنده اوباخور

بو آواز منزلکاهندن سیر ایدر
بر کوزت قاندن کلور قانجا کیدر

ینه چوریتب کلور بردم دامی
اوشبو نقشی کندا اوزنده کور اوقی

کندو نقشین اوقیان اولور حریف
کندو حالین انکلین اولور ظریف

کندو نقشین بیلمین بللو بیان
اولدرر بو معنیدن محروم قالان

کندا اوزندن کندو علمین بیلینه
برده کوکده نه که وارسه بیلنه

کنداوزین

کندا اوزین بیلن دراول حقی بیلن
کندویه کلن دراول حقی بولن

قال علیه السلم من عرف نفسه فقد عرف ربه

عاشق اول کندا اوزینی بیلنلره
تبراغ ایله یوزنکی سن اونلره

کیم بولارنک تبراغی اکسیر اولور
هرنیه ایررسه اول کوهر اولور

ای خداوند کریم کارساز
ایرمه بیزی اول ایشکدن فرق و باز

داستان نهم از باب سیم حکایت انکه آفرید کار جل جلاله سه کونه خلق از کتم عدم بوجود آورد چنانکه هر یکی از افعال حسنه وکردار هر سه معلوم میشود وقوله تعالی فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخیرات باذن الله ذالک الفضل الکبیر

دکله ایمدی ایده یم بر قج خبر
گرجاننکده وار ایسه عشقدن اثر

بو خبردن بر نصیحت آله سن
اونکا باقوب کندو حالنک بیله سن

قمویه واجب دررحال انکلامق
حالینی بیلمک دراحوال انکلامق

کندو حالن بیلمین حیواندرر
گرنیجه که صورتی انساندرر

ایشد ایمدی ایده یم خلق حالینی
کیم باقوب انکلایه سن احوالینی

اوچ بلوکدرنه که خلق وار دنیده
هر بری بر ایشیله کلدی آده

دکمه برنک ایشلری الوان دررر
جمله سی بو دنیده مهمان دررر

ایلنه سیدرنه که قازاندی ایسه
ایره سیدرنیه اوزاندی ایسه

کلدک ایمدی ایلری شرح ایلیم
حالاری معلوم اوله تا سویلیم

بونلرنک بر بولوکی یاوز خولو / ایجی طاشی زهرلیه فتنه دولو
نه دوزاتمک بیلور اول قوشونی / دغارنده یوخ اونک هیچ دوغرولق
نیجه که ایلک ایدرسن سن اونکا / عوضین یاوزلغ ایده اول سنکا
سن اونکا دوستلق حالن آیتوره سن / اول سنکا دشمنلک ایده کوره سن
سن اونی کورسن دوست دشمنلیکن / اول ینه اوله سنکا قارشو بکین
سونکا بنکزر کیم اوتیمش ایلانی / ایسده سن قوینک ایچنده اونی
دو ینه سنی اورمغه قصد ایده اول / زخم اوره فی الحال اگر بولورسه یول
ایله که یاوزلغ ایتمک در ایشی / پس منافق درحقیقت اول کشی
اول بری بولوک داخی ایشت نیجه / مرتبه‌ده بو بولوک اوندن اوجه
ایلوک ایدانه بولر ایلوک ایدر / کوجی یتدوکجه یوله دوغری کیدر
دوسته دوستدر دشمنه دشمن دورر / دوستنی دوست دشمنی دشمن بیلور
کیم اونکا ایلوک ایدرسه اول ینه / ایلک ایدر هم اونک ایلکنه
هرکه یاوزلغ ایدرسه اول همان / قیلر اونلرله یاوزلغ بی کمان

قوله تعالی وجزاء سیئة سیئة مثلها

هرکیم ایشی کندو حالنده دوتا / هر مطاعی کندو حدنده ستا
اول کشی مؤمن دورر بللو بیلنک / حرمته لایق در اول عزت قیلنک
ایشده اول اوجنجی بولوک درلکن / بر تفرج قیل بولارنک ارلکن
کیم بولار رحمت دورر قامولره / هم یارین فریاد ایره طامولره

بونلره دوپدوزدر جمله جهان / نه که وارسه اشکارا و نهان
جمله خلقنک دیرلکن بیلور بولار / هرنیجه فسق و فساد چرکین خولار
کوزه درکن جمله چرکین خویلری / ایلغایلکین خوش دوتارلر بولاری
اول کیشیلر کونشه بنکزر اولر / نوری ایله دنیه آیدین قیلر
دوغه کلور جمله عالم اوستینه / بخشو ویرر دشمنه هم دوستینه
یاداخی شول یل کبی که دویدری / جون اثر تازه قیلور جمله یوزی
چرکن و کوکچک قمو بردر اونکا / هیچ ایررمی کیمسنه بر باد سنکا
یاداخی شول سو کبی در حکمتی / کیم یتورر جمله درلو نعمتی
کیم بو یرکیم آیدت آلور اچر / جمله سینک مقصودین ویرر کیچر
هم داخی شول یر کبی ساکنلغی / قامولره واردر بسکنلغی
هرنه که ایشلر ایسه اول کوتورر / کیم یریر و کیم دورر کیم اوتورر
تنکرینک خاص قوللریدر سن بولا / کیم بولار یاوزلغا ایلک قیلا
سن بولاردن قنقسی سن ای صفا / قانقسینک یولینه قیلدنک وفا
کور بولاردن بولدنک قانقسی در / سنده کی خو قانقسینک خوسیدر
انک ایله وار سن کوزنک آچ / قوی منافق دیرلکن مؤمنه قاچ
کیم ایره سن اول ارلر یولینه / اول مقامده دکمه جانی کوینه
یوزی یراق عاشقنک اول کمسیه / کیم بو سوزی جان ایچنده دکلیه
گر تو مؤمن اولدرر که معنیه / ایرشنجک صدقیله صدق دیه

جان و کوکلی اوشبو سوزدن داد اله
معنی بحره اول کینبی استاد اوله

ای خدایا رحمت ایت قوللارکا
لایق ایله عاقبت دیدارکا

داستان دهم از باب سیم حکایت میکند که پادشاه عالم جهت ضبط بنی آدم از غایت بی نهایت خود سه گونه بخت را الحق ابدی بخشید چنانکه تا ابد در نتوان کرد عزت و دولت بخت ایشان نشانند و درشان زن ذو فرستاد فاخذ بين الناس الحق ولا يتبع الهوى فيضل عن سبيل الله

ایشان

کونکلمه کلدی نیه بر وصف حال
بیزه بو سوز هم جواب در هم سؤال

معلوم ایلر هر مقامنک حالینی
کوستره هم یوللری احوالینی

دولته یولداش نیجه اولور کیشی
نیلیه المیوره باشنه هر ایشی

هر مقامده نیلوب نیتمک کرک
یوللری نیجه یوله کتمک کرک

اوشبو سوز آیدین ویرر دکلینه
دکلیوب سوز معنیسین الکلینه

ایشد ایمدی حال ندر دیرلک ندر
هر مقام ایچنده سرورلک ندر

کور بو ملکی نیجه دوردی اول اله
نیجه قویدی هر مقامده پادشاه

کیم اونوکلا هر مقام آراسته در
پادشاهی اولمین ملک باسته در

دنیاده اوج تخت یاراتدی اول جلیل
کیم بولاره بو خبر را ولمق دلیل

کر اولورسه تخته حکم ایدن کیشی
تختی اولماز بللو بیلینک بو ایشی

زیرا که بونلر درر کوکه دیرک
نیجه که دنیا دوره بونلر کرک

اول زمان کیم بونلرنک حکمی قاله
بو فلک حکمی کرک معزول اوله

دکله

دکله ایمدی ایدیم اول تختلری
کیم بولارنک تنکری یدر تختلری

بریسی سلطانلرر حکمی روان
محکوم اونونک حکمینه جمله جهان

دیلر ایسه دنیده عدل ایلیه
نعمتیله جمله خلقی طویلیه

کردیلرسه ظلم ایله یخا ایلی
نه اوله که ایرمیه اونونک الی

بریسی علم اهلیدر کیم شرعله
دین ایچنده حکم ایده قیلدن قیله

بسملی مرداری اونلردر بیلن
دین ایچنده کستربمعلوم قیلن

زیرا که بونلر درر دین دیرکی
شرع ایچنده جمله خلقنک یکرکی

هر بریسی اولیادر اولیا
بو کوکل یوزین کرک بونلر بویا

قنغی کوکل کم نوری یتمیش درر
اول کوکل درکه حقه دوتمش درر

اولیادر کوکله صیقل اوران
جسم ایچنده نفسنک اول بوینین اوران

دکمه سی بردرلو ملکه حکم ایده
هر بری بر درلو ایش دوتمش کیده

اول کیسه سلطانلر ایله حکمین سورر
کوکله حکمی اونونک قانده ایرر

عدل وظلمی بیلدرر ایل اوستنه
یازیلور فرمانلری مال اوستنه

هر که دوتمازسه اونونک فرمانینی
اولدورربن بیره توکر قانینی

الا علم اهلی دینه حاکم درر
دین ایچنده محکوم اولماز کیمدرر

دینله اولور بولردون وکونن
بونلره بیلدردی حق اسلام دینین

هر که محکوم اولمازایسه بونلرا
یارین اونده قوبسه یوزی قرا

اولیالر حکمی کوکلده یوریر
اتنک ایچون قامولر یوزین سورر

بونلره ویردی جلب کوکلن
بونلره بیلدردی هم قدرت دلین

کیمسنه که بونلره منکر اوله
حق دیداریندن کرک محروم قاله

کوره لم ایمدی بو تخته ایله
دولته یولداش اولوب کیده بیله

تخته حکم ایتمک کنکر میدر باری
سایه‌ی اوکا دکمه‌نک حکمی ایرر

فالنفسی نک اکسوک اولورسه ایشی
تخته حاکم دکلدر اول کیشی

الشیمدی ایمدی ایدیم اول حالندر
کیم بیله‌سن بو حکایت نته در

سلطاننک اول کرک اصلی اوله
آندن ایکنجی بنون عقلی اوله

اصلی اولمازایسه اوکا کیم طاپا
عقلی اولمازایسه اونی کیم بابا

هم اوجنجی دولتی معلوم اوله
کیم خلایق قاموسی محکوم اوله

دولتی اولماسه خود سلطان دکل
کیمسه اونک حکمتی قیلمز قبول

اوندن اول سلطانلغه لایق اوله
پادشه‌لیغی اونک باقی اوله

بیله اولماسه بر آد در دادی یوق
بو ضعیف مظلوملره فریادی یوق

کلدوک ایمدی اول شریعت اهلینه
کیم بولر مطلق حاکم در بو دینه

حکم ایدرلر نفسه حق امری ایله
کسنرلر حق یولن قیلدن قیله

هم بولاری اوچ هنر دایم دوتار
دین ایچنده تختنی قایم دوتار

اول هنردن کر بری اکسوک اوله
حکمنی التورمیه عاجز قاله

دکله ایمدی اول هنر نیجه ایمش
تا بیله‌سن بونده مقصود نه ایمش

اول اولدر که اوله علمی تمام
علم ایچنده معلوم اوله هر مقام

[illegible]

[illegible]

برسواله یوز جواب حاضر اوله
مشکلی حل ایتمکه قادر اوله

هم ایکنجی کی عمل ایشلیه اول
دیدوکن دوتمق اولورکی دوغری یول

دیدوکن کندو دوتا اول قدم
حالینی ایردایه دوره دمبدم

هم اوجنجی قانع اوله دنییه
نه که حق ویرور ایسه شکر ایلیه

کیم قناعت کی اولو کنج خانه در
هیچ توکنمز خرج ایدر دردانه در

چون اوله علم و عمل آراسته
هم قناعت قیله اول پیراسته

قامو عالم حکمنه فرمان اوله
نکسنز اول دردلوره درمان اوله

بو خسته کر بیله دکولسه نیده سر
کندو عاجزدر کیمه حکم ایده سر

اولیا تختین داخی انکلارسنک
ایده این کر عشقیله دنکلارسنک

کورا اوچنجی تخت حاکم کیمدرر
کم کوکل ملکی اوکا محکوم درر

اولیادر کیم جلب امری ایله
شاه اولوب حکمین یریدرر کوکله

بو کوکل آخر جلب ملکی درر
ملکنی سودک قولینه بیلدورر

مولی نک سودک قولیدر اولیا
اولیادر دوغری وارن مولیا

اولیادر کیم بولاره قورخو یوخ
دنیاده هم آخرتده قیغو یوخ

قوله تعالى الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

الشیمدی ایمدی اولیا تختین داخی
کوکله یاز بو سوزی هر دم اوچی

اولداخی کورنه ایله حاکم درر
کم کوکل ملکی اوکا محکوم درر

اوج نصیب بخش ایلدی الله آنکا
تختنی اول قایم دوتر او تکدین سنکا

[illegible] القناعة كنز لا يفنى

گربری اکسوک اولورسه ایش دگل … هیچ نصیب سیز کیشی بول وارمش دگل
ایشد ایمدی اول نصیب ندر عیان … کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
اول اولدر که مبتون عشق اوله … کیم بو خلقی دوندره حالدن حاله
هم صفا اوله اکیچی هم آری … آری کوکلده اولور تنکری نوری
چون اوله عشق بتون کوکلی صفا … اونده اوله اونده خلق مصطفی
کرد کولسه بیله کیم دیدم تمام … کوکل اوینده او نکا بوخدر مقام
هم اوجنجی دونه الله خلقنی … خلقله خوش دونه عالم خلقنی
بس کوکلده اول کیشی سلطاندرر … جمله عالم حکمنه فرمان دررر
زیرا که سلطانلغه لایق دگل … اولیا حالنده اول لایق دگل
سوز تمام اولدی بو کز شرحی ایله … الا اول کیم معنیدر کلمز دیله
معنی بودل بیان ایلایمز … ایله کیم کوکلده درسو یلایمز
اونلره کیم معنی کشف اولمشدرر … بحری اولوب دنکزه طالمشدرر
قانده کو هر وارلسه اولدر بولان … اوشبو سوز معنیسنی اولدر بیلان
اونلرنک کیم صورته قالدی کوزی … نه دیمکدر نه بیلور اول بو سوزی
سوز قموسی اول دگل کیم دیلده در … اولکه اصلی در سوزنک کوکلده در
کوکلکه گیر کیم حقیقت بیله سن … بو سوزنک معنیسین اونده بوله سن
ای خدایا عاشق سن قیل یاری … کیم بو خلقه بیلدره بو سوزلاری
دوستلرنک دوستلغینی آرتر داخی … دشمنین دوست ایله برلکونک حقی

سوجینی باغشله غیل خاصلرنکا … لایق ایله عاقبت دیدارنکا

الباب الرابع فی المرباعی

ذکر ایدر دوردنجی باب اون داستان … دکمه بریسی دلکشا چون دوستان
معلوم ایدر دورتلری دورت بنا … همچنانکه خاک و باد و نار و آب

داستان اول از باب چهارم حکایت در تشریح عناصر اربعه وچهار ستون عالم صغری است وچهار اعراب عالم کبری که عبارت ازان نصب وجر ورفع وسکونست که در مماثله چهار وتحریص کردن بدانش مَن عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ ودر ادای شکر نعمت قیام نمود واستنبات ازین آیت لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ والله اعلم

کورکم اول الله نلر قیلمشدرر … قدرت الندن نه ایش کلمشدرر
دیلدی که کندوزینی بیلدوره … ملک ایدوبن مخلوقیله دولدوره
اول دیدی اولدی جهان جسم وجان … دوزدی یر کوک معلوم اولدی انس وجان
هر بر ایشی بر ایشه قیلدی سبب … اول سببدن قاموبه اولدی نسب
هیچ سبب سیز دنیده ایش اولمادی … هیچ نسب سیز دنییه خلق کلمدی
هر که کلدی قاموسینک اصلی وار … اصلی اولن نسنه نک هم نسلی وار
ایشد اونک قدرتین ایدم عیان … کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
کور که نه قیلدی ونیتدی نیلدی … نه یراتدی نه اندن ایلدی

بو ایشی واجب دررسلمک سکا   دنکله ایمدی ایده ایم بالتفصیل ادا
ایلک یراتدی قدرتندن عقل کل   عقل کلدن ایلدی دورت درلو ول
قلدی اول دوردی جهانه دورد ستون   اوندن اولدی نصب وجر رفع وسکون
آب و آتش باد و خاک آدا ایلدی   بونلری بو ملکه بنیاد ایلدی
دورونه دورد حکم ویردی اول جلیل   کیم بولاره یوخدورر اولمز ذلیل
هر بریسی برایشه قایم دورر   بونلر ایله بو جهان دایم دورر
برلیسندن تازه اولور دشت و باغ   اولور اونک حاصلندن بال و یاغ
بریسی ملکه چراغ اولمشدرر   آیدیننندن یر و کوک دولمشدرر
بریسی بریوزینک فراشی در   هم سولار هم سوپرر هم آریدر
بریسی محکوم اولوب دوتدی قرار   تا خلایق اونده سوره روزکار
تا قویجه اول قیامت کونلری   کیمسه معزول ایتمیسر بونلری
بونلر ایله بو جهان دوتدی ثبات   بونلر ایله دنیده بتدی نبات
دنیاده نسنه وجوده کلمیه   کیم بولردن اونده موجود اولمیه
صورت اصلی جمله بو دورتدن منیر   هم بنه عالم غذا اوندن دوتار
ایمدی کل معنی ایله باخ حالنکا   عاقل ایسنک واقف اول احوالنکا
کورکه اول الله سنو نکله نیلدی   نیجه دوزدی سنی ندن ایلدی
نه عنایت سکا قیلدی اول حکیم   نه کرامت ویردی سکا اول کریم
کر بیلورسن نعمتین شکر ایله کل   دون کون اونی دورمادین ذکر ایله کل

دوردی دورت [illegible] لطیف
هر بریسی [illegible] لطیف

شکر ایدرسن

شکر ایدرسن آر توره بخششنک   دنکله ایمدی ایده یم ندرن آهنک

قوله تعالى وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

چون که اول خالق سکا ویردی وجود   تپراغ و اودیل و سو قیلدی سجود
دوتدی برکزده سنک قولغکا   کلدی تسلیم اولدی اولوغکا
هر بریسی قوللغه دوتدی یورین   کرتو بلکل بو سوزی دیمه اوین
ایده یم هر برینک ایشی ندر   کیم بیله سن بو حکایت نه دُر
اودی کورکه یورکنکده یانه در   الیلغنک اود کلمی یانه در
معدنکی حل ایلین اودر سنک   اونک ایله قایم اولور بو تننک
هم کنش اوددر دوغار هر کون کلور   ظلمتی ایکن برنورین آیدین قیلور
نه اکر سن لبلرا اونی بیتورور   نه بیترسه برورشله بیشورور
کیم سن اونی بیوبن شکر ایده سن   دون و کون الله آدین ذکر ایده سن

قوله تعالى وَلَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

یل داخی کلدی سکا اولدی نفس   کیم اونکله دیری قالور بو قفس
کر نفس کیدوب کیرو کلمز ایسه   تن اولور یلدن نفس آلماز ایسه
دکمه بر ساعتده منکرای ولی   سکا نعمت ایلر الله اول علی
شکر ایدرسنک سنداخی اول نعمته   خوش نفسلر برو بر کل حضرته

قوله تعالى وَلَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

سو ییی کور کیم دامارنکده قاندرر   سو ییجی هم ایچرسن قاندورر

صورتینک هم اونک ایله خوش کیچر / هم بو بور آبدست آلوبن هم ایچر
دین و دنیا اهلینه اول ساقی در / اول جهت دیدارینک مشتاقی در
اونی داخی نعمت ایدوب اول جلیل / کندو لطفندن سنکا قلدی سبیل
کیم ایچوبن شکر ایده سن سنداخی / یرینه کلمک کرک قوللق حقی

قوله تعالی ولئن شکرتم لازیدنکم

تیراغی هم کورکه سندی اول آله / اونی هم آیتمش سنکچون تحکاه
تیراغ اوستنده سنکا ویردی مقام / کیم اوله سن اول مقامده سن مدام
هم بو تیراغدن صورت ویردی سنکا / کم کورن حیران اولوب قالور دانکا
سنداخی شکر و ثنا قیلمنک کرک / اوشبو لطفنک شکرینی بیلمنک کرک
کیم حلال اوله سنکا اوشبو قدم / دولتینک آرتا دوره هر دمبدم
چون بو دورتینه قولنکدر ای صفا / سنداخی حق عشقنه قیلغل وفا
هم قولنکدر هم داخی اصلینک کوکنک / اوشبو سوزه اولماسون هرگز شکینک
ظاهر ایچنده بولار سندن اولو / باطن ایچنده بولار سندن اولو
صورته باقسنک بولار بسلر سنی / معنیده قولدر سنکا بلکل شونی
کلدی بونلر بسلمک ایچون تنی / کلمدی قول ایده نه کلی سنی
قامونینه جانه قول اولمشدرر / جان حقه قوللغ ایچون کلمشدرر
حیف اوله که قول اوله قولارینه / قوللق ایده کندو یوخسوللارینه
اوشبو سوزلر عاقله معنی یتر / بو قدر سوزدن دلیم معنی بتر

جاهله سوز یوکینی آصی دکل / چون ایشدب معنی قیلمز قبول
کیمسنه که کندوزین بیلمش اوله / جمع اولوب کندوزینه کلمش اوله
معنینک اصلی اونکا معلوم اوله / اونک ایچون منصف محکوم اوله
عشق سوزیدر عاشقه معنی ویرن / معنیدن واقف دکل عشقسیز ارن
ای خدایا بو سوزی انکلاینک / عشقنین آرتور جانینه دکلاینک
کندو عشقنکدن اونی ایرمغیل / دنیا آخر دوغری یولدن ایرمغیل

داستان دوم از باب چهارم حکایت در تقریر نفوس آدمی که مسجد عالم علوی و جهان سفلی است و عقل اولین خطیب صفت خطبه وحدانیت برمنبر دماغ بر سر عوام و خواص باخلاص و اختصاص مردم میخواند

ایلک سنکا بیلمک کرکدر اول آله / کیم ندن قیلدی سنی اول پادشاه
تا جهانده هیچ نسنه قالمدی / کیم اونک مانندی سنده اولمدی
بو سنینک جسمنک مقامدر معتبر / دوزلبدر دیمه اونی مختصر
بیل که اول بر مسجد جامع دورر / ایلهین بو مسجدی صانع دورر
اونک ایچون ایلدی بو مسجدی / جمله مخلوق اونده جمع اولسون دیدی
چون صورت جامع دماغ منبر دورر / جامع ایچره جمله نسنه واردرر
عقل آغیدر بو دماغ منبرینه / خطبه اوقر قمو خلق اوزرینه
دنیاده بو عمری هم بلکل ندرر / ایلهسان بر یالنکوز آدینه در
جمع اولمش خلق بونده اوشبو کون / نته که مسجد درر آدینه کون

قاموعالم بونده جمع اولمیش درر … بو وجود مسجدینه کلمیش درر

کیم بو عقلڭ خطبه‌سین دڭلایلر … قول ندر سلطان ندر اڭلایلر

قوله تعالى فتبارك الله احسن الخالقين

عقل او قور اونده وحدت خطبه‌سین … خالقی سلطان قول ایدر جمله‌سین

پادشه حکمنی قول دوتمق کرک … عاقل ایسڭ بیلوب تمک کرک

اول زمان که پادشه لطف ایلدی … یاپمغه بو مسجدی حکم ایلدی

حکم قیلدی تپراغن دیشوردیلر … دورد قول وار کیم نیجه کتوردیلر

برقولده تپراغی بو مسجدڭ … داش فرشته‌لر کتوردی ایشندنك

برقولده شول فرشته‌لر ایدی … کیم اولاری حق رسول ویرب ایدی

برقولده خود حکم عزرا ایله … اولدی کیم اول تپراغی حاضر قیله

رقولده سوندی قدرت قبضه‌سین … جمع قیلدی مخلوقاتڭ قاموسین

فقبض قبضة من جميع الارض

دورت قول دوردی واچ کلدی درست … دورد اصلدن بو بدن اولدی درست

دکمه اصل ایچنده بر قدرت قودی … بر الشت کورکه نیجه حکمت قودی

بریسی اول قدرتڭ رویینده‌در … بریسی حیوان کیمی بوینده‌در

بریسی انسان کیمی کوینده‌در … بریسی همچون ملك جوینده‌در

دورد بینه دورد نسنه قسمت قیلدی حق … هر بری حالو حالنجه اولدی شق

حق ایچره

قوله تعالى نحن قسمنا بينهم معيشتهم الآية

صفات نبوت

هر برینڭ شرحنی ایدم عیان … دڭله ایمدی نیجه دربلو و بیان

اولکه روینده درر همچون نبات … بیمك اوزانمق درر اونده حیات

شول فرشته تپراغی جمع ایلدی … کیم بولارڭ منزلی دشره ایدی

سوهی جان ویردی چلب اول تپراغه … کور کیم اوندن نیجه نعمتلر دوغه

قوله تعالى ومن الماء كل شيء حي

اولکه بوینده درر حیوان خولو … کوڭلی بیکده و کوزی اوچولو

تپراغی شونلر کتوردی بر یره … کیم رسالت الدی پیغامبرلره

امر ایله اول تپراغی قیلدی دیری … بوخدر اوڭ ترتیبی و تدبیری

اولکه کوینده درر آدم کبی … دیمك ایشتمك درر اوڭ منصبی

تپراغی یغدردی اول عزرا ایله … دیری قیلدی حق اونی نفخه ایله

نفخه اول تپراغه جان ایلدی … علم و حکمت اونده پنهان ایلدی

قوله تعالى فنفخنا فيه من روحنا

اولکه جوینده درر همچون ملك … زیرا اولمش اوڭا بونه فلك

تپراغی قدرت ایله اول جلیل … جمع قلدی وار درر اوڭا دلیل

قوله تعالى والارض جميعا قبضته

روح قدسی بونلره جان ایلدی … حضرتین هم اوڭا سیران ایلدی

قوله تعالى وايدناه بروح القدس

اوشبو دورت نسنه‌ڭا قسم ایلدی … دوردینی قاتدی بیله جسم ایلدی

الیسیدی ایمدی هر برینک آدینی — تا بیله سن اوشبو سوزنک دادنی

جسم ایچنده دوردی دوندی دور و مقام — انلر ایله بو بدن اولدی تمام

کورسکار و بینده دراوشبو ایا — تا اونکا دکین که اولمشدر دونباح

ایله سان ایکی دیرک دور میشدر — بو صورتا و بنی کور میشدرر

قوله تعالی والله انبتکم من الارض نباتا

هم ایاخدن بوخار و نشت شکم — نیدوکن دکلار اینک ایدی ورم

بو شکم بو بینده در حیوان کبی — یمک و ایچمک در اونک منصبی

قوله تعالی ویأکلون کما تأکل الانعام

شهوت و حرص و هوسدر بیشه سی — اوندن آیرق یوقدرر اندیشه سی

چون شکمدن کیجدی هب اوشبو سنینه — نیه بنکزر دیرلکی نه خوبش سنه

دیله دکن بو سینه کوبنده در — اونک ایچون علم و حکمت اوبنده در

زیرا کیم اولمشدرر آدم صفت — سویلدوکی جمله علم و معرفت

ذکر و تسبیح و تمنا در ایشی — آدم اینک انکله مونی ای کیشی

سینه دن چون سوز قوبار قوز دیله — دیل اونی معلوم ایدر قیلدن قیله

آدمی بو سوز ایله اولدی شریف — خاصه که سوز ایچره اولورسه ظریف

چونکه دیلدن کیجدی منزل اولدی باش — پس بیلنک جوبنده ملکی کلدی باش

شول فرشته لر کبی کم دم بدم — که اورارلر یرده که کوکده قدم

یرده کوکده هرکه وارسه سیر ایده — برانشت که سیر ایچنده اول ندر

قوله تعالی

قوله تعالی ویتفکرون فی خلق السموات والارض

نه که معنی وار ایسه ایشر بولو — دیرلکی جوبنده نک بیله اولو

اوشبو دورتنسنه که ایدلدی عیان — معلوم اولدی دیرلکی بللو بیان

کوره لم بر بونلرنک اولمی نیجه — دکله ایمدی ایدیم اوجدن اوجه

اولکه رو بینده دررتیز اغینی — داش فرشته لر کورمیشلر آنی

سویجی جان ویرمیش ایدی الله اونکا — الیشت اوشبو حکمتی با تعیل دانکا

نیه جانین اول فرشته لر آلور — قرآن ایچره اوشبو ایش معلوم اولور

قوله تعالی الذین تتوفیهم الملائکة طیبین

اول بری بوبنده کیم اوکدین سکا — وصفینی شرح ایلیوب ایدم سکا

کیم رسولر تیراغن دیرمیش ایدی — الله امرندن جانین ویرمیش ایدی

نیه بونلر الور اونک جانینی — نظمه کلمز سویلیم قرانینی

قوله تعالی حتی اذا جاء احدکم الموت توفته رسلنا

اول بری کوبنده کیم ایتدوکم ایدی — وصف حالن شرح ایدب کیتدم ایدی

شول که امر اولمش ایدی عزرائیله — کیم اونک تیراغینی حاضر قیله

اونکا نفخه دن جان ویرمیش ایدی حق — ایتدوم ایدی بونلری جمله سکا

نیه عزرائیل جانن بونلارنک الله الور — بو سوزه قرانده هم آیت کلور

قوله تعالی الله یتوفی الانفس حین موتها الآیة

انلرنک که جانن اول خالق الور — ایله بیل قطره که کیره دریا اولور

[illegible]

قوله تعالی قل یتوفاکم ملک الموت الذی وکل بکم

[illegible]

آیروق اونکا قطره اولماغ اولمیه / ایله درلک دیرلک یولدی هیچ اول اولمیه

معلوم اولدی بو وجود بربن برین / ایندوک اول جوهرلرنک یرلورین

ثابت اولدی جمله سی آیاتیله / شرح و تقریر و بیان قیلدن قیله

الا اول معنی که وار در کیزلو در / دیله کلمز اول کونکله یازلو در

هرکیمسنه که کونکله یول بولا / اول کونکل کنجینه سین آله آلا

ای خدایا عاشقی بو معنی دن / بر نفس بر دم ایرمه اونی سن

دنکلینلر کونکلنه رحمت بحراق / بونلره کوسترمکل هجر و فراق

دوستلرنک یوزی سو بچون ای کریم / بیزی بیزدن الیتماکیل ای رحیم

داستان بیم از باب چهارم حکایت در شرح این آیه که وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ بدانکه صانع کردکار و مقلب اللیل و نهار منزل روزکار را بچهار فصل قسمت کرده است و خلاصه اعمار بنی آدم را بمانند آن ساخته است

ای جهانده علم و عبرت استیان / آچ کوزنک بر دم بو غفلتدن اویان

کور که عالم دونتالو عبرت در / هر نیه باقرا ایسنک حکمت در

تنک کونکل برله کوراسی کوز کرک / کورنه معلوم در ر نه سوز کرک

اونلرنک کیم کوزینی آچدی جلیل / قاموسنه اونکا آیات و دلیل

قنده کیم باقسه او قراونده سبق / آچو غیسه کوزلرنک سن داخی بق

کیم کوره سن علمیله حکمت ندر / هم بیله سن بو حکایت نه در

بوخسه

بوخسه کر با خوب کوزنک کورمز ایسه / فکر بله عقلنک اونکا ایرمز ایسه

دوت قولاق یول ارلرنک سوزینه / کیم بیله سن دیلکی نه سوزی نه

سوزا بچنده معلوم اوله ایش ندر / دنکله ایمدی ایده یم که نیتم در

حق یراندی قدرتندن دنیایی / هم یراندی دنیاده کونی آیی

آی و کوننش دوغماق و یاغماغیله / کون حسابی آیه وار ور آی ایله

ایل کیچر عمری بیلر خواجه سورر / نیچه اوزون یاشن ایسه اوجه ایرر

شمدی اوزون یاشین سکسن یاشنا / دوقسانه ایرر ایسه عقلی چشنار

بس بو عمرنک بکی سکسن یاشن اولور / کیم عقل اونده بیله بولداش اولور

اوشبو سکسن یاش که ایتدم حالتی / نه قدر در ایده یم احوالنی

سکسنی کلمش درر بر ایلکی / بر ایل ایچنده دوشبدر ترتیبی

بیلمین بو ترتیبی حیواندرر / کرنیجه که صورتی انساندرر

ترتیبه دوزمیشدرر هر برانشی / بن نیدم بیلمز ایسه دکمه کیشی

قوله تعالی وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

ایشد ایمدی ایده یم اصلی ایله / کورسکا بر ایلی دورد فصلی ایله

دکمه فصلنک آدی وار در باشینه / دنکله ایمدی آدی ندر انیشی نه

اولی کلمش درر فصل بهار / معتدل در اونده بو لیل و نهار

اول زمان جمله جهان کوکچک اولور / یریوزی درلو چمن چیچک اولور

قامو سنه بیز اونده اوز انور / درلو درلو رنکلر ایله بزه نور

اجیلور قری وار ترقوتی   بیله دریا زموسمنک هیاتی

اول بهار اوج آی اچنده خیلی اولور   اول کیچر آردنجه تابستان کلور

اونک اچنده داخی کورندر ایش   نیجه کلور رنک و حال و پرورش

اولرمانده بو هوا کی کرم اولور   نیجه خاملر بیلوبن نرم اولور

اول نباتلر که بیتر حدی یته   بو چیچکی و یپراغی قدی یتر

الا اول موسمده بمیش اولور   آز ایکن هر نسنه ارتار بول اولور

نه که نعمت وار ایسه کورنور کوره   دوزولوب جلوه اورر رفتار شو یوزه

یای کوینک بیله اولور حالتی   زیرا ایله ترتیب اولمش آلتی

سورر اوج ای اول داخی کندو نمالشین   قول نته دو تمایسر حق یومیشین

اذنک آردنجه بو کز پاییز کلور   اشته بو سوز عاقله جایز کلور

کور بو کز پاییز اچنده ایش ندر   دنکله ایمدی کیم حکایت نه در

اولرمانده حاصل اولور جمله ایش   خامی کیدر بیلور جمله بمیش

نه که نعمت وار ایسه بللو بیان   کیزلو قالماز قاموسی کورنور عیان

نعمته باتمش اولور هر بر مقام   اولداخی اوج آی اولور شیله تمام

اول کیچر آردنجه بو کز قیش اولور   جمله حیوانات اول تشویش اولور

شول نزمش باغ و باغچه یوز ولور   وارلقی یرنک یوخ اولور اوزولور

شول الف کبی دوران دوغری نباه   توکلوبن یره اولور بی ثبات

تاریک اونده بو کش اولور آیدن آز   زیرا که کون قسه اولور شب دراز

الیسی دن

الیسی دن اونده ساوق ارتوق اولور   کون یوزین هر کون بولوت اورتر اولور

نه اکر سنک میتوبن کلمز ایشه   اشبو حالی ویرمیش اول الله قیشه

الا برایش وار که اونده خوش اولور   هر نیچه که باغ و باغچه بوش اولور

اولر و چارداق و انبارلر دولر   کورسه اونی خواجه نک زنکی کولر

یاراشور طاعات و صحبت اول زمان   کر تو بلیکل بو سوزی دوتمه کمان

کیمسه که یازین یاشیل یپراق سوه   یای کوننده یایلیو کولکه قاوه

کوز کلیجک نسنه کیرمز الینه   بللودر که قیشده اونک حالینه

هر که یازین نعمته بنیاد اوره   یای کوننده کوننشه قارشو دوره

کوز کونی اولدر ذخیره باغلین   قیش اچنده خوش تنعم ایلین

نیجه لر او کیمسه یه محتاج اوله   ایشلین توخ ایشلمین اج اوله

ایمدی سن کندا اوزنکه کلنک کرک   بو مثلدر که دیدم بلنک کرک

اوشبو سوز جمله سنک حالندرر   نه که دیدم جمله احوالنک درر

برایلنک شرحی که دورت فصلی ایله   تقریر ایتدم من سنکا قیلدن قیلیه

اول سنک سکسن یاشنک بنکزر شونکا   ایشد ایمدی ایده ایم اونکدن سنکا

اوشبو سکسن ایل داخی دورت فصل اولور   دکمه فصیلنه ایکرمی ایل کلور

هر برینک شرحنی ایدم عیان   دنکله ایمدی نیجه در بللو بیان

فصل اول کیم ایکرمی ایلدرر   اول یازنک اوج آینه قابل درر

اول اوج آیده نه که عالمده اولور   جسمه اول ایکرمی ایلده نو کلور

فتح نسخه

کورسنکا صورت بیتر بوی اولور — ات کلور ورنك دولار یوز بزنور
نه ایشدرسه کیشی اونی دوتار — نه که یازین یره دوشن میتر
بوی وسومك آرتار وایاك دولر — فروشادی آجیلور بنکزی کولر
بو ایکرمی ایلده صورت بیله در — یاری قابل در اونکجون ایشیدر
کیجدی اوندن کلدی ایکرمی داخی — ایمدی کل اونك داخی علمین اوقی
اوشبو ایکرمی داخی کورنجه در — ایشد ایمدی ایده یم اول هم بندر
صورت اونده قایم ومحکم اولور — خوش فصل خوش موسم وخوشدم اولور
کیزلو قالماز علم وصنعت فضل وجود — خوش غنیمت اولور اولدم بو وجود
آدمیننك ایجی دانشی بای اولور — ایله سان کیم ایل ایجنده بای اولور
عشرت وشادی وقوت حظ اولور — زیرا که قرق یاش اولور منزل آلور
بوبدن قرخه دکین بیله کیدر — جونکه قرخدن کیجدی بوکز کورنیدر
اوندن اوتوب عمر نیکجه التمشه — اول ایکرمی ایل داخی دوشدی الشه
اونك ایجنده داخی کور حال بیجه — دکله ایمدی ایده ایم اوجدن اوجه
جمله ایش اونده دوتار حد وقرار — صورت اولور هر بر ایشده تابدار
عقلی کامل رای محکم مالی جوخ — دوتمش اولور کیشی اونده کوکلی توق
محکوم اولور اول زمان عقل وبیلو — علم وحکمت جان کونکل اولمش دولو
نه که جوهر وار ایسه بللو بیان — کیزلو قالماز جمله سی کور نور عیان
هر برا عضا بر هنر ایسی اولور — قرخدن اول آلتمشه دك بیله کلور

منکه

اول زمانده اکی ایسه اولور
[illegible]

نته که شول کوز کونده خاص وعام — نغمه بتمش اولور هر بر مقام
کیجدی آلتمشدن جو واردی یتمشه — اونده دیرلك قیش دکل میدر ینه
کورسنکا که درلو جوهر نو کلور — ساج وسقال آغریبل بو کولو
اعضالردن کیدر اودرلو هنر — صورتنك شکلی آزار رنکی دونر
غصه وتشویش قیغو اول زمان — شادلقدن اونده قالمز بر نشان
مهر وشفقت عشق بازی کم اولور — معده ساوق اونده غم محکم اولور
نته که فرشتنك دوتی ارتق درر — آیدیلندن اول سیاهی جوق درر
ینکمش اولور الینی اول زمهریر — شونکا بنکزر آدمی جونکه قاریر
قوجالق حالی شونکا مانند اولور — اول سببدن حاللری یاندش نکلور
کیمسه که اوغلان ایکن اویناوه — جون ایکدا اولایمك ایجمك سوه
کدخدا اولدی ودنیا کده ایده — جون قوجاله تنکری اونی زار ایده
اوغلان ایکن مکتبه مشغول اولان — ایکید ایکن توبه وطاعت قیلان
کدخدا اولقده دوشر اول صحبته — قوجالیجق لایق اولور رحمته
منعم اولور معنیده اول کیمسه لر — معرفتدن دولار اوندن اکمه لر
هم عقل جارداقلری حکمت دولو — قوجالر شونك ایله اولور اولو
یوخسه که اول مده محروم قالدی بیل — دیری دکل خاجان ایسه اولدی بیل
بو حکایت اوشته تمام اولدی تمام — قامو عمرنك بر ایله کلدی تمام
حالینی بیله کودن اولور ولی — بر ایل ایجنده کور سکسن ایلی

اولکه سکسن یاشادی غفلت ایله ایله سان کیم کلمدی بو منزله
دوغمامیشه سای اونی کیم وار دکل چونکه دانش اونک ایله یار دکل
آدمی اولدر بیله اول اورنی حضرته دون کون دوه اول یورینی
عاشقنک جانی فدا اولسون اونکا اوندن آیرو اولماسون اونکدین سکا
بو تمنای چلب قیلسون قبول مونی کیم دنکلسه اولماسون ملول

داستان چهارم از باب چهارم حکایت اندر آنکه پادشاه عالم از کتم عدم انسان
بچهار مرتبه آدمی را بوجود آورد مرتبه اول تاج نبوت بر سر نهاد و درشان ایشان
فرموده که وفضلناه علی العالمین قسم دوم در خلعت ولایت رسانید
و در حق ایشان گفت الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون
طبقه سیم را کمر طاعت بر میان بسته که واطیعوا الله ورسوله وگروه چهارم مهر وحکمت
مقفل کرده که ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وچون فیضان فایض الهی شود از ...

بو عجب حکمت سوزی کلدی بنه خوش اوکوت در عقیله دنکله بنه
آنلرنک که کرچک استعدادی وار اولولر اوکودینه استادی وار
اونلرنک کیم جوهری قابل دکل منک اوکوت ویره اینک قیلمز قبول
پس اوکودی خصمینه ویرمک کرک نه نیه لایق دررسه بیلمک کرک
عاقل اولدر ایشی الکلب ایشلیه نه ندیسه اونی اوندن ایشتیه
نته که حکمت سوزی کلمیش دررر بش قدم لردن بزه عالمش دررر
درصدفده دیدیلر آهوده ناف کونکل ارنده اولور جابلده لاف

ازصدف در طلب زآهو ناف دل زمردان طلب زنادان لاف
بو اوکوت مومنلره دولت اولور بوقسه اول منکرلره محنت اولور
اوشبو سوزنک طانغین ادم سکا ایشدایمدی ایده یم اوکدین سکا
دورت بولک مخلوق یاراندی اول الله قاموسی قولدر اونکا اول پادشاه
بو خلری وار اتمکه قادر در اول قانده کیم ایسترایسنک حاضر در اول
چون یاراندی بونلری جسمی ایله معلوم اولدی هر بری اسمی ایله
هر برینک آدنی ایدم عیان دنکله ایمدی نیجه در بللو بیان
بر بینه ویردی نبوت خلعتین قامولردن اوجه قیلدی دولتین
بر بینه ویردی ولایت تختینی اوردی کونکل لرده اونک رختینی
برسین ایمانیله یار ایلدی اونک ایچون دیلده اقرار ایلدی
برنک کونکلینه مهراوردی چلاب قیلسسر در بونلره قاتی عذاب

قوله تعالی ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم غشاوة ولهم عذاب عظیم

اول بولوک که رحمت اوکدی خوانلری اول نبوت خلعتی در دونلری
انبیادر اول بولک بو دنیاده هر بری مشهور اولوب کلدی اده
بونلره پیغام کلدی تنکریدن اولدی اونلر حق یولین دوغری کیدن
معجز ایله دنیای دوتدی بولر نیجه من من دیه نی اوتدی بولر
بر کروهی کیم ولایت اهلی در شول ارندر کیم کرامت اهلی در

نیجه دیمر
حالنی بحور

اولیا در اول بلوک بللو بیان — خلق ایچنده هر بری اولدی عیان
چون بو لار حق یولینه باسدی قدم — حق دن ایچلدی بو لاره فتح و دم
حق یولینه گیتدی گرچه اول اران — قویدی اونلردن کرامتلی گران
برگروهی کیم ایماندر یولده اشی — اعتقادی صدق و اقرار در ایشی
مؤمن ایدر بونلره قتی اندە حق — مرشد اللدن اوخر بونلر سبق
نه که مرشد دیر ایسه دنگلر بو لار — هر ایشی الهام ایله انکلر بو لار
مؤمنینک بخشایشی الهام اولور — کیزلو ایشلرکو نکلینه کورنو کلور
برگروهی کیم مهر لنمشدرر — کفر و انکار اونده برکنمش درر
کافر و منکر منافق در بو لار — بر برینه کی موافق در بو لار
فعل و فتنه زرق و انکار ایشلری — محرقه در اولو بخشایشلری
زیرا مقصودو یریکی در اول حلب — ایر گز هر کیم نیی قیلسه طلب
اوشبو دورت درلو خلایق حالینی — کم دیدم بر بر سنکا احوالنی
آدم اصلی دنیده بونلار درر — ایوو یاوز جمله نه کیم وار درر
ایمدی کل سن بر عجایب معنی کور — نیجه بیلرا اوشبو خلقی مولی کور
اولکه ایتدم درت بلوک خلق حالینی — دنکله ایمدی نیجه در احوالینی
هر نه کیم حق حضرتندن فیض اولور — دورونینک واخ اوستینه دویدز کلور
الا کور که هر برنده نه بتر — انکلا یا نه اوشبو سوز معنی بتر
انبیانک معجزاتن آرتور رر — کیم اونی نکله اوشبو یول قایم درر

خوش بر

اولیادن خوش کرامتلر قو یار — ادمی کورن غیری قورحقه طایار
مؤمنینک هم آرتورر الهامنی — دین ایچنده برکیدر اقدامنی
کافر و منکر منافق کورنیدر — گرگورام بسن کورتدن صورنیدر
نسنی آرتار بونلرنک اول فیض ایله — دنکلا اونی ایده ایم قیلدن قیله
فعلی آرتار فتنه سی هم قلبلغی — حرصی مکری خشم ایله سم صربلغی
جمله سی بخشایش اول بردن دوتار — الا ذا انده نه وار سه اول بتر
نته که اول کورکلو نیسان یغموری — اونک ایچره کیزلو دیتنکری نوری
گزلیوب کوک یوزینه بولوت آغار — یریوزینه دوبدزا اول یغمور یغار
شول دنکز قعرنده کی کیزلو صدف — چقار او نکا قارشو دورر صف صف
آغزین آچر هر بری اول یغموره — یغمور ایچنده دوران کیزلو بوزه
بر ایچنده هم چو عفریت ایلان — اول بهشتده آدمه دشمن اولان
اولداخی اول یغموره آغزین آچر — نیچه که یغمور دوشر بربر اچر
ایمدی برکورا اول چلبنک قدرتین — انکلغیل هم بو حکایت حکمتین
کیم صدفده دراولور یغمور سویی — شوندن ایلر پادشه اول لولویی
اول ایلانلر قورساغنده زهر اولور — هر کیم او نکا سانا شورسه قهر اولور
ایکی سنک اصلی بر یغمور درر — الا اونی یری شیلده وندرر
هم بنه اول یغمورنک بر حکمتی — قامو یرده دوبدزا اولور قوتی
الا با غلرده بیتر درلو چیچک — شوره یرلرده کلور خار و خشک

ندندرلجر

باران که در لطافت طبعش خلاف نیست — در باغ لاله روید و در شوره بوم خس

ینه باخشینک ایکی سنک سویکی — بس نذرلر دکه بربینک خویی بر

اوشبو سوزده بر دلیل ایدم سنکه — دولت اوله اوشبو سوز دکله سنکه

دکله ایمدی تنکرینک بر لکینی — هم رسولنک یاریله دیرلیکینی

دنیده کورنتدی اولار بیلدیکی — حق خلقه نیچه معلوم ایلدی

تنکریدین هر نه خطاب اولور ایدی — اونی جانیله رسول الور ایدی

معلوم ایلردی اونی یارانلره — صدقیله اوتکه یول وارنلره

قاموسینه دیردی بر لفظ بیله — امر و نهی اول نه ایسه قیلدن قیله

دکمه سینده بر هنر آثار ایدی — شول که کندو جوهرنده وار ایدی

هر اشارت که نبی قیلور ایدی — هر کیم اوز مقصودنی آلور ایدی

قامو عالم عاطر اول اشارت حکمینه — تسلیم اولوب یوز اوردی بو دینه

عتبه و شیبه ابوجهل لعین — دیردی اولار کیم زهی سحر مبین

داخی ارتاردی بولارده کبر و کین — فعل و فتنه زرق و حیله کو و کین

هم علی فتح ارتوردی سخا — کندو جانین قارشو دوتاردی اوخا

قامویه بر حکم اولوردی بیکمان — کیم کو حاصل قیلردی کیم ایمان

هر برینک جوهرنده نه ایسه — اول بتردی یاوز اکر کایسه

قوله علیه السلام کل اناء یترشح بما فیه

پس بیلنک هر نه که اصلی کل — منک اوکوت ویرسنک اوکا ایلی کل

هرکه بوریا فامیش رنج ایمیه — سامنسون که اوندن اول شکر بیه

با فرومایه روزگار مبر — کزنی بوریا شکر نخوری

کیمسه که بلدی ایلان کنجینی — عاقبت آلدردی الدن کنجینی

بو قدر سوز معنی بتر عاقله — معنی بیلین انکلیوب اونی قیله

اولرنک کیم معنی بیلمز جانلری — آدمیه سایمکل سن اولری

ای عاشق سن شول یره خرج ایت سینی — کیم یاوی قیلمایه سن اونده دینی

دین داخی کر خرج اولورسه سهل اوله — الا شول کیمسه لرکیم اهل اوله

ای خدایا منکر ایله جاهله — یولداش ایلمه بزی بر دم بیله

داستان پنجم از باب چهارم حکایت در شرح نبات و حیوان و انسان و ملک هر یکی علی مراتب و مثال هر یک در وجود انسان و تقویت آن در ابدان با نظام آن معلوم کرده

ایده ایم سندن سنکا وصف و صفت — آچ قولاغینک دکله علم و معرفت

اوشبو سوزدن انکلیه سن حالنکی — بیلدره بو سوز سنکا احوالنکی

کیم سنک حالنک سنکا کورنکله — هم داخی کیمده نه وار معلوم اوله

هم کوره سن کندو بختنک نقشنی — هم بیله سن قامولرنک بخشنی

بیله سن هم صورتنک اصلی ندر — دکله ایمدی کیم حکایت نه ندر

دنیده دورت درلو بنیاد اوردی حق — آچ کوزنک بر بولارنک آینه بق

کورکه بولر هر بری نه ایشده در — اصلی ندر آدی نه کندو نه در

ایشند ایمدی هر برینک آدنی — کیم بیله سن اوشبو سوزنک دادنی

برینک آدین نبات ایدر کلام   مجموعینک نیچه کیم وارسه تمام

بریسی حیوان در جمعی ایله   اوشبو بر سوزده کلور جمله دلیله

بریسی انساندرر اوننکدین سونکا   قاموسین بر لفظیله ایتدم سنکا

برینک آدی ملک بللوب بیان   اولداخی بر لفظه اولدی عیان

دوردینک دورت درلو در تخصیصی   بر برینه بن بکرمز آرایشی

چونکه اول الله سنی وار ایلدی   بونلری سننک ایله یار ایلدی

دوردینی دوزدی سنکا آیرلمسون   شیله برکتدی که هیچ آیرلمسون

دوردینک یرلو یرین ایدم عیان   دنکله ایمدی نیچه در بللو بیان

اول نبات جسمنک دکلمی که بیتر   گر نمار ایتمز ایسنک اول تیز ایتر

اولکه حیوان در سنک نفسنکدرر   کم بوکنکده ارترسنکا قوت ویرر

اول بری که اونک انساندر آدی   شولدرر اول سنده کی جاندرر

اول ملک که وصف ایتدم سنکا   شول سننک عقلنکدرر اول کور سنکا

دوردی بولدی اش درسکا آیرلمیا   نیچه که عمرنک اوله آیرلمیا

دکمه برینک بر شکل در حاللری   بر برینه بنکزمز احواللری

هر برینک حالی سنده واردرر   زیرا کیم اصلنکدر سنونک لیک یاردرر

ایمدی کل سن کندا اوزنکی ایزده کل   بونلرنک حالن اوزونده ایستکل

کورکه سن قنقی سینک حالنده سن   دیرلکین دیرلکنوب بولنده سن

قنقی سنینک جوهری غالب درر   کم سنی کندا اوزینه آلوب درر

بلکه

بلکه اول در مرتبه نکه منزلنک   اونک ایله اوله سید محفلنک

چون بو ایش معلوم اوله سندن سنکا   کونده یوز منک کز سلام بندن سنکا

یوخسه کر انکلایم بن سن حالنکی   دنکله بر بر ایده ایم احوالنکی

کورکه بن بکرمی نباته مرتبه نک   یوخسه حیوان دیرلکمی سنکا دنک

یاخود انسان محفلی می محفلنک   یوخسه اول ملک ملکمی منزلنک

آدمی اولدر که بو رمزی بیله   دنکله ایمدی ایده ایم قیلدن قیله

گر حلب آدی سننک ذکرنک الیسه   یا اونک صنعی سننک فکرنک الیسه

یاخو قوللر حالینی بیلور ایسنک   دیمدین حاجت روا قیلور ایسنک

پس ملک تختشانشی در مرتبه نک   اونک ایچون کلدی حالنک انکا دنک

زیرا بونلر خالقنک ذکرین قیلور   هم بو جمله مخلوقنک حالین بیلور

گر دیلرسه که قیله حاجت روا   کوز آچنجه ایر کوره درده دوا

یوخسه حالین کیمسنک بیلمز ایسنک   دیمدین حاجت روا قیلمز ایسنک

انکلیامز سن کونکلده دونتی   باری دو تعقیل سویلنون دیمنی

گر بو درلکده اولورسه منزلنک   بیلکه انسان حاصلی در حاصلنک

زیرا انسان اولدرر که سوزدوتا   بو یروغ ایچنده اوله کونکلی اوتا

کیم رسول اوزره خطاب ایمش درر   امر ایچنده دوغری دردیمش درر

قوله تعالى فاستقم كما أمرت

گر او لولر سوزینی الماز ایسنک   امر معروف نیدوکین بیلماز ایسنک

حکمیله ایشلار ایسنک هر برابنی — پس اول حیوان کبی سن ای غبی
زیرا که حیوان آغز زخمی ایله — یوک کوتوروبن کیدر ایلدن ایله
حکمیله بویروغ دوتان حیوان اولور — بلکه حیواندن داخی کیرو قالور
قران ایدر اوشبو سوزنک غایتین — کر اینانمزسن بکا کور آیتین

قوله تعالى اولئك كالانعام بل هم اضل الآية

وای اگر بیله داخی اولمازسنک — حکمیله هم حاصله کلمازسنک
پس حقیقت سنده کی بو جسم و ذات — شیله در کیم داغده بیتمش در نبات
قاچن اولسه اوده یانمقدر اشی — کوزله حالنک ایله اولمه ای کیشی
یوخسه سن داخی دونه سن طامویه — اوشبو سوزلر خوش اوکوتدر قمویه
بلکه سندن یکرک اوله نبات — کیم که اوندن بیره چوخ منفعات
اول کیمی که خیری دکمز کیمسه یه — طاش و آغج یک کله آندن آیه
سنکی و کیاهی که درو خاصیتی هست — از آدمی به که درو منفعتی نیست
اوشبو سوزنک اولدی تقریری تمام — شرح برله معلوم اولدی هر مقام
معلوم اولدی هر وجودنک اصلی — نیجه دونر هر بریسی اصلینه
کورسنک اصلنک داخی قانغیسیدر — سنده کی خو قانغیسنک خوسیدر
اول ملک خلقن دوترسین ای صفا — عاقبت بوست اوله سین اول صفا
یا خود انسان دیرلکیسه دیرلکنک — اول ارنلر بریکه بیرلکنک
یوخسه اول حیوان خوی سنده چو سنکا — حیوان اولدنک آدم ایکن بقی سنکا

وای اگر

وای اگر دونمزسنک الیسنک خلق نبات — چون اوله سن او مماغیل آبرق حیات
ای خدایا عاشقه سن قیل یاری — کیم بو خلقه بیلدره بو سوزلری
توفیقین آرتور قمو دیکلاینک — فکر ایله سوز معنیسن انکلاینک
جمله اکسو کلوکمز له ای کریم — رحمتنکدن آیرو دومه ای رحیم

داستان ششم از باب چهارم حکایت در بیان آنکه وجود انسان بر مثال شهر و در آنجا تختگاه بنا نهاده حکم آله حاکم شده و آن شهر را چهار دروازه کشاده چنانکه تمامت آفریدکان از دو دروازه دخول میکنند و از دو دیگر بیرون میروند

بر عجایب حکمت ایدم نظم ایله — شرح و تقریر و بیان قیلدن قیله
کیم بو حکمت سیر و یره جانکا — جان ایچنده قوت اوله ایمانکا
هم بو حکمتدن بیله سن حالنکی — انکلده بو سوزسنکا احوالنکی
بیله سن مؤمن منافق نه ایمش — دنیاده دیرلیکلری نیجه ایمش
ایشید ایمدی نیجه در ایدم عیان — کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
آدمیده دورت قاپو وار درکذر — یر و کوک اهلی کلور اوندن کیچر
ایله سان بر دو دری کاروانسرای — کاروان دورماز کیچر ایل اونکه ای
یر و کوک هر بریسی بر ایل کبی — اورتایرده آدمی بر یول کبی
یولی اورره بو صورت بر شهر اولو — کیم کلور اوندن کیچر اوصلو دلو
شهر ایچنده وار در بر تختگاه — حاکم اول تخت اوسته حکم آله
جان اونک ملکی کونکل کنج خانه سی — عقل کیایی و فهم پیمانه سی

بوصورت شهری مقام درمعتبر / گرنیجه که گورونورسه مختصر
بوشهرده دورت قاپو وار درعیان / آدلو آدیله دیم بللو بیان
بریسی گوز دربری قولاق درر / بریسی دیل دربری برماق درر
نیک وبد گلور جمله اوندن گیچر / عقل اوگنده عرض اولور جاندن گیچر
کیمیسی گوزدن گیررالدن چیقر / کیمی قولاخدن گیرر دیلدن چیقر
زیرا گوز گوردوکن ال ایلر اولور / قولاغ ایشیدرو دیل سویلر اولور
گوز آلور نقشی ویرور جان ملکینه / ال چقارور اونی دوران ملکینه
~~قولاغ آلور سوزی گوکل ملکینه / ال چقارور اونی دوران~~
قولاغ آلور سوزی ویرور گوکله / بنه گوکلدن گلور اول سوز دیله
پس بلنک گوزدن گیرن الدن چقار / بو قولاغدن هم گیرن دیلدن چقار
زیرا عالم دونی گوندز اونده در / که صورتده که گوکلده جانده در
چونکه نور دردور مدین دولاب کبی / دگر اونده هر وجوده منصبی
هر صورت حاللو حالنجه منصبین / آلور اوندن هرنه ایسه لایقین
گلدوک اول مؤمن منافق حالنه / گوربولارنک دیرلکی نه حالی نه
گورمک ایشتمکده بونلار فرقی یوق / ایشلمکده سویلمکده فرق چوق
گورمک ایشتمکده بونلر نیجه در / ایشلمکده سویلمکده نیت در

قوله تعالى والمؤمنين والمؤمنات بعضهم اولياء بعض يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر

اول منافق داخی هم خبری گورر / گوردوکی ایش جمله گوکلینه گیرر

[illegible]

الا گوینر قورساغنده یوخ اولور / اونک ایچون کلمه الندن قالور
یاوز ایشی گورر اول مؤمن داخی / هم گورر ناحقی هم گورر حقی
اول که حقدر ایشلنور حاصل اولور / اولکه ناحقدر قلور باطل اولور
گوزیولن ایتدم نته واردی ایله / گور قولاغ داخی نیجه ویردی دیله
کیم ایشیدسن بوسوزنک معنیسنی / هم ایشیدسن ایروغی وهم سنی
سوز قولاغدن ایرر اولور گوکله / بنه گوکلدن گلور جمله دیله
ایو ویاوز هرنیجه که سوز اولور / قولاغ ایشتمکده جمله دوز اولور
نه که دیل سویلرسه قولاغ ایشیدر / زیرا ایشتملک اونک ایشیدر
سوز ایشتمکده بو جمله خاص وعام / فرقی یوخ اولوکیجی جمله تمام
الا گیرو سویلمکده ساچیلور / گیمده نه گیزلو ایسه اول اچیلور
کفر وایمان دگمه سی برسوز درر / کیم قولاغدن جمله گوکله گیرور
الا مؤمن کفری قطع ایلر نجار / بیری منک اولور ایمان دیلدن چخار

قوله تعالى والذين آمنوا فزادتهم ايمانا وهم يستبشرون

اول منافق داخی ایشیدر آخر / کیم بو مؤمنلر نیجه تسبیح اوخر
قولاغندن گیرر آخر گوکلینه / لیک منکدن بری گلمز دیلینه
الا گوزه گورنیجه رغبت ایدر / چونکه بر کفری ایشیدر گوزیدر
بری بنک اولور دیلندن ساچیلور / بو ایشیله اول منافق سچیلور
پس بلنک گورمکده بو قاموا ایشی / فرقی یوخ دوبدز دورر هر کیشی

الاکیر وایشلمکده فرقی وار
کیم نه سوز ایسه اونی قاودار

هم بو سوزده بردر جمله قولاق
سوز ایشتمکده قولاغه دوتمه داق

سو بلمکده ساچیلور کفر و ایمان
گر تو بلکل بو سوزی دوتمه گمان

سوز ایشیدنده دگل دونده در
تخم اکیلنده دگل بیتنده در

کیشی اولدر که اینی الدن چخار
بو حسه بو گوز خانده اولورسه بار

ای عاشق سن اول یول ایسی ارینه
قربان ایله جانکی یول وارینه

کیم دیلرسین مقصودنگا ایره سن
بی حجاب اول دوست یوزینی گوره سن

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل
دوستلرنگدن سن بیزی آیرمغیل

داستان غریب و بدیعت سؤال میکند که گوینده وجود کیست

ای جهاننگ مشکلین حل ایلین
دون و گندز علم و حکمت سویلین

بنده اخی بر مشکلم وار سوریم
حل ایدرسنگ تنگرانه جان ویریم

هر نسنه که کیشی اونی بیلمیه
سورار اولسه بیلنه عیب اولمیه

مشکلی اولان کیشی سورمایمی
تنگر ایچون قامیشی سورمایمی

گرچه گستاخلقدر الا سورارم
چون سوالده معنی وار درگورورم

گلدک ایمدی سوزومز سویلایلم
اوشبو سوز فاتحه کیدر سویلایلم

گوره لم سوز معنیسی قنجه کیدر
دگمه گوز گورمز ایکن اینجه کیدر

امتحان برله دگلدر بو سؤال
احتیاجدن هم دگلدر اوشبو حال

الا بو عشق موجیدر گلدی دیله
مقصود اولدر که کیشی حالین بیله

الشید

الشید ایمدی ایدیم که حال ندر
حال ایچنده سوزدغم احوال ندر

کندو حالم سورارم حال بیلینه
جسم ایچنده کندا وزینی بولنه

زیرا بو جسمی جلب دورتندن
ایلدی کیم قایم اولدی بو بدن

اود سوی تپراغی هم قاتدی بله
دوردی بربرده بو جسم اولدی بیله

کندو امرندن بو جسمه ویردی جان
جسم اونکله دیری اولدی بیگمان

دگمه بیری برایشه قایم درر
کیم بو جسم اوننگ ایله دایم درر

ایت بولردن قانقیسی در اوسعی
کیم اونونکله درمکرم ملک دمی

قانقی سیدر حکم و کوب سویلادوکی
شول فرشته لر سجود ایلادوکی

عقل علم اول جانه بولدی سن ایلدی
نفسی دخی سوز و لذتن ایلدی

قوله تعالی ولقد کرمنا بنی آدم

بن گوررم آدمینک جسمینی
بولامازم جسم ایچنده خصمینی

بیلمزم که جان میدر یا عقل و نفس
یا سومی تپراقمی اودمی یا نفس

قانقیسی کیدر ایسه بو نفس اولور
باطل اولور ایش و او ایسیز قالور

پس بولارنگ ای رتاسنده کیمدر اول
کیم بو اوده مطلقا حاکم در اول

خود بولار هر بریسی بیمینیچی در
ایش بیتورن قانی بونلر ایچیچی در

ایش بیتیجک طاغله سر هر بری
نیره وارر گوروب دریلو یری

گیره بونلر جمله کیدر اصلینه
تپراغی تپراغ و سو سو اوله دینه

کل شیء یرجع الی اصله

یل بیله قارشور و هم او داو
عقل و جان درکاهه وار رای

قوله تعالى كل نفس ذائقة الموت

نفس اولور خود اورته ابللو بيان — فانی اول الّلن اجوب منّم دیان
فانی اولکه بن فلانم دیر ایدی — درلو نعمتلر جهانده یر ایدی
فانجه واردی فانی اول کوستر بکا — اوشبو سوز دراولکه من سوردم سکا
ایت بکا فانجار و واردی فانی او — شونی بیلندر که بیلدی اونی اول
شول کیشی در سوردوغم بن شول کیشی — کیم منمدر دیردی اول جمله ایشی
عقله عقلم جانه جانم دیر ایدی — نفسه هم جسمه تنم در دیر ایدی
عقل و جان و نفس و تن اولدی جدا — فانجه واردی اورتادن اول کدخدا
عقلیله می واردی یوخسه جانیله — نفس ایله می فالدی یوخسه تن ایله
یوخسه اول بونلردن آیرق باشینه — کیشی میدر که حاکم در ایشینه
شونی بیلندر که بیلدی کندونی — کندوزین چون بیلدی بولدی تنکری‌نی

قوله عم من عرف نفسه فقد عرف ربه

کندوزین بیلمینه دعوی حرام — نه دیم بن اول کیشیدن نه سورام
کندوزین بیلن بیلور که نه ایدی — اوشبو ملکه کلمدین قانده ایدی
هم بو ملکه نه ایچون کلمش بیلور — الله اونی نه ایشه سالدی بیلور
ینه بو اودن کیدیجک اول کیشی — هم بیلور که نه اولاکندو ایشی
شول کیشی که کندوزین کیمدر بیلور — اول حقیقت منزله ارمش اولور
هم دیلرسه ارکوره فالمشری — عیسی کبی دیر کوزه اولمشری

اول کبنیه قول اولان مغبون دکل — تنک بیری اول قوللوغه فلسون قبول
عاشقنک جانی فدا اولسون اکا — اوندن آیرو اولماسون وندین سوکا
بو تمنایی قبول ایتسون جلیل — دکلینلر اولماسون خار و ذلیل

داستان هفتم از باب چهارم حکایت در تقریر این آیه که مَثَلُ الجَنَّةِ الّتی وُعِدَ المُتَّقُونَ بدانکه خدای تعالی پیش از تخلیق ابدان جهانرا در مماثله و مقابله جهان آفریده است که جنة قلب عبارتست ازان و جهان چوکه در جهان روان کرده است در ابدان مماثل آن هست از ایان میکند

ایدسارم ینه بر خوش وصف حال — خوش حکایت در لطیف و خوش مثال
هم تفرج در عارفلر کوزینه — هم تماشادر ارنلر یوزینه
هم اولولر کوکلینک شرحی در — هم اول اوجماغ اهلینک مدحی در
هم مقابل در کوکل اول اوجمغا — بلکه بیکدر با حمه حوری قوجمغا
عالمنک کوکلی در اوجمق کوکسی کوک — عالمی قوی اوجمغی قوی کوکسی اوک
کوکلی اول حق کندوزیچون ایلدی — ایستسونلر منی کوکلده دیدی
اوجماغی او ایلدی مومنلره — حوری قوجدرماغ ایچون مسکینلره
نه که اول اوجماغده بو کوکلده وار — عشقیله دکلر ایشنک ایدم بیروار
دکله ایمدی ایدیم اول اوجماغی — اوجماغ ایچنده آقان دورت ارماغی
کیم نیجه آخار بیله قارشما دین — ایشد ایمدی ایدیم برین برین
بری سود و بری سود در بری بال — بیری اونک خمر لیکن خوش حلال

اوجاق ایچنده آخار دوردی بیله
دوردی مؤمن لره ویردی بیله

تخت و تاج و حله و حور و قصور
قاموا اول مؤمن ایچون حاضردرر

نور طبقلر درلو درلو بیلسه
مؤمنه هم اونده درلو کیه سی

هم دیدارین کوستره یارین جلب
اول امیده خلق اونی ایدر طلب

انشاالله روزی قیله قوللره
اول توکنمز خوانی بو یوخسوللره

ایمدی کل کور که کونکل اوجاغینه
لایق اینک حوری سین قوجاغینه

بر ایشیت ندر بو اوجاق حوریسی
یوزمنک اوجاغه دکر هر بریسی

هم دیدم دورت ارماغ اول اوجاغده وار
دایما اکسلمدین اونده آخار

اوش کونکلده آخادر دوردی بیله
دنکله ایمدی ایدیم قیلدن قیله

اونده بر ایرماغ سودر بونده سیر
کیم نه مسجد قورنه بتخانه نه دیر

اونده بیری خمر بونده معرفت
کیم بو جانی سرخوش ایلرمی صفت

اونده بر ارماغ سوددر بونده علم
اول بیری که اونده بالدر بونده حلم

چون کونکل مانند ایله اوجاق درر
پس بولار هر بیری برارمق درر

اوش کونکلده اولدی اول دوردی بیله
اوش بولار که آدلری کلدی دیله

ایلک کونکلده حق اونی نقش ایلدی
دوندی بو دوستلارینه بخش ایلدی

ایکی سین پوز ایلدی درویشه حق
عشق ایله جان سوخته لرنیه تق

ایکی سین خوان ایلدی علم اهلینه
تا او کله قایم اولا بو دینه

ایمدی کور قانقیسیدر درویشلرنک
شول جلب عشق ایله دیلرنیشلرنک

اول

اول حکیم درنه نیه لایق بیلور
اولمیشی اولداجینی بایق بیلور

معرفت سیرینی ویردی بونلاره
لیلی عشقندن یانان مجنونلره

سیر ایدرلر جانیله دوست اوینه
جان وارب کوردوکینه دل سیوینه

جان وارب کوردوکنی دل سویلیه
معرفتدن بزه معلوم ایلیه

اول کیشی که یالغوز اونک سیری وار
شول سویه بنکزر که دون کون هی آقار

اونونکله عیش و عشرت اولمیه
سودن آیروق یالغوزین ایش کلمیه

شول قدر که بر قانیجه ایچه لر
چونکه قاندی ترک ایدوبن کیچه لر

اولکه یالغوز معرفتدر کوی کبی
اولداخی شول سویی اکسوکمی کبی

هرکیم ایچر کویدورر قورساغینی
سایرو ایلر آدمینک ساغینی

کیمده که ایکیسی بیله موجود اوله
اول کیشینک ایشی فتح وجود اوله

یول ایچنده سرده اولا اول کیشی
مجلس اولا دایما اونک ایشی

اونده ایرن خان و مانن ترک ایده
جمله سی آیوق کله اسروک کیده

سیر بیله اول معرفت ایشی بودر
زیرا بیری می اونک بیری سودر

کلدوک ایمدی سود ایله بال شرحنه
دنکله کور تقریر اولونور شرحی نه

اولکه سودر ماغن ایتدم علم ایدی
اول بری که بالدرر اول حلم ایدی

بونلری علم اهلینه ویردی جلیل
کیم او بونکله اوله لر خلقه دلیل

اولداخی هم یالغوزین لسنه دکل
اونی داخی کیمسنه قیلمز قبول

پس ایکیسی بیله کرک کیشیده
کیم اونک دیدوکنی خلق ایشیده

خلقی دعوت ایلیه حلمی ایله   امر معروف بیلدوره علمی ایله
اول کیشی نه دیرا ایسه لایق درر   خلقی دعوت قیلماغه لایق درر
گراولورسه کیمسه دوردی بیله   بوجهانده اول کیشی نادر اوله
پس اوله اوکیمسنه قطب زمان   رحمت اوله عالمه اول بی گمان
اول کوکلده که بو دوردار ماغ اوله   پس حقیقت اول کوکل اوجماغ اوله
هم حبیب دیداری اونده گورینه   بو کون ایسته اونی قویمه یارینه
هرکه مونده کوکلکه گیرمز ایسه   کوکل ایچره دوست یوزین گورمز ایسه
دانکله اونده اوجماغه گیرمایسر   پادشه دیدارینی گورمایسر
عاشق ایسته دون کون اول کوکلی   اولمغه اول کوکل ایسی ننک قولی
هرکیم اونکا قول اولورسه شاد اوله   دنیا آخرتده قیغودن آزاد اوله
انشا الله کیم حبیب روزی قیله   لایق ایلایه بیزی اول کوکله

داستان هشتم از باب چهارم حکایت در بیان آنکه هر وجودی که موجود و حب الوجود آراسته وزین است البته می باید که از چهار سو تا که عنصر مرکز و چهار کونه در بدن بوجود آید چنانکه در قید وجود مقید باشد از ابیان میکند

کیمسنه که ارلکه دکمیش اوله   ایدیم نه ایشلیه اول نه قیله
نیلیه کیم بیله‌لر اول ار درر   درلو بختایشلر اونده واردرر
گرنیچه کم گیزلو درار ده هنرز   بللو در البته اونده بر اثر
کیم اونونکله اول هنرلر بیلنور   نته که مشک ایسی ایله بیلنور

بونوزلر

اول

اول هنردن ایدیم بیچ خبر   شول قدر کیم معتبردن مختصر
سانمه که انجاق درر ارلک ایشی   منکده بیری در که دیرم ای کیشی
یوخسه بن اونی نیجه ایدم تمام   اولوبرده اورولوبدر اول مقام
قاموسیله کلدوک ارلک سرّ خنه   بر کوراونک دیرلکی نه شرحی نه
کیم بیله سن ارلکه ایرمک نه در   ایشدایمدی کیم حکایت نته در
هرکیم ارلک تختنه اغمیش اولا   اول کیشیدن دوردا اوغول دوغمیش اولا
دوردی دوردا ایشده اوله قائم مقام   آتاسینک آدین انکدره مدام
دوردی دوغا دورت یرندن اول ارنک   ایدیم گراچو غیبسه کوزلرنک
ایشدایمدی هر برینک آدنی   کیم بیله سن اوشبوسوزنک دادنی
براوغول اولدرکه مالندن دوغا   شیلاکه مالن نوکر مسجد یاپا
مدرسه هم کوپری هم کاروانسرا   آتایه القش اولور ایل اونی ایشتی
زیرا مالندن دوغان اوغلیدرر   اونک ایچون آتا آدین انکدرر
براوغل اولدرکه نفسندن بیتر   آتا گیدر یرینی اوغلی دوتر
اوغلی ایله آتا آدی انکلور   اوغلنی گورن دعا انکا قیلور
شول اوغولدر اول بیتوب نفسدن کلان   کیم بوخلق ایدر فلان ابن فلان
چون سلاله مقبل اوله دنیده   آتا آدین یرده قویمزای ده ده
براوغل اولدرکه اول جاندن کلور   آتا بوملکدن گیدر رواول قالور
دون و کون اول صحبت ایدر خلقیله   آتاسینک آدی کنده ویله بیله

اول اوغول اوشبو کتابلر دعیان
اتمینی بیلدرر بللو بیان

هر کتاب که دنیده قالمش درر
جمله سی جاندن دوغوب کلمش درر

پس بو سوز جان اوغلی در هیچ شکسیز بن
معنیه باخ کیم کوره سن جان یوزین

براوغول اولدر که ذاتندن ایر
شول چراغلر کیم چراغندن بیر

اوغلی در ذاتندن المیش شیخک اول
کر سوره سه شیخی کیمی دوغری یول

بو خلیفه کیم قوپار اردن قوپار
اول اره عاشق اولان انکا یار

زیرا کیم اوغلی اونونک بایق درر
اونکا اوغول اولمغه لایق درر

شیخ کیدر دنیادن بونلر قالور
شیخ یولی نیجه در معلوم قیلور

کیم سنک که خوش حلال در لقمه سی
هم داخی کیتمش درر کونکلی باسی

کر قاله اول کیشیدن بو دورت اوغول
اولمیه هیچ دیرلکنده بی صول

کر حرامدن قورساغی دولمش اوله
اوندن اوشبو دورت اوغول قالمز اوله

هیچ بولردن کلمیه بر خوش فلیج
اونکا بوله آتش اولسه کیم اولمیه دیج

اوشن دیدم اول دورد اوغول ایش حسنکا
معلوم اولدی هر بیری اونکا بو سنکا

هر کیم اوشن بو تقریرنک ایسی اوله
کندو کیده دورد اوغول بونده قاله

اول حقیقتده دیری در اولمدی
شول کیشی اولدی که اوغلی قالمدی

بو قدر سوز معنی بتر عاقله
هر کیم عاقل در بیلور که نه قیله

اوشبو سوزدن معلوم اوله انکا ایش
ایش ایچنده کلمیه تشویش اونکا

دولت اونونکدر که اول ایشین بیله
دنیا ایچره حقه لایق ایش قیله

قاله ایتی

قاله ایتسی کندو کیده دنیادن
اولمیه جانی اولورسه بو بدن

ای یارانلر اوشبو انتنه جهد ایدنک
ایش ایچنده پادشهله عهد ایدنک

ایله ایدنک کیم کیجیجک روزکار
قاله سیزدن دنیاده بر یادکار

اونی کورن سیزی انکاد میدم
قیله دعا اینه رحمت دمبدم

ایله ایتمنک کیم کورنلر قاقیه
آردنکزجه قامو لعنت اوقیه

اوشبو دنیا باقی اولمز کیمسیه
جان و دل خرج ایتمنکز بو دنیه

دنیادن هیچ کیمسنه آلمادی داد
دولت اونونک کیم قویه بر ایو آد

کندودن سونکره جهانده یاد اوله
کندونک اوندن روانی شاد اوله

عاشقنک سوزی اوکوتدر دوتنا
دوتمایلر یارین اونده اوتانا

ای خدایا رحمتکدن سن بیزی
ایدین ایله بو طنق کونکلومیزی

بیزی بیزدن حالمزله سوز مغیل
دنیا آخر دوغری یولدن ایرمغیل

داستان نهم از باب چهارم حکایت دربیان آنکه حق سبحانه و تعالی وجود را از چهار طبایع متضاد بنا نهاده در ابنا از پرتو الوهیت خود پادشاهی نشانده و چهار طبایع بخدمت کاری او بداشت تا چهل سال و عبد طبب(?) این پادشاه هست از طن داشتن با شدید و عدید مشغول بوده است روزها(?) می نماید و این طبایع در خدمتکاری از درگاه قایم میدارد که هر یکی بافند خود

بنه کلدی کونکلمه حقدن اثر
اول اثردن ایدسارم بر خبر

وصف حالدر بو مثل انکلار اینک
سنی سنکا بیلدوره دنکلار اینک

کر قولاغنگ دو تاسین دیدم منگا — کوش ترم معنی ایله سنی سنگا
انگلیه سن سنی کیم فانده سن — دیر لیکونک نه کیم حریفنگ سن نه سن
ندر اصلانک نیتنه کلدنک بو ایله — کیمدرر بونده حریف سنک ایله
اول حریفلر له بو اوده برلکنک — نیچه در بولد اشلغنک هم دیرلکنک
شونی بیلدنکسه بیلورسین حالنکی — کر بیله مرسین ایشیت احوالنکی
ایدیم که تن ندر هم جان ندر — تن ایله جانده چهار ارکان ندر
بو نه ترتیب در که دوزدی اول جلیل — کاه عزتده بو ترتیب که ذلیل
باغچه و باغ و سرای و تخت و بخت — عیش و عشرت حال دیرلک بزم سخت
شاه اولتورمیشدر او کنده دور حریف — که موافق حاللاری که مختلف
نه سببدن مختلف در حاللاری — ایشید ایمدی نیچه در احواللاری
هر بیرینک حالینی ایدم عیان — کیم بیلهسن بو ایشنی بللو بیان
بر قولاغ اور کورنه دیرم ای شریف — ندر اول سلطان وهم اول دورد حریف
باغچه و کوشک و سرا اول تخت ندر — دنکله ایمدی کیم حکایت نه ندر
اوشبو عالم باغچه در دنیا سرای — بو سرایده کیم غنی در کیم گدای
هم سرایده بو صورت بر تخت دور وار — تختی ای پیر کورمه سلطان اولتورار
خانده که تخت وار الیسه سلطانی وار — نیته کیم هر وجودنک جانی وار
دورد حریف دوزلبدر اول سلطان ایله — یعنی تپراق یل و او دسو جان ایله
جان اولتورمیش بو صورت تختنده خوش — طاپوده اول دورد حریف دورمیشدر اوش

دایما بونلر بیله عشرت قیلور — جان اولتورمیش آری عی خدمت قیلور
دون و کون مشغول اولوب بونده لار — بو حیات عیشین سورر تنده بولار
عقل اولتورمیش بزم دورس اوزندا — هم وزیر و هم نایب هم کدخدا
نفسی کور که بونلره ساقی اولور — هر شرابنک چاشنی سین ایلک اول الور
ساقی نفس و سغرق الینده باده حال — بادیه بو روز و هفته ماه و سال
بو حیات حالیله بونلر عیش ایدر — ایو یاوز هر نه کلسه نوش ایدر
فرخ ایل اولنجه بولار خوش سازکار — چونکه کلدی کیجدی فرخدن روزکار
سیر اولور هر بیری علیشدن او سانور — اصلین انکرا اصلی اوز زره اوزانور
زیرا کیم مستغرق اولدی مستلکه — باشلدی هر بیریسی بد مستلکه
ایلک فضوللق تپراق ایلر اورتدا — اصیلنه قاوشمق ایستر ای دده
اصلی کاهل اولدا خی کاهل اولور — یولده اشیله یوریمز کیر و قالور
او توریجق کیر و دورمق دیلمز — یاتماق ایستر الیتنه وارمق دیلمز
اوصانور هر بر ایشنی ایشلامکه — دیلمز کیم دوشه بر دم امکه
ایلا اولسه مجلسنک ذوقی کیده — عقل اونی جمع ایتمک ایچون کورنده
طیدن اونکا شربت ایلر ایچوره — اونی اول کاهل لغندن کیچوره
کیم سنه بولداش اولا یارنلره — سازکار اولا حریف اولانلره
اول دوزلدی بو کزین هیل مستلکه — باشلادی هم اولداخی بد مستلکه
یعنی دیلر که بولردن آیریله — اصلی یلدر قارشینه هم یل ایله

بوزینجه

چون دیلر اصلیله اولا صحبتی — قصد ایدر ویران قیله بو صورتی

بو صورت که او کسورر که آخسورر — اوشبو ایشلر قاموسی بل فعلیدر

که یورکین آغزیدر که بو کریکنی — که بیلی که کوکسی و که بغرینی

که دوتار دیزینی که قوللارینی — یعنی کیم آچاق دیلر یوللارینی

یول آچار بل اصلینه کیتماکیچون — بونداکی دوزکونی ترک ایتماکیچون

بل کیدیجک ینه مجلس داغیلور — کیتمیه ویب عقل اونکا درمان قیلور

ینه طبدن شربت ایلر اول بیله — تا دوزوله بل اولکه منزله

بل دوزلدی بو کزین باشلار بو اود — مست اولوب برکور که نه ایشلر بو اود

که تنی اطلاق اولور که قبض ایدر — که دماغی خشک اولور عقلی کیدر

گاه اولور که حصبه الجبین باندورر — که یراقان رنجی رنکی دوندورور

قاموسی او دفعلی دکینمک دیلر — یعنی که بو بزم ترک ایتمک دیلر

او دکیدیجک ینه بو بزمی بوزر — عقل آنکا طبدن ینه شربت دوزر

قومازا ودی کینمکه و از کتورر — ینه بو اود ساکن اولوب اوتورر

او دوزلدی بو کزین سو اولدی مست — دیلر اویندن چیقا قیله شکست

بربرین یول ایلدی سیزدی چخار — که کوزندن گاه بورنندن آخار

که قطار البول اولور بربر دامر — گاه تننده خوی اولور بربر دامر

قاموسی سو فعلیدر مقصودی نه — یعنی سو سویه آخوب کیده ینه

سو کیدرسه ینه بو دیرلک کیدر — اوشبو مجلس داغیلور بیرلک کیدر

ینه دوزر

ینه دوزر عقل اونکا طبدن شراب — دیلمز که اوله بو مجلس خراب

سو داخی صبر ایدی جمع اولدی ینه — خوش دوزلدی اول بنائی خانینه

بو کزین بد مستلک اول سلطان قیلور — یعنی کیتمک عزمنی بو جان قیلور

آیروغ اونکا کیتمکنک درمانی یوخ — اونک اوزره کیتمسنک قربانی یوخ

عقل اونکا پس رای و تدبیر قیلماز — طبدن اونکا شربت ایستر بولاماز

پس اجل اولدر بیلنک بللو بیان — مخلوقنک اونکا الی ایرمز عیان

امریله کلمش ایدی اول بو ایله — ینه بو ایلدن کیدر هم امریله

هیچ عاقل اونکا درمان بولمادی — قاموا ایشنی بیلدی اونی بیلمدی

چونکه شاه بزمین کوتوردی قول ینه — هر بریسی کندو اصلینه کیده

اود اودا او سو سویا و یل یلیه — کیندی قالدی توپراغی توپراغیله

قوله علیه السلام کل شیء یرجع الی اصله

اوشبو صحبتده که بونلر وار ایدی — دورد حریف سلطانیله کی یار ایدی

نیچه یمک نیچه ایچمک او رناده — نیچه ذوق کیم سوردیلر بو دنیاده

گر حلب خشنود ایسه اول دیرلکه — هرکز اولمایه زوال اول برلکه

یوخسه خشنود اولمادیسه اول جلیل — تا ابد قالدی بولار خوار و ذلیل

واخی نه ایدم سنکا موندان لطیف — گر حریفسن گر لطیفسن گر ظریف

اوشبو سوزدن انکلیاسن حالنکی — آدم ایسنک بیله‌سن احوالنکی

یوزی توپراق عاشقنک اولکیم صبر — کیم بو سوزی جان ایچنده دکلیه

اوکا لایق اری اولا دیرلیکی   دیرلک ایسیله بریکه برلکی
ای خدایا روزی قیل قوللارکه   اول توکنمز خوانی بو خسوللارکه

داستان دهم از باب چهارم حکایت در این آیت که ما خلقکم و لا بعثکم الا کنفس واحد بدانکه باری تعالی خواست که خود را ظاهر کرداند که کفت کنت کنزا مخفیا فاردت ان اعرف وجود انسان را از چهار عناصر فا بنا نهاد و چهل سال بید قدرت در تخمین و معلق کرفت چنانکه فرمود خمرت طینت آدم بیدی اربعین صباحا چون وجود آدم علیه السلام آفرید از ابتدا و فطرت آدم تا انتها و خاتمه مملکت بنوس انسان کنفس واحد شد وارد بودن این کنوز برین انشا میکند نایب کرده

[illegible]

هرکه بیلدی کندو حالین دنیده   آدمی اولدر حقیقت ای دده
کندو حالین بیلمین آدم دکول   اونکا حیوان دیرسنک سن غم دکل

سبحان من خلق الحمار بصورة آدم

آدمی بو نقش و صورت بیلمه سن   معنی سنز آدم دکلدر خود بو تن
معنی درکیم صورتی قایم دوتا   معنی اولمزسه صورتدن نه بته
صورتی چونکیم یاراتدی اول اله   کورنه ترتیب ایلدی اول پادشاه
او دوسوسی تیراغی قاتدی بیله   صورت اولدی دوردی بو بیرده بیله
هم بو دورتدن بیتدی دورد تمام   دوردی دوتدی صورت ایچره دو رده مقام
اونک ایله صورت اولدی معتبر   طانک دکل کر کورونورسه مختصر

هر برینك

هر برینک آدینی ایدم سکا   دنکله ایمدی نیجه در اونکدین سکا
بریونک آدین نبات ایدر علوم   برینه حیوان ایدر خوش بو بیلوم
بریسی انسان در بللو بیان   هم ملک در بریسی اونک عیان
یعنی تندر نفس و جان و عقل ایله   صورت اولدی دوردی بریرده بیله
اول ملک انسان و حیوان و نبات   بو صورتده هر بری دوتدی ثبات
هر برینک یرینی ایدم عیان   الشیدا ایمدی نیجه در بللو بیان
باشی کورکیم یارادلمش اول ملک   یعنی عقلنک تختی اوندادر دوکلک
کوکسی کور انسان ایچون اولدی سرای   یعنی جان اونده اولور ایل آیل آی
حیوانه قارن داخی ملک اولدی هم   یعنی نفسنک تختی در تیشت شکم
بو ایاخلرخود نباته دنک درر   یعنی دیرک در بو ملکی کوتورر
پس ملک انسان و حیوان و نبات   عقل و نفس و جان و تن دررحیات
آدمنک بنیادینی اول پادشاه   اوشبو دورت نسنه دن اوردی مر اول اله
شیله که هر برینی ایدم سکا   شرح برله تقریرین اونکدین سکا
بنه ایدم عشقله دنکلا رایسنک   دنکلیوب سوز معنی سین انکلار ایسنک
بو ایاخ کلدی نباته نیکزه دی   اونک ایچون بیتدی شیله اوزادی
هم بو قارن اولدی اول حیوان یری   کور سکا قابلابدر اونی بر دری
کوکوز اولدی خوش سرا انسان ایچون   بو یورک اونده مقام دجان ایچون
کوکسی کورکیم نیجه محکم ایلدی   دورت نیکادن برک سو مکله قیلدی

الا باش اولدی ملک ملکی تمام
اونک ایچون دوتدی عقل اونده مقام

باشی محکم قلعه قیلدی اول اله
باش ایچنده ویردی عقله تختگاه

یعنی اول ملک ملک و نکسندن
هر کیم اونده باخدی کوردی دوست یوزین

چون بو ایش بیله تمام اولدی درست
خوش بر اولدی صورت حالاتک و حست

آدمی اولدی و کلدی دنیایه
کیم انکا بونلارنک آدین کیم صنایه

قاموسین قیلدی جلب بر آدمی
پس اونکا ملک ایلدی بو عالمی

آدمی بر نفس در اونکدین سونکا
شرحینی آیت اونک قیلدی سنکا

چون کنفس واحد اولدی او آدمی
ایتسه ایمدی ایده یم اول آدمی

خلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحد

اول صفی الله که خلق ایدردی دم
بو کنفس واحده اولدی قدم

جمله خلقی صلبنه آلمش ایدی
بونلره کندو اباغ اولمش ایدی

چونکه اول آدم اباغ اولدی عیان
اونکا بورویندهلق کلدی بیان

چون اونکا رویندهلق کلمش ایدی
بوبی اونکیچون اوزون اولمش ایدی

کیجدی آدم دوردی کلدی موسیه
اولداخی بر کورنیه سنکر زینه

موسایه یوینده لق کلمش ایدی
یعنی که پشت و شکم اولمش ایدی

دوتدی حیوان ملکنی سوردی التین
کودوکی حیوان ایدی یارین قیتسین

پس کنفس واحدنک قارنیدر اول
قومینک حیوانلغی آنتدی بو اول

اول قوم حیوان دکلمیسه ای یار
اوتی غنشه نیچون قیلهلردی احتیار

هردم اوجاق نعمتین بیرلار ایدی
بز موکا قاتلان مزز دیرلار ایدی

وقالوا لن نصبر علی طعام واحد

ایتدیلر موسایه که حقدن دیله
تازه نعمت تا که بیرلردن کله

هر نه وقت اونی دیلایک سلوم
سنی هردم فاجز و ایستایلوم

قوله تعالی فادع لنا ربک یخرج لنا مما تنبت الارض من بقلها

موسا اولدم صدقیله قلدی دعا
حق قاتنده اول دعا اولدی روا

بتدی یا قلاسه موساق اینکج نیاز
هم خیار و مرجمک هم داخ پیاز

قوله تعالی من بقلها وقثائها وفومها وعدسها وبصلها

پس حقیقت اول قوم حیوان ایدی
موسی هم اونک ایچون چوپان ایدی

برداخی هم اونلارنک حیوانلغی
شول ایدی کیم دوغنجق اوغلان داغی

آتاسندن دونیله دوغار ایدی
تن اولالدو غنجه دونی آرتار ایدی

ننه حیوانلر دوغارلر توک ایله
توکی آرتار اول اولالدو غنجه بیله

برداخی دانق بولارنک حالینه
مطلقا حیوانلغی احوالینه

معجزاتن موسانک اول پادشاه
آغجنده قومش ایدی اول اله

زیرا حیوان سور و لور آغاچ ایله
سورمینجه یوریمز دوغری یوله

کیجدی موسی کلدی عیسایه زمان
هپ اونکا کوینده لق کلدی عیان

اونک ایچون دوغدوغی دم سویلدی
کندو اوزینی خلقه معلوم ایلدی

قوله تعالی وتکلم الناس فی المهد وکهلا

پس بیلنک عیسی کنفس واحدنک / کوکسی دررالشد وب تصدیق ایدنک

زیرا کیم سوز جمله کوکزده اولور / نوخت کر کسه بو دیله اوندن کلور

کوکزا انسان ملکیدر بیل ای کیشی / عیسی کلدی معنیده اونک ایشی

عیسی انسان ملکینه حاکم ورر / پس ملک ملکینه حاکم کیم درر

اول ملک ملکینه حاکم ای صفا / مصطفی کلدی جهانه مصطفی

اونکا بوجوینده لق کلمیش ایدی / نه که اولدی اوله سر بیلمیش ایدی

پرده کوکده نه که وارسه بیلدی اول / تا ابد ایش نیدوکینی بیلدی اول

قوله علیه السلم علمت علم الاولین والاخرین

پس کنفس وحده اول باش ایدی / عقلیله دولت اونکا بولداش ایدی

چونکه اول کلدی تمام اولدی وجود / اونده دوزلدی رکوع وهم سجود

اول کنفس واحد اوش اولدی تمام / دورت کیتیکلو ورت منزلی الدی تمام

اول آدم اباغ اولدی کورسنکا / مرتبه رو ینده لق کلدی اونکا

موسی کیم قارنیدرر اول کودونک / منصبی بوینده لق کلدی اونونک

عیسی اونونک سینه سیدرر ای کیشی / کورسنکا کوینده لق اولدی ایشی

پس محمد کلدی باش اولدی اونکا / منزلی جوینده لقدر کورسنکا

باقی نیجه خلق که وار در دنیده / تا بعیدر بو وجودنک ای دده

اولدر الله اوکدوکی اول آدمی / اونکا براو ایلدی بو عالمی

چون بیر کدردی بولاری اول حلاب / پس اونونک اوزره بوکز قیلدی خطاب

ایدی

ایندی النسله نیجه بو یورلد ایسه / دوغری دور غیل نیجه امر اولد ایسه

قوله تعالی فاستقم کما امرت

چونکه دوردی اول اول آدم اورو / بوی کیجدی یدی کوکدن یوخارو

دوردی آدم کیم ایاخدر مکه ده / یعنی مکه پایکاه در ای دده

موسی کیم قارنی دررراغدی طورا / یعنی کیم جوبان کرک طاغده دورا

عیسی کیم اول آدمنک کوکسی درر / اونکا اول دوردیغی کوک کرسی درر

مصطفی کیم باش ایدی چخدی تمام / تنکرینک عرشی اونکا اولدی مقام

قاب قوسین اولدی اونک منزلی / تا ابد اول حضرت اولدی محفلی

جمله پیغمبرلر اولدی بیر بدن / قاب وقوسینه ایرشدی مکمکن

پس جهانده اوشبو در اول اولو قول / بوکیشی عقلی دورر اول عقل کل

عقلی دوتمش بو جهانی دو یدو زی / یره کوکه طولو بطلو اولمش اوزی

انبیانک جمله اول اصلی درر / اولیا جمله اونک فرعی درر

زی وجود معتبر آراسته / ازز مین تا نه فلک برخواسته

اول کنفس واحد اوش اولدی عیان / جمله خلق بر نفس درر بللو بیان

جمله مخلوق اولدی چونکه بر وجود / یر و کوک اهلی اونکا قیلدی سجود

قوله تعالی واذ قلنا للملائکة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس

جان قولاغین آچ که بو سوز اکلنه / خوش غنیمت اوله جانکده کلنه

جان کوزیله باخ کیم اونی کوره سن / اشبو سوزنک معنی سینه ایره سن

عاشق اولونک قولیدر کیم جانی وار / جان ایچنده شبهه‌سیز ایمانی وار

کر تو مؤمن دنیده اول کیشی در / معنی سوزین قانده بولسه ایشیدر

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / معنی ایلندن ییری ایرمغیل

الباب الخامس فی الخماسی

هم بشنجی باب ایچنده اول لطیف / داستان وار بر لطائف‌ای ظریف

بیلدورر کم کیمدور رهر فصل و جنس / همچنانکه نیجه حس هم نیجه جنس

داستان اول از باب پنجم حکایت در تاویل این حدیث مصطفی صم که ما السموات والارضون فی عظمة الله الا کجوزة معلقة و مثال ساختن بوجود عالم کبری و عالم صغری یعنی وجود آدمی که در مقابله افتاده است از ابیات ایلند

اول قدیم سلطان قدیم در اول قدیم / اول عظیم سبحان عظیم در اول عظیم

دیلرم سلطانلغین وصف ایلیم / دیله سیغمز نه دیم نه سوییلیم

بنکزشی یوق اورتاغی یوق بیر در اول / قانده که ایستر ایسنک حاضر در اول

عقلم اونونک صنعنه قالدی دنکا / عاجز و حیران خبر ویرمز بکا

اونک اولولوغنه حد یوخدرر / واحد اولدر داخی واحد یوخدرر

اوشبو عظمت که اونک واردر زوال / نیجه ایده کیمسه اونکا وصف حال

اوشبو عظمت ایلنده خاص و عام / ما سوی الله بسر جمله تمام

قاموسی شول بر مجره و سوزکبی / شیله دورمیش بر معلق قوزکبی

جون مقابل کلدی عالم بر قوزه / اول قوزنک معنیسنی کللم سوزه

کیم بیلسن قوزندر عالم ندر / الیشید ایمدی کیم حکایت نه‌در

عالمی بیش قات یراتدی اول جلیل / کیمیسی غنده در کیمی ذلیل

بر قاتی جسم و نباتدر کیم بیتر / حضرته ایرمز کیر و بونده ایتر

بر قاتی حیواندرر بللو بیان / اولداخی داخی فانی در بیلکل عیان

بر قاتی انساندرر اهل خطاب / بونلر ایچون در بشارت هم عتاب

هم بینه جسم ملک در بر قاتی / کیم بولارنک یری در حق حضرتی

اوندن آیرو واردرر بر قات داخی / دوت مقابل عالمه علمین اوقی

قوزداخی بیش قاتدرر عالم کبی / اونک ایچون بنکزر انکا ترتیبی

دنکله ایمدی هر برینک آدینی / کیم بیلسن اوشبو سوزنک دادینی

بر قاتی اول کوک قابوخدر چون نبات / کیم اونک وارلغینه یوخدر ثبات

بر قات اوندن ایچروکی قاتی قات / جسم حیواندر اولور هم اول خراب

بر قات اول لب کیم قوزنک جانیدر اول / شیله بیل کیم جسم انسانی در اول

بر قاتی اول یاغ که لبنک جانیدر / اول ملک در که بولار رونقی در

بر قات اول نور در که یاغ کیزلر اونی / اولدر اول ایدوکلری جانلر جانینی

اولدرر بیل کیزلو کنج نهان / اونی ایستر بو کرشوب جمله جهان

قوزداخی بیش قات تمام کلدی دیله / تقریر اولدی قاموسی قیلدن قیله

عالمه کلدی مقابل تقریری / کورکه نیلر پادشاهنک تقدیری

جونکه اول عظمتله نسنه تنک دکل / عالم اونده قوزجه اولسه دانک دکل

یا عجب می کر معلق دوردیسه   دورمیامی کر معلق دوردیسه
یوزینک اوبجه دراونک جباری لغی   هم ازلده هم ابدده وارلغی
قانده کیم اینسانینک حاضر در اول   یوقی وار ایتمکلکه قادر اول
واری هم یوق ایلبن اولدرینه   قامو سنه محکوم اونک حکمنه
اول کتوردی یوق ایکن بو عالمی   اول یتوردی عالم ایچره آدمی
عالم اوزره اوردی عبرة نسخه سین   آدمیه ویردی دانش نقطه سین
عالمی بو آدمیده کیزلدی   علم و دانش کلدی اونی ایزلدی
کوردی عالم آدمیده کیزلودر   کیزلو علمنک نقشی ظاهر یازلودر
اوقودی اول نقشی بیلدی عالمی   اوشبو علمی بیلن اولدی آدمی
ایمدی کل سن کندا اوزنکی ایزدکل   اوشبو علمی کندا اوزونکده ایستکل
کورسنی کیم سن و بو عالم نیدر   اشیید ایمدی کیم حکایت نیدر
هیس قات اول عالم که ایتدم ترتیبی   دورمیش ایدی بر معلق قوزکبی
آدمیده قاموسی وار در عیان   دنکله ایمدی نیجه در بیلاو بیان
هم وجود هیش قاتدر هیش داقی   بن دیم آدینی سن علمین اوقی
بری تن در بری نفس و بری جان   بری عقل و بری اسرار نهان
تن مقابل شول نباته کیم بیتر   حضرته ایرمز کیر و بونده ایتر
نفس پس حیوان کیبی اولمشدرر   اونک ایچون حوصیله دولمشدرر
جان مقابل درتینه انسان کبی   اونکا بنکرر جمله درلو ترتیبی

امرینه

عقل هم کلمشدرر مثل ملک   کم معین ایلینده نه فلک
اولکه اسرار در دیدم شول نوردر   کیم کورن دیداری اونونکا کوررر
هم مقابل در وجود اول قوزکبی   اونکا بنکرزا ورولوبدر ترتیبی
شیله کیم هیش قاتدر ایتدوم سکا   ایشد ایمدی نیجه در اونکدین سونکا
تن قوزنک کوک قابی در نفس قاپی   خاجن اولسه اوله سر بوبلز حراب
جان ایچیدر عقل اول ایچنده باغ   بادنه عشقی دررا ونده چراغ
باغ ایچنده کیزلنواول نورکه وار   شول محبت درکه اول شاهی سورر

کما قال الله تعالی الله نور السموات والارض ؛ وداعیا الی الله باذنه وسراجا منیرا

نور سکا نیجه یاندر ای صفا   حق نوردن اول چراغی مصطفی
اول چراغدن سنداخی یاندر چراغ   یاندور اسن وار ایسه باشنکده باغ
عقل دانش یعنی یاغدر معنی نور   عقل شول اوجاغه بنکزر معنی حور
کیمسده که عقل و دانش وار اولا   لاجرم که معنی اونکا یار اولا
کیمسنک که عقلی یاری قیلمیه   لاجرم بو معنی دن داد المیه
آدمی بو عقلیله اولدی شریف   کورسنکا عقلی کیدن اولدی خریف
عاشق ایدر معنی سوزین عاقله   عاقل اولدر معنیه صدق قیله
معنی بیلن بو سوزنک و ادین بیلور   کیزلو نفسنک زنکین و آدین بیلور
معنیه هر کیم کونکل ویرمیش اولا   هیچ کمانسیز معنیه ایرمیش اولا
حق بیزی بو معنیدن ایرمسون   دنیا آخر دوغری یولدن ایرمسون

داستان دوم از باب پنجم حکایت میکند که سبحانه و تعالی عالم کبری و صغری را بتمامه پنج تا آفریده است چنانکه وجود عالم سر پنج خبر است اما در میانه نعکس افتاده است چون آدمی از دوی خبر وجود یکی نماید و وجود عالم خبر کبر در سر یوم تبلی السرائر ظاهر کرداند علی ذات الصدر

تنکری اوکدی قران ایچره آدمی / آدمی اولدر بیلندر آدمی

نسخه سی در آدم اوشبو عالمنک / سرور یدر خاصی در هر نسخه نک

عالم ایچره نه که وارسه نقش و نجش / جمله سی بو آدمیده اولدی نقش

شیله که بر ذره جه بوخدر کمی / نه که عالمده هماندر آدمی

قوله تعالی سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم

پس نیچون عالم دورو ندر معتبر / آدمی نیته دوشوبدر مختصر

نه سببدن در بولارنک حاللری / ایشید ایمدی نیجه در احواللری

اول شکل که حق یراتدی عالمی / عالمنک عکسنجه دوزدی آدمی

اونک ایچون اول اولو در بو کیچی / کیم اونک داشی مونک اولدی ایچی

دنکله ایمدی نیجه در اونکدین سونکا / تقریر ایدم ترتیبین بر بر سنکا

عالمی بیش قات یراتدی پادشاه / کورنلر قیلدی و نندی اول آله

بر برینه قابلدی شول طوب کبی / ایشید ایمدی بو عجایب ترتبی

بیری تپراق بیری سو در بیری یل / بری اود در بریسی امر جلیل

اولکه تپراقدر دوروبدر اورنده / تپراغی سو قابلامیشدر ای دده

سوی هم یل قابلامیشدر یلی اود / قابلمیشدر اودی امر فیض جود

زیرا کیم الله محیط در عالمه / عالمی بیلدنک بو کزکل اردمه

آدمنک هم کورنجه در ترتبی / بیش قات اولمش اولداخی عالم کبی

بر برینه قابلاشبدر اولداخی / ایشید ایمدی نیجه در علمین اوقی

آدمنک ایچی اولو بدر مونده قاب / قاب ایچی والله اعلم بالصواب

انکلامازا ایسنک دیم هر برینی / آدلریله هر برینک یرینی

تپراغ و سو و یل و اود و امر حق / عالمنک عکسنجه اولمش سنده نق

داشن بو تنک تپراغ دوتوبدر قابلیو / تن درر تپراغ باخار سن انکلیو

تن ایچنده شول دمارلار دولو قان / سو دکلمی کیم آخار دون کون روان

اول سودن داخ ایچرو یلدر سینه / اوش نفس که واردر انزا و کینه

سینه بیلدن ایچرو اود یانه در / شول حرارت اود دکلمی یانه در

هم بو اودن ایچرو امر خدا / خود دکلدر امر آمردن جدا

عالمنک شول طاشنه اولن محیط / آدمینک ایچینه اولدر بسیط

اوشته ایتدم آدمیله عالمی / عالمنک عکسنجه کلدی آدمی

اول اونکیچون معتبر دورمشدرر / اونی قدرت قابلیوب دوشمشدرر

بیز اونکیچون مختصر قالدوق ضعیف / بیزی تپراق قابلیوبدر ای حریف

الا کور کیم ایچی مز نه معتبر / یردن و کوکدن ویرر هر دم خبر

بو کز اولوب ویر کورنجک حق بزی / داشن بیکادو ندار سیر ایچومزی

چونکه ظاهر اوله کیزلو یرومز / اوشبو عالمچه اوله هر بیرومز

کیزلنو کیچ آچلوب معلوم اوله | کیزلو سرلر کوزلره کورنو کله

قوله تعالی علی رجعه لقادر یوم تبلی السرائر

مونده جان وار جمیله الانهان | یاقوب اونی کوره مز کیمسه عیان

اونده یارین تن اوله هم جانیله | الا کورمیه کیشی تن ایله

بونده اوش تن قابلایوبدر جانلری | اونده هم جان قابلایسر تنکری

چون قیله حق یارین اونده بو ایشی | دوبدرست عالمجه اوله بر کیشی

شول یره که بونده ایرر کوکلمز | یارین اونده اونکا ایره المز

اونک ایچون بر کیشینک منصبی | اولا ایمتش قاتلا بو دنیا کبی

بلکه حدی وحسابی اولمیه | حقه ایرن اونکا داخی قالمیه

جان کونکل بیوست اوله کلی حقا | حق ویره اونده بیزه عمر بقا

آیروغ اولمک اولمه اونده بیزه | دوست یوزی کورنو دوره هردم کوزه

عاشق ایور اول یوزی کورمک ایچون | ذره در اول کونشه ایرمک ایچون

فانی یولداش کیم اولور کلسون بیله | وارده لم اکلمدین اول منزله

ای خدایا توفیقنک آیرمغیل | دنیا اخدوغی یولدن ایرمغیل

داستان سیم از باب پنجم حکایت اندر آنکه باری تعالی از علم قدیم خود جهت تکمیل و تفضیل بنی آدم پنج گونه علم بدین جهان جسمانی نادر کرد و نیز پنج گونه تجلی بجمله فرزندان اشان ارزانی داشت و باز هر یکی را ازین پنج گونه علم پنج گونه دلیل داده است از ابیان میکند که چگونه است والله الموفق

فانی اول

فانی اول ایلدن ایله علم بیان | کلسون ایشتسون عیان اندر عیان

نحو و تصریف و لغت حاجت دکل | باغ نه حاجت چون بولونور اوده کل

مصری نیدرسن سنکا شکر کرک | خوانه کل که بیه سن شکر بورک

نه حاجتدر اول خطایستان سنکا | کردیلرسن مشک خالص کل بیکا

چون کنکز قیلدی جلب هر بر ایشی | نیشه و ترسن امکسن ای کیشی

مقصودنک علم و عمل دربیله قیل | نه کرکدر ماجرا و قال و قیل

حضرته ایرمک دیلرسن صادق اول | معشوقه ایرمک کرکسه عاشق اول

عشق کتابندن اوخیرسنک بر سبق | معلوم اوله سنکا سندن علم حق

زیرا که بیر کنج قیلمش حق تنی | سنده قویدی کلی کنند و علمنی

خالقنک خود علمی چوخدر بی حساب | الا شولکیم اولدی مخلوقه خطاب

تنکریدن بیش درلو علم المشدرر | قوللارنک بیش برینه قومشدرر

عشقیله دنکلار ایسنک ایدم تمام | فانی علمی بیرینه قیلدی مقام

دنکله ایدی هر برینک آدینی | کیم بیله سن اوشبو سوزنک دادینی

بریسی بو علم ظاهر در عیان | بریسی عبرت درر تلو بیان

بریسی شولدر که اول حکمت دررر | بری اسرار و بری قدرت دررر

ایشید ایمدی ایدیم هر بر بنی | کوستره یم سنده یرلو یرینی

علم ظاهر تنکریدن چون دوشدی | کلدی حاکم اولدی بو نفس اوستنه

تاکه نفسه امر معروف بیلدوره | پادشاهه قارشو قوللق قلدوره

نفسه اوشبو وغری بوکی کوستره / سنی شیطان غارتندن قورتاره
علم ظاهر ویرمه سیدی اول احد / نفس قالیدی ظلمت ایچره تا ابد
علم ظاهر پس بو نفسنده اولور / ایشی اولدر نفسی بوله کیتورر
اولکه عبرت علمی در کورر اول ندر / کندواوزنکده اونی داخ کورر قاندهدر
علم وعبرت ایتدی کیم عقل انکلیه / کورمدکین هم کوره هم دانکلیه
زیرا عبرت عالم اوزره یازلودر / علمی اونک عقل ایچنده کیزلودر
کوز کورر عقل اوخر اول عبرت اری / هیچ اولامی دلوده عبرت اری
اول علم پس عقل ایچنده اولور / قانده کیم باخارسه عبرت کورر

کما قال الله تعالی اِنَّ فِی ذالِکَ لَعِبْرَةً لِاُولِی الْاَبْصَارِ

چونکه بلدنک علم وعبرت نه ایمش / دنکله اول حکمت داخی نیجه ایمش
حکمتی حق کونکله قیلدی نزول / بیل که اونی کندو ایدوبدر نقول
حکمتی کونکلره حق بیلدورر / شول کونکله کیم اونکا قابل دورر
پس بو حکمت نقش اولوبن کونکله / اوندن اول قاییز کلور هر دم دیله
حکمتی کوردنک بو کز اسراری کور / اولداخی خانده ایمش بر اونی جوی
علم واسراری چلب جانده قودی / سانمه که نفسنده ویا تنده قودی
شول زمان کیم جان ازلده وار ایدی / اوندسو بلیشدوکی بو اسرار ایدی
پس بو اسرار اول ازلده جانیله / بیله کلمش بونده نیته آیریله
جان ایچنده قودی اسراری احد / جاندن اول آیرلمیا سر تا ابد

کل بوکز

کل بوکز اول علم قدرت کورندر / کندو اوزنکده اولداخی بیل قاندهدر
علم وقدرت ذات ایچنده اوتورر / نیجه بیتمز ایشلری اول بیتورر
قدرتنه بو ذات ایچنده پادشاه / کندو وزدی اونکا لا یوخ کناه
زیرا قدرت علمی کل حق دورر / عالم ایچره حاکم مطلق دورر
پس بو قدرت جمله علمنک جانیدر / ذات ایچنده پرتو یزدانی در
اوشبو بیش علمنک تمام اونکدین سونکا / آدلریله برلرین ایتدم سنکا
ایتدی ایمدی هر بر نیه اول جلیل / نیجه ویردی حاللو حالنجه دلیل
اول دلیل درکه بو علمی کیسجه رور / شربت ایلر جمله خلقه ایچورور
پس دلیل سیز علم خود آلماز کیشی / مانع اولور دکمه بر اولماز ایشی
ایمدی هر علمنک دلیلی کورندر / کیم بیله پس بو حکایت نه در
علم ظاهرده دلیلنک غایتی / یا حدیث در یا خو قرآن آیتی
زیرا ظاهر علمی نفسنده اوتورر / نفس فضولدر دمبدم باش کوتورر
کیمسه نک آیرق سوزین قیلمز قبول / الا شولکیم تنکری ایتدی یا رسول
پس بو ظاهر علمنه اولدر دلیل / کیم رسول ایتمشدر اونی یا جلیل
کل بو کز عبرت دلیلن کورندر / دنکله ایمدی ایدیم که نیته در
عبرته بو خضر دلیل الامت نزل / چون مثل کلدی داخی بو خضر مجال
زیرا عبرت بو جهانه یازلودر / سری اونک جسم ایچنده کیزلودر
عقل اوتورمیشدر باخار اول عبرته / کورر اونده نیجه در بونده نه

بو جهانڭ عبرتین ایدر بره / جسم ایچنده بر مثل در اول سیره

یا خو جسمنڭ عبرتین ایدر انکا / بو جهانده بر مثل کتورر اونکا

بو مثل بر آیینه در اورتاده / علم و عبرت اونده کورنور ایدی ده

پس مثل در عبرت اننده دلیل / نیته که قرانده ایدر اول جلیل

کما قال الله تعالی الم تر کیف ضرب الله مثلا کلمة طیبة کشجرة طیبة

عبرتنڭ بیلدونک دلیلی نه ایمش / ایمدی کور حکمت داخی نیجه ایمش

حکمته هرگز دلیل یوخدر عیان / الا شول کیم صادق اولا دگلیان

حکمته گر صدق اولا مازسه دلیل / خانده سویلرسه اولور خار و ذلیل

زیرا که حکمت جلب نطقی درر / پس دلیلی مؤمنڭ صدقی درر

صدقی یوخ حکمتی سن سویلمه / کی سقن اول حکمته ظلم ایلمه

قوله تعالی لا تعطوا الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها

حکمتی الله کوڭللرده قودی / اونی غیر اهلینه صرف ایتمنك دیدی

اهلی اولدر که اونڭ صدقی اوله / سن دنیجه قارشودن صدق کله

پس دلیلی حکمتنڭ بو صدق ایمش / الله اونی سنده اونکچون قومیش

تا الا سن حکمتی اول صدقیله / هم قویا سن یارین اول صدقڭ ایله

کما قال الله تعالی یوم ینفع الصادقین صدقهم

حکمتی بیلدنڭ بو کز اسراره کل / ندرر اونده دلیل اقراره کل

اولداخی معلوم کرک کیم نیجه در / دڭله ایمدی ایدیم که اول ندر

علم اسرارنک

علم اسرارنك دلیلی سوکودر / زیرا سوکو جان ایچنده ایکودر

تا که سوکو اولمینجه اورتاده / جان ایچنده سر آچلماز ایدی ده

سومدک یره کیشی راز اچمیه / گر آچارسه سوزی اونده کچمیه

جان جانی سوسه اونکا رازین آچار / کفرالیسه اسلامیسه اونده کچر

پس بو اسراره دلیل سوکو ایمش / بو سومکدن دوستلاره ایکو ایمش

اول تمام اولدی بوکز کل قدرته / کور بو قدرت علمنی قال هیبته

اونده داخی انکله غیبل ندر دلیل / قدرت ایچره نه قومیش در اول جلیل

قدرته شولدر دلیل کیم سویلمیه / نه که دیرسه دیدوکنی ایشلیه

زیرا قدرت اولدر کیم ال ایره / دیلسه هم جان اله هم جان ویره

ایشلمکه الی ایره هر ایشی / یا بیماغ و یخماغ اوله کمتر ایشی

نه دلیل کرک داخی ایروق اونکا / دیدوکین چون ایشلیه اوندن سوڭا

پس دلیل بو علم و قدرتده عیان / حکمتی سومک درر بللو بیان

قانده قدرت علمی وارسه حق درر / اونی بیلن حاکم مطلق درر

هر که صاحب قدرت اوله تکسیزین / اونی کورن بلکه کوردی حق یوزین

کوزکو درر اول کیشی هر کیم باقا / کوره حق دیدارین اونده مطلقا

اوشبو بیش علمی تمام ایدم تمام / بیشینه بیش یرومز اولدی مقام

بیش دلیل هم بیشینه کلدی عیان / کیم اونو نکله کیچدی اول بللو بیان

هر کیمه که تنکری روزی قیلدیسه / اوشبو بیش علمی تمام اول بیلدیسه

[illegible]

عاشقنینک جانی فدا اولسون اونگا — اوندن ایرو اولماسون اونکدین سونگا
اول کیشیدن حق بیزی آیرماسون — دنیا آخرده وغی یولدان آیرماسون

داستان چهارم از باب پنجم حکایت در انواع قرات قران

تنکری علمی خوش دور بیلسه کیشی — ایلسه اونک ایله هر بر ایشی
اوخیماغ و قیلمق و بیلمک ور ایش — قیلدوغی اونده قبول اولغ در ایش
معنیسین بیلمز سه علم اولور محال — بیلدوکین قیلمز سه خود کلی وبال
قیلدوغی اونده قبول اولماز ایسه — پادشاهنینک رحمتی کلماز ایسه
اوخیمق بیلمک و قیلمق اصی توخ — فاسد ایشی ایلسه کیم اوصی یوخ
ایشید ایمدی ایدیم بن اول کیشی — [نیلیله کیم فاسد اولمایه] ایلسه اونک ایله هر بر ایشی
اول کرک کیم کندو اکسوکین بیله — بی ریا اخلاص ایله توبه قیله
چون ریاسیز توبه دن شربت ایچه — نه عمل ایلر سه حضرتده کیچه
اول کیشینک ایشی فاسد اولمیه — ایشلیوبن صونکره محروم قالمیه
گرچه بو علم و عمل حقدن بیزه — فرض اولوبدر ایشلمک فاموزه
الاطاعت توبه سیز قابل دکل — اول کیشینک مقصودی حاصل دکل
اوشبو سوزنک مقصودین ایدم سنکا — دنکله ایمدی نیجه در اونکدین سونکا
شول کلام الله که قراندر مجید — بر وبیدی بیزه اونی اول وحید
هم اوخینک هم معنیسین بیلینک دیدی — چون بیله سیز دیدوکین قیلینک دیدی
قیلنسز چون لایق اولا حضرته — تا ابد یولداش اولا سیز رحمته

اوخیماغ د

اوخیماق و بیلمک و قلمق ندر — قلدوغنک اونده قبول اولمق ندر
ایشید ایمدی ایدیم بر بر عیان — کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
قران اوخیماغه مقده وار درت مقام — ایکیسی کزا اوخیماغیله اولور تمام
دکمنه بر بینه نیجه در لو رنج کرک — رنج بیه اول کیمسه که گنج گرک
دنکله ایمدی ایش کزا اوخیماق ندر — کیم بیله سن بو حکایت نه در
بر اوخیماق شول که قران حفظ اوله — حافظ اونی یدی قرآت له بیله
نیجه عشر و نیجه آیت در تمام — معلوم اوله فاج ورق در فاج مقام
الا بیلمز معنیسین لفظین بیلور — ایله اولسا بر کزا اوخماق اولور
پس ایکنجی اوخیماغی اولدرر — کیم بیزه بر تحت لفظین بیلدرر
دکمه بر حرفنک کیم اوخر معنیسین — بیلور اونک نه دیمکدر قاموسین
تحت لفظنک اول بیلور نه دیدوکین — الا بیلمز اونده مقصود نیدوکین
معنی بونک مقصودنی بیلمکدر ایش — پس اوچنجی اوخیماغی اول ایمش
هم سوره بر معنی مقصودی نه — هم بیله هر آیتنک مقصودی نه
سبب نزلی ندر شونی بیله — شرح و تقریر و بیان قلدن قیله
بو اوچنجی اوخیماغدن فاموسی — زیرا بیلنور بونده معنی معنیسی
ایمدی کل دوردنجیه کورنه ایمش — بر ایشت که اولداجی نیجه ایمش
شولدرر دوردنجیسی کیم شول کیشی — حضرته لایق اوله هر بر ایشی
بیلدوکی ایش تمام ایشلر اوله — اول علم بر له عمل ایلر اوله

اولکه دوردجی اوخیماق شولدرر
کلدوک اول مشیجی اوخیما غلغه
طاعتنک اول حضرته لایق کله
جونکه الله دن سکا رحمت ایره
دیرله علم وعمل سند وتمام
هربر اعضا بر سزا ایسی اوله
کوزنک اوله حق نورندن بختلو
قولاغنکده شیله اوله اول اثر
علم وحکمت کیم کله سندن دیله
هر دعا که کله آغزدن دوغه
اللرکله کوترسن دو شمیشی
آیغنک باسدق یره رحمت کله
عقلنک آلله صنعنی فکر ایلیه
کونکلنک الله رحمتیله شاد اوله
حاصل اوله جاننکا قرب وصال
سکا باخان اونی کوره شکر بن
شول سببدن سکا بودولت کلیه
جونکه طاعت ایده مقبول اولمیه

علمی بیله اوخیما فلق اولیدرر
شولدر اول کیم قیلدوغی کوکه اغنه
پس سنکا حق رحمتی بایق کله
علمسکا هم طاعتنکه جان ویره
محکوم اوله سکا جمله خاص وعام
الشیدا ایمدی ایدیم لنسی اوله
هرکیمه باقسنک قیلاسن بختلو
کیم الالسن هر برا الیشدن برخبر
الیشده تونک کونکلی ایجره یاد ایله
برنفسده اول نفس کوکه آنجه
دوترالیسنک بیتوره سن هر الیشی
نیزه واروراليسنک ایلدن ایلیه
عبرت ایجره صانعه شکر ایلیه
جمله درلو قیغودن آزاد اوله
عید اوله سکا بو جمله ماه وسال
کوزکو اولوب کوستره سن دوست یوزین
کیم الیسنک اول حضرته لایق اوله
اول کیشیه اوشبو دولت کلمیه

صنع نحو

جون قبول

جون قبول اولمایه حضرتده انی
نیته بنکزر اوشبو سوز ایدم سکا
شونکا بنکزر کیم کیشی خوان ایلیه
جونکه اول نعمت تمام قیلسر بشر
آتش بشیجک اوسته خوانسالار
قوترر اول نعمتی جانقلره
جونکه خوان آراسته اولور تمام
براخور اول خوانی خلق اوزره بار
جون صلا دکدیسه خلق مشغول اولور
فانقی بمک خوش کلورسه کوکلنه
الی ایله التور اونی اغزینه
لذتی جون جیخار اونی حل ایده
بیدوکی جون قورساغنده هضم اولور
قوت تن حاصل اولور کیشیه
بو مثل معنیسنی ایدم سکا
خوان بو قراندر که ویردی اول جلیل
جون ویلدی حق بو خوانی مطلقا
کوکسی پیغمبرلرنک مطبخ دررر

حاصله کلمیه هرکز اول کیشی
عشقیله دنکلرالسنک اونکدین سونکا
اونک ایله دوستلارینی طوبلیه
اول پشنجه خاص عام اونده اوتر
زیرا خوانک ترتیبی اول بیلور
دوزر اول تبشی لری طابقلره
بو یورر کیم اوتورالر خاص وعام
یمکه ویرر صلا کند وجیاره
ازدکنجه سو نار اول خواندن الور
لقمه لقمه آلور اوندن انینه
دیش اورار جیبز که جینجا معزینه
طوخلغ اونده حاصل اولور کم دایر
جمله درلو اعضایه قوت کلور
اوشبو سوزدن سکا معنی انشیه
دنکله ایمدی نیجه در اونکدن صونکا
کیم بو خانه یوخدرر اونج دیلیل
دوردی یوز ایکرمی دورت مینجا
کونکلی خودجولمک کبی مطلق دررر

برده کوکده یاتش قورو قالمادی هیچ | کیم بو مطبخلرده اول اولمادی هیچ

یدی منک ایل قیندی بشدی تمام | تا مدینه دعوته اولدی مقام

کلدی خوانسالار دوزدی بز تیبی | زیرا اونکا ویردی حق بو منصبی

یدی قات خوان دوزدی چون اولدی تمام | دنیده اونکا ایرشدی خاص و عام

انکله خوانسالار کیمدر ای صفا | مصطفی در مصطفی در مصطفی

کورسنکا هر بر ورق اولدی طبق | دکمه حرف اولدی طبقده بر چنق

دکمه حرف معنیسی بر نعمت درر | بر بر بینه بنکزمز لذت ویردر

چون نبی دوزدی بو رحمت خوانینی | خوانه دوندردی بو خلقنک یوزینی

چون براقدی واوونی اوردی صلا | وای اونکا کیم بیمه محروم قالا

دنکله ایمدی بکی نیچه ایمش | کیم بیله سن بونده مقصود نه ایمش

حافظ اولدر خوان قاتنده اوتورر | قانغی آشدن کیم دیلرسه کوتورر

تحت لفظین بیلدوکی شولدر بینه | کیم آبارر اوله بو نعمی آغزینه

اول نزولی بیلمکه بیمک ایمک | شولدرر کیم اول طعامی چینمک

شول کم اول بیلدوکنی دوتمق درر | یعنی اول چیندوکین اوتماق درر

ایشلدوکی لایق اولمق حضرته | بیدوکی سنمک کبی در صورته

بیدوکی سنکمز ایسه شربت اگر | اول دوتولمش معده شربت آجار

طاعتی کیجز ایسه تمک کرک | توبه قیلوب ال اتک دوتمق کرک

قوله تعالی وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

خوانینی

اوشبو سوزنک تقریری اولدی تمام | بش اوقونمق هم دیله کلدی مدام

معلوم اولدی نیچه اوخماق کرک | اوقیین کوررنه اوکرنمک کرک

خلق صانور کیم کندوسی قران اوقور | ایله بیلنک کیم بیزی قران اوقور

قرانی بیز قنجره اوقویه وز | اول اوقور اول کوسترر یول ویار

اولدرر مؤمنلرنک قولاوزی | اونک ایله بولینور دیرلک یوزی

دولت اونک کیم اونکا یولداش اوله | رنج یمکده اونکا باغری یاش اولا

باشی خوشدر عاشقنک قر اینله | سیور اونی کونکلیله جانینله

کر دکل ملیسیدی قران ایتمکی | معلوم اولمایدی بو دین یکرکی

یانمیسیدی جانلر ایچره بو چراغ | ظلمت ایچره بولمیسیدی جان فراغ

اول چراغنک طلعتندن کیدی شباب | کیم توجه اونکا ایلر شیخ و شاب

حی نیری اول سوکودن آیرمسون | دنیا آخر دوغری یولدان ایرمسون

داستان پنجم از باب پنجم حکایت اندر بیان کیفیت خلوت اهل سلوک بدانکه درجهان پنج گونه غلبه است چنانکه هیچ آفریده ازان خلاصی نیابد مگر که هدایت هادی شود بحکم مَنْ یَهْدِ اللهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِی بیابد ازان

قانی اول کیم خلوته کیرمک دیلر | خلوت ایچره نفسین اولدرمک دیلر

قصدر ایدر کیم اونده نیچه اوتوره | تا که نفسی اونکا ایمان کتوره

فکر فاسد کندو ازیندن یاد اوله | روزکار شرنیدن اول ازاد اوله

یعنی دیلر قورتوله اندیشه دن | حضرته طاعت قیله بو جان و تن

کوشه‌لرده براوی خلوت قیلور
نیچه خلوت کیم جهانک تشویشی
کونکلی جانی تشویش و غلبه طولو
خلوت اولدر اونده غلبه اولمیه
یعنی بیش قات غلبه واردر ونیده
الشند ایمدی بیش قات اول غلبه‌در
وصفی برله شرحنی ایدم عیان
کلدوک ایمدی بریسی اول غلبه‌نک
هردم اونک غلبه‌سی اکسوک دکل
سلطانی ذکر ایلمز دیل اولمسیه
هم آنکرلرادنی همه ایشینی
کاه عدلی کاه ظلمی سویلینور
کاه بکلر آنکلودرکه جری
کاه ایلجی سوزینی ایت مغیله
که یسا ماکاه قبچورکه نغار
اوشبو سوزدن خالی اولمز خاص و عام
بریسی بو سوزدر اول غلبه‌نک
ینه بوندن ایچرو برقات داخی
اوتورراونده اونی خلوت بیلور
دنکز اولمیش یاطمیش اونکا اول کیشی
یعنی خلوتده امین در اول دلو
اندیشه اول کونکله یول بولمیه
خلوت اوندن ایچرو درای دده
کیم بیله‌سین بوحکایت نیته در
کیم سنکا معلوم اوله خلوت بیان
سلطنت حکمی دراوستونکده سنک
تنمی واردر کیم اول اونکا یول کل
اونی انکمز هیچ محفل اولمیه
کیمسه وارمی کیم یمز تشویشینی
خاص و عام جمله اونی ذکر ایلیور
کلدی واردی آنه‌جدی ایردی ایلر
شهره طولر غلبه و غوغا ایله
قوشنا قوشمیش الی هردم سغار
بوکلبچی دویدا لو ورهر مقام
بوکلچی تسبحونکدر خوش سنک
غلبه وار اونونک داخی علمین اوچی

اولداخی کوردنیاده نذر عیان
شولدررکیم الینی فونتنی دوست و یار
کیمیسی اولدی یاسه وارمق کرک
کیمیسی خوش دوکون ایلر ایل کلور
کیمی سایرو سایر و صورمق ایستر صوراوش
هر برینک حالنی صورمق کرک
بلکه اکسمز بو ایش ایلدن ایله
ینه واردر بر قاتی غلبه داخی
نیچه باش اول غلبه دن اولدی تمی
دنکله ایمدی نیچه در ایدم ای یار
جفتی قوشوب تخمنی ساچمق کرک
مالی ایشلتمک و باشرمق کرک
کر عمارت اولمازالیسه ملک داخی
هم باشارلمق کرک رزق دوا
خاص و عام و بیک و قول یوخسول و بای
ینه واردر براولوغلبه ینه
اتا انه عورت اوغول قیز کلین
اتیه و آنیه حرمت کرک
دنکله ایمدی نیچه در بلکلو بیان
هر برینک سنده بر مقصودی وار
قومینونک هم کونکلنی صورمق کرک
اوقودی وارمازالینک کونکلی قالور
کیمی بر دم کورمک ایستر کوراونی
مقصودینی نه الیسه ویرمق کرک
نیچه لرنک عمرینی ویردی ییله
شویله درکیم بر دم آنکد رمز حقی
کیحدی عمری بولمادی خلوت دمی
باغ و جفت ملکت و ساتت و بازار
چون اکن اولدی بوکز بیچمق کرک
کوتورب ایلدن ایله وارمق کرک
حاصلی تمازوا و لمازرونقی
جاره یوق قاندالیسه قنغوسی وار
غرق اولبدر بو الیشه ایل اونی انکلی ای
شویله کیم هیچ بنکزمز آیرو غنیه
قاموسی نک سن لینک کرک غمکین
عورته و اوغلانه نعمت کرک

چون اولالدی اوغلان ایورمک گرک | اغ و اطلس آت قیرورمک گرک

قیز بوینه دکدی بوکزا یله جهیز | آلتن آل برکیشیه ایسمارله تیز

چون اوغول قیز صاغ اوله قیغوسی وار | صابر و اولسه هم داخی قورخوسی وار

اوشبو غلبه تشویشنده خاص و عام | عمری کیچدی بولمادی خلوت مقام

قامو سندن اول بری غلبه داخی | وار دررکیم هیچ ایشدورمز حقی

آیروغندن جهد ایدنلر قورتولور | الا بو غلبه اولیجک آیریلور

دیرلکنده اونده آیریلین کیشی | اولدرر مطلق حقی بولن کیشی

نه دردول غلبه دیم دنکلار ایسنک | وینکلیوب سوز معنیسین انکلار ایسنک

شولدرر نیجه که تنده جان اولور | اوج یوز آلتمش دامارلکده قان اولور

قان ایجنده یوکرو شور نفس وهوا | ایردررکیم اونی کندودن صوا

کبر و کین و بخل و هم فسق و فساد | قانلرنده حق سوزی یوتق کساد

فعل و فتنه حرص و نفس شر و شور | خلوت اولماغه کیشی قانده قور

خشم و غیبت جهل و انکار و ریا | قورمی سنی کیم وار اسن تنکریا

دمکه بو ننک غلبه سندن عقل و جان | جوشش ایچنده قانی خلوت ای فلان

هرکه بو ایش غلبه دن قورتولمادی | بیلنک اونی هیچ خلوت بولمادی

اول کرکسه کوکه چقسون یا اوزن | خلوت اولوب کورمیز دوست یوزین

کرک اینسون یدی دنکز قعرینه | خلوت ایسی اولمیز اول اینه

کرک آغنون اوجه داغلر باشینه | دوست ایله اولمایه در آشنا

غفلت بتر

چونکه

چونکه دنیا غلبه سندن چیقمادی | خلوت ایچره دوست یوزینه باقمادی

خلوت ایسی اولدرر کیم دنیادن | قورتوله دیری یوررکن بو بدن

اولومندن ایلرو اولمش اولا | خلوت ایسی اول کیشی اولمیش اولا

کندا وزندن چیقمینجه آدمی | بولمادی قاندا ایسیدر خلوت دمی

هرکه کندو راحتندن یاد اولا | قنده اولسه اول کیشی آزاد اولا

غلبه ایچره خلوت اوله اول کیشی | حقدن آیرو اولمیه هرکز ایشی

عاشق اوننک انکبین الدن قومه | تسبیح ایدن آدنی دیلدن قومه

اولدرر اول پادشاهننک رحمتی | بوجهاننک اول جهاننک دولتی

کر بولردن کیمسنه بهره آله | تا قیامت رحمت ایچره اول قاله

بونلرو نکله واره کورکیل حضرتنه | کیم ابد لایق اولاسین خدمته

ای کریم بر کرم سن قیل کرم | ایره درسن رحمتنک هردم بدم

داستان ششم از باب پنجم حکایت در تاویل این حدیث که سافروا وتصحوا وتغنموا ابدا انکه آدمی را پنج کونه علتست در ظاهر و باطن چنانکه هر ان یکی از سایران اندکی از ان پنج نوع علت صحت یافت در عبودیت ربوبیت قیام نماید و این پنج نوع علت را بفتح پنج نوع مانع و وداع کردن علل را ظاهر و باطن آدمی زایل کرد تزکیه و تصفیه محبت و حد حریم رضا ارد

الیشدای صانغم دعوی قیلان | اولماسون که اوله بو دعوی بلان

عیب اوله صانغم دیمک سائر کیشی | عار اوله بایم دیمک بوحسول کیشی

خلق قمو بو حسول درالا انكری بای قاموسه رزقین ویرر ایل اون ایکی آیی
خلق سوكل درالا کیم بیلمز اندن نوله کر بو ریرالیسه ساغ بودن
هیچ درد یوق کیم اونك درمانی یوق الا خلقنك كندویه فرمانی یوق
مصطفی ایتدی صفو قلمق كرك صاغلغی هم بایلغی بولمق كرك

قوله علیه السلم که سافروا تصحوا والنغصموا تغنموا

كر بو خلق صایرو دكل میسایدی ساغلیغی النك نیچون دیایدی
آدمنك بس بیش یری صایرو اولور صایرویه تیمار ایدنك بوخسه اولور
هیچ حاجت یوق کیم اولمز اول روا هیچ درد یوق کیم اونكا یوقدر دوا
الا مكر کیم اجل ایرمیش اولا اوکیشینك رزقی توکنمیش اولا
کم اونك دردینه درمان اولمیه رنجنه تیمار و آصی قیلمیه
یوقسه آیروق نیجه کیم بیجاره وار قاموسینونك دردینه بر چاره وار
بس بیلونك صایرولره وار درد مدد تنكر بینونك فضلی یوکشدرری عدد
کلدوکی اول بیش صایرلوق کورنمیش کندا وزنكده هر بری قندهایمش
نه یرنك صایرو اولور بیكل ایی یار ساغلغین الیتر ایلنك قیلغیل تیمار
دنكله ایمدی هر بیرینونك آدنی کیم بیله سن اوشبو سوزنك دادنی
بریسی شولدر که تن صایرو اولور بر نفس درخود عیان صایرو اولور
بریسی عقلنكدرر بیلمزمی سن بیری کونكلدر نیتمار قیلمازمی سن
بریسی جاندر که اول رنجور اولور نیجه لر جانی کیم اول رنجدن اولور

السند ایمدی

ایشد ایمدی هر برینونك رنجی نه نه کفایتدر بولارنك رنجینه
نه دررتن رنجی نیجه ام كرك اول جراحتدر اونكا مرهم كرك
تنده یا نسنه چقر یا زخم اولور اونكا نه درمان كرك جراح بیلور
بوتنك صایرولقی شولدر عیان اونكا جراح در حکیم بللو بیان
چونکه تن صایرولغی بیلدنك ندر دنكله ایمدی کیم بو نفسنك نیجه در
نفسنده شولدر صایرولق کیم خلق بیلور صایرو دیب دوستلر اونی صوره کلور
چون یمك ایچمك بو نفس الندهدر بس تغیرلیق داخی بولندهدر
یا یمكدن ناموافق لقمه لر کلور اولور دمبدم نفسه ضرر
یا صوق قومش اولور یا خود هوا طب ایچنده ایستنك اول درده دوا
اولکه نفسه صایرولغدر شولدرر اونكا درمان طب ایچنده بولدرر
نفسی بیلدنك ایمدی بو کر عقلی کور نه ایمش اونك داخی رنجینی صور
چون بیله سین سن بو عقلنك رنجینی انكلیه سین اوشبو سوزنك کنجینی
عقلنك اولدر رنجی کیم فکری چاشار فکرینه اولمالیسی ایشلر دونر
کاه اولور کیم فکریله چوق مال توزر ویرر اونی فکر ایله ملك لر الور
که الور بر اولو بكنك قیزینی سلطان ایلر فکریله کندو ازونی
که وار فکریله بر ایللر آچر که مت علر کو تورور دریا کچر
که یا یاروكه یقر که اولدورر فکریله هیچ اولمز ایشنی اولدورر
اورتاده آنكمز جلیب امرینی هیچ بو هوس کونكلینه دولمش هیچ هیچ

بیله اولسه پس عقل رنجور اولور
اوشبو سوزدن عقل صحت بنغز اولور

اولیانک صحبتین هر کیم بولا
عقلی اونک اوشبو رنجدن قورتولا

شهرتی عقلنک ولی قاتنده در
دنکله بو کز کیم کونکل رنجی نه در

بو کونکل رنجین داخی بیلسنک کرک
نه ایمش درمانینی قیلسنک کرک

جون کونکل رنجور اوله قیغودن تا
قیغودن قیرنیه قیغو نیره

بو کونکل صایرولغی قیغو درر
وای اونکا کیم قیغو اونکا خود درر

قیغو اکلنسه بو کونکل زنک اولور
زنک اولیجق کوزکی یوزی تنک اولور

غصه و قیغو کونکلدن کیدیجک
بو کونکل باغچه لری ویرور چیچک

بیتر اونده معرفت یمیشلری
ساغ کونکلو بیله اولور ایشلری

هر کیم ایستر کونکلی رنجدن قورتوله
ایدیم که نیلیه اول نه قیله

اول اولولر صحبتنی ایسته سون
وارسون اونده علم و حکمت دیکلسون

جونکه حکمت ایشیده اول شاد اولا
کونکلی قامو قیغودن آزاد اولا

جون کونکلدن قیغو کلی سورله
رنجی اونک ساغلغه دکشوریله

بلکه ایردک یرده بو حکمت نوری
دیر کوره اولمیش ایکن کونکلری

نته کیم یغمور صویی کوکدن یغا
اولو یرلر در او نعمتلر دوغا

پس کونکل رنجینی بو حکمت صاوا
زیرا کیم حکمتده الله نوری وار

قال النبی علیه السلام یحیی القلب المیت بنور الحکمة کما یحیی الارض المیت بماء مطهر

اول داخی بندی بو کز کل جانی کور
دردنی بیلدنک بو کز درمانی کور

جان داخی صور کیم ندندر دردی
کور نه درمان اولور اونک ردّی

ایشیده ایمدی ایدیم شرحی ایله
کیم بیله سن بو ایشی قیلدن قیله

نوخت که نفسدن صادر اوله بر کناه
کیم یازه قول اوزره اونی یادشاه

اونک اوندن بو جان صایرو دوشر
زیرا دوستدن ویرلکی آیرو دوشر

هر کناهدن ذوق آلور نفس باغلنور
الا جانک یولی حقدن باغلنور

جون کناه کلور جانی فاسقات باسار
محبوس ایلر سیرینی حقدن کسار

بو کناهنک هر بری بر طاغ اولور
جان اونک آلتنده نیته ساغ اولور

یارین اونده بو کناهنک جرمی
جان کوره سر اول عذابی اول کونی

پس اول اوندن جان بو کز صایرو اولور
زیرا دوستدن ویرلکی آیرو اولور

کورسنکا کیم مسکین اولوب باسیلو
ذکر و طاعتدن غذاسی کسیلو

نیته کیم رنجور اولان تسنه یمز
یمکه سویلامکه رنجی قومز

ایمدی بو رنجه بیزه درمان کرک
ایسته سون درمان کیمه کم جان کرک

دنکله درمان نه درر ایدم عیان
کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان

توبه در جان رنجنه شربت بیلونک
ای یارانلر توبه یه رغبت قیلونک

قوله تعالی یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا

جانه صحت ایرر اولدم تنک سیزن
کوزین آچر قارشو کورر دوست یوزین

هم شکردن هم آنانمقدن قرار
نه کناهی وار ایسه دیرلر سورار

صاغ اولور جان درلو رنجدن آریتور
قانده باقسه کوزینه دوست کورینور

جونکه جان اولوم دن [illegible] اگر
حق اونک اوزرینه رحمت صاچو

بو قدر سوز طبدورور انکلایه
صد قبیله اقرار ایله دکلایه

کیتیمی اولدر کیم اونک اقراری وار
نیلسون سوزا و نکا کیم انکاری وار

عاشقنک الینه دوکی شول کیتیدر
کیم بو سوزی جان ایچنده ایشیدر

سوزی دکلر کن کوزی معنی کوره
لو نکل اول معنی ایله دوغری کیده

ای جلب سن روزی قیلغل فاموه
سنونی کم سوزدن کونکل معنی طوه

داستان هفتم از باب پنجم حکایت در تشریح حواس خمس و فرق درمیان حواس عوام و حواس خواص که عبارت از عوام و حواس عوام باصره و سامعه و شامه و ذایقه و لامسه و عبارت از حواس خواص حرص نفس و قلت روح وسر و جهیت و بیان هردو فرق بر سبیل تحقیق

ایلک سکا بیلمک کرک کیم اول اله
نیجه دوزدی دنیای اول پادشاه

کا قیله نون آرسنده بو جهان
نیجه طوغدی آشکارا و نهان

چون بو خلقی یوج ایکن وار ایلدی
خوان براقدی قاموسینی طویلدی

هیچ خلق بو قدر کیم اول خواندن یتمز
دکورر هیچ کیمسنه محروم قومز

خلقه خود نعمت ییک بایقدرر
الا خوانی کند ویه لایق دررر

هر برینک خوانی لایق اوزینه
هم موافق نعمتی کند اوزینه

یرده کوکده هر نه مخلوق وار ایدی
حق خوانندن هر بری بیار ایدی

هر بری حالنجه خوانی واردورر
الا بو عقل اوزتاده سروردور

عقلی بو ملکه خلیفه ایلدی
قامولردن عقلی آرتوق طویلدی

قوله تعالی انی فی الارض خلیفة

اونکچون

اونکچون کیم اونونک بش حسی وار
هر نه کیم وار لذتینی اول طویار

الشندایمدی ایده بم حسی ندر
کیم بیله سین بو حکایت نیته در

بیری یمکدر جهانده خوانلری
بیری ایشتمکدر خوش خوانلری

بیری شولدر خوش قوقلر بیلسه
بیری کوره خوش تفرج ایلیه

بیری دادماقدن آلور لذتلری
ویره جق بش حسه بو نعمتلری

که یمکدن لذت آلور معتبر
که ایشتمکدن آلور داتلو خبر

که قوقلر خوش لطیف چیچکلری
که باخار کوزدن آلور کوکچک اری

که نیه کیم میل ایدرسه ال صونر
حس ایچنده کیزلودر بو بش هنر

الا اول کیم اولیا عقلی دررر
اونک ایشی قامودن عالی دررر

زیرا کیم اول عقل کل درایتی
الشندایمدی نیجه در بخت ایتی

نیجه لذت روزی قیلدی حق انکا
دیکله اوشبو حکمتی با تغیل طنکا

کلدوک ایمدی ایده لوم خوانی ندر
کیم بیله سین اوشبو حکمت نیته در

اول زمان کیم حق یاراتدی عقل کل
کیم جهانده بو قدرا وندن اولو قول

بو خدی بو یر و کوک اوجماغ طامو
عقله خوان اولماغیچون کلدی قامو

شول که نفسدن طوغدی بو عقل ایچ ایدی
یعنی کیم قولدر حقه محتاج ایدی

پادشهدن خوان توقع ایلدی
شاه اونکچون کورکم اولدم نیلدی

آچدی بو خلق مطبخینی اول حکیم
طارتدی وارلیق خوانین اونده اول کریم

دوشدی عقل او کینه اوردی صلا
وای او نکا کیم بمیه محروم قالا

پس بو عالم تنکری خوانی در ای یار   ایستدایمدی ایده یم خوانده وار
جمله صورت کیم یرادلمش درر   اول عدمدن عالمه کلمیش درر
هر بیری بیر کاسه در نعمت دولو   نعمتی حکمت در آنکله ای اولو
نیجه تنک بیلدر که بو عقل اونی یر   نه بو خوان اکسلدی نه عقل اولدی سیر

شربت العشق الحب کاسا بعد کاسی فما نفد الشراب ولا رویت

خوانی عالم نعمت و حکمت درر   اولکه خوانسالار در قدرتی درر
چون یدی بوکز سماع ایستر سماع   خوش آوازلر قیلماغ ایستر استماع
قولاغین اول کافیله تونه دوتر   ایستدوب انکلاینه اول سازیتر
زیرا اول سازدن بو صوفی کیم دورر   رقصه کیرمیش دورمدین هی چرخ اورر
جمله خلق اول نغمه دن جنبشده در   کور کیم هر بیری بر اندیشه ده در
زی که نغمت دکمدی بر دم اونی   اولدرر چوزندرن آی و کونی
اول دیدی اولدی اولبدر اوله یر   کن فکان پس نیجه معلوم اولسیر
اول زمان که حق بو سوزی دوینده   اوتوره بو صوفی خرقه اندوره
چون کیم ایستر عقلی دیکلر بو اونی   خوش سماع ایلر حقه قارشو بونی
بوکز ایستر خوش ایلر ایلیه   دیکله ایمدی ایدیم که بیلیه
پرده کوکده نه که مخلوق واردرر   قاموسینه بو عقل اوزین اورر
ایلر اول حق ایستینی ایستر بولو   قانده وارسا اوایی معلوم اولو
نته کیم اول مصطفی ایتدی عیان   بکا رحمن یلیسی کلور روان

قوله تعالى فاینما تولوا فثم وجه الله

کر دیلرسین سندا حق یکیلاسین   اونک ایله جانکی طویلایه سین
قارشو دورغیل اولیانک یوزینه   دوت عقل یوزین بولارنک سوزینه
کم الاسین اول نقشدن بیلر   بیلنلر اونی بیله بیلر
چون عقل حق میبیین خوش بیلدی   بوکزین کورکلو یوزه میل ایلدی
کلدی کوزدن باقدی عالم نقشینه   بیلدی که نقاش کیمدر نقشی نه
نقشی قور نقاشنه حیران اولور   یعنی حق درکاهنه سیران قیلور
قانده کیم باخسه کورر حق یوزینی   اونک ایچون آو نیدر کندا اوزینی
عقله هر دم کورندر قدرت یوزی   اول یوزی نیجه کوره صورت کوزی
کر دیلرسن که کوره سن سنداحی   باخد وعنک پرده کمان سیر اول حقی
کوزکو دوتغیل عقلنکا صنعیتنی سن   کیم کوره سن صانعی اول کوزکودن
ینه دوشدی عقله بر خوش آرزو   دیلدی که قوچه خوش خوش خوبرو
ایدیم که نه قیلور عقل انکله غیل   انکلیجی اوشبو سوزی طاناله غیل
مصحف ایچره صحرا روار کافوری   کیم دوشبدر اونلره اول حق نوری
صحرا ایولی دوپنالو چادر درر   نه دیلرسن اونده سن حاضر درر
مشکله عنبر درر اول خیمه لر   خیمه ایچنده نلر وار درنلر

قوله تعالى حور مقصورات فی الخیام

خیمه ایچره اولور خوش خوبلر   کیم جلبنک رحمتندن در بولر

یوزلری نور گنشدن کورکلورک
دکمه برنک بوی یوزدن بردیرک

صحرا کاغذ خیمه یازو معنی خوب
نیجه سی صحرایده عقل اونکا قوب

عقل اول صحرایه چون سیران قیلور
کوررا اول کوکلری حیران قالور

کیرر اول خیمه‌لره هبال صونر
هر بریندن خط الورزی خوش هنر

حور و غلمان سانمانکر کوکدن تغا
الا بیلنک کیم بو صحبتدن دوغا

اول کیتشیدن که بو صحبت کلمیه
یارین اونده حور و غلمان بولمیه

کرانیانمزبس بنکا باخ مصحفا
حرف ایجنده معنی کوزلرای صفا

عقله ویردی حق بو بنش درلو ایشی
عاقل الینک سنداخ ایشله کیشی

اولیا یخنا ایشی بو در هنر
دکمه جاهل بو ایشه المی صونر

عاشق اونک قولیدر کیم الفش بیله
اوشبو بنش درلو هنر اوندن کله

ای چلب سن روزی قیل قوللار انکه
اول توکنمز خوانی یوخسوللار نکه

جمله عمرین ذوق ایچنده کیجوره
اول ازلدن تا ابد دولت سوره

داستان ششم از باب پنجم حکایت در تقریر آنکه باری تعالی از عنایت
خود پنج نوع در دولت در جهان گشوده و انعام رحمت بر خادمان در با بخشوده

فانی اول کیم الفش الیتر اولودن
وصف حالین دینکلسون بن دن اول

ایدیم که نیلیه اول نه قیله
کیم اولولردن مدام الفش آله

نیلیه کم دولت اونکا یار اوله
بره کوکنا لی اونکا دلدار اوله

فانقی دیلدن الفش آله اول کشی
کیم دونه خشنودلغه هر ایشی

اولکه

اولکه بیلمز الفشی کیمدن آله
نه بیلور کیم خشنود اوندن کیم اوله

کردیلرسن بیله سن الفش ندر
اونده خشنودلغ ایشی هم نته در

دنیاده بنش قاپو وار درای صفا
هر برینه جانیله قیل غیبل وفا

هر کیم اول بنش قاپودن الفش آله
شکسیز بن اوندن چلب خشنود اوله

ایشد ایمدی هر برینک آدینی
کیم بیله سن اوشبو سوزنک دادینی

برلیسی آتا ایله هم آنه در
بیری استادنک دکلمی بس ندر

بیری اخی دربیری شیخ قاپوسی
اولسه کرک هر برینونک طاپوسی

بیری خود حضرت در ربلّو بیان
بنش قاپو بونلر در بیلکل عیان

ایشد ایمدی هر برینه نه کرک
طاپوسی و قوللوغی نیجه کرک

وصفی برله شرحنی ایدم تمام
کیم سنکا معلوم اوله بو بنش مقام

هر برینده نه کرکدر بیله سین
اونکا لایق قوللوغنکی قیله سین

کلدوک اول آتا آنا قاپوسی
ایده یم ندر بولارنک طاپوسی

بو اوغول قیز آتیه و آنیه
فرض و واجب درکه اکرام ایلیه

نه که دیرسه قارشو سوز قیلمیه
محکوم اوله هیچ قاشین یوزتارمیه

قوله تعالى ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا كريما معروفا

بر زمان آتا انا اشلار ایدی
اوغلینی و قیزینی بسلار ایدی

بو کز اوغول قیز کرک کیم اشلیه
آتاسی و آناسی خوش بسلیه

آتیه اوغول کرک کیم یار اوله
دوغرو یولده دوزله دلدار اوله

آناکو نکلسن بکلبه هیچ ایرمدین   آناکو نکلین ایسینه هی دورمدین
اول کیشی هر دم بدم الفقر اله   بس بیلنک اوندن جلب خشنود اوله
اول تمام اولدی بوکز استاده کل   جهد قیل اوننک داخی الفتنی ال
کم جلب خشنود اولا هردم سنکا   رحمت اولا بولداشنک اونکدین سونکا
نیدب استاد الفتنین سن اکسن   هم جلب خشنودلغینی بوکه سن
ایده بیم قیلدن قیلده نکلار سینک   دکلیوب سوز معنیسین انکلار النینک
خدمت ایت استادنکه سن قول کبی   شیله کیم بربایله یوخسول کبی
اوکرن اوننک علمنی اولمه ملول   هرنه کیم دیر علم ایچون قیلغیل قبول
هرکه استاد الیکنده قول اولا   سوزی حضرتده اوننک مقبول اولا
بو شریعت درکه استاد اوکره در   رسم وارکان ولشان آدا اوکره در
فرض و سنت اوکره در نفسه عیان   دعوت ایلر طاعته بللو بیان
قانقی قول که طاعته کلمادی اول   تنکرینینک امری ندر بیلمادی اول
بس بیلنک استاد عالملردرر   کیم شریعت نید وکینی بیلدورر
ایله اولسه اونکا کی عزت کرک   هم ادب ارکان وهم خدمت کرک
کیمسه که استادینه خدمت قیله   هیچ کماسیز اول کیشی الفقر اله
هم جلب خشنود اوله اوندن عیان   کر تو بیلکل بو سوزی بللو بیان
اولداخی بیتدی بوکز کل اخیا   قوللغ ایت اخلاصله قیلمه ریا
برک قوشان اول قایوده سن ارکبی   کوچ کوتورکیل صبر ایدیب شول ترکبی

مالنکی ترک ایله یوز دوندرمکل   کلسه کیم خوش دوت قوروکوندرمکل
حق یولنده دوغری دورکل سینمادین   یولی کوستر یول سیزه قایتمادین
تپراغ ایله یوزنکی یول اهلینه   ایلمه مومن ایله هرکز کینه
کیم اخی هردم سنکا الفقر قیلا   هم داخی سندن جلب خشنود اولا
اخیدن کیجدی بوکز شیخ قاپوسی   کور اوننک داخی نیجه در طاپوسی
نیده سن که اولداخی الفقر قیلا   هم داخی سندن جلب خشنود اولا
شیخ اوکنده شیله دورغیل سن ای یا   اوندن اولو کورمکیل هیچ اختیا
شول کوزیله کیم باخارسین سن حقا   اول کوزیله باخ شیخه سن مطلقا
حقدن آیرو کورمه کل سن شیخنکی   شیخه باغله کونکلنکی وعقلنکی
شیخ کونکلی کوزکودر سن باخ اونکا   کورونه اول کوزکودن الله سنکا
شیخ اوکنده سن فدا قیل اوزونکی   اونی سن آل ویر اونکا کندا اوزنکی
چون قیلسه سن بو بازاری تمام   بس بولاسن شیخ کونکلده مقام
شیخ نفسندن سنکا الفقر کله   لاجرم سندن جلب خشنود اوله
اولداخی اولدی بوکز کل حضرته   کور اوننک قوللوغینی قال خدمته
اونده خدمت نه ایمش بیلکل عیان   ایشندا ایمدی نیجه در بللو بیان
اول ایشکده یوزنکی اور تپراغه   وارلغنکدن چیق فنا اول یوخلوغه
حقدن آیرو هرنه که سرمایه وار   ترکن اورغیل قاموسینی سن ای یا
علم و حکمت ذکر و طاعت قاموسین   اوندا الم اوچماغین وطاموسین

تجریدا و لغیل وار لغنکدن کلی دور — عقل و جان و نفس و کونکل زنکین او
قوی بو یولدا اشلرنکی سن یالغوز اول — سنداخی سینمز بسن اونده سن بیز اول
رنک آدم رسم و ارکان و نشان — الیسمه اونده زمان و یا مکان
قاموسنه محو اولیجق کوز قالا — یادشهدن اول کوزه کورمک کله
اونک ایله کیرو اونی کوره سن — اول کونکل لر مقصودینه ایره سن
تقریر اولدی اوشش تمام اول بو فاش — بیلدنک اونده نه ایمش قوللوغ بو طاش
نیلبوبن لایق اولا قول حقا — معلوم اولدی هیچ کمالنه مطلقا
ایشن بیلنمادی ایشلیسی ار کرک — بو یولی وارماغه کی سرور کرک
عاشق اونک قولیدر که یول وارا — حق کیمی سودیسه یولی اول وارا
اولرنک یوزی سو بیچون ای کریم — بیزی بزدن الیسمه کل ای رحیم
رحمتنکدن یارلغا قوللار نکی — روزی قیلغل سن بیزه دیدارنکی

داستان نهم از باب پنجم حکایت در بیان آنکه سالک حضرت را صور مثال
چگونه است و وقایع کشوفات از آن بصورت واقع میشود و تصور اشکال
چون دارد و تعدد عقاب و درکات که در پیش سیار است پیش از پیشت تو خیالانی
که این آسان بود بلکه کمتر چیز ترک جان بود

نیه بولدم بر مثل سندن سکا — دوت قولاغنک بردم اوش مندن سکا
کیم بیلسن بو مثل فانجه وارور — سوزنذر معنیسی نه یوز کوسترور
بیلدوره بو سوز سکا نیمک کرک — حضرته کیمسه نیجه کیتمک کرک

اونده وارنلار نه دیر انکلایه سن — الیسدوب سوز معنیسین دنکلایه سن
برکیشی که دوردی سلطانه وارور — بو مثلدر دنکله کورنه کوسترور
اول کیشی بیش درلو ایش قیلسه کرک — ایشلینلر اول ایشی بیلسه کرک
اول کرک اول دوزه یول زادنی — کیتده وکنده تا بولا یول دادنی
هم دوزه سلطان ایچون خدمت طابو — کیم بولا اول وارد وغی یرده قابو
چونکه قامو یول یراغی جمع اوله — هم موافق اول یوله یولداش اوله
چون یراغن ایلدی تمک کرک — بو کزین یوله جیجوب کیتمک کرک
یولده هم کورنیجه زحمت دآتراول — خود املک سیز اولمادی هرکز بو یول
که اینش درکه یوقش که یازی یه — یولی که برک که ساوق که الیسی یه
اجلیغ وارمق حرامی قورخوسی — یول ارنک هیچ توکنمز قیغوسی
تاکه اول وارنیجه سلطان شهرینه — کنده اوزین ویرمک کرک یول قهرینه
چونکه ایردی منزله اینماخ کرک — بر قولای یر بولوبن قونماخ کرک
اونک ایچون قوترا اونده اول کیشی — تا تفحص ایلیه هر بر ایشی
کوره بیکلر قانی سلطان قاننده در — انکلار اونده ایشن نته درحال در
دوترا اول سلطاننک بس بیر بکین — قومزالدن اول بکنک بس انکین
قوللوغ ایدر اول بکنک کونکلین آلور — شیله که اول بیک اونکا خشنود اولور
بیک اوکنده عرضه قیلور حالنی — تا بیلا اول بیک اونک احوالنی
هم داخی عرضه قیلور خدمتلرین — کوستریش کشلرین هم سوزلرین

بیک وارور سوبلر شها بو حالری
بیک ایله چون طاپوبه کیلدی کیشی
هیچ کیمسه اونک ایله وارەمز
یالغوزین وارماخ کرک اول تاخ اولبوبم
کوردی اونده دکمه بر قوللار دورر
زهرسی یوخ دینمکه هیچ کیمسه نه
هر کیمنک که لسنه سی یوخ وار مغه
بوکزین اول بیک اونکا اولدی سبب
کیچوراول پرده لردن بیک اونی
چون حقیقت کوردی سلطان یوزینی
سویلیه سی بیر کلجی بو لار ماز
بوکز الیش سلطانه قالدی حکم اونک
نه که سلطان حکم ایدرسه اولدرر
اول کیتسنک داخی یوخدر چاره سی
کر قبول قیلدی کیچوردی لطف اونک
اوش تمام اولدی بو ایش درلوانینی
بیری شول کیم ایلدی یول بیر آغنین
بیری شول کیم واردی قوندی منزله

دستور اولورا لورالنورال اری
قالدی اونده ایشی ایوی یولدا نی
وارسه داخی پادشه حکمی قومز
قاموسیله چونکه واردی قاپوبه
کیم مطیع اولماز ایسه بو بین اورر
کیم دورا سر قارشو سلطان حکمنه
اونی قویمزلر بیرا ایکیه مغه
التدی سلطان اوکنه قالدی عجب
دوشمش ایدی چون اونک الکینی
یاوی قیلدی قورخودن کنداوزینی
قالدی عاجز بیلیالسین بیلماخ
چاره نه چون چرخی باندی وارنک
یاوری ور خلعت ویا خود اولدوری
الا شول کیم یوز اوروب یلوارسی
یوخسه کر خشم ایلدی سوردی حکم او
ایلده وکم اول سلطانه وارن کیمتینی
بیری شول کیم یوله باسدی آیاغینی
بیری شول کیم شاهی کوردی کوزیله

بیری شول کیم پادشاهنک حکمنه
اوشبو ایش درلوانینی کیم دنکلدنک
بو مثل در باغله اونی مخلوقه
هم بو ایش درلوانینی انکله ندر
معرفت هم اول حقیقت نه ایمش
ایدەیم کر عشقیله دنکلر ایسنک
بو شریعت بولیدر کیم آدا اوله
یول براغین ایلمک در مطلقا
علم و طاعت هم سنکا ارقدور
چون یراق ایت اونی اوندن حق یولا
الاجهد ایله که بو لا کیده سن
پس طریقت اول بو لا کیتمک دورر
بو ریاضت اول یولنک اوقاتی در
دوست و دشمن رحمتین دار تخ کرک
ترک تجرید اول انیش یوقش دورر
نفس حرا امیدر بو یولده کی سقین
کی حذر قیل یوزماسون بو یلز سنی
بو طریقت در که من ایتدیم سنکا

هیچ کیمسه زهره سی یوخ کیم دبنه
شرحی بیرله من دیدیم سن آنکلدنک
کیم بو مخلوق نیچه وارر خالقه
بو شریعت هم طریقت نیچه در
اول لدن علمی داخی نیچه ایمش
دنکلیوب سوز معنیسین انکلرا ایسنک
بیله قیل کیم یول دا اشکارا اوله
او سال اولمه چون کیده سن حقا
هم جلب درکاهنه لایق دورر
خوشندر کیم یولده ازوق بول اولا
کر کیده مر سن بوزادی نیده سن
یول اکمن اختیار ایتمک دورر
لاجرم که یول یریمک قانی در
دون و کوندوز دورمادین یوریماخ کرک
یوله کیتمک بولایق اولوایش دورر
هم بو یولنک آغری سیدر کبر و کین
کر طوبولور ایسه التوردینی
یولداش ایسته یالغوزین کیتمه اونکا

واره کورکل بو یولی یولداشیله   وار میه سن منزله بر باش ایله
معرفت ندر بو کز بیلکل عیان   کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
معرفت منزلدر اونده جان ایر   دوراغ ایدوب برزمان اونده دور
تا تفحص ایلیه نتمک کرک   حضرته کیتمک کیمنک ایلر کرک
انکلایه که کیمدر حضرت بکی   اولدر اول سلطان اوکنده خاصکی
انکین دوتمق کرک بو جان اونک   چون بیلور سوزین سیماز او سلطاننک
جانی اونک له حضرته کیرمک دیلر   یعنی اول سلطان یوزین کورمک دیلر
اولکه حضرت بکلریدر شکسیز بن   انبیادر اولیادر کور یوزین
دنکله بکلر بکی کیمدر رای صفا   مصطفی در مصطفی در مصطفی
جان بو ایشی بیلدوکیدر معرفت   اولمیه اول جان اوکنده معصیت
پس حقیقت قانقی سیدر بیلهلم   ایشدن بیلز کورندن صوره لم
ایشد ایمدی نیجه در ایدم عیان   کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
چون حبیب درکاهنه یول بولدی جان   جان ایچنده قالمدی هرکز کمان
کوردی کیم قارشو دوران اول حقدرر   حق جمالین کوردوکی مطلق دررر
چون حقیقت کوره دور حق یوزین   پس حقیقت دیمک اولدر شکسز بن
زیرا که هیچ قالمادی شک و کمان   آرزو ایتدوکنه ایردی بو جان
اولدا ایجی بتدی بو کز علم لدن   بیر ایشت کورنه ایمش اول من لدنک
من لدن اولدر که حکم ایدر حبیب   قول ایچنده قالمدی آیروق طبیب

اول حکمدن

اول حکمدن ایلرو قول کیچمز   هیچ کیمسنه اونده اغزین اچمز
انبیا و اولیا عاجز قالور   نه که الله دیدوکیسه اول اولور
یارلغاسه رحمتی چوق لطف اونک   خشم ایدرسه پادشهدر حکم اونک

یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید یغفر من یشاء ویعذب من یشاء

اونی که بیلمز بو قوللر اول بیلور   دیلکین ایشلر و هم حکمین قیلور
اول اراده حکمی بوخدر مخلوقنک   امر و تقدیر و دیلک اول خالقنک
سویلدین قاموسوز معلوم اوکا   من لدنک بودر که اوش دیدم سکا
نه قیلورسه حاکم اولدر مطلقا   اول اراده سویلیومز قول حقا
بولدن پس تنکرینک علمیدرر   شیله که هر نه دیلرسه اولدرر
کندونک شول کندولوکی علمیدرر   کیم دیا کیم عدل دریا ظلمدرر
مخلوقنک اونده الی ایرمزالی   عاجز و حیران نبی و هم ولی
اوش تمام ایتدوک بو بیش علمی تمام   هم علمدر انکلایانه هم مقام
عقلومز ایردوکی یردن سویلدوک   کوچ یتن یردن سوزی شرح ایلدوک
الا اول کیم اولولر علمی دررر   بو قدر بیلمک که اول علمی دررر
یوزی بیراغ عاشقنک اول اولو   کیم بو سوزا ایچره دیلک ندردو تا
سوز ایچنده آرتوغ اکسوک اراسیم   دوزی ویره کیمکه دوغی یار الیسیه
قاموموز اول حق قاتنده اکسوکز   دعومیز یوخدر بیلوروز اکسوکز
ان شاء الله کیم حبیب عفو ایلیه   رحمتیله جملهمزی طویلیه

داستان دهم از باب پنجم در تبیین و تعیین پنج پرده بدانکه چون حروف
نون بموحد فکر بنوشت امری که در علم سابق ما کان در نزدیک خواست آمد در
در حضرت عزت علی و سرنگون استاده و بزبان حال اهدنا الصراط
المستقیم گفت و از هاتف غیب ندا رسید که بردارم او را که تاج ولقد
کرمنا بر سر نهاده آدمیت و فکر و تدبیری که از خمخانه صبغة الله رنگی گرفته است
آدمست خلق آدم علی صورته امری که سرنگون استاده بود چون
ندا شنید بهوس آمد دیگر که در پس حجب محجوب مانده است باری اهدنا
الصراط المستقیم خواند و از رنگ آمده و از حال حال دیگر دیده پنج پرده صورتهم

آدم

ینه بر سوز ایده سیرم ای صفا — آدم ایلنک بو سوزه قلغل وفا
زیرا بو سوزرا آدمیلر ایشیدر — اول بیله کیم عقل اونک یولداشیدر
آدمی سن نقش و صورت سانمه گیل — دکمه صورت کوروبن الدانمه گیل
آدمی شول کیمسنه در مطلقا — کیم انجدن یول اچلمش در حقا
اول کونکلدن کیم حقه یول بوخدر — بس اونک حیوانلغی مطلق دردر
آدمی قرانده اوکدی اول جلیل — وار در انجو انکا آیات و دلیل

قوله تعالی ولقد کرمنا بنی آدم وحملناهم فی البر والبحر ورزقناهم من الطیبات

دینده پیش پرده وار در معتبر — آدمی اولدر بیله اوندن خبر
اول بیشنجی پرده آدم در عیان — دنکله ایمدی ایدیم بلله بیان
اول زمان کم پادشه لطف ایلدی — کن دیب قدرت دبیله سویلدی

چون

چون توقندی بر برینه کاف و نون — دوغدی عالم اولدی پر کوک ای کون
اول امر کیم مطلقا حقدن ایدی — عالم اونک جسمیدر اول جان ایدی

قوله تعالی انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون

عالم ایچره سرنکون دورمش ایدی — حضرت اوکنده یوزین اورمش ایدی
سرنکون دورمشدی اول امر خدا — پرده دوشدی اوره تا به قالدی جدا
کیرو حضرتدن ینکا یول بولمادی — قالدی شیلانه قیلاسین بیلمدی
پس چاغردی اولدم اول آوازیله — نالش ایتدی حضرته منک نازیله
ایتدی ای حق دوغری یول کوستر نکا — کیم واراوم قارشو سنک دیدارنکا

قوله تعالی اهدنا الصراط المستقیم

ایتدی صبر ایت بو ساعت قیلمه شتاب — تنکریدن اولدم اونکا کلدی خطاب
بری اول سن ایستدوکنک دوغری یول — بلله بیل آدم نهادنده در اول
یول اوله اول آدمنک کوکلی سنکا — اوندن اول یولدن کله سن بنکا
چون ایشتدی بو سوزی اول امر حق — یره اندی دوشدی حضرتدن ایرق
یر ایچنده چونکه دوردی بر زمان — معدن اولدی هر مقامدن جنبدی کان
چون بولندی امر حق اول معدنه — حضرته یول ایستدی اوندن ینه
معدنی آدم نهادین ساندی اول — حضرته اونده داخی بولمادی یول
ینه ایتدی اول امر کیم یا اله — دوغری یول کوستر بنکا ای پادشاه
سن قیلاورله بنی دوغری یولا — کیم بونم دیدارنکا قارشو اولا

بنه کلدی حقدن اونکا بو خطاب ایتدی وارغیل آدمه قیلمه شتاب

یول اولا اول آدمنک کونکلی سنکا اوندن اول یولدن کله سن بنکا

ایشیدیجک بو سوزی نیدی بوکز شیله که دورمیش ایدی بیلندی بوکز

باشی اول معدن ایچینده سرنکون آیاغی بیتدی بوکز اولدی اورون

یعنی معدندن نباته کلدی اول کیم نباتدن بوله بوکز دوغری یول

پس نباتلر سرنکون دورمیشدورر کورسنکا آغزین سویه اورمیشدورر

چون نباته کلدی اول امر اله بو نبات اولدی اونکا خوش تحفکا

دورزدی شاخ واچدی یبراق دیردی کل امر باخدی چون نباته کوردی کل

بو کلی آدم نهادی ساندی اول کل ایچنده حضرته ایستدی یول

ایسته دوکن بولمادی اونده بنه کیم واریدی پادشه درکاهنه

بنه ایتدی ای حبیب کوستر یولم کیم سنکا دوغری اوله قارشو یوزم

قوله تعالی اهدنا الصراط المستقیم

بنه کلدی تنکریدن اونکا خطاب آدمه وار آدمه قیلمه شتاب

یول اوله اول آدمنک کونکلی سنکا اوندن اول یولدن کله سن بنکا

چون بنه کلدی چلبدن بو ندا اول امر کندی اوزینی قیلدی فدا

کورسنکا حیوانلره یم اولدی اول یعنی که بولماغ ایچون درکاهه یول

چون یدی حیوان نباتی سمریدی سمریدن حیوانلری اول امر یدی

اول نباتده سرنکون دورمیش اورو حیوانه کلدلیسه دوندی آت قرو

بیر الجر

بیر الجر اولدی ایشیدور کورو بربریدن حظ الور لذت ورو

چونکه لذت بولدی حیوانده تمام دوندی اول حیوان وجودنده مقام

بنه آدم ساندی اونی بیلمدی ایستدی اول دوغری یولی بولمادی

بنه ایتدی یا الهی سن بنکا دوغری یول کوستر که من وارم سنکا

قوله تعالی اهدنا الصراط المستقیم

بنه کلدی تنکریدن انکا خطاب آدمه وار مونده سن قیلمه شتاب

یول اوله اول آدمنک کونکلی سنکا اوندن اول یولدن کله سن بنکا

بنه او شبو سوزده عاجز قالدی اول بیلسون چون حضرته بولمادی یول

کندی اوزین ویردی بوکز قربانلغا یعنی ایستر یول بولا کوکه آغا

آدمه خوان ایلدی کندی اوزینی کور نیجه قیلدی فدا اول اوزینی

مقصودی درکاهه یول بولماغ ایچون قطره کیرو دنیکزده اولماغ ایچون

چون یدی آدم بو حیوان خوانینی پادشاهه دوغری دوندی یوزینی

اول امرکم حضرته بولمازدی یول آدمه کلدی بوکز حیواندن اول

آدم ایچندن یول آچلدی اونکا یولی دوغرلدی بوکز حقدن بنکا

باخدی بر یولدن ازل کور نور عیان کوردی بر یولدن ابد بللو بیان

قارشوسنده کوردی بر یول وار دافی باخدی اول یولدن بوکز کوردی حقی

کلدی اول بیش پرده دن کنجدی بوکز کزلو جان رازینی آچدی بوکز

جان ایچنده جاغزوب او شبو سوزینی ایتدی کوردی تنکری کوکلم کوزینی

رأيت قلبي ربي

حاجتی و مقصودی اولدی تمام
حضرت اولدی بینه اول امر و مقام

آدمه اسجدوا اونن اولدی حلال
کیم بو صورتدن بولوندی اول وصال

قوله تعالى اسجدوا لآدم

اوشبو سوزه بر مثل ایدم بینه
سیر ویره بو مثل دکلا بینه

دکله ایمدی نیجه در ایدم عیان
کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان

چون دیلر بنا یاپار خوش سرای
اول سرایه تا گیره یوخسول و بای

صورتن ایلک باغلر اونک فکر ایله
طاش و آغاج کرج اونک لوح ایله

چون سرای ایستر که بنای کوره
کندوسی ایلایینه فهمی ایره

جهد ایدوبن کوره هر بنای اول
پس بو کز ایستر بولاماز دوغری یول

چاغرور که دوغری یول کوستر بنکا
تا وارم اول دوغری یولدن بن سکا

قوله تعالى اهدنا الصراط المستقيم

ایدر اول بنا سنی بن ایلدوم
فکر ایچنده بر معلق سویلدم

اول دیدم اولدنک کوردم سنی
اول صورتدن کورمیسن سن بنی

سن نکون سن هنوز ایرمیه سن
سن بنی بو حال ایله کورمیه سن

بو کنتفدن اول لطیفه وار که سن
کوروم سکا بولاسن بنی سن

چون ایشتدی اوشبو سوزی اول سرای
دوشندی بنادن ایراغ و قیلدی رای

واردی دوشوب کریجه بو یاندی اول
یعنی که اوندن بوله معماره یول

بینه یول

بینه یول بولمادی اونی کورمکه
طاقتی اولمادی اونکا ایرمکه

بینه ایتدی دوغری یول کوستر بنکا
کیم وارم اول دوغری یولدن بن سنکا

قوله تعالى اهدنا الصراط المستقيم

ایتدی بنا آدمه کل ای آدمه
کیم اول آدمدن کله سن سن نچه

چون اولاسن خوش سرای و خوش مقام
بوله سن معنی اوله ایشنک تمام

چون سرای آلدی بو بنا سوزنی
ویردی بنا النه کندو اوزینی

کرچی طاشی چو بنا یاپدی خوش
اول سرای که ایدر ایدم اولدی اوش

اول سرای اینک صورتیدر بو سرای
کیم بو بنا ایلدی تدبیر و رای

کورمدین بنایی ایدر بو کز بن
هیچ کمالنی کوردی بو کز سنکز بن

ایلدی بنا اونی خوش تختکاه
لایق اولدی اوتوره بر پادشاه

نینه کیم معنی که عقل اونی سوزر
بیلیوبن اول کیمیر و عقله ایرر

ایشید ایمدی ایدیم شرحی ایله
کیم بیله سن بو ایشی قیلدن قیله

ایلک دونر معنی مرکب جنکنه
رنکینی قوردونر اونک رنکینه

اونک ایچندن دیلر عقلی کوره
قانی اول عقل ایو بینه فانده ایره

قیغرور عقله که یول کوستر بنکا
تا وارم اول دوغری یولدن بن سکا

اهدنا الصراط المستقيم

عقل ایدر که اول سنک دوغری یولنک
آدمی کونکلنده در کشور حالنک

حبس ایچنده اولدو غنچه سنک سیرن
بللو بیلکل کورمیه سن دوست یوزن

بو عقلدن معنی چون الدی جواب ... اول جوابی کندویه کوردی صواب

حبس ایچنده کلدی بو حرف اوینه ... یعنی کوره عقلی اونده سیوینه

معنی بو کز حرف ایچنده ایرده دی ... یعنی عقله ایر مکه یول ایستدی

حرف ایچنده بینه عقلی کورمدی ... چوخ اوروندی مقصودینه ایرمدی

بینه ایتدی دوغری یول کوستر بنکا ... کیم وارم اول دوغری یولدن سنکا

اهدنا الصراط المستقیم

عقل ایتدی معنیه وار ادمه ... بولدا نس اولغل اول انسله اوله

اول نفسنده چون دوتاسن وجود ... سنکا خلق اوندن قیله جمله سجود

اول نفس یول ایلیه حقدن سنکا ... اوندن اول یولدن کله سن بنکا

چونکه معنی الدی عقلنک سوزینی ... وارتدی اول حرفدن بوکزکندو اوزینی

یعنی دیلده سویلنور سوز اولدی اول ... سوز ایچنده بولدی عقله دوغری یول

حرف ایچنده معنی یول بولمازایدی ... عقله نیجه وارهسن بیلمازایدی

تا کلیم اولمایچه حرف حرف ... اولمادی هیچ کیمسیه بو معنی حرف

یعنی کیم آدم دیلندن بولدی یول ... بو عقلدن وارمغه بر عقله اول

پس بیلنک کیم آدمیدر کارگاه ... آدمیدن اکلنور اول پادشاه

اول امرکیم حقدن ایرمش ایدی ... ایله سان کیم اولدم اول اولمش ایدی

اولدی اونده اولدی معدنده دری ... تیراغی کان ایلین اونک بری

اولدی معدندن بینه بولدی حیات ... اول حیاتدن بتدی بو جمله نبات

بینه اول امر اوتس نباتلرده اولو ... دیریلور بو کز وارور حیوان اولو

اولدی حیواندن اولدی ادمی ... سلطنتله دوتدی جمله عالمی

بو کز آدمده اولیجک مطلقا ... دیریلوبن وصل اولنسر اول حقا

اونده وارب تولنسر کلمز دیله ... آدمی اولدر که بو رمزی بیله

امره ایردی امریله بولدی بقا ... اصلی حقدندی بینه ایردی حقا

کیمسنجه اشبو نسن اودن تمارم ... اولمادی حضرت اونکا ملک و مقام

بو حکایت یول اری وصفی دررر ... سوز دکل درسوزلرنک اصلی درر

جمله کندو حالمزدر اید یلین ... اکلیه بولی وارب حالن بیله

آدمیلق کی اولومنزلدرر ... حضرته یولاق یاخون محفلدرر

هر که کیجدی ایلرو اول بولدی حق ... کندی کندو وارلغی ودولدی حق

اولکه دوندی کیرو حیوان ملکینه ... صونک نفسنده میلی اول عمر ایلکینه

کیرو حیوانه نباته کتدی اول ... حضرته قانده ایرر باغلندی یول

چون کیرو میل ایلدی جان و کوکل ... رد حضرت بیل اونی بیلمه قبول

عاشقه شولدر تمنا کیم جلیل ... کندویه اوله بینه کندو دلیل

قومیه اول بزی کیرو دونمکه ... سارماشوبن دنییه اکلنمکه

دنییه قویوب جان کوکل عشقه اوة ... کندو دوته النه عشقی کندوته

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل ... کندو عشقنکدن بزی ایرمغیل

رحمت ایله دکلینظر جانبنه ... سن ایرور بو بلارمعنی کانبینه

کل شیء یرجع الی اصله

الباب السادس فی السدسی

باب التنجیده بواون داستان — معلوم ایلر التی لری بی کمان
کیم یاراتدی چون جهانی پادشاه — التی کونده اوردی بنیاد اول اله

داستان اول از باب ششم حکایت در آفرینش عالم که باری تعالی عالم را در شش روز آفریده است قوله تعالی خلق السموات والارض فی ستة ایام

~~بنه کلدی کو نکلمه بر وصف حال — کیم بو حالدن اچیلور قرب وصال~~
~~جمله وشوارالیشری اونکرین سونکا — کلی آسان ایلیه بو حال سکا~~
ایلک سکا بیلمک کرک کیم اول کریم — نیجه یاراتدی جهانی اول حکیم
نیجه کیوردی عدمدن عالمی — نیجه عالمدن سوردی آدمی
یری کوکی نیجه دوزدی معتبر — دنکلا ایمدی نیجه در ایدم خبر
کن دیدی قدرت دیلیله سویلدی — اوشبو ملکی یوخ ایکن وار ایلدی
کنده وعلمنده بو ملک اولدی تمام — عرش وکرسی یر وکوک وهر مقام
الا ظاهرده جهانک جسمنی — التی کونده اوردی اونونک رسمنی
عرشی دوزدی کوکدن اول ابتدا — بنه آخراونی قیلدی انتها
کعبه ایلک یرده بنیاد ایلدی — بنه صنکره اونی آباد ایلدی

قوله تعالی ان اول بیت وضع للناس للذی ببکة مبارکا

چون یراتدی یر کوکی اول پادشاه — کورکه نه قیلدی ونیتدی اول اله
یره کوکه التی کون ویردی زمان — هم داخی التی بیکا اوردی مکان

الیشد ایمدی هر برینک آدینی — کیم بیله سن اوشبو سوزنک دادینی
اول مکانینک برسی مشهوردر — کیم کونش اوندن دوغار آیدین ویرور
بری مغربدر که کون اونده باتار — اول باتیجک فاره کون ملکی دوتار
برینک آدی جنوبدر مختصر — کیم حرو هر دم مبدم اوندن اثر
برسی معروف آدی در شمال — دورت مکاندر دورت بیکادوندی
دورت مکاندر دورت رکندر دورت بیکا — دورت دیواریدر جهانک کورسکا
ایله اولسه عرش اونک سقفیدر — هم داخی بو فرش اونک صحنی دور
باغلدی اوش شش جهت اولدی تمام — سقف وصحن ودورت دیوار وخوش مقام
پس بو دنیا برا اولدی کی اولو — اوا ایچی نعمتیله عبرت دولو
سقفه باخسنک طویدالو عبرتدرر — صحنه باقسنک دویدور نعمت دورر
چون بو ملکی بیله دوزدی اول اله — ایلدی مخلوقیچون خوش تختگاه
ویری بیدی مخلوقی کیم کلدیلر — دکمه بیری بر دیلکده قالدیلر
هر برین بر نسنیه کوش ایلدی — اونک ایله کونکلینی خوش ایلدی

قوله تعالی کل حزب بما لدیهم فرحون

کیمیسی اول عبرته قالمشدرر — کیمیسی اول نعمته دالمشدرر
کیمی دوتمش دون وکون عبره قاوار — کیمی دورمیش علمیله حکمت سور
کیمیسی مشتاق حقنک نورینه — شیله که کویمز بو کوندن یارینه
کیمی شیله غرق اولوبدر دنیه — هیچ بیلمازکه نیدو بن نیلیه

تکال

دیمه سین حق باغلیه مبتدر اینه / کیمسه دیمز اونکا اول اینده منتهیه

کنداوزی کیزلو کیمسه کوره مز / کیمسه اونینک قدرتینه ایره مز

قالدی العین بر کوک اونینک بیلمدی / آی و کونتش بوکرو شوبن بولمدی

عرش و کرسی و قلم بیلمز اونی / بر بریندن سورشولر کیم خانی

یدی یولدوز پس اونینک حکمنده در / الا بیلمزلر که حاکم قانده در

شول مقربلر که وار در طاپوده / شیله سرکردان قالوبدر قاپوده

بربرینه جمله کوک اهلی سورار / اونی بیلماکه کیمنینک عقلی ایرر

چرخ اونی بیلمکده بر سرکرداندر / اونینک ایچون دورمادین کرداندر

نه فلک حیران قالوبدر اول حقا / قالدی العین کیمسه بیلمز مطلقا

آدم و دیو و پری و قورد و قوش / بو یرو غنده کراتش و کر یوپوش

الا باقوب کیمسه کورمز کوز بله / سویلیشوبن ایرمزلر سوز بله

نی دل ایرر اونکا نی بو عقل و جان / نی زمان وار نی مکان وار نی نشان

ششجهت کیم اوردی بو خلق ایلدر / یوخسه اول بو ششجهتدن خالیدر

کلی فارغ در بو ملکدن ذاتیله / ثابت اولدی اوشبو سوز اثباتیله

لیک جمله مخلوقات اوندندر / امری اونینک جمله خلقه جاندر

کون اونینک امری ایله هر کون طوغار / یر اونینک حکمی ایله دوتدی قرار

یل اونینک حکمیله اسر دورمادین / سو اونینک امرندین آخار دنکمدین

هر یر اولمش که وار اونسیز دکل / نه که هر بر بدن جانسیز دکل

الا اونکا

الا اونکا کیمسه نینک ایرمز الی / جمله سرکردان نبی و هم ولی

یر و کوک اونینک ایله قایم درر / اول منزه باقی و دایم درر

صنع در خلق کوردوکی صانع دکل / اونی سیون صنعنه قانع دکل

ششجهتدن نسنه کیم خالیدر اول / پس اونکا کیمسه نیجه سی بوله یول

ایلتمدی اونکا ایرمک نیجه در / کیم بیله پس بو حکایت نیته در

ششجهاتی سنداخی یقینک کرک / یعنی بو اندیشه دن چیقمنک کرک

ساغ و سول و زیر و بالا پیش و پس / اوشبو فکری کند اوزونکدن کس

کونکلنکی جمع ایلیوبن باخود آی / تا مکر وصلت بولاسن باخدا

انکلینه بو قدر سوز طایدورر / کونکل اولسه کیمده سوزی طایدورر

یوزی تیراق عاشقنینک اول کیمسه / کیم بو سوزی جان ایچنده دنکلیه

جان کونکل ویریش اولا کلی حقا / حضرتنه کوز ایرمدین دوغری بقا

عشقین آرتور عشقیله دیکلانینک / دنکلیوب سوز معنیسین انکلا آنینک

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / رحمتنکدن بس بزی آیرمغیل

داستان دوم از باب ششم حکایت میکند که آدمی زاد در زندان ششجهت محبوس شده اند ازین مستخلص نمی توانند گردید ضرورتا رونده کان حضرت طریق دیکر باید جستن بدان طریق بحضرت ربوبیت پیوستن انرا بیان میکند

ینه کلدی کونکلمه بر وصف حال / کیم بو حالدن آچیلور قرب وصال

جمله دشوار ایشلری اونکدین سونکا / کلی آسان ایلیه بو حال سنکا

ایرکه سن مقصود تنکا بو حالیله
کیم بو حالی حاللنورسنه سنک بیرزن
دنکله ایمدی ایدیم اول حال بدر
شش جهتله باغلودر هر آدمی
کرنیچه که حضرت انکا ایره در
الا بو خلقنک الی ایرمزاو تنکا
بدررا اول شش جهاتی باغلیان
التی بیکا التی سنه پرده در
بیری معدندر نبات درهم بری
بیری حیواندر بیری انساندرر
بیری اصلنک بیری فرعنکدر عیان
ایشتد ایمدی ایده یم تفصیل ایله
اولی معدندر اول پرده ننک
مقصود او معدن دیمکدن نیه آیمش
باغلیو بدر اول سنک ساغ یانینکی
زیرا ساغ الدر جهانده کسب ایلی
چون سنکا التون کمیش ساغدن کلور
پس سنک ساغ یانینکی باغلابدر اول

شاد اولاسن دولت و اقبال ایله
بی حجاب اول کوره سن دردو سنی بوزین
تا بیله سن بو حکایت نیته در
اونک ایچون حضرته ایرمز دمی
هر نیچه حالده که وار در کوره در
شش جهتی باغلانوبدر کورسنکا
دنکله ایمدی ایدیم بیکل عیان
ایده یم اول پرده لر بر کورنکز
ساغ و سولدر بو ایکی پرده بیری
اونکده سونکده هر بری بر ساندرر
زیر و بالا یرلری بللو بیان
کیم بیله سن بو ایشنی قیلدن قیله
اونک ایله باغلنوبدر ساغ یانینک
یعنی معدندن بیتر التون کمیش
حضرته وارماغه قویمز جانینکی
ساغ الیله ایشلر اولور کسب اری
سنی قویماز حضرته مانع اولور
ساغ تمام اولدی و بوکز قالدی سول

ای بر

سول بیکا باغلب دوران پرده بدر
هم نباتدر بریسی اول پرده ننک
اول نباتدن مقصود منم بدر دیم
پس نباتننک یکرکی بونلاردور
هر نه که انبار اوور سنک ونیده
باغلیوبدر اول سنک سول یانینکی
بوکرین سونکده کی پرده بدر
اول یانینک حیوان دوتوبدر مطلقا
یعنی حیواندن خلاصه یکرکی
کورسنکا بیکلر منیر سیران اید
اول دوتوبدر پس سنک سونک یانینکی
کلدوک انسانه بو کرکورنه ایمش
یعنی بو انسان دیمکدن ای بکوم
بونلار ایکیسی کیشیه فارشودورر
پس سنک اوکونکی باغلایبدر اول
ایشد ایمدی بوکرین اصلنک کوکنک
یعنی اصل کوک دیمک مقصودندر
اول کوکنکدر سن بوداغی سن اوننک

دنکله ایمدی اولداخی کیم نیچه در
اونک ایله باغلانوبدر سول یانینک
ار یا بغدادر که ایدرسن سیم
اونک ایچون خلق اونی انبار اورر
پرده در حقدن بیکا اول ای ده ده
حضرته وارماغه قویماز جانینکی
کیم بیله سن بو حکایت نیته در
سنی قویماز کیم وار سن اول حقا
آت فانز در جمله حیواننک یکی
خوش بیدکلر قوللار آر دیچه بدر
حضرته وارماغه قویماز جانینکی
اولداخی نه دریری قاندا ایمش
قول قرا او اشدر بو سوزده دیدوکم
جانی قویماز حضرته یولن اورور
سنکا ویرمز حضرته کیتمکه یول
سول کیم اونک فرعی سن کوکینک اول
دیلک او شبو سوزده آتا انادر
باغلایبدر او سنک آلنینک یانینک

اندیشه سندن کیچه مرسن حقا / پرده لوکوز حضرته بیحجاب لقا
پس سنک اونده داخی ایرمز الینک / حضرته کیت مکلکه بو خدر یولنک
قالدی بو کز یالغوز سین اوتینن یاتونک / برایشت کیم پرده سی نیمش اونونک
بر بوداق در اول یاتونک ماغلاب دوران / پرده اولوب سنی حقدن ایران
بر بوداق دیمکده مقصودم بدر / یعنی اوغول قربنکا پرده دورر
سنی قویماز که وارسن اول حقا / شیله بکل دشمنکدر مطلقا
تنکری خود ایدر سنکا سوزغا بتین / فاحذروهم دیدی اوخنک ایتین

قوله تعالی انما اموالکم واولادکم فتنة عدو لکم فاحذروهم

دشمنونکز در خذر ایلینک دیدی / نیچه یول الین بولار یولدن قودی
پس سنک اسقون یاتونک بغلابدر اول / سنکا ویرمز تنکریا وارماغه یول
التی نسنه جاننکی اوش قابلادی / التی بیکا سدی محکم باغلادی
شیله محکم سددر اول التی نسنه / کیم یخاما دی اونی هیچ کیم ایسه
قصد ایدرسه اونی کیمسه یخمغا / چاره یوخدر کیمسه نه خوب چیقمغا
گرنیچه که دکمه سی بر پرده در / الا باقسنک قاموسی بر پرده در
قانقی یولا چاپیورسن ای ولی / التی سی برگزده باغلار اول یولی
التی سین برگزده کیم ترک ایده / اوش بو سدلردن چیخوب کیم کیده
شیله در بو سدلرنک اغیار لغی / کیم چاپدر یو خلوغی هم وارلغی
کیمده که وارقیقو سندن غرق اولور / اونده که آرزو سندن خار اولور

بوخ

وارلغی هم بو خلوغی دخ پرده در / حالنگا باخ کیم نیجه سن اول پدر
اوشبو حالده باغلودر خلق قاموسی / فانی بس اول ارنینک ناموسی
حیف وکلمی پرده آزدیده دورا / پرده لوکوز دوست یوزین نیجه کوره
چون یولنک باغلودر اول التی بیکا / ششش جهتدن واردمرسن اونکا
ایمدی پس مونده برایش قیلماخ کرک / ششش جهتدن آیرو یول بولماخ کرک
زیرا الله ششش جهاته کیرمدی / ششش جهتله کیمسه اونکا ایرمدی
ششش جهتدن ایرو یول واردقی / اول یوله کیرکم بوله سن اول حقی
ایمدی چون بو یولدر رنیمک کرک / اونیکا سیز کونکلیه کیتمک کرک

یول

کانها کوکب دری توقد من شجرة مبارکة زیتونة لا شرقیة ولا غربیة

کیم وارسن اول بیکادن تنکریا / اولا اوندن جمله الیشنک بی ریا
سانغ وسول وفوق وتحت ودیش ایس آنیس / یو خدر اوندو ندر اول یول اودی
اوینی کونکل قومسلاردر اونینک / تنکریا دوغری یولنک اولدر بسنو
بر کونکل وارکیم اولاشمشدر حقا / بی حجاب اول دوستی کوردی مطلقا

قوله علیه السلام من القلب الی القلب روزنة

بر کونکل وارکیم اونکا ایرمیش دورر / یعنی کیم اول کوره نی کورمیش دورر
کورسنک کونکلنک بولاردن قانقی در / بو ایکی دن آیرو کونکل سونفی در
یا کونکل او حضرته ارمیش کرک / یا ارنه کند اوزین ویرمیش کرک
ایمدی کل سن ایرده کل بر حالکینکا / حال ایجنده ایرده بر بو کونکلی

گرا اولاشدیلیا حقا کوکلینک بیتون
غم بیله اول شش جهانینگ بندیدین

بر کوکلدن دوستلق ایله دورمادین
با خادو دوست اوزینه کوز ایرمادین

یوخسا گر کوکلینک اونکا ایرمس الیسیم
یا اونی کوکل کوزی کورمز الیسه

کوکلینکی ویرا اونکا کوکل ویرنه
تیراغ ایله یوزینکی اول ارنه

اول ارندن مقصود انکا ایره سین
اول کوکلدین دوست یوزینی کوره سین

کورکو اولا اول کوکل تا کیم انکا
کورنه اول کوزکودین اول حق سنکا

کوره سین اونی عیان اندر عیان
قاله سین اول حمت ایچره جاودان

بوقدر سوز بس دررا انکلاینه
سوزنه آصی ایشیدوب آلمانینه

یوزی تیراق عاشقینک اول کیم بیله
کیم بو سوزی جان ایچیندین دکلیه

هم بو سوزه لایق اوله دیرلکی
یول اریله بتون اوله بیرلکی

کبر و کینه اولمیا اول کشیده
اوشبو سوزدن جان ایچیندین ایشیده

ای چلب سن روزی قلغل قاموبا
کیم قویا کبر و کینی عشقه اویا

داستان سیم از باب ششم حکایت و صفت سالک حضرت عزت که ایزد تعالی در باب عجز و ذل و حیوات معرفت رو یابنده است و آن میوه از شش جهت شش گونه چیزی میرسد از ان جمله ترتیب و تقویت میدهد و باقی شش هلاک و تباهی می نماید و پنج چیز دیگر مانع و دافع آن پنج چیز میشود از آن

وصف حال ایدیم سنکا ای یول ارای
کیم بیله سن نیچه در اول یول ارای

ایده سارم یول ارینک وصفینی
ایله که قلدن قیله سوز اصلینی

یول ارندن

یول ارندن اولیا در مقصودم
اولیادن دیکله ندر مقصودم

اولیا کوکلنده حق جوهر قودی
شیله که کی قیمتی گوهر قودی

کیند اوز یحون اونی گنج خان ایلدی
برالیشت کیم اونک ایله نیلدی

آلتی یولنک اورتاریند ه تمام
اولیانینک کوکلنه ویردی مقام

ساغ و سول و ییش و پس هم فوق و تحت
شول اراده اول کوکله ویردی تخت

شش جهتدن اول کوکله یول کلور
دکمه یولدن برالیشت نه حال کلور

ایدوین کر عشقیلا دیکلار سنک
دکلیوب سوز معنی سین انکلار سنک

ساغ یکاسندن ملالتلر کلور
اول ملالندن کوکل ایشیدن قالور

سول یکاسندن مشقتلر بیشتر
اول مشقتدن کوکل یوزلور ایتر

ایلیندن هم ملامتلر ایسر
اول بو کوکل سیرینی حقدن کیسر

سونک یکاسندن مذلتلر ارر
عزت اوندن کوکلینک تحتین ایرر

آشاغادن ومبدم محنت قویا
ازو ها کیمی کوکل کیجن قیار

یوخاروودن رحمت ایزدورمادین
اوتو تار تحتین بو کوکلینک ایرمادین

بر یکادن کوکله رحمت کلور
بش یکادن مطلقا زحمت کلور

کیم درا اولکه اونکا آفت ایرمدی
کوکلینی حق حضرتیدن ایرمدی

انک ایچون چوخ کیشی کلمز الیشه
نیلسون چون جیجک ایرمز بیشه

ایمدی بو بیش آفته قلخان کرک
لشنه که دردرا اونکا درمان کرک

یوخسا بو کوکل هلاک ایلر بخار
اول سببدن یول اری یولدن یخار

ندر اول قالغان اونکا ایدم عیان
کلدوک ایمدی یول ارینک حالتیدا
یول ارندن مقصودم مرشد دورر
خلق اونینک ارشادنه اوتمیش کیدر
بو مرید صف صف دورر مرشد ایله
دکمه صفنینک یری وار دور باشینه
بر صف اولدر ساغ ایکن دورمیش دورر
بر صف اولدر سول ایکن توتمیش دورر
بر صف اولدر مرشد اوکنجه کیدر
بر صف اولدر مرشد آرتیدن کلور
دورت یانیده مرشدنینک دورمیش کیدر
مرشد دودغی مرید کیم باریدر
بو کزا اول آفتره کلدوک بینه
اول مرید که ساغ ایکن دورمیش ایدی
اول ملالت قلغانی بونلار دورر
دنیه لکی کیشینینک جون کیدله
مرشده جون نعمت اکسوک اولمیا
ساغ ایکن دوران مرید پس ایکی کیشی

کیم بیله سن بو ایشنی بللو بیان
بیر الکیشت که دیلکی نه حالی نه
کیم بو خلقه تنکری یولین بیلدورر
کورکیدرکن تنکری یولنده نیدر
یول ایچنده یولداش اولمیشلر بیله
دیلکه ایمدی یری ندر ایشی نه
مرشد ایچون دنیه ترک اورمیشدرر
مرشد اونی خدمته دوتمیش دورر
یعنی واررایلر و معلوم ایدر
یعنی سونکنجه اونینک دعوت قیلور
مرشد ایله کورنجه یاریغ ایدر
دوغری دورمازسه بیلینک اغیاریدر
بو مرید قلغان اونینک هر برینه
مرشد ایچون دنیه ترک اورمیش ایدی
کیم بو یولده دنیانینک ترکن اورر
پس کرک اونده ملالت یول بوله
یول ایچنده هیچ ملالت کلمیا
مطلقا دفع ملالت در ایشی

ساغ تمام اولدی بو کز کیچ سول ایکن
قانقی آفت قالغانی در اولداخی
اول مرید که سول ایکن توتمش ایدی
اول مشقت قالغانی بونلار دورر
زیره حاضر اولماسا خدمت قیلاین
هر مرید کیم خدمت ایتمکدر ایشی
سول یانینده مرشدنینک پس اولدرر
سول داخی اولدی بو کز کل اونینک صفا
اول مرید که مرشد اوکنجه کیدر
بو ملامت قارشودن کلسه کرک
خود ملالت اول دکل کم غیب اوله
پس ملالت قارشودن در مرشده
قانقی آفت قالغانی اولمش اولار
اول ملالت قالغانی بونلار دورر
مرشد اوکنجه یریوب یول وارن
ایلیگنجه مرشدنینک دورمش مدام
خوش کورکو کلری سیران ایدر
کلی سندن کیدرور بدخوینی

کور مریدنینک قانقی سیدر اول ایکن
ایشید ایمدی ایدیم علمن اوخی
مرشد اونی خدمته دوتمش ایدی
اول مرید مرشده یارانلار دورر
اول مشقت قالغانی در ای کیشی
اول مشقت اونکا ایرر ای فلان
اول سببدندر کانینک یولین وارر
ایدیم تا که بولا کونکلینک صفا
قارشودن دشمن کلورسه دفع ایده
اونی ایدن یوزه یوز اولسه کرک
غیب ایچنده سویلین سوز عیب اوله
اونی اول اونک صف کرک کیم ترک ایده
کیم بولار کلسا کیدر زیا وزخولا
خیر ایشینه خلقی بونلار قوندارر
جمله خلقنینک لطفلن کونکلین کورن
بو ایشنده ابو بان لکمز غلام
چون ملامتلر اوزرین قلغان ایدر
اریدر جمله کونکلر یاسینی

اونک ایچی تندی بوکز کل صوتنک صفا / سونک صفا اولدر که بولا قلبی وفا
کیتدی مرشد بوللار آرد نیجه کلور / یعنی خلقی اول بولا دعوت قیلور
اول مریدلر درغدلت قالغانی / نیجه بولسا ایله سلور خلقی اونی
ایو یا اوزینه مرشدن دوتا / ایو اولسا خوب یاورساطاس آنا
پس غدلت مرشده سونکدان کلور / اول سونک صفا را انکا قلغان اولور
اول مریدلر حالن اوش ایتدم سکا / دورت صفا اولکیم دورمیش ایدی دورتنکا
دوزلوب مرشد ایله دوردی تمام / دورت یانده مرشدنک دوتدی مقام
دفع ایدر بو دورت صفا اول دور آفتی / دوغری الیسه مرشد ایله سیرنی
مرشده دوغری مرید قالغانی در / دوغری اولمازسه بیلنک دشمانیدر
دورت بیکادن شرح حن ایتدم انکلادنک / بو مریدله مرشد ایشین دنکلادنک
کل بوکز اول ایکی بیکا شرحنه / برالیشت تقریری نذر شرحی نه
آشناغادن دمبدم رحمت قوبا / از دها اولور اونی تخندن اوبا
مرشدنک دیرلکی درقالغان اونکا / یوخسا هیچ یوخدر مدد خلقدن اونکا
بو مرید حالندن اونکا آصی یوخ / تکیه قیلانک مریده اوصی یوخ
الاکند ودرلکی دوغرو کرک / کند اوزنده حقه لایق خوکرک
چونکه مرشد لایق اوله حضرته / دیرلکی قالغان اولا اول محنته
دیرلکی لایق دکلسه خود عیان / تختنی محنت یخار بلبل بیان
پس بیلنک کیم محنت آیقدن کلور / دورمیش ایکین مرشدی مغبون قلور

قاموسیله

قاموسیله ساغ اولاجون دیرلکی / دفع اوله آننک له محنت شرلکی
مرشن اول محنت آیروق ایرما / کونکلی باغن هرکز آفت اوریما
ایمن اولا قاموا ایشیدن اول کشی / اولمیا اول هش بیکادن تشویشی
قالدی اوستن یانی بوکز مرشدنک / نه کلور آندن داخی براینسدنک
اول بیکادن دورماوین دولت کلور / حضرتندن خالقنک رحمت کلور
جانی اوزن مرشدنک هم شوق آرز / هم صفا وهم وفا هم ذوق ا رز
جانی آنک معرفت ایسی اولور / جمله ایش آندان کیر واضح اولور
پس بیلنک بر بیکا در دولت یولی / اول یولی آچوغ اولان اولدی ولی
کورسکا هر کیمسه که قیلور دعا / ال کوتور ور یوزنی دوزکوکا
ایستیلر بو خارو قیلدی طلب / بو خارودن بوخارودر اول حلیب
شش جهاتنک شرحی اوش اولدی تمام / معلوم اولدی نیچه ایمش اول مقام
ایش بیلندی ارکرک کیم یول ورا / حق کمی سودیسه یولی اول ورا
عاشقی یم یول ارنیک عاشقی / قویا سون دکه یولارنیک صادقی
سوروزمن نیچه کیم عمر اولا / انشاالله کیم حلیب روزی قیلا
ای خدایا توفیقنک آیرماغیل / ونیه آخر دوغری یولدن ایرماغیل

داستان چهارم از باب ششم حکایت در استقامت شیخ و مرید
که درمیان ایشان شش گونه شرطی محکم است از آن سر ید شیخ است که مرید را
بدان ترتیب تمام میدهد شیخ را در راه راست تقویت بدان میکند و بمقام تامی رسد

بینه کلدی کونکلمه برقچ اوکوت   عقله شربت در بوسوزلر جانه قوت
هم اوکوتدر انکلا یانه هم ادب   هم عطادر یول ارینه هم سبب
هم بو سوزلر شرط و لازمدر سنه   هم داخی کی فرض واجبدر سنه
هم قیلور معلوم مشایخ حالنی   هم داخی ایدر مرید احوالنی
آنی ایدر که مرید ایتمک کرک   شیخله یولدنیجه کتمک کرک
هم مرید له بو مشایخ شیلیه   یول الجیندنیجه درلک ایلیه
اوشبو سوز معلوم قیلور دنکلاینه   دنکلیوب سوز معنیسین انکلاینه
دنکله ایمدی ایدیم مقصود ندر   کیم بیلاسن بو حکایت نته در
آلتی درلو ایش کرک یول اهلینه   کیم اول ایشلر دیرک اولابودینه
چون اولا بو آلتی ایش قایم درست   یول اری بولده اولا چالاک وجست
برلیسی اکسوک اولورسا ایش دکل   اکسوک ایشلو کیمسه یول وارمش دکل
شیخله بو ایش مریدقاتنده در   دنکله قانقی قانقیسی ذاتنده در
اوچی اول اینک کرک شیخده اولا   کیم آنونکله شیخ آنجده اولا
قایم اولا کندو یولنده ایشی   لایق اولا حضرته هر ورزشی
هم مریده در اونک اوچ درلوسی   شیخه لایق اولانک اولدر خوسی
هر مرید کیم فرض اولا بو ایش آنکا   رحمت اولا بولداشی اونکدین سونکا
یعنی بو ایش دیدوکم درلک درر   ایشلمک اول ایشلری ارلک درر
کلدوک ایمدی کور مشایخ حالینی   بو مرید ایله آنک احوالینی

شیخ مریدی

شیخ مریدی کورنیجه دو تماخ کرک   شرطی ندر بیلیوب تماخ کرک
شیخنک اول شرطی و لدر ای کیشی   کیم جلبیدن نه الیسه بخشایشی
قلمیا هرکز مریدندن دریغ   بلکه کیم حق قیلمادی آندن دریغ

تلقین شیخ با مرید

علم و عبرت حکمت و اسرار و راز   توبه و توفیق و طاعت عز و ناز
نه که حقدن فیض اولورسا کندویه   بیدریغ اونی محبینه دیه
شیخنک اول شرطی اوشبودر تمام   بو ایشیله دوتدی کونکلده مقام
هم ایکنجی شرطی شیخنک اولدرر   حضرتا اول کی مناسب بولدرر
کیم بو خلق اورزه باقا خالق کمی   باقمایه هیچ کیمسه یه مخلوق کمی
یعنی کیم خالق کمی باقمق ندر   دنکله ایمدی ایدیم که نته در
باقمیا هیچ کیمسنک اول جسمنه   الا باقا جسم ایچنده خصمنه
باقمیا هیچ کیمسنک اول مالینه   الا باقا درلکی نه حالینه
باقمیا هیچ کیمسنک پیشه سی نه   الا باقا کونکلی اندیشه سینه بلیم

قوله ان الله لا ینظر الی صورکم و لا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم و نیاتکم

اوشبودر اول دیدوکم حق باقیشی   ایشد ایمدی نیجه در خلق باقیشی
خلق کوزنده باقلره عزت کرک   بو خصولینه کیزلینو عزت کرک
خلق کوزی کوکچکلری کورمک دیلر   جوکینی رد ایلیوب ایرمک دیلر
خلق باقیشی بیله درر مطلقا   بو باقیشله کیمسنه ایرمز حقا

پس مشایخ اولدرر کیم اول عیان / تنکری کوزیله باخا بللو بیان
کل بو کرا اوچنجی شرطی کورندر / کیم بیله سن بو حکایت نته در
شول درر شیخنک اوچنجی شرطی کیم / کندو بولنده حکیم اولا حکیم
انکلایا هر بر مریدنک دردی نه / نه کفارت اولورا اونک دردنه
چون بیله هر برینک یرلو یرین / خوش دوتا یرلو یرنجه هر برین
اول بوکی اورمایه که دارتمامایه / آجمیا اول رازی کیم اورتامیا
هر اینک حدین بیله قیلدن قیله / برقیلی اورمایه چون حدین بیله
اول اوچنجی شرطی شیخنک اوشبو در / تنکری بولندبو درلک خوشخو در
کور مریدنک هم نه اوچ شرطی / کیم انونکلا ثابت و قایم دینی
الشد ایمدی ایدایم شرحی ایله / کیم بیله سن بو ایشی قیلدن قیله
کلدوک اول کندو شیخینه مرید / ایده کیم بو در جنید و بایزید
اعتقادی شیله اولا شکسزین / شیخ کوزکوسنده کوره حق یوزین
صورتنده نیجه اعضا وار ایسه / دیل و لوبن هر بری سویلار ایسه
شیخنا حقدر دیا اول قامو دیل / اولمیا هیچ آیروغ آنده قال و قیل
کل مریدنک اول ایکنجی شرطنه / برایشت که نیلیا اول شیخنه
کیم مرید شیخ کونکلینه لایق اولا / اول مریدم دیدوکی بایق اولا
تنکری آنکا نکه دنیا ویردیسه / دنیه انجره الی نیه ایردیسه
هیچ شیخندن دریغ ایلمیا / شیخه قارشو لادیوب سویلامیا

الاکوچ

الاکوچ بتیدوکجه تسلیم و رضا / کیم مکر خشنود اولا اندن خدا
بو مریدنک قالدی برشرطی داخی / ایدیم اونک داخی شرحن اوقی
کیم بیله سن مریدنک حالنی / دنکله ایمدی نیجه در احوالنی
اول مرید کیم یولی دوغریله حقا / بر نشانی واردر اونک مطلقا
اول کرک کیم شیخنه حقدر دیا / حقدن آیرو هیچ ایشی یوخدر دیا
نه که شیخی دیر ایسه حقدن بیله / نه قیلورسه شیخ سوزیله قیله
شیخی آدیچون بو دنیا دادنی / ترک ایده و برک دوتا شیخ آدنی
هیچ بو دنیا دادنه ال سونمیا / تا که شیخی آدینه توز قونمیا
خیری اونک آدی ایچون برک دوتا / شری اونک یولی ایچون ترک دوتا
شیخی سونلر آنک دوستی اوله / هر که سونمز ایسه اونی دشمن بیله
اول کیشی آندن اوله کر تو مرید / لاجرم حقدن اولا هردم فرید
اوش تمام اولدی تمام اول التی شرط / کلسون ایدنک اهل دانش اهل ضبط
الیشلسون بو ایشلری وارسون یولی / بو یولی بیله واران اولدی ولی
ایش بیلندی ایشلیاسی ار کرک / بو یولی وارمانغه کی سرور کرک
چونکه قیله شیخی اول شرطی تمام / پس مرید کونکلی انکا اولدی مقام
یا مرید کیم اول بو شرطی ایشلیه / شیخ کونکلن کلی خشنود ایلیه
چون اولا بونلرده بو درلک صفا / اورتالارنده بتون اولا وفا
حق بولاردن راضی اولا بی کمان / قاله بونلر رحمت ایچره جاودان

یارلغمق بونلره بایق اولا
هم جلب دیدارینه لایق اولا

عاشقی درعاشق اول یول وارنک
یول اچنده اول ریاسیز ارنک

اننک ایچون درمادین فکرنده در
سوزلرین تسبیح اولوب ذکرنده در

قوله علیه السلم من احب شیا اکثر ذکره

اول ارندن حق بیری آیرماسون
دنیا آخود وغی یولدن ایرماسون

داستان پنجم از باب ششم حکایت در افعال بزرگی ششم جز مقصود وحصول آن بغیر آن ششم جز صورت امکان ندارد و علما و مشایخ هم بدان مناسب‌اند که تخم ادب را در دل صادقان میکارند و خلق را بدین چون می آورد آنرا بیان میکند

بینه بر معنی سوزی کلدی دیله
شرح و تقریر و بیان قیلدن قیله

هم علم ور هم مثل ور هم رموز
برا ایشت کیم نه قیلر اول تنکری‌موز

کور نیجه قایم در اننک قدرتی
نیجه دولمشدر جهانه رحمتی

امرنیه باق کم نیجه حاکم دورر
خلقی کور انکا نیجه قایم دورر

نیلسون چون امر الندە قامو ایش
قامو عالم اندن الور پرورش

هر نیه که اول امر یولداش دکل
کندو حالنده قورودر یایش دکل

کیم امردن آیریلورسا آنی کور
نیجه عزتدیا اولدم اولدی خور

بس جلب امری دوتویدر هر ایشی
تک انکا بو خلق تسبدر ای کیشی

اوشبو سوزنک معنیسین ایدم سکا
بیله‌سن مقصود ندر اونکدین سونکا

کیم بیلاسین

کیم بیلاسین مونده معنی نه ایمش
دنکله ایمدی ایدیم نیجه ایمش

آلتی نسنیله بیتر یردن نبات
اوزانوب اول التیدن دوتر ثبات

کر بیری اول آلتیدن اکسوک اولا
هیچ نسنه کلمز اوندن حاصله

النسد اول آلتی ندر ایدم عیان
کیم بیله‌سن بو ایشی بللو بیان

بر ایسی شول اکن اکن کیشیدر
کیم بو اکنجی لک اننک ایشیدر

بیری تخم و دانه در کیم اول صاچا
چون بیتر قدی بنر کیرو بیچار

بیری ده بیراغدر که دانه بکلنور
بیتر اول بیراغ ایچنده اکلنور

بیری سودر که نبات اوندن بیتر
هم بتور ور دوشمنی هم تر دوتر

بیری کنش در انکا تابش ویرور
تابشندن کورنه بخشایش ویرور

بیر ایسی حق امریدر کیم اولدورر
خلقی اول هم دیرکورر هم اولدرر

کر بیری اکسوک اولا اول التیدن
باشارمز نسنه یوزمنک جهدایدن

اکسوک اولسانه اولور ایدم عیان
دنکله ایمدی ایدیم بللو بیان

کر اکنجی اولمازایسه کیم اکه
رنج ایدب اول قاتی یرلرکیم سوکه

وار درر اکنجی تخم بوخدر بنده
نه اکه اول نه کوتوره ای دده

بوکزین بولدی تخم بیراق کرک
تخمی هم اول بیراقه ساچمق کرک

بیراغ اولدی سو کرکدر بتوره
کرسو اولمزسه اونی کیم بیتوره

سو داخی اولدی بوکز کون کرکدی
بیتدی اولالدی ولی باویرمدی

کون داخی کوردی بوکز حکم اله
یاری قیلمزسه قامو اولدی تباه

پس جلب امریله قایم هر مقام / امریله اولمش دررر هر ایش تمام

هر نیه که اول امر بولداش اولا / شول نفسنده قورو ایکن یاش اولا

بو مثلدر که دیدم بربر سکا / دکله ایمدی معنیسن اونکدین سوکا

نیه بنکزر اوشبو سوز معنیسی نه / آچ کوکل کوزینی کور معنیسی نه

چون باغ هر نسنه یه کوکل کوزی / کور بو کله اونکا اول معنی یوزی

اول مثل که ایتدم الیشت نیجه در / کیم بیلاسن بو حکایت نه در

بو مشایخ شول اکنجیلر کبی / اکا بنکزر جمله درلو تربتی

الکی نسنه‌یله بیتر قاموا ایشی / ندر اول الکی بر اکله ای کیشی

بیری کندو کیم انینک استادی در / بو مشایخ دیمک انک آدی در

اول اکنجی یعنی کیم کندو دورر / یعنی الکک هردم انکا خود درر

بیری قواندر که هردم ساچیلور / نیجه نعمت بیتر اندن اچیلور

یعنی کیم تخم ازلدر اول ای یار / شکسیز اول تخم ابدا اوندن بیتار

بیری مؤمن کوکلی در تبراغ کبی / علم الکک هردم انک منصبی

یعنی کیم تبراغ کمی الجاق درر / داش کبی قاتی دکل بو مشتاق درر

بیری حکمت در کوکل اوزره یغار / اول یاغیجی کورکو نکلدن نه دوغار

یعنی کیم حکمت کوکل یغمور یدر / دیدی دوتان جانی انک نور یدر

قوله ان الله یحیی القلب المیت بنور الحکمة کما یحیی الارض بماء المطر

بریسی عشقدر بو کونکله دوشر / درلو علم اندن بیتر هم بیشر

یعنی کیم

یعنی کیم کونش کمی اول بیتورر / جمله خامی اول بیشوروب بتورر

بریسی دولت درر کیم قاموا ایش / اوندن اولور درلو خلقه پرورش

یعنی که اول امر حقدر مطلقا / حاکم اولدر کر بیار کر بیقار

کر بیری بو الستدن اکسوک اولا / اوشبو درویشلیک یولی باطل اولا

نه کیم ایتدم اکنجی حالینی / شوکا نسبت دوت بو درویش یولینی

کر مشایخ اولمسا یول کیم آچا / حق قیلیجن اوروبن ایل کیم اچا

بو کزین وار در مشایخ بیلیا / علمی اولمازسا کیمه نه سویلیا

علمی وار بولماز بو کر دنکلر کیشی / ابله اولیجق نیه قالدی ایشی

کیشی بولدی علمی ساجدی اوستنه / حکمت اولمازسا بیلنک بتمز نیه

حکمتی وار بو کزین عشق ایرمدی / اول کوکل باغجه‌سی بیتمش و یرمدی

عشق داخی ایردی بو کز دولت کرک / سوز مکه بو ایشلری قوت کرک

دولت اولمازسه نیجه مو معزول درر / عاجز و بیچاره قالمش قولدرر

دینی اوشبو التی ایش قایم دوتا / هم عمارت هم داخی دایم دوتا

ایتدم آخر هر برینک آدینی / نیه ایدم کیم بیله‌سن دادینی

هم مشایخ هم علم هم دنکلیان / حکمت و هم عشق هم دولت عیان

اوشبو التی نسنه دندر دین دیری / دین انجنده بردر یکدر هر بیری

نیجه که اول التی نسنه دینده / هر بریسی بردر یکدر ای ده ده

ادلرین ایتدم ایدی بربر سکا / نیه ایدیم دکله کل اونکدین سوکا

هم اکنجی هم تخم هم تو برق — هم سود را اول هم کونش هم امر حق

دنیاسی بونلر درر دایم دوتان — دنیا اهلن دنیاده قایم دوتان

بو اکنجی دنیا ایچره کورنذر — اول مشایخ دین ایچنده شیله در

بو اکنجی اکن اکر تن ایچون — اول مشایخ معنی اکر جان ایچون

بو اکنجی دنیا ترتیبین دورر — اول مشایخ آخرت ملکن بزر

پس مشایخ معنی اکر جانلره — جان فدا اقلماح رواد انلره

اول مشایخلر که کلدی دنیه — بر کور آخر کیم نیه کلدی نیه

هر برلیسی اکدی علم و معرفت — بو اکندن حاصل اولور مغفرت

آخرت زادین بولار در کیم اکر — اکن اولدر که بر ینه منک بیتر

سکیز اکن او چماغ اول اکن ایبابدر — اول اکن لر در که کونکل آریدر

قانقی کونکل کیم آنی بیلمش اولا — قیغودن کلّی بری اولمش اولا

دمبدم عاشق تمنّا قلدوغی — جان و تن ترک ایدباوبی الدوغی

اول اولور کونکلی بولداشلغی در — همتی هم عشق قولداشلغی در

ای خدایا دوغری یولدن ایرماغل — اول اولورلردن بزی آیرمغیل

داستان ششم از باب ششم حکایت در شرح ابتلا انبیا علیهم السلام بدانکه باری تعالی ششش انبیارا ور بوتۀ بلا امتحان میکند چنانکه رسول صم میفرماید که ان الله یجرب المؤمن بالبلاء کما یجرب احدکم الذهب بالنار

هر کیم اول حق عشقنه ویردی کونکل — نه که حقدن کلدیسه قیلدی قبول

قهر و لطف و

قهر و لطف و هر نه که کلدی اوکا — فاموسیین بوتش ایلدی اونکدین سونکا

هیچ اول حقدن یوزین دوندرمدی — اونده که باخمش ایدی کوز ایرمدی

دوغری دوردی هر نه کیم کلدی البسا — اول جلب او نونکله قیلد الیسا

بلکه منّت دوتدی کندو جانینه — اوندن ایردی دردینک درمانینه

دانع ایدم بو سوزه دکلر اینک — دکلیوب سوز معنیسین انکلرانینک

کور جلبنک دوستلری نه قلدیلر — دوستلق ایچره برابیتنه بولدیلر

نیجه شاکر در بولار ابتلارینه — کرچه کلدی واقعه باشلارینه

چون جلبنک دوستلاری خود جو خدرر — نیجه ایدم که حسابی یوخدرر

برقا چیننک تقریر ایدم وصفینی — سویلیم که بیله سن سوز اصلنی

آیروغن اوندن قیاس ایلایه سن — اونونک ایله جاننکی طویلایه سن

کلدوک ایمدی ایدیم مقصودندر — کیم بیله سن بو حکایت نه در

الّتی پیغمبر آز سوز سویلیدی — هر بری بر کون ایچون آه ایلدی

شیله که حجذی توتون اول اهلیه — کوربلشمک نه امیش الله ایله

ایشدا اول آه ایلینلر ادینی — کیم بیله سن اوشبو سوزنک دادینی

بیری ابراهیم ایدی که اوردی آه — ایتدی نیه بر کورم می ای اله

شول کونی کیم نمرود اوداورمش ایدی — اودیانده منجنق قورمیش ایدی

نمرود اودی دوتمش ایدی یریوزی — توتونندن طوتمش ایدی کون یوزی

بایرا او دنک یالنندن بوهوا — طوپطالو اولمش ایدی طاغ و درا

اول اوده آتمش ایدی نمرود منی　　قانده کورم بردخی من شول کونی

سوردیلر که یا خلیل الله دیکل　　نیجه ایدی حالنک اولدم سویلکل

دیدکه اولدم منکا معراجیدی　　پادشه نوری باشمده تاج ایدی

جمله پرده کوتروبن اول جلاب　　کوزمه کورونور ایدی بی حجاب

قانده بولام اولدمی من برنیه　　کیم باجام شیله اونک دیدارینه

برداخی آه ایدن اسماعیل ایدی　　آه ایدوبن اولداخی نه دیر ایدی

دمبدم ایدر ایدی کیم آه آه　　شول کونی قانده کورم ای پادشاه

کیم سنکچون جان وتن قربان ایدی　　ال اباخ باغلوسنکا فرمان ایدی

بوغازمده چالینوردی تیز بچق　　برداخی قانده کورم شول کونی حق

سوردیلر اول دمده نه حالدا ایدنک　　نه ایدی ذکرنک و نه قالدا ایدنک

دیدی کیم معراج ایدی اولدم منکا　　جان و دل وارمش ایدی دوستدن بیکا

حضرته ایرمش ایدم هیچ سنکبیزن　　کوزلرم کوره دورردی دوست یوزین

قانده بولام اولدمی من برداخی　　کیم حجاب بیز شیله کورم من حقی

برداخی کیم ایدی اول آه ایلین　　آه ایجنده زاری قیلوب سویلین

یوسف ایدی کیم آه ای جلب　　برداخی شول کونی کورمی عجب

دیدی م

کیم بالیخی دوشمش ایدم قویبا　　کیدر ایدم قوییی دیبنده سویا

قوله تعالی فالقوه فی غیابة الجب

نه آنام بیلوردی نه آتام　　کیم بیله قاندا دوشم قاندا ایتم

ال اباغ و باش اوتودمش ایدی　　اوشبو واریغ جمله محو اولمش ایدی

کلی یاوی قیلمش ایدم من منی　　قانده کورم برداخی شیله کونی

سوردیلر اول دمده حالنک نه ایدی　　نه ایدنک سن منزلنک قانده ایدی

دیدیکه اول حضرته وارمش ایدم　　بی حجاب اول دوست یوزین کورمش ایدم

قانده بولام اولدمی من برداخی　　کیم حجاب بیز کوره ایدم اول حقی

برداخی کیم ایدی اول کیم اوردی آه　　یونس ایدی ایتدی آه ای پادشاه

برنیه من شول کونی قانده کورم　　یا اونک کبی دمه قانده ایرم

کیم منافقلر بنی دوتمش ایدی　　بغلیوبن دنکزه آتمش ایدی

یوتدی بالغ دنکز ایچنده منی　　قانده کورم برنیه من شول کونی

قوله تعالی فالتقمه الحوت وهو ملیم

سوردیلر نه حالده ایدنک اوندهسن　　کیم انکیچون آه ایدرسن بونده سن

دیدی که اول دوست بنمله یار ایدی　　دون وکوندز کوردکم دیدار ایدی

پس اونک کبی دمه قاندا ارم　　کیم حجاب کیده با قم دوستی کورم

برداخی اول آه ایدن ایوب ایدی　　کیم تغیرلق اوکا منسوب ایدی

ایتدی آه ای پادشاه ایره میم　　برنیه بن شول کونی کوره میم

کیم تنم قینار ایدی دوبیالو قورت　　قاندسه بولماز ایدم قونماغه یورت

یمیش ایدی اتمی اول قورت تنم　　سومکم قالمشدی کیتمشدی تنم

شول کنش که اوستمه دوشر ایدی　　بوپایمدن اول بیکا کیجه ایدی

بوتنم غربال کبی اولمش ایدی | نه دیریدی بللو نه اولمش ایدی
بر داخی بن شول کونی قانده بولم | آنجلاین شاد اولوب قانده کولم
سوردیلر اونده نیجیدی درلکنک | کیمنک ایله بر بکیدی برلکنک
دیدی اول الله بنمله یار ایدی | دون و کوندز باخده غم دیدار ایدی
بر داخی من اولدمه قانده ایرم | دوستی شیله بی حجاب قانده کورم
قالدی برکیشی داخی کیم اوردی آه | حجیبی ایدی دیدیکه ای پادشاه
قانده ایرم بن بنه برشول دمه | کیم ملامت اولمش ایدم عالمه
درلودرلو اولدورلر دی بنی | قانده بولم بر داخی بن شول کونی
کافرالنده سیاستده ایدم | کی عذاب ایجره ملامتده ایدم
سوردیلر اولدم حالنک نیدی سنک | کیم اونک کیمی عذاب ایدیدی جاننک
دیدیکه قارشومده اول الله ایدی | قانده باخسام کوردکم اول شاه ایدی
اول کونی قانده بولام بن برداخی | کیم کورم شیله حجابسز اول حقی
اوشبو آلتی کیشینک حالین سنکا | مطلقا لایق تیزاونکدن سوکا
کورجلبنک دوستلری نه قیلدیلر | ابتلادن بونجه رحمت بولدیلر
پس بیلنک که قهر ایجنده لطفی وار | شونی بیلن قیلدی قهری اختیار
اونک ایچون صبر ایدرلر هر آن | هرنه که اولورسه ایتمزلر اندیشه
اوشبو دیرلکده در اول کرتوار | یولی بیله واردی اول حقه وارن
ای عاشق کرسن داخی بولدا انسنک | شکر ایجنده اول نیجه حالدا ایسنک

کیم اولاسن

کیم اولاسن اول ازلرله بیله | انشا الله کیم حلب روزی قیله
بولد اشش ایله بیری دوعی بازیله | عاقبت شاد ایلیکل دیدار ایله

داستان هفتم از باب ششم حکایت در قهر و دشواری باری تعالی از صفت قهاری خود شش کونه قهر و دشواری از عدم بوجود آورده است که از مرک صد درمرتبه افزون تراست عصمنا الله عن ذالك و تفصیل آن شش بر سبیل اجمال میرود آنرا بیان میکند

بر عجایب وصف حال ایدم سنکا | دوت قولاغنک بر زمان منندن بیکا
کورجلبنک حکمتین کیم نه قیلورر | خلق ایجنده دکلنه ایشلر اولور
کورنه حاللر سورولور خلق اوستنه | خواه دشمانه اولا خواه دوستنه
خاص و عامه دنیده یوخ اعتبار | قانی تیسیا که بیار و که نجار
بوصورت حالنده جمله بردرر | زیرا بو حکمی سورن تقدیردرر
اولو کیچی جمله فرمانندر اونکا | نه لر اولور دنیده بر باخسنکا
کورسنکا کیم بای کیم یوخسولدرر | کیمی بیک درکیمی اونکا قولدرر
کیمیسی جوش برایچرا اوترکولر | کیمی دون کون طورمدین زحمت چکلر
قهر و لطف و شادی و غم دنیده | هیچ صورت وارمی که ایرمزدی ده
هربنه حاللو حالنجه ایرور | حالقنک حکمی دورر حلقه سورر
الا برقاج حکمی وار در خالقنک | کیم کوجن کلی اوزر بو مخلوقنک
اول حکملر شیله دشوار ایشدرر | کیم اولومدن اول آفاتی تشویشدرر

آلتی درلو خلقه کلمشدر بولا   آلتیسی آلتی کونه طوشدر بولا

بلکسون الله جمله قوللری   کیمسه کوسترمسون اول احواللری

دنیا ایچره آلتی حالده آلتی ایش   جمله دشوار ایشدن اول دشوار المیش

دنکله ایمدی هر برین ایدم عیان   کیم بیله‌سن نیجه در بللو بیان

بریسی اوغر طفل اوغلانلره   برییسی دخی کرایکیت اولنلره

برییسی خود قوجالق وقتی اولور   برییسی کور کیم غریبلقده کلور

بری اوغر منصب ایسی بیکلره   بری هم شول کی سوشمش دوستلره

اوشبو آلتی درلو ایش ضرب اولمشدر   بیلنک اولومدن قاتی تشویشدر

پادشه کوسترمسون هیچ کیمسیه   دوسته دشمنه و یوخسوله بایه

ایشد ایمدی ایدیم اول ایشلری   اول اولومدن قاتی تشویشلری

هر برینک شرحنی ایدم سکا   ایشد ایمدی نیجه در اونکدین سکا

اول اول بر کیم طفولیتده در   ایدیم اونی بر ایشد کیم نه در

شول در اولکیم آتا و آناسی اوله   بو اوغول قیز طفل ایکن اوکسوز قاله

کیمی کورسه اونکا قارشو بیح موره   کوزلرندن دورمدین یاشی طاره

بنکزی صارو سایی تیمش دوفی کبی   کیم سوکارو کیم بوشارو کیم قاحر

بالی الجاق و سوزی سوز دکل   سویلیجک کیمسنه قیلمز قبول

هیچ اونکا بر شفقت ایدن کیمسنه یوخ   نیجه دیرسنک کونکلی واردر دخی چوخ

حقدن آیرو خصم یوخدر دنیده   اول یتیملر حالی بودر ای دده

پس بیلنک

پس بیلنک کیم اول اولومدن قاتی حال   کیم طفللقده یتیم اولا عیال

اول بیری ایش کیم ایکیدلکده کلور   شول در اول کیم اول ایکید ایکن اولور

انکنسرین ایر رجلب حکمی اونکا   ایشتوب درمان بولامز دور بنکا

ایشع بولداش چوره اوتورمیش اولور   اورتا یرده اونی حق حکمی الور

قالماز اونده جنبش و نطق و نفس   آلا قالور حسرت و درد و هوس

ای نیجه شادی قیلین غمناک اولور   ای نیجه چوخ آرزولر خاک اولور

ای نیجه ارزوهالر باسدی اجل   ای نیجه‌لر عمرینی کسدی اجل

هرکه کلدی دنییه کیرو کیدر   اول شرابی سربسر جانلو دادر

الا بیلنک کیم ایکیدلکده اولن   اولدرر بو دنیادن محروم قالن

پس حقیقت بو ایکیدلکده اولم   منککر اولمکدن قاتیدر اول الم

اول تمام اولدی بو کز کل بیرلکه   بارخ بر اول بیرلکده کیجن درلکه

نیجه در اونده داخی بو فانی ایش   دنکله ایمدی اولداخی نیجه ایمش

شول در اولکیم پیرلکی وقتی کیشی   صورتینه ضعف ایره قالا ایشی

دنیه‌لکی قالمیا یوخسول اولا   اول سببدن قاپولرده قول اولا

ارته کیجه کیمسه کوره کلمیه   کند و یرسه خلق سلامن المیه

سورمیا هیچ کیمسه حالنک نیجه در   ایده‌لر که بر دیلنجی قوجه در

قوجه که یوخسول اولا اولدر ایشی   اولسه یکدر اینه اولنجه کیشی

پس حقیقت قوجه که یوخسول اولور   شیله در که کونده اول منککر اولور

اولداخی بندی بوگزگل غربتیمه   کورکل اول غربت ایچنده حالیمه
چون کیشی یوردن سودن ایرودو   اوندن اول ایرو ایکن یایرودوشه
بولمیا یار اول واروبن یانه سی   بی نوا اولسه سی یوق سایه سی
توکه حسرت یاشینی ارته کیچه   کیمسه کلوب سورمسه حالنک نیچه
نه قرنداش وارنه آتا آنا وار   قانداوارسا ایده لر کلکانه وار
واره کلکانده یاناسکین اولوب   آشنا قدن کوزکی قان یاش دولوب
انکلیه کلکان ایچنده زار زار   ایده قانی ایشم اوندم قانی یار
قانی کیمسه یاشینی باغلایه سی   اولورا اولسام اوسه‌نه اغلایه سی
قانی بو دمده کرکدی یار بنکا   بو غریبلق حالن ایدیدم اونکا
غربت ایچره سایرولق تیله اولور   قاموبرکزا اولسه اول منک کزا اولور
سایرولق غربتده بس تنکری حقی   منک کراولمکدن قانی دراولداخی
اولداخی بیتدی بوگزگل کلکلکه   برنظر قیل بیک لیک ایچره یکلکه
اول مقامده اول اولومدن قانی انیش   الیشیدیمدی اولداخی نیچه ایمیش
شولدرا اول کیم بیک کیشی مغرول اولا   کیرو کندو قوللارینه قول اولا
هیچ کیمسه دنکلمایه سوزینی   دوندره خلق جملا اوندن یوزینی
نه که دوستی وار ایسه دشمان اولا   اول شکرلر کیم بیدی قان اولا
سورذکی دولت قموکوزدن جیخا   کردش کردون نه کیم یاپدی یخا
خلق قانده قالمیا هیچ حرمتی   حق قانده یوخیدی خود قیمتی

دنیا ایله

دنیا ایله آخرت ایکیسی بیله   معزول اولماخ خجلتندن بخیله
ایله اولسا اولمک اوندن یک اولور   زیرا منصبدن دوشن هر کون اولور
بس بیلینک کیم منصبدن آیرلان   اولدور ردیری ایکن منک کراولان
اول تمام اولدی بو کرد دوستلیغ کور   اوندکی دیرلک نه در براونی صبور
نیشه قانی دراولومدن اولداخی   الیشیدایمدی نیچه درعلمین اوچی
شولدرا اولکیم سوکلو دوستلار اوله   انکنزین اول بربریندن ایرله
بربرینی کورمیه ایرته کیچه   بیلمیه نه ایشده در حالی نیچه
فرقت اودیندن یورکی یاش اولا   دورمدین کوزی دولوفان یاش اولا
آه ایدنده توتولی کوکه جیخ   عشق اودی کیمه توخنسا یخا
یاد ایچک توته اونک توتونی   زاریسی الکلمیادون و کونی
مال و نعمت کونکلنی الکلمیا   قانده اولور قرار ایلمیا
الا دون کون حسرتی اول یار اولا   اوندن آیرو خلق اونکا اغیار اولا
ای نیچه سوکولولر دوشدی ایراق   ای نیچه لر باغرینی یاخدی فراق
ای نیچه شادی قیلن دوشدی غمه   زاری قیلوب آه ایدر دمدن دمه
بلکو بیلینک دنیده یار حسرتی   برغدا ایدر اول اولومدن کی قانی
زیرا اولمک دنیده بر کراولور   الا یاردن آیریلان هردم اولور
بس بیلینک که یار فراقی دنیده   منک کراولمکدن قاتی درای ده
اوشبو الّتی نسنه کیم اونکدین سونکا   تقریر ایدب شرحنی ایتدم سنکا
هرکیم اوغرار ایسه بیکل عیان   تنکرینک خشمی در اول بلکو بیان

کیمسه کوسترمسون الله اونی
داغ و داغش کوترمیه والله اونی

مسکین آدم اوغلانی بس نیلیون
بوقمو درده نیجه صبر ایلیسون

اولا اول حقدن مگر رحمت بنه
یوخسا کیم صبر ایده اونک خشمنه

عاشقنک حالی سیزه معلوم در
کیم بو یول الجره نیجه محکوم در

الا طاقت قانی صبر ایلایه سی
قانی دیل کیم حالینی سویلایه سی

بنه اول حقدن مگر توفیق ایره
یوخسا کیمدر که ایرلمادین دوره

ای خدایا توفیقنک ایرمغیل
دنیه آخر دوغری یولدن ایرمغیل

داستان هشتم از باب ششم حکایت مسکینان بدانکه شش جز از میان آفریدکار دست انکسار و افتقار بر حضرت کردگار عرضه داشتند نیکوترین وخوشترین اشیا گشتند سعادت ازلی و عنایت ابدی یافتند آن تواضع سبب رفع تواضع والله رفع الله

هر کیم اول کندو اوزینی مسکین کوره
حقدن اوکا طورمدین رحمت ایره

هر که دوشدی تبراغه کوتوردیلر
اکسوکی هر نه ایسه بیتوردیلر

هر که کندو اکسوکندن یر بینه
بیتیله اول جمله خلقه کورونه

کندو اوزین اکسوک کورن اولدی تمام
اولولر کوکلنده اول دوتدی مقام

اولکه الجاق کلدی یولی اوجادر
ایشده ایمدی بو حکایت نیجه در

خوش تفحدر اکر انکلار اینک
ایدیم کر عقلیله دنکلار اینک

دنکله ایمدی بو حکایت وصفنی
سویلیم تا بیلهسن سوز اصلینی

چون یرادی عالمی اول پادشاه
کورکه نه قیلدی ونتدی اول اله

یروکوکی دوزدی محکم معتبر
ایه کونه دورمادین ویردی سفر

یر یوزینده سولری قیلدی روان
هم هواده بولطی قیلدی دوان

دوزدی درلو رنکله بو یر یوزین
نقشی اوندن اوکر نور نقاش چین

قدرتیله یری کوکه آسدی اول
یدی اقلیمنک سنورین کسدی اول

درلو نعمت دنیه دولدی تمام
یعنی که دوستلار ایچون قیلدی مقام

نه که وار سه آجی داتلو خشک و تر
ایو یاوز قهر ولطف و خیر و شر

قاموسی آراسته اولمش ایدی
بره کوکه دوبدوزین دولمش ایدی

پس بو کز حق بونلره قلدی خطاب
هم عنایت هم بشارت هم ثواب

ایتدی سیزی دوستلار ایچون ایلدم
بن بولاری رحمتله طوپلادم

حاضر اولنک کیم کلسه در بولار
بونلره ویردم بکا لایق قوللار

هر نه نسنه کیم بولاره خوش کله
اول همیشه رحمتمه طوش کله

اول منم دوستلارمه خوش کلمین
رحمتمه اولدرر طوش کلمین

چون ایشتدی بو خطابی قامولا
یرده کوکده ایو یاوز نه که وار

کوردیلر که حاللری بایق درر
دوست قبول ایتمکلکه لایق درر

شاد اولوبن هر بری سوندیلر
خوش کورب حاللو حالن آوندیلر

الا التی نسنه یوزدوتدی حق
نالش ایتدی کندو حالینه باقا

باخدیلر حاللرینه بولدی عجب
زاری قیلوب ایتدیلر که ای جلب

نه عجب نسنه یاراندک بزنی
شیله و شوار ایلدنک حالومزی

کیم بو حاللر کورمکا لایق دکل — کوروبن کیم قیلیبیر نزنی قبول
چون بولار بیله دیوب ناز ایلدی — نالش ایدب زاری ایله سویلدی
پادشهدن رحمت ایندی بونلره — کندا وزین اول کم کورن مسکینلره
کیمدر الیشت کندا وزین اول کم کورن — حضرتندن اللهنک رحمت ایرن
هر کیم اول کندا وزینی مسکین کوره — لاجرم حقدن اونکا رحمت ایره
ایدیم ادی بیله بر بر عیان — کیم بیله سن بو ایشنی بللو بیان
التی نسنه اولکه نالش ایلدی — زاری قیلوب حاللو حالن سویلدی
هر برینک وصفنی ایدم سنکا — دنکلا ایمدی نیچه در اونکدین سونکا
قدر بیله چون بویری دوشدی — یر یوزین خوش نکلر ایله بزه دی

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا

قاموسینک اوستینه اول حق خلاب — دوستلرم کله دیو قیلدی خطاب
حاضر اولنک دوستلر مجون دیبک — بو خطابه شادی قلدی قامونک
الآیرندی قرارنک اورتدا — بریبوبن کورنه دیدی ای دده
ایندی ای عالملره دولت ویرن — وی قمو مسکینلرنک حالن کورن
سن براتدنک قاموی خوش رنکیله — بن واروب کیمه قیلیم سندن کله
چونکه بو رنکم نیم کیتماسه — دوستلرنک بنی قبول ایتماسیر
قورخارم بو رنکله مغبون قالم — دوست بکنمیه بنی محزون قالم
چون قرارنک اوشبو سوزی سویلدی — نالش ایندی حضرته ناز ایلدی

ایرنبوبن

ایرنبوبن باخدی کندو حالینه — زاری قیلوب انکلدی احوالینه
کورچلبیدن نه خطاب ایندی اونکا — ایشیدا اوشبو حکمتی با نغیل اونکا
الله ایندی سن بریمه ای قرا — سندن ایلایم بزک اول دوستلرا
کورکلو بوزار ایتسن سندن اورم — قاشنده کورزده سنک ایچون جان اورم
قنقی یوزکه بر قرانک وار اولا — نکک کیشینک کونکلی اونده زار اولا
هم داخی اول دوستلره بن خطاب — سنک ایله یازیله جمله کتاب
سن بریما کل که من مسکینلرنک — اکسوکین بیتوریجیم بونلارنک
چون چلبیدن بو خطاب ایندی اونکا — اکسوکی بیتدی تمام اونکدین سونکا
قاریه حق اونده قلمشدی نظر — مصحفی اونونکله خلق انی یازار
هر کیم اول کندا وزینی مسکین کوره — لاجرم اونکا رحمت ایره

حقدن

بر داخی کورکیم ایدی زاری قیلین — بریبوبن کندو اکسوکین بیلین
اونی داخی ایدیم شرحی ایله — دنکلا ایمدی نیچه ور قلدن قیله
شول غریبلیق حالی ایدی بر حسیم — قامولردن کندا وزینی کوردی کم
سونیچک قاموسنه اوله ایاقی — بریبوب زاری ایله انکلدی حقی
ایندی ای لطف ایسی جومرد شاد — سنی قویوب کیمه وارم ای اله
سن سن آخر قامویه دولت ویرن — قامو درمانده لره فریاد ایرن
سن براتدنک قاموی خوش حالیله — بن نیدم دنیاده بو احوالیله
بو قاتی حال کیم سنکا ویردنک بودم — دوستلرنک بنی بکنمزسه نیدم

کیم بکا او غرا الیسه شادا اولمیه هیچ بنم ایچده اول دا داولمیه
کونزیاشنی توکمیه ایرته کیجه کیمسه نه صور مایه کیم حالنک نیجه
چونکه بندن کیمسه شاد اولمایسر دوستلرنک بنی قبول قیلمایسر
اول سننک خاص دوستلرندن ای جلب کر قالام محروم اولوب بنده عجب
چون غریبلق اوشبو سوزی سویلدی یریلوبن حالنی عرض ایلدی
پس جلیبدن خوش خطاب اندی اونکا دنکلا ایمدی نیجه در اونکدین سونکا
حق دیدیکه ای غریبلق دیمه سن کنده حالنکا باقوب یرلمه سن
کیمی سوزسنم قیلم اونی غریب کر دزم ایلدن ایله آج و اریب
جمله خصمندن اونی یاد ایلیم الآبن دوستلق قیلم شاد ایلیم
چون بنم دوستلو غمی شوندن بیله دوستلرم جمله اونکا راضی اوله
تا غریبلق دار تماینجا هر بری خلق ایچنده اولمیا دین سروری
غربته حق چون بو سوزی سویلدی غربت ایشتدی اونی شکر ایلدی
شادی قلدی کنده حالی او ستینه توش اولم دیب یعنی اول حق دوستینه
اول زمان حق اونده قلمشدی قرار دوستلاری بونده آنن غربت سور
هر کیم اول کنده اوزنی مسکین کوره لاجرم حقدن اونکا رحمت ایره
بر داخی اول نالش ایدن نه ایدی یریلوبن زار بله کورنه دیدی
شرحی برله ایدیم اونی داقی ایشیت ایمدی نیجه در علمین اوقی
قهر ایدی اولکیم دیدیکه ای جلیل ای قامو درمانده یه سن سن دلیل

سن سن اولکیم

سن سن اولکیم قامویه ویردنک وجود خلق و لطف و بخشش و احسان و جود
اور ندا قلدنک بنی قهر و جفا قلمیا هر کز بنکا کیمسه وفا
پس قبول ایتمایه اول دوستلرنی اولمیا بندین بنکا کیمسا یونی
کر قالم محروم اول دوستندن بندم آیرلو رسا یاد اولوب خانده کیدم
چونکه قهر اوشبو سوزی ایتدی تمام بر بیوب سکنلکی دوتدی مقام
حقدن اولدم خوش خطاب اندی انکا اللهنک لطفی اونکا دوندی بنه
حق دیدی ای قهر سن دورد نمکل کنده حالنکا باخوب ایرمکل
من سنی دوستلارم توش ایلیم کنده عاشقلرمه الیش ایلیم
کیم بنکا دوغری دونارسه بو نمنی سندن ایلایم بن اونک خونی
بنی سونی سنکله طو یلیم کیم بنکا عاشق سنی خوان ایلیم
چونکه عاشقلر انی بیله کوره پس قهر اوتما خلیقه کونکل ویره
سن یرنمکل که محروم قویمیم دوستلریدن سنی مغبون قویمیم
قهر بله ایتمشدی حق عهد و وفا دوستلره آنن ویرورمونده جفا
چونکه قهر اوشبو سوزی بلدی عیان شادی قلدی کنده حالینه روان
هر کیم اول کنده اوزنی مسکین کوره لاجرم حقدن اونکا رحمت ایره
اول تمام اولدی بو کز بر کور بنه نالش ایدن کیم ایدی بر سور بنه
ایدیم اونی داخی دنکلر البنک دنکلبوب سوز معنیسین انکلار اینک
اول زمان کیم دنیای دوزدی جلب قامونه حضرته قلدی طلب

قلدی معلوم هر برینک یرینی
دوزدی سرلو یریته هر برینی

کوکده یدی یولدزه ویردی مقام
یرده یدی اقلیمی قیلدی تمام

قاموسینک اوستینه اول حق خطاب
دوست کلیر دیو قلمشدی خطاب

یدی اقلیم اونی بیلمیش ایدی
دوستنه قارشو انتظار اولمش ایدی

آلتیسی قلدی بشارت اول سوزه
هر بری بن خوش کلم دیب اول کوزه

اورندا یرندی اول ملک حجاز
نالش ایتدی حضرته قیلدی نیاز

ایتدی ای درمانده لر دستگیری
یر وکوک سندن دولوسندن ویری

سن سن آخر حاکم مطلق تمام
سندن الور نعمتی هر بر مقام

قامویه سن ویردنک اول خوش خلعتی
چشمه ارماغ و درلو نعمتی

بنی قیلدنک درلو نعمتدن فقیر
قامولردن اولیسارم بن حقیر

دوستلرنک بنی قبول ایتمایسر
کیمسنه بنده مقام دوتمایسر

اول سننک خاص دوستلرندن ای چلب
کرقالام محروم اولوب بنده عجب

چون حجاز ملکی دیدی اوش بو سوزی
باخدی اونک اوستینه رب جمع کوزلی

حق دیدیکه سن یرنمه ای حجاز
دوست منکا سندن قیلا ناز و نیاز

من سنی دوستلارمه کعبه قیلام
منکا طابنلر سنکا ویره سلام

هر که سنکا یونلوره شاد اولا
دامواوندن تنی ازاد اولا

سن یرنمه کم بو جمله مخلوقنک
یونیی سنکا قیلم خاص و عامنک

چون حجاز

چون حجاز ملکی بو سوزدن کلدی
حق اونکله نیلیاسین آنکلدی

پس بشارت قلدی کند و حالینه
نوش اولام دیب یعنی حق دوستلارینه

حق اونکله آنده عهد ایتمش ایدی
خوش دوتم دیب بن سنی ایتمش ایدی

آنک ایچون اونده قویدی مصطفی
قبله اولدی عالمه قافدن قافا

هر کیم اول کندا وزینی مسکین کوره
لاجرم حقدن اونکا رحمت ایره

اولداخی تبدی بوکز کلدوک بینه
نالش ایدن کیمدی کند و حالینه

اونی داخی ایدیم بر بر سنکا
دنکله ایمدی نیچه دور اوندین سونکا

اول زمان که قیلدی نمرود عاصی لوق
یر یوزنیده دعوی قلدی تنکریلیق

قلدی تصنیف چخدی کوکلرا اوستنه
آلدی بر اوخ آتدی الله اوینه

یعنی کیم کوک تنکریسین اورماغ ایچون
تنکری نیم دیوبن دورماغ ایچون

اول صبرلو پادشه کورسیلدی
شول ساعت جبرائیله امر ایلدی

ایتدی وار بر بالغ آل تیز کل بینه
بالغی دوت بولعینکا وخینه

نیچه که عاصیسه مغبون کیتمسون
مقصودن بولسون و محزون کیتمسون

شول ساعت جبرائیل اندی دنکزده
یعنی کیم اول عاصینک کوکلن دوزده

آلدی بر بالغ بیته کلدی بینه
قارشو دوتدی اول لعینک اوخینه

وارندی اوقی و براقدی تختنه
واردی نمرود مشغول اولدی و فتنه

بالغ اولدم حضرته ناز ایلدی
ناز ایچنده نالش ایدب سویلدی

ایتدی ای اسکیسن ارنک حالن کورن
وی جکرلر زخمنه مرهم اورن

قاموعالم رحمتنکدن شکر ایدر ز / مونک کوننده جمله سنی ذکر ایدر

نه دیم من حضرتنه نسنه در دم و دیم / سن سن آخر خبیر و سمیع و علیم

اکسوکم یوخ ای چلب دردم اوکش / اولودر دم اول که اولدم اوخه تو تشنا

قارشو و ننکسامتی عاجی اوقینه / کیم ساناناشدی دینده اوشبو قینه

نه کناهلو قول ایدم من ای عجب / مونجه قوللر آرار سنده ای چلب

تنکریدن اولدم خطاب ایدی انکا / ایتدی سن ایرملکل که من سنکا

هیچ بیچاق زخمین داخی کوسترمیم / شول بوغزلنمق غدابن ویرمیم

کندو حالنکله قچن که اوله سن / جمله محفللرده بسمل اوله سن

چونکه دکدی بالغه اوشبو جواب / حالینه شکر ایلدی بولدی صواب

بالغی حق آنده قلمشدی کرام / پس بیچاق اونک ایچون اولدی حرام

هرکیم اول کندوزینی مسکین کوره / لاجرم حقدن انکا رحمت ایره

بربنه کورکدی نالش ایلین / یربنوبن کندو حالن سویلین

انی داخی ایدیم بر بر عیان / کیم نیله سن بو اینشی بللو بیان

دنکله ایمدی نوح پیغمبر ایشین / اول زمانده اول خلایق تشویشین

تنکریدن چون نوح طوفان دیلدی / جمله کفر اهلن هلاک ایتکل دیدی

قوله تعالی نوح رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا

یاوشه قلدی قبول اول نوح سوزین / چیخدی طوفان دوتدی جمله یریوزین

جمله دولدی اول طوفان دن داغ دره / دوردی قرق ارشون سو دیدور زهره

قرح کون اول حوضو نیه دوتدی تمام / غرقه واردی بای و یوخسول خاص و عام

الا اول قالدی که نوحه اوبدیلر / چون چلبنک بر لکمنی دوبدیلر

فانی اولدی آیروغی باشدن آیاق / یوکروشوب قورتولمادی قاشدن آیاق

کیتدی کوز اهلی قرلدی قاموسی / سو یوزنده قالدی نوحنک کمیسی

حال دیلیله اولزمان اول حق خطاب / جمله داغلر اوستینه قلدی خطاب

ایتدی ای داغلر سزه اولسون خبر / حاضر اولنک نوح کمیسی کلیسر

قانقنکزده اکلنورسه اول کمی / اوندن اکسلمیه دوستلرم دمی

اونی سیر انکاه ایدم دوستلرمه / شول ازلدن اتمر ملبس مستلارمه

بوخطابه نکه داغ وار قاموسی / شادی قلدی کله دیب نوح کمیسی

هربری ایتدی کله منده دورا / من اوجایم اول قدم مندده اورا

اورتا یرده جودطاغی زار ایله / نالش ایتدی حضرتنه منک ناز ایله

ایتدی ای ایکی جهانک خالقی / سن یراتدنک جمله اوشبو مخلوقی

قاموسین قلدنک اوجا قلدنک اولو / اورته یرده من ضعیف ایتدن اولو

اول کمی بن مسکینی قانده کوره / قالقی داغ اوجا الیا انکا اره

محروم اولیسارم اوش من نیدیم / سنی قویوب کیمه نالش ایدیم

دیدی حق ایرملکل یاجود سن / منم آخر قاموبه دولت ویرن

چونکه سن کندوزنکی کوردنک ضعیف / بن قیلم نوح کمیسین سکا حریف

آشورم بن قاموداغلردن اونی / عاقبت منزل قلیم انکا سنی

تا ابدسن اول کمیله قالەسن — اول سببدن خوش زیارت اولکن
جو ویله حق اولزمان عهد ایلدی — اونکا اوشبو سوزی اولدم سویلدی
اونک ایچون اونده واردی اول کمی — واروراونکا نیجه بوزمنک ادمی
هر کیم اول اوزینی مسکین کوره — لاجرم حقدن اونکا رحمت ایره
اوشبو آیتی نسنه که اونکدین سونکا — وصفینی شرح ایلدم بربر سنکا
کندا اوزین اکسو کلو چون کوردی بولا — کورکه نیجه دولته اردی بولا
پس حقیقت کندا اوزین مسکین کورن — اولدررا ایرلمدین دولت سورن
کندا اوزین آلچاق کورن اولدی اوجا — ننه که شرح اولدی اوش اوجدن اوجا
هر کیم اول کندا اوزینی کوردی اولو — عاقبت اولدر قالان ایشدن آلو
کیم اوزین آلچاق دوترسه او جالا — دورمدین حقدن اونکا رحمت کلە
هر کیمنک که کونکلی دوغلدی حقا — اونکا خود دعوی حرامدر مطلقا
اونک ایچون عاشقنک دعویسی یوخ — نیجه ویرسانک اکسوکی وردی جوخ
درد و نه درمان مکر حقدن اولا — یوخسا لایق خانی ویرالک بو یولا
ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — خاصلر نکدن ایکسن بیزی ایرمغیل

داستان نهم از باب ششم حکایت در متعجبان و متکبران که در دار دنیا شش چیز آفریدە آفریدگان بر نفس خود عجب کردند و کبر تمام تمام بستند ازان سبب خدای تعالی خشم گرفته ایشانرا خار و حقیر کرده تا ابد الآباد ملعون و خاکسار گشتند کقوله تعالی ان الله لا یحب المتکبرین

هر کیم اول

هر کیم اول کندا اوزینه عجب ایلدی — کندو حالین بکلیوبن سویلدی
عاقبت الله اونی قیلدی خجل — تا ابد اول حالیله قالدی خجل
هر کیم اول کندا اوزینی دوتدی اوجا — دولتی اولدی خراب اوجدن اوجا
هر که باخدی حالینه منم دیدی — رحمتندن حق اونی محروم قودی
فانده که دعوی اولا معنیسی یوخ — اونده که معنی اولا دعویسی یوخ
معنی و دعوی بیله یولداش دکل — دعوی اهلن یادسته قیلمز قبول
دعوی اولدر که اونک کبری اولا — کبر بیله یولداش اولوب دعوی قیلا
اول حقیر اولاکرک کیم عاقبت — اونکا نه دنیا قاله نه آخرت

ذلیل ر

خسر الدنیا والآخرة ذلك هو الخسران المبین

طانغ ایدم بو سوزه دنکلار اینک — دینکلیوب سوز معنیسین انکلار ایا
آلتی نسنه دنیده عجب ایلدی — عجب ایله هر بری بر سوز سویلدی
هر بربینک شرحینی ایدم سنکا — دنکله ایمدی نیجه دراوندین سونکا
بیری ابلیس ایدی اول کبر ایلین — کبر ایچنده دعوی قیلوب سویلین
کبر بیله چون غره اولدی حالینه — بیلمدی که نه کلسیر بولینه
دیدی دنیه آخرت ملکم درر — اوشبو ملکی بندن آلان کیمدرر
شیله مطلق حاکمم من هر اننه — هیچ کیمسنه حکمیه ایتمز نیشته
نه دیلرسم ایشلرم حکمم کیجر — منی الله بر لکندن کیم سیجر
کرد کامینه اونک حکمی روان — باشریدیم من بو ملکی بی کمان

چونکه ابلیس اوشبو کبری ایلدی کندو کوکلنده بو سوزی سویلدی
عرش ایاغنده مقدم اول احد یازدی لعنت نسخه سینی تا ابد
کوردی اول نقشی عزازیل اوخدی جمله کوک اهلی مقابل اوخندی
بونلره کوستردی اول نقشی عیان ایتدی بیلنک ای قوم ملکوتیان
برکیمسنه سیزدن کرک لعنت اولا رحمتندن تنکرینک محروم قالا
غافل اولمانکز بو ایشدن زینهار پادشاهنک کبر لو جوخ ابتلاسی وار
حالی ایتدم اشبو سوزی من سیزه ایتمنکز کیم ایتمدنکدی سن بیزه
قالدی اول سوز شول قراره بر زمان کوردی اونی جمله کوک اهلی عیان
هر بیری اول یازویه باخار ایدی کندوزینک سانوبن قورخار ایدی
الا ابلیس احتیاط ایتمدی هیچ کندو حالینه ظن ایتمدی
منبر اورمیش ایدی وعظ ایدر ایدی بیجبر او ز حالینه مغرور ایدی
کندو حالی کندویه اولدی حجاب بیلمدی که نه قیله سیر اول جلاب
بو حکایت جوخ زمان دوتدی قرار کیجدی اونک اوزره موجه روزکار
تا که الله آدمه ویردی وجود بویروغ اولدی که قیلالردی سجود

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوا اِلَّا اِبْلِيسَ

قاموسجده قیلدی ابلیس قیلمدی تنکری امرین دوتمادوغن بیلمدی
ایتدی منی تنکری اوددان ایلدی اونی توپراقدن وسوودن ایلدی
نیجه اولا سجده قیلم من اوکا خلق ایچنده عار اوله بو ایش بکا

نجه منك

نیجه منک ایلدرکه طاعت قیلورم کیم بیلور اول ایشی که من بیلورم
سجده می کلدی اول هنوز بو عالمه نیته قیلم سجده من شول آدمه
چونکه ابلیس اشبو سوزی سویلدی اولدم الله اونی لعنت ایلدی
اول یازلمش نسخه نینک سری عیان اونک الکیش بیلدیلر ملکوتیان
چون فرشته‌لر بو ایشی کوردیلر کندولر شکر ایتدیلر اونی سوردیلر
عجب ایله چون او جادوتدی شو زینی شیله مغبون ایلدی کندوزینی
هر کیم اول عجب ایتدی شیله اولسیر تا ابد مغبون و محروم قاله سیر
بر داخی کور کیم ایدی عجب ایلین کبر ایچنده دعوی قیلوب سویلین
اونی داخی ایدیم بر بر سکا کیم بیله سن بو ایشی اونکدین سوکا
هود پیغمبر زماننده مکر عاد قومی وار ایدی کی معتبر

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ

دکمه برینک بویی بر دیوار ایدی دنیده هر بیری بر جبار ایدی

وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ

شول قدردی هر بیرینک قوتی کیم الینده موم اولوردی هر قتی
یر کوتورمزدی بولاری دوریجق یومروغی داشدن کیجردی اوریجق
هود پیغمبر جلیل امری ایله دعوت ایتدی بونلری دوغری یوله
دیدی که دونک حقا ای قوم عاد بتلری سنک حقه بغلنک اعتقاد
حقدن آیرق کیمسه یه قیلمنک دابو اولدورر یلوارسی کرجک قابو

اول ایشکده نه دیلر سنک بو اوتور / کونش اوندن دوغار اوندن طولنور

اونک الندن کلور بو قاموا ایش / دون و کوندز قار و یغمور یاغدروش

قوله تعالى يا قوم استغفروا ربكم ثم توبوا اليه يرسل السماء عليكم مدرارا

اوکا دونک کیم هلاک اولمایه سز / بوخسا دنیا ایچره یول بولمایه سز

دیدیلر محتاج بز بوخسه انکا / قورقمز بوج کیم اویاوز بز سنکا

قوله تعالى انا ارسلنا عليهم ريحا صرصرا في يوم نحس مستمر تنزع الناس

وار الکندن نه جیجر سا ایت کل / تنکری اوکنده بو سوزی سن بیلکل

هود پیغمبر یوزین طوتدی کوکه / زاری قیلدی حضرته کوکسین دوکه

قوله تعالى اني توكلت على الله ربي وربكم

ایتدی ای مسکینلرنک حالین صوران / بونک کوزنده قاموبه فریاد ایرن

سن بیلورسین حالمی قیلدن قیلم / سن ویررسین رزقمی ایلدن ایلم

اوش بو کافرلر سنکا اویمادیلر / بر الکونک ایدی کورب طویمادیلر

سن فناقیل بونلری اوندن سونکا / اوقودم کلمادیلر سندن بیکا

چون بو کندی هود کندوزار سین / دیلدی کندا اوزینه حق یارسین

کلدی جبریل و کتوردی خوش خبر / دیدی سن کیت بونلره حق کوندریر

حق دیلر کیم بونلری باشدن باشه / یل ایله یران قیله داشدن داشه

چون ایشتدی بو سوزی هود نبی / ایتدی دورنک یاپنی و یاپی

بز چیقالوم اورتادن کیم حق دیلر / یل الندە فانی اوله عاد دیلر

دیردی

دیردی قومین کیمکه عزم ایلدی / تنکری خشم ایتدی سیزه دیب سویلدی

ایتدیلر تنکری چریسی هیر هیر / بز چریلوز کیم دوراروز تنکره بر

دیدی الله دیلدی کیم یل ایسه / کیمه دکسه بیتر قلجدن یک کسه

اونی دیدی هود کیتدی اشینه / کورنه کلدی عاد قومی باشینه

یدی کون اولدی صوق و اسدی یل / داغ و داشی قیلدی اول یل تیل تیل

انا ارسلنا عليهم ريحا صرصرا الى آخره

عادیلر قاجدی سیغندی داغلره / تنکری خشمندن قاچان خانده واره

یل ایله حق بونلری قیلدی فنا / هود قومی تنکریا قیلدی ثنا

عاد قومین فانی قیلدی اول احد / لعنت ایچره قالدی بونلر تا ابد

هر کیم اول عجب ایتدی شویله اوله سر / تا ابد مغبون و محروم قاله سر

اول داخی ایتدی الیشت امحادی بینه / عجب ایله کبر ایلین کیمسه دینه

شرحی برله ایدیم بر بر سنکا / طوت قوغنک بر دم اوخت بندین بکا

وار ایدی بر وقت بلعام بعور / کندو رضوان اولمشدی قومی حور

زهد ایله تقوی ایدی دایم ایشی / یوقیدی دنیاده آیرق تشویشی

جمله خلق اونکا مرید اولمیش ایدی / ایوادی دنیایه دولمش ایدی

بی حساب اولمشدی خلق اونکا مرید / سن سانیدنک هر بری ترپاید

جمله سجاده نشین و خرقه پوش / شیخ الندن قلمشدی جرعه نوش

هر بر ینه شیخ داتندن کمال / دکمیشدی علم و زهد و عشق و حال

شویله کیم افسون اوقورسه هر بری
بر نفسده اولی اولوردی دیری

شیخ بر کون وشره چیقوب بر یلدزی
اول مریدلر کلدی یوزین سوریدی

شیخ باقدی بونلره ایدر بکا
دنیده کیم بنکزیه اونکدین صوکا

بندن اولو کیمسنه کلمش دکل
کیمسنه بن بیلدوکوم سلمش دکل

ویردی حق قدرت قیلیجین الیمه
کیم اوله کیم قرشو دوره بولمه

کیم اوله بو دنیاده بندن اولو
قامو عالم بنی سومکدن دولو

چونکه غره اولدی کندو اشینه
کورکه نه حال کلدی شیخنک باشینه

عجب ایله اول شیخ دورمشدی مکر
برکیشی کلدی اونکا ویردی خبر

دیدی شیخه موسی کلور بو ایله
چورسنده قرق بنک ارواردیله

صوچیه سو بیمز بو لاره ایچمکه
کلدی اونلر بو ایلدن کیچمکه

کلدی کیم هم یایلیه هم قشلیه
کیم بیله کیم اول بیزه نه ایشلیه

اول بو ملکی بزدن آلور بی کمان
پس مریدلر قاموسی قلدی فغان

شیخ اوکنده جمله اوروب دوردیلر
بر اوغورده بو زیره اندر دیلر

دیدیلر قیلکل دعا کیم کلمسون
کلوب اوشبو ملکی بزدن آلمسون

اول کلورسه بونده خلقی دیرله
قحط اولا و جمله بو قتول قیرله

شیخ بولارنک دیدوکین دیکلامدی
موسایه مدعلیق ایلامدی

بر فقیره واریدی شیخنک مکر
اونکا داخی دکدی بو بیکانش خبر

سوردی کیم ندر بو نه غوغادورر
بصر حقیقت بکا ایدنک ندورر

دیدلر

دیدیلر که موسی کلور بو ایله
کیم بو ملکی حکمیله بزدن اله

ایده رز شیخه دعا قیل دکلز
شیخ بزمچون قیغوسی یوق ایکلز

سیزدیه سیز دیکلیه او شیخ مکر
یوقسه بیزم سوزمز قیلمز اثر

اول سلیطه جوشه کلدی فاقیدی
یریدی و شیخی آیاوه اوقیدی

شیخه قارشو بر چیقوردی خشم ایله
ایتدی تیز دوت ال کوتر حقدن دیله

موسی پیغمبر بو ایله کلمسون
کلوبن بو ملکی بیزدن آلمسون

شیخ ایچنده کبر خود بمش ایدی
اولکه درویشلک ایدی کیتمش ایدی

ال کوتوردی حضرته قیلدی دعا
دیدی حقه حاجتم قیلغیل روا

موسی پیغمبر بو ایله کلمسون
قصد ایدرسه کلمکه یول بولمسون

الله اونک سوزینی قیلدی قبول
قالدی موسی اوده سرکردان ملول

قرق ییل اول تیه یازیسنده یریدی
اوغلان اولالدی یکیتلر قاریدی

قوله تعالى فانها محرمة علیهم اربعین سنة یتیهون فی الارض

بولمادی یول کیم حقیدی یازیدن
بلمدی کندوسی کیمدر از بدن

موسی پیغمبر حقه ناز ایلدی
بو نه حکمت دورو یوبن سویلدی

قیلدی معلوم بلعمی الله اونکا
الشبد اشبو حکمتی با تعییل وانکا

توراتی قویدی یره یرتدی یقا
نالش ایتدی اغلیوب قرشو حقا

ایتدی آدنک انکمیم آیروق سنک
کر ایمانسیز جانن المرسن اونک

کندی اولطعام ایمانسیز و نادن
بیلدونکزمی بو اشنگ اصلی ندن

عجب ایله قیلدی دعا اول نجبه
اونک ایچون کلدی اونکا اول حفظ

هرکیم اول عجب ایتدی شویله اولسیر
تا ابد محروم و مغبون قاله سیر

اول تمام اولدی بو کزبر صورداخی
بن دیم شرحینی سن علمین اوقی

آنکلغیل بر اول داخی کورنجه در
دنکله ایمدی بو حکایت نیته در

برزمانده وار ایدی اصحاب فیل
قال بیلمه بو سوزی سن حال بیل

یوزبنک آرتوغیدی آنلنک لشکری
نیلسون چوق اولمه حقدن باری

قصد قیلدی کیم یقیدی کعبه‌یه
یعنی کیم دوبدوز دوتیدی دنییه

جمله فیل ییتمش دمور کمیشدی
برکینسی سین بنک اره ساتمش ایدی

کعبه یقمق قصد سینه چون کلدیلر
مکه شهرین کلی چوره آلدیلر

پس مجاورلر حقه دوتدی یوزین
حضرته اسمارلدیلر کندو اوزین

مکه قومی جمله قرشو چیقدیلر
هر بریسی بو نینه ایپ تاقدیلر

ایتدیلر کیم برسکا الفیش جیوز
صنعت اهلی رنجبروز هم ایشجی یوز

ایتدی کلدم کعبه‌یی یقماغیچون
کلمدم بن بو قسولی اغماغیچون

کرسیزه دیرلک کرکسه کیدنکز
هر برینکز باشینز راغین ایدنکز

یقماینجه کعبه‌یی من کیتمزم
قورقمنکز سیز بو خصوصده ظلم ایتمزم

ایتدیلر سن برکوکه یاقمزمی سن
کعبه تنکری ایویدر قورقمزمی سن

دیدی من دعوی ایله کلدم اونکا
اول او ایسی کوریم نیدر بنکا

چون

چون بو عجبی ایلدی اصحاب فیل
کورکه نه ختم ایتدی اونکا جلیل

امر قیلدی اول ابابیل قوشنی
بونلرا آلوب کلدی طاموداشنی

وَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ

هر بری بر داشی براقدی براره
ارون و بیلدن کچوب باتدی یره

اول جری اهلی قموا ولدی فنا
کعبه اهلی تنکری‌یه قیلدی ثنا

بیلدوکین اونکا اولدم اول جلیل
ایدر آخرسنکا آیات و دلیل

قوله تعالی فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

عجب ایله دعوی قیلین شویله اولور
رحمتندن تنکرینک محروم قالور

عجب ایله قیلمشدی دعوی اول کیشی
اونک ایچون اول حاله وکلدی ایشی

هرکیم اول عجب ایتدی شویله اوله سیر
تا ابد مغبون و محروم قاله سیر

اول داخی بیتدی بو کزبر کورینه
کیم ایدی عجب ایلیین بر صورینه

شرحی برله اولداخی کلسون دیلیه
الشید ایمدی نیجه در قیلدن قیله

اولزمان کیم پادشه لطف ایلدی
کن دیوب قدرت دیلیله سویلدی

چرخ چرخه کیردی یروتدی قرار
ثابت اولدی یرده کوکده نه که وار

آی وکون بولدی تمامت کوک زیبن
خوش مزین قیلدی دون و کندوزین

هم داخی لون لون درلو چیچک
بیتدی بو یر یوزینه اولدی بزک

چون سولر آقدی دنیزلر قاینیدی
پس قرار ایلمدی یر اوینیدی

بو یرینک بنیادینی اول پادشاه
دنیزاوزره اورمیشدی اول آله

اانتم اشد خلقا ام السماء بنیها

چوکسوتیلدی طاغلری حق بونلره | تاکه بویر دولنمیه قایم دوره

چون دولندی بر خوش طوتدی قرار | شکر قیلدی یر یوزنده نه که وار

پس اولو طاغلر بوکز عجب ایلدی | عجب ایله هر بیری بر سوز سویلدی

ایتدیلر بو یری بیز دوتدوق دولک | دوتمدی یر بیز اونی بونه فلک

قوله تعالى وجعلنا فيها رواسى شامخات

بیزوم ایله دوتدی بو دنیا قرار | بیزه حکم ایتمایسر هیچ شهسوار

قوله تعالى الم نجعل الارض مهادا والجبال اوتادا

بیزوز اول کیم تنکری آزاد ایلدی | بیزوم ایله ملکی آباد ایلدی

آدم اصلی هیچ بیزه حکم ایتمیه | بیزا بیز فرحسکم ایدیلر دنییه

چون اولو طاغلر بو عجبی ایلدی | کورکه الله بونلره نکله ایتدی

بونلره خشم ایلدی اول کارساز | کیتمدی قار اوستلرندن قیش و یاز

کر طبی درکه بولت درکه طومان | طامورنکی وار بولارده بی گمان

نیته کیم عجب اهلینک اولدر نشی | هیچ کیتمز قیغوسی و تشویشی

هرکیم اول عجب ایتدی شویله او بیر | تا ابد مغبون و محروم و مغبون قالیسر

بر نیته عجب ایلین کور کیمدر | اونی داخی بر نیته سوز کیمدی

اول زمان کیم کلدی آدم دنییه | دیلدی کیم دنیده نعمت یییه

ایستدی هیچ نسنه حاضر بولمدی | نیلمک نیتمک کرکدر بیلمدی

پس بونین دوتدی حقا نازلیغی | ناز ایچنده تاش ایدب سویلدی

ایتدی

ایتدی ای حق رزقمی ویر کل ییم | هم ایچیم کوستر کلن کیم ایتسلیم

چونکه اوچمقدن چیقردنک دنییه | دی بکا کیم بونده کلن نیلیه

بن داخی اسم اول ایشی ایشلایم | اونک ایله دیرلکوم ایلاییم

حق دیدی وار بوقدیمی ساچ بر تخم | چون بته بر دانه دن بنک بنک دوکه

زرع ایت اولدراک کوتور کیم بیه سن | اونک ایله دیرلکنک ایلیه سن

واردی آدم بوقدیمی ساچدی یره | یعنی کیم رزقین جلب اوندن ویره

بتدی بوقدار آرتدی بوییی ویردی بار | قوپدی طپراقدن و اولدی اختیار

بوینین اکدی یاقدی کندو اوزنینه | پس بوکز عجب ایلدی کندو اوزنینه

ایتدی بنم جمله نعمت سروری | آدم اصلین بن قیلورم پروری

یر وی هیچ دوتمایه نعمت بنوم | دنیده سرور بنم عزت بنوم

بن طوتارم تنده جانی اردمین | بنی استر اولو کیچی دورمدین

بن طوتارم خلقنک ایمانین درست | ای بنیجه چالاک بن سیز اوله سست

هیچ کیمسنه بنی خوار ایلامیه | کیمسه بن سیز کیمسه یه طویلامیه

بن عزیزم خلق ایچنده مطلقا | هیچ کیمسنه بن سیز ایدیمیه حقا

چونکه بوغده کندو اوزین کوردی بوجا | دوغرادی اوراغ اونی اوجدن اوجا

آلتینه الدی دوکن سوردی بره | باش و تن ساغ قویمدی اول سروره

هم دکرمن کور کیم اونی نیلدی | اوزدی جمله وارلقین اون ایلدی

طاش ایچندن قاچدی چقدی او تلفه | هم الکدن کیچدی دوشدی بو غمه

بتندی او ده دوشدی دنیش ارتاسی   اوغرادیسه باری تنکری خاصیسی

یارلغندی باری اول عجب گیناه   اول نفسدن خشنود اولا باد شاه

یوخسه اونی بر منافق یر ایسه   اوندن اونک قورصاغنده ارنیسه

عاقبت شویله اولور بوغده ایشی   کیم بوزن اوندن دوتر کورن کیشی

قنده واردی اول قموغت ای یار   طپراغ اولدی اول گزیده اختیار

قالدی مردار اولدی خوار اول یاروقش   کوره نه عبرتدر آخر اشبو ایش

هرکیم اول عجب ایتدی شویله اولیسر   تا ابد مغبون و محروم قالیسر

پس بیلنک عجب اهلینک حالی خراب   عاقبت منزل اونکا تحت التراب

کیمده کیم ایمان اوله عجب اولمیه   عجب ایله هیچ کیمسه رحمت بولمیه

قنقی کونکلده که وار در کبر و کین   قیلمسون حق بیزه اونی همنشین

هرکیم اونده واردر صدق و صفا   باغلدوق اونک ایله عهد و وفا

عاشق ایدر صدقیله کلدوک بوله   تا که صادقلر بیزه یولداش اوله

عاشق و صادق بیزه یولداش تیز   هرنه کیم الیتر الینک اونده بیتر

تنکری اولردن بیزی ایرمسون   دنیه آخر دوغری یولدن ایرمسون

داستان دهم از باب ششم حکایت در شرح سالک حضرت بدانکه در دنیا بخش کونه منزلست و در هر منزلی محفلی که همه آرایش و الایش خلقند و موانع و دوافع سیر و سلوک پس سالک بعنایت حق تعالی ازین منازل و مراحل کذشته و آن مسافت را قطع کرده و یک یک آن محافل رو دیده

وکذر

وکذر کرده باصل خود می رسند و ماسوی الله را پست و پای زده و صلت کلی می یابد و بیان آن میکند که چکونه است آن حکایه

وصف حال ایدم سنکا دنکلار ایسنک   دنکلیوب سوز معنیسین انکلار ایسنک

هر کذشت بوکه ایدرم سنکا   نه که کوردی کوزلرم اوکدین صونکا

بولم اوغرادی و کوردم کوز ایله   دیمنکز کیم بیزی الدر سوز ایله

والله اونی ایدرم کیم کورمیشم   دعوام اول بر دندر کیم ایرمیشم

کورمدوکم بیلمدوکم دیمزم   الم ایرمزم البته دعوی ایتمزم

هرکه کوردیسه بوبن کوردوکمی   پس قبول ایده نشان ویردوکمی

سوز اونکلادرکه کوردی یولینی   یول انجنده بیلدی کندو حالینی

بیلدی کیم قندن کلور قنجه کیدر   کندو یولنده نیه اوغرشیدر

اوشبو ملکه کلمدین قنده ایدی   یولداشی کیم ایدی کندو نه ایدی

بونده کلدی قنده ایردی منزلی   کیمنک ایله اولدی دون کون محفلی

هم کیچجک بو جهاندن اول نیه   نه کلسیر اول جهانده اوکینه

طانغم اولدرکه بیلدی بو ایشی   اول کیشی در ایستدوکم اول کیشی

یول نشانین اول کیشی سورسون بنکا   بن داخی نه کوردوکم ایدم اونکا

بن دیم اول دنکلسون قیلدن قیله   یولداش اولم تنکری یولنده بیله

اول داخی هم سویلسون بن دنکلیم   اول قدر کیم عقلم ایرا انکلیم

دیلیم ایشتلم بو سوزی طور مدین   بقلم اول دوست یوزینه کوز ایرمدین

دوست بزم درا و بزم در سور بزم
گوز گوده شول کوردو کمز یوز بزم

کوردوگنک یوز کیم و سن بقسنکا
بس سنکاسن خوش نظرلن تیق سنکا

دنکلدوگنک کندو سوزنک هم بینه
دنکلیه ویردو تغیل اق ایدنه

وینکلیه ایمدی ایده یم کوردوکمی
یول ایچنده اول نشان ویردوکمی

بن نه کوردوم بولده نه کلدی بکا
ایشدا وشبو حکمتی با تغیل طکا

اول زمان کیم بن بو تنده یاد ایدم
جمله طورلو قیغودن آزاد ایدم

التی نسنه منصب اولمیشدی بکا
ایده یم اونکدین سو نکا بر بر سنکا

جان کوکل هم عقل و نفس و تن داخی
هر بیری بیر کی غنی دی بن داخی

هر برینک منصبین ایدم عیان
دنکلیه ایمدی بو ایشی بلّلو بیان

جانم اول حق قتنده طورمدین
بقمیش ایدی اول یوزه گوز اریمدین

کوکلم اونک عشقینه دوشمیش ایدی
اول اثردن حیرته قالمیش ایدی

عقلم اونک صنعنه قالمیش ایدی
اول دنکزده کلی غرق اولمیش ایدی

نفسم اونک ایشکنده خاک ایدی
دنیایه ال صونمدق دی پاک ایدی

بو تنم هم دوشمدوکدی قورقو یه
رحمت ایچره غرق اولوبدی اوجیه

بن خود کلی بیر یدم اول بیر ایله
بیله ایشلردم انی تقدیر ایله

اول امر کیم تقدیر ایچره وار ایدی
بن اونکلا اول همیشه یار ایدی

یوخ ایدی بو بنده بنلک اول زمان
نی زمان وار ایدی اونده نی مکان

قایم ایدی کلی او هو نکله بیله
اوندن اولدوق بیز بو نوعه حاصله

کیزلینو

کیزلینو بر گنج ایدی اول پادشاه
دیلدی کیم اچلیدی اول اله

قوله تعالی کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق

بس برآندی قدرتندن عالمی
هم گتوردی عالم ایچره آدمی

چونکه صالدی حق بو خلقی دنیایه
کلدی قالدی هر بیری بر نسنه یه

هر کیم اول گنج ایسندی خود قالدی
اوندن ارتوق هیچ نسنه آلمدی

سوز بوگشندر حالیا کلدم بکا
نیجه کلدم دنیایه ایدم سکا

قاموکلدی بن داخی کلدم بیله
الا گوردوم بولمی قیلدن قیله

گوردم آنی نسنه طوتمیش دنیایی
حکمنه رام ایلمش هر نسنه یی

الی محفل الی منزلده دورور
کیم کلورسه دنیایه بونلر گورور

بن داخی کلدوم صاتشدوم بونلره
چون داخی یول یوق کلن قنده وار ره

گوردم اول برکیشی حکمی روان
محکوم اونک حکمنه جمله جهان

مال و نعمت قول قراوش تخت و تاج
هر کون اونده طوپیوزدی بنک بنک خراج

سلطنت آراسته هم عدل و داد
حکمی کیچمز جبه بیلیش اونده جه یاد

صوردم ایدن نه کیشی در بو کیشی
کیمدن بیله مطلق بو الدی بو ایشی

ایتدیلر سلطان بو در بللو بیان
تنکریدن دوردولتی بیلکل عیان

بن دیلردم کیم کیچیدوم دوتدیلر
نیشن بو یرق دوتمدنک دیب ایتدیلر

کیچمدی هیچ کیمسه بوندن دوتمدین
تا که بو حکم التنه اول دوشمدین

کیچمسم بولدن قالوردم نیدهیم
چون قومزلر نیجه کیچوب کیده یم

پس نی اسمارلدم اول طاپوده
تا دوره قوللغ ایده اول قاپوده

قالدی صورت اول ایشکده قوللوغه
راضی اولدی بایلغه یوخسوللوغه

کیجدم اوندن بن ایکنجی منزله
اوغرادم اونده ینه بر محفله

کوردم اول محفل داخی چالاک و چست
قولی محکم سوزی خوش حکمی درست

نفسه دیرلک اوکرد که خوش کیجه
اله لذت دنیدن ییوب ایچه

بو طبیعت بیله قایم در بیلور
جمله خلقه حالنی معلوم قیلور

چون طبیعت سست اوله دورمز نفس
پس قوش الدن کیتدی وسندی قفس

کوردم اول محفلده بو سوز ایدیلور
دکلدم کوردم بو علمی کی بیلور

حاکم مطلق ایشنده قورخوسیز
هر صورتده حکمین ایشلر قنغوسیز

پس بوکز صوردم که بونلر کیمدرر
کیم طبیعت اوستنه حاکم دررر

ایتدیلر بونلر دررحکمت بیلن
معده ننک رنجن بیلوب چاره‌سن بیلن

بونلره حقدن کلوبدر بو بیلو
اوغریب کیجسا کرک اصلو دلو

من دیلردم که کیجیدم آنکسیزین
پس بو نفسم دوتدی منی کنکسیزین

دیدی که قانجا کیجرسن ای کیشی
یعنی سن انکلامدنکمی بو ایشنی

کیجمکل که موندهدر حکمت تمام
قانده بولسنا ربونک کیمی مقام

کیجمسم بولدان قالورم نیدیم
چون قومازلر نیجه کیجب کیدیم

پس قودم نفسی بولارنکله بیله
نیدیم چون وارامادی منزله

قالدی نفسم اونده شربت ایچمکه
ساغ اولوبن دنیده خوش کیجمکه

پس

پس اوجنجی منزله کیجدم ینه
اونده بر محفل درست کوردم ینه

اسلام اونده بولار دوتمش مقام
کونده بیش کز دیریلورلر خاص و عام

دین ایچنده تختلری کی معتبر
خلقه بونلر تنکریدن ایدر خبر

فرض و سنت بیلدررلر قامویه
حکم ایدرلر اوجماغ و طامویه

امر و نهی و خیر و شر بونلر بیجر
خلق ایچنده نه که دیرلرسا کیجر

اللرنده حجت قران درست
ایشلرنده هر بری چالاک و چست

پس بوکز سوردم بو نه محفلدرر
کیم بو خلقه ایو و یاوز بیلدورر

ایتدیلر بونلار در علم ایسلری
قامودن ارتوق بولارننک اوصلری

کلدی قران تنکریدن پیغمبره
قالدی پیغمبر دیلندن بونلره

بو شریعت کیم بولار ایدر عیان
عاقل اوندن کیجمدی بللو بیان

سندا ایچی کیجمه اگر عاقل ایسنک
بو اولولر سوزینه قایل ایسنک

من دیلردم کیجه ایدم یولومه
قاوشیدم کیرو کندوا ایلمه

عقلم ایدر کیجمه کیل کیم ایش دکل
بو مقامدن کیجمه‌نه کیجمیش دکل

کیجمسم بولدان قالورم نیدیم
چون قومازلر نیجه کیجوب کیدهیم

پس بوکز عقلی قودم اول طاپوده
کیم دوره قوللوغ ایده اول قاپوده

قالدی عقلم اول ایشکده طاعته
قامو عمری منتظر بر ساعته

کیجدم اول دوردنجی منزله باجوق
ینه کوردم اونده بر محفل دورر

ذکر و تسبیح و توکل ایشلری
قالمدق ایروق داخی تشویشلری

دیلرینده دورمادین الله ادی / هر برینک کونکلی دولو عشق اودی
کلی وحدت ملکنی دوتمش بولار / قاموخلقنینک کونکلینی المش بولار
خوش دوزلمش شمع وجمع ارایده / جمله خلق الور بولاردن فایده
منصب اولمش بونلره صدق وصفا / بر بریله باغلمش عهد و وفا
چون بولاری بیله خوش کوردم ینه / پس بولار کیمدر دیو سوردم ینه
ویدیلر اهل طریقت در بولار / بونلر اویردی جلب کورکلو خولار
کیمسه نه بونلاری یاوز دیب کیچمدی / هیچ کیمسه بونلاری قوب کیچمدی
سندا اچی کیچمه که منزل اوشبودر / بومقام اهلن کورورسن خوش خودر
من دیلردم که کیچیدم ایلرو / یول واریدم ایکرودن ایکرو
کونکلم ایدر کیچمکل منزل بودر / اول واروب ایسته دکنک محفل بودر
کیچمسم بولدان قالورم ینه دیم / چون قومازلر نیچه کیچوب کیده یم
پس قودم کونکلی بولار نکله بیله / کیم دوره اول قاپوده قوللق قیله
قالدی کونکلم اول ایشکده صحبته / یعنی برکون کونکش اولم دیب رحمته
پس بوکز کیچیدم ایلنجی منزله / اونده ینه اوغردم بر محفله
کوردم اول محفل داخی کی معتبر / حاللو حاللندن ویرور هر دم خبر
سوزلری کینداوزینی بیلمکدورر / ایشلری کینداوزینه کلمک دورر

قوله علیه السلم من عرف نفسه فقد عرف ربه

دعوی عارفلق قیلورلر دورمدین / یره کوکی سیر ایدرلر وارمادین

جمله عالم

جمله عالم خلقینک کونکلنده کی / کور بوذر بونلرده هر بر دیلکی
تنلری ایله ضعیف وسست حال / کیم بر ایودن حیچه مزلر ماه وسال
جانلری ایله قوی اولمش دورر / کیم بولاردن یر وکوک دولمش دورر
بونلرنینک چون بیله کوردم حاللرین / پس بوکز قیلدم سوال احواللرین
ایتدم ایدنک بونلری کیمدر بنکا / بن بولارنینک حالینه قالدم دنکا
ایتدیلر بونلر دراول عارفلرن / یرده یرر کن یا قوب عرشی کورن
جمله عالم خلقینک شمعی بولار / جانلارنینک بودنینده جمعی بولار
کیچمدی جانی بولاردن کیمسه نینک / کیچمنه بیلکل حقیقت هم سنینک
بن دیلردم که کیچیدم دورمادین / صبرایدامزدم مقامه ایرمدین
جانم ایدر کیچمه موندن یول دکل / بن اهله بو محفلی قیلدم قبول
کیچمسم بولدان قالورم ینه دیم / چون قومازلر نیچه کیچوب کیدیم
پس بوکز جانی قودم اول قومیله / تا دوره کنداوزینی کیمدر بیله
قالدی جان واونده بن کیچدوم ینه / بوکزاردم منزل التنجی سینه
کوردم اونده برقوم یولی عجب / نه سکونت وار بولارده نه طلب
نه بیلورلر کندوینی نه آیروغی / ایشلری نه فسق ونه حق یوبیروغی
دیلرینده قالمدی هیچ نوعه سوز / طاقتی یوخ کیمسه نینک که آچه کوز
هر بریسی یاوی قیلمش کنداوزین / حضرته قارشو دوتوبلار در یوزین
پس بوکز سوردم ینه کیمدر بولار / کیم بو یولده بیله مسکین در بولار

ایتدیلر بو بلار در اول عاجز قالان — یاد تهلقی دنکزده غرق اولان
عجز اویدر قالدی موندە خاص و عام — نیجه وارلق یله ویردی بو مقام
ای نیجه بکرک لرنک بولدی اوجین — ای نیجه زیرکلرنک اوزدی کوجین
ای نیجه سرمایه لر ویردی بیله — ایسی قالدی اوشبو اوده مبتلا
بن دیلردم که کیچیدم اولمادی — طاقتم طاق اولدی جانم قالمادی
قالدم اونده عاجز و حیران و زار — قانی غیرت قانی ناموس قانی عار
قانی تن کیم کوشش ایدم کیچمکه — کندا وزم بو عجز اوندن سیچمکه
قانی نفس که مرکب اولمشدی بکا — اونک ایله جانبوردم دورت یکا
قانی اول عقل و بیلو کیم وار ایدی — عجز اونده چیماغه کی یار ایدی
قانی کونکلم کیم کور ایدی حالمی — اوشبو اودن قورتر ایدی یولمی
قانی جان کیم اوز اتیدی کیچمکه — بو عاجزلق ملکنی ترک ایتمکه
قالدی بونلر قاموسی بندن ایراق — اوش بکا بو عجز اوی اولدی وراق
حقدن آیروق قالمدی خصمم و نی — بس بو کز زاری قیلوب ایتکدم حقی
ایتدم ای درمانده لر دستکیری — یر و کوک سندن دولو سندن دیری
بس سن آخر قالمیشه قوت ویرن — مونک کونده قامویه فریاد ایرن
اوش نیمله یار و یولداش کلمدی — سندن آیرو دستکیرم قالمادی
اول و آخر دلیل سن سن بکا — سننک ایله واررم سندن سکا
سنده چو قدر فضل و رحمت ای کریم — قومیه منی عجز اونده ای رحیم

هیچ مدد یوخدر داخی مندن منکا — کتدی منلک قاموایش قالدی سکا
چون بو زاری ییتدی ذاتکدن حقا — کورکه نه فضل ایتدی اول حی بقا
آلتی نسنه منکا ارسال ایلدی — جمله درلو قالمی حال ایلدی
کلدی بس اولدم غنایت قارشودن — المی دوندی چیخاردی قیغودن
کلدی آردنجه هدایت هم بیله — منی چکدی حق چلب درکاهنه
کلدی توفیق اولدی کی قوت بکا — یولداش اولدی کیتمکه حقدن بکا
بو کز اوندن سونکره کلدی عقل کل — منکا اوکرتدی فروع ایچره اصول
عقل کلدن سونکره کلدی عشق یار — اول کلیجک منی قیلدی شهسوار
پس بو کز دولت ایرشدی شکسیزین — قنجرو با خدومسه کوردم دوست یوزین
اوشبو آلتی نسنه دوتدی الیمی — اول عاجزلقدن چیخردی یولمی
ایلتدی منی حضرتنه بولدم مراد — کوردم اونده فضل و رحمت عدل و داد
کیم اونک عدلینه توش اولمادی اول — حضرتنه ایرمادی یولدن قالدی اول
هر کیم اونک فضلینه همراه اوله — لاجرم منزل آنکا درکاه اوله
وصف حالم اوش سیزه عرض ایلدم — اول قدر که دیله کلدی سویلدم
هر که بیلدی منجلین بو ایشی — دانغم اولدر بو سوزده ای کیشی
هر کیمنک که پادشه آچدی کوزین — آنکلادی حالنی بیلدی کندا وزین
نه دیدم من اول بیلور اونکدن سونکا — رازمی من اونکا ایتدم اول منکا
دنیایه کلمادین اول بیلدی بیلور — یولداشی کیمدی قاندیدی بیلور

هم بیلور که نیت کلدی دنیه / عیب میدر کر کنده حالن سویله
قانده کوچدی قانده قوندی یول ارتی / نه بیلمز کوچدوکی منزللری
یوزی تیراق عاشقنک اول کیمسیه / کیم بو سوزی جان ایچنده دیکلیه
باخمیه بو صورته معنی کوره / دنیایه آلدنمیه دوغری کیده
ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / دوستلریدن سن نیری ایرمغیل

الباب السابع فی السابع والله یقول الحق وهو یهدی السبیل

بویدنجی باب ایچنده اون عجب / داستان وار کیم بولاری اول حبیب
یدی یدی یارادوبدر بو جهان / یدی اندام و یدی قات آسمان

داستان اول از باب هفتم حکایت در تشریح نطفه ستارکان که بامر
امرند بحکم باری تعالی نطفه را در رحم مادر علیحده چگونه ترتیب و ترکیب میکنند
و بعد از آن زادن ترتیب و تقویت چون میدهند ازا بیان میکنند که حضرت

نه بر معنی سوزی کلدی دیله / سن بو سوزدن عشقیله معنی دیله
نیجه که معنی دیلرسن بیله سن / صنع ایچنده صانعه یول بوله سن
صانعنک صنعن کورب بیلدی نیلن / کنداوزندن بولدی آنکا یول بولن
نامه قیلدی صنعی کنز و گنجینه / صنعه باخ کور کنز وندر گنجی نه
چونکه بو علمی بیله سن تمام / پس دوتاسن معنی ایونده مقام
بیله سن اول حق نلر قلمش دورر / نه یراتدی نه ندن کلمش دورر
قانده باخسا معنی لوره کوزلرنک / نه که دیرسنک معنی اوله سوزلرنک

خلقه باخ

خلقه باخ کیم آنکلایاسن خالقی / نتدی کورا اول خلقه امرنک خالقی

قوله تعالی الا له الخلق والامر تبارک الله رب العالمین

دیلدی که یارادیدی عالمی / عالمه حاکم قیلمدی آدمی
ایلک یراتدی قدرتندن عقل کل / کنداوزینه اول اونی قیلدی قول
تنکریلق قیلدی اونکا موبجه زمان / یوخ ایکن بو نه فلک هفت آسمان
ایلدی اول عقل کلدن نه فلک / برو کوک و جسم و جان انس و ملک
یدی قات کوک یدی قات یر ایلدی / یعنی کیم قوللار ایچون یر ایلدی

قوله تعالی والله جعل لکم الارض بساطا

هر برین اسمارلادی پس بر قولا / کیم دورا عقل اونده خوش قوللق قیلا
یدی قات کوکده یدی یولدوز قودی / هر برین یرلو یرنده اوز قودی
کنده امرندن بولاره ویردی ایش / کیم جهانه حکم ایدرلر یای و قیش
زیرا که بونلر مدبرلر دورر / نه دیلرسنک للرنده وار دورر

قوله تعالی فالمدبرات امرا

یوخسولی بای بای یوخسول ایلمک / قوللری بیک بکلری قول ایلمک
بونلرینک حکمنده قویدی اول جلیل / کیم عزیز اولور بولاردن کیم ذلیل
تنکرینک قدرت الیدر پس بولار / کیم ویرورلر خلقه نیک و بد حولار
صورته حاکم قودی حق بونلاری / نیلماکه قویدی حق بق بونلاری
هر برینک حکمنی ایدم سنکا / الشند ایدی نیجه در اونکدین سنکا

ار بیلیندن چون ایر نطفه تمام … انه رحمنده دوتار ملک و مقام

قوله تعالی الم نخلقکم من ماء فجعلناه فی قرار مکین

تربیت ایلکن زحل ویرور اونکا … سوایکن اول قانه دونر کورسنکا

پس بو کز اول مشتری قوت قیلور … تنکری امری برله قانی ات قیلور

دکدی نوبت مریخه قیلدی نظر … اتنی سمکه دوندی بیتدی اعضالر

اونینک آردنجه کونش در بو کزین … کلدی صورت باغلادی دوردی توزین

دوردآی اون کونلک اولیجق جان کلور … یعنی تخت اولدی بو کز سلطان کلور

پس کرک سلطان ایچون عیش و طرب … کلدی زهره شادی قیلدی کی عجب

زهره آردنجه عطارد نازله … کلدی دانش ویردی اونکا رازیله

بسلدی اول التی بولدور آلتی آی … چون یدنجی ای کلدی دوغدی آی

آی داخی ویردی غذاء پرورش … ینه جورندی زحله دکدی ایش

چون سکیز آینده حکم ایتدی زحل … مشتریه دکدی بو کز عقد و حل

باغلمق آچمق ایشیدر پس اونینک … باغلو بولین آچن اولدر اوغلانینک

دوقوز آیدن سونکره بو کز چزدی تاغ … کلدی اوغلان دنیره کوردی دشت و باغ

اول قارانقو یرده اولکیم یردی تنگ … ایله صانوردی که ملک اولدر همان

بیلمزدی بو جهان ینجه و کن … مونده جمعیت نه صحبت ینده کن

راضی اولمش دی که زندانده دوره … قان ایچنده قان ایچوب بیرلک سوره

چونکه اول اودن بو اوه خوشتر درر … پس بیلینک که داخی یک اوه وارر

قانع

قانع اولماز بو جهان نعمتنه … اونده واران وارر اول دولتنه

انه قرنندن چو یکدر بو جهان … آخرت پس داخی یکدر جاودان

آخرت فردوس بو کلخن دورر … اونکا باقسنک بو جهان زندان دورر

هر کیم اول دیرلک سوره لایق اونکا … جنتی ملک ایلیه خالق اونکا

سوز یوکسندر حالی کلدک یولده زه … بر ایشت که نیلر اول یولدوزنره

چونکه طفل اوغلان کلور بو دنیه … دایه اولور آی اونکا ایدن آیه

بسلر اونی دوردآیله دوردآی … پس عطارد ویرور اول خوش رای

بسلر اون یل اولداخی دانش ویرر … مکتبی کورمکنه اونکا ایش ویرور

کلدی بو کز زهره خوش قیلدی طرب … بتدی کونکلده هوای بوالعجب

عشرت و بوس و کنار و عیش و نوش … نفس ایچنده بو هوسلر قیلدی جوش

زهره آردنجه بو کز کلدی کونش … ایله سانکه اول جسد اولدی کونش

دوزدی صورت باغلدی خطی تمام … کورمک ایستر اونی جمله خاص و عام

کونش آردنجه کلور مریخ اونکا … اورماغ ایستر دوتماغ ایستر کورسنکا

بازولره قوت ایلتیق دوتر کلور … اول اثردن غازیلر آلپلق قیلور

کلدی بو کز مشتری قیلدی نظر … شخص اونینک چون جمع ایدر جوخ سیم و زر

مشتری نیک کدخدا القدر ایشی … ملکه مایل اونینک اولور بو کیشی

کلدی آخر کار حکم ایتدی زحل … چون اونکا دکدی صورت دوتدی محل

زیرا کاهل در زحل سر مزاجی … عاقبت اوندن قالور ایشدن کیشی

صورتنك وندندر اول بنمكی
سینه آخر اوندن اولور انیمكی

چون عدمدن كلدی صورت دمبدم
عاقبت وارر بینه اول عدم

الا جان كیم اول حقڭ امریدر
اول بو كیم عمر اونك عمر ابددر

اول تمام اولدی بوكز سن كل آنكا
كندی اوزنك بیلمكه بیلرسنك كل آنكا

كوركه سن صورتمی یوخسه جانمیسن
ملك الجنده قولمی یا سلطانمی سن

سن بو علمی كندی اوزنده كور انی
هر كه بیلدی كندویی بیلدی حقی

قوله علیه السلم من عرف نفسك تعرف ربك

سن سنی صورت بیلورسن حیف اولا
حیف ایمش می قول اولا سلطان اولا

پس حقیقت جان بیلنلر كندوزین
قول ایدندی یدی قات كوك یولدزین

صورت اول یولدوزلرڭ محكومیدر
جمله تن خادم بولار مخدوم بیدر

جان جلالنڭ امریدر یولدوز قولی
امرنه قول ایلدی دیو یلدز قولی

جان اینكسن پاكباز اول پاكباز
اصلنكا دون بی نیاز اول بی نیاز

تن اینك خود اولسیر در تن خراب
قا جان اولسا تن یری تحت التراب

یرده كوكی حق سنكچون ایلدی
هم سنكچون ایلدم دیب سویلدی

شول اصلدن سن سن آخر كیم جلیل
سندن اوترو ابلیسی قیلدی ذلیل

بنده یم كه سن بیلام بن سن سنی
یادوی قیلدنك سن بوله بن سنی

یرده كوكده سن اول آینه و كنك
سن سنكا كل سن سنكا كل دیر او

هر كه دیلر كوره كندو یوزینی
كوزكویه باخسون كوره كندو یوزینی

المؤمن مرآت المؤمن

پس بو عالم كوزكودر بر جنسكا
نه كوررسن سن سن اولسن بو عكسكا

چون بو علمی ویردی حق بو عاشقه
واجب اولدی ایده جمله عاشقه

عاشقی معشوقنه التمك و رر
ذره ذره دیر لب كونشه ییتمك درر

روزی قیلسون دوستلره بو نثر یتی
كیم بو نثر بندر جلالنك رحمتی

داستان دوم از باب هفتم حكایت در بیان آسمان و زمین كه زمین و آسمان بنده و كنیزك خدایند و آدمی بنده زاده وی باری تعالی این بنده و كنیزك را از كافرستان طوعا او كرها مطیع كرد و هر دو را با همدیگر بید قدره خود عقد بست و جمله موجودات از ایشان متولد گشت از ایشان میكند

خالق اولدر كه یراتدی مخلوقی
مخلوقنك اولدر كمانسیز خالقی

یوخی وار ایلاین اولدر واری یوخ
جوخی آز ایلاین اولدر آزی جوخ

اول كتوردی یوخ ایكن بو عالمی
اول بتوردی عالم ایچره آدمی

یدی قات كوك اول یراتدی بی ستون
یدی قات یر اول دوزتدی باسكون

یدی اقلیم اول یراتدی حد بله
یدی دنیكز اول دوزتدی سد بله

یدی كونی یولدوز نقش ایدن اول
یدی كوكه یولدوزی نقش ایدن اول

یدی یولدوزدر یدی كوكلر بكی
یدی سلطاندر یدی اقلیم بكی

یدی كوكده هر نه كه نقش ایلدی
جانلره و تنلره بخش ایلدی

بر ده کوکده نکه وار سانسنده وار … سن سنکا کل بر سنکا کل سن ای یار

قوله تعالی سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم

کورکه سن کیمسن بو یر و کوک نذر … ایشتدایدی بو حکایت نته در
چون یراتدی یر و کوکی اول قدیم … کورنه حکمت برله دوزدی اول حکیم
یوخ ایکن بو یر و کوک اول وار ایدی … نسنه یه اکسوکسیز غنی جبار ایدی
احتیاجی یوخ ایدی هیچ نسنه یه … الا تقدیر اولدی که ملک ایلیه
دولدوره اول ملکنه بو مخلوقی … ایدی کورسنیدی جهانک خالقی
بوخیدی عالم بکلی اول عدم … بو خلوق ایچره کشیلیا ورمشدی قدم
ایله سان بر کاورستاندی مقیم … بر کورا وکنا ینتدی الله کریم
ویروب ایدی علمنی اول بو خلقا … یعنی بو خلقدن دیلر وارلق دوغا
وردی علمی الا که کار ایتمدی … دعوتین علمنک عدم ایشتمدی
کلمدی اونک سوزیله دعوته … پس چلبدن وستور اولدی قدرته
اول عدم بر کاورستاندی فانی … کیم اثر قیلمزدی کیمسه دعوتی
واردی قدرت یخدی کورستانینی … نعره یغما قیلدی کلی خان ومانینی
واردی بر قول برقرا وش کنکستان … اول عدمدن عالمه کلدی روان
بوینه دین تا خدی قدرت بوتنکر … نته که بر یاغی ایلدن قوللرنک
طوغا اوکرها کتوردی طاعته … کنلو کنکسز کلدیلر چون حضرته

فقال لها وللارض ائتیا طوعا او کرها قالتا اتینا طائعین

قول رکوعده دوتدی دوردی کنداوزن … اول قرا اوش سجده یه اوردی نوزن
قول رکوعدن بوینینی قالدردی … اول قراوش سجده دن سبح دوردی
حق تعالی عشق عقدین باغلادی … بر برینه بونلری جفت ایلدی
اول ایکیدن دوغدی بو جمله وجود … کیم رکوعده قالدی کیم قیلدی سجود
یر وکوک آدقویدیلر اول ایکیسنه … قول قراو اشدر بخارسنک اوتسنه
انکلادنکمی که بولار نکدرسنک … بری اتانک بری اناتکدرسنک

قوله تعالی وفی الارض آیات للموقنین وفی انفسکم افلا تبصرون

پس بولارده نه که وار سانسنده وار … بعضیسی جاندا وبعضی تنده وار
کوز کرک کوره اونی کونکل بیله … دنکله ایدی ایده یم قیلدن قیله
یر یوزنده یدی اقلیم وار عیان … عالمه مشهور در بللو بیان
اوش تنکده یدی اندام ظاهرا … کیم اونکله حکم ایدرسن ظاهرا
یدی کوکده یدی یولدز حکم ایده … کیم کورر قاندان کلور قانجا کیده
یدی احکام اولدرر که سنده در … یدی اندام ایچره اصلی جانده در
یدی طامو کیم یر آلتنده قودی … عاصیلر چون دو یدا لودر خشم اودی
یدی اعضانکده هم اول واردر سنک … اونک اولور طامویه لایق تنک
یدی کون وار چوره نور ایل اوکیکای … انسیز اولماز و نیده بو خسوف ماهی
یدی مصحف حکم در کیم جان کورر … دین جهانندن دوغرا ایدین یرر
یدقات یر کیم کونکش قابلب دورر … اشبو سوز جو دسنکا معنی بدرر ظا

یدی مصحف معنیسی وای صف کیم اونک برج و نهادی مصطفی

یدی دوندن آدمی کون قورتاروَ کیم دورارد وستلریری برین کورر

یدی دون یازقتلرندن مومنی یدی مصحف قورتارور هر مسکینی

کیم اونک حکمینه و تارساناداولا یدی طامودن تنی آزاد اولا

نته که کونش نوریله خاص و عام قورتولوردون ظلمتندن هر مقام

یدی کون و یدی یولدوز یدی واد یدی اقلیمی دوتوبدر یدی آد

یدی قات کوکده جمله یارلودر کنده علمنک کندا وزنده کیزلودر

ایمدی کل کندا وزنکا دیر عقلنکی کندا وزنکده اوجی کنده نقلنکی

کورکه سن کیمسن نه در اوش بوجهان سن کیروسندن سنکا ویرکل نشان

بوحسابی سن سنکله ایله کیل کندوراز نک کندا وزنکاسو یله کیل

کیم سنکا سندن یاقون یوقدر کیشی سن سنکا کل کیم بیله سن بو ایشی

کرکلور سن سنکا بللو بیان آچیله سندن سنکا کنج نهان

چونکه اول کنجی بولاسن بیلکه سن حکمیله کلی دوتاسن ملکی سن

ایره سن قدن غزنه حکمنک حقیقه قنده سن اولسونک سنکله حق بیله

یریوزی کوک آلتی براو در تمام اول سنکا کلی اوله ملک و مقام

تاله یروکوک سنکا براوله اول ایراق کوزلادوکن یاخن کله

جمله وارلق صرف اولا خود بر لکه قاموا ولمک و کشور لور دیر لکه

قالمیا هیچ اوکده سونکده قیل و قال بس ولا اولدم بیزه مطلق وصال

نه که

نه که ایسترسن بولاسن سنده سن بیلکه سن کیم شاه سن سن بنده سن

بیکلک و قوللق قمو یکسان اولا نه ایراق یاخن نه این و آن اولا

لا اله الا هو کل شیء هالک الا وجهه له الحکم والیه ترجعون

اورتایردن کوتریله بومن و سن اول دنیکزده غرقه وارده جان و تن

عاشق و معشوق و عشق برحرف اولا کیروکنده معنی سنه صرف اولا

محو اولا بو حرف و صوت و آن و بیاز نته لک سنز کورونه اول کارساز

کنده بی کنده کوره کنده بیله باقی سین ایده منم کلمزدیله

سوزنو کندی مونده اوش دیل اولدیمات غرقه واروی جسم و جان و عقل و ذات

قالدی اول حی و قدیم و لم یزل هم ابد در اول حقیقت هم ازل

عشق ولدی عاشق اولدر معشوق اول نه آنه آخر اندن آنکا وار ورجمله یول

کندا وزندن کنده و یه کند و دلیل کندا وزی کندا وزنیه اولمش خلیل

عاشق ایمدی وارلغنک ویر بو خلقا بو خلق ایچره تا سنکا وارلق دوغا

دوت اونی سرمایه اول طپ درسنکا کندا وزنک صرف ایله کیل کلی اونکا

قول ایکن سلطان اولاسن تا ابد واوی کیتدی واحدنک قالدی احد

موندن ایرر مقصود و هر آدمی روزی قیلسون دوستلره حق اول دمی

داستان سیم از باب هفتم حکایت در تفصیل عمر آدمی که هفت منزل است و در هر منزل کارفرمای الهی ایستاده است و امر عمر آدمی از منزل بمنزل میرسانند آن کماشتکان حال آدمی را از حال بحال متبدل میکرده اند

ای کوڭل کل حکمته طال حکمته | آچ کوزنک باخ عبرته قال عبرته
کورکه اول حق نیلمش در عالمی | عالم ایچره نیجه دوزمیش آدمی
بو بنی آدم که دوندی بر یوزین | نیجه دوتمش حضرته بر کور یوزین
جمله یوز دوتمش اوڭا بی شین و کاف | تسبیحین کوردللر زنده حی و قاف
جمله خلقنک تسبیحی اول حقدرر | اوڭا نیکر هیچ کیمسنه یوقدرر
اولدر آخر مخلوقاتنک معبودی | اونده بولنور هر برینک مقصودی
چون کتوردی دنیه حق بونلری | دوردیلر درکاهه قارشو یونلری
جمله یوز اول حضرته اورمیش درر | یعنی قولدر قوللوغا دورمیش درر
یدی صفدر آدمی اونکدین سوڭا | حضرته قارشو کیدرلر کورسڭا
اولو کیچی نیک و بد یوخسول و بای | بو یدی صفده کیدرر ایل اون ایکی آی
بر بیری آردنجه هی دورماز کیدرر | اونک وارنی سون کلن بیلمز نیدر
جمله سرکردان و حیران اول حقا | بیله مزلر نیجه در ایش مطلقا
ایلغرکن نه سونکدن اکیلور | نه اوکی قنجا وارور کیمسه بیلور
حکمیله درکنلو کنکیز نیله سون | وار ماسا قورمی نه تدبیر ایلیسون
بو یدی صف آدمینک حالنی | ایدیم بر بر سڭا احوالنی
بر صفی شول سوت امندر آنه دن | کیم بولاره آنه لر در مهر ایدن
نارسیده نه که وار در دنیده | قاموسی بر صفدر آخر ای دده
زیرا که همرنک و همتا در بولار | نارسیده اونک ایتدی صلولار

نکه وارسا

نکه وارسه آنه سندن سوت امر | بونلرنک اوزره حکم در اول قمر
نیجه که کیچسه قمر بونلر کیچه | آرقن آرقن اوغلن اول صفدن کیچه
شول صفه وارور که اول یوکرور یریر | سویلر و اوینار و کولر هیچ بیر
الینه کوجه بویورلرسا وارور | بیلدوکنجه ایشلرانیی باشارور
کر وارورسا صنعته یا مکتبه | اوکرنور اول صفده اولدر مرتبه
یازمغ و علم اوخیما قدر اونده ایش | پس عطارد ویرور اوڭا پرورش
شول عطاردکیم حکم در اول صفا | اونی الله قویدی اونده ای صفا
کیم بو خلقی اول مقامدن کوچوره | شول بلوغیت صفینه کیچوره
اونده هم دورمیشدرر بر صف نیجه | مشغول اولمیشدر بو دنیا غیشتینه
اول صف ایلی جمله خوش کیچمک دیلر | دنیده خوش یبوبن ایچمک دیلر
اوینمق کولمک بولارنک ایشلری | بو قدر آیروق داخی تشویشلری
دون و کون عیش و طرب ایستر بولا | کوزلری کورکلو یوزی کورمک دیلا
پس بو صفنک حاکمی اول زهره در | کورسڭا کیم کندو ایشین اوکره در
زهره نک عیش و طرب در پیشه سی | اونک اولدر اول صفنک اندیشه سی
پس عمر اوندن کیچسا کرک | قوندوغی اودن قوناغ کوچسا کرک
کوچمسا خود کوچرورلر کنکسزین | بولونور دوردنجی صفده کنکسزین
چون بو صفدن کوچدی واردی اول صفا | بلبل کیم اولداخی قیلمز وفا
حالی واردی دوتدی اول صفده مقام | کندوزین آرایده ایلر مدام

اونده وار ایلر یوزی بیکز کونه
آیدیمیندن هم یوزی بیکز کونه

زیرا اول صفده دور ایلر تزیهی
کندو اوزین دوزمک دورر کنشکنی

اول صف اوستنده کونش درس حکم
نه قرانقو کونده نه قیغو نه غم

هر بر بینک کوکلی خوش بیکزی کولر
بر کورن اونی بنه کورمک دیلر

بو صف اهلی قاموسی اول حالله در
کون کیمی هر قانده ایرسه بللودر

بو عمر دورماز کیجر اوندن داخی
چونکه من کیجدم کیجاسن سن داخی

قویسالر دی کیجمسیدک چاره نه
حالی کلدوک اول ایلرو وار نه

چونکه عمر ایردی تشبیح منزله
خوش دوزلدی بوکز اول صف اهلله

اول صف اهلی تند و تیز در خولری
بو خدرر هیچ کیمسه دن قورخولری

اورمق و دوتماق اولورسا قاموسی
هیچ دوتمزکی بتوندر ناموسی

ایله کیمشدر بولار غیرت طونن
کیم حساب دوتمزری خلقنک اونن

ایله که الده قیلچ دوتمش کبی
باخشنک اول مریخه بنکزر تربیی

پس حکم در مریخ اول صف اوستنه
مایل اونک در بولار باشش قصدینه

اول صفنک اوش بیله در دیرلک ایی
نسبت ایلر مریخه ارلک ایی

عمره دورمق بوقدرر مونده داخی
اوشبو علمی کندو جسمنکده اوخی

کندو حالنک معنیسی دربقسکا
ایرووی کر کور رمز اینک بن سکا

کیجدی بو کز واردی النجی صفا
یوز اوکا اوردی موکا ویردی قفا

کیجمر ایدی سوردیلر چار و نجار
کیجرور کیجید وکجه بولیل و نهار

واردی کوردی اول مقامی کی در
دنیه اهلی دیرمکه چالاک و چست

ایله سومیشلر بو دنیا مالینی
کیم اونتمشلر اولوم احوالنی

دنیه اولمش دون و کندز ایشلری
اویجولارنده هم اولدر دوشلری

مال و ملک و سیم و زر جمع ایلمک
کدخدالق رای و تدبیر سویلمک

اول صف اهلی بو اینی شیله سوا
کیم دیمزلر کیم جهانده کیمسنه وار

سانکه بونلار در بو ملکنک صاحبی
کیم بکنمز هر بیری بر صاحبی

مشترییدر بولاره بو اثر
زیرا حقدن اونکا دکدی اول نظر

صاحب ملک و ممالک اولدرر
بو صفا بس محض مالک اولدرر

اونک ایچون اونکا بیکز خورلی
دنیهی دوتمق ورر آرزولری

بو داخی بر معتبر منزل ایدی
خوش دوزلمش صاف خوش محفل ایدی

هم قومازلر عمری که مونده دوره
بو صفا اهلیله بیله درلک سوره

بر کونکل ویرمیش ایدینک بو دیرلکه
الا کنکسنه حکم التدی برلکا

برلک اول یدنجی صف درای صفا
هیچ کیمسنه بولمادی اوندن وفا

ختمی عمرنک اول مقام در سکسن
لیک چون شخص اوکا ایرور کنکسن

کوردی اول صف اهلی جمله ضعف حال
کیمسنه اونده قوی اولمق محال

جمله الت قالمش ایشدن بر کی یوخ
دشیدن هیچ کسبی یوخ و ترکی یوخ

بنکزی تند و کونکلی دار و عقلی کج
ساومیش معده و سست اولمش مزاج

نفسی مفرد و شیدو کونکلی جفت
اعضالر آچیلمش الا کونکلی قفت

اولولقده اورولیدر کن یری / اوغلن اوشق تشویش در تدبیری

جمله خلقدن ایلرو کن منزلی / جمله سوزنک خرده سین سویلرکی

علوی ایکن سفلیه قیلمش نظر / العیاذ بالله اول حالدن حذر

ایله سانکیم یدی قات کوکده دورر / یریوزنده دورشوب بنیاد اورر

بو زحل فنی وررخود ای کیشی / قوجالر اونکچون ایشلر اول ایشی

کیم زحل یدنجی کوک دیکن یری / آنه رحمنده ایش ایشلرلری

پس زحل در اول یدنجی صف یکی / نسبت ایلر اوکنه خلقنک اوکی

قوله ع م الناس علی دین ملوکهم

واردی عمر اوتش اردی اخر منزله / یولداش اولوب کیجدی یولدوز حکمیله

انکمدی اول بیچ حلانک امرینی / یولدوزه صرف ایتدی کلی عمرینی

قالدی سینک اوینه اولدیسه توبیش / دوتدی اونک حکمنی اولدی دیجوبش

نه جلب امری بو نه قول رسول / دوتمادی یولدوزلره ویردی کوکل

حق قاتنده قیمتی یوقدر اونک / اولماسون که اوله بو ویرلک سننک

اروکل بر ورلکنک اونکدین سونکا / انکلیاسن کرباقسن حالنکا

بیلسن که نیجه کیجدی دیرلکنک / حکم ایچنده کیمه یتدی بیرلکنک

صورتی اولدی اول یدی صفده تمام / صورته موندن اوته یوقدر مقام

جون بو صفدن کیجدی اول اولدی خراب / منزلی اولدی اونک تحت التراب

التیلدلیسه موندره اول ایکو عمل / زیردست اولدی اونکا ثور و حمل

یدی

یدی یولدوز قول اوله‌سن بیک اونکا / اوله اول حق حضرتی منزل سنکا

یوقسه شیله خوار اولاتیرقده اوبل / کیم بیلنمایه بو یکمی یوخسا قول

جانی موقفده قاله محروم وزار / ساجله اودون اونکا هردم شرار

بو یدی صفدن کیجنجه آدمی / ری عنایت عشقله سورسا دمی

ایله دوتسا عشقله حق امرینی / کیم کیچورسا امر ایچنده عمرینی

یولداش اوسا انکرینک خاصلرینه / لایق اوله لاجرم دیدارینه

عاشقه سرمایه بو عشق طب دورر / حضرته عشقدر که اونی طیدرر

کردکلمیسیدی عشق بز آدمی / آدمایمیدی شیله قالیدی دمی

ای خدایا عشقنکی ایرماغیل / وینه آچ دوغری یولدن ایرماغیل

داستان چهارم از باب هشتم در معرفت هفت چیز که در هفت معمور و مقنبود
و رونق زندکانی ایشان منوط و مربوط اند اکر در میان ایشان طرح افتد
بهیچ وجه من الوجوه محصولات اخروی بجوزه حصول نیاید آنرا بیان میکند

ای کونکل سن یول اریله یاراسنک / یول ایچنده یا اولی الابصار سنک

نه کوررسن عبرت آل اول ننه دن / کیم بیله‌سن هرانینک اصلی ندن

کوز که کوروک ننه دن عبرت دوتا / پس کونکلده قاینیه حکمت بیتا

آچیله اوندن اونکا کنج نهان / اول بیله که نیجه دراوشبو جهان

انکلغیل کیم بو جهان قاج قات دورر / قاتلری ندر نیجون قات قات دورر

دکمه قاتنده ندر حال و صفت / اوشبوایشی انکله مقدر معرفت

دنکله ایمدی سن بو سوزنک حلّمنین / کیم بیلاسن باد سناهنک قدرنین
انکلغیل کیم یدی قات در بو جهان / انجلو د اشلو بری بیرندن نهان
بو یدی قات بر بر بنینک جانیدر / ایله سانکیم اول طمار بو قانی در
انجرو اول قامودن جانلر جانی / اولدرر کیم جان و تن الیتر اونی
بو یدی قات لشنه تن در جانی اول / کیم بیلاسه بیله بکر اونی اول
حالی کلدوک بو سوزنک تقریرینه / بر نظر قیل باد سنه تقدیرینه
کورکه عالم یدی قات دورمیشدرر / جمله یوز اول حضرته اورمیشدرر
هر بر بنینک شرحنی ایدم سنکا / دنکله ایمدی نیجه در اوندین سونکا
بر قاتی بو یرو کوکدرتن کبی / سن الیشت بیر بو عجایب ترتیبی
بو یدی قات بر بر بنینک جانیدر / اصلینه باخسنک بولار جسمانیدر
یرو کوک چونکه مجسّم در عیان / پس مجوّف در سیاننک بللو بیان
هر صورت کیم اونک ایچی بوش اولا / بر داخی لشنه کرک کیم اول طولا
بو عمارتلر که وار در دنیده / دنینک جانی بولار در ای دده
اول عمارتلر دیری در بو جهان / بو قسه جانسیز بر صورتدر دک همان
دنیده بو شهر بو کویلر که وار / دنینه بیلنک دیری بونلار دوتار
قانده که بونلر خراب اولمیشدرر / ایله بیل کیم اول مقام اولمیشدرر
قانغی یرده کیم عمارت اولمیا / کیمسه اوندن هیچ راحت بولمیا
پس عمارت بو جهاننک جانی در / کرچه که کنبدو داخی جسمانی در

بو کرین

بو کرین کلدوک عمارت جانینه / بر الیشت که کنبدو بدر جانی نه
چون عمارت دیری دوتار عالمی / اوتی کیمدر دیری دوتان آدمی
آدمینک صورتی جاندر انکا / دنکله اوشبو حکمتی با تعقل انکا
هر عمارت کانده صورت اولمیه / بیلنک اونده هیچ راحت کلمیه
چون خلایق اولمیه هر بر مقام / ایله بیل کیم اولو کوده در تمام
قانغی ملکده کیم رعیت یوخدرر / اول مقامنک اولکی مطلقدرر
بو رعیت ملکلری قایم دوتار / دیرلکن دو دولتین دایم دوتار
ملکلرینک پس جانی خلقدر مطلقا / خلق کیدیجک اوشبو ملک دوتمز بقا
خلق چو خلقدر جهانده لیک خاص / آدمی در آدمی خاص الخواص
جمله خلقنک بکر کیدر آدمی / آدمه ویردی جهانده حق دمی
پس بنی آدم دوتر ملکی دیری / آدمیلسیز ملک اولور هر بری
جمله خلقنک آدمی در بکر کی / کیم بولار در قانده وار ملکنک بکی
آدمینک جسمی وار هم جانی وار / جاندر اول کیم جسمینی قایم دوتار
جان کیدیجک جسم اولور ایشدن قالور / مال و ملکین اونک آیروغلر الور
صورتنک بو جانیله در رونقی / جان کیدیجک حرمتی قالمز داقی
جانیله ایشیدر کورر بو کوز قلاق / جانیله دوتر یریر بو ال ایاغ
جانیله در دیل داخی سویلادوکی / ایلدن ایله خلقه حکم ایلادوکی
صورتی خلقنک دیری ایسه جان دوتار / چونکه جان کیتدی بو تندن نه بیتر

اولداچی اولدی تمام کل جانی کور / جان داخی نیله دیریدر اونی کور

جان دیریدر علمیله بیلکیل عیان / جانه جاندر علم حق بللو بیان

قانقی جان کیم علمی یوخدر اولودر / کورسنکا که قامودن علم اولودر

بو فضیلت علم ایله در جانلره / اونک ایچون حکم ایدر سلطانلره

جان که اونک تنکری علمی جانیدر / کورسنکا اول قامونک سلطانیدر

پس دیری بو جانی حق علمی دوتر / درلو حکمت اول دیری جاندن بیتر

جاهلنک جاننده دیرلک یوخدرر / حق بیلنک سیز بو سوزی کیم حقدرر

دیرلکی عالملره ویردی جلب / حضرته اوندن قیلورلر بونلر طلب

جانلرنک پس جانیدر بو علم حق / آلا درغل تنکری علمندن سبق

تنکری علمین جانلرنک پس جانی کور / اول علم نیله دیریدر اونی کور

عقلیله در دیرلکی علمنک داخی / عقلله باخ بو سوزنک علمین اوخی

هر کیمنک که عقلی یوخدر علمی یوخ / عقلی کامل کیشینک خود علمی چوخ

علمی دیری عقلیله دوتدی دوتان / علمی هم بو عقل ایله اوتدی اوتان

اولودر علمی عقل سیز کیشینک / اونک ایچون حاصلی یوخ ایشینک

پس عقلدر جانی علمنک مطلقا / عقلی ناقص علمیله ایرمز حقا

قانقی علم ایسی که اول عاقل دکل / اونکا علمندن عمل حاصل دکل

پس دیری علم اولدرر کیم عقل اونکا / یولداش اولمیشدر بیله اونکدین سونکا

علمی بیلدنک عقلله ایمش دیرلکی / عقلی بر کورلم ندندر دیرلکی

عقلی دیرلکده دوتان بر کوزندر / ایشیدایمدی کیم حکایت نه در

عقلی دیری عشق دوتر بیلکیل عیان / اولودر عشق سیز عقل بللو بیان

قانقی عاقل کیم حقه عاشق دکل / اول حقیقت حضرته لایق دکل

عشقه یولداش اولمین عقل اولودر / کند و نفسندن اونک چون اولودر

اول عقل که عشقه یولداش اولمادی / حکمت اسراری اونکا آشنا اولمادی

دیرلکی عقلنک یقین عشقیله در / بیلکه عقلی حضرته عشق النه در

اونک ایچون قیغوده قالمیشدر اول / جانی یوخدر یعنی کیم اولمیشدر اول

پس بو عقلنک جانی عشقدر مطلقا / عشق سیزین هیچ الی ایرمز حقا

بللو بیلدنک عشق عقله جان ایمش / عشقی کورلم دیرلکی قاندان ایمش

کورهلم نیله دیریدر اولدانی / عشقه جان بیلکیل حقیقت اول حقی

حقیله در دیرلکی عشقنک تمام / حقدن ایروق یوخدرر عشقه مقام

دنیده عشقنک دیلاکی یوقدرر / عشقه مقصود و مراد اول حقدرر

عشق ایچنده حقدن ایرو نسنه یوخ / جمله عالمدن اونکیچون کونکلی یوخ

عشق ایچنده یوخدرر نام و نشان / عشق ایچنده چوقدرر کنج نهان

حق سوزی در سویلدوکی عشق دلی / حق ایشیدر ایشلدوکی عشق الی

عشق کوزنده حق نوریدر کیم باخار / اونک ایچون هم بیلار هم نکار

عشقه قولدر عقل و نفس و جسم و جان / زیرا عشقه حق دولودر بی کمان

عشق دیریدر حقیله پس مطلقا / عشقی بر کوت دوت کیم ایره سن اول حقا

عشق او ننکدر معشوق اولدر عاشق اول — کر اونکا ایرمک دیلرسن عاشق اول
عشقی سن هیچ اوندن ایرو بیلمه کیل — کونکلی عشقدن آیرو غه هیچ ایلمه کیل
عشق جاندر قامو یه حق عشقه جان — بی نشاندن ایجرو اول بی نشان
او شبو یدی نسنه کیم کلدی دیله — بر بر ینک جانیدر معنی ایله
عشقی حقدر دیری دوتان ای صفا — عشق اری اوننکچو اولمز بی وفا
عقلی دیری عشق دوتار هیچ شکسیز بن — عقل اننکچون عشقه دوتمش نوردین
علمی دیرلکده عقل دوتمش درر — اول سببدن بو عمل بتمش درر
جان دیریدر علمله بیلکیل عیان — علم سنز جان اولو دربللو بیان
تن دیریدر جانیله جان سنز خراب — جاندن آیرو تن بری تحت التراب
بو عمارتلر دیریدر جسم ایله — ملک عمارتنیله اولور خصم ایله
عالمی دیری عمارتلر دورر — بی عمارت بو جهاندن نه بیتر
بو یدی نسنه که شرح اولدی تمام — قاموسندن کیجدوکنک یردر مقام
شونکا بنکزر کیم یدی پرده دورر — مطلوب اولی کیجدوکنک یرده درر
ایمدی بونلردن کیچوب کیتمک کرک — کیجمکه کوج یتمسه بتمک کرک
عشقی دوت کیم کی قلاوزدر سنکا — قاموسندن کیجوروب النه اکا
زیرا که عشق ایلرودر قامودان — عشق مکانیدر مکان لامکان
کیم ایررسه عشقله ایردی حقا — اولمیه هرکز بولا عمری بقا
کیم یا قارسا عشقله دوت نورینه — قاندا یا خسا کورلوکله کوزینه

عاشق ایمدی عشقیله اوز عیل فی — عشقیله کیجدی ملکدن آدمی
هر کیمنک که یار و یاری عشق اولا — حاشا که او کیمسه یولدا قالا
ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — کندو عشقنکدن بیزی آیرمغیل

داستان پنجم از باب هفتم حکایت در تحقیق این آیت که الله نور السموات والارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح المصباح فی الزجاجة الزجاجة الآیه وتمثیل ساختن بقندیل وجود که بی وجود هفت حاصل نمیشود و هم شب و روز آثار مجاور که وحدائق مشایخ را منور و مزین نکرداند و وجود آدمی بر مشابهت قندیل تمثیل کردن که از سقف علم پاک بصحف خاطم خاک آویخته تا هفت چیز بهم جمع گشتند مجلس را مجلی و مزین دارند فهو علی نور من ربه ازرا بیان میکند

قانی اول عبرت صوران کلسون کو — کوزی کونکلی برزمان اولسون کو
انکلسون کونکلیله کورسون کوزیله — معنی یالغوز معلوم اولمز سوزیله
کوزه کورمک کلدی کونکله انکلمق — کوروبن انکلامکدر دانکلمق
کر بیلمسه کوزنک کونکلنک بیله — کیم نه انکلر کورمک ایشتمک ایله
اونلرنک کیم کوزی کونکلی بردرر — جمله درلو علم انکا ظاهردرر
کر بریکدسه کوزنک کونکلنک تمام — کورکه معنی طوتیا لودر هر مقام
قانده باقسنک جمله عبرت بازلودر — عبرته باخ کانده حکمت کیزلودر
عبرت آل دیب نیچون ایتدی حق بزه — نلنشه اولدی بو امر کونکله کوزه

قوله تعالی فاعتبروا یا اولی الابصار

یعنی هر بر نسنه کیم گوز گوره
بو گوکل اوندن گرک معنی دیره

نابیله بو آدمی کند اوزینی
نته که گوزگوده گورر بو زینی

ایدی گل بر بر بینه گیر بو سوزنک
گوکلنکی کندا اوزنکا دیراج گوزنک

آنکلغیل که دنیده عبرت ندر
دنکله ایمدی کیم حکایت نته در

بر کتابدر بو جهان عبرت دولو
کیم اوخورسا اونی اولدر بختلو

اوخی ایمدی اول کتابدن بر سبق
گوکلنکی جمع ایله بر قندیله باق

گور معلق نیجه آصمشلر اونی
اونی بیلمکدن بیلاسن بن سنی

یدی نسنه قندیلی قایم دوتار
جمع ایچنده جمعنی دایم دوتار

گور خلاصه قانغیسیدر اورتاده
آیروغی آلتدر اونکا ای دده

بو یدی نسنه که بر یرده بیله
قندیل آدیله گلور بونلار دیله

آلتیسی اول بر بیله دردیری
آیروغی گوز گورکیمی اول گوز نوری

بیرلیسی چون آلتیسی وارلقده در
زیرا کیم اونکله خود وارلقده در

اول بیری اولمازسه یوخ دوده آلتیسین
معنینک گوزیله گورکیل معنیسین

آدلریله معنیسین ایدم سکا
آلتیسین ایمدی نیجه در اونکدین سوکا

بیرلیسی اول قندیلنک شول جسمیدر
کیم حقیقت قندیل اونک اسمیدر

اصلی تپراقدن همان صورتیکی
سن ایشت بیر بو عجایب ترتیبی

بیری شودر کیم طولیدر قندیله
رونقی بو قندیلنک اول شوایله

سودن آیرق نسنه هیچ لایق دگل
اولداخی یاغ اولماغا بایق دگل

بریسی شول کیم فتیله جسمنی
اونده برکیتمشلر اونک وسمینی

بو فتیله جسمدن اول دایم دوتار
قندیل ایچنده اونی قایم دوتار

بریسی خود اول فتیله کندودر
کیم اونکله معلوم اولور اونده نور

نوری اونیر انکلسا اولمز گیبی
اونکا منسوب ایلمشدر بو ایشی

بر داخی واردر که اونک آدی یاغ
اول نوکنسنه قایم اولمز بو چراغ

یاغیله در بو چراغنک وارلغی
اودیله یاغ ایلدی خوش یارلغی

بریسی اوودر که قندیلده یانار
اوندن آیدین هم میان و هم کنار

رونق ویوز سویی اولدر فاموسه
اونیر اولر جمله بنکزر طاموسه

بیری ایب درکیم دوتوبدر قندیلی
اول ایبنک سقفه ایر بدر منزلی

سقفه برکیمش اوجی صحنه اینر
اوندن آصلوبدر بو قندیل کیم بنار

طاشن یانندن قابلیو ایدر دوتن
فانوسندن ایچره اوودر دوتن

پس خلاصه اورتده اول اوددرر
کیم قارانقو یرلره آیدین ویرور

اونک ایچون گلدی اونلر بر یره
کیم اول اوده اونده یانا آیدین وره

گر اول اوده اولماسا اوندن آیروغی
ایلیه بیل کیم بو خدمتکزر وارلوغی

بو یدی نسنه که اوش گلدی دیله
آلتی اولدی بیرگوین قندیله

آدمیده هر بیری بر نسنه در
آدمی قندیل دکلمی پس ندر

ایدی گل بر سن بو سوزی آنکلغل
بو مثلدر کند اوزنکی دانکلغل

انکلغل کیم سن نسن قندیل بدر   السنده ایمدی بو حکایت نه در

بو صورت تپراق دکلمی پس نیه   چونکه سندی تپراغه دوشندی نیه

شو بله قندیل نیه بنکزر نیه   سو مثل درجانه قندیل کو دیه

نه کیم اول بو دولو بدر قندیله   کوده هم شیله طولبدر جانیله

اول دمر کیم بو فتیل کیمش درر   یعنی بو شرعه مثل کلمش درر

دو نماسا اول دورمیدی بو فتیل   پس حقیقتا اونی شرع احکامی بل

اول فتیله بو نفسدر ای صفا   کیم دوتوبدر اونی شرع مصطفی

نفسی حق اوزره دوتان احکام درر   نفس اونلکچون بو بولا محکم درر

کور بو کز قندیل یاغی تنکدر سنک   آنکلغیل کیم عقلنکادنکدر سنک

نه کیم یاغسز چراغ یانماز اولور   پس عقل سیز یاشه عشق قونماز اولور

آدمی چون قندیل اوله عقلی یاغ   پس طلب عشقی کرک اونده چراغ

یاندر ایمدی عقلی اول عشق اودینه   کر چراغ اولمق دیلر سنک بو دینه

اول ابی کور سقفه برکیمش درر   براوجی باغلیل بره المش درر

اول بو قراندر که اندی مجلوقا   اصلی محکم برکیمبدر اول حقا

سنبله کیم قندیل ایله آصلب درر   اوشبو قراندر که خلق یاپشدرر

پس وجود بر قندیله بنکزر ای کا   نه کیم اول قندیلده وار درسنده وار

قوله تعالی نور علی نور یهدی الله لنوره من یشاء

سر حبیبی جسمنک دکلمی سوی جان   اول دمر احکام شرع اولمش عیان

پس

پس فتیله نفس یاغ عقلنک درر   اول نبات او دهم سنک عشقنک درر

اول ایه کیم قندیل آصلب درر اوکا   اول حقنک قدرتی ای درکور سکا

قدرت ای یعنی قراندر بیزه   تنکریدن اندی که بو خلقی دوزه

یاپشوبن اول ایپه المق کرک   ایمدی بو غفلدن اویانمق کرک

قوله تعالی واعتصموا بحبل الله جمیعا

بو قموز تنده کیم قندیل درر   مقصود اولدر کیم نیار آیدین بو سُز

یانماسا پس وارلغی بنکزر بوخا   بوخه بنکزرسنه دن پس نه دوغا

آدمی چونکه مثل درقندیله   پس کرک کیم بخنو یره مجهله

تونتشا حق عشقنه هر دم یانا   آیدینندن قامو عالم دیکلنه

هر که عشقه دوشمدی اول یانمدی   صحبتندن کیمسنه هیچ دیکلنمدی

یانمدوق قندیله بنکزر بیل اونی   وار ایکن یوخدر یوخا صایغیل انی

آدمی اولدر که اونده عشق اوله   حق یولنده کوینه دوره عشقیله

هر که یوخدر عشقی یوخدر کندا اوزی   ایله بیل کیم دونه بنکزر کوندوزی

کندا اوزنکدن بیلمکل بو عشقی سن   عاشق ایدی اول اسکاس بوح الجن

قوللرین ایلک اوزی سودی اول جلیل   اول محبت قوللره اولدی دلیل

قوله تعالی یحبهم ویحبونه

بکدی اول خاص قوللرین اوندن بکا   پس اونتک عشقی درر ایلین اوکا

اوشبو ملکی عشق ایچون دوزدی حلب   پروکوک اولمقلغا اولدر سبب

برده کوکده ذره ذره عشق قودی / اونک ایچون دولدی عالم عشق ودی

نه که وارسا جمله عاشق اول ییکا / حسرتی شول کیم ایره برکز اوکا

هر برینه بر نظر قلمش ایدی / بر اشارت قوللوغا اولمش ایدی

قالدی بونلر اول اشارت اوستینه / هر بری خوش کورنم دیب دوستینه

یره برکز دوردیدی دوردی دورار / عشق ایچنده یوز یره اوردی اورار

سویه برکز آق دیدی آقدی آقار / عشق ایچنده دون وکوندزلی قرار

ییله برکز اس دیدی اسدی اسر / عشق ایچنده کونده منک منزل کسر

اوده برکز یان دیدی یاندی ییار / یاندورر هم عشقیله کندوییا

پس بیلنک هر نسنه عشقه قولدرر / عشق درر کیم اغلدر هم کلدرر

جمله جنبش عشقله در عشقیله / پس بیلنک کیم حق بیله در عشقله

عشق دکلمی کوز ایچنده کوزلین / کورکلولر کورکین کوزلکده کیزلین

عشق دکلمی شول قولاقدن دکلین / سوز ایچنده کیزلو معنی الکلین

عشق دکلمی دیل ایچنده سویلین / کیزلو علمی شرح وتقریر ایلین

عشق دکلمی شول نفسله آه ادن / نفس ایچنده قولجانده شاد اولن

عشق دکلمی عقل ایچنده اکلین / کوردوکندن عبرت الوب طانکلین

پس بو عاشق جانینه شکرانه در / کیم سننک عشقنکله هر دم یانه در

عشق دراونی دورمدین اوینیدن / دوستنه دوغری یول بودر کل ادین

ای خدایا دوغری یولدن ازمغیل / کندو عشقنکدن بنی آیرمغیل

داستان ششم از باب هفتم حکایت در بیان آنکه حق سبحانه وتعالی وجود آدمی را هفت طبقه آفرید وهفت کونه ملبوسات خلعت فرموده وهفت الوان خوان ارزانی داشته وهرکه ازین معنی وقوف یابد منعم هردو جهان کردد آنرا بیان میکند که چیست وچکونه است

بنه کوکلم موجی کلدی ساحیله / برحکایت سوزردی کتوردی دیله

بو حکایت دیلده سویلنمش دکل / کیمسنه کیمسه دن اوکرنمش دکل

لیک معقول ومحقق در عیان / ایشدن تحسین قیلا بلمو بیان

کلدی کوکلم معدننه دن بودیله / کیم بو دیلدن دوشه جمله محفله

هم حکایت در بو سوزهم وصف حال / خود بو حاله دوشمدوک صورت محال

حاللنوبدر اوشبو حالی هر وجود / بو الننک شکرین بیلن قیلدی سجود

دنکله ایمدی بو حکایت نیدوکین / ایدیم بر بر سکا نیجیدوکین

کیم کوراسن کندو جسمنک حالنی / هم بیلاسن قاموننک احوالنی

چون ویره سن کندو حالنکدن خبر / اول خبر عالمده اولا معتبر

زیرا جمله خلقنک اولدر حاللری / ایشیده ایمدی نیجه در احواللری

اول زمانکیم حق یاراتدی عالمی / هم قو یاردی عالم ایچره آدمی

چون یراتدی عالمی جسمی ایله / یدی قات جسم ایلدی اسمی ایله

هم بو جسمه یدی قات دون ایلدی / جسم ایچون هم یدی قات خوان ایلدی

برقاتی جسمنک ایلک دراییلرو / بری اوننک ایچرودن ایچرو

قوت جسمانی اونده گیزلو در سانکه جوهر در که کانده گیزلو در
ایلک اوستنده سومک در برقانی گیم بو جسمنک قاموسندن اول قانی
نیجه که تنده سومک قایم درر سومک ایچنده ایلک دایم درر
سومک اوستنده ینه برقات سکیر درلودن دوشه‌نوبدر بیر بیر
سومکی پس اول اولاشدرمیشدرر اونی اونده حق آنن اورمیشدرر
برقانی ینه طمار در دارتلوب قان روان اولسون دیوبن کرتلوب
جسم ایچنده یردر اول قان دورمغا آرخانکزدر اول طمر قان آرمغا
برقانی قان درکه اول دونکن روان بوکروشودر دورمدن هر دم دوان
صورتنک بو قانیله در رونقی قان گیدیجک دیرلکی قالمزدقی
برقانی هم قاندن اوستین آت درر صورته آت رونق و رغبت درر
نیشه‌کلور صورت اولمز بیا آتی قیمتی قالمازدی اولمز رغبتی
ینه اوندن یوخارو برقات دری قابلیودو تمیشدرر هر بر یری
اونک ایله یدی قات در تن تمام نکه وارسا بای ویوخسول خاص وعام
یدی قات تن آنکلادنکمی نه ایمیش یدی قات طون دنکله هم نیجه ایمش
ایده یم اونی داخی بر بر عیان گیم بیله‌سن بو ایشی بللو بیان
طون داخی هم یدی قاتدر یدی جنس گیراونی بای ویوخسول جمله انس
قانقی جنسدن ایکی اوبرورسه آزوجوق گیراونی ار وعورت عیبی یوق
اول یدی قات طون ندر بر بر سنکا برقانی بینوقدر اونی گورسنکا

آدمنک ایلک طونی اولدر ایلک گلن سونکره هم اوندن اولور جمله کفن
لبس یوددونک برقاتی بینوقدرر عاقبت طون اولدر آیروق یوقدرر
اونک ایله وار ایسا اوزسین کیا جمله خلق اول کون گرک اونی کیا
بیرقانی کتان درر نازوک وتر کیمکیجون اونی جمله تن دیلر
ارو عورت گیراونی سو یمنور خوش سپاهی طون دیوبن آنی ویر
ابرشیم دربرقانی هم شول حریر گیم اونی کیسه اونک کونکلی ایریر
طونمینه باقدوقجه کونکلی شاد اولور قیغودن هر دم تنی آزاد اولور
واردرر برقات داخی حیوان توسی خرقه و پشمینه صوف وقاموسی
اوندن الور گیراونی صوفیلر غیرصوفی هر کیمنک کونکلی دیلر
برقانی هم پوست در گیم کورکلیجو بای ویوخسول خاص وعام و ترکیجو
قاقم وسنجاب وقندوز و سمور الوبریجک گیم گرکسا اول کیور
طون اولور چوق درلو حیوان دریسی گیراونی خاص وعام هر بریسی
نه قدر که ایررایسا اللریے نه تقاضا ایلرایسه بو ییللری
اول دریدن طون گیر هر بیر کیشی اونک ایله گیجورولر بو قیشی
هم دمور طون وار دورر برقات ینه گیم دوشوبدر آلب ارنلر اکنینه
اول زره درکیم گیرلر یاغیده یعنی یاغی دیرنکینی داغیده
ینه برقات دون داخی وار در عجب روزی قیلمش دوستلره اونی جلب
حلّه در اول دون گرک مؤمن گیه نه دیم که بنکزمز اول نسنه‌یه

صونوبن ایرمزا اونکا سلطان ایلی
جان الیدرا اونکا ایرن جانی

کیم گیرسا اونی بو کون دنیده
بیلنک اولدر حضرت ایلی ای دده

اوشمن ایتدم بیدی قات طون ادنی
دنکلا ایجدی بیدی قات خوان آدنی

ایدیم بر بر سنکا آدی ایله
خوش سلاسن هر بری دادی ایله

بیر قاتینک چربی درکور آدینی
کیمکه یرسه بیلور اونک دادنی

نه که یغلو ارایسه چرب اولدورر
کیم بیرسا سمریدر خوش اولدورر

بیر قات اول خوان کیم شیرین درادی
آدیدر شیرنی شیریندر دادی هم

عقلی ارتر هر کیم اوندن یرایسه
خاصه کیم طاتلیغی بیوبن ایسه

بر قاتی وار درینه کیم آجی در
کیم بیرسه دیلن آغزین آجیدر

دنیده چوق درلو نعمت واردرر
دادی آجی لیک تن پروردرر

بر قاتی هم شولدرر که نفس دیلر
ندرر اول درلو درلو ترشیلر

لقمه هضم ایلر اشته ار توزرر
گرچه بین کیشی یوزین بور تا روز

بیر قتی شولدر بورکی سرد طوتر
بورکی هم صاویدر هم تر دوتر

صاوغ اولسا اولور اونک لذتی
وک مزاجنده دکلدر حصلتی

نته که صوسا و دوغجه دادی وار
چون ایلیدی دادی بوقدر ادی

بر قاتی اول نعمتنک هم ایسیدر
صورتی هم طوبورور هم ایسیدر

ساوجق یمزا اونی کیمسنه
ساوغ اشدن کیمسه یرمی بردنه

بیر قات اول خواندن دخی هم واردرر
شولدورر کیم دادی اونک شوردرر

یوز ششدیور

طوزدورر نعمتلرنک هم بیرقاتی
اول کتوردر ضبط درلو نعمتی

بویدی قات خوان که ایتدم آتنی
همره ایتدم آدی برله دادینی

یدی قات جسمنکچون اتمشدر سبیل
جمله کندورحمتندن اول جمیل

هم یدی قات طون گیوردی جسمنکا
یعنی که خلعت بر اقدی اوستنکا

اوشبو نعمتلرکه ویردی حق سنکا
بیلمی الدنک حقی ویردی بخشنکا

سن ساتون آلدنکسه گوستر نقدنکی
حق ویررسه شکره صرف ایت وقتنکی

شکر ایدرسنک بوزمنک اونجه آرتوره
سنی دنیا قیغوسندن قورتاره

آدمی اولدرکه اونک شکری وار
کندو حالین بیلمک اوزره فکری وار

قوله تعالی لئن شکرتم لازیدنکم

هم بیله کندو اوزینی هم ایروغی
هم بیله که نیجه درحق بویروغی

اونکا لایق دنیده دیرلک سوره
نیه سولنسا لاجرم حکمی ایره

بو بنی آدم گرک حالین بیله
حضرته وارمق ندر یولین بیله

کیده اول یولجه وارە اوندین بیکا
اونک ایله یوریه اونکدین سونکا

بوانشی الکلامین حیوان درر
گرچه که اول آدیله انسان درر

سانمه بو صورتدر الحق آدمی
معنیه قول ایلدی اول عالمی

معنیه قولدر بو عالم فاموسی
دنیسی هم اوجماغی هم طاموسی

عاشقنک اول معنی ندر یولداشی
یول ایچنده قوتی و قولداشی

کوزلرینک نوری اول معنی درر
دیلینه بو سوزلری معنی ویرور

معنی دین معنی بیر معنی کلور / مغنی معنی بیلور معنی آلور
حق بیری اول معنی دین ایرمسون / دنیه آخرده غرو بولدین ایرمسون

داستان هفتم از باب هفتم حکایت در تشریح هفت چیز که در علم ارزان معتبر و بهره در چیزی نیست و خدای عزوجل از غایت عنایت خود هر هفت را بر بندگان خود رایگان و بی بها ارزانی داشت و جمله عالمیان اندرین هفت چیز مساوی افتاده و بتوفیقان این منعمی شکر افزید کار واجب و لازم آمده که ولئن شکرتم لازیدنکم از آن بیان

تنگری بر دم ده منگ شکر ایده لم / کورکلو آدین ایدوبن ذکر ایده لم
الکلم اونینگ درلو الوان نعمتین / بی دریغ اول درلو فضل و رحمتین
بیکران و بی حساب و بی شمار / کند و فیضیدن قیلور هر دم نثار
فضلی اونینگ فائقی دیل سویلایسی / فیضین اونینگ کیم حساب ایلایسی
شکرین اونینگ کیم کتوره بر بنه / الکلین بو لطفی نیچون بیره بنه
نه کتوردک بیر بو ملکه کلیجک / نه آلوبن کیده سار وز اولیجک
مونده کلدوک بی نوا و بی خبر / مونده بولدوق هم نوا و هم اثر
بیلدوک اونینگ وارلغین و بیرلکین / بولدوق اونینگ نعمتین و دیرلکین
ویردی اول ایکی ستدن چشمه سار / کیم بیر مجون دورمدین ای سوت آخار
ایچدوک اونی کیچه کندوز دورمادین / هیچ کیمه دانشمادین و سورمادین
ویردی بیر قول بیر قراوش بی بها / قوللوق ایتدی شیله که لایق تنها

آتا انا

اتا انا دیب بیلنمز قیمتی / آتن اولمز حلقینک اوکا منتی
ویردی کوزلر بو جهانی کورمکه / ویردی هم ال الماغه و درمکه
ویردی آیق طاغنه دورماغچون / هم داغی دوغری یوله وارماغچون
ویردی دیل کیم سویلیایسن سوزنکی / شکر ایدیب یره سوره سن یوزنکی
ویردی سوز ایشتمکه قولاق سنکا / کورنه دولت روزی قیلدی حق سنکا
قانی بو نعمتلرنک شکرانه سی / تنگری ایدر سنک منک اوله بر دانه سی

وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها

تنگرینک نعمتلری خود چوقدرر / بیکرانه هیچ حسابی یوقدرر
لیک وار دریدی شنه دنیده / کیم بها سیز درجهانده ای ده ده
کیمسه اونی کیمسه یه سامتش دکل / خلق اونونکا بر برین اومتش دکل
اولوکیجی بابی و یوخسول و خاص و عام / بو بدی نعمتده دوبدوز در تمام
بیری آلوب بیرینه ویرمز دکل / بیرینک وار دربیری ایرمز دکل
یدی اقلیم خلقینه دوبدز عیان / رایگان خواندر بیلینک بلکو بیان
چه سنکا در چه منکا در چه شونکا / ایدیم اول خوان نذرا وکین سونکا
کلدوک ایمدی نذرا اول خوان اولی / بو نفس در که الور سن ای ولی
دمکه بر ساعتده منک کز حق سنی / اونینک ایله حوش و تار مطلق سنی
حق خواندن بو نفس در بیری / لقمه در که یمین اولمز دیری
بو نفسله جان دوتر تنده قرار / چون نفس کیتدی ایدر جان الفرار
فاموسیله بو نفس اوش ایکان / الورا وندن خاص و عام بیرو جوان

کیمسه‌دن کیمسه ساتون آلمش دکل
بیله هیچ بیع و شری اولمش دکل

طاغ و یازی ایو یابان هم طوپتالو
آلورا اوندن دون و کو اصلو دلو

پس بو ایلش حقدن بزه رحمتدرر
بی حساب و بی بها نعمتدرر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

بو تمام اولدی بو کز کل بیر بینه
کیره لم اونک داخی تقریرینه

کوره لوم اول نعمتی داخی ندر
دکلا ایمدی ایده یم که نیتدر

اول کونش در که دوتوبدر عالمی
اونک ایله دیرلک ایلر آدمی

دانه دوشسه تپراغه اول بتورر
هم بیتنده خام اولورسا پیتورر

کر وحوش و کر طیور و انس و جان
اونک ایله باربیورلر بیکمان

کیمی اونک ایسیسندن باربیور
شول ساوقلر زحمتندن ازبیور

کیمی اونک آیدنیندن شاد اولور
دون قارانکوسندن اول آزاد اولور

اول کرکدر قامو خلقه سکینرین
خلق دیرلمز کورمسا اونک نورین

قامولره رایکاندر اولداخی
ساتون آلمز بای و هم یوخسول داخی

کونشی هیچ کیمسنه ساتمش دکل
ارشونا اولجوب حساب ایتمش دکل

مدّه کیرب با تمامه دارتلمادی
اولره دوشمک کلن اکسلمدی

کبر و ترسا و مسلمان اولری
بردر اونکا قول و سلطان اولری

بی دریغ در اول کنش خلق اوستنه
بی بها در دوشمنینه دوستینه

پس بو ایلش حقدن بزه رحمتدرر
بی حساب و بی بها نعمتدرر

قانی

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

اولداخی بتدی بو کز کل کوره لم
رایکان ندر جهانده سوره لم

بیله لوم اونک داخی احوالنی
دکلا ایمدی نیجه در هر حالنی

شولدر اول کیم بی شمار و بی حساب
عالمنک یوزین کوره سن بی حجاب

توختایلرسن که باخاسن اول یوزه
هیچ طولنمز قارشو دورمشدر کوزه

کیمسه نیچون باخارسن دیر دکل
کیم دیرسه دیدوکی اولمز قبول

بای و یوخسول بیک قول دیمزدرر
منک کیشی باخسا همان بر یوزدرر

عالمنک بر یوزی و ار خلق کوزی چوخ
اول یوزی کورمکده هرکز فرقی یوخ

اونی کیمسه کیمسه‌یه ساتمش دکل
ایمه که ملکم دیو دوتمش دکل

کیمسه‌دن هم کیمسنه آلمز ساتون
قامو کوزلر ایربیورسه اول بتون

توختا باخرسنک قارشو دورمش اول سکا
نه دورارسن کوزنک آچوب باخسنکا

رایکان در باخمق اونک یوزینه
مانع اولمز کیمسه کیمسه کوزینه

پس بو ایلش حقدن بزه رحمت دررر
بی حساب و بی بها نعمت دررر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

اولداخی اولدی تمام انکلاینه
طانکسوغ اکلنوب ایشتدر طانکلاینه

بر داخی وار رایکان ایدیم سکا
دکلا ایمدی نیجه در اونکدین سوکا

اول فکردر که کیدر کونکلنک ایراقی
وصلته دکشورلور جمله فراق

کونکلنک ایر رنیه که ایرمک دیلر
کورر اولدم هر نه کورمک دیلر

فکر ایجنده چه آخر و چه سرای
فکر ایجنده ایردرر هند و خطای

که آخرده که سرایده یوریر اول
کاه هندو که خطایه وارور اول

کرو یلرسه شول سراپرده رای
کشت ایدر دشت و دوار منک چوی

که خزینه مالینی نعمت قیلور
قوی میانی اولدررر سوا قیلور

کاه معراج ایدر آنده کاه طور
کاه غلمان الیکنده کاه حور

قانقی دینکزدن دیلرسه کیچورور
قانقی شهربندن دیلرسنک ایکرور

اوشبو قامور ایکاندر ای حریف
فکر ایجنده چه قوی درچه ضعیف

کیم فکری کیمسه ساتمش دکل
ساتون المز بای و یوخسول بیک و قول

کیم دیلرسه فکر ایله ایلکر آشین
نوخت دیلرسه ال و یرور یایین قشین

پس بو ایش حقدن بیره رحمتدرر
بیحساب و بی بها نعمت دررر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

اولداخی بیتدی بو کز بیر کورینه
رایکان نذر جهانده سورینه

اونی داخی ایده یم شرحی ایله
الیشید ایجدی نیچه دقیلدن قیلیله

شولدر اول کیم دیش کوررسن اوبجودا
که سنی طاغده کوررسن که سودا

که کوررسن سنی کوکده اوجا
که کوررسن بر یوزنده یراجار

که کوررسن کنداوزنکی آتیله
کاه وصلنده و که فرقتیله

که کوررسن خالقنک تقدیرینی
که دوررسن مخلوقنک تدبیرینی

که کوررسن اولوسن کنداوزنکی
بنه ساغ دیری بولرسن اوزونکی

که اورارسن

که اوررسن که دوررسن اوبخودده
اوشبو قامور ایکان درای دده

دیشی هیچ کیمسه ساتون المش دکل
دیشی ساتمق اولمادی اوتمش دکل

بای و یوخسول کیم کرکسه اول کورر
رایکاندر بیک کوررهم قول کورر

مانع اولمز کیمسه کیمسه دیشینه
حکم ایده مز دیش ایجنده ایشینه

پس بو ایش حقدن بیره رحمتدررر
بی حساب و بی بها نعمت دررر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

اولداخی بیتدی تمام اولدی تمام
الیشیدن سوز معنی سین بیلدی تمام

بیرداخی وار رایکان خوان کورندرا
الیشید ایجدی کیم حکایت نیته در

آد دوررا اول کیم اوررولر خاص و عام
طوبتالو در شرق و غرب و روم و شام

کیم کیمنک آدین دیلرسا اورونور
آد بولومز دیوبن کیم ایر بنور

خواه پیغمبر خواهی سلطان آدین
اوررا و غلینه دیلرسه خان آدین

خواه کورکلو خاتون آدین قزینه
ویرور اول بانقمز کمسه نیسونرینه

قانقی آلبونک کیم دیلرسه آدینی
داقیبوز هیچ سانمادین خلق آدینی

بو عجب کیمسه عیب ایتمز اوکا
هیچ ایتمز اشبو آد قیدن سکا

رایکاندر بای و یوخسول و بدوی زی
آد ساتون المش دکل او علی قزی

آدی کیمسه نه دن قوریمز
بولمادم دیب کیمسه آد سیز یوریمز

بی بهادر کیم کرکسه اول آلور
بیک آدین قول بای آدین یوخسول آلور

پس بو ایش حقدن بیره رحمتدرر
بی حساب و بی بها نعمتدرر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

بیر داخی وار در بهاسیز رایکان
بی بها در اول عزیز کون قامودان

اونی داخی شرحی بیرله ایدم اوش
انکلیه هر کیمده وارسا عقل و هوش

شرحیله چون ایشیده سن آدینی
بیله سن اوندن بو معنی دادینی

شولدرر کیم خلق کوپرز تنکریا
هر بیری تنکری بنم دیر بی ریا

هم بن اونک قولیم دیب سوینور
خوش اولور کونکلی اونکله آو بیور

کیمسه ایتمز تنکدرر تنکری سنک
یوخسا خود نه لایق سن اونک

اول بنم تنکریمدرر بنم قولی
بیله دیب کیمسه آیرمز یوخسولی

رایکاندر اول بنم تنکریم دیمک
هم بن اونک دیمکه یوخدر امک

جمله عالم خلقی نک شولدر سوزی
اول بنم دردیمکه بولدر سوزی

بای و یوخسول خاص و عام اولکیچی
بن اونکیم اول بنم دردیچی

کیمی اوندن دردینه ایستر دوا
کیمی ایدر حاجتم قیلغیل روا

کیمی ایدر مال و نعمت ویر بکا
قاموقولدن بن یا فن اولدم سکا

کیمی ایدر بن سنک ام سن بنم
سنک ایله دیری یورر بو تنم

جمله ملت بیلور اونی کندونک
اولدرر سرمایه سی جمله دینک

رایکاندر کندونک بیلمک اونی
کیمسه دوکمز بن اونکم دینی

پس بو ایش حقدن بزه رحمت دورر
بی حساب و بی بها نعمت دورر

قانی بو نعمتلره شکر ایلین
شکر ایله الله آدین ذکر ایلین

اول یدی نعمت که حق ویردی بزه
شرحی بیرله اوتش تمام کلدی سوزه

تقریرا اولوب معنیسی اونکدین سوزکا
معلوم اولدی کیم بها یوخدر اوکا

یوخدر اول نعمتلره هرگز بها
الا اشو لکیم شکر ایده سن اللها

شکر ایدر سنک آرتوره بخشایشنک
لایق اوله حضرته هر بیر ایشنک

شکر اولو طاعتدرر سن قیل انی
یارلغار حق شکریز اونی قیلانی

شکر ایچون یارلغادی حق آدمی
پس همیشه شکر ایدندر همدمی

عاشقا واجبدرر شکر ایلمک
شکر ایله الله آدین ذکر ایلمک

حق اونکا ویدوردی بو نعمتلری
اول اثردن دویدی بو حکمتلری

پس روادر هر نفسده شکر اوکا
شکر ایله کیجسون کونی اونکدین سوکا

اول شکردن حق بیزی آیرمسون
دنیه آخرد وغری یولدن ایرمسون

داستان ششم از باب هفتم حکایت در شرح هبوط روح چون حق تعالی روح آدمی را بانواع اصطناع مشرف کردانید بوجود آدمی فرستاد و در وی هفت محلی موجود کرد چون روح از بیر درآمد در هر منزل نزول ساخت سوال کرده و جواب شنیده

نیه کلدی کونکلمه بیر وصف حال
کیم بو حالدن حاصل اولور اصل حال

بیلینور بو صورته جان کلدوکی
قانغی منزلدن و قاندان کلدوکی

نیجه کلدی نیجه منزل کوردی جان
ایردوکی منزلده نیجه واردی جان

نه ایشه کلدی و موندن ویلدی
نه خبر ویردی و نه سوز سویلدی

هر بیر ایدم عشقیله دنکلار ایشنک
دنکلیوب سوز معنیسین انکلار ایشنک

دکله ایجدی ایدیم جان حالینی
اونده اوحضرتده کی احوالینی

کیم بو جان اول اوده نجیدی مقیم
بونده نچون بروبیدی اول قدیم

جان اول اوده حقیله دورمیش ایدی
تقدیر ایچنده قدم اورمیش ایدی

قانجرو تقدیر دونرسا اولدانی
بیله دونردی و کوزلردی حقی

بر اشارت کلمکینه انتظار
دورمیش ایدی اول لطیف بی اختیار

کلدی اللهدن اشارت بی زبان
ایندی وارغل عالمه دو تغل مکان

سن کرک کیم دیر کوزه سن تنلری
کتوره سن جنبشه مسکنلری

کورک اولاسن کوزکلولرنک نوزنیه
نورویره سن کوده لرنک کوزینه

دیل ایچنده سویلیاسن سوزلری
هم قولاغدن دکلیاسن سوزلری

ویرمک الچق قاموسی سنده اوله
قانده دورسنک برلک اول تنده اوله

چون چلبدن بو اشارت جانلره
اولدی جان عزم ایتدی بوارکانلره

بو چهار ارکان که واردر دینده
جانه مرکز در مرکب ای دده

قاموسیله جان چو عزم ایتدی برو
تنکرینک امری ایله کیتدی برو

علو دیکین سفلیه اندی روان
باشی اوزره آدمنک قوندی روان

کوردی بر کوده یا نوریولق اولو
انکلیو باقدی ایچی حکمت طولو

چون تفحص ایتدی اول حکمتلری
ایتدی کیم زی تنکرینک قدرتلری

کوردی واردر کوده ده بیدی دوزاق
بر بر نیه هم یاقن درهم ایراق

ظاهری باخسنک یاقون در صورتی
یوخ دورر هرکز هنرده نسبتی

بویدی

بویدی منزلده وارایدی هنر
کوکه اغازهر بیری و که اثر

جان چو کوردی بو ایشی خوش اکلدی
زهی عجب تخت دیو بنی طاتکلدی

قاموسیله اولدی چون دستور حق
کیردی پس اول جان او کنجه نور حق

کیردی نور آردنجه جان اول کودیه
بیر ایشت اونده نیه او غرر نیه

نه کورر اول یدی منزلده بو جان
دکله ایجدی ایدیم بر بر عیان

جان چو اول منزله اوردی قدام
کوردی محکم یاپولو بدر بر مقام

خوش مدور قبه محکم معتبر
ایچی یولق کننک و داشی مختصر

هم مدور هم مجوف هم طولو
طشره سی کبچی ایچی یولق اولو

شیله کنکدر کیم بدی قاف کوک سنغار
باغی کبرم معتبر محکم حصار

کنج فکرت طوبنالو اول قلعده
رای وتدبیر وجدال و عربده

هم مزین هم مکرم هم تمیز
کوردی نعمت وار اونده کی تمیز

نواوی سوردی بوکز جان اول نوزره
ایندی مونده کیم کله و کیم دوره

بو مقامنک ایسی کیمدر رایت بنکا
اول بکا بولدا الکش کرکدربن اونکا

نور ایندی عقل اویدر بو مقام
اول کرک یولداش اوله سنکا مدام

بیله اولوب باشارا سیز هر ایشی
قیغو وشادی و فکر و تشویشی

چون بو سوزی جان ایشیدی اولدی شاد
هم بو سوزنک معنی سندن آلدی داد

کیجدی بوکز جان ایکنجی منزله
الینجه نور حق واردی بیله

جان ایکنجی منزلی چون اکلدی
هم عجایب اونی داخی طاتکلدی

کوردی بیر او ایکی قاپو اچیلور　　بو قاپودن اول قاپویه کیچیلور
هم ایچرو اوه یول وار کیمسه‌سی　　اوده یر وار چوق نشنه دورسی
جان دیدیکه مونده ایش وارنک دگل　　حالیا بو ایکی قاپو دک دگل
پس بوکز جان نوره سوردی بو اتنی　　ایتدی بونه قاپولردر ای کیشی
نور ایتدی جانه اوشبو قاپولر　　شولدرر کیم اولسر صاحب خبر
اول خبر کیم تنکریدن امر اولسیر　　سکا اوشبو قاپولردن کلسیر
بو ایکی یولدن کله هر دم خطاب　　هم بشارت هم اشارت هم عتاب
چونکه نوردن جان بو سوزی اکلدی　　نی عجب حکمت دیوبن طانکلدی
کیجدی جان بوکز او جیجی منزله　　بنه واردی اول نور او کیجه بیله
جان چو ایردی اول اوه باسدی ایاق　　کوردی که اول او داخی پرجوش دوراق
آچیلوبدر ایکی جفت پنجره　　جام اورلمیش آغ قرا خوش قبجره
بو اوه اوندن دوشر هر دم اشیق　　هم بزکدر صورته هم یاراشق
شادی و غم کیرسیر اوندن اوه　　هم مهر سود و کینی اوندن سوه
چون بنه بو حکمتی جان اکلدی　　چوخ تعجب ایلدی چوخ طانکلدی
بنه سوردی اول نوره جان بو اتنی　　ایتدی اوشبو نه مقامدر ای کیشی
نور ایتدی بو مقام اولدر سکا　　کیم سن اوندن باقیسرسن دورتکا
کوردسرسن تنکرینک قدرتلرین　　الیسرسن علمله حکمتلرین
باقیسرسن کورکلو یوزلر اوستنه　　شیله که دوستلر بخادر دوستنه

خوش

خوش تفرج ایده سرسن عالمی　　هم تصرف قیلسرسن آدمی
چون بو سوزی نور دیلندن آکدی جان　　خوش سوندی شاد اولوبن کلدی جان
واردی دوردنجی مقامه دورمغا　　اونی داخی کورمکه و صورمغا
چونکه جان عزم ایلدی اول منزله　　بنه واردی جان او کیجه نور بیله
جان بوکز اول منزله قیلدی نظر　　کوردی دارتلمش ایکی دروازه‌لر
ایکی سوقاق اوزونجه دا اتیلوب　　اغزی آچوق اوسدی محکم اورتلوب
یوز ایچنده یاپلوبدر سد کبی　　بنکزمز آیروق مقامه ترتیبی
بنه سوردی اول نوره جان بو اتنی　　ایتدی اوشبو نه مقامدر ای کیشی
قامو اولردن بو او آیرقسراق　　او ایچندن قاپویه یولاق ایراق
نور ایتدی تنکرینک قدرتیلی　　اولسر ایلچی سکا بودر یولی
ایرکوره حقدن سکا هر دم نوا　　کیم بو اوده اولمیاسن بی نوا
سن داخی اونک ایله شکر و نیاز　　کونده راسن کندوزنکدن کیز راز
هم سونکده یرلیکنکه طانق اوله　　کوده او یرسا اول اویانق اوله
هم سکا کورکلو قوخولر ار کوره　　عالم ایچره قانده بولسا در شوره
وارسا ایرکوره بحر
چونکه نوردن جان بو سوزی آکدی　　هم سوندی شاد اولوب هم طانکلدی
کیجدی بوکز اول بشنجی منزله　　بنه واردی جان او کیجه نور بیله
کوردی جان او اوده که بر خوش قاپو وار　　شیله اولودرکه نه کلسه سغار
او ایچندن یول کیچر هم ایلرو　　کیرر اول یول ایچرودن ایچرو

بر کیشی وار ایدی اوچنده بو کر   بو کدو کنجه دنره اودن در بو کور
بنه سوردی اول نوره جان انی بو نی   ایندی اوشبونه مقامدر ای کیشی
ایت بکا بو نه مقامدر نه اولا   نه اوه بنکزر بو نه بنکزر بولا
نور ایندی جانه بیلکل بو مقام   شول مقامدر که کله جمله طعام
مونده حل اولوب ویره لذتلرین   کیم بیله سن تنکرینک نعمتلرین
بو سرا اینک اولدر اولو قاپوسی   قانده بینه اول قاپونک طاپوسی
بیجه لر اول قاپوبه قول اوله سر   نه دیلرسا اول قاپو اول ویلسیر
مونداغی اول اوینایابو کن کیشی   بابسر هم بقیسیر جمله ایشی
تنکری بر دربوب اول سویلایسر   درلو علمی تقریر اول ایلایسر
نور دیلندن چون بو سوزی آلدی جان   بو سوزه یولاق تعجب قیلدی جان
چونکه بیلدی معنی تحقیق ایله   کیجدی کیتدی ایلنجه نور بیله
کیجدی جان اندن داخی واردی ایلرو   دکدی آلتنجی اوه کیردی ایچرو
کوردی بو کز اوچی بر خوش سرای   کاروبار بغلامغا یولق قولای
حجره لر وار بیحساب وبی شمار   هر بیره که کوندار سنک اونده سیغار
بروار اونده جمله درلو نعمته   یعنی کیم قرآن وعلم وحکمته
هم صفا وهم کدورت اونده بول   خیر وشرنک بری وار در ساغ وصول
کینه وبخل وحسد کبر وریا   اعتقاد ایمان اخلاص وتنکریا
اول سرای ایچره قموسی یازلودر   کرچه که فعلی هنوز بن کیزلودر

بنه سوردی

بنه سوردی اول نوره جان بو اوینی   ایندی اوشبونه مقامدر ای کیشی
نور ایندی بو سرا اینکدر بشونک   معتبر ملکنک ویکرک مسکننک
علم وحکمت جمله مونده جمع اولا   هم ایمان اول جمع ایچنده شمع اولا
هم کدورت هم حسد هم کبر وکین   مونده در در بکلری اولما امین
بو سرا ایده نیجه ایشلر بتیر   نیجه لارنک باغری یانوب تونه پیر
نیجه لارنک جانی موندن حضرته   اولاشی ساربی کمان اول رحمته
بو سرای ایچره قوپاسر جمله ایش   اولو دیرنک مونده اولاپایی وقیش
نور دیلندن جان چو بیلدی بو ایشی   هم سوندی هم یدی بو تشویشی
بنه کیجدی کیتدی اوندن نور ایله   واردی بو کز اول یدنجی منزله
کوردی اول بر تختکاه مختصر   لیک قوة کیزلو اونده معتبر
جمله جسم اونونک ایله دایم درر   نیجه اول قایم بدن قایم درر
اورتا یرده آسلو بر قندیل کبی   بنکزه مز آیرق مقامه ترتبی
داش یوزنده دار زلب در بارکاه   ایچ یوزنده خوش مزین تختگاه
هم مجوف در ایچی هم دولو قان   بو الیشه یولق تعجب قیلدی جان
پس بنه سوردی نوره جان بو اوینی   ایندی اوشبونه مقامدر ای کیشی
نور ایندی بو سنک تختنک درر   آیروغ اولرده قمو رختنک درر
چونکه کلدنک بو اوه دورمق کرک   پادشه سن تخته اوتورمق کرک
سن او تور حکمنک بایلسون ایللر   یعنی کیم آیاقلره واللره

جمله اعضا حکمنکا فرمان اولا / لاجرم تخت اوزره چون سلطان اولا
سن اوتور بو تخت برنسون شاه‌له / محکم ایله عهدنکی الله ایله
هم کوکل هم عقل و هم روحی / یولداش اولوب انکدره هردم حقی
اولمیه که نفسدن اوکوت آله سن / عاقبت سن حقدن اودلو فال آله سن
چون بو بندی نوردیلندن آلدی جان / آغدی خوش اول تخته اونده قالدی جان
حکمتی بایدی بو جمله صورتا / کیم ایراسی بو عجایب حکمتا
اول بدی او اوش تمام اولدی تمام / شرحی بیرله دیله کلدی هر مقام
معلوم اولدی جان انسی نیجه دوکی / نه مقامدن کلدوکی و نیده دوکی
وصف حالدر او شبو کیم ایتدم سکا / چه سکا در بو حکایت چه بکا
کندو حالمدر سکا شرح ایتدوکم / کوردوکم در او شبو حال ایشتدوکم
سندا خی بو حکمته ایردنک ایسا / حق دیکل منجلین کوردنک ایسا
آدمی اولدر که حالن انکلیه / بوریدوکی پرده یولن انکلیه
قانده در قاندن کلور قانجا کیده‌یو / هر مقامه که ایرر نیلر نیده‌یو
شونی بیلن دربیلن کندو اوزینی / نه خبر ویرر رسه دکلنک سوزینی
شولکه حق اوکدی مکرم آدمی / اونک ایچون ایلدی بو عالمی
اول بو صورت ایچره تنک بیر اودرر / چوق صورت وار که اوندن یاد درر
آدمی معنی در رصورت دکل / اونک ایچون جمله صورت اولدی قول
عاشقا بو معنی یار اولمیش ایدی / بر بکوبن صورته کلمیش ایدی

بینه صورتدن

بینه صورتدن کیدیجک جان‌ایله / یولداش اولوب وارسه اول امر
حق بیری اول معنیدن آیرسون / دینه آخر دوغری یولدن آیرسون

داستان نهم از باب هفتم حکایت در تقریر نفس انسان که نفس انسان جوهریست متحرک و قوتیست معتبر و وجود آدمی هفت منزلست از زیر تا بفرق سیر این نفس تا بهشتاد سال در هر منزلی منزوی شده قوت آن جوهر را زیاده کرده و حرکتی نکو نموده از زیر قدم تا بفرق سر سیر کرده باز باصل خود رجوع باید که کل شیء یرجع الی اصله اثرا بیان میکند حیث

دیکر

برحکایت ایدیم سندن سکا / یادکار اولسون بو سوز سندن سکا
بو حکایتدن بیله‌سن حالنکی / انکلیاسن نیجه در احوالنکی
هم بیله‌سن بو ایشی سن سوزیله / هم ایشنک فعلنک کوره‌سن کوزیله
هم کوره‌سن کندو اوزنکده بو ایشی / هم بیله‌سن نیجه در هر بر کیشی
چون بو صورت حالینی انکلایه‌سن / کندو اوزنک کندو اوزنکی طانکلایه‌سن
بیله‌سن بو نفس‌ایله صورت ایشین / نه در یولداشلغی یازین قیشین
نفس‌ایله صورت ندر ایدم عیان / دکله ایمدی نیجه در بللو بیان
اول زمان کیم حق یاراتدی عالمی / هم دوزتدی عالم ایچره آدمی
جسمی تپراقدن یاراتدی اول اله / ایلدی او نفس ایچون خوش تختگاه
تپراغی چون آدم اولماق دیلدی / نفس‌ایله جان کلدی جسمی ایلدی
جان علویدن علویدن اندی تنه / کلدی باشدن ایکا دین قوندی تنه

کیردی باشدن دوتدی یورکده مقام   حکمی بیرله کوده ده دوتدی تمام
نفس سفلی سفلیدندر جوهری   کبر و کینه جمله اونک لشکری
چونکه بتدی سفلیدن نفس و هوا   صورتنه کلمک آنن اولدی روا
کلدی آدم صورتینه امر ایله   کیم بیله بولداش اولا بو عمر ایله
اوردی خیمه قوندی اباغ آلتنه   قصدی شولکیم قالخا باش اوزرینه
بوآیقدن تا چقنجه باش اول   نیجه درلو حکمته ساتاش اول
جسم ایچنده نه کوررایدم سکا   دکله ایمدی نیجه در اونکدین سوکا
جسم ایچنده یدی منزل وار تمام   هر بر منده وار بو نفسه بیر مقام
یدی منزلده بولار ینیلر ینیدر   ایدیم بیر بیر سکا نیجه کیدر
چونکه طفل اوغلان کلور بو دنییه   اولالور کوندن کونه آیدن آیه
اولزمان بو نفس هم تنده اولور   لیک تختی اباغ آلتنده اولور
نفسنک اول منزلی بو کوده ده   اباق آلتیدر حقیقت ای دده
شول دیمک قاموسی اوندان دررر   سانمغیل کیم یالنکوز جاندن دررر
سود امر شول نارسیده اوغلنونک   اباغنده در او وقتین نفس اونک
اونک ایچون دورمدین حرکت قیلور   کیم بو نفس کلدوک یره حرکت کلور
پس ایاقدر نفسنک اول منزلی   ایلکن اونده کلدی اوردی محفلی
کیجدی بوکز نفس ایکنجی منزله   نیه واردی حرکت اونونک له بیله
نفسنک ایچوکدر ایکنجی منزلی   کلدی بوکز اونده قوردی محفلی

قوة نفس ایچوکه کلدی بو کز   هم یوریر هم یوکرور اولدی بوکز
قلقدی اوغلان آیاغه مندی دوروز   قنجر و بو یورسنک اونی یوکرور
سانکه بو ایچوکدر نفسنک آتی   زیرا اولدم اونده در نفس قوتی
نفس ایرشدوک یرکرک قوة دوتا   قوتندن هم اونونک قوة بینا
نفس تنده کی بتون جوهر دورر   صورتی کرماده و کرینز دورر
نیجه صورت اولور ایسا نفس اشتین   قومز ایشلر حرکتین و جنبشین
جون بو نفس ایچوکده بالدرده ایکن   یوکرر ایرمازدون کون اوشوتن
تا وارنجه اوغلان اون دورت یاشینه   نفس چیقر اویلوغ اوجی دریاشینه
چیقدی دیزدن نفس کیردی اویلوغا   بر کورا وندن داخی نه ایشلر دوغا
نفسنک اویلوقدر اوچنجی منزلی   واردی بوکز اونده قوردی محفلی
نفس چونکه اویلوغا باسدی قدم   عشرت آرزوسین قیلور هر دم مدام
هم هوا و هم هوس هم عیش و نوش   قیلور اولدی هر زمان بیردر اوجوش
عشق بازی عشرت و بوس و کنار   بتدی جاندن کیتدی آرام و قرار
تا وارنجه نفس اویلوغدن بیله   بوکو نکل پروازا اوررا اوج بیله
بیله وارنجه بو نفسنک ایشلری   فاسد ایشلر حرکت و جنبشلری
جون ایکرمی ایکی یاشنه دکدی حال   نفس اوتوردی تخته ایلدن آلدی مال
ایلی اویلوغدر بو نفسنک تختی ییل   تخته کیم او توررسا اونونک اولور ایل
آلور اویلوغدن خراجی خرج ایدر   تا کیچنجه بیلدن اول شیله کیدر

نفس اوبلوغه اوچ یلده ایکن
دون و کوندز مفسده قاوریون

کیتدی بیلدن چیقدی بو کز یغرینه
دو توشور هر نه کلورسه اوغرینه

سینه و یغرندر دوردنجی اوی
اونده وارسا نفس اولور یولاق قوی

بازولر قوت دوترکر بز اولور
بر کیشی اولدمده سانکیم یوز اولور

اولزمان بو نفس اوروب دوتمق دیلر
هیچ اوتورمق دیلمز اوتمق دیلر

سینه و بازو یغرین نفس ایله
بر یکوب قوت بر یکدردی بیله

جسم اونکیچون اولزمان قوتلو در
کر ایودر قوتی کر یاتلو در

نه دوترسه نفس اودم محکم دوتر
اونک ایچون دوتدوغن جمله اوتر

تا عمر قرخه وارنجه بو گیتی
کرچه کورب ایشلر اول هر بر ایشی

هم بهادرلق داخی قرقه دکین
آلمیلق ایچره کیمسه ویرمز اوکن

زیرا نفسنک تختی اولدم سینه در
اونک ایچون دیرلکی بر کینه در

چونکه قرخ ایل اولدی نفس چیقدی دیله
ایدی کل اوندن بو کز معنی دیله

اولدر نفسنک بشنجی منزلی
واردی بو کز اونده قوردی محفلی

هم عبارت هم معانی هم بیان
دیلده در بو شرح و تقریر اولزمان

نفس اودم دلده قولاخده کوزده در
کوزه در هم ایشیدر هم سوزده در

فائق اعضا کیم اونکا نفس ایلانا
جسم ایچنده اول کرکز قونلنا

صورتنک بو نفس ایله در حرکتی
حرکت اولدوق یرده اولور برکتی

قرخدن التمش یاشنه وارنجه تمام
دل قولاغ و کوزده در نغمه مقام

سویلماک و کورمک ایشتمک دیلر
نفس اودم بونلرده ایش ایتمک دیلر

کوز قولاغ و دل اونک میدانیدر
دیرلکی رحمانی کر شیطانی در

چونکه عمر ایردی بو کز آلتمش یاشنا
نفس یاندی قیغو یا و تشویشا

زیرا واردی بیننه چیقدی تمام
عقل اونده تخت اوروب دوتدی مقام

نفسنک آلتنجی اوی بینی دورر
اندیشه اونده اونک اوینی دورر

چونکه بین عقلنک اویدر فکری وار
نفس داخی هم واردی اونکا اولدی یار

نیچه فاسد اندیشه لر بر بیله
فکر ایدرلر عالمی قیلدن قیله

که اوزاق ساغنج ایدر که غصه غم
یر بو نفس اولماز ایره هر دم بدم

که اوغل قیز غصه سی که یار و قیش
فاسد اندیشه لر اولدی اونکا ایش

چونکه آلتمشدن کیچر بو آدمی
شادی اونده اکسیلور آرتر غمی

اعضالر معزول اولور هر ایشه دن
کوز آجامز عقل و جان اندیشه دن

عقلیله نفس اولزمانده یار اولور
لیک سیری توکنور بیزار اولور

چون قفا باغلو دررقنجا کیدر
غصه یمکدر ایشی آیرق نیدر

نفسنک اول تیز یوشدوغی اوندن دورر
یری واردر طارلغی جاندن دورر

عمر ایرنجه سکسنه شیله کیدر
چونکه سکسندن کیچر کورکه نیدر

نفس چیقر یاشنه باش اورره دورر
چون هوایی در هواده تخت اورر

اولدرر نفسنک یدنجی منزلی
واردی بو کز اونده قوردی محفلی

نفس کیدیجک حرکتی قالماز تننک
بیله کیدر لذتی هر نسننک

چونکه واردی نفس کیجدی سکسنی — جیجدی باشدن دوشدی سحقنک سکسنی
نفس هواده تن یره دوشمک دیلر — اونک ایچون الکیلور بو قاریلر
تن یره دوشمک دیلار و نفس اوجار — ال ایشنه ایر فرو کوتکلدن کیجار
ایمدی کل بو کز عجایب ایشنه کور — اول هواده نفس نیلر اونی سور
بیلدوکن نیتدوکن ایدم سکا — دکله اوشبو معنی باتغل دانکا
نفس اول دم که آیغ آلتنده ایدی — بی کناه و پاک ایدی زیبا ایدی
تاکه صورتده اردی سکسن یاشنه — نفس آیقدن کیردی جیجدی باشینه
کیجدی تخت اوردی هواده اوتورر — حال ایچنده خیر و شر ایشن بیتورر
نفس کم تنده یدی منزل ایلدی — یدی پرده قوندی محفل ایلدی
بو یدی منزلده نفسنک بیرلیکی — بیرکوب عشقه بیر سه بیرلیکی
هم دوتارسا عشقله حق امرینی — امر ایچنده کیچور رسا عمرینی
چون جیجا باشدن هواده تخت اورا — کوزکوا اولا جانه فارشو خوش دورا
جان کوره اول کوزکودن احوالینی — آخرتده نه اولیسار حالینی
چون عمل آری اولا نفس آرینه — هردم الله نوری اوکا کورینه
جان باخه اوندن کوره حق نورینی — هم کوره اوجماغده کیندو یرینی
لاجرم که اول بکا میل ایلیه — اونی انکوب هردم اونی سویلیه
حسرتی وآرزوسی اول اولا — حضرته وارمغه میلی بول اولا
بوخسا کر نفس آری دیریلمازایسه — حضرته لایق عمل قیلمازایسه

چون جیجه

چون جیجه باشدن هواده یردوتا — شول بولوت کیم کون یوزین اورتا
قابلیا جانی حقا باقدرمیا — جانی هیچ باقدرمیا اول حضرتا
چونکه نفسنک فعلی جانی قابلادی — هم بو نفس اوندان داخی بدتر باولادی
لاجرم اول جان دونه دنیه دایا — جانی کوزی حضرتی هیچ کورمیا
چونکه یونن دنییه دوتدی بو جان — آخرتدین بکا یولن باغلادی
ایده ای حیف و دریغا فانی اول — دنییی بت ایدینه دون کون طایا
کیجدی مندن آیرق ال ایرمایسر — کیجمیش ایشین انکا هردم هر زمان
اوشبو حسرت آرزوسندن جان ویره — عشرت ساقی و معشوق ساغ و رسول
یدی منزل تنده نفس اورمیش ایدی — کرسونز سام صورت ال ویرماس
چون بولارده نفس آری دیرلک سوره — حق دیدارین اول کیشی فاندا کوره
بوخسا اولورسا پلید ومفسده — یدی پرده اکلنوب دورمش ایدی
عاقبت طامواولا منزل اوکا — جانی الله رحمته ار کوره
پس بلنک کیم آری دیرلک آرید — عمری بو حالده کیچرسه ای دده
هرکیم اردر کیرسون آری دیرلیکه — الکلغل اوشبو اشبی باتغیل دانکا
کیمنک کیم دیرلیکی آری دکل — اریولن بو آری دیرلک آریدر
حق سور هم آری هم طاهری — آری دیرلک ایسی ایردی بیرلیکه
منک دعا قیلسا بری اولمز قبول
اونک ایچون اولدی سوحق نایی

اول صفر تا چاپ
معاحه ل صفو بیپ تا یا هور

آریلق اولدر که حق عشقی ایله / جان و دل یولداش اولادون کوزن بیله

تنکری آری سویا یوتمانی سور / جانلری عشق اودینه یانمق دیلر

جان و تن کلی او وقتین آرینه / کیم کله امر شریعت یرینه

امر یله اول بسلیا ایمانی / عشقیله هم تازه دوته جانی

تنکری اوندن راضی اولا لاجرم / ایره دوره دمبدم فضل و کرم

هم داخی اول اولولار خشنود اولا / عاقبت اونک ایشی محمود اولا

عاشقنک شولدر تمناسی مدام / آری دیرلکده دوته جانی مقام

آریلرله بیر یکوبن بو یولا / تا ابد آیرلمادین یولداش اولا

ای خدایا سن هدایت ویر بزه / مبتلا قالدوق و فریاد ایر بزه

سنک ایله سکا وارمق روزی قیل / توفیقنک اولسون قموریده دلیل

داستان دهم از باب هفتم حکایت در شرح سیر و سلوک سالک چون سالک سیر حضرت کند از هستی خود که حجاب مطلق است هفت چیز که مانع و دافع او گردند اکنون سالک از ین مهالک گذر کرده بحضرت ربوبیت جل و علی چون می رسد آنرا بیان میکند که صفت و حکایت است

ینه کلدی کوکلمه بر وصف حال / کیم بو سوزدن انکلنور اول اصل حال

ایده سارم کندو حالم وصفنی / حالرنک حالنی وصفنک اصلنی

جان جو کندو کندودن غیب اولمیا / کندو حالن سویلیا غیب اولمیا

یول اری یولده نه وار کورمک کرک / صورته بیر بیر نشان ویرمک کرک

احمدی بن کوردوکمی اونکدن سونکا / شرحی بیرله ایدیم بیر بیر سکا

نیجه منزل کوروبن کچدوکمی / نیجه پرده قونوبان کوچدوکمی

تقریر ایلیب ایدیم دنکلار السنک / دنکلیوب سوز معنیسین انکلار السنک

اول زمان که یوخیدی بو نه فلک / کلمدوکدی صورته انس و ملک

اونده بیر حق وارلغیله وار ایدوق / اول کوزل دلدار ایله دلدار ایدوق

اورته پرده یوخیدی هیچ آیرولق / نه فراق و نه اولم نه سایرولق

وحدته مستغرق ایدی حالمز / نیه دکدی بر الست احوالمز

چون چلبدن تقدیر اولدی بو آیلشه / کیم بو جانلر آیریلوب طشره دوشه

ویردی بدی هر بیرن بیر صورته / بیر نظر قیل بو عجایب قدرته

کور صورتده هر بیری نه اولدیلر / آیرولق اونده نیجه قالدیلر

شرحی بیرله ایدیم بیر بیر عیان / دنکله احمدی نیجه در بللو بیان

اولزمان که صورته کلدی بولار / پرده دوشدی اورتیا قالدی بولار

کیرو کچمک اولمادی اول پرده دن / کیم کچیسر کتمیه چون اورته دن

نیلسون چون پرده لر دوتدی یولی / کچمکه هیچ کیمسنک ایرمز الی

هر بیری بیر رنک ایچنده عهد ایدر / کچمکه بو پرده لردن جهد ایدر

کوجلو کوجی یتدوکنجه دورلیشور / کیمی قالور یولده کیمی ایریشور

احمدی بن کندو سوزم سویلایم / یولدا نه کوردمسه شرح ایلایم

سن داخی بندن قیاس ایت کندنکی / تا بیله سن نیجه در احوالنکی

اولزمانکیم تن بکا اولدی دوراق
پرده دوشندی اورتیه قالدم ایراق

دیلدم که بنه واریدم او بکا
یونی دوتدم کبروا اوندین بکا

اوکی دیردم و کلدوم حالمه
کوزومی آچدم و باخدم یولمه

بولده کوردم یدی پرده پرده وار
جمله عالم قالمیش اونده زار زار

پرده آرده نده قالوبدر انس و جان
بن دخی مسکین و عاجز ناتوان

دیلدم اول پرده لردن کیچمکه
کنداوزم بو انس و جاندن سیچمکه

بس کفارت ایستدم بو رنجه بن
بیلیم که ایرشیم اول کنجه بن

بیلیم بو پرده لردن قورتولام
کیرو کنده معدنومه یول بولام

چونکه اونده وار مغایول ایستدم
کلدوم اول کنده حالم ایزده دم

یعنی بیلمکچون که بو پرده ندر
انکلادم که یدی لشنه پرده در

جمله کنده وار لغم پرده بکا
بنی قومیاز که وارم دوستدین بکا

کنداوزم کنداوزمه پرده ایمش
برالیشت اول پرده لرکورنمیش

یدی پرده آدلو آدیله عیان
بیری صورت بیری نفس و بیری جان

هم کونکل هم عقل و هم عشق و هوا
پرده لردر جمله چون دنیا قوا

بیری خود بللو رضای حق دورر
اونی باسوب کیچمکه یول یوخدرر

راضی کیمدن اولماد یسه اول جلیل
حضرته یول بولمادی قالدی ذلیل

کنداوزمده چون بو یدی لشنه
پرده بولدم دیلدم بو پرده ه

کوتورم دوستنک بولندن کیدرم
بکا مانع اولمیا دوسته وارم

کلدوم

کلدوم اول صورتی ترک اتمکه
یعنی بولدا براخوبن کیتمکه

ایتدم ای صورت سفرده شدی بکا
دوستی انکدم کیدرا ولدم اول بکا

کل بیله کیتلوم بمله یار ایلنک
یوخسا ترک ایدم سنی اغیار ایلنک

صورت ایدر بن حقی بیلمزمیم
سن وار ورسن بن بیله کلمزمیم

بنی نیجون ترک ایدرسن ایتمکل
مرکبنکم بولدا قویوب کیتمکل

بریش اون کون کوی بکا کیم یتیلم
بعدازان آلتنکده آنجا ایتیلم

نیجه کونلر کویدم اونکا اولدی
اول خوبنی آلدارامیش کلمدی

وارد و غنچه برک یاپشدی دنییه
قصدی اولدر که بنی یولدن قویه

بللو بیلدم که بمله کیده مز
برک دوتوبدر دنیای ترک ایده مز

کیچدی عمرم بولداش کویما کله
کویدوکم نه آسی چون کلمز بیله

چونکه صورت اصلی طوپراقدندرر
طوب ایراقدندر بچین قانده کلور

قویدم اونی کنده ویه قالدی ایراق
بن بنه دوست یولینه قیلدم یراق

بوکز اول سوزی بو نفسه سویلدم
اول یولا بونفسی دعوت ایلدم

ایتدم ای نفس بن قوشاندم اولیولا
یار ایلنک کل کیده لم اونده بیله

یوخسا کلمزسنک سنی ترک ایدرم
بیله کلمز بولداشی بن نیدرم

نفسم ایدرسن منی ترک ایتمکل
جشنی کیرم سنکا قویوب کیتمکل

بن حقی بیلمزمیم که وارمیم
قولم اخرنیه بوینی ویرمیم

تک برازکون کوی بکا کیم جمع اولام
بعدازان یانکم بولنده شمع اولام

آتکام محو

بن بو اقراره اوزره کویدیر زیان
نفسه باخدم دیرلکی شولدر همان

دنیای وار دوقجه ترک دوتدی دنی
شیله مستغرق که هیچ انکمز جقی

یارساندم بن اونی اغیار ایمش
بیله کیتیلم دیب بنی آلدار ایمش

کیجدی عمرم یولداشه کویما کیله
کویدوکم نه آسی چون کلمز بیله

چونکه نفسنک یوغدر اودی قورقوسی
الکلدم که کیتمدوک اول خورخسی

قویدم اونی قالدی اول خورخو یله
بن بنه کیردم یوله قورخو یله

کلدی بو کز عقل طوتش اولدی یولم
اونی دعوت قیلدی بو کز بو دیلم

ایتدم ای عقلم بنمله کل بیله
دوستنه کیتیلم بکا یولداش اول بیله

یوخسا کلمز بن سنی ترک ایدرم
هیچ قرارم قالمدی بن کیدرم

عقلم ایدر بو سوزی سویلامکیل
نا ایمنکم بنی ترک ایلامکیل

سن وار اور سن دوستنه بن نیجون قالم
قانغی کون دیرسنک سکا یولداش اولم

الا برقاج کون بکا کوی دورایم
طاغیلوبن کنداوزم دیشوریم

بعد ازان یولداش اولوب کیتلم بیله
قول اولوب قوللق قیلیم قیلیدن قیله

بنه کویدم بو سوزه جوخ روزکار
بر بنه کلسون دیب دیوب قول قرار

نیجه کوندیمسه عقل دیرلمدی
کلمدی عهده وفا هیچ قیلمدی

کون بکون آرتدی اونک اندیشه سی
دنیه قاومق اولدی کل پیشه سی

ایله دوتمش دنیه ترک ایده مز
تنک بنی اکلر ولیکن کیده مز

کیجدی عمرم یولداشه کویما کیله
کویدیکم نه آصی چون کلمز بیله

چون عقل

چون عقل خود کندو آیق باغی در
دنیمی چون دوتدی قانده داغیدر

قویدم اونی فکری برله قالدی اول
کلدی بو کز کونکله توتش اولدی یول

دعوت ایتدم کونکلی داخی اول بوله
کل دیدم دوستدین بکا کیتیلم بیله

سن آخر دوستدن دویار نکه اردر
دوستی بیلن بونده درمق عاردر

کل بیله کتلم تعلل قیلمغیل
دنیه میل ایدوبن الدانمغیل

آیریلور سنک سنی داخی ترک ایدم
دوست بنی چون ایندهمیشدر بن کیدم

کونکلم ایدر الله الله کیتمکل
بن حزینکم سننک ترک ایتمکل

دوستنه نیجون وارمیم بن معنیه
دوستی قویوب دنیا سومک نعنیه

لیک برقاج کون بکا کویکل ای یار
ایله دوت کیم بن اویرم سن اویار

میلمی کلی جهاندن دار تایم
بعد ازان یولده یانکجه یورتایم

چونکه کونکلم بو سوزی ایتدی بکا
بر نیجه مدت بنه کویدم اونکا

یعنی ایتدم عهد کلسون بر بنه
کویمسم کیم بیله کونکلم ایر بنه

بن کویرم نیدیم که کلمز اول
میلی وار دوقجه جهانه اولدی بول

کوی دیوبن تک بنی آلدار ایمش
کندو کلمز بنی یولدن قور ایمش

کیجدی عمرم یولداشه کویمکله
کویدوکم نه آصی چون کلمز بیله

چونکه بیلدم آلداغیجدر بو کونکل
بنی الکر کندو اولمش نفسه قول

قویدم اونی داخی کندو میلینه
آلکلدم چون مقصودی نه میلینه

بن بنه قصد ایلدم دوست یولینه
انشا الله دوغری یولداش یولینه

اوغرادم جانه بو کز کوزیلدم
اونی داخی بوله دعوت ایلدم

ایستر ایدم جان بکا بولداش اوله
ایتدم ای جان کل بیله کیتلم بیله

سن بیلورسن یولی دور باشلا بنی
یولداش ایدیمک دیلرم بن سنی

یا بیله کل یوخسا خود بن کیدرم
کلمسنک کنکیز سنی ترک ایدرم

جانم ایتدی حاشا که بن ترک ادلم
بنم اول کونده سکا قایم مقام

الا کویکل اکسوکم وار دوزه یم
کندا اوزومی جمله ایشدن اوزه یم

بعدازان الیم سنی اول حضرته
ایریشاسن راحته و رحمته

انیجه کویدم بن بنه بو سوزا ایچون
تا مکر اولادیب قولی بتون

جان بنی کومدردی لیکن کیتمدی
دنیانونک معمارلغن ترک ایتمدی

وارده غنچه میلی ارتدی ونیه
مقصودی اولکیم بنی بولدن قویه

کیجدی عمرم یولداشه کویمکیله
کویدکم نه آصی چون کلمز بیله

چونکه جان بو دنیانک معماریدر
هم صورت هم نفس اونک کی یاریدر

سارمشو بدر کل ملک و مالیله
پس قودم اونی داخی اول حالیله

جان داخی قالدی بو کرنتمک کرک
چاره یوخ البته بن کیتمک کرک

دوسته کیتمک چون بکا اولدی روا
کلدی یولم باغلدی عشق و هوا

ساندم اول عشق بکا کلدی مکر
دوست بکا کیتدوکمی بیلدی مکر

ایتدم ای عشق آل بنی کیتلم بیله
یوخسا دوسته بن قلیم سندن کله

کیده لم ال دوتوب اول دوستنه
یولداش اولغل سن بکا بن سکا

سن بیلورسن

سن بیلورسن دوسته باشلا ایلت بنی
دوسته ایلتمزسن نیدرم بن سنی

دوسته وارمز یولداشی بن نیدرم
یا بیله کل یا سنی ترک ایدرم

عشق بکا دیر بن اونک ایلچیسیم
کیم کیدرسه بن اونکا ایلتجیم

بنی ترک ایتمک سکا لایق دکل
یولداشنکم سوزمی ایله قبول

الا برج کون بکا کوینک کرک
اوشبو هجره زخمنه دورنمک کرک

آلمم وار در بو ملکدن آلیم
بعدازان یا نیجه یولداش اولیم

باشلایم ایلیتم سنی اول حضرته
هجرنک وصل اولا کلی وصلته

بنه کویدم نیجه ایل من بو سوزه
یعنی عشق التنه من دیب اول نوره

من هوایی عشق دیب آلدانمیشم
کویدکم اولدی انی عشق صانمیشم

نیجه که کویدمسه حاصل اولمدی
دنیایی قویوب بیمله کلمدی

کیجدی عمرم یولداشه کویمکیله
کویدوکم نه آصی چون کلمز بیله

چون هوا عشق صورتیله کوروندی
نیجه لر اونک صونیجه سوروندی

نیجه لاری قویدی یولدن اول هوا
پس اونک ترکی بکا اولدی روا

اونی داخی ترک ایدب کیجدم بنه
اول هوادن دوست یکا قاجدم بنه

سوز یوکشدر آیروغن قویلیم بو کز
اول رضایه اوغردی یولم بو کز

کوردم اونی دوست یولن المش دورر
کیمی کیچرور کیمی کیرو دوندرور

پس بن ایتدم ای رضا دوتغل الم
چونکه کلدی سکا توش اولدی یولم

یا بیله کل یولداش اولغل سن بکا
یا خو یول ویروارایم دوستدن بکا

دیدی بندن کیچمکه طاقت کرک
طاقتِ یتمانیه طاعت کرک

قانی طاقت وارمی سنده کیتمکه
قانی یا طاعت دورب نازایتمکه

چون کیچب کیتماکه یوخدر طاقتنک
یانیاز ایتمکه یوخدر طاعتنک

پس حقیقت بلکه کیچمک یوخ سنکا
نیچه‌لر بونده قالوبدر کورسنکا

کوردم اونده خلق دورمیش بیحساب
جمله درمانده و ویرمزلر جواب

نه ولی و نه نبی کیچمز سوزیمه
اول رضا اوکنده تیراقده یوزی

یوزم اوردم داخی اول تیراقه
حق رضا سندن مگر رحمت دوغا

هیچ کیمسنه یوخ بنمله قانی یار
اغلادم کندو حالمجون زارزار

ایدرم که قانی اول یولداشلرم
کیم کیچردم اونلر بکله یاشلرم

عمرمی صرف ایلدم بن بونلرا
کلمدیی بونلر بنمله بو یولا

قانی اول صورت که مرکبدی بکا
انک ایله چاپوردم دورت یکا

قالدی بندن اورتیه دوشدی فراق
اصلی تیراقدندی قالدی طوب‌ایراق

قانی نفس کیم بکا چاشنی گیرایدی
هرایش ایچنده بنومله بیرایدی

قانی اول عقل و کفایت قانی اول
کیم پیلوردی جمله طورلو حالی اول

قالدی بندن غرّه اولدی اوزینه
بنده اولدی کندو اوزی کندو اوزینه

قانی گونکلم کیم خزینه دار ایدی
دون گوندوز اول بنمله یار ایدی

قالدی بندن آلدورمی ساندی اول
دنیایه سرشدی و آلدندی اول

قانی جان کیم اول بزردی دنیایی
بکا ملک ایلردی هر بیر نسنه‌یی

قالدی بندن سارماشوبن دنییه
یعنی که معمار اوله هر نسنیه

قانی اول عشق و هوا و مفسده
کیم بنی اکلردی هر بیر نسنده

قالدی بندن عشق دکلمیش اول هوا
ایمن اول آیرولغی کوردی روا

بن بولاری یارساندم قانی یار
هر بیری بر نسنه قیلدی اختیار

اکلدی بونلر بنی ایلدن ایله
نازنین عمری بولارو یردی ییله

عاقبت بیری بنومله کلمدی
دوست یولنده بکا یولداش اولمدی

بن تن تنها و مسکین ایی بوش
دوست رضاسی ایشکنده قالدم اوش

اول ایشکده قالدی تیراقده یوزم
نه الم وار نه دلم وار نه سوزم

بیر اشارت ایردی پس اولدم بکا
ایتدی سن سنده اونی ایسته سنکا

اولدرر درمانده‌لر دستگیری
یرو گوک اوندن طولو اوندن دری

اونک ایله اونی ایسته اولی بول
اونکا یلوار اول قیله سوزنک قبول

راضی اولدوغین دیلرسن اول جلیل
اونکا وارمغه اونی دوتغیل دلیل

کیچوره کندو رضاسندن سنی
کندو آلا قورتارا سندن سنی

بو اشارت بنی بیدار ایلدی
ایله پس انکه یوخ ایکن وار ایلدی

جمع اولوب کندو اوزمه دیردم اوکم
چون بکا بندن یاخن ایستادوکم

قوله تعالی وَنَحْنُ أَقْرَبُ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

بن بکا پرده ایمشم اکلدوم
اکلیوب کندو ایشتمنی طکلدم

بویدی لنسه که بنده وار ایدی
یار ایدی اسم یار ایکن اغیار ایدی

اوش تمام اولدی بولارنک تقریری
معلوم اولدی کیم نیجه ایمش هر بری

هیچ بولار یولده بکا یار اولمدی
هر بری قالدی بنجله کلمدی

نیجه وارم بن بو یولی یالغوزین
نیجه کورم ای عجب اول دوست یوزین

چونکه یلغوز یول وارلیمز مطلقا
یالغوزین هیچ کیمسه ایرمز اول حقا

بر قلاوز حاجت اولدی پس بکا
کیم منی منه آلا الله اوکا

ایستدم بولدم انگ برتاوینی
اول آلا الله مکر بنسوز بنی

برک یاپشدوم طوتدوم انگ اتکین
اول مکر الله منی دوستنه دکین

ذات ایچنده خوش مناجات ایلدوم
بی زبان بی حرف بی صوت سویلدم

ایتدم ای برتاوی حق دوتغل الم
خود نه ال وار نه آیق آچغیل یولم

آل بنی بنسوز ایلت اوندین بکا
کندوسنه وارمق گرک دوستدن بکا

بیلمسون بو عقل و نفس و جان و دل
تا بنمله ایتمیه لر قال و قیل

بو تمنایی چو قیلدم بی زبان
ایله کیم دویمادی عقل و نفس و جان

اورتدن کوترلدی اول هجر و فراق
پس یاخین اولدی بکا جمله ایراق

یدی نسنه قارشودن کورنو کلدی
بنی قورتاردی بو قاموقیغودن

اول یدی کیم بی وفا اولمیش ایدی
یولده یولداش اولمدین قالمش ایدی

بو یدی دوتدی اولارنک یرینی
شرحی برله ایده یم تقریرینی

گرچه صورت بکا یولداش اولمدی
دوب ایراق قالدی یاخینه کلمدی

صورت اولدی بکا اول دوست وارلغی
کیم ابد هیچ او المیا اغیارلغی

کیمان

گر بکا اول نفس اماره که وار
دوست یولنده اولمادی یولداش و یار

یولداش اولدی نفس مرضیه بکا
هر نفس وارتربنی دوستدین بکا

گرچه اول عقل معاشی قالدیسیا
دنیالک دیرماکه مایل اولدیسیا

یولداش اولدی اوش بکا بو عقل کل
قامو ایشیم روا ایکن اولدی قبول

اول کونکل کیم یولداشکم دیر ایدی
کلمز ایدی تنک بنی آلدار ایدی

کلمدیسه بر کونکل کلدی بکا
کیم جگر هر دم بنی دوستدین بکا

جاندا خی کیم هر دم آلدردی بنی
یولداشمکن دنیه دوندی یوقنی

قالدیسیه اول اولدی روح قدس جان
اوش انکله اولدی محرم جاویدان

اول هوا عشقی بکا یولداش ایدی
دنیایی سوماکله باشی خوش ایدی

دنیا سودی قالدیسیا اول وقت خوش
دوستی سونک بکا یولداش اولدی اوش

اول رضا کیم بغلشدی یولوی
یلواروبن دوتمز ایدی ایلی

کلدی الله فضلی اوش آچدی یولم
عجز ایله قالمیش ایکن دوتدی الم

آلدی بنی بنسزا ایلتدی اول ایره
کیم نه کوکه بنکزر اول یر نه یره

چونکه بنلک قالدی بندن مطلقا
بر نظر وه باقشم ایردی حقا

جمله وارلق محو اولوب قالدی باقیش
اول باقشدن حاصل اولدی باقی ایش

کوردم آنده بر جهان کیم اول جهان
بی نهایتدر نهان اندر نهان

کوکی کوکه یری یره بنکزمز
طاغ و داشی یول ارینی اکلمز

جمله یول منزل یاخین جمله ایراق
دل شورلمش وصلته جمله فراق

چونکه بن اول ملکه واردم مسترین — قنجرو باقدومسه کوردم دوست یوزین
دوست اوکنده ویره اوردم یوزمی — بس عجب کوردم بوکز کنداوزمی
ایا غنم النده کوردم کوکلری — ایلیمده قول کوردم بنکلری
عرشیله کوردم دوراردم باوقار — چرخیله کوردم دونرم بی قرار
ای وکون کوردم اوکجه بوکرشور — جمله بولدوز بنکا قارشو سونشور
جمله کوک اهلی یوفی سندن بنکا — بوینم احوالمه قالمش طلنکا
کوردم اولمشم دنکزلر کوهری — بر یوزنده جمله معدن جوهری
بیربکوبن بتمشم کلزار ایله — بیله بیندم هر نباتدن باریله
که دوزنبدن بنکا لیل ونهار — کاه یاز اولورم که نوبهار
که طوغارم عالم اوزره کون کبی — که طونار عالم ابجره دون کبی
که اسرم یل کبی خلق اوستینه — اوغریم دیب یعنی اول دوست دوستینه
که آخارم سوکبی ایلدن ایله — دوستلر آلسون دیب بنی الدن اله
که دونارم بر کبی صبر وقرار — تا یوزم باصا دیب اول دوغری یار
که آنکلم بروکوک وآی وکون — بیلمزم خود وارمی یوخمی دون وکون
که اولورم جمله عالمدن بری — شا ولقدن فارغ وغمدن بری
اول نفسده جمله عالم سهو اولور — هیچ آنکلماز عاشق آدی محو اولور
قالور اول دوست وارلغی باقی ابد — بی حساب بی شمار وبی عدد
اوش توکندی ایکی لک اغیارلغی — قالدی کلی باقی اول دوست وارلغی

جمله مر مستغرق اول وارلغا — ای خدا یا قاموسین سن یارلغا

الباب الثامن في الثماني

باب سکزجی ایچنده بیه اون — داستان وار معلوم ایلر بزه اون
کم جلب بونجه یا آوایروی سکیز — نینه کم او جمق سکزدر ای عزیز

داستان اول از باب هشتم حکایت در تحقیق هشت بهشت آنچه خدای تعالی در ایجاد فرموده است در دل آدمی موجود کرده تا هیچ خیر در بهشت مخزون نباشد که مانند آن در دل آدمی مدفون نباشد پس هر که امروز آثار دیدار آفریدگار مطالعه نکند فردا محروم ماند کما قال الله تعالی من کان في هذه اعمی فهو في الآخرة اعمی

بنه اوشس قیلدم توکل اول حقا — جانم ایستر که حقنک کنجین چیقا
فانی ملکدن باقی ملکه انکدی جابن — بی نشاندن یعنی ویریلکون نشان
هر نه کوردی شرح ایدب ایتمک دیلر — اول فنا بسیر عالمه کیتمک دیلر
چون فنا دور دنیا باقیدر آخرت — جانلر اونده واریسرلر عاقبت
پس دیلر کیم جانم اول ملکی کوره — هر نشان کیم اونده وار بونده ویره
کوره کمنده وکنده ویه نه دور دورق — قنقی منزلده دور اول حور وبراق
نیجه برده دوتیسیر ملک ومقام — یانه اوده اوله بسیر قایم مقام
چونکه میل ایتدی اذکا بوعقل وجان — بیر ایشت اوندن نیجه ایدر نشان
ایدم اوفی دیل ایله بر بر سنکا — طوت غولاقونک بردم اوخت بندن بنکا

چون چلبدن جانلرا بو عشق دم — دولت و توفیق بولدش اولدیلر هم

پس بطالت کفر دورسینی خطا — چون چلبدن جانه دکدی بو عطا

ایلیم اول اونی که ایتمک کرک — اونی هم ایدندن ایشتمک کرک

ایدن ایشیدن قیله چون اتفاق — اورتایردن کوتروله کفر و نفاق

پس روا در بعد ازان ایتمک سوزی — تا کورینه اونده بو معنی یوزی

ندر ایدی دکلو بو سوزدن مراد — نیجه در اوجماق نه ملک در اول بلاد

دیلرم اول ملکی تقریر ایلیم — نیجه ملکدر وصفین اونک سویلیم

چون اشارت کلدی اللهدن بزه — هم بشارت اولدی اول شاهدن بزه

اول اشارتندر آخر او شبو سوز — نه وار اونی کر کورامزسه بو کوز

جان و کوکل کوزین آچ کیم کوزه سین — اوجماق و حور و قصوره ایره سین

نیجه ملکدر جنت و حور و قصور — هم ندر غلمان و ولدان و طیور

ایشیدایدی نیجه در ایدم سکا — کیم بیلاسن بو ایشی اونکدین سوکا

چونکه الله دنیایه ویردی وجود — کیم اونکدر بخشش و احسان و جود

یری تن قیلدی و کوکی قیلدی جان — آشکارا یر و کوک اولدی نهان

اول بهشتی کوکه کوکل ایلدی — جمله یر اهلین اونکا قول ایلدی

بو خدر منکرلره اونده مقام — قالسر اونلر جهنمده مدام

چونکه مؤمن غیبه اینانمدی درست — آغدی ایمانی کوکه چالاک و چست

بی کمان یازلدی اول کوک کوکلینه — اوجماق آنن ملک در ایمان اهلینه

زیرا

زیرا اول کوکدن آنن آیتلری — کیم بولارنک بو خدرر غایتلری

او شبو مؤمنلر اونی کوکله یارار — مؤمنینک کوکلی آنن کوکه آغار

قوش قفسدن بوشانب اوجماغ دیلر — پس بو مؤمنلر آنن اوجماغ دیلر

حق سکیز اوجماغی بو مؤمنلره — اول ابد ملکی ویربدر بونلره

حلیه سندس طون و مرکبلر براق — حور و غلمان مونس و قصر و دوراق

هم آخار سو شربت ایچر و خوش غدا — ویره بر مؤمنینه منک آنجا فدا

اولا کوشکلر اونده بو کوکدن اوجا — کوهر و مرجان قمو اوجدن اوجا

آغه طوبی جمله کوشکلر او بستنه — ویره اونده بنک حوری بیر دوستنه

مؤمنینه بتمش ویره اول کوشکلری — کیم اولاتمش بو دنیاجه بیری

بری بر عالمچه اولا مؤمنینک — حدی آنن اولمیه هیچ ملکینک

اونده نه قیغو و نه تشویش اولا — شادلغ دایم بولاره ایش اولا

بیشه خوش خوش آشلری اودیا بماد بین — بیله اول آشلر ولی جیمیندین

خوش چیچکلر ایچره آقه سلسبیل — انجیله تسنیم و کوثر زنجبیل

نه که ایسترسه کوکل حاضر اولا — کوز آچوب یومنجه اول قانده کله

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا

بو نعم جمله بو عیش و بو حال — هیچ دکلدر بیلنک اول اوده محال

بلکه اولا بو دنیجه منک دانی — قالمایوبن ایستیالم اول حقی

ایده لر دیدار کوسترای آکه — اول هو سیچون جمله جانلر قیداه

اول ساعنده کوتروله جمله حجاب / کوزلره کورنوکلا اول حق جلاب
کوره‌لر اونی عیان اندر عیان / اچ کوزنک ایمدی بو غفلتدن اویان

قوله تعالی وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة

اوش صفاتین اوجاغنک ایتدم سکا / ایمدی کل قیل بر نظر سندن یکا
الکلغل کیم سن نه سن اوجاغ ندر / هم اول اوجاغده حوری قوجاق ندر
کیمکه بو کون بونده بیله بونلری / اولدرر یارین که بولا او نلری
اچ کوزنکی ایمدی بو معنیه باق / بو که دیدم جمله سکا وردی حق
ایدیم اوتکدین صو کا بر بر سکا / دوت قولاغنک بردم اوخت بندین یکا
چون براندی سنی اول اول قدیم / کورکه سنک ده قیلدی او حکیم
ایلدی نوردن و کوکدن سنی / جانی بو کوکدن و نبراقدن تنی

وفی الارض آیات للموقنین وفی انفسکم افلا تبصرون

پس بویرو کوکده نه که وار ایسه / قودی سنده قاموسندن برنسه
بردولودیولردر کوکده ملک / تنده یا وز فعل جانده خوش ملک
بویرنک کولکاسی دون کوندز کوکنک / تنده خواب و غفلت و جانده او کنک
یر کثیف درنیته که تنلر کثیف / کوک لطیف درنته کیم جانلر لطیف
یر ایچنده طامو وار کوکده جنان / جسم ایچنده فعل بد جانده جنان
بو جنان اوجاغ که حق کوکده قودی / اول جنانک جانده کونکل در آدی
پس مقابل در جنت نه بو جنان / نه که اونده وار دررر بونده همان

اوجاغ و حوری و غلمان و قصور / سنده بونلر هر بری بر سنه در
بوکونکل اوجاغ درر عشق اول براق / قصر حلق و معنی حور و دوغری باق
عقل اول طوبی درر کوثر کرم / کیم خلایق دیرلور آنده دمبدم
ادریس اول احسان درر رضوان رضا / کیم رضای حق بولنمز بی رضا
پس ازلدن بر شهر در اول جنان / کیم آقار دور دورت نهر آندن روان
بری صو در بری سود در بری بال / بریسی خمر مصفا خوش حلال

قوله تعالی فیها انهار من ماء غیر آسن وانهار من لبن لم یتغیر طعمه وانهار من عسل الآیه

اوش بیلمش شهر ازلدن بو کونکل / ایسته بر مونده بو دوت ایرماغی بول
صویی بیر درمونده خمر معرفت / سود علم در علم هم اول بال صفت
اوشته ایتدم اول بهشتنک صفتی / انکا بنکزش هم بو کونکل شرحنی
کونکل اول اوجاغه بنکرشدر عیان / اوجاق اهلی مونده وار دربی کمان
ایسته اول اوجاغی بو کون مونده بول / کیم اولاسین یارین اوجمقده قبول
کوره سین دیدار آنده بشکسیز ین / کر کورر سن مونده بو کون دوست یوزین
اوجاغی زور دی بنکون اول جلیل / اونده نکه وار سکا قیلدی بیل
حق یاراتدی سنی منظر کاه بیجون / بو کونکل منظردکلی تا بیجون
بو کونکل بو کون نظر که دور آنکا / منظر اولا یارین اول اوجاق سکا
پس نو تقشی کور بو کون بوده او قی / کیم کوراسین یارین آنده اول حقی
هرکه بو کون مونده آنکا ایرمیه / بیلنک آنده یارین آنی کورمیه

هرکه کوزسیز دوحقیقت بونده اول
دوست یوزین کورمیه بیلنک اونده اول

مَنْ كَانَ فِي هٰذِهِ أَعْمٰى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمٰى

کوز بوا قرار دورکه اول دوستی کوره
اول نشان سیز جمالنک وصفین ویره

اوجاغی بو صدقیله آلدی آلان
رحمتی اقرار ایله بولدی بولان

پس بیلنک اقرار ایله صدق اولدر
کیم بو کوکلده کنج نهان دولدورر

هرکه صدقی یوخیسه مؤمن دکل
اول منافقدر دکل اونده قبول

انبیا و اولیا صادق درر
اونک ایچون اوجاغه لایق درر

قوله تعالی وَإِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا

کردیلرسن قجیا سن اونده بیله
قوی کمانی کل ایلرو صدقیله

مؤمن اولدر که کمانی اولمیه
کیم کمانلوسه ایمانی اولمیه

عاشقلرنک آدی نیچون عاشقدرر
اونک ایچون کیم یقین صادقدرر

اولدوغیچون صدقی بو یول آلمسنه
الکلری اول یولندر هم اهلینه

آنی انکه بونلری دیلده مدام
کیم درونده بولردو تدی مقام

ای حلیب بونلردن آیرمازی
بولارنک یولنده دوت ایرمازی

داستان دوم از باب هشتم در شرح قدس مبارک و تقریر معراج محمد المصطفی صلوات الله علیه و آله وسلم وقال الله تعالی سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ وهو دران مقام مبارک بنا کرده اند از سرابط و زعفران و غیره وجاه تعظیم خلایق و مهمانخانه الب آدمی از بیان میکند

اول حلیم

اول حلیب کیم نیکرتنی یوق بیردرر
یوقچی وار ایلا مکه فادردرر

یوقکن بو عالمی وار ایلدی
کیزلو علمین آچدی اظهار ایلدی

یروکوکه یوخ ایکن ویردی وجود
کوک رکوعده قالدی یر قلیدی سجود

هر برین بر قوللوغه امر ایلدی
هر بری ایله بر ایشت که بیلدی

کوکده اول عرشی قویدی اول حکیم
کوکه بنیاد اولدی اول عرش عظیم

یر یوزنده شرعی قویدی معتبر
عکسی دور عرشنک ویور عرشندن خبر

کوکلر ایچنده یاراتدی کونی آی
آیدیسندن یار یوز یوخسول و بای

یر یوزنده ایلدی آلتون کمش
کیم آنکله حاصل اولور جمله ایش

کوک ایچنده چرخی سرکردان دوتر
دایماهی دورماه دین کردان دونر

یرده عکسین کور انک ای پرهنر
دون و کوندوز دورکه دورماز هیچ دونر

هر نه نک که کوک ایچنده اصلی وار
هیچ کمانسیز یر یوزنده عکسی وار

پس بهشتنک موندا عکسی نه درور
قدس ایچنده قبة الصخرا دورور

ایله سانکه اوجاغنک عکسی دور اول
کیم انک ایچنده آقدی کوله یول

ایشدا ایمدی قبه نک وصفین عیان
کیم بیله سین بو سوزنک اهلین بیان

اول مبارک قدس شهرنده نکر
وارتلو بیدور بر حرم کی معتبر

بیری آق مرمردو ثمیش و بدور زی
شیله که کوز نورکمی خلقنک یوزی

ایکی مسجد وار ایچنده خوش مقام
عزت ایلر انکا جمله خاص و عام

بیرینک آدی مسجد الاقصادورر
بیرینک آدی قبة الصخرا دورر

یر یوزنده اوچاغنک عکسی دوار اول — انک الچنده بولندی کوکه یول

کوکه اندن آغدی آخر اول حبیب — آندن اول معراج انکا اولدی نصیب

قبة الصخرا دورر آدی انک — دنکلا ایمدی وصفنی بو قبه نک

قبه نک رسمی مثمن در ای یار — یعنی بلکل که سکیز دیواری وار

بو سکز دیوار هم اوچاغه سکز — اوچاغه سکز آنن اولدی عزیز

اول سکز دیوارده وار دورت قاپو — یره کوک اهلی اونکا قیلور طاپو

دکمه دیوارنده وار بش پنجره — دکمسی بر دورلو نقش و پنجره

دکمه بر پنجره ده بنک دورلو جام — پنجره لر قاموسی قرقدر تمام

قرق دیرک وار قبه ده و قرق بکر — جمله آلتونله سوانمش سربسر

اورتدا بر قبه چخمشدر اوجا — قابلنو بدور قارشو ده اوچدن اوجه

ایچ یوزی جمله فصوص دور قبه نک — دیمک اولمز دیلیله شرح حسن انک

یازولودور طاپیس حرف حرف — بختلو اول جان که اولدی اونده حرف

داودی کورکه دموردن نیلمش — صخره چوره اول طرزین الیمش

هر دیوار دارتمش دمردن بر کره — بر بر ینه بر کنبدر چون زره

بر مشبق پنجره دور نقش ایله — نیجه ایدم وصفنی کلمز دیله

پنجره ایچره نازک آغاجی وار — یا براغی و بوداغی و نهاری وار

بو دمردن ورکه دیرم ای عجب — داوده موم ایلمشدی اول صلب

ایچروندن داخی صخرا دورر — برایشت اول سنک صخرا اندرو

سنک

سنک صخرا برا اولوداشدر باتور — آلتی خوش بر تحفه بر دور کبیر اوتور

اول داشن اوزره بر قدم باتمش تبی — داشنک اوستی خوش ایز اولدای اخی

بر براق اندی رسول آنلمغا — یعنی کیم اونکلا کوکه آغمغا

صخره نک بر کوشه سی قالخدی بیله — بیله کتمک دیلدی اول منزله

قف ایا صخرا دیدی اولدم رسول — دوردی صخرا اول سوزی قیلدی قبول

چیقدی بردل صخره دن سوز سویلدی — نالش ایتدی حالنی عرض ایلدی

دیدی اونتمه شفاعتدن بنی — برکز انکغیل یارین اونده بنی

قالدی پس اول صخره واردی مصطفی — باغلادی الله ایله عهد و وفا

قاب قوسین اولدی منزلگاه او — آشنا اولدی درو درکاه او

قوله تعالى ثم دنى فتدلى فكان قاب قوسين او ادنى

دوست اوکنده محو قیلدی کندوزین — کلی کوز اولدی و کوردی دوست یوزین

اول مقربلر که واردی طابوده — ایرمدی بوپیره قالدی قابوده

دوست وصالی نیدوکین کیم نه بیله — کیمسه کر بیلیه داخی کلمز دیله

حالا دوقسان بنک کلیمه راز ایله — دکدی دوستدن دوسته یوز بنک نازایله

دوست اوکنده اول حبیب اولدی قریب — دوست ایله معراج اونکا اولدی نصیب

بوالیته بو قدر رتبه نه عقل اره — سوز بوکشدر چون کیرو اندی یره

کلدی صخره الته اونور معا — دیلدی ایلکن نمازده دورمغا

بوی دکدی راست اولمادی قیام — قالخدی صخره اولدی اول برجوش مقام

چون نمازی قیلدی اوتوردی امین — کوکدن اولدم اندی جبرائیل امین

سفره اندر درسولی طویلدی — یدی اول خوانی رسول شکر ایلدی

یروکوک اهلی رسولنک حالنی — بیلدیلر معراجیله احوالنی

جمع اولوبان جانی پیغمبرلرنک — خدمته کلدی قمو پیرورلرنک

مصطفی معراجنی چون بیلدیلر — دیرلب جمله سلامه کلدیلر

اونده حاضر جمع ایکن اول جمله جان — بر نماز وقتی ایرشدی ناکهان

پس اقامت ایلدی اول مقتدا — جمله جانلر اوکا قیلدی اقتدا

اولدیلر بونلر جماعت اول امام — اول نمازی قیلدیلر اونده تمام

بر قولده شیله درکه اول نماز — کوکلر اوستنده قیلندی اول نیاز

انبیا ارواحی اونده جمع ایدی — مصطفی اول جمع الچنده شمع ایدی

اول مکان لامکان کیم واردرر — اول مکانده جبرائیل اغیاردرر

اول نمازی قیلدیلر اونده تمام — بی رکوع و بی سجود و بی قیام

بر قول اولدر که قدسه کلدیلر — اول نمازی قدس الچنده قیلدیلر

بو قول ایکیسی داخی اولدی صحیح — تن دیلی و جان دیلی ایتدی فصیح

مصطفی واردی بنه مسکینه — سوز الچنده قدسه کلدوک بربنه

اول حرمده بر ایشکل کیم ای یار — قبة الصخرا ار اسنده نه وار

هم ترازو هم صراطنک صورتن — ایلمشلر کیم دوتا خلق عبرتن

یعنی بونلار یارینه طانق دررر — بیله‌لر کیم اول ایشنک بوقدرر

داودنک اول قبه‌ده سلسله‌سی — کیم کلوردی کیمنک اولسا کیلیسی

اونده بر زنجیر وار ایدی اولزمان — باطلی حقدن سچردی بی کمان

عیسانک هم واردر اونده بیشکی — زیر زمین در بر الچنده ایشکی

اول بیشک بر اولواغ مرمردرر — اوندن ایرو ایکی محراب واردرر

بر سینده مصطفی قیلمش نماز — هم برنده قیلمش اول مریم نیاز

زیر زمنده خوش زیارتدر بولا — کیم واروره یوز اوره حاجت دیلا

اول عصا بیسن که موسی التمش ایدی — اول وارور بر مرمره باتمش ایدی

کورکلو مسجد یا یلیب در اوستنه — اولداخی بر خوش زیارت در بنه

عامر اورمش سنجقین بر مرمره — دکمش اونده شیله که باتمش بره

اولداخی بر خوش زیارتدر مدام — یا یلیب در اوستنه بر خوش مقام

اوندن ایرق مسجد و محراب اوکش — باب جنت باب توبه باب اوکش

بر حرمده در بولار جمله عیان — اوشبو کیم بر بر دیدم بللو بیان

اونی کورنلر بکا طانق دررر — کیم بو سوزده هیچ یا نکلش یوقدرر

لیک بن اول قبه‌نک احوالنی — ایده مادم لایقنجه حالنی

شنه که اول اوچماغنک برناویه — بوقدر سوز قانده اونک ساویه

ایله سان بر حجره در اوچماغدن اول — اونک ایچون اوندن اغدی کوکه یول

هر صورت که اونده معنی وار اوله — اونی تقریر ایلمک دشوار اوله

کیمسه اونی نیجه تقریر ایلیه — تنده جانی نیجه در دیب سویلیه

اول مقامنک جانی وار در بیکمان / اونک ایچون اولمادی موکجه زمان

لشنه که ایچی دولو بر نورا وله / تا جهان اولدوقچه اول معمور اوله

هرکیم اونی بیلمک ایسترسه دوکین / ظاهری و باطنی نیجیدوکین

وارسون اونده کورسون اونی کوزیله / ایدوبن معلوم اولمز سوزیله

اول مقام حق اهلینه لایق درر / قامویردن یکلکی بایق درر

اوزا اوبن نیجه لر واردی اوکا / منکر اولمش وارمی هیچ اوندین سوکا

عاشقلنک کوکلی اوکا عاشق درر / جانی اول ایو حقّینه صادق درر

اونک ایچون سویلینو در دیل ایله / شرح ایدوبن وصفینی قیلیدن قیله

سوکونسنه دیلدن اکسلمز اولور / سوکوسینی هرکز دیلدن کلمز اولور

دیدی اول یوزی سولو کوزلکلو خولو / مَنْ اَحَبَّ شَیْئاً اَکْثَرَ ذِکْرَهُ

اول ارن که قیلدیلر اونده نماز / جان ایچندن قیلدیلرینک درلو راز

اونلارنک یوزی صو ایچون ای کریم / طوغری یولدن ایرمه بیزی ای رحیم

داستان نهم از باب هشتم حکایت در شرح غنا و توانگری که باری تعالی در دنیا هشت کونه توانگری و بزرکی آفریده است از آنتا هشت بهشت هرکرا در دنیا این خصلتها ارزانی داشته باشد بر مثال بهشتیان درین جهان کرد و تفرج میکند آنرا بیان میکنید که چیست و چکونه است

پادشه لطفین دیم بر بر سکا / آچ قولاغنک بردم اوخت بندین سکا

کورکه نعمت نیلمشدر اول حکیم / نه غنایت ایلمشدر اول کریم

قوللره کورکه نه احسان ایلدی / نیجه خوان توکدی و نیجه طویلدی

نیجه ویردی هر برینک روزینی / نیجه دکلر هر برینک سوزینی

طاغده داشده نیجه بکلر هر برین / روزیسین ویرور بیلور یرلو یرین

هر برین حالنده اولدر خوش دوتان / آغجی شول قورو یرده یاشن دوتان

جمله خلقی خوش دوتبدر اول حبیب / کرچه ویردی هر برینه بر سبب

لیک خلق ایچره سکیز درلو کیشی / قامودن آرتوق درر بخت ایشی

هر بری بر مرتبیله اول سکیز / هم اولو در خلق ایچنده هم عزیز

پس سکیز درلو عطا و مرتبه / کیم تعلق دوتمز اول هیچ کمسبه

اول سکیزدن کیمده که اولسا بری / قانده اولسا صدر اولور اونک یری

قاموسی کر بولینا بر کیمده / نادر اولا اول کیشی بو دنیده

دنکلا ایمدی اول سکیز درلو ایشی / کیم دوتوبدر بو سکیز درلو کیشی

اول سکیزدن بو سکیز دولت بولر / خلق ایچنده عزت و حرمت بولر

قامو بونلردن کلورسنه دیلر / بللو بیلنک قامودن بایدر بولر

ایشد اول بایلق ندر ایدم سکا / کیم بیله سن بو ایشی اوندین سوکا

بیری شولدر که اولا عمری دراز / قیله اول عمری ایچنده چوخ نیاز

جانی کوکلی حضرته دوغرو اولا / دوغرولقده دورمغ اوکا خو اولا

صحبته صرف ایلیه اول عمرینی / عمر ایچنده قویمیه حق امرینی

تا جفنجه اول اوزون یاش صونکنه / نیجه ایشلر کلورا ونک اوکینه

قهر و لطف و شادی و غم نفع و ضر
نیچه دشمن جورنی کورمیش اوله
قاموسندن باخبردر اول کیشی
کی عطادر تنکریدین اول عمر اونکا
هر نکیم معنی دیلرسن اونده وار
بیره لر و بخیسول دیمه سن بای بیل
بر وجودین کی غنیمت کورای یار
کرد و نارسنک بیرکو نکلنده مقام
بالغنک بللو بیری بیرلک درر
شولدرر اول کیم حلب جوخ مال ویره
سانمق یردن کله دنیا اونکا
قامولردن دنیالیکی جوخ اولا
نه حسد ایده او کیمسه حالینه
الا هر دم خیر اولا ایشلادوکی
اول کیمی نعمتندن کونتا
کندا وزین اول دنیالیکه ویرمیه
اوستینه نیمش اولا اول دنیانک
دنیه فکری جان بوینیدن اتما

بو جهانده جوخ کورر اول خیر و شر
نیچه دوستنک وصلینه ایریمیش اوله
پس بیلنک کیم واردور رنجتالنی
معنی بر له باتش در کوزسنکا
اونکا بر بر کوستر و بدر روزکار
زیرا جوق کوردی جهانده ای و ابل
خدمت ایله دون و کوندز بنده وار
اوسنکا رحمت یاغه حقدن مدام
بر داخی دنکا نیچه دیرلک درر
فاخر و کیم سونه دنیا ال ویره
بی نوالق کورمیه اوندین سونکا
خلق ایچنده کوزی کونکلی طوخ اولا
نه حریص اولا کیمسنه مالینه
حضرته باغلو اولا اوصی اوکی
دو بینه اجلار و یالن طونتا
کونکلنی حق حضرتندن ایرمیه
باشی اوزره اتمیه دنیا اونک
عقلی کونکلی حق یولندن شاشمیا

نینه کیم

نینه کیم اول انبیا و اولیا
دنبیه بونلار یونن دوندرمدی
نیچه که جوخ اولدیسا نعمتلری
پس بیلنک باید رکیمنک که مالی وار
عزت ایلنک اونکا کیم لایق درر
بر داخی کورد نیده بایلق ندر
شرحنی بر بر بسنکا ایدم تمام
اول کیشی شولدر که اول عاقل اولا
فن ایچنده شیله اوله اول کیشی
هرنه اول ایشلرسه خلقه خوش کله
کرکله بربونک کونی حلق اوستنه
کیده خلقدن عقل و بیلو قالمیه
بولنه اول کیشیده عقل و بیلو
یا اولا که برکیشی ایشن باشلیه
دانشوبن اول کیشیدن سوز آله
الا اول تدبیر و رای ایسی کیشی
دنیادن اول آخرت ایشلارینی
امر و نهی بید و کین اول یک بیله

یولی دوغری کیستدی اونلر مولیا
دنیلک بونلاری یولدن ایرمدی
ارتدی هر دم تنکریه خدمتلری
مال ایچنده حقه لایق حالی وار
حق اونی غزتلمش لایق درر
بر قوغ اور اولداخی کور نیچه در
بر ایشت کور کیمه دیمش اول مقام
عقلی اونک هر ایشنه کامل اولا
کیم دو ترسا باشنه البته هر ایشی
هرنه که سویلرسه سوزی طوش کله
پادشه میل ایلیه باش قصدینه
نیلمک تمک کرکدر بیلمیه
کیم اونک نه قورتوله اصلو دلو
بیلمز اولا ایشی نیجه ایشلیه
الشری اول سوز ایله ضبط کله
حضرته لایق اولا هر بر ایشی
یکلیوبن بیمه تشویشلارینی
باطلی حقدن سیجه قیلدن قیله

هر کیشی که اونده اوتبورای اوله
اول حقیقت قامولردن بای اوله

اونک ایچون قامولر محتاج اونکا
عقل ایچنده هر نفسن معراج اونکا

پس اونکا سیز عزت ایدنک هر زمان
حق عزیز ایتمش درا اونی بیگمان

چونکه بیلدنک عقلی کامل بولمیش
دنگله بر بایلیق داخی کورنمیش

شرح برله وصف ایدوبن حالینی
ایدیم اونک داخی احوالنی

شولدرا اولکیم اول نسبله پاک اوله
لیک نفسی حق یولنده خاک اوله

اصلن انکوب قامولر اول سروره
هر کیم اوین ایشیده باش اندوره

اصلن اوکوب خلق اونکا عزت قیله
سرورا اصلی دیوبن پرور بیله

قامودن ارتوق اولا قدری اونک
قانده وارسا اونکدر صدری اونک

الا اول کنده اوزنی الحاق قیله
حق یولنده کنده اوزین تیراق بیله

اولمیه کبر و حسد اول کیشیده
حقی هر قانده بولرسه ایشیده

اصلنه اوهیچ تکیه قیلمیه
خلقدن کنده اوزین اولو بیلمیه

خوش دیریله دایما اول خلقیله
جمله خلقنک کوکلن آلا خلقیله

اولوکیچی بای و یخسول خاص و عام
الکالر اونی اولوا اونده مدام

ایچیله جمله کوکل اوندین بیگا
بغلوا ولا یرلو یرندن اونکا

پس بیلنک اول خلق ایچنده بایگا
شیله که یولدوز ایچنده ای درر

چون چلب ویردی اونکا اول منصبی
دوتمانک اونی سیز بو اورکالر کیبی

عزت ایلنک عزته لایق بیلنک
حق عزیز ایتدی اونی بایق بیلنک

اولداخی

اولداخی بتدی بوکز بره کورینه
خلق ایچنده بای کیمدر صورینه

نه کیشیدر اولداخی ایدم عیان
کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان

شولدرا اولکیم خلق ایچنده علمی وار
هر نه که خلقه بویورر بیدوتار

پاشه لر محکوم اونک حکمنه
زیرا اول مطلق حکم دربودیه

تنکرینک کنج خانه سیدر سینه سی
زهره سی یوخ کیمسه اونکا دینه سی

قانده که اول اوروبن سوز اچه
دین ایچنده حقی باطلدن سیچه

الله امری قانقی سیدر بیلدوره
امره بوین ویرمیانی اولدوره

الا ایلک اوزی دوتا اول یبر وغی
بوله اوندن دعوت ایده آیرو

کیمده که علم و عمل اولدی تمام
جملنک کوکلی اونکا اولدی مقام

علمنی اول ایشیدنلر سوز ایله
فعلنی هم کوره لر بو کوز ایله

قول و فعلی چون مناسب بولینه
جان ویره لر جمله اونک یولینه

قامو عالم حکمنه محتاج اولا
شیله که اول طوق بونلر آج اولا

ایله اولسا بای اولور پس اول کیشی
قامودن آرتوق اونک بخشایشی

دایما عزت گرکدر پس اونکا
عزته لایق درا اونی کوریگا

عزت اونکا تنکریدن درا ای صفا
اونک ایچون انکدی اونی مصطفی

قوله علیه السلم من اکرم عالما فقد اکرمنی

اوشته بو بایلق داخی اولدی تمام
معلوم اولدی اول نصیب و اول مقام

ینه بر بایلق داخی وار دنیده
ایشیدامدی نیجه درا اول ای ده ده

شولدر اول کیم دولتی حقدن دوتا — کوکلی نه ایستر کیم دیلرسا اول ایته
هر دیلک حقدن نیته هیچ صانمدین — هر ایشی ایشلیه ال سونمدین
دولتی شیله درست اولا اونک — کیم طفو بولمایه فعلی دشمنک
هر کیم اونی بخمعا زور ایلیه — اول حقیقت کندا وزین کور ایلیه
هر کیم اونک ایشکینده قول اولا — خلق ایچنده مقبل و مقبول اولا
نیجه لر آزاد ایکن اول طابوده — کندا وزین قول ایلیه اول قابوده
خلق اونک قتلو یوزین کورماک ایچون — ایشیکنده یوز سوره لر دون کون
لیکن اول کندا وزینی پیچکین کوره — خلق ایچنده اول اوزینی کم کوره
خلق ایچنده عجب و کبر ایلامیه — سویلیسه دعوی ایله سویلامیه
هم تواضع هم کرم اولا ایشی — جمله خلقنک کوکلن آلا اول کیشی
حکمته منفت داوله هر بر کوکل — خلق ایچنده اولا اول صاحب قبول
ایله اولسا بای اولور پس اول ای یار — کورسنکا کیم هر کوکلده یری وار
هر کیمه که یوز دوترسه بو زمان — پس اونکا عزت کرکدر بیکمان
تنکریدن دکمش در اول عزت اونکا — عزت ایلنک سیز داخی اونکدین سونکا
چونکه دولت بابلیغی اولدی عیان — شرح اولوب بر بر دیله کلدی بیان
بر داخی بابلیق بدر ایدم سنکا — دنکله اوشبو حکمتی باتعیل دانکا
شولدر اولکیم قناعت در ایشی — دنیالک دردنده یوقدر اول کیشی
جمع اولوب کندا وزینه کوکلی کوزی — اولمیا هرگز کیمسه لیله سوزی

حق نکیم

حق نه کیم ویرمیش ایسه شکر ایلیه — شکر ایله الله آدین ذکر ایلیه
دنیاده هیچ نسنه آلدنمیه — حقدن آیروق نسنه باغلنمیه
کوکلن آلدرمایه کیمسه مالینه — شاکر اولا کندو کندو حالینه
دنیالک کر آز اولا کر چوق اولا — اول کیشینک کوکلی کوزی طوخ اولا
اونکا دنیا وارلغی و چوقلوغی — دوبدر اولا وارلغی و یوقلوغی
اول کیشی شیله قناعت در اونکا — کیم سناس اول ضناعت در اونکا
خلق اونکا مشتاق و اول خلقدن قچار — کوده بونده کوکلی حضرته اوچار
خلق دعا آلماغ ایچون محتاج اونکا — فارغ اول خلقدن یوزی حقدین سنکا
دنیاده چون جان کوکل دوتدی صفا — ایله اولسا بای اولور اول مطلقا
دوشدی بویمندن بو دنیا ملکلری — هیچ کورنمز دنیالک اکسوکلری
عقلی روشن کوکلی بای و جانی توخ — دنیده هرگز اونک اکسوکی یوخ
تنکری قاتنده بته در ایشلری — تنکری خواندن کله در آشلری
شول قناعت کیم ازلر قیلدیلر — بر توکنمز گنج در اولکیم بولدیلر

قوله م القناعة کنز لا یفنی

اول غنی در پس اونکا عزت کرک — جاندن اونکا دعا ایما حرمت کرک
اوشبو قناعت بابلیغی اولدی تمام — قالدی بر بابلیق داخی برخوش مقام
اول داخی بابلقدر بو دنیده — ایشد ایمدی نه مقامدر ای دده
شولدر اولکیم کرکلو خلق ایسی اولا — کیمه سویلرسه سوزی آصی اولا

کیمسه اوندن صاوق سوز کلمیه
کیمسنی اول اورمیه و سوکمیه

کور کلو خلقندن کله کافر دینه
ارمنی زنارکسه دینندن دونه

بای و یخسول عاشق اوله خلقنه
خوش کله خلقی بو عالم خلقنه

خلق ایچنده تنکری خلقین دونه اول
قامونک کونکلن اوکلاوته اول

بنه که سیغا مبره دکمش ایدی
تنکری اونک خلقنی اوکمش ایدی

قوله تعالی وانک لعلی خلق عظیم

کیمده کیم خلق اوله نعمت درر
یا دشهدن قوللره خلعت درر

هم عمارت دنیاسی خلقدن اونک
هم رضاسنده اولور اول تنکرینک

هر کیمه دکدی ایسه اوشبو نصیب
خلق ایچنده اول کیشی اولدی حبیب

قامولردن آرتوق اونک حرمتی
خلق درر اول ایکی جهانک نعمتی

بس بیلنک کیمسه که صاحب خلق اوله
جمله خلقنک کونکلن الا خلق ایله

بای در اول بو دنیده هیچ شکسیز انی
کورمک ایستر قامو خلق اونک یوزن

چون چلب ویردی اونکا بو خلعتی
آرتوق اولدی قامولردن دولتی

بس اونکا عزت کرکدر بی کمان
هم فدا قیلمق کرکدر خان و مان

اوش بیلندی اول سکیزدر لو کیشی
کیم دوتوبدر بو سکیز درلو ایشی

خلق ایچنده حق بولاری قیلدی بای
عزت آنی بولدیلر ایل اون ایکی

بو سکیز بالیق که وار در دنیده
شول بهشتنک عکسی در اول ای دده

سانکه اول اوجماق ده در اندی بره
ویردی حق اونی الا دوستلره

هر که بولدی

هر که بولدی اول سکیز بخششنی
ایله بیل اوجماغده بیر اول کیشی

دنیاده دیرلک نیجه اولور ایسه
دیریلوب نه حال ایله اولور ایسه

قو بسر یارین بنه اول حال ایله
بس چلبدن سن بو دیرلک دیله

قوله علیه السلام کما تعیشون تموتون وکما تموتون تبعثون وکما تبعثون تحشرون

ایو دیرلک شولدر اخراجی سلیم
کیم اولا خشنود قولدن اول کریم

دورت بلوکدر دنیده خلق ای کیشی
دیرلک ایله معلوم اولمشدر انلرک ایشی

کور بولاردن قانقی سیدرکلری
اولدرر بو جمله خلقنک یکاری

برسی شولدر که ایلوک کورمدی
تنکری اونکا هیچ دنیا ویرمدی

الا یارین آخرنده بیک اولا
نیجه کیمسه‌لردن بیک اولا

بری شولدر دنیده خوش برالجر
هر کیمه نه دیر ایسه سوزی کیچر

الا یارین هیچ قدری اولمیا
قاله اول محروم رحمت بولمیا

بری شولدر دنیدن المادی داد
صبری یوخ و شکری یوخ و قالدی یاد

یارین اول اوده یانا هم اول کیشی
اولسه در قامودن دشوار ایشی

برسی شولدر که هم دنیاسی وار
جمله یول ایلی اونکا اولدی یار

هم موافق اوله حالی یارینا
لایق اوله باشه دیدارینا

بو بلوک در او سکیز بالق بولا
دنیاده حق رحمتین بایق بولا

یارین اوجماق بولار نکدر ای صفا
هم بولاردن راضی در اول مصطفی

عاشقنک دون کون تمنا قیلدوغی
خلق ایچنده ایستیوبن بولدوغی

بو سکیز بابلق در ر ایتدم تمام / خوش عطا و خوش نصیب و خوش مقام

خلق ایچنده بو سکیز ایش ایسلری / بلکه بو نلر در بو خلقنک حاصلری

عمری بونده بو نلار ایکله سوره لم / دوغری یوله یولداش اولوب واره لم

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / اول جماعتدن بنی آیرمغیل

داستان چهارم از باب هشتم در بیان کرامت خضر علیه السلام که خدای تبارک وتعالی از غایت عنایت و مرحمت خود آن بزرگ دین را چه قدر عطا و کرامت ارزانی داشته است چنانکه هیچ آفریده را آن چنان نفرموده است و مزیت و مرتبت او را بلفظ قدرت چنین بیان کرده است که انبیا در حقه مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا وتا ابد الآبدین ودهر الدهرین بدین هشت کونه مقصود و مطلوب دو کروه کرده در ذات و صفات خود که هُوَ الَّذِي لَا يَنَامُ وَلَا يَمُوتُ بحیت در میان زمین و آسمان از ابنای سکینه

بینه بو دیل دیلدی که راز آچا / جمله درلو مخلوقه رحمت ساچا

اول خبر که کلمدک در دیلره / اوشبو دیلدن یا بیلسر ایللره

ایده سارم وصفنی اول کیشینک / کیم جهانده مثلی یوخدر ایشینک

هیچ کیمسنه ایشینه مانع دکل / جمله ملتلر ایچنده اول قبول

کرنجه که کنج کیزلو یک اولور / الا کیزلو کنج اوکنس یرده قالور

آچلوبن خلق اونی کورساکرک / قامو به اول فایده ویرساکرک

معدنی حق یر ایچنده کیزله دی / معدن اهلی کوردی اونی ایزله دی

ریج نوب

ریج عوب اول کیزلو کنجی بولدیلر / کیزلو ایکن آشکار اقیلدیلر

اوشبو معنی کو نکلمه قیلدی اثر / اول اثردن دیله کلدی بو خبر

بو خبردن دولدی جمله داغ و داش / عالمه اوش کیزلو رازم اولدی فاش

حالی کلدوک اول سوزی شرح ایتمکه / اول اولوشنخونک وصفین ایتمکه

اونکا خود عقلم نیجه قاندا ایره / ان شاء الله کیم چلب قوت ویره

کندو وصفین کیر واولدر ایتدورن / کلدر آخر بلبلی سویلتدرن

کورمینجه کیمسه عاشق اولمادی / بیلمدین هر کز دیله سوز کلمدی

تنکری روزی قیلدی کوردم کوزیله / کرچه آنکلامز بو معنی سوز ایله

ایده بیلدوکجه بو دیل تکرارینی / ایده دورسون دوردین اقرارینی

تینچی ننک وصفین مرید ایتمک حلال / اونی ایتمکدن کونکل اولماز ملال

بن داخی کر شیخمنک وصفن دیدیم / اونک ایله خلقی حقه اینده دیم

اول بکا جایزدر ربللو بیان / دکله ایمدی ایده یم بر بر عیان

کرچه دیلده ایده مازم آدنی / الا سوزدن آنکلایاسن دادنی

بیله سن اونده کرامت نه در / کرچه بیلمز کیمسه اول قانده دور

حق سکیز درلو عطا ویردی اونکا / شرحی برله ایده یم بر بر سکا

دکلیدر اول عطا و اول هنر / بر بیسی شول کیم کوکه آغاز ایدر

یرده کوکده دوراغی یللو دکل / بر یوزنده اول فلان ایللو دکل

هیچ کیمسنه بیلمز اونی قانده در / الا قانده ایسترایسنک اونده در

یر و کوک و بر و بحری حق اونکا   جمله برا و ایلمسندر با خبر نکا

بربری اول یرده یورت ایلمدی   قانده پا منزل ایدب اکلمدی

اوشبو اوده طوتبالودر اول کیشی   ایشلنودر یدی اقلیمده ایشی

کیمسه بیلمز اول یوریرو یا اوچار   یری قاندا در نه یرونه ایچار

بی نشان و بی مکان و بی مقام   قاندالغن بیلمز اوننک خاص و عام

کیمسه اوننک حکمتینه ایرمدی   نیچه در بللوت نین ویرمدی

که کوررلر اونی آغ شیبتلودر   طونی یاشیل مرکبی بوز آتلودر

که کوررلر برقاناتلو قوش کبی   بنکزر بو خلقه اوننک ترتبی

که کوریور اویانفلکن کوندزین   آنکا ایجاب صورت یوزنین

که کوریور دیش ایچنده اوبحوذا   که کوریور طاغده طاشده که سودا

هم نبی در اول مکرم هم ولی   اولدر آخرتنکرینک قدرت الی

اونی حق سالدی جهان خیر ایچون   یرو کوکی ویردی اونکا سر ایچون

بی مکاندر اول کیشی بللو بیان   اول عطانینک اوش بری اولدی عیان

بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو ایش ایسی کیمدرر اول شهوار

برداخی اولدر اوننک بخششی   جمعه کونی بریوزنده اول کیشی

که مسجدوار ایسه حاضر اولا   اول نمازی بیله خلقیله قیلا

اوننک ایچون آدینه قیمتلودر   هم خیرلو کوندر رحم قتلودر

هر جماعتله بیله در اول کیشی   بنک کیشیدن بری بیلمز بو ایشی

ایمدی کل بر عقلیله باخ بو ایشه   صدق ایچنده دوز دتمه تشویشه

باخ بو ایشه نیچه کورنور معنیده   نیچه وار و ر بر کیشی هر مسجده

هر برینه بو کوررمی ایریشور   یوخسا عالم اونکا بر مسجدیدر

قاموبرده بولونور چون اول او   پس اولو بدر عالمه اول طوتبالو

قاندا کیم الیتار اینک حاضر در اول   بللو بیلنک سر ایچنده سردر اول

اول اولوهر آدینه مسجدینه   نیته کیم رزای غیب مقصودینه

اوننک ایچون کیم بو خلقنک طاعتی   اوله اول حق حضرتنده قربتی

یوخسا خوداکسوکی یوخ اول کیشینک   حق قاتنده قربتی وار ایشینک

هر نفس معراج هردم طور اونکا   هر مقام محراب مسجددر اونکا

بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو ایش ایسی کیمدرر اول شهوار

برداخی ایدم خبر اول کیشیدن   کیم مصدق دوته هردم ایشیدن

دیه صدق صدقله ایشیدن کیشی   دنکله ایمدی نیچه در بخشایشی

روزی قیلدی حق اونکا آب حیات   کیم اونکله اول کیشی بولدی حیات

حق اوننک اوکنده اولمک قویمدی   اول اولم اندیشه سین هیچ یمدی

حکمی ایرمز اونکا اول عزرائیلنک   صورنه محتاجی یوخ اسرافیلنک

نی ترازو نی صراط و نی سوال   یوخدر اوننک ایلینده اوشبو حال

زی عنایت پادشهدن بر قوله   کیم جهانده اولمه سیز دیرلک بوله

شول صفتدن کیم حقنکدر حق اونکا   ویردی اونی اولمز اول اوندین سونکا

عالم ایچره قیلدی اونی بی‌نشان   هیچ کیمسنه ویرمدی اوندن نشان
لیک مونکلو کیشی عاجز قالسه‌لر   حاضر اولور صد قبیله چاغرسه‌لر
پادشه ویردی اونکا بو ارلکی   چونکه ویردی اول اولمیز دیرلکی
رحمتندن رحلبنک اول کیشی   دیل ایله شرح ایدب ایدلمز ایشی
نیجه ایدم شرحنی کلمز دیله   اول صفت بو دیلده نیجه ایدله
بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو ایش ایسی کیمدرر اول شهسوار
اول کرامتدن دیم بر سوز ینه   کلی دولت در بو سوز دنکلاینه
صد قبیله دنکلار اینک ایدم عیان   دنکله ایمدی نیجه در بللو بیان
ویردی اول علم لدنی حق اونکا   آیتندن معلوم اولا اول سکا

قوله تعالی وعلمناه من لدنا علما

اونکا اول علمی بزاو کرندوک دیدی   موسیا مشکل اولان علم اول ایدی
موسی چون بیلدی بو علمی اونده وار   الله ایتدی موسیا یورت اونده وار
واردی موسی اوغرادی اول کیشیه   دیلدی اوندن کسنه ایشیه
اول علمدن بس توقع ایلدی   اونی اوکرتکیل بکا دیب سویلدی

قال له موسی هل اتبعک علی ان تعلمنی مما علمت رشدا

ایتدی سن صبر ایتمیاسن ای کلیم   نفس محکوم کرک اونکا دل سلیم
موسی ایتدی ان شاء الله صبر ایدم   صبر ایدرم ایشم بللو کیدم
واردیلر بر کمیه اوغرادیلر   موسی اونک علمنی کورمک دیلر

اول

برنز دوتر

اول کمینی دلدی معیوب ایلدی   موسی خوش کورمادی اونی سویلدی
حالیا صبر ایتدی ینه کیتدیلر   بر ایشت که واروب اونده نیتدیلر
اول کیشی اولدردی بر اغلانجوغی   معصوم ایدی طاهر ایوخ یازوغی
موسیا بو ایش ینه خوش کلمدی   اونده حکمت نیدوکینی بیلمدی
کیتدیلر اوندن داخی بر منزله   واروب اونده هم ینه کورنه قیله
یایدی اونده بر دیواری اول کیشی   ینه موسی طایلمادی اول ایشی
کیتدی صبری موسی‌نک کلدی ملال   بس بو کز بو ایشلری قلدی سوال
دیدی ایکیل معنی سین بو ایشلرنک   بومیدر رهبرده سنک ایشلرنک
اوشبو ایشدن بیلهلم مقصودنک   ایتدی بر بر شیله که قرانده در

سانبئک بتاویل ما لم تستطع علیه صبرا

چونکه بیلدی بو ایشی قالدی ایراق   اونلارنک اورتاسینه دوشدی فراق
بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو ایش ایسی کیمدرر اول شهسوار
ینه ویرمیش بر کرامت حق اونکا   بر ایشت بو حکمتی یا تغیل دا انکا
اولداخی بیلکل نه نجنا ایش دورر   نیجه حکمت هم نیجه‌سی ایش دورر
شول در اولکیم لی مکان و بی زمان   عالم ایچره حق اونی قلمش روان
یاز و قیش و دون و کوندز بر اونکا   شیله یولداش اولمش اول تقدیر اونکا
طاغ و داش و بر و بحر و فوق و تحت   حق اونکا بو قاموسینی قلدی تخت
هر ولایتده مقیم در اول ولی   هر ایش ایچنده اونک وار الی

هم قورودە او کیشی مونکلمیشنا   ارلشورا اول مونک کوننده قالمیشنا

هم دنکزده مونکلویه اول سعید   الله امریله قیلور هر دم مدد

که جیخار ور قلعەلردو باغنی   ایاغندن کوترور اول باغنی

که یولاسالور یولندن ازمینی   که اوده ایلتور یا بانده قالمینی

مونک کوننده شول مونکالمیش کیشیلر   شول مدد ییرده قالمیش کیشیلر

حق انکوب جان ایچندن قیلسه نیاز   حضرته قارشو قیلورسه اول نیاز

یتورر اول کیشی الله اونکا   الکلغل بو حکمتی یا تغل دانکا

پس حقنک قدرت الیدر اول کیشی   هر مقامده حقیله ایشلر ایشی

حق اونی بو یریوزنده مونکلویا   ایرکورز هم قورو ییره هم سویا

بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو ایش ایسی کیمدر اول اسوار

واردر اونده بر کرامت هم نیه   معلوم اولسون اولداخی دنکلاینه

شولدر اول کیم جمله ملتده ولینی   حق اونکا ویردی قامونک حالنی

هر برین حالنی حالنجه خوش دوتر   دیللرنجه بو ملارنک ویرور خبر

اونکا منکر هیچ ملت یوخدور   جمله دانقلق ویرور اول حقدر

جمله ملتلر ایچنده اول آده   بو خدر انکار و جنک و عربده

جمله مخلوق آره سنده اول کیشی   خیر ایچنده معروف اولمشدر ایشی

بو نبی آدمده منکر یوخ اونکا   اولمادی اولمایسر اوندین سونکا

اول آده هر یرده واردر بر مقام   کیم چراغلر یاندورر اونده مدام

نیچه قربانلر و سرورلر اول آدا   نیچه حاجتلر اولور اونده ادا

جمله ملت عاشق اونک آدینه   قاموسیلورکنده کیمدر آدی نه

شیله دکمشدر اونکا حقدن هنر   کیم زبونلر ایلنینده شیر نر

اژدهالر قاموسی محکوم اونکا   جمله خلقنک ظالمی مظلوم اونکا

داغلر اوسته جانورلر اول اره   هر بری محکوملر اول سروره

شول دنکز قعرنده کی بالغ دقی   عاشقدر اول ازنک تنکری حقی

الله اونی شیله قیلمش سکیزبین   جمله خلق کورمک دیلر اونک یوزین

بو عطا و بو کرامت کیمده وار   بو الش ایسی کیمدر اول شهسوار

اولداخی بیلدی بو کزبر کورینه   نه کرامت واردر اونده سوزینه

اونی داخی ایدیم بر بر عیان   دنکله ایمدی نیچه در بللو بیان

اول کرامت شولدر کیم اول کیشی   پادشهدن شیله در بخشایشی

هر کیمینک اوزره قیلورسه بر نظر   مختصر کن اولدم اولور معتبر

عالم ایچره اول کیشی مشهور اولور   قاندا دورسا دوردوغی یر طور اولور

معلوم اولور بلمدک علمی اونکا   سوزین ایشیدوب قالور جمله دانکا

کوزلرندن کوترولر جمله حجاب   قولاغی هر نسنەدن ایشدر خطاب

کونکلنه دنیاغمی یول بولمیا   قیغو هرکز اونکا یولداش اولمیا

جانی اسرک عقلی تازه کونکلی کان   بی نشاندن ویرور اول هر دم نشان

اول ولیده بر کرامت اوشبودر   بو کرامت خود قدیم اونده خود در

حق اونیچون سالدی اونی دنبیه / کیم بو ملکده دایم اول خیر ایتلیه
رحمتندر حقنینک بس اول کیشی / خلقی خیر اوزره یتورمک دور ایشی
اول اولودن هر کیمه دکسه نظر / ارمنیسه داخی زنارین کسر
اسلام ایونده اولور اول بر ولی / آیروق اول الدن قومازدوغری یولی
بو عطا و بو کرامت کیمده وار / بو ایش ایسی کیمدرر اول شهسوار
بر کرامت وار ینه اوکیشیده / اوشبو سوزی نجبلولر ایشیده
بو سوزی کیم ایشیدر رسنه صد قیله / اول بیله بو حکمتی قیلدن قیله
دنکله ایمدی نیدر اول ایدم عیان / کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
شولدر اول کیم غیبلر اوحدن اوجه / اول کینی حکمنده درار نیچه
الله اونکا بیلدرر بدر بونلارنی / خدمت ایچره اونکا قارشو بونلری
یعنی بونلر خادم اول مخدوم در / قاموسی اول کیشیه محکوم در
یدی اقلیمی دوتوبدر اول چری / اول چرینیک بو کیشی در سروری
بونلره چه دون وچه کوندز درر / دشت و دریا طاغ و یازی دوزدرر
بونلره وحدت دور آیین ورنک / بو خدبرر اورتالرنده حرب و جنک
بیر و اوچ و بیش و یدی قرخ کیشی / بونلرنک وار درداخی اوچ یوز ایشی
قاموسینک اتفاقی بیر درر / کیمی کیزلو کیمیسی ظاهر درر
خلق ایچنده داغلیدر اوچ یوزی / طاش خلقنک بونلرنکدر ایچ یوزی
خلق کورر اول اوچ یوزی دیر ایشیدر / لیک بونلر غیب ارنلر ایشیدر

قرخی شولدرکه کورامز خلق اونی / اوقرخ لردر ولی کیتر قالی
یدی شولدر کیم بولار در یدیلر / یدی اقلیمده بو آدی دیدیلر
میتلر اول غیب اهلینک خود کزیدر / یعنی وحدت جسمینک بیچ حسی در
بیشی نینک بیش درلو سنه ایشی در / الا بونلر بر برینک ایشی در
اوچ لر اول سه پایه در کیم بو چراغ / ایلمشدر اونک اوستنده دوراغ
بو چراغ اول بر کیم قطب اولدرر / الله اونکا بو ملکی اولدورر
اولدرر اول غیب ارنلر سروری / حق اونکان شکر ویریدر بونلری
جمله غیب اهلی اونکا فرمانبردرر / آیروغی لشکردر اول سلطان درر
بو عطا و بو کرامت کیمده وار / بو ایش ایسی کیمدرر اول شهسوار
اول بیکزدرلو کرامت اوش تمام / تقریر اولدی اول مقامات اول مقام
بو کرامت ایسی کیمدر اول کیشی / کیمه ویردی دنیده حق بو ایشی
شیخم اولدر شیخم اولدر شیخم اول / اوندن آچلدی بکا بو دوغری یول
چون بیلنمز دردمه اولدر دوا / بس اونی انکاق بکا اولدی روا
اوشبو علم اوندندرر استادم اول / علم ایچنده دادم اول استادم اول
الیته یوب قاندا بولیدم من اونی / مروتندن اول قبول ایتدی بنی
سر ایچنده بر سبق ویردی بکا / جمله علم اولدرر اوندین سونکا
اول قفودی بکا عاشق آدینی / اول براقدی کونکلمه عشق اودینی
اونی سومکدن دکندم دولته / اول براقدی بنی اوشبو حکمته

هر مقامده اول قلاوز در سکا | قانده یور رسم یونم اوندین سکا
اول کشیدن حق نیزی آیرمسون | دنیه آخر دوغی یولدن ایرمسون

داستان پنجم از باب هشتم حکایت در علامات ونشان عشق وتاثیر آن که چون عشق بر عاشق مستولی گردد هشت گونه علامت در ظاهر وباطن او پیدا گردد ازان بیان کند

قالی اول عشقدن خبر سوران کیشی | کلسون ایشتسون که نیمش عشق ایشی
کیمه کلسه عشق او نکله نه قیلور | اول بو عشقه نیجه کو نیز یا قیلور
عاشقه بو عشق نیلر گاه گاه | شاهی قول ایلر دیلرسه قولی شاه
هر کونکل که عشقه یولداش اولمادی | عشق ایچنده حال ندر اول بیلمدی
عاشقنک حالن کیم عاشق بیلور | کیم دون و کوندز نیجه زاری قیلور
عشق ایچنده قطره در قیز دنکیز | عشق ایچنده جمله ایش اولدی تمیز
عشقه یو خدر رنک و رسم و وصف حال | عشقی قیلمش بی صفت اول لایزال
عشقه حد اورمادی هر کیز او سنو ندل | عشق ایچنده اولمادی هیچ قال و قیل
گرچه یو خدر عشق ذاتنده نشان | الا کلمشدر صفاتنده نشان
اول نشاندن بر قاچن ایدم سکا | دوت قولاغنک بر دم اخی سندن سکا
کیم بیلسه عاشق اولان حالینی | ایشیده ایمدی نیجه در احوالنی
عاشق اولانده گرک کیم بی گمان | اوله البته سکیز در اونشان
اول نشانلر طانق اولا عشقینا | بیلهلر کیم عشق دوشوبدر جانینا
ایشیده ایمدی اول نشانلر نیجه در | کیم بیلسه عاشقنک حالی ندر

عاشقنک

عاشقنک اول نشانی اولدرر | عشق اونک کونکلنی ایله دولدرر
کیم جهانده قومز اونکا آرزو | ایلر اونی خشک لب هم زرد رو
کویدرر بغرین یوره کن دور مدین | آغلادر هر دم کیمسنه اورمدین
کوزلرینه دولدورر قان یاشلری | هیچ بیلامز حالنی یولداشلری
اودکور نمز یورکینی قیندرر | غوغاسیز شول موم کبی ها کویندرر
قهر و لطف و شادی و غم براونکا | مونس اولور آغلمغلر اونکا
آغلمغلر اریدن سهوش اولور | برلسا اول ذوقیله سرخوش اولور
عشق حالن دوندرو در کیشینک | نه لیکی هیچ بیلنمز ایشینک
پس بولار در عشقه اول بیل نشان | ایچی کوینه نیکزی اوله زعفران
مونسی هم رقت اوله هم سرود | قیمتی کوید و گجه آرتا مثل عود
اونی بیلدنک کورا ایکنجی حالنی | برالیشت اونک دخی احوالنی
دنکله ایمدی عاشقه عشق نیلیا | شولدرر کیم کوزه او نیجه کلمیا
دوتمیا او نیجه اونک کوزلارینی | کوزلیه اول دون و کوندز یارینی
کونکلی دنیا نعمتندن دونکله | سوزی سویلیا یو دورر کن یا نکله
نمکیلیا او نیجه اوندن کم اوله | کونکلی دوستی سومکه محکم اوله
انکمیه هیچ اوندن آیرق کیمسه | ترک ایده دوست دوستلوغیچون دنیه
قانده با خسا دوستی کوره کوزلری | دوستا اولا هر دم دیلنده سوزلری
دوستندن آیروق کیمسه نغلمنیه | جمله عالم ملکینه آلدانمیه

عاشقنگ پس بو ایکنجی حالیدر / آزمیک هم ازادمق بولی در

دنینگ جمله مرادین ترک ایدوب / جان ایچنده دوست عشقین برکیدوب

دوستی سومک در همیشه پیشه سی / بو خدرر آبروق داخی اندیشه سی

عاشقنگ بوکزاوجنجی حالنی / ایدیم بر بر الیشت احوالنی

کیم بیلسن عشق ایچنده حال ندر / دکلا ایدی که حکایت نه در

اول نشانی عاشقنگ شولدر ای یار / کیم قاتنده بو خدرر صبر و قرار

دوستدن آیرو بر دم اوخشالم / عالم ایچره داخی قیدو دام یوق

بو بیمحکم عشق ایچینه باغلودر / یوره کی هم عشق اودینه طاغلودر

قانجرو عشق دوشنه دونر اول بیله / هرکه عاشق سه بو حالی اول بیله

قانغی کو نکله دوشرسه درد یار / او نکا نه آرام و صبر و نه قرار

دوست یوزی چون کوره بو کلا کل کبی / اوله اول بی خویشتن بلبل کبی

کرچه منزلکاه او نکا کلزار اوله / الا دوست دردیله دون کون اولر زار

پس اوچنجی حالی بو در عاشقنگ / شول بتون صدق ایسی کرچک عاشقنگ

شولدرر صبر و قراری اولمیه / اول قرار ایلیب جهانده قالمیه

عشق ارینه بر نشان ایدم ینه / کیم سری ویره بو سوزه دکلا ینه

دکلا ایدی عاشقه عشق ننده وکن / عشق کلیجک کیشیدن نه کیتدوکن

کویدرر عشق کیمه کلسه عارینی / خلق ایچنده توکر اونک عارینی

قالمار اونک عاری هم ناموسی / عشق کلیجک محو اولور بو ناموسی

عشق ایچنده

عشق ایچنده نام و ننگ و عار یوخ / بنک ملامت کلسه بر زنهار یوخ

بلکه هر دم شکر ایدر اول حاله اول / حالنه منکر دکلدر حاله اول

عاشقه خود بو ملامت عار دکل / ایوا آدم سینه دیب قورخار دکل

هر کیمنک که جانی بر عشق ایشیدر / خوش کلور هر نیجه سوز کیم ایشیدر

پس بیلنک که عشق ایچنده عشق اری / اولمش اولور عار و ناموسدن بری

عار و ناموس عشقیله بوله آش دکل / نام و ننکی عشق اری قیلمز قبول

عاشقنگ دوردنجی حالی او شبودر / بونشان خود عاشقه دایم خودر

قانغی عاشق کیم سغندی آدینی / اول حقیقت آلمادی عشق دادینی

نه وار در عاشقه بر کی نشان / شولدر اولکیم اوله حالی داستان

نیجه که معشوق اونک فکری اوله / اول بو عالم خلقنک ذکری اوله

اوله وکندن سونکره بلکه بو نجه ایل / بونلر اوله قاموا دیلده قال و قیل

انکالر اول عاشق معشوقیله / دیللرنک ذکری اوله ایکیسی بیله

لیلی و مجنون کبی که انکلور / عاشق و معشوق دیو قاموبیلور

قانغی جاندا که بو عشقنک داوی وار / دنیاده هم آخرنده آدی وار

شبله دیرلکده دوتر بو عشق اری / کیم هیچ اولمز تا ابد اول عشق اری

پس بشنجی منزل اولدر عاشقا / کیم اونک بو عشقیله آدی چیقا

کویدوکنجه اول بو عشقنک اودینا / عاشق اوله قاموا اونک آدینا

عودنک اول اودیله در رونقی / یاندوغنجه رونقی آرتار داخی

عشق ایچنده

بنه وار در برنشانی عاشقنک شولدر اول کیم خارج مانی عاشقنک

جمله کوزدن توکولوبن ترک اوله جان ایچنده دوستی سومک بر کز اوله

انکمیه هیچ مال و ملک و جنس و نقد کیده کوکلندن بکلی حل و عقد

وجد و حالت اوله هر دم انکا کلمیه آیروق داخی تشویش انکا

تجرید اولا مال و ملکی وار ایکن دوست یولنده خرجه وار جان و تن

عشقدن آرتوق اولمیا سرمایه‌سی دوستی سومک اولا کل مایه‌سی

اونوده اوله او و یارخ و ملک و مال بیلمیه هیچ نیجه کیجه ماه و سال

غرق اولا دوست آرزوسندن جان و دل آیروغ اوننده اولمیه هیچ قال و قیل

عشق ایچنده پس اول اینجی نشان شولدر که ترک اولا بو خان و مان

خارج مانی کل اوندن یاد اولا اوندن اول عاشق بو عشقدن داد الا

عاشقنک کلدوک یدنجی حاله بر ایشت که دیرلکی نه حاله

ایشیدیجک عشق اری احوالنی عاشق اینک انکلیاسن حالنی

شولدر اولکیم عشق اری اولور غریب رازین آچمز کیمسه‌یه کوکلن قریب

کندو اولور کندو اوزینه رازدار بولمز آخر هیچ جهانده دوغری یار

اوغلی قیزی بیلمز اونک حالنی انکله دام کیمسه‌یه احوالنی

یا قیلر اول کندو کندو حال ایله سولیوب کتوره مزدردن دلیله

قوندوغی یرده غریبدر اول کیشی کر کیدر سه هم غریبلقدر ایشی

مکه شهرنده نیته کیم مصطفی دون کون غربت چکردی ای صفا

مکدن

مکدن واردی مدینه شهرینه بینه دوستدی اول غریبلق قهرینه

پس حقیقت کیمده وارسا دردیا بیلور اونی کیم غریبدر دردیا

عاشقنک یدینجی حالی بیله در اوشبو حالی کندو حالم سویلدی

اولمینجه عشق اری مطلق غریب نه اولور معشوق اوکنده حبیب

هر کیم اولدی دوستلرندن كاليذ اولدر که دوست اوکنده بولدی داد

اولداخی بتدی بو کز بر کوزینه عاشقنک سکزنجی حالن سوزینه

بر ایشت کل اولداخی نیجه و کیمین کیم بیله پس عاشق اولمق نیده و کیمین

شولدر اولکیم عاشقنک دونکون آتشی دوستی سومک اولا جمله تشویشی

هر کز اول انکمیا دنیا آخرت ایتمیا که نیجه اوله عاقبت

خاطرندن محو اولا جمله جهان یازلا دوست آشکار او نهان

دوستی سومک اولا دونکون فکر او نکا دوستی انکماق اولا دایم ذکر او نکا

ظاهرینی باطنین اول دوست اولا اوندن اول دوست ایشکنده دوست اولا

کیمه کلسه عشق اولو دولت اولور جان ایچنده کی اولو نعمت اولور

ایله بیل که بنک جهان ایسی دُرر کانجروسونسا ایشی اصی دُرر

اوشبو حالدر عاشقه سکزنجی حال بیله اولماسا او نکا عشق در محال

چونکه جانده دوست عشقی بر کز اوله لاجرم دنیا و عقبا ترک اوله

عشق ایچنده غرق اولا چون جسم و جان پس چرا مدر انکله هر دو جهان

نه انکا اول که اوندی کندوزین نیه باقسون اولکه کوردی دوست یوزین

بو سکزدر لوث ان ایتدم سکا | حالی بودر عاشقلرک اوندن سکا

هر کیمسه نه کیم بو عشقه دوشمدی | اول هنوز بو دردا ایچنده دوشمدی

قانقی جانده کیم بو عشقک داوی وار | لاجرم بو معنیدن اوستادی وار

قانقی جانه کیم بو سوز قیلمز اثر | بیلکه اولدر بی نصیب و بی خبر

عاشقلرک حالین کیم عاشق بیلور | کیم اوزون دونده نیجه زاری قیلور

کیمسه نه کیم ایچمدی بو شربتی | اول نه بیلور ندر اونک لذتی

تنکریدن عشق بر عطادر مطلقا | کیمسه کلسه اول بولور عمر بقا

عشق ایچنده بو خطر رهبر کرزه اول | هرکه عاشق اولدیسه بولدی وصال

عشق ایچنده کیزلودر جمله مراد | عشق ارین بس سانمه قالدی نامراد

عشق ایچنده کورنودر اول دوستک یوزی | دوست یوزین کورن ندر بو عشق کوزی

عشق ایچنده سویلنور دوست دیلی | بختلو کیم اولدیسه عشق بلبلی

بس بشارتدر بو عاشق جانینه | کیم یازلدی آدی عشق دیوانینه

دادمیدی جان بو عشقک دادینی | عاشقه کیم دوندریدی آدینی

عشق دیوانندن چودکدی داد اونکا | لاجرم که عاشق اولدی آدا اونکا

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل | کندو عشقیکدن بیزی آیرمغیل

داستان ششم از باب ششم حکایت در تقدیر عاشق و معشوق آفریدن خدای تعالی در دار دنیا هشت گونه عاشق و معشوق آفریده است از نور جمال بی مثال با ایشان عون داشته آن نور را ایشان در یکدیگر مشاهده کرده اند بیان میکند

خانی

خانی اول عاشقلرک حالن سورن | عشقله هر نسنه نک حالن کورن

اوکنی دیرسون و آچسون کوزینی | عشقیله کورسون بو معنی یوزینی

انکلسون نه ایشلر اولمش دنیده | عشق ایچنده نیجه لر کلمش آده

نیجه لرک آدینی یاقدی بو عشق | نیجه لردن اودا اولوب چقدی بو عشق

نیجه سانسیز کیشی کلدی ساغیشا | حیله دن قورتولدی کلدی ساغ

هر بریسین بیلدیلر بر آد ایله | بیلش اولدی آدی بنک بنک دیلده

بیلدی عالم خلقی بونلر نیدوکین | آدلری نه حاللری نیجه ایدوکین

عشق بولاری چاقدی عالم خلقنه | بیلدیلر دیرکلری نه خلقی نه

نیجه عاشق اولدی بونلر معشوقه | بونلرک بنیلدی اول معشوقه

عاشق و معشوق نه ایچون اولدیلر | نه سببدن خلق بولاری بیلدیلر

عشقیله دکلار اینک ایدم سکا | ایشید ایمدی نیجه در اونکدن سوز سکا

اول زمانکه یوغیدی بو نه فلک | عرش و کرسی و جسم و جان انس و ملک

وار ایدی اول پادشاه بی مکان | سر ایچنده کیزلو کنج ایدی نهان

دیلدی که آچلیدی اول جلیل | کندو ذاتی کندو زینه اولدی دلیل

کما قال داود علیه السلام خیر اعنی انه کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف

عاشق اولدی کندو کندو یوزینه | معشوق اولدی کندو ذاتی کندو اوزینه

سودی کندو کندویی اول پادشاه | کورکه نه قیلدی و نیتدی اول اله

دیلکی اولدی کم اول حی بقا | قارشو بر کوزکو قویه هر دم بقا

پس کیوردی اول عدمدن عالمی   هم قوباردی عالم ایچره آدمی
کوزکو قیلدی بونلاری کند اوزینه   صیقل اوردی دوتدی قارشو کوزینه
بونلرنک اوزره براقدی عکسنی   عکسینه قیلدی حواله عشقینی
عکس ایچنده کورن حسنی دررر   کوربا اول حسنی سون عشقی درر
حسنی برله عشقی دوتدی عالمی   اول اثردن شوفه کلدی آدمی
بربرینی سودی جمله مخلوقات   یرو کوک وجسم وجان وعقل وذات
عاشق ومعشوق دیمک اوندن درر   سرینه باق بو ایشنک قاندردر
عاشق ومعشوق چو قدر دنیده   نیجه ایدم وصفنی کلمز آده
الا بیلنک کیم سکیز نسنه تمام   عشق ایچنده اولدیلر قایم مقام
ملکی بونلر جمله دوتدی آدیله   معروف اولدی زاری وفریادیله
ایشیدایمدی هر برینک آدینی   کیم بیله سن بو عشقنک دادینی
سودی اول یرو کوک بربرینی   سن اینشت بر تنکرینک تقدیرینی
قیلدی حسرت بربرینه بونلری   اول هوسده کیچدی جمله کونلری
یردوربدر کوکه قارشو انتظار   کوک دونه در دون وکوندز بیقرار
صبر ایدریر کوک اینه دیب اینه مز   جهد ایدر کوک ایرشم دیر ایره مز
چون الی ایرمز یره کوک کوزینه   عرش ایدب زاری وفریاد ایدر
پس توکر حسرت یاشین یر اوستینه   یعنی دردین عرض ایدر اول دوستینه
دوست ایچون چون کوکه کوزندن کلدی یاش   اول اثردن قوپمش یر اولدی یاش

دوست بنی انگدی دیوبن یر کوکز   تا شاد اولوبن نه قیلر اول کور بوکز
اول هوسدن یر قیلور جرکاه وجوش   دوست بنی انگدی دیب اولور سبز پوش
دشره ویرور جمله کیزلو کنجنی   عرض ایدر دوستنه کیملنه رنجنی
چون کیر بر جمله کیزلو دوینی   دوندرر کوکدن یکا اول یوزینی
درلو درلو رنکلر ایله بزنور   عزم ایدب دوستینه قارشو اوتور
نرد بان ایلر نباتی چقمغا   ایرشوبن دوست یوزینه بقمغا
چون ایره مز دوست مقامی اوجه در   بر کور اونک حالی بو کز نیجه در
ایرممک مغبونلوغندن بو کولور   تبراغ اولور ینه یره توکولور
عشق ایچنده بو زمین وآسمان   آتشو حسرتده کیچرلر هر زمان
بربرینی سودکیچون یرو کوک   رنک آتشلور کوکدن اولور یوبر کوک
یعنی که اول دوست رنکین اوروزنور   ایلده بر کز سبز اولوبن کوروزنور
عاشق ومعشوق ایچنده اوشبو ناز   پادشه سردیدر بو کیزلودر راز
پس اونک عکسی کلور هردم کوزه   عاشق اولغیل کیم باخاسن اول یوزه
اول تمام اولدی بو کز بر کور ینه   عاشق ومعشوق کیمدر سوز ینه
شرحی برله اولدا حی کلسون دیله   دنکله ایمدی نیجه در قیلدن قیله
اول زمانکیم حق یاراتدی دنییه   یوخ ایکن وار ایلدی هر نسنه
ظلمت اولدم دنییه طولمش ایدی   ایله سانکیم بو جهان اولمش ایدی
پس یاراتدی قدرتندن اول اله   عرش نورندن کوک یوزنده نجم وماه

بری طبّاخ و بریسی رنکرز | رنك ایدن آیدر کنشدر میوه‌یی
چون بو لا رنك اوسته دوشدی عکس روی | اول سببدن دولدی عالم رنك و بوی
چون بری بر رنك بوزنده حق نورین | کوردی عاشق اولدی سودی بر برین
کونشی دوردنجی کوکده اول آله | نیر اعظم قیلدی اونی پادشاه
آیی اوشبو کوکده بسیار ایلدی | الا کونش عشقینه زار ایلدی
کونش آیه ایتمك ایستر انیه مز | آی ایله اول بر فلکده دونه مز
ای دیلر که واره کونش قاتنه | جهد ایدر که ایره یتشه حیرتنه
تا وارنجه کونشه کلّی ایریه | اول ایکیدلك قرّی قالمز هیچ قاریر
مغبون اولور پس کونشدن آیریلور | منزله وارور ایکن یولده قالور
آرقن آرقن ای دونر کوندن یراق | شول خجالتدندر آخر بو فراق
فرقت ایچره آی چو دوست قدرین بیلور | پس یوکزر اول کندنك بدرین بولور
آی چو بیلدی بدر اولور بدر یوزینی | دوسته عرض ایتمك دیلر کندو اوزینی
ای طوغنجه کون طولنور ایره مز | کورونمز دوسته دوستی کوره مز
کون دوغنجه آی کیرو وارور یاتور | بر بریی کورمکه بولماز ظفر
آیدر اول دورمادی کیتدی بن دورام | کورونم دوستا و بن دوستی کورم
جهد ایدر کوسترمك ایستر بدر یوزینی | کوستره مز بیلدر و مز قدرینی
پس رجوع ایلر ینه دوستدن نیکا | ایدر آخر دوست بکا بر گز بکا
تا وارنجه دوسته کلّی محو اولور | کندو علمی کند اوزنده سهو اولور

ایل اولوربو

مغبون اولور آی ینه کوندن قاچر | دایما اونلر بو حیرتده کچر
بربرین سودکچون آی و کون | نیچه یوز منك یل یورر بو آی کون
ایل کچر دکشور اولور دور زمان | دکشورلمز آی و کون عشقی همان
عاشق و معشوق ایچنده اوشبو ناز | پادشه سیر ایدر بو کیزلو راز
پس اونك عکسی کلور هر دم کوزه | عاشق اولغیل کیم بکا پس اول یوزه
چونکه کوردنك آی و کون احوالنی | دکله یوسف‌له زلیخا حالنی
عشق ایچنده نیدیلر اونلر داخی | کونکلنکه یاز بو سوزی هر دم اوخی
بر زمان او مصر شهرنده مکر | ساتدی قول دیب یوسفی اول تاجر
ساتون آلدی اول عزیز مصر اونی | چونکه کوردی سودی اهل مصر اونی
هر کیمسنه کیم کورردی یوزینی | اونودوردی مست اولوب کندو اوزینی
کون دیسم کور کلودی کوندن صورتی | آی دیسم آردی آیدن سیرتی
کیم کورردی اونودوردی کندویی | ترك ایدردی یمکی و اویخویی
چون زلیخا کوردی اونك یوزینی | یاوی قیلدی عشقیله کندو اوزینی
کشتیله بیل که عکس روی اول آه | اول یوزه دشمندی نور پادشاه
عاشق اولدی کندی اوندن نام و ننك | بیلدیلر بو حالی جمله خاص و عام
ایتدیلر صبر ایله کل سود اولمادی | جهد ایله اوندن او مقصود آلمادی
چونکه صبری کندی اولدی بیقرار | پس یوکز بر حیله قیلدی اول نکار
یعنی ایستر یوسفنك کونکلن اله | بیلمدی اول جهد ایله کلمز اله

کیجد بو حال اوستنه چوق روزگار   گتمدی هر سنه گوکلدن درد یار
هرکه یوسف سنی انکدی دیر ایسه   ویرور ایدی هر نه که دیلر ایسه
اول هوسدن ویردی جمله مالنی   یعنی دوستنه معلوم ایلر حالنی
کیتدی جمله جاه و ملک و مال و گنج   قالدی جانده عشق حسرت درد و رنج
کیجدی عمری قاریدی اولدی حقیر   کتدی اول خاتونلغی اولدی فقیر
چون کیجردی عشق ایچنده عمرینی   ایمدی بر گور پادشاهنک امرینی
ویردی اونکا ینکی عمر و بولدی داد   قویمدی حق اونی ایله نامراد
عاشق و معشوق بر اولدی تمام   مصر تختی اونلره اولدی مقام
اولدی یوسف و زلیخا آدلری   قالدی جانلرده بولارنک دادلری
عاشق و معشوق ایچنده اوشبو ناز   پادشه سر بدرر بو کیزلو راز
پس اونک عکسی کلور هر دم گوزه   عاشق اول نغیل کیم باخاسن اول یوزه
چونکه یوسف و زلیخا حالنی   آنکله دنک نیچه ایمش احوالنی
ایشید ایمدی اول خدیجه دیشنی   کیم بیلاسن عاشق اولان ایشنی
بر زمانده وار ایدی بر نیکبخت   کیم یمن ملکی اونکا اولمشدی تخت
گورک ایچنده بی نظیردی اول نگار   مال و نعمت بیحساب و بی شمار
خاتونک آدی خدیجه دی نبام   بیلوردی اونی جمله خاص و عام
آدی چیقمشدی جهانده خیر ایله   حاشا که اول خیر جاندن آیرله
بر کیجه خاتون یاتورکن دیش گورر   مصطفی پیغمبرینی قارشودوش گورر

گوردی گوکدن ای ایندی اوستنه   شیله کیم بر دوست گلدی دوستنه
گلدی گیردی یاخه سندن قوینینه   گیردی قوینندن و چقدی بوینینه
ای بدر ار استه اولمیش ایدی   آیدنندن بر و کوک طولمش ایدی
دوردی خاتون دوشکندن شرمرو   ایچی قایناب گوزلری یاش طامرو
بیلمدی اول دیشنک تعبیرینی   کیم بیله سز تنکرینک تقدیرینی
اونده معروف بر معبر وار ایدی   کیم گورر سه دیشنی اول یورار ایدی
ایندی خاتون اونی بنک ناز ایله   دیشنی اونکا ایندی بر بر راز ایله
اول معبر باخدی دیش تعبیرینه   پس عجب قالدی حلیب تقدیرینه
ایتدی بو دیش تعبیرنده بیگمان   شیله گو نور کیم کله فخر جهان
اولا اول آخرزمان پیغمبری   هم اولا اونک دینی تنکدن بری
اول سنکدر سن اونکس ینک دکل   حاله اوشبو دیش که گوردنک دکل
اونکا یا آنا اولاسن یا حلال   اوسال و لمه اولمسون گوکلنک ملال
مکده عبد المطلب [illegible] و غلینه   وار غیل اونکده باقغیل اونک الینه
اونده نور وار طانغی در بو ایشنک   تعبیری بو در حقیقت اول دیشنک
چون خدیجه بللو بیلدی بو ایشی   عاشق اولدی گیتدی دنیا تشویشی
آلدی مالی و گنجی کلدی کعبه ییه   انتظار اولدی که تقدیر نیلیه
عشق ایچنه [illegible] یل   دوست گلدی دیب گیتدی مویجه ایل
اول دکلدی مقد [illegible] رلنه   یاخود اونک ارلکندن قرلنه

اوتوردی معشوقه ارمغان ایچون
یعنی اول خوب دولتی گورمک ایچون

عشق ایچنده کیچدی نیجه روزکار
حالا ایردی مقصودینه اول نگار

اونی که گورمشدی گوردی مطلقا
اول یوزی گورمک ایچون اردی حقا

عاشق و معشوق ایچنده اوشبو ناز
پادشه سریدر بو کیزلو راز

پس انک عکسی کلور هر دم گوزه
عاشق اولغیل کیم بخاسن اول یوزه

چونکه بیلدنک اول خدیجه نیدوکن
مصطفی عشقنده نیجه گتدوکن

دکله بو کز لیلی مجنون حالنی
کیم بیلاسن عشق اری احوالنی

بر زمانده وار ایدی خیل عرب
دکله اوشبو حکمتی قلغل طلب

بر معلم وار ایدی اونده اولو
کی مسلمان کی ادبلو کی خولو

اوبانک اوغلانلرین دیرمیش ایدی
تنکری علمندن سبق ویرمیش ایدی

لیلی و مجنون داخی اونده مکر
علم اوخوردی بربرندن بیخبر

یدی ایل کیجدی بولار اونده ایدی
قانی اول معشوق و عشق فاند ایدنی

چونکه اردی مجنونه اول قتلودم
گوزلری یاش طولدی گوکلن الدی غم

باخدی لیلی یوزینه گوز ایرمدی
اونی که اول گوردی کیمسه گورمدی

گوردی بر گورکلو نگار مشکبوی
اولور بدر قارشوسنده خوبروی

عاشق اولدی کندی جمله جان و دل
قالدی حیران و تو کندی قال و قیل

هم نشینلر بیلدی مجنون حالنی
عالمه فاش ایتدیلر احوالنی

یدی ییل اوکرندوکی علمی تمام
یدی گونده بیله ویردی والسلم

چونکه

چونکه دوشدی بو خبر خلق دیلینه
معلوم اولدی جمله بغداد ایلینه

لیلی نکمسدن الدی آتنی
مجنون اولدی جانین اوده اتنی

آندن اوکدین قیس دی مجنون آدی
قیسنک اولدی بعدازان مجنون آدی

کیمسنک که یوغ ایدی عشق آدینی
یازمادی جانینده معشوق دادینی

لیلی عشقی قیسی مجنون ایلدی
قیسی یودی لیلی مجنون ایلدی

اونک ایچون عالم ایچره آدی وار
جان ایچنده هم گوکلده دادی وار

سوز بو گشدر حالی مجنون سوزینه
کلدوک دالیست الیشی نه در سوزینه

عشق او نکا ندی سر انجامی ندر
دکله ایمدی کیم حکایت نه نه در

چونکه لیلی عشقی دوشدی مجنونه
بیلمز اولدی کندوزین گندن کنه

عشق ایچنده یاوی قیلدی کندوزین
فانجرو باخدیسه گوردی دوست یوزین

لیلی عشقی جانده چون دوتدی مقام
لیلی اولدی تسبیحی دیلده مدام

یوریجک یولداشی لیلی ایدی
یاتورا اولسا هم دیشی لیلی ایدی

اجیجق لیلی ایدی نعمت اونکا
سوسا لیلی ایدی شربت اونکا

ایچی طاشی لیلیدن طولمش ایدی
لیلیه دک مجنون آد اورمش ایدی

چونکه مجنون و کشور لدی لیلیه
لیلی آدی دوندی بو کز مولیه

لیلی لیلی دیر ایکن مجنون دیلی
دیله مولی کلدی گیتدی مشکلی

پس بو عشقنک معدنی اول حضرتدر
کندوی کندوسور مطلق دررر

مولی عکسی اولدی مجنون گوردوگی
لیلی دیب اول عشقنه جان ویردوکی

عاشق و معشوق ایچنده اوشبو ناز / پادشه بتریدرر بو کینه لو راز

پس اونک عکسی کلور هردم کوزه / عاشق اولغیل کیم نخاسن اول یوزه

اوشته ایندوک لیلینی مجنون ایله / عشق ایچنده شندوکن قلدن قلیه

کور بو کز کلزار ایچنده اول کلی / فارشو سنده نیجه کوز بلبلی

دنکلا ایمدی بلبل ایله کل اشتین / بلبلنک نالشین و کل کولشین

چون باخار بلبل کورر اول کل یوزین / اولور بیچاره اولدم کندو اوزین

صبری قالمازا اولور اولدم بیقرار / پس کله فارشو قیلر جانین نثار

یورکی اودنیار و تیترر قاناذی / یانار اودبولسا دوشوبن یاناذی

نالش و زاری قیلور بی خویشتن / رقت ایلر اونک اونن اشیدن

انجه کوپیر بلبل اونده زار زار / کیم اونندن اولور اول کلزار زار

بیخود اولور پس دوشر اولدم یره / یعنی معشوقه دیلر کیم جان ویره

چون کورر بو حال ایله کل بلبلی / بلبله سویلر بو کز اول کل دیلی

ایدر اوشمن قارشو دورمشم سکا / عشقیله سن بکا هردم باخسکا

نیچون اولورسن سن ای بلبل دلو / نه روادر اولمغا اوصدن الو

حاصلنک نه بیخود اولمقدن سنک / نه روادر تیراغه دوشمک تنونک

بلبل ایدر حال دیلیله شول کله / چونکه عاشق آغلیه معشوق کله

معشوقنک نازی اوزر عاشق کوچین / قالمز اونده عقل و دانش کفر و دین

معشوقه قرشو پس اولدم عاشقا / تیراغه دوشمک مسلم عاشقا

بلبلنک کل کولرا اوشبو سوزینه / یعنی آزار غار اونی کندو اوزینه

ایدر ای بلبل بو میدر عشق ایشی / معشوقه بو نخامی عاشق باقیشی

بلبل ایدر چون باقرم بن سکا / سنده کورنور تنکرینک صنعی بکا

هم کلور بوی لطیف مصطفی / بن اونکیچون مست اولورم بی صفا

چون حلیب صنعی و پیغمبر ازی / سنده درسن سن جیجکلر سروری

سنی کوروب بنیه عاشق اولمیم / یا سنک عشقکده بیخون اولمیم

چون بنیم بلبل لکم شیله قالا / بونیم الشم نیجه بندن اولا

پس کلیله بلبل ایشی شیله در / بلبل بیلدنک بلبلی کل سویلدر

پس بیلنک کیم معشوقه عشقی ایرر / عاشقی حالدن حاله اول دوندرر

عاشق و معشوق ایچنده اوشبو ناز / پادشه بتریدرر بو کینزلو راز

پس اونک عکسی کلور هردم کوزه / عاشق اولغیل کیم نخاسن اول یوزه

چون ایشتدنک بلبل ایله کل ایشتین / بلبلنک آغلادغین کل کلشین

ایشید ایمدی اول صدف قطره ایله / ایده یم نیدوکنی قیلدن قیله

قطره اولدر که انر کوکدن یره / دیر کوزه المیش یره اول جان ویره

اول انردن قورمیش یره باشن اوله / بیته نعمت جمله خلقه آش اوله

یر یوزی کلزار اوله اول قطره دن / کیم بیلور اول قطرهنک اصلی ندن

جمله خلق او قطرهنک مشتاقیدر / اونک ایچون کیم بو خلقه ساقیدر

ایچرور هر نسنه آب حیات / دنیده اونکله بولور نور حیاة

اول دنكزلر كيم بو يره قارشنده وار   جمله اول قطره يه قارشو انتظار
قامونه منتظر در خود او نكا   بوينى دونمش درر اوندين نكا
ليك وار در بر عجايب جانور   قامودن اول قطره ارتوق سور
زيرا كيم اولدر اونك سرمايه سى   جان ايچنده نقد و گنج و مايه سى
قامو ديلرده صدف ديرلر اونكا   ايشدا اوشبو حكمتى با تغيل دانكا
اول دنيكز قعرنده ايتمش در مقام   گوكده كه قطره يه عاشق در مدام
شيله عاشق در كه هر دم هر زمان   عشقيچون ترك ايلر اول ملك و مكان
قور دنيكز قعرين چجرسوا او سنه   يعنى كه اول قارشو وار ور دوسته
دوستنى بولماز دولار گوكلى جنون   بنه دونر قعره ايزسز نگون
گونده منك كز نا ازو نا خجار   يعنى گوزلر دوست بولن هر دم نجار
چونكه دارتر اول صدف بو حمتنى   ابر شور اول پادشاهنك رحمتى
گوكدن اول قطره اندر دستور ايله   ايچى طاشى خوش مزين نور ايله
چونكه قطره اندو كن بيلدى صدف   چيخدى اونكا قارشو دوردى صف
تيز آلور آغزى ايله اول يغمورى   زيرا كيم گيزلو در اونده حق نورى
چون صدف آغزنه بو يغمور دوشر   اول محبت او ديله قيز بشر
پس اولور هر برى در شاهوار   اونك ايچون اونده در دواه اوار
چونكه گوكدن اندى نيسان قطره سى   قيمتى در اولدى هر بر دانه سى
بو صدف اول قطره يه عاشق دكل   آندغى حق نور ينه در جانى قول

معشوق

معشوق اولدر بو صدف عشقى او نكا   باغلانبدر جان ايچنده گور نكا
قطره يه آنن صدف عاشق درر   اونده الله نورى وار باقى درر
عاشق و معشوق ايچنده اوشبو ناز   پادشه سر يدرر بو گيزلور راز
پس اونك عكسى گلور هر دم گوزه   عاشق ولغيل كه يا خاص اول بوزه
اوش بيلندى اول صدف قطره ايله   نيچه در اول عشق اول سودا ايله
دكلا ايمدى جان و تن احوالنى   نيچه در عشق ايچره اونلر حالنى
اولزمان كيم حق ياراتدى جانلرى   جانلره قلدى بوكش احسانلرى
گوك ياراتدى جانلره سيران ايچون   ير ياراتدى تنلره ميدان ايچون
يرده گوكده هر نكه وار سا مقيم   ايلدى جانه مسخر اول قديم
زيرا كه اول جان ايچنده جان قودى   گنج و ليكندن توكنمز كان قودى
جان ايچنده گيزلدى گنج نهان   اونى ايتمز بو گروشوب جمله جهان
جانده چونكه گنج پنهان قلدى اول   عالم ايچره جانى سلطان قلدى اول
پس گرك سلطان ايچون تختگاه   گيم گله تخته اوتوره پادشاه
حكم ايده بو جمله عالم ملكينه   روزگارنك سونكنا الكينه
پس ياراتدى صورتى دورتدن ستنه   آب و آتش خاك و باد اولدى بدن
دورت در گدر يعنى تختى كو توره   گيم گلور تخت اوزره سلطان اولتوره
گنج گنجندن ينه اول بى زوال   گيزلدى اول دورت ديرك آلتنده مال
تا كه سلطان تخت گنجه آتلنه   گنجله بو سلطنت قوتلنه

کندو پرتاو یدر اول کنج نهان   کیم اونکله قایم اولدی بو جهان
حالیا جان کلدی قوندی تختنه   باخدی تختنک کنجینه ورختنه
کوردی بونده نیجه حکمت قویمش   نیجه ایشلر اول یقاسر یاپیسر
هم داخی تخت اکلدی سلطاننی   یعنی صورت کوردی کندو جاننی
آکلدی که جان الندە قاموشی   یعنی که سلطان الندە پرورش
چونکه کوردی بیله بربرین بولار   جان و تن پس بربرینی سودیلار
جانی کوردی عاشق اولدی تن داخی   هم تنه شفقت براقدی جان داخی
ایله سودی بربرینی جان و تن   کیم بولارده اولمادی کوسن و من
آلت اولدی تن بو جانه ایش ویرو   ایش ایچنده جان تنه جنبش ویرو
هر بر ایشنده بولداش اولمشن دربیله   بیله ایشلر هر ایشی قلدن قله
قهر و لطف و فسق و طاعت خیر و شر   جانیله تن ده بیله در هر نسنه
اونک ایچون جان و تن آیرلمغا   راضی اولمز بیو فالق قیلمغا
بربرینه پس بولار عاشقدررر   قاموتنده اوتشبو ایش بالقدرر
نیشنه سودی بربرین بونلر عجب   اوربه برده سوکویه نیمش سبب
بربرنده کنج نهان دویدیلر   اونک ایچون بربرینه اویدیلر
عاشق و معشوق ایچنده اوتشبو ناز   پادشه ایشیدررر بو کیزلو راز
پس اونک عکسی کلور هر دم کوزه   عاشق اولغیل کیم نجاسن اول نوره
اول سکز نسنه که واردی اوتشن تمام   عشق ایچنده اولدیلر قایم مقام

ثابت اولدی بونلره عشق ورزشی   طالع اولدی کندو به کندو ایشی
ایشلرندن معلوم اولدی حاللری   عالم ایچره سویلنور احواللری
هر که یولداش اولدی عشقه اولمدی   اولو اولدر عشقه یولداش اولمدی
باقی در بو عشق ازلدن تا ابد   عشقی کندو ساجدی ملکه اول احد
عکسنی عشقه مقابل ایلدی   بونلری بربیره قابل ایلدی
هم حواله قیلدی عشقی عکسنه   آنکله ایلدی عشقی نذر عکسینه
کر اونک عکسی جهانه دولمیه   یا خود اونی سومکه عشق اولمیه
بو جهان نیشنه کیرردی هیچ هیچ   خود طولیدر مکر و حیله پیچ پیچ
پس جهانی عشقه سیران ایلدی   دوستلره عشق ویردی حیران ایلدی
بو جهانی جمله آباد ان قیلن   آی و کونی دور مدین کردان قیلن
عشق دکلمی بلی دون کون یلدن   آخذوب سویی دینکزلر طولدرن
عشق دکلمی پری بر یرده دوتان   درلو نعمتلر اولوب یردن بیتان
عشق دکلمی عقل و دانش اوکردن   ایشلرین اوتوندروب ایشن اوکردن
عشق دکلمی باشی ایچنده اوتورن   دولت اولوب و تان ایشی بیتورن
عشق دکلمی جان ایچنده جان اولان   هیچ توکنمز کوهره اول کان اولان
عشق دکلمی نفسه قوللق اوکردن   سود و کینه قول دکلمی بو بدن
عشق دکلمی شول یورکلر قاینیدن   مالی یغما بو یورب باشی اویندن
عشق دکلمی شول کوکلده کنج اولان   اونی استبنیه اونده رنج اولان

عشقدر کلمی تخت و تاجی ترک ایدن — پادشهله عهد و پیمان برک ایدن

قامو‌سنه عشقدر قولدر عشق شاه — عشقی حاکم قویدی ملکه پادشاه

پس بو عاشق جانبینه شکرانه‌در — کیم بو عشقنک شمعنه پروانه‌در

چون بیوردون کرم دیلرکیم نور اولا — یعنی عشقه کوینه کلی نور اولا

عشق عاشق صرف اولا اول معشوقه — کیده بو بن سن قالا اول معشوقه

کندو اوزین کندو کوره کندوسوه — اوشبو معنی جمع اولوب کلدی اوه

ای خدایا روزی قلغل قاموه — کیم بو اوده بو ایشی بیله طوه

داستان هفتم از باب هشتم حکایت در شرح وصف معدن که باعث خیر بحصول می آید تا که جوهر از خاک بیرون می آید و ضراب ضرب الهی مشاهده می شود و بیان میکند که چیست و چگونه است

بنه کوکلم معدنی جوش ایلدی — اول اثر بو عقلی سرخوش ایلدی

قیلدی سرخوش قیلدی دل دیلیم — اول ندن قیز اونی کیم نه بیله

یا نمینجه اودنسه قاینمازه — طشماینجه دیکدشره اوینمازه

کورمسه کوز کیمسه‌دن ویرمز نشان — بیلمدوک علمی بو دیل قیلمز بیان

سوزمی وار که دیل اونی سویلامدی — یا نه ایش قالدی که اول ایلامدی

نه اولا که کوزلر اونی کورمدی — یا نه واردر که کوکلر ایرمدی

هر نه که خالق یراتدی دنیاده — آشکارا و نهان کلدی اوده

قاموسین بیلدی بوزیره کار تمام — معلوم اولدی بونلره هر بر مقام

پرده کوکده نه که وارسا بولدیلر — هر ایشنک اصلی ندندر بیلدیلر

بیلدیلر هر بر متاع قاندن کلور — قانغی جوهر قانغی معدندن کلور

بولدیلر هر درلو جوهر کانینی — بیلدیلر تمامک کرک ارکانینی

کلدی اول ارکانیله جوهر اله — جوهر اولدی دوشدی اول الدن اله

نیچه منک ایلدر که اول صنعت یورر — قازیلور معدنلر و جوهر ایرر

آچیلور اول کیزلو کنج اولور عیان — معدن ایدرلر اونکا بللو بیان

دنیده خود کان معدن چوخدرر — نیچه ایدم که حسابی یوخدرر

الا اول کان که بترا وندن کومش — دکله ایمدی حکمتی نیچه ایمش

نه سبیله اول جرفدن ایریلور — ضرب شاهی دو تمغه لایق اولور

تاکه اونده یازله برشاه آدی — هم محمد آدی هم الله آدی

حاصل اولور اول سکزنسنه ایله — دکله ایمدی ایده‌یم که نه ایله

چون بیله‌سن هر بر ایشنک دادنی — انکله‌سن سن بو معنی دادنی

اول اونکا دستور سلطان کرک — ایده شول پرده پیزه بر کان کرک

حکم ایده حاکم قویا و مال ویره — اونده اول معدن بو خلقه آلوره

یوخسا سلطان دستوری اولماسه — پادشهدن بر حکم کلماز ایسه

خلق داخی چون حکم یوخدر آچه مز — اول جرفدن جوهری هیچ سیچه مز

اونی شکیز اول حکمدر ایشلدن — پس ایکنجی ایش بو کز بیلکل ندن

اونکا ایکنجی بو کز استاد اولا — کیم الینده داد و هم استاد اولا

نیلمک نیتمک گر گدر بیله اول نا بویر التنده جوهر بوله اول
اتش بیلمندر باشه ایلتن هر ایشی چونکه بیلمز بیلمیه بیلمز کیشی
چون کفایت اوله اونکله بیله لاجرم نیتمک گرکدر اول بیله
آنکلیه اول قانده جوهر وار ایسه جوهرنک اصلین بیله ایستر ایسه
خلق ایچنده اول اولا جوهرشناس آنکا صوره هر ایشی جوهرشناس
معدننک هم کدخداسی اول اولا طاغده شول یر قعری اونکا یول اولا
چونکه بیلدنک معدننک استادنی آنکلادنک جوهرشناسنک آدینی
نه گرک استاده بیلکل بو کز بین کیم کیره طاغ آلتنه ازین ازین
اونکا بر محکم کلنک اولماخ گرک اونی اول استاد اله آلماخ گرک
کیم اونکله تپراغ و داش آخره کیزلو گنجی تا بو خلقه گوستره
ایله بیل بر قعری بر زنداندر جوهر اول زندانده بر سلطاندر
موبجه ایل محبوس اولوبدی اونده اول هیچ کیمسنه آچامازدی اونکا یول
اورلودر زندانه بر محکم کلید بو کلنک اونک دیلی درکی اشید
گر کلنک اولمازا اونی کیم آچا داشی دوغرب طاغ ایچندن کیم سچا
چونکه استادنک کلنکی اولمیه طاش ایچنده گوهره یول بولمیه
چونکه اول اوجیجی نیمش انکلادنک گر کلنک اولمازسه اولماز دنکلد
ایمدی گل دور دیخینی گورایا اونده داخی بر اشیکل کیم نه وار
اول بو جوهر دکه یر التنده اول دونکون اولدر ایستن معدنده اول

بونجه

بونجه رنج و روزکار الندو گلر یعنی بو لما قدر مراد اول جوهری
جوهری یوخ یرده معدن اشلمز کیمسه اونده کلوبن ایش ایشلمز
مقصود اول جوهردر التنده ایش ایرغنت ایشلب اونی ایستر ایدی قنیش
تپراغه جوهر دوشبدر رنک رنک طاغلر التندن چیقار اول رنک رنک
الا جوهر رنکی برده برد کل قانقی رنکده اولسه اول اولور قبول
یدی درلو رنک ایچنده جوهری گورنجک آنکلر بیلور اول جوهری
رنکنه باخمازا اونکا جوهر گرک جوهری انکلامغه کی ار گرک
جوهر اولدی بو گز اونکا بر گوزه ایلر استادی که جوهر سزدره
جوهری هم اول گوره طولدرر اولدر اونی النه گتورن اولدرر
پس بشنجی التی شول گوره در کیم بو جوهر تپراغن اول دوره در
اولدر اونی جمع ایدن بر برده خوش کیم بو جوهر اونک ایچره اوله خوش
قینیه اونده جرفدن ایرلا کیده تپراق آدی گومیش اوره لا
هفت رنکین دوکدی اونده اول گومیش گندی مشکل معلوم اولدی اول کمش
گر بو جوهر دوشمیه اول گوره خلق ایچنده آقچه نیجه اوریه
الا تپراقدن گومیشی آیران اوددر اونی گندو حالندن آران
پس اونکا التنجی الت اوددر اش جوهره اود اولمسه اولماز گمیش
گر یمزسه تپراق اول اوددر خمنی هیچ قبول اتمز کیمسنه حکمنی
اوددر اونی قیر دربن قیندن قیندوب برلو بریجه اویندن

آرید ایچر
آکاه جوش بچه

اوداریدر اخراونک اوزنی
کیم انراول بره سورتریوزینی

اوددر اونی دوندرن حالدن حاله
اوددر اونی گزدرن ایلدن ایله

تادوشنجه اوده اول براغی ایدی
بلکه حیوان اوتلاغی برداغ ایدی

اوددا اخی خود نیلسه ایلر اوکا
الا حکمت وارداخی ایدم سکا

اوکا قرشون قاتمینجه اریمز
کیمیه اول کندو کنجین ویرمز

کومیشی قرشوندر اوندان اندرن
ایروب براقدن آدین دوندرن

اوکا یا قرشون گرک یا مرده سنک
یوخسه قبز قاتی اولور هیچ سنک

پس بدیجی آلتی قرشون ایمش
آنی زایرلمرجه قدن اول کومش

کومیشی آیرتلین قرشون دررر
هم ایریر وهم ایرزهم اندورر

سجدیه اندرمینجه کومیشی
قویمز السندن بوقرشون ای کیشی

کومش اردی براغه اوردی نور
چون جرقدن آیرو بولدی کندوزین

بربنه قبز سیز رحلته قالدن کیجر
یعنی کلی قیل وهم قالدن کیجر

بوکزاول صافی کومیش اولدی تمام
بللو بیلدی اونی جمله خاص وعام

صافیلق چونکه اوکا بایق اوله
ضرب شاهی اورمغه لایق اوله

پس یازیلور اوستنه سلطان آدی
مصطفی هم خالق ورحمن آدی

الله آدی چونکه اوکا نقش اولور
پس بو عالم خلقنه اول بخش اوله

سکه برله آقچه اولور اول کمش
آلتونک سکر نجیبی اول ضرب الممش

آغلایالر اونی گورسه آنی نور
اول کلیجک قیغولر ساونور

اول کیمه

اول کیمه کلسه اوکا عزت کلور
اوندق بردن بر نعمت کلور

کیدرر خلقدن زمانه شربنی
خلق ایچنده آرتوق ایلر قربنی

دوبر اوندن آچ ویالن طوغانور
هرنه که اول دیرسه بو خلق اینانور

اول کمشدر سانمغل موندہ مراد
معنی دوت کیم قالمیه سن نامراد

اول اوبکجون خلق ایچنده نازلودر
کیم بوزنده الله آدی یازلودر

ایمدی کل باخ بر بو سوزنک سرینه
آلتلغل کیم معنیسی نه یریدر نه

بومثل درکه دیدم بر بر سکا
دکلکل بو معنی اوندین سوکا

باغلغل بو علمی عالم اوستنه
معدن ایسته معنی کنجی قصدینه

ایمدی کل بو عالمه دوتغل مثال
کورکه معدندر بو دنیا معنی مال

معنیی حق ساجدی عالم خلقنه
قاریشوبدر بو صورت براغینه

دنیده خلق دردینه اولدردوا
نیجه حاجتلر اولور اونده روا

ایمدی معنی قاندادر بیلمک گرک
معنیده جوهر ندر بولمق گرک

معنیدن جوهر چیخرمق نیجه در
ایشده ایمدی کیم حکایت نیجه در

شولکیم ایتدم ایلک گرک دستور شاه
معنیده بیلکل که اول حکم اله

اولدرر اولکیم معادین آچیلا
کندونک اول کیزلو کنجی ساچیلا

پادشهدن گر بو دستور کلمیه
دعوت ایلنک دب اشارت اولمیه

کیم آچیدی بو گونکلر معدننی
کیم سچیدی گوزله اسلام دینی

دین چوکندو کندودن آچیلمدی
تا که حق بیلدرمدی خلق بیلمدی

پس اونکا اول کرک حکم اله
نه که معدنلره دستور شاه

دستور آردنجه کرک استاد اوله
کیم الندە داد و هم ایستاد اوله

ویردی اول حق انبیا و اولیا
کیم بو معنی جوهرین اونلر دویا

قاندا جوهر وارسه بونلر بیله لر
السنه‌لر خلق ایچنده بوله لر

زیرا کیم جوهر بیلن بونلار درر
شکسز اول جوهر بولارده وار درر

کلمسیدی اولیا و انبیا
کیم جالاردی خلقی اوشبو معنیا

بونلره معلوم بو معنی جوهری
نه کیم جوهر بیلور اول جوهری

بونلرنک بو کز کرکدر آلتی
کیم الندە بو مشغ اولا هر قانی

زیرا جوهر قانی یرده کیزلودر
یعنی معنی بر کوکلده بازلودر

اونی آچماغه درست آلت کرک
~~معنیده جوهرلرتلو~~ یعنی کیم آلت کرک بیلک

علم و حکمت برله قرآن ایتی
شول کوکل آچماغنک اولدی آلتی

پس بو آلتدر کوکل بندین سوکن
معدن ایلب معنی دنشره توکن

نیته که طاغده کالنک در یول آچان
طاغ ایچندن جوهری دنشره ساچان

چونکه الده آلت اولدی معتبر
کیردی عالم خلقنک کوکلین قازان

یعنی که جوهر کرک اول کنشیه
قاندا جوهر وار ایسه جود ایتسیه

بلکه خلقنک جوهری بو صدقدر
طانغی صدفنک دیلنده نطقیدر

ایشیدیجک حقه اقرار ایلیه
حق یولنده جانین ایثار ایلیه

الا ایلکه خلق دوشدر رنک رنک
ترک و تاجک ارمنی روم و فرنک

آس و

آس و چرکس قبچاق و ترک و مغل
هر برنده معنی دوشمشدر نغل

رنک رنکدر جنس جنس خلق کورسکا
پس جواهر ایستین باخماز اوکا

جمله خلقی دعوت ایلرلر دینه
نه کیم جوهر دوشبدر معدنینه

جوهر ایلر رنکنه باقماز آلور
قانقی رنکده وار ایسه جوهر اولور

بو کزین بر بر کرک اول دعوته
کیم بو خلق اونده کله خطی بته

اول ارنلر صحبتیدر کوره‌سی
یعنی صحبتدر بو آدم کوره‌سی

چونکه خلقنک صدقی واردر کوردیلر
دعوت ایدوب صحبته دلنشوردیلر

بونلری جمع ایلین صحبتدرر
آچ کوزنک بر کور بونه حکمتدرر

خلقه بو صحبتدرر کوکل باغی
نته که کوره داغنمز تپراغی

کیمکه اولو صحبتنه دوشمدی
بللو بیلنک خام در اول پشمدی

صحبته دوشدی بو کز قیزماق کرک
جان ایچنده جوهری سیزماق کرک

عشق کرک که قیزدوره بو جانی
نته که اودقا ینادر اول کانی

خلقی حالندن حاله عشقدر دوندرن
اریدوبن کبراوندن اندرن

عشقدر آخرنده جانلر قنیدن
وجد و حالت برله جسمی اوینیدن

عشقدر کیم خلقی کبرندن سیجر
مسکین ایلر کبر ایله کنیدن کیجر

جمله علتدن چو بو عشق آریدر
لاجرم اول کیمه دکسه آریدر

نه کیم تپراق ایچنده جوهری
اوده آیرتلار تپراغندن جوهری

ایمدی واردر مونده بر حکمت داخی
کوکلنکه یاز بو سوزی هردم اوخی

توجی نحو

گورکه عشق یالغوز یار ایتماز جلقیله / بس بو خلقی نیله ارید خلق ایله
بو سوزه ایتر ایسنک اولدر دلیل / کیم حبیبنک خلقین اوکدی اول جلیل

و انك لعلى خلق عظيم الآيه

بس کرک بو عشق ایچنده خلقی اولا / کیم اونکله خلق دونه حالدن حاله
یوخسا عشق یالغوز بو خلق خلقنک دکلم / فانیا دوقجه قوریدر داشدن تر
خلق ایتر خلقنک باغن بندن سوکر / جان ایچندن جوهرین دنشره توکر
قوپار اوندن ذکر و طاعت برگ و بخت / حق بولنده ترک ایدر اول تاج و تخت
عشقیله خلقدر که خلقی دوندرور / جهد یله کبرین کسر باشن اندورر
نته که شول اودایله فرعون ایشی / براغندن آیرور اول کومیشی
چونکه بو خلق اولدی علتدن بری / جان ایچندن دنشره کلور جوهری
بس بوکز یارلور اونکا الله آدی / نته کیم آقچه یوزنده شاه آدی
چون اوریلور اونکا اول ضرب اله / اولور اول اسلام اونده پادشاه
قامولردن آرتوق اولور قیمتی / دنیده هم آخرتده عزتی
کیم اونک یوزینی کورسه شاد اولور / قیغوسندن عالمنک آزاد اولور
جمله حاجتلر اولور اونده روا / دردلولر دردینه اولا اول دوا
اونی بولان بای اولا یوخسول ایسه / اونی کورن بیک اولا کر قول ایسه
کیم اونکله باغلسه عهد و وفا / تنکری اوندن راضی و هم مصطفی
اول سکربنه که اورولدی مثال / اوش تمام اولدی داخی بو حدر محال

دین و

دین و دنیا بنکزدی بر برینه / سوزنین اوقیو کیم تفسیرینه
شولکه عبرت علمین آل در حق بنکا / اوشبودر اول کوز آچوبن بقسنکا

قوله تعالى فاعتبروا يا اولى الابصار

هر کیمسنه کیم بو علمی بیلمدی / معنی ایستر اول ولیکن بولمدی
هر کیمنک که کوزی آچلدی تمام / کوردیکه عبرت طولو در هر مقام
یر و کوک دولو سالنیز ورق / هر ورقده یازلو در بو رمزنک سبق
هر سبقده اوقدی عبرتلری / آنکلدی عبرتده بو حکمتلری
کرسنک داخ کوزنک آچلدی ایسه / عقلنک اوشبو معنی بیلدی ایسه
کورکه عالم بر کتابدر معتبر / معنی کنجندن ویرور هر دم خبر
یازلو در ذرات عالم حرف حرف / زی کتاب و زی لغت زی نحو و صرف
دکمه بر ذرات ایچنده بر سطر / پر معانی در بو عالم بر سر
کوز کرک کیم کوره و عقل آنکلیه / آنکله نیلر لاجرم کیم طانکلیه
چون آچلدی عاشقه بو مدرسه / کوزینه عبرت کوروندی هر نسنه
نیره باقسا کورر اونده معنی وار / نه کوررسه او حراونده معنیلا
هم کورر هم کوسترور کوزلره / صدقله عشقه کوکل ویرنلره
عاشقه و صادقه ویردی جلیل / کیم نیه باقدا ایسه بولدی دلیل
ای جلیس روزی قلغل فائدیه / بلکه کیم قویه کبر و کینی عشقه اویه

داستان هشتم از باب هشتم حکایت در بیان انکه باری تعالی چون خواه

که در زمین نعمتها رویاند تا از آن جمله آفریده تنعم یابد قوله تعالى متاعا لکم ولانعامکم واین نعمتها بغیر از منت حیز امکان ندارد اورا بیان میکند

عشق اودندن بنه کوکلم قنندی
معنی موجی دوشندی دنیزه اویندی

جان دیلر که کیزلو کنجی اچیله
کیزلو رازم اوشبو کلدی دیله

جونکه حقدن کوکلمه دوشدی اثر
کوزلرم بو عالمه قلدی نظر

عالمی کوردم کتابدر کی اولو
علم وعبرت برله حکمت طوپطولو

آدم اول عالمده بر کوزکبی
بیرالیست پس بو عجایب ترتبی

عالم ایچره نه که وار ظلمات و نور
باقدم اول کوزکو ایچنده کورونوز

واجب اولدی پس بو سوزی سویلمک
بیلدورن خلقه معلوم ایلمک

تنکری کوز ویردی بزه کورمکیچون
دیل داخی ویردی خبر ویرمکیچون

عالمنک نقشین کوزه عرض ایلدی
عبرت آلنک دیو بزه فرض ایلدی

قوله تعالى فاعتبروا یا اولی الابصار

پس بو عالم طوپطولو عبرت دورر
دکمه بر عبرتده منک حکمت دورر

بیحساب وبی نهایت در بو حال
قاموسین خود برکیشی بیلمک محال

الا عالمده سکز درلو ایشی
نه بیلمز کوروبن اوصلو کیشی

کردیلر پس اول ایشی ایدم سکا
دوت قولاغنک بر دم اوخت مندن بکا

اچ کوزنک باخ عالمه کور نیجه در
کیم بیله سن بو حکایت نه در

یری کوکی جون یراندی اول قدیم
یرده کوکده کورنه قویدی اول حکیم

بریرینه

بر برینه کوزنه محتاج ایلدی
هر برین بر کور که نیجه طویلدی

کوک معلق کور نیجه دورمیش نیجه
نیجه دورمیش عرشی کور کوکدن اوجه

نیجه آلچاقده دوریدر باق یره
یرنک آلتی قاندادر خود کیم ایره

قامودن آلچق بو یردر اوجه عرش
عقلیله باق قانی عرش و قانی فرش

فرشی حق سو اوستنه اورمیشدرر
عرشی هم سو اوستنه قورمیشدرر

قوله تعالى وکان عرشه على الماء

رزقی خلقنک اودنکزده بخش اولور
اول اثردن بو جیجکلر نقش اولور

ایمدی کل کیرلم بو سوز تقریرینه
بر نظر قیل تنکرینک تقدیرینه

کور جلب بولاری نیجه ایدکورر
نه مقامده ارکوروبن دیرکورر

ایده یم بر بر سکا تقریرینی
کیم بیله سن تنکرینک تقدیرینی

دیر کوریجک کور بولاردن نیلر
انکلایانه اوشبو سوز معنی تر

دنکزه ایمدی اوسکز درلو ایشی
کیم اونکیله بار بیوز هر بر کیشی

بری شولدر کیم جلبدن امر اولور
شول ایشه که کیمسه بیلمز اول ایلور

حق دیلر که یرده نعمت بیوره
جمله مخلوقه یدوره بیوره

طویلیه اونک ایله قوللارینی
باقی ایده بو جمله یوخسوللارینی

قامویه رزقین ویرور کوندن کونه
طویرور دکلندرر دوندن دونه

پس اولور اول امرنک امری روان
کیم همیشه اولدرر امری روان

اول امر حقدن فرشتهلر دیبا
کلور آلور بو بلرا ونی یر اوپا

بر داخی شو لکیم فرشته لر در ر   الیشمکدن اونی اول بویورور

قوله تعالی ویفعلون ما یؤمرون

بادشهدن نکه امر اولدی ایسه   بونلر الیشلر نیجه بویورولدی ایسه

اونک ایچون ایلدی حق بونلری   امرینه قارشو دورمزدر بونلری

دونالر اول امری هرکز ایرمدین   الیشلیلردون و کوندز دورمادین

بس بولاری پادشه امری سورر   هرنکه بویرولدیسه اولدم ایرر

بونلری امراندورر شول بولوده   اول فرشته لر بولده کورنده

بریسی هم شول بولودر کیم یورر   اول هواده تنکری صنعندن دورر

که دورر طاغلر کبی اول که یریر   که قوبار اول یوخ ایکن و کاه ارر

که معلق اول هواده سیر ایدر   فانجروکیم حکم اولا اونده کیدر

پس فرشته اول بولودی اندورور   شول دنکزلر اوزره اونی قوندرر

هم دنکزدر اول سکز الیشدن برتی   کیمسه بیلمز نیجه کون لکدریری

چوره سین طاغلر دوتوبدر معتبر   آلتی قاندا کیمسنه بیلمز خبر

نیجه درلو جانورلر بیلمز اول   نیجه قیمتلو کهرلر کیله لر اول

نیجه کنج اونده قالوبدر ایرمز ال   غرقه وارمش کیمسه اول ویرمز ال

زیرا اونکا سودولبدر بی حساب   خلقه اول هم سد اولبدر هم حجاب

بری سودر کیم اونکا دولمشدرر   نیجه لر اول سوده غرق اولمشدرر

نیجه یوزمنک چشمه لر دیریلور اونکا   نیجه ارماقلر کلور بربا قینکا

نیجه موج اوینار که سایر کیمسنه   چالنی نوبن دنبره دوتمز بردا

بوکر و شور اونده نیجه یوز منک کمی   دکمه پرنده نیجه یوز آدمی

کمی آندن کیچوب ایرور مقصوده   کیمیسی غرق اولور اولور اول سوده

اول فرشتلر که بولدا اندورر   بو دنیکزده اونی سویه باندورر

آلور اول سویی کیدر عرشدن یکا   برالیشت بو حکمتی با تعل دا انکا

اول دنیکز که عرش اونک اوستنده در   اونی صورت بیلمه روح زنده در

کل شینک اول سودندر دیرلکی   زیرا اونک تنکریدندر دیرلکی

بو دنکز که یرده در براولودر   گرچه جسمی بیله اونک آلودر

بو سوتندر بوتمنک جانی در اول   جمله خلقنک رزقینک کانی در اول

شول سکزنک بریسی هم سودر   کیم اولو دیر کوزمک انکا و خوددرر

قوله تعالی ومن الماء کل شیء حی

حق دمیده ایلر اوندن بو سویا   کیم ویرور اول دیرنی بو اولو یا

اول کلیجک بو اولو سو دیریلور   اول ارزدن کوکده نوبت اورولور

پس اولور بو آجی سود انلو سولا   ساچلیب بو یریوزین دوبدوز سولا

اول سودن هم اولوبرلر دیریلور   جمله خلقنک رزقی اوندن ویریلور

چون دونشر براغه اول یغمور سوینی   براغنک نعمت بیتور مکدر ایشی

اول سکزدن بیریسی بویردرر   کیم جلب بو رزقی اوندن ویردرر

حق بویردن دوزدی خلقنک خوانینی   گرچه که کوکه دوتوبدر بونی ینی

پس بو بر باشدن باشه بر خوانددر — جمله خلق حق بو خواندن دویدرر

جونکه بتدی خوش حبوبات و نبات — آدی دادی دینده دوندی ثبات

هر برنده خاصیتلر واردر — هر بری بر درلو قوت آر تودرر

باشنده عقل و کوزده نور و دلده سوز — بو یمکلرا ایچمک در آخر ایلده سوز

بیلده نسل و قولده قوة الده ایش — شول نباتندر بو قاموپرورش

اول سکز درلو ایش اولدی اوتمام — او نونک ایله دیریلور بو خاص و عام

انکلانکسه بر برایتدم آدینی — ینه ایدم کیم بیله سن دادینی

برام در بر فرشته بر بولت — بیری دنکز بیری صو درکی ایشت

بیری اول کوکده کی سو در بیری یر — بیری نعمتدر که بو خلق اونی یر

ایمدی کل کند اوزنکا آج کوزنکی — عقلنکی دیرا آنکله بر کند اوزنکی

بو مثلدر بغلغل کند اوزنکا — کیم بو معنی یوزی کورنه کوزنکا

دنکله ایمدی بو مثل نجیدو کیمن — کیم بیله سن بونده معنی نیدوکین

اولزمانکیم حق یاراتدی عالمی — هم قو یاردی عالم ایچره آدمی

هر نه کیم عالمده نقش ایلدی — آدمیلر جسمنه بخش ایلدی

بو سوزنک قرانده واردر آیتی — اوقو نیجه بیله سن سوز غایتی

قوله تعالی في الأرض آياتٌ للموقنين وفي أنفسكم أفلا تبصرون

کلدوک ایمدی او مثل تقریرنه — دیشی ایدوک کیره لم تعبیرنه

اول سکز بشنه که ایتدم دنیده — شرحی برله قاموسی کلدی آده

کور

کور بولاری کند و جسمنکده مدر — کیم بیله سن بو حکایت نه در

اول امر درشولکه عقلنک حکم ایدر — او حکم هر اعضایه یول وار کیدر

یعنی عقل ایستر که بر ایش ایشلیه — کند و علمین خلقه معلوم ایلیه

خلق بیله کیم بونده کیمسه واردر — هم دوتار هم ایشیدر و هم کورور

جمله ایش اول حکم الندە ایشلنور — بیلمینلر ایشی اوندن اوکرنور

اول حکم بو عقل ایچنده اوتورر — اعضالرده نیجه ایشلر بیتورر

کلدی بوکز اول حکم بو بور مغا — بو یرغ اولدی وار ایشن باشرمغا

یعنی بر مقلر همیشه ایشده در — شول فرشته‌لرکیمی بو میشده در

اول عقل نه حکم ایدرسه بو دوتر — کورکه بر مقدن نیجه ایشلر بیتر

نیجه درلو صنعت و نیجه هنر — نیجه درلو ایشلره اول ال صونر

کور بو بر مقدن نلر صادر اولور — هر نه کیم یازدیرایسنک حاضر اولور

پس بو بر مقلر فرشته‌لر کیمی — حکم ایشتمکدر همیشه تربتی

چون عقلدن حکم ایرشدی برمغا — واردی بو بر مق برایشن باشرمغا

صوندی بو بر مق قلم الدی بوکز — اول فرشته بولوده کلدی بوکز

بو قلم یعنی مثلدر بولودا — کیم مرکب برله کاغذ اولیدا

اول بولتلر نه که کوتررسوی — بو قلم هم سو کوترمکدر خویی

چون بولوده بو قلم کلدی مثل — پس فرشته‌لرکبی اولدی بو ال

کیم قلم بولدین همیشه اندرر — شول دنکزده کیم دواتدر باندرر

بودوا تلر شول دنگزلر کبیدر
چوره سی محکم دنگز ترتیبی در

اورتاسی سو دردولو کنج نهان
اونی استر بو کرشوب جمله جهان

غرقه وارمیشدر سوده اول گنجینه
انگله ایمدی سو بی ندر گنجی نه

چون مثل کلدی دنگزه بو دوات
پس دنگز سوینه بنگزر بو مداد

موجه فکرت کمسی اونده یوکروشور
نسنه حاصل ایلیم دیر سونوشور

اونده بو اندیشه جمله اوجی در
نیچه یوزبنک معنی اونک موجی در

قاموسیله بو مدادنک جانی یوخ
کیمسه سویلا مکه امکانی یوخ

بارماق اونی بو قلمله گوترور
جان و دل بو عقل اوکینه گتورر

عقل ایچنده بر دنگز وار در نهان
کیم اونوکله دیر ایدر جمله جهان

دانش اهلی دانش ایدرلر اونکا
جمله ایشنک جانی اولدر گور سنکا

اول دنیگزدن بو مداده جان کلور
هم اصول و حکم و هم ارکان کلور

نته که عرشدن بولوده سو ایزر
اونک ایله بو سوینک جانی دوزر

چون مداده کلدی عقلنک دانشی
اول مدادنک گورنیه دکدی ایشی

یاغدی یغمور دولدی اونده یازلر
یعنی که کاغذ یوزنده یازولر

صحرالردر کاغذ اولمش بر کبی
شول قورومیش یره بنگزر ترتیبی

چون قلمدن یاغدی یغمور بنکی حرف
حرف ایچنده معنی اولدی جانه ظرف

دکمه بر حرف اولدی اونده بر نهال
گورکلو سوز گور اغاجه کلدی مثال

دین یرنده برکشن باخ گوگنه
گور بوداغی حجمش ایمان گوکنه

علم و

علم و حکمتلر ییمش اولمش اونکا
گوز اچوب بو عبرته بر باق سنکا

هر که یرسه بو اغاجنک یمیشین
آچمیه هیچ توخ اولا یاین قیشین

جان گونگل چونکه بو نعمتدن ییه
قوتی و قدری آرتا سمریه

قویا هر برا عضاسنده و هر هنر
اول یمیشدن ییین اولور بر هنر

عقل ایچنده آرتوره حق فکرینی
آرتوره هم دیلده ایشنده ذکرینی

گوزلرینک نوری آرتا شکرین بن
قالمز اول باقسا گوره دوست نورین

چون گوزندن گوتروله جمله حجاب
هر بر اونده قولاغی ایشده خطاب

اللرنده داد و هم ایستاد اولو
هر بر ایشده اول کیشی استاد اولا

زهد و طاعت قویا نفسندن مدام
عاشق اولا اونکا جمله خاص و عام

هر نفس که ویره آلا اول کیشی
هم بقا و هم بیا هر بر ایشی

آرته گوکلنده محبت جانده حال
پس بولا او حضرته قرب و وصال

اول سکربنه که ایدمدی سنکا
اوشته دیله کلدی قامو اندین سوکا

هر نه که وارسه بو عالمده مقیم
تنلر ایچنده قویو بدر اول قدیم

نفسیله عالم مقابل کلدی گور
بر بر بنه نیچه قابل کلدی گور

قوله تعالى سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ

کلدی عقلنک حکمی ابداع امرینه
یعنی نایب بو بیروغی شاه امرینه

کلدی بر معقل فرشته لر کبی
بو بیرولانی ایشلمکدر ترتیبی

هم قلم کلدی مقابل بولودا
یعنی بولود قورو یرلر اولیدا

پس دنکزده نبکزدی کلدی دوات   هم دنکزنک سوینه نبکزر مداد
شول بولوت کیم سویی الور مدام   اوش مرکب کیم الور هر دم قلم
اول دنکز کیم عرش اونونک اوستنده در   بو بولوت سویی اونونکله زنده در
عقل ایچنده نه کیم دانش درر   اوش قلمده بو مداد جانی درر
یریوزی کلدی مثل شول کاغده   یعنی صحرادر بو صفحه ای دده
نته کیم معمورله صحراسنه انور   صفحه‌لر هم یازیلیجق نورلنور
یازیده نعمت بترتن یراوولی   یازوده هم معنی وارسن یراوولی
ونیه ایلی نعمتی انبار اورور   عاقلنک انباری بو معنی درور
بو صورتده معنی در مقصود مز   معنی ده معنی در اول معبود مز
پس بو صورت اورتدابر کوزکودر   جمله عالم نقشی اونده کورنودر
صورته باخ کورونه نقش جهان   معنیه کیر بولونه کنج نهان
آدمی اولدر که اول معنی بیله   انکلیه بو حکمتی قیلدن قیله
هرکه بو حذر اونده علم و معرفت   اونکا چه طاعت چه زهد و معصیت
معرفت شولدر کیمنی نفسین بیله   یروکوکی کندونفسنده بوله
معصیت دربیلمک کنداوزنی   دونه دکشور میشدر اول کوندوزنی
ای خنک اول جان کیم کلدی کندویه   کنداوزنی هم کوزکو اولدی کندویه
کنداوزنده کندوبیلدی کنداوزین   کنداوزینه سویلدی کندوسوزین
مشکلن کنداوزینه سوردی بینه   کندویه کندو خبر ویردی بینه

کندودن

کندودن کنداوزینه استادی   کنداوزیندن کندونک استادی
کنداوزنده کندوبولدی مقصودین   کندوکوزکوسنده کوردی معبودین
کنداوزین بیلمکدر اول بیکرک بیلو   اوصلولر اول بیلوده اولدی دلو
هرکه بیلدی کندوین بیلدی حقی   اول کیمسنی نه ایسترسون آیرق دانی
معلوم اولدی پس بو حکمتلر تمام   نفس اوبودر نفس ایچنده هر مقام
آدمی بر کارکه در معتبر   ایشلنور قدرندن ایشن یراوز خبر
یرده کوکده نیچه حال کیم دونه در   مونده دونن اول دکلمی یانه در
چون بو معنی عاشقه اولدی عیان   یروکوکی کندوده بولدی عیان
کوزینی وکونکلنی جمع ایلدی   جمع ایچنده اونی حق شمع ایلدی
پس بو شمعنک رونقی یانمقدرر   یانه دورسون یاندورن اول حقدرر
کیم ایررسه عشقه کلی نور اوله   قانده دورساده دورغی بر طور اوله
قیله اول طورده مناجات نهان   ویره هر دم بی نشاندن اول نشان
دوستلره بسن روزی قلغل ای کریم   رحمتکدن معنی کوستر ای رحیم

داستان نهم از باب هشتم حکایت در تاویل این حدیث رسول صد تحریص فرموده که عَلَیکُم بِالسَّوادِ الاَعظَمِ بدانکه چون وجود آدمی شهریست معتبر با هشت دروازه متعین بنام اوکشته ودر هر دروازه مباشر عقل که پادشاه این شهرست متمکن شده وهر چیز که ازانجا دخول وخروج میکند از ایشان میکند

قانی اولکیم کنداوزین کورمک دیلر   کندودن کندوخبر ویرمک دیلر

بیلمک ایسترکندوبی کیم کیمدرر — کندوندر یا نیه حاکم درر

قانغی ملکنک حاکمی در کندو اوزی — نه مقامده سویلیب دوتمور سوز ابی

شهری قانغی حکمنی کیم ایشیدرر — حکم ایچنده کیم در اول که ایشیدر

کندو شهرنده نه ایشلر حکمی — بافسون ایمدی کندو کندو حکمنه

چونکه ایشی معلوم اولا کیشیه — ایش ایچنده اوکا نسنه ایشیه

کوره کندو جسمنی بر شهر اولو — پرده کوکده نه که وار اونده دولو

شول علیکم بالسواد الاعظمی — معنیده اولدر بو جسم آدمی

یعنی که کندو اوزنکا کلکل دیدی — کندو کندو جسمنکی بیلکل دیدی

بیلکه جسمنک بر شهر در معتبر — کر بیلامر بسن بیلندن سوز خبر

شهر ایچنده وار دررر بر تختکاه — قانداکه تخت اولسه اوتورور پادشاه

شهر ایچنده جمله حکم اونک اولور — اول حکمله کیم کیدر وکیم کلور

خلقیله دولمشدرر بو شهر ایچی — شهر ایچنده کیم اولودر کیم کیچی

کیم کیدرو کیم کلور کیم اوتورور — کیمی کسب ایلر کیمی انبار اوررور

کیمی صید اهلی دررر اولار اوتین — کیمی وار مز قاندسا بکلر اوین

کیمی سلطان نایبی در کیمی قول — ایسته ایمدی بونلری سن سنده بول

شهر ایچنده هم سکز دروازه وار — قاپولار در یعنی اول دروازه لار

قاپولاردن کاروان ایشلر مدام — هم عزیز و هم ذلیل و خاص و عام

ایشلور بو شهر ایچنده در لو ایش — هیچ توکنمز دون و کوندز یاز و قیش

بوشهر

بو شهر قومنده وار در هر هنر — خشم و رحمت فسق و طاعت خیر و شر

ایمدی کل کیرلم بو سوزنک سرینه — کوره لم کیم معنیسی نه یسری نه

اول سکز دروازه ده شهرنک ایشین — آنکلیه لم نیجه در یازین قیشین

کاروان که ایشلر اونده دورمادین — بیلم اونی کیمنه دن سورمدین

اوجیلر که اول هنر بونلار ده در — نایب قول قانغی سلطان قانده در

شرحی برله آدلرین ایدم سکا — دکله ایمدی نیجه در اوندین سوکا

اولزمانکه یوخدی بو نه فلک — بروکوک و جسم و جان انس و ملک

قاموسندن ایلک یراندی عقلی حق — عقلنکی دیر عقلیله اول عقله باق

بیلدی کور پادشاه اول عقلیله — خود بو سوز معلوم اولوبدر نقل ایله

جون یراندی عقلی اول اول کریم — منت اوردی عقله اول رب الرحیم

ایتدی سنی قامودن یک ایلدم — قامودن اونک رحمتیله طویلدم

قال النبی علیه السلام اول ما خلق الله العقل

قاموقوللر سکا محتاج اولسر — کیمده سن اولمازایسنک آج اولسر

رونقی اولمایه سنسز کیمسنک — خلق ایچنده رونق و رغبت سنک

چونکه حقدن عقله ایردی بو خطاب — بس نیاز ایدیب عقل ویردی جواب

ایتدی ای قادر سنونک فضلنک دیلم — سن سن آخر هم حکیم و هم علیم

چونکه قلدنک قامولردن بنی بای — بس منم چون ایلکل برخوش سرای

اوستی کوشک اولسون سرانیک اوکی شار / الیسون اول شارده نه کم عالمده وار

خوش فاتنده مقبول اولدی بو بنا / چون عنایت اوندن اولدی کیجدی نا

پس بنا اوردی بو جسمه اول اله / ایلدی اول عقل ایچون خوش تختگاه

براو لو شهر ایلدی بو جسمی اول / هم سکز یرده بو جسمه آچدی یول

کوکسی یابدی عقل ایچون برخوش سرای / شیله کنکدر کیم سیغر بو خسول و بای

اول سرایده بو کوکل تابخانه در / حافظ انبار ایچون بکه خانه در

هم دماغی عقل ایچون کوشک ایلدی / عقل او توردی بر کورا ونده بیلدی

دونی فرش ویردی بو عقله کونی یاز / نافیله بو عقل دون کوندز نیاز

پنجره لر قویدی کوشکده کوزلری / کیم باخا اوندن بو خلقنک کوزلری

هم کتابلر ویربیدی حق اونکا / ایندی او نور پنجره دن باقی اونکا

کورکلو سوزکو کلو آغجدر یعنی کور / اول آغاجنک میوه سی در معنی کور

قوله تعالى ضرب الله مثلا كلمة طيبة كشجرة طيبة

باخدی اول پنجره دن دیردی میش / باغچه اولدر دایما ویردی میش

چونکه دون کلدی کوکلده فیشلر اول / برایشت اوندا اوخی نه ایشلر اول

اوده قارشو او تورر تابخانه ده / معنیدن انبار او رور هر خانه ده

شول حرارت اوده کلمی یانه در / کیم یورکده دون و کوندوز یانه در

قوله تعالى نار الله الموقدة التي تطلع على الافئدة

پس بلنک عقلی که کونده ثریا شار / یا شینی سانینک او توزمنکدن آشار

عقلنک ایو

منکه

چونکه

چونکه بیلدنک سن بو عقلنک یاشینی / هم الشتدنک یازینی و قیشینی

دنکله ایمدی بیلدوکین نشدوکین / جسم ایچنده یادشه لق ایندوکین

جسم ایچنده وار دررر تختگاه / بو عقلدر اونده اوترن پادشاه

عقل ایچنده حکم ایدن اول حق درر / اولدرر کیم حاکم مطلق درر

عقل الندن اول حکم ایتسر مدام / عقل او نور منین باشنده دوتمش اول مقام

بو سکز دروازده حکمی روان / دور مازایشلردون و کوندز کاروان

ایشد اول دروازده نیمش آدینی / کیم بیله سن بو سوزنک دادینی

بو قولاقدر جسمنک اول قاپوسی / اون وساز اوندان کیررلر قاموسی

کیرر اول یولدن خطاب هم عتاب / جسمی ایلر هم عمارت هم خراب

عقلنک اونده برکیشی سی وار درر / ایو و یاوز کیم کلورسه اول کورر

آنکله در عقل اونک احوالنی / کفر اکر ایمان ایسه هر حالنی

عقل اونی اولدم بو شهره طولدرر / معلوم ایلیب معنیسنی بیلدرر

ایلک عقلدن یورکه ایرر خبر / زیرا قوت وار در اونده معتبر

جان کوکل اونده قولاغ دوتمشدرر / عقلیله هم عهد بر کیتمش درر

اول خبردن حرکت ایلر بن بولا / عقله شول دمده بولار قوت اولا

عقل انکلر اول قولاخدن کیرنی / نیک و بددن شول خبرلر ویرنی

کرایو در جان ایچنده قوندورر / یوخسه رد ایلیب همانده دوندرر

اونی بیلدنک کل ایکنجی قاپویا / هم بو عقل اوندا داخی کورنه دویا

اوقابونک نیدوکن ایدم سکا — کوزلرنکدرکیم باخارسن دورت بکا
کوز نوری هر دم کیده در آونیا — تا اونونک آدینه بو عقل آونیا
کورکالرکورکن و عبرت معنی سین — اولرو ایلر بو عقله همنشین
خوب وزشت ونقش ورنک اوندن ایکر — اونده عقلنک نایبی وار هم کورر
اونی عقله بیلدرر نیجه وکن — کر خبیث وکر لطیفه نیدوکن
شاورر ایلر عقل اونی جسمیه — اونک کرک کیم اول خبر دله اینه
هم کونکل هم جان وهم عقل اتفاق — برکیدوبدر اورتده یوخدر نفاق
بیلدرر چون کوز یولندن کیره نی — خوب وزشتدن او خبرلر ویره نی
شهر ایچنده قوندررلر خوبنی — کیتمکه قویمز کونکل محبوبنی
هم بشارت ایلر اونکا عقل و جان — معلوم اولور جمله جسمه اول نشان
زشت ایسه خود رد اولور اولمز قبول — عقل وکونکل جان اونکا یولداش دکل
خوب وزشت اکسی داخی کوزدن کیرور — الا خوشنک قیمتی آرتق اولور
شرحی برله معلوم اولدی او — کور نجیمش اول اوجنجی یولداخی
اول بوروندر کیم نفس ایتلر مدام — اینز او یکده دوتار ملک و مقام
اوندا هم عقلنک ینه بر حکمی وار — نه کلورسه بو نفسله اول طویار
هم نه درلو ایی کلسه اول بیلور — عقله هم شولدم اونی معلوم قیلور
عقل اونی بو شهره جا ایلر — الا ایلکن اول کرک کونکله اینه
جان ایچنده بس اونکا پرویریلور — رد اولور اول یوخسه کیروسوریلور

بو بوروندن شهره چوق نسنه کیرور — عقل و کونکل جان اونی نیسه بیلور
الا کیم اولمز قبول منکدن بیری — شهر ایچنده کرچه که وار در یری
بو صورت شهرنده چوق نسنه صغار — الا کورکه جانه کونکله نه صغار
اولداخی بندی بوکز بر کورینه — قانقی در دوردنجی قاپو صورینه
کیم بو شهرنک نعمتی اوندن کیرور — بللو بیلنک اول قاپو آغز دورر
اونده قومشدر عقل بر چاشنیکیر — هم اونکا ایتمشدرر کیم چاشنیکیر
عقل اونی آنکلار بیلور کیم نیدوکن — کندونه هم چاشنیسی نیجه دوکن
پس ویرور اول اوجانه کونکله — یعنی ایدر بخشش ایدوب شهر اله
شهر قومی چونکه اونی بیلدیلر — اول طعامدن قاموسی سمریه لر
یعنی که بو اعضالر نعمت دوتا — لذتندن هم اونک قوت بنا
الترا اونی معدیه پس جاذبه — ساخلرا اونی اونده هم اول ماسکه
تا اونی اول هاضمه هضم ایلیه — غازیه اونونکله شهری طولیه
خاصیت چون شهره بخش اولدی تمام — آلدی اوندن کندو بخشین هر مقام
ثقلی قالدی شهر ایچنده کوروکر — دافعه ایلر اونی دشره تکر
شهرنک اولدر هم بشنجی قاپوسی — دفع اولانلر اونکا وار ور قاموسی
ینه وار در عقلنک اونده بر ایشی — یعنی که اونده قویبدر بر کیشی
بکلین اولدر اوبله ترتیبی — اولور اولنسیر آدمی حیوان کبی
کرچه بو جسمه فرح اوندن درر — چون اولا بی ترتیب اول حیواندرر

پس عقلدر اونی ترتیبده دونان
عقل ایلین دارتسا اونان اوندن اونان

معلوم اولدی اولداخی بر کور بوکز
قانغی در آلتنجی قاپو صور بوکز

شرحی برله اولداخی کلسون دیله
کیم بیله سن نیجه در قیلدن قیله

شولدر آلتنجی قاپو کیم کاروان
بیچارا اوندن امر ایله هردم روان

اونی تقدیر درسورن شاردن شارا
بو شهردن یعنی اول دنشره وارا

زیرا که صورتلرنک نسلی در اول
جمله جسمانی تننک اصلی در اول

بونده عقلنک حکمی واردر هم مدام
اولدر ایدن بو حلال و اول حرام

بلکه بو اوشبو عقل اول ترتیبی
آدمی مطلق اولور حیوان کبی

گرچه که بو شهره اوندن داد آکو
عقل الی اولماسه اوندن اودکلو

صورت اولور اونده خوار و شرمسار
پس بو سری اول عقل حکمی بسار

اوشته معلوم اولدی نیمش اولداخی
نیجه در کور اول یدنجی یول داخی

اول یدنجی قاپو اولدر که دونار
براینشا اونده نیجه ایشلر تبار

ایشلنوردا دوسنده اول قاپوده
نیجه لر دورمشدر اونده طاپوده

نه جفاکه بن آلام دب انتظار
نیجه مفلس یاغلار اونده کاروبار

ناگزیر در کاروان اوندن کیچر
کوزدن ایرلوکله جاندن کیچر

کورنور اونده جمله صنعت نقش ورنک
قبض و بسط و قهر و لطف و صلح و جنک

بو هنرلر قاموسی اوندن کیچر
کوزه نقدین کوستور جاندن کیچر

هم عقلدن اونده او توزر کیشی
اولدر ضبطه کتورن هر ایشی

سوزی بحر

عقل الی اولمازایسه اونده بیله
باغلنور اول یول ایشی کلمز اله

پس عقلدر الده صنعت ایشلدن
عقلیله در هم کلن و هم کیدن

اول یدنجی یول داخی اولدی تمام
آنکله باغلرنیده وکن بیلدی تمام

ایمدی کل سکزنجیسین کورلم ای یار
نه قاپودر اولداخی اونده نه وار

اول قاپو آیقدر بللو بیان
کاروان اوندن داخی ایشلر عیان

ندر اونده ایشلین شهرنک ایشی
شهری کوتروب یریکدر ای کیشی

چونکه بو شهرنک آیقده یولی وار
هم بیلنک اونده بو عقلنک الی وار

پس بو عقلنک بر الی آیقده در
کیم اونونکله بو صورت آیقده در

عقل الیدر اورو دونان صورتی
گرچه جاندر دیری دونان صورتی

عقل الی دوتمازایسه دور رمز دوشهر
پس بیلنک کیم عقلیله در هر هنر

عقل الی بو اعضالرده اولمسه
قاپو یاپلز باطل اولور هر نسنه

اول سکز دروازه نک وصفی تمام
شرح اولوب وش ایله کلدی هر مقام

معلوم اولدی کیم عقل سلطاندرر
عقل ایچنده الله امری جاندرر

صورت اونونک تختی در هیچ شک دکل
پس بو عزت صورته هیچ دک دکل

الا واردر صورت ایچره بر کیشی
کیم بو عقله دائمدین ایشلر ایشی

نفس اماره اونکا آد ایتدیلر
طاعتی قویوب فسادی اول دیلر

بو صورت شهرنده فاسق اولدرر
ایروغی مؤمن منافق اولدرر

اولدرر ایلتن بو جسمی طاموه
شرمسارلق اول کتورر قاموه

عقل اوکا اولیسه حقیقت خوار اولور
شهر ایچی طوطی‌لا شر و شور اولور

معزول اولور عقل تختندن دوشر
بلکه حقدن آیریلور دینیدن دوشر

نفسی قویوب عقل اگر عشقه اویه
تنگرینینک شول کیزلو گنجین اول دویه

عشق اونی اول کنجه التنکرین
قانجرو باخسه کوره معنی یوزین

حق قاتینده اوله قدر و قیمتی
هم اولا بو خلق ایچنده عزتی

هم عزیز اوله مونکلیه اول وجود
عالمینک خلقی قیله اونده سجود

نازد اوله یوزی دنیا آخرت
رحمته یوسته اوله عاقبت

عاشقنک عالمده سرور بولدوغی
عقلیله عشقده رهنما قیلدوغی

عقلیله علم و عمل حاصل اولور
جانلره حق رحمتی نازل اولور

عشقیله دیدار بولور تنگرینین
قانجرو کیم باقسا کورر دوست یوزین

ای خدایا دوغری یولدن ایرتمغیل
کندو عشقنکدن بیزی آیرمغیل

داستان هم از باب هشتم حکایت در تقریر این آیت الم تر ان الله سخر لکم ما فی الارض والفلک تجری بامره بدانکه کشتی راهنت جرمی تا آدمی زاد را بمقصود و مطلب رساند و تمثیل کردن آن بوجود آدمی از ابیان میکند

بینه کلدی کوکلمه بر وصف حال
هم معانی هم حکایت هم مثال

هم حقنک قدرتلرین ایدر عیان
بیلدرر بیر بیر بیزه بللو بیان

هم مثلدر هم حکایت هم رموز
بیلدرر که نیجه در بو عمرمز

هم جهاننک نیدوکن ایدر بو سوز
شونی سویلر که کوروبدر جمله کوز

هم مثل

هم مثل برله معانی بیلدرر
انکلیه هر کیمسه که عاقل دورر

حق بو علمی جاهله بیلدرمدی
جهل چوگانی بو طوپی اورمدی

ویردی بو علمی چلب عاقللره
شونلره کیم علم ایچنده قیلیا ره

حالا کلدوک بو سوزنک تقریرینه
بیر نظر قیل تنگرینک تقدیرینه

کورکه اول الله نندی بیلدی
کن دیدی قدرت دلیلی سویلدی

اولدی عالم یر و کوک دوندی وجود
عالم ایچره معلوم اولدی فتح وجود

سبحان من اذا اراده شیئا ان یقول له کن فیکون

کوک معلق کورنیجه دورمیش اوجه
ملک روحانیدر اول اوجدن اوجه

بر مربع نیجه دورمیش دوشنوب
شرق و غرب و هم شمال و هم جنوب

کوربو داغلر و دنیگزلر نیجه در
دنگله ایمدی کیم حکایت نیته در

یوری نیجون یاراتدی اول اله
یعنی دوزدی قوللار ایچون تختگاه

کوک یوزین روحانیلر دوتدی تمام
یر یوزی جسمانیه اولدی مقام

خلق کلدی بیحساب و بی شمار
آدمی زاد اوردته یرده اختیار

چون یراتدی یر یوزنده آدمی
آدمه قیلدی مسخر عالمی

چون بنی آدم جهانی دوتدیلر
بیر الیشت که یر یوزنده نتدیلر

حکمیله چون دوتدیلر بو ایللری
کلدی دنگزه کیردی بو کر یوللری

بو دنکزدن کیچمکه قوت کرک
قوتی یتمایه آلت کرک

قوله تعالی الم تر ان الله سخر لکم

چون دینکزده کیرمک ایستر آدمی — چاره سی یوخدر داخی الا کمی

بس بوکز محکم کمی ایلادیلر — یعنی اونونکله دینکز کیچمک دیلر

کلدوک ایمدی اول کمی احوالنی — ایدیم بربر بنجیمش حالنی

کیم دینکزدن کیچمک اوکا ینجه در — دنکله ایمدی کیم حکایت نه در

اوکا البته سکز نسنه کرک — شرحی برله ایده یم که نه کرک

اولمیجه اول سکز نسنه تمام — هفت دریا کیچدی بو خاص وعام

آدمی زاد اونده ایرمیش اولمیه — اول یانینده کیمسه یرسو بولمیه

بادشهلر المیه اول ایللری — کیچمیه چونکه دینکزدن یوللری

اول دینکزده اوله جمله درنهان — هیچ کیمسنه ویرمیه اوندن نشان

چون دینکزدن عاجز اوله آدمی — بس اوله حاجت ضرورتکه کمی

کیم اونکله دوتالر دریالری — اوله میدان اول دینکز صحرالری

اول کمی کی معتبر محکم اولا — یدی کونلک یول اوکا بردم اولا

اوخ انار سنک یتمیه یوکر وشینه — شیله کیده دون وکوندز اشینه

کمی کیره اول دینکزده یوکوره — کیم نه ملکه عزم ایدرسه ایرکوره

الا دنکز کمیه هیچ کرمیه — دینکز اوکا یول ویره اول ویرمیه

بودنکز کیچا کنک اولدر التی — شول حساب بیز یازینک ولدانی

چون کمی اولدی بوکز بلکن کرک — کیم اولا اصلی اونونک محکم دیرک

بلکن اونونکله اوله قایم مقام — شول هوادن یل لادایم مدام

بوکمی تنک بر وبالی اول اولا — قانده اجدوقجه هوادن یول اولا

سویوزنده کمی اونونکله یریر — کمی کنکسز بو بلکن درسوریر

بس کمی اول بلکن ایله یول الور — بلکن اولمزسه کمی بولدان قالور

بلکن اولدی یل کرک بوکز اوکا — دورمر آروق اول کمی چون یل اونکا

بوکمیلر جمله موقوفدر یله — یلدرر ایلتن اونی ایلدن ایله

کمینی هرینکا ایلتن یل درر — سویوزنده بو یل اونی یلدرر

یل اکر اولمزسه یریمز کمی — ایرتیشمز مقصوده بو آدمی

یله دکمشدر چلیبدن اوهنر — سویوزنده کمی دون کون سورر

بس یل اولمزسه کمی بولدان قالور — کرچه که کوبی داخی اورسا اولور

یل داخی اولدی بوکز لنکر کرک — یعنی یوکرورکن اونی اکلر کرک

اوشانور یوخسا کنارده بوکمی — غرقه وار وراونده جمله آدمی

سویه توکلور اونده هر کیم وار اسه — غرق اولور کر یار وکر اغیار السه

لنکر اونی دوتمایجه کیم دوتر — کوجی اوکا کیم سنک قانده تر

بس بو لنکر در کمینی اکلین — کرچه الله در بلادن بکلین

قاموسی اولدی بوکز استادی یوق — سانکه آشنه در طوزی یوقدر دادی

بس کرک البته بر استاد اوکا — کیم کیچی ایده بو خلق آدا اوکا

بودنکزده اول بیله تمک کرک — فانیق شهره فانجر و کتمک کرک

یریورین دوتمش اوله دوبدز دنکز — بیلمیه هیچ کیمسه اونده یول وایز

اول کیمی شول دنگزده یون بوله
فانجه وکیمنگ کرکدر اول بیله

کیده دون کون اول دنگزده آزمادین
هیچ نه ملکه کرکسه آزمادین

هم کمینک کدخداسی اوله اول
شول دنگزدن کوندوز اوکا اوله یول

جون کیمی اولدی بوکز اول کمی
نیشه کلورطولمز ایسه آدمی

آدمیجون دربو ترتیب قاموسی
تاکه سنمایه بولارنک ناموسی

بوقسه اولور آدمی اونده خجل
غرق اولوب جمله قالور خار و ذلیل

بوکمی الیمنگ مقصودی نه
شولکیم ایره آدمی مقصودینه

پس کمیدر آدمی دولمق کرک
یولنه اوندن روان اولمق کرک

اوشش دیرلدی کلدی جمله خاص و عام
آدمی طولدی کمی اولدی تمام

آدمی اولدی بوکز بوقدر متاع
بی متاع اونده نیچوندر بو صداع

بو متاع ایلدن ایله وارسه کرک
خلق بیری برنه آلوب ویرسه کرک

کرمتاعی اولماز ایسه کیشنک
اول کمیده رونقی یوخ اشینک

یا متاع ایلتور بو ایلدن اول ایله
یا وارور که اونده بر نسنه آله

جون متاعی نقد یا زاد اولمیه
اول کمیده کیمسه هیچ داد المیه

پس متاع و نقد و زاد اولمق کرک
اوندن اول کمیه کینی دولمق کرک

کیمسه کمیه کیرمک اولمزبی سبب
بیله ترتیب ایلمشدر اول چلب

بوسکیزنسنه که اوشش ایتدم سنکا
تقریر ایدب قاموسین اونکدین سونکا

ینه ایدم هر برینک آدینی
کیم بیله بسن اداجنده دادنی

بیری اول اول دینگزدرکه دیدم
شرحی برله سنکا تقریر ایلدم

بیری شولکیم دیلده آد بدر ریکمی
دینگزه کیرملکلکنک اولدر امی

بیری یلکندرکمیده کور بسنکا
کیم هوادن یل کلور طوقنور اوکا

بیرسی یل درکه حق امری ایله
سوررایلیتور کمیسی ایلدن ایله

بیری لنکردرکه اول اکلر کمی
تاکه غرقه وارمیه بو آدمی

بیری شولدرکه کیمی اولدورر
بو دنیکزلر دو بدوزا اوکا یولدرر

بیری خود خلقدرکه دولمشدر کمی
بوکمی کیرماکیجون در آدمی

بیری هم خلقنک متاع وزادیده
کیم دنیکزه کیرمکنک بنیادیدر

بوسکیزنسنه ایله کیجلور دنیکز
بوخسه خود دنیکزده نه یول وارنه ایز

ایدی کل بردیر اوکنک کندواوزنکا
کیم بو معنی یوزکورونه کوزونکا

انکلیاسن بونده معنی نیدوکن
دنکلا ایدی ایده یم نیچیدوکن

بو مثلدرکه دیدم بر بر سنکا
انکلغل بومعنی با تعقل دانکا

بو مثلدر انکلیاسن حالنکی
دنکلا ایدی نیچه دراحوالنکی

اول دنیکزکه ایتدم اول عالم در
کیم چلب امریله هردم موج اورر

دکمه موجیدن قوبارینک درلو نقش
دون وکندز قار و یغور یاز و قیش

بو دنیکزنک کیمسه بیلمز حدینی
هیچ کیمسه نیقامادی سدینی

بیحساب و بی کراندر بو دنیکز
بو دنیکزده یوخدی اول یول و ایز

دیلدی الله که اونده یول آچه
بوکناردن اول کناره یول کیجه

پس کمیبی ایلدی اول دینکزده — اول کمی تندر که حق ویردی بزه
چون دینکزدر بو جهان بیلدونک عیان — پس کمیدر بو صورت بللو بیان
نیجه یوزبنک کمیلر بونده یریر — بوکرو شوبن دنیده بغزین سوریر
دنیده صورت یوریسه غم دکل — دنیبی چون کنده ویه قیلمز قبول
پس بو صورت دنییه کیرسه روا — دنیه کیرسه صورته ایلر خطر
ننه که سوده کمی قوت لنور — غرق اولور چون کمیه سو آتلنور
پس صورتدر دنیه دینکزده کمی — یعنی کلدی دنییه بو آدمی
هم کونکل در بو کمینک یلکنی — کیم نه ملکه دیلسه التور اونی
چون بو کونکل هر نکا پرواز اوره — شول هوسلر بلینه قارشو دوراره
اول هوادن بو هوس اوغراونکا — ایلدن ایله ایلتوراونی کورسنکا
یا که خیردر اول هوس یا مفسده — حاله التورهر برین برمقصده
بو کمیده پس کونکل یلکن دورر — یعنی جسمی هر یره ایلتن دورر
یلکن اولدی یل کرک بو کزاونکا — تنکرینک امریدر اول یل باقسنکا
کیم طولار هر دم کونکل یلکانینه — الکله ایدی یلی نه یلکانینه
پادشه امریدرر خلقی سورن — ایلدن ایله ایلتور برزرقن ویرن
الانیت خیره دوتسا خوش اولور — خیرنیت بینه خیره طوش اولور
پس کونکل یلکانینه اول یل طولار — صورتی ایلدن ایله اول یل سالار
پس امردر ایشلین هر برایشی — هیچ امرسز قاندا سا وار مزکیشی

یل داغی اولدی بو کز لنکر کرک — لنکری دبر نمکه کی ار کرک
پس شریعتدر کمینک لنکری — قویدی اونی اول جهانک سروری
کر شریعت لنکری آسلمسا — بو هوسلر شورشی باسلمسا
پس کونکلده چوخ هوسلر هم قوبا — اول هوسلردن سیاستلر قوبا
کرچه که حق امریدر خلقی سورن — هر برینی مقصودینه ایرکورن
بو شریعت دوتمسا خلقی دولاک — ایردوکی یرده یرده بو خلق اولور هلاک
پس شریعت لنکری در بو تننک — جمله خلقنک همه سنه هم سننک

قاموا اولدی فانی بو کز شنتبا — کیم اونک حکمنده اوله همکنان
اول عقلدرکیم جلب ویردی بزه — بیزی آلوب اول کیرر بو دینکزده
قانجرو کتمک کرکدر اول بیلور — اولدرر کیم بو دنکزده یول بولور
اونکا اویمشدر دینکزده بو کمی — یعنی کیم عقله اویدر آدمی
خلقی عقل التور آخر مقصودینه — یعنی باشلار آپارور معبودینه
پس عقلدر بونده کمی شکستن بن — خلقی آز دورماز دونین و کوندوزبن
اول کمیجی اولدی بو کز بو کمی — دو بتالو اولب کرکدر آدمی
یعنی که عقلنک کرک فکری اولا — اول فکردن بو صورت کمسی دولا
دکمه برف کرنک اولابر مقصودی — کرچه بردر قاموسینک معبودی

قوله تعالى يبين الله لكم آياته لعلكم تتفكرون

هر کیمنینک که فکری بو خدر کندوده / شیله بیل کیم کیمسه بو خدر کمیده
کمی آنینکچون اولور که خلق طوله / آدمی اولدر که اونده فکر اوله
پس کمینینک آدمیسی فکر ایمش / کیم دوتبدر هر بری بر درلو ایش
ایمدی بو فکره کرکدر کی عمل / ایشه کلور اول عمل سیز خود امل
یعنی اولماز سا متاعی کیشینینک / هیچ کمیده رونقی یوخ ایشینینک
پس عمل در آدمیده کی متاع / اول عمل سیز کیشی دک دار ترصداع
اول سکیز بنسه که اوردقدی مثال / اوشن تمام اولدی داخی بو خدر مجال
آدمی کور که مثلدر عالمه / ایمدی بر باق عالمه و آدمه
کور مقابل کلدی دنیا دنیکزه / موج اورر هر دم دنیکز قارشو بیزه
هم بو صورت دنیه دنیکزده کمی / اولدی آنن یوکروشور هر آدمی
هم هواده بو کونکل یلکن کبی / آچلبدر اونکا بنکزر ترتیبی
هم جلب امری داخی بنکزر بیله / کیم سوررایلنور بیزی ایلدن ایله
هم شریعت لنکره بنکزر تمام / خلق اولدر کو بسترن حد و مقام
بو عقل اولدی کمیچی دنیده / یعنی یول ایزبیلین اولدر ای دده
هم فکر در بو کمیده آدمی / نه که خلق در طولو هر بر کمی
هم کمی بو فکر النده کلادر / نته که خلق الدن اله آله در
کمی بیز ایلدن ایله کیدن کیشی / رنجی ضایع در اونینک بیهوده ایشی
بو حکایت اوشن تمام اولدی تمام / آدمی کمیه مثل کلدی تمام

عمل بحر

اول سکیزه بو سکیز قابل درر / یعنی که سن نیدوکونکی بیلدرر
چون دنیکزدر دنیه سن اونده کمی / ایمدی نیمش کور سلامتلق امی
اول ایشی ایشله سلامت چق اوجا / داغ کبی موج اولمیاسندن اوجا
دنیکزه کیرسه کمی اونکا نه باک / چون دنیکز اونکا کیره ایلر هلاک
کلدی بونده انبیا و اولیا / بر نظر قیل عقله بو معنیا
کیردی بونلار دنیه کوردی زمان / آلدی ویردی دنیده سوردی زمان
الا کیم دنیا بولاره کیرمدی / کونکله دنیا کیرمکه یول ویرمدی
کرچه بونلر بلی غالب اولدیسا / اوشبو کونکل یلکینه دولدیسا
بو شریعت لنکرینی آتدیلر / اونینک ایله شر و شوری باسدیلر
خوش سلامت چقدیلر بو دنیدن / انکله ایمدی اول سلامتلقدن نه
دنیه کیر ملکلنک پس عیبی یوخ / غم دکل بو دنیلک اولورسه چوخ
الا دنیه کونکله یول بولماسون / کی سفینه کمیه سو دولماسون
غالب اولورسا سنکا دوران بلی / کیم نیه سوکنسنک ایره نفسنک الی
بو شریعت لنکرین چوک سویراق / ایلتمسون اول یل سنی یولدن ایراق
هم دنیکزده بو کمی غرق اولماسون / یعنی که شیطان ایمانک آلماسون
تا سلامت ایره سن مقصودنکا / الله سن صدق و صفا معبودنکا
عاشق اوشبو پندی ویرور کندوبه / ایلک کرک اوز سوزینه کندواوبه
تا خلایق هم کوره هم اشیده / اوشبو علمی اونده بو خلق ایشلیده

هر مناعنك قيمتين ايسى بيلور — بيلدوعيجون قيمتين اصى بولور
كيمسنه كه معنى قدرين بيلمدى — اول حقيقت دركه معنى بولمادى

قوله تعالى الحمد لله بل اكثرهم لا يعلمون

كوهرى صراف اللنده كورەسى — ويرن الان اولدر اوندن سوره
كيمسنه كه كورمدى ودوتمدى — نه بيلەجون آلمادى وساتمادى
اى جلبسن روزى قيلغل قوللره — اوشبو معنى خوانني بو فتسو للره
عشقين آرتور صدقيلە دكلانيك — اوشبو سوزدن حالينى انكلانيك
اى كريم وبى نيازو كارساز — چارۀ بيچاركان خود بساز

داستان اول از باب نهم حكايت در تحقيق آفرينش نور محمد عليه افضل التحيات والسلام كه سبحانه وتعالى از غايت عنايت ومحبت بى نهايت خود نور او را چون بظهور آورد واز ان نور نه فلك را ايجاد فرمود واز نه فلك سيرى و نوذى داد بدين جهان جسمانى فرستاد ودر ملك جسمانى شرجود اورا انعكاس ظهور منت كرد

قانى اول صدقى بتون مؤمن ارن — حق بولنده جان ودل ترك ايدن
دكلسون كى صدقيلە وجانيلە — شرح وتقرير وبيان قيلدن قيلە
مصطفى مدحن عيان اندر عيان — ايدەيم بر بر بيان اندر بيان
تن قولاغى ايشيدەمز بو سوزى — كورەمز معنى يوزين بوتن كوزى
جان قولاغى ايشيدر معنى سوزين — هم كورن جان كوزيدر معنى يوزين
هر كمنك جاننده وارسا كوز قولاغ — حق يولنده اول اويانديى اولدى سلاغ

آنكلين اولدر بو سوز معنيسنى — نيجه ديندر اول بيلور اسلام دينى
اول بيلور كيم كيمدرر اول مصطفى — اونك ايچون قولينه قيلدى وفا
قولى قايم شرعى باقى در اونك — پيشروى اولدر قامو يول وارزنك
بردەكوكدە بر كزيدە اولدرر — هم رسولدر تنكرىيە هم قولدرر
ديلرم كه اونى تقرير ايليم — ديلەپيغمبر سوزى نيجه سويليم
نيجه ايدم بن اونك تقريرينى — مكرا يدم منك صفتدن بيرينى
حالى قيلدم توكل اول حقا — جان ايچندن قوبدى بو سوز مطلقا
كوكلمه شول معنى كه يوز كستروب — واجب اولدى ايديم چون اول كوروب
كيرەلم ايمدى سوزنك تقريرينه — بر نظر قيل پادشه تقديرينه
ايشيداول نيلدى اول پادشاه — ايلك كيمه قلدى خطابى اول آله
كاف ونونه كلدى اول اول خطاب — يوخ ايكن يو باد واتش خاك وآب
دوغمدى نه فلك نه هفت آسمان — نه ستاره وار ايدى نه انس وجان
طغدى اول كاف ونوندن عقل كل — عقل كلدەكيزلدى كنج اصول
كندا وزينه اونى كنج خان ايلدى — كيم بيلەكه اونك ايلە نيلدى
آيينه قلدى اونى كند اوزينه — صيقل اوردى دوتدى قارشو يوزينه
چون تفرج قلدى كندو يوزينى — سودى هم سودردى اول كند اوزينى

قوله تعالى يحبهم ويحبونه

اول محبت تنكريدن بر نور ايدى — كيم بو ير كوك يوخ ايكن معمور ايدى

اهل دانش عقل کل دیرلر اوکا
آنا اولدر قاموسیه اوندن سوکا

دوغدی اوندن نفس کل دوندی وجود
اول اثردندر بو جمله فیض و جود

ایلدی اونک نورندن نه فلک
عرش و کرسی یروکوک انس و ملک

ویردی صورت ویردی دادو ویرش
اوندن اولدی دون وکندز یاز و قیش

دکمه برنه ویردی بر درلو هنر
کیمی قایم کیمی هی دورمز دونر

هر برینک ایشی برله آدنی
ایدیم که بیلهسن سوز دادینی

ایلک یاراتدی قدرتندن عقل کل
اولدرر اول کلن اول اولو قول

دوغدی اوندن نفس کل دوندی قیام
اولدی اول عقل کله ملک و مقام

نفس کلدن دوغدی بو کز نه فلک
علوی و سفلی و هم انس و ملک

قویدی اول دوقوز فلکده دوقوز ایش
هر برلیسی ایشلیه در یاز و قیش

هر برلیسی بر ایشه حاکم درر
کیمدورر ایدن که بونلر کیم درر

هر برینک ایشینی ایدم سکا
دکله ایمدی نیجه در اوندن سوکا

حق بولاره عرشی بنیاد ایلدی
عرش عظیم در دب اونی یاد ایلدی

عرشدر بو نه فلکده بیرکی
هم بولارنک باشی در اول بکی

نفس کل جسمنده عرش ایچون دماغ
آنن اولر عقل کل اونده چراغ

روشن اول نوردن بو جمله مخلوقات
یروکوک و جسم و جان و عقل و ذات

اولدرر اول الله اوکدوکی سراج
اولدر آخر قامونک باشنده تاج

کلدوک اوش اول نه فلک تقریرنه
کوره لم بو ایش ندر تدبیری نه

بونلری خالق ندن قلمش درر
صورتنه نیچون بولار کلمش درر

چون تقاضا قلدی الله دیلکی
کیم جهانده بیلنه مخلوق یکی

عقل کلدن عرشدن تا ثابتات
ایلدی ویردی اوکا قایم صفات

بعضی آد ایدر اوکا فلک البروج
اختران اوندن دوغوب قلدی عروج

بونلری حق اونده ایلک جمع ایلدی
کندو نورین اوزتدی شمع ایلدی

دکمه برنه اونده ویردی بر نصیب
تا جهانده ظاهر اوله اول حبیب

اول محبت کیم ازلده وار ایدی
بلکه اول عقل کله معمار ایدی

عقل کل بنکزرتنه اول جان کبی
قوندی عرش اوزره همین سلطان کبی

چون که دکدی تنکریدن اول تخت اوکا
اولدی دوقزنجی فلک خوش تخت اوکا

اوردی اونده تختینی دوتدی مقام
نه فلک پس زیردست اولدی تمام

دیلدی که حق اونی بو عالمه
کوستره سیرمایه ویره آدمه

علویدیکین اندره بو سفلیا
اوله اوندن انبیا و اولیا

پس دیرلدی هفت مدبر بریره
وارمدن هر بر مدبر بریره

الله امری برله تدبیر ایتدیلر
ایشد ایمدی هر بری که نیتدیلر

کیزلو کنجی کوستروب آچمغیچون
عالمه اول رحمتی ساچمغیچون

سفلیه اینماکیچون اول عقل کل
اول محبت نوری اول کنج اصول

یعنی که اول مصطفی کلماکیچون
یروکوک اهلی اونی بیلماکیچون

الله امریله بولار بو تدبیری
دوزدی ویردی یرلو یرنه هر بری

هر بری بر ایش ایچنده ویردی داد
قایم اولدی آب و آتش خاک و باد

عالم سفلی تمام اولدی تمام
صورت جسمانیه اولدی مقام

کلدی اول دورتدن بو جسمانی وجود
اول وجوددن قوبدی موجه فیض وجود

اولدی یرده معدن وبتدی نبات
کلدی حیوان دنیایه دوتدی ثبات

کلدی اوندن سونکره آدم دنیایه
اول کرک کیم قامویه حکم ایلیه

جمله خلقنک یکرکی آدم درر
هر نیه که حکم ایدرسه ال ویرور

قامودن آدم اتن اولدی کزین
کلدی ذاتنده بیله ختم نکین

مصطفی نورین الوب کلدی بیله
لاجرم اونکا ملک سجده قیله

کلدی آدمدن نوحه پس اول نشان
اول محمد نوری اول کنج نهان

قوندی نوحنک ذاتنه دوندی ثبات
اول طوفاندن نوح آتن بولدی نجات

کلدی ابراهیم خلیله اول اثر
اول سببدن بولدی نمروده ظفر

مصطفی نورین دوتا کلمش ایدی
آتن ابراهیم خلیل اولمش ایدی

کلدی بو کز ایشدا اول اسماعیلی
پادشه در جمله فعلنک فاعلی

کسمدی اونی بیچاغ وکلدی قوچ
نه سببدن اونکا قربان اولدی قوچ

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ

اوشبو عزت قاموسی اول نوره ایچون
سانمه که معصوم یا مستور ایچون

کتدمی اول نور یوسفه کلدی بو کز
منزلی یوسف یوزی اولدی بو کز

چاه ایچنده جاهه ایرمک یوسفا
اول سببدن اولدی آخرای صفا

موسی

موسی بن عمرانه کلدی بو کز اول
اونک ایچون نیل آچلدی ویردی یول

قوله تعالی وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ

کتدی کیجدی قالدی فرعون اولدی غرق
بو خبردن دولدی جمله غرب و شرق

داووده کلدی بو کز اول محض نور
موم اونکیچون اولدی النده دمور

يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً

هم خلیفه اولوبن حکم ایتدوکی
اول قولاورلدی دوغی کندوکی

ویردی داووده سلیمان بختنی
آچدیکه یل کوترور دی تختینی

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ

آدم وجن و پری وقورد وقوش
اول سببدن رامیدی جمله وحوش

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ

عیسی نفسندکی اول نور ایدی
اونک ایچون اول نفس معمور ایدی

قانده که قیلسا دمیده اول نوری
اول سببدن اولو اولوردی دیری

کتدی عیسی قالدی اول نور بر زمان
عیسی کوکه آغدی اول اولدی نهان

ذره لردن دیل اولوبن سویلدی
یعنی خلقی حق اونکله طویلدی

بعضیده حکمت اولن اول نور ایدی
هر کیمه که ایرسه رنجین یور ایدی

بعضیده اولدی دلیر و شیر کیر
اول اثردن اولدی آخر دار کیر

بعضیده اولدی فصاحت آچدی دیل
طولو اولدی عالمه بو قال و قیل

طولدی عالم مشکلات و معضلات
ایمدی حل اولسا کرک بو مشکلات

لازم اولدی کلمکه پس بر وجود
کیم قیله جمله عقول اونده سجود

اول اوله بو جمله خلقنك یکرکی
هم اوله هر دو جهانك اولکی

دینی اسلامی سوزی توحید اولا
تختی محراب اوی مسجد اولا

ملکی ایچنده اولا صاحب قران
حکمنه منقاد اوله جمله جهان

لشکری صافی وهم حربی اولا
کندو نه شرقی ونه غربی اولا

آدی احمد اوله اتشی معجزات
اونده حل اوله بو جمله مشکلات

اول کیشی پس واجب اولدی که کله
دنیده اسلام دینی معلوم اوله

تقدیر اولدی تنکریدن اوشبو البته
کیمدر اونك حکمنه ایده نیته

چون ارادت اولدی که اول عقل کل
کوستره بو دنیده رسم اصول

عقل کل کیم تنکریدن نیکبخت ایدی
عرش اونکا هم مسند وهم تخت ایدی

یعنی دوقوزنجی فلکده یدی مقیم
زیر پا اولمشدی اول عرش عظیم

چون چلبدن دکدی بو اقبال اونکا
قیلدی پیغمبرلر استقبال اونکا

یعنی روح انبیا وارمیش ایدی
عرش اوکنده قاموسی دورمش ایدی

جمله دورمشلردی اونده انتظار
تا کله دیبا اول لطیف اختیار

پادشهدن اولدی پس امر و رضا
کیم انه یر یوزینه اول کدخدا

آب و آتش خاك و باد هم جسم اونکا
میم وحی ومیم ودال اسم اونکا

حقدن امر اولمش ایدی جمله قولا
کیم اونکا هربری بر قوللق قیلا

طالع و دولت اونکا اول قدم
یازمش ایدی لوح اوستنده قلم

تنکریدن

تنکریدن دکمش ایدی بو بخت اونکا
عرش اونکیچون اولمش ایدی تخت اونکا

کلدی عرشدن کرسیه اندی بوکز
آندن اول سکزنجی اوه قوندی بوکز

اول اوه فلك البروج ایدر کتاب
آی منزل اونده آلور کون حساب

قوله تعالی تبارك الذی جعل فی السماء بروجا وجعل

اونده وارمیشلردی روح انبیا
جمله ایدرلردی ای سرور بیا

چونکه کلدی عقل کل اول منزله
جمله عرش اهلی بیله کلدی بیله

کیچدی یدنجی کوکه دوتدی مقام
کیم زحل حاکم دررر اونده مدام

چونکه تخته وردی اول اوده عقل کل
یدی یولدوز جمله کلدی اولدی قول

سانکه قولدر هر بری حلقه بکوش
کندی خرقه جمله قلدی جرعه نوش

تجرید اولدی هر بری بی سرمایه تن
عرضه قیلدی نقد و کنج و مایه بین

تاج ایله اودی زحل قویدی ایلرو
نیشنه قویدی حتا جله اودی ایلرو

یعنی جسمنك باشنه من تاج اورم
خصمنکی خار الیبیب اوده سورم

مشتری هم ایکی لشنه اوزنایه
یعنی کلدی داود استاد ایلیه

یعنی ملکی جمله ملتدن آلام
سنکا ویرم حاکمین سندن قیلام

مریخ ایندی بنداخی هم ایکی آتش
التسلیم هر دم سنکیچون یاز و قیش

یعنی ویرم دوستلر الینه قلیچ
سویلیم دشمنلرنك بونینی هیچ

کونش ایندی ایکی سنه بن داخی
خدمت اولسون طا بونکا بندن داخی

یعنی شرقدن غربه حکمنك ایرشه
مانع اولوب ایتمیه کیمسنه نیشه

دکدی نوبت زهره‌یه اول خوش نکار / ایکی نسنه اولدی انی قلدی نثار
یعنی کیسن شاد و دشمن قیغولو / اونلار اولا بد خوش کوکجک خولو
زهره آردنجه عطارد کلدی هم / ایکی ایش قیلدی نثار اول محتشم
یعنی که علم و هنر ایکیسی بیله / هم بیله هم بیلدوکی الدن کله
بو کرین کلدی قمر اول خدمته / ایکی ایش قلدی نثار اول عزته
یعنی کوکجک رنک و هم دوغری حساب / کیتمیه اول اولمایه هرکز خراب
چون یدی یولدوز اونی طوپلادیلر / هر بری خدمت نثار ایلادیلر
هر بیرینک خدمتن ایتدی قبول / کیجدی بو کزاو مقامدن عقل کل
منزل اولدی اونکا بر بره فلک / خدمتنه اوردی باشن جمله ملک
هر بیرینک ملکنه قیلدی نظر / حاله کلدی اونده که واردی قمر
تخت اوروب اونده قوندی بر زمان / تا که کلدی دنیایه آخر زمان
وعده اولدی که انه یریوزینه / صورت اولوب کورونه خلق کوزینه
ای واروب مشتلامق دیلدی / واروی عالم خلقنه مشتلادی
اندی دوغری اول خدیجه تختنه / بیلدرب اول عالمنک بختنه
ایتدی اوش آخر زمان پیغمبری / کلدی اول جمله جهانک سروری
حاضر اولکل که سردر اول سکا / امر ایله جنت اوله سن سن اونکا
سوز اوکسندر بله کلدوک بکیه / کیر سریعنی که نقش و سکه
وار ایدی اول نور آدمدن برو / سیر ایدردی جانده اولدن برو

ایتسه ایمدی

ایتسه ایمدی آخر اونک حالنی / نیجه کلدی بر یره احوالنی
کلدی عبدالله النده دورر / ایله سان عکسی کنش دربرق اورر
عالم علوی و سفلی اولدی بر / معلوم اولدی عالمه بو کیزلو سر
یعنی کلدی صورته دوندی وجود / بلّر اولدی سز کون قیلدی سجود
اول نشانکیم اولمشیدی علویده / معلوم اولدی قاموسی بو سفلیده
اول قلم یازدوقی نطق اولدی عیان / زیر دست اولدی اونکا جمله جهان
اونده عرش اولمشدی اونکا تختکاه / بونده شرع اولدی آخر چون عکس ماه
اونده منزلدی اونکا فلک البروج / بونده در اوش تکه اول اولدی عروج
اونده اولمشدی یدی قات کوک مقام / بونده ملک اولدی یدی اقلیم تمام
اونده قیلمشدی یدی یولدوز نثار / بونده کلدی جمله‌سی اول کاروبار
بونده اول ایشلر همو معلوم در / اونک ایچون جمله‌سی محکوم در
بو صفت بو وصف بو شرح و بیان / بر اینتشکل کیم کیمنکدر اول نشان
معنیده اول عقل کل در ای صفا / صورت ایچره آدی کیمدر مصطفی
دوستلغیچون ویر صلوات عشقله / تا سکا یارین شفاعت اول قله
اولدورر ایلکن کلن اول اولو قول / آخر اونک آدیدر اول عقل کل
آیروغی جمله اونک جزویدورر / هر نه کیم علوی و یا سفلی دورر
حق اونی سودی اونی وار ایلدی / بس حبیبم دیو اقرار ایلدی
عالم ایچره برکزیده اولدورر / آدمیده نور دیده اولدورر

تا قیامت حکمی قطع اولمایسر — اوکا منکر کیمسنه قالمایسر

اول علی المرتضی دین سروری — حق یولنده اولدرر میدان اری

راضی اولسون حق تعالی تا ابد — بیحساب وبیشمار و بی عدد

بو صفت بو شرع و بو بسط و بیان — پادشه امریدورر بیلکل عیان

اول امردن دشره لنسه بو قدور — اوشبو فعلنک فاعلی اول حق دورر

بو حکایت اوشش ایرشدی آخره — اصلی بردر اوشش بنه بیتدی بره

بن بو سوزی اوقمادیم یازودن — یا خود ایله صانمه ایتدوم یازودن

نه کیم اونک وصفین ایتدم سوز بله — بیله کوردم اونی بر بر کوز بله

کاف و نوندن بیله دوغدی شکر بن — اونده کوردمدی اونک کورکاو یوزین

اونده اونک خدمتندیدم بیله — بیله کلدم طابیدن هر منزله

نه فلکدن بیله کیجدم بیر بر — معلوم آنن اولدی بکا اوشبو سر

علویدن هم بیله ایدم سفلیه — فائق عاقل ایرشه بو معنیه

هم اونک له بیله یم شمدی داخی — هیچ کمانسزدر بو سوز تنکری حقی

ایله سان کوده کی جاندر اول — کونکلم ایچره صدق ایمانندر اول

چون بو مؤمنلر اونک جزویدرر — پس بیلنک کیم قاموسی علویدرر

شول کونش نوری کبی کیم بر نوربن — دوندی لیکن اصلی شولدر شکر بن

کون نوری آیرو دکل کوندن بیلنک — بیرلکنک معنیسنی بوندن بیلنک

پس بیلنک کیم کیمده اقرار ایسه — کیم محمد دینه اول یار ایسه

بللو

بللو بیلنک آیرو دکل اوندن اول — الچرو برکینه لو کنجدر جاندن اول

اصلی اولدر جمله پیغمبرلرنک — سروری اولدر قمو عالملرنک

اولیا هم جمله اونک فرعیدر — قاموسینه اول چراغدن دکدی نور

خالقنک اول کیزلو کنجین آچان اول — کوسترن هم خلقه اولدر دوغری یول

خالق و مخلوق آراسنده نشان — واسطه هم وصل اولدر بیلکان

رحمت اوندن دوغدی دوشندی عالمه — آرته در کوندن کونه دمدن دمه

قوله تعالى وما ارسلناك الا رحمة للعالمين

اولدورر مؤمنلری ایلتن حقا — کیم ایررسه اول بوله عمر بقا

عاشقه مدحی اونک یولی شیرین بن — بیله سون کیم ایده مز بنکدن بر بن

کیمسه کیم بیریوزینی دوتمش اولا — جمله خلقنک عقلنی اوتمش اولا

معلوم اولمز دیلیله بو وصف حال — بحر عمانی بر داغه سغمق محال

نیجه ایده بو دیل اونک مدحنی — ذره دن کیم نه بیله اول معدنی

اولی کیمسه نیجه ایده نطقله — خورشیدرا اوکا تابع اولمق صد قلم

یارین اوندن حق بزی ایرمسون — دنیه آخر دوغری یولدن ایرمسون

داستان دوم از باب نهم حکایت در بیان آنکه حق سبحانه وتعالی از عنایت و از فضل بی نهایت خود نه طبقه چرخی از عدم بوجود موجود کرد وهرشی که درین عالم در بند وجود مقید گشته است ازین نه طبیعت چرخی در پیش است اکنون آنرا بیان میکند که چیست وچگونه است

بنه کوکلم دالدی معنی دکزینه … درجقمق دیلدی بر یوزینه
کیم اونکله قاموی قبول بابیا … عقل و جان دن اول کرک معنی بیا
چون حجابدن چقدی دوشدی اللره … تسبیح اولدی دیلده دوشدی ایللره
غیب ایچنده واقعی چوق نسنه وار … کیم اونکا خلق ایلی هسم ایرمز ای یار
نسنه وار کیم اونکا عقل ایرمز … اول نسنه صورت کوزی اونی کورمز
نسنه وار کیم ایدهمز بو دیل اونی … ایشیدمدی کیم ندر اول بیل اونی
قدرتندن پادشه بو دنیده … نیجه مخلوق ایلدی کلدی آدده
هر بری نه ایشده در جمله کورر … کسمدین کوندن کونه رزقین ویرور
هر برینک حالی معلوم در اونکا … معبود اولدر قاموسیه اونکدین سونکا
خالقنک خود خلقی چوق قدر دنیده … نیجه ایدم وصفنی کلمز آدده
بیحساب و بیشمار و بی نشان … عالم ایچره آشکارا و نهان
الا دوقوز درلو خلقنک وصفنی … ایدهیم کیم بیلهسن سوز اصلنی
بو دوقوز اول نه فلکدندر ای یار … کیم حلب کوکدن یره قیلدی نثار
هم جماد در بو دوقوز هم جانلودر … هر بری بر ایش ایچنده سانلودر
بونلر ایله در جهانک رونقی … دنکله ایمدی نیجه در علمین اوقی
ایدهیم هر برینک اسمی ندر … اسم ایچنده فعلی و جسمی ندر
کلدوک ایمدی هر برینک آدینه … آنکلغل کیم کنده و نیش آدینه
بیرسی معدن در ای اول کزنک … ادنک ایچون اولدی ادی کان

جمله جوهر معدنی کاندن کلور … اصلنه بق بر اونک قندن کلور
کان و معدن کیم بو یر آلتنده در … بللو بیلنک یر اونکله زنده در
قنقی یر اقده که جوهر اولمادی … اولدر اولکیم هیچ حاصل کلمدی
جوهرنک اصلی کواکبدندرور … اول کواکب جان و جوهر تن دررر
پس بو معدن یتر یدر یولدوزلرنک … کوره در هم اونی خود بو کوزلر
کورسکا آلتون کومش در آقچه آی … بازار ایچنده یوریر اون ایکی آی
بایلرنک ای وکونی بونلر دورر … بونکلر نکله خلق آشین کوجین کورور
خلق ایچنده اولمسه آلتون کومیش … ظلمت ایچره غرق اولیدی هر بر ایش
آلتون آقچه در جهانی کوسترن … خلقی بو قلق ظلمتندن قورترن
پس معادن اول دوقوزدن بریدر … گرچه بر دروی کوکنک نوریدر
کل ایکنجی نیمش اونی کور بو کز … کر بیلهمز بس بیلندن سور بو کز
معلوم اولسون اولدر اسمی ایله … آدمی فعلی ندر جسمی ایله
شول نبات در کیم بو یرلردن بیتر … درلو درلو نعمت اولور خشک و تر
درلو رنک و درلو شکل و درلو آد … کیرلودر بونلرده درلو درلو داد
حق بولاری مخلوقه رزق ایلدی … جمله خلقی بونلر ایله طویلدی
کرچه خلقنک رزقی بو یردن دوغار … الا رزقنک اصلی اول کوکدن یغار
اول دنکز کیم عرش اونک اوستنده در … قاموسنه اونک ایله زنده در

وَمِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

جمله شینک دیرلکی اوندن دورر — صانمنکز کیم یالکنز جاندن دورر
بو نباتلر هم مفید وهم مفیر — خاصیت واردر بولارده بی نظیر
هم بو عقله نفسه قوت آرتورور — کیم بو جسم اونک ایله قایم دورر
پس نبات اول قوتی کوکدن دوتار — کرچه کندو تحمیل یردن بیتار
اوشبو قوت جمله کوکدندر اونکا — اونک ایچون اوزانور کوکدن یکا
اولداخی بتدی بو کز حیوانی کور — شول دو قوزدن بیری اولدر او صور
هم اوچنجی جنسی خلقنک اولدرر — در بو نعمت دنییه اول دولدرر
هم بو خلقنک رزقنه اولدر سبب — اونی شول ترتیبده قومش اول جلب

وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ

کیمیسی آت درکه اول بنمک ایچون — کیمیسی اندرکه اول بیمک ایچون
کیمیسی بوینی ایله یرلر سوکر — کیمیسی ایلدن ایله بوکلر جیکر
کیمی بوکر ورجا نورلردندورر — کیمی قوش اولور هوادن اندورر
هر برنده ایشلنودر بر هنر — بر یوزی دولدی بولاردن پر هنر
ایتمنکز کیم بو هنر جسمنک درر — ایشلدن جمله بو جسمی جان درر
پس بولاره نه فلک ویندر بو جان — کرچه که جان امر حق در بیکمان

قوله تعالی یَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّی

ایمدی قوی حیوانی بس انسانه کل — اول خیالدن کیچ بو کرچک جانه کل
اول دو قوزدن بیری بو انساندر — دیرلکی دیرلک وجانی جاندرر

کلدی

کلدی انسان اولدی دوردنجی کروه — بونلره اولدی مسخر دشت وکوه
حق بولردن ویردی پیغمبرلری — بونلر اولدی عالمنک سرورلری

قوله تعالی خَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

هم بولردن قویدی سلطان ویردی داد — دوندی بو ملکی تمامت چقدی آد
هم بهادر قویدی بونلردن دلیر — نعره اوردی عالم ایچره همچو شیر
هم بولاردن قویدی جمله مشکبوی — مقبلان ومهربان ومشک موی
انبیا واولیا بو دنیاده — بو قسمدن کلدی اجزای دەده
بونلر ایچون اندی کوکدن دورت کتاب — بونلره کلدی بشارت هم عتاب
قامودن یک بونلری سودی جلیل — اول محبت بونلره اولدی دلیل
بس بولردر کیم قلور عهده وفا — هم بولردن قویدی او مصطفی
اولداخی اولدی بو کز کور کیم ملک — کیم بولارنک نوریدر اول فلک
هم بشنجی جنسی در خلقنک بولر — بونلره ویردی جلب کور کلوجولر
ذکر وطاعت در بولارنک ایشلری — بو قدر آیروق دخی نشو ایشلری
اونده نه دون وار نه کون یاز و قیش — الله امریدر بولاره هر دم ایش
نه اویر بونلر نه ییر نه ایچر — تسبیح ایلر عمری خوش شویله کیچر
خوانلری وار درولی روحانیدر — بونلرنک جسمی بو خلقنک جانیدر
بو قدر ایشنه بس بولارده هم امک — ایشلری اول رضاسن ایشلمک
یومشنودر هر بری بر یومیشنه — زهره کیمده وار ایده کیم بونیشنه

حقیله ایشلر بولار هر بر ایشی   حکمنه قتره شو اونن دورمز کیشی
پادشاهنك لشکریدر بسن بولا   نیجه کیم چوق لشکر اولدی باسدلا
معلوم اولدی اولدخی بنجیدوکی   دیرلکی نیمش و کندونیدوکی
آندی کل التنجی جنسی کور بو کز   اصلی نیمش بر اونی صور کور بوکز
شرحی برله اولداخی کلسون دیله   کیم بیله بس بو ایشی قیلدن قیله
شولدر اولکیم آدی ابلیس در عیان   جان بن جان توقمیدر بللو بیان
بونلری اوددن یراتدی اول جلیل   وار در آخر اونکا آیات و دلیل

قوله تعالی فسجد الملائکة کلهم اجمعون الا ابلیس ابی واستکبر

ایلك کوکه آغمیشدی اول دریلیك ایله   یره اندی صونکره مدبر لیکله
عجب ایله کبر ایلدی کندو اوزینه   اونك ایچون اودکتوردی یوز بینه
سجده قیل دیب قیلمدی اول آدمه   لعنت اولدی آدی جقدی عالمه
مفسد و هم مدبر اولدر و نیاده   مایه در اوندن بتر هر مفسده
هر وجودنك کوکسنه کیر میشدر اول   ای نیجه جانلره زخم اورمشدر اول
ای نیجه رهر ولری یولدن قودی   اونکا اویدی یولنی الدن قودی

قوله تعالی الخناس الذی یوسوس فی صدور الناس

ای نیجه منزل ارین پست ایلدی   ای نیجه طاعتلری نیست ایلدی
پس بیلنك اولدر که خلقی آزدورر   کرچه کیم هر واقعه حقدن دورر

قوله فبعزتك لاغوینهم اجمعین قل کل من عند الله

بوهواو

بو هوا و مفسده النور اونکا   سنبر اونی قونك یور تنکر حقدن نکا
معلوم اولدی ابلیسنك اصلی بدر   دکلکل دیولرداخی نه ایشده در
خلقنك اول بدنجی جنسی دیودرر   کوه قاف ملکی بولاره ایودرر
دیولر اولدر که سلیمان امرنی   دوتوب ایشلردی دون کون ایشنی
کیمسه کورمزدی بولارنك کلدوکن   جمله ایشردی سلیمان اولدوکن
اونکیزین بر واقعه کلسه اونکا   شاد اولوردی قاموسی اوندن نکا
جمله‌سی اول بیره و دشمن ایدی   کرچه کیم بونلر قول اول سلطان ایدی
چونکیم اول دیولرده یوقدی دوغریلق   هر برنده بو لونوردی اکریلق
بکمدی چون بونلری تدبیر ایله   باغلادی هر برسین زنجیر ایله
بلکیم اولدی اولدوکین بیلمادیلر   اول امکدن هیچ قورتلمادیلر

فلما قضی علیه الموت ما دلهم علی موته

قالمغی برنه صورسکر کیم ایش بدر   دیردی ایشلنك که سلیمان زنده در
بغلودورمشدر هنوز اونده بولا   پس اونکا لایق در اول یاوز خولا
دیولری بیلدنك بوکز کوریلر   نیجه دردیرلکلری و نتدیلر
دنیده بونلردخی بر خلق دررر   هیچ ولایت یوق که بونلر یوقدرر
خلقنك اول سکزنجی جنسی اولدرر   اوشبو یر آلتی بولاره یولدرر
بونلری یلدن یراتدی اول آله   هر التنه قادر درر اول پادشاه
یرآلتنده بونلره ویردی مقام   آیاق آلتنده اولور بونلر مدام

بونلرنک ویرانه‌لردر یورتلری / خولری وحشی وادلری پری

کورکلولر اولور بولارده بی‌نظیر / هرکه کوردی قیلدی فریاد ونفیر

بربوبو آدمی چوق اولدیلر / بربرینی سودیلر وآلدیلر

هم بولرده کافر ومؤمین اولور / فرق ایدردیو دن بولردن دین آور

هم اولورچوق بدلقا وخورخولر / ایروشور خلقه بولردن قورخولر

حالیا بنیادی یوقدر بیرنیک / پس بقاسی یوق جهانده فرنیک

ایمدی کل دوقوزنجی جنسی صور بوکز / نیجه خلقدر اولداخی بر کور بوکز

غیبی‌لردر اول بنی آدم درر / عالم ایچره کیزلو بر عالم درر

کرچه آدم اصلیدر آدم دکل / داغ ودریا هیچ بولاره غم دکل

مشرقه ومغربه ایرسه ایرور / داغلر آشر وهربنیه بقسه کورور

کیمسه بیلمز که بولاری قانده‌در / الاهر قانده دیلرسنک اونده‌در

قاندی یوق بولکلرنک الا اوجا / کیمسنه کورمزولی دریا کیچر

دون وکون بردر بولاره فرقی یوق / هیچ مخلوقدن بولاره قورقویوق

حضرته دوغری دوردیر یونلری / دایما حقدن کلمسز خوانلری

کیمسه بیلمزنه ایچرنه یر بولار / دیرلکی نیجه ندر نیلر بولار

استی اولسه یوقدر قورقولری / ساوق اولسه قورقدن یم غمی

عهدلری شویله بتوندر حقیله / کیم بولار قنده اولورسه حق بیله

قوله علیه السلام من کان الله کان الله له

خلقدر

خلقدر بونلر ولی خلقدن جدا / حق اویردی بونلری خلق اویقودا

پس بولاردر تنکرینک خاص قوللری / خلقدن آیروقسی بیلینک سیز بونلری

بودوقوز درلو خلایق دنیده / کیم جلب حکمی ایله کلدی آده

بوجهانک تمیشی بونلردرزر / نیک وبد هر رنکله کیم واردرر

ایمدی کل عبرت کوزیله باق اونکا / کیم بولردن آجله معنی سنکا

کیم بولارنک وارلغی باطل دکل / هرکه باطل دیرسه عاقل دکل

جمله قولدر قولوغه دورمش بولر / حق یولنده یوزیره اورمش بولر

چون بولر قولدور اولدر معبودی / اونده بولنور قاموسینک مقصودی

دنیه برکروان سرادر بیوفا / بوسرای نقشی بولردر ای صفا

بلکه نقاشی بو نقشنک اولدرر / کیم بولاری درکورر هم اولدرر

ایمدی کل قوی نقشی اول نقاشه باق / جمله عالم نقشنی کوزدن براق

سن داخی اول نقش ایچنده بیکسن / سن سنی قوی کیم بو نقشی بیکسن

انکمز اونی کنداوزین اونتمیان / وار فرا ونده کندولکدن کیتمیان

اولمینجه کیمسنه اولمز دیری / کوکه آغمز نیجه کیم یردریری

هرکه اولدی دیریکین بولدی حیات / دنیده اولدر ایچن آب حیات

قوله علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا

هرکیمسنه که بورنکه اوریه / کوزلرینه کیزلو سرلر کورینه

لاجرم کیم اول بونقشه قالمیه / حقدن آیروق نسنه‌سی هیچ اولمیه

عاشقنک کونکلی دولو در عبرته ... دلی آنن یولداشی اولدی حکمته
خالقنک خلقی همیشه فکر ایدر ... فکر ایچنده پادشاهی ذکر ایدر
خلقدن مقصد مراد خالق درر ... مقصودی اولدر اونکا عاشق درر
نقشه‌دن مقصد دیلک نقاش ایدر ... کیم بو نقشی یازمق اونک ایشی در
صنع ایچنده صانعی کورمکدر ایش ... کیم اونک صنعی درر بو یازوقیش
هرکه باقدی کوزکویه کوردی یوزین ... کورونن در کیم کورر اول کندوزین
پس اونک صنعی اونکا کوزکودر ... فانجرو کیم باقینک اول کورنودر
ای خدایا روزی قیلغل قامویا ... کیم باقا اول نقشه نقاشی طویا

تفسیر

داستان سیم از باب نهم حکایت در تقریر این آیت که فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰی بَعْضٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِیلًا بدانکه هرچه از زندان کاف و نون در بند وجود مقید گشته است مبنی به طبقه نیست چو چنانکه اعلی و اوسط و ادنی و تشریح آن در سه طبقه بتفصیل بیان میکند که حیت

اوش بنه قلدم تو کونکل تشکریا ... جان ایچندن معنی قویدی بی ریا
کونکلمه چون قیلدی اول معنی اثر ... اول اثردندر دیلمده بو خبر
وار در ایش کیم بیلدم اونی عقلیله ... وار در ایش که معلوم اولدی نقلیله
وار در ایش کیم کوزیله کوردم عیان ... ثابت اولدی قاموسی بلا بیان
عقل و کونکل کوز قولاغ چون اولدی کیم ... لاجرم جاندن آچلدی کینه لو سر
آشکارا اولدی اوش کلدی دیلیه ... دنکله ایمدی نیجه درقیلدن قیله

بونی

بونی آدم جهانده نیدوکین ... ایده سارم دیرلیکین نیجه‌دوکین
حق تعالی آدمی زادی تمام ... ایلدی طوقوز بلوک ویردی مقام
کیمیسی اعلا کیمی ادنا درر ... کیمی اوسط هر بری کورنه درر
هم بولار اوچ اوچ بلوکدز هر بری ... دیرلکندن بیلنور یرلو یری
قاموسی بونلر طوقوز محفل درر ... دیرلکی بربر بولاری بیلدرر
دنکله ایمدی هر برینک حالنی ... دیرلکندن بیله‌سن احوالنی
شرحی برله ایده‌یم بربر سنکا ... کیم بیله‌سن بو ایشی اوندین سونکا
کلدوک اول اعلا مقام احوالنه ... برنظر قیل دیرلکی نه حالی نه
کورکیمنک در اول مقام اول مرتبه ... اول عطاکه تنکریدن هیچ مکسبه
انبیا ملکی در اول اعلا مقام ... ایشمدیلر اونی جمله خاص و عام
تنکریدن دولت دوتا کلدی بولار ... رحمت ایله تا ابد اولدی بولار
هیچ بونلار منصبندن دوشمدی ... بو فلک حکمی اونکا ایرشمدی
گرچه بونلار قامودن اعلا درر ... اوسط و اعلا و هم ادنی درر
اوچ بولوکدر الا بر یولدان کیدر ... یولاری برلیکه اوچ حالدان کیدر
دنکله ایمدی هر برینک حالنی ... کیم بیله‌سن بونلارنک احوالنی
شولدر اعلا کیم اونکا اندی کتاب ... امر معروف بونلره اولدی خطاب
ظاهر و باطن بولار حکم ایتدیلر ... هر کیمیکه اوینا دیلر اوتدیلر
معجزه ایدی بونلارنک هر ایشلری ... یوخ ایدی هیچ کیمسه‌دن تنسوقلیکی

دعوت ایدب خلقی یوله کوستردیلر
نیجه که بویرولدی شیله و اردیلر

هم رسالت کلدی حقدن بونلره
معلوم اولدی جمله ایشلر قوللاره

یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک

حق بولاره ویردی اول جبرائیلی
کیم کلوب حل ایتدی جمله مشکلی

بونلره هم وحی کلوب دیش کوردیلر
تنکرینک تقدیرینی طوش کوردیلر

نیجه ایشلردن بولار ویردی خبر
اول خبر عالمده اولدی معتبر

مولا تعالی فاستقم کما امرت

هم کتاب اندی جلیدن حکم ایله
معلوم اولدی قامو ایشن قیلدن قیله

بونلر اولدر که اولو العزم اولدیلر
اول ایشی ایشلادیلر که اول دیلر

فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل ولا تستعجل له

پس بولار اعلانک اول اعلاسیدر
جمله خلقنک سروریدر خاصیدر

بیلدنک اعلانی بوکز کل اوسطه
اولداجی کور نیجه خلقدر ای دده

اوسط اولدر که بولار اولدی رسول
دنیده دیرلکری کلدی اصول

بونلره اولدی رسالت تنکریدن
هر ایشن ایچنده بشارت تنکریدن

اندی جبریل اونلره ویردی خبر
اویمایانی قیلدیلر زیر و زبر

هم بولاره وحی کلدی دیشیله
بیلدیلر تنکرینک هر ایشیله

خلقی دعوت قیلدیلر حقدین بیکا
اویمین اولدی هلاک اندین سونکا

ادعوا الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة

بونلرنک

بونلرنک مرسل درر ادی عیان
عالم ایچره ایشلری بللو بیان

بونبوتده بولار اوسط درر
کرچه پیغمبر قمو برآد درر

چون رسالت کلدی حقدن بونلره
مرسل اولدی لاجرم آد اونلره

پس بولار اوسط درر اعلا دکل
بونبوتده بولار ادنا دکل

چون بیلندی اوسط و اعلا مقام
پس نبوتدندر را ادنا مقام

معلوم اولسون اولداجی شرحی ایله
کیم بیله سن بو ایشی قیلدن قیله

شولدر ادنا که بولار دیش کوردیلر
دیش ایچنده کیزلنو ایش کوردیلر

ایتدیلر اونی بو خلقه اولدی راست
هرنه سوز کیم دیدیلر اول اولدی راست

اونک ایله خلقه پیغام ایتدیلر
دعوت ایدب اهل اسلام ایتدیلر

هم بولار پیغامبردر تنکرینک
هر بریسی برچراغیدر دینک

بونلره نه جبریل اندی نه کتاب
دیش ایچنده معلوم اولدی هر خطاب

کرچه که بردر بو جمله انبیا
یعنی خلقی دعوت ایلر تنکریا

تنکریدندر قاموسی هیچ فرقی یوخ
الا بو منصب ایچنده فرقی چوخ

کیمیسی اولدر که دیش کوردی همان
معلوم اولدی دیشیله آصی زیان

اونک ایله خلقی دعوت ایلدی
تنکری امری بیله دردیب سویلدی

تنکرینک پیغمبریدر اولداخی
زیرا حقدن کلدی کوستردی حقی

کیمی هم دیش کوردی هم جبریل اونکا
کلدی هردم امریله اوندین بیکا

تنکری امرین اونکا بیلدردی تمام
مرسل اولدر اولدرر اوسط مقام

کیمینه هم وحی کلدی دینیله   ایندی هم جبریل هر دم اینیله

هم کتاب اندی بولاره حکم ر   معنی درج اولمش تمامت همچو در

اول اولو العزم اولدرر اعلا مقام   یکرکی خلقنک بولار درو السلام

اول تمام اولدی بوکز کل اوسط   شرحی برله اولداجی کورکل نته

اوج کروه در جمله خلقنک اوسطی   اولیا در بونلرنک معروف ادی

بر بیسی حکما بری علما دُرُر   هر بریه کندو حالی آدویرر

هر برینک آدینی ایدم سکا   دنکله ایمدی نیجه در اوندین سونکا

اوسطنک اعلاسی وار در اولیا   اولیا در دوغری کیدن مولیا

اولیا در که بولاره قورخو یوخ   دنیده هم آخرتده قیغو یوخ

الاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

اولیا در اول کرامتلو کونکل   هر دعاکه قیلدیلر اولدی قبول

اولیا در انبیا حکمین سورن   اولیا در خلقی حقه ایرکورن

اولیا در کیم بولار یول واردیلر   یول ایچنده حق ایچون جان ویردیلر

اولیا در دنیده دین دیره کی   ایکسنده قولدرر دنیا بکی

اولیا در خالقنک کنج خانه سی   اولیا در مخلوقنک مستانه سی

اولیا در کوزکو اولان اول یوزه   دوست یوزی اول کوزکودن کورنور

اولیا در تنکرینک سودک قولی   اونک ایچون آدلری اولدی ولی

اوسطنک اعلاسی بس بونلار درر   نه که ایسترسن بولارده واردرر

اوسطنک

اوسطنک اعلاسی بیلدنک تمام   ایشید اوسطده ندر اوسط مقام

بیلنک اوسط اوسطی حکمادرر   کیم بو حکمت نیدوکین بونلر بیلور

حکمتی حق بونلره روزی ایلدی   ایشنی بیلدی بونلر اوندن سویلدی

بونلرنک قولی قولدر سوزی سوز   معنی یوزین کوردی بونلر کوزه کوز

قولاغنده بونلرنک کوز وار درر   سوز ایچنده معنی اول کوز کورر

حرف وصوتی بو قولاغدر ایشیدن   ایچرو اول کوزده در معنی کورن

هم قولاغ وار کوزلرنده ایشیدر   عبرت الماق انی اونک ایشی در

یر یوزنده عبرتی کوز در کورن   اول قولاغدر ایشیدوب معنی ویرن

حکمت ایچره معنی وار کورکلو نوری   کورمزا اونی الا بو قولاغ کوزی

عبرت ایچره معنی وار سویلر عیان   کوز قولاغی ایشیدر اونی همان

اوشبو علمنک ایسی اول حکمادرر   جان ایشیدر معنی کونکلی کورر

اوندن آیرق کیمسنک حالی دکل   الا بو ایشدن بولار خالی دکل

اولیا حالنده هر دم جانلری   کرچه ظاهر صنعت ایشلر تنلری

خاصیله عام اورتسنده دیرلکی   هم اونکله هم مونکله بیرلکی

پس بیلنک حکمادرر اوسط مقام   کیم اونکله متصل در خاص وعام

چونکه بیلدنک اوسطنک وسطاسنی   ایشد ایمدی نیجه در ادناسنی

شرحی برله اولداجی کلسون دیله   کیم بوایش معلوم اوله قیلدن قیله

اوسطنک علما در ادنی محفلی   ایرمز اول حکمایه اونک منزلی

علمیله حکمت ولایتله بیله کیمده اولسا اولیا دینک اول قولم
بی ولایت علمله حکمت داخی کیمده که اولسا اونی حکما اوخی
عالمنک کیم حکمتی یوخ نه درر کندو کیمدر منزلی قانده درر
بیلنک اوطا وسطنک ادناسیدر کرچه دنیا اهلینک اعلاسیدر
علمی آلت در بولارنک دنییه کیم اونکله دنیای آرتوق بیه
الا بونلر علمه عزّت لری ال ویره بو دنیانک نعمت لری
لیک حضرت سیرینه ایرمایه لر کیزلنو نقشی با خوب کورمایه لر
پس بولار اول اوسطنک ادناسیدر کرچه دنیا اهلینک اعلاسی در
اول تمام اولدی بو کز ادنایه کل خاص و عامه یوخسول ایله بایه کل
کور بو دنیا اهلینک اعلاسی کیم هم بیه اول اوسط و ادناسی کیم
اولداخی کلسون دیله نیجیدوکی معلوم اولسون حالی خلقنک نیدوکی
اوج بولوکدر اولداخی بیلکل عیان عالم ایچره هر بری بللو بیان
بیری مؤمن در منافق در بیری بیری کافر نه اولور نه دیری
بیری اعلا بیریسی اوسط درر بیری ادنی در که کلّی یاد درر
جمله انسانک بولار ادنیسیدر الا مؤمن بونلرنک اعلاسیدر
زیره مؤمنده ایمان و اعتقاد وار درر هم حق یولنده اجتهاد
کرچه بیلمز علم و حکمت نیدوکن هم ولیلر دیرلکی نیجیدوکن
الا کندو اکسوکن اکلر بیلور هردم آنکرسو جبنی منصف اولور

دوغری دیرلورانینی و قونشی یاریله هم سوزیول اهلنی اقراریله
کرچه که فسق و فساد در دیرلکی الا یول اهلیله واردر بیرلکی
چونکه ایمان مؤمنینک یولداشیدر پس بو مؤمن اول کروهنک باشیدر
نیجه که سوجلو الیسه یاد اولمیه طاموییه دوشرسه اونده قالمیه
پس بو مؤمن خلقنک اول اعلاسیدر یکرکی ویره وری خاصی در
چونکه ادنا اعلاسین بیلدنک تمام الیند ادناده ندر اوسط مقام
اوسط اولدر که منافق در بولا یعنی که کفره موافق در بولا
آدمی مؤمن دیرلکی منکر کبی حقه بوین ویره مز کافر کبی
ایشیله قونشی ایله دوغری دکل ایشیدوبن حق سوزی قیلمز قبول
دیلنه باقسنک سانورسن دوست در دیرلیکن کورسنک ایدرسن اوزکل
نه کفردر دیرلکی نه بللو [illegible] دین طاشی صلح و ایچی طولو کبر و کین
کیمسه که کفره موافق در ایشی اول کیشی در اول منافق و ال کیشی
آدی مؤمن دیرلکی کفر و نفاق جسمی بنکزر مؤمنه جانی ایراق
جسمی مؤمن جانی یولداشی کافره بلکه کافردن اوده اوکدین کره
شولکه منکر در منافق در تمام اوشبو دیرلکده بولار دوتمش مقام
پس بیلنک ادنانک اول اوسطاسیدر کونکلی کافرنک بو اسلام باشیدر
اولداخی بیدی تمام اولدی بو کز ادنا ادناسینه سوز کلدی بو کز
کورهلم ادنانک اول ادناسی کیم حقه منکر اولن کیم عاصی کیم

اول بولار درکه بولار ذمی‌لر / نور محمد دینن ایرو دین دیلر

اول محمد دینینی قیلمز قبول / دیرکه بزم دینمز اسلام دکل

آدی کافر بونلینه آلمش خراج / قبله‌سی کون طوغه‌سی معبودی خاج

تنکری دیب بونلره دون کون طاپار / دکمه یرده بتلر ایچون او یاپار

دیرلکی مردار و یولی یول دکل / شولکه بونلر حق بودر دیر اول دکل

قامولرده قول قراوش اولدوغی / شول سببدر اوتکا طابو قیلدوغی

اولدرن غازی اولور اولن شهید / هیچ کمانیز در موتکا قران شهید

پس بولار اونانک اول دناسیدر / اونک ایچون کیم بو یوله عاصی‌در

تنکری دوستین هرکه دشمن دوته / لایقی‌در قتل اولسون بوتنه

اوش تمام اولدی بو تقریر اخری / معلوم اولدی حالی خلقنک سربسری

آدم اصلی بو دو قوز محفل درر / دو قوزی یعنی دو قوز منزل‌درر

دو کتنوب فرشدن طلو عرشه دکین / فرشده سانمه عرشده بیل خلقنک بکین

قانقسی فرشده و عرشده قانقسی / بیلمیین در اشبو خلقنک صونقوسی

دوتدی بونلر اوجاغین و طاموسین / دیرلکندن انکلیاسن قاموسین

تنکرینک جمله ایشی قدرت‌درر / انکلیانه دون کون عبرت‌درر

قوله تعالى اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُولِي الْاَبْصَارِ

یر و کوک عبرت دولودر کوزکرک / کورنه کیم اولدکل نه سوزکرک

اوشبو سوزده فایده شولدر بزه / یر و کوک عبرت اولا کورنه کوزه

معلوم

معلوم اولا تنکرینک قدرتلری / کوز آلا عبرت کوکل حکمتلری

عالم ایچره دوست و دشمن بیلینه / اوزاناجان اوکولکز منزلینه

معلوم اولا آری دیرلک نیجه‌در / کورینه اول مرتبه کیم اوجه‌در

کوردی بو عاشق مکر اول منزلی / اودن اول آودن خبر ویردی دیلی

تنکری باقدردی بو خلقنک حالنه / انکلدی که هر برینک حالی نه

ایو یاوز جمله‌سین بیلدی عیان / بیلدی خوب و زشتنی بللو بیان

اونک ایچون اولولر محفیلنه / ایرشور ایرماک ایچون منزلینه

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل / اول اولولردن بیزی آیرمغیل

داستان چهارم از باب ششم حکایت آسیاب آنکونه آلتی لابدست تاگندم را آرد کرداند تا فایده حاصل شود همچنانکه عالم کون و فساد نیز در مماثله آسیاب افتاده است وجود آدمی را درنشبه آرد کرده وجوه گروهی پی در پی می ریزد آنرا بیان میکند که چیست و چگونه است

نه عبرت کولکینه دالدم نیه / نه باقدم عبرته قالدم نیه

نه کوردم تنکرینک قدرتلرین / نه دردم علمله حکمتلرین

نه بیلدم بو جهانک نیدوکن / فعلی نیمش کندوسی نیجیدوکن

کوزلرم چون باقدی اونک نقشنه / انکلادم که کندو نیمش نقشی نه

عالمی کوردم یازلمش بر کتاب / علم و عبرت بی شمار و بی حساب

اول کتابدن معنی آچلدی بکا / نیجه ایدم قاموسین اوندین سوکا

منکده بر بلبلولرین ایدم مکر
گوزگویه بنگزر بو عالم شکسترن
معنی هر دم گوره نور اول گوزگودن
کلدوک ایمدی معنییه بر قولاغ اوپر
گوزنک آچ بریوزینه باق بر نظر
گور بولونان صنعتلرکه وار
هر برنده کیزلو معنی واردرر
حالیا بر صنعتنک احوالنی
نیه بنگزر نیجه معنی گوستروپر
دوت قولاغنک بر دم اوخت منکدن بیکا
دنیده چوق نعمته باقدی گوزوم
خلق دکرمان دیب آد ایلراو نکا
گوردم اونی کیم دوقوزلننه تمام
بری ایکدر بری یر در بری طاش
بری اول نا ودر که سو اوندن اقز
بر یسی بوغدا اونا و جادر بری
هم جاقلدقدر بری کیم جالدرار
اوشبو طوقوزلننه که برآدی وار

کیم الشیدن جانبنه ایده اثر
گوستره در گوزلره معنی یوزین
گوسترر نبیه که جانی بوتین
گوکلنکی دیر بریره داغلمه دور
کیم الآسن هر نیه باقسنک خبر
هر برنده بر مثل واردر ای یار
هر بری بر درلو معنی گوستورر
ایدیم که نیجه گوردم حالنی
برگوزت بو معنیی قانجاواروب
ایدیم بو معنیی بر بریسکا
الا بر صنعتده درشمدی سوزم
دکلاو شبو حکمتی باتغل دانکا
دوزه لو بدر بیلورا اونی خاص و عام
بری سودر بریسی شول بری طاش
اول انبجک بو دکرمن هی دونر
او گونیجه اولدرر بوغدا یری
اولدرر کیم بوغدایی هر دم سورر
شول دکرمن دیدوکنک اولدر ای یار

بوطوقوزدن کر بری اکسوک اولا
بردر آخر هم دونر هم دونده رر
بردر آخر جورونن چورندرن
براکر دونمزسه طاش نیجه دونر
ایک اکر دوغری درست دورمازایسه
کندواوزندن داش معلق دورمز
بونلر اولدی بو کرین داش اولمدی
داش دررکه دون و گوندز یوگرور
بری دونر بری یوخدر که دونه
اول دونن داش دونندوکیچون دون
طاش داخی اولدی بوکز یوخدر سویی
خود دکرمنده بو سودر ایش ویرن
براولق حاجت بوکزکه سوانه
کراولق اولمازایسه سوطاغلور
قاموسی اولدی بوکز بوغدا اگرک
بوغدا اولماسه بولار کلمز ایشنه
گرسبب اولماسه بوغدا دورمیه
بوغدا اولدی بر سبب حاجت بوکز

ایشلمیه آیروغی باطل قالا
ایکدرر کیم کندرر هم گوندرر
سوا ونیجه هم دونن هم دوندرن
پس بیلنک که اولمدین اولمز بو
باشی اوزره طاشی گوترمازایسه
بر برینه یاپشور هیچ یوریمز
آیروغندن هیچ حاصل کلمدی
اول یوگردکجه بو بوغدا اوکنور
بوغدایی اون ایلیب نیجه سورده
بتون اثر بوغدا اوندن اولور او
کیمدرر که تپرده بو قاموسی
دکب اونی دپردب جنبش ویرن
دوغرو براوزره اینه کیم یر دونه
اون اکنمز قاموسی باطل قالور
اون اولا هر دم بیشه الیسی جورک
بوغدا ایچون کلدی جمله جنبشه
کی سبب در اول سبب بو بوغده
کیم انه بو بوغدا اوندن آزآز

فاموسیله چون چاقلدق اولمیه بوغدا آرازنو کلوبن کلمیه
درلو درلو اوینیوبن بوکن اول بوغدایی انداز کسنده توکن اول
شول دکرمن بود و قوزنسنه درر معتنیده بر کورکه بونلرنه درر
عشقیله دکلار ایسنک احوالنی انکلیاسن نیجه ایمش حالنی
بود کرمندن مرادم کورندر دکله ایمدی کیم حکایت نته در
بومثلدر کورنو کلدی کوزومه بومثلدن معنی دوشدی اوزمه
برد کرمن کوردم اوشبو عالمی طاشلری یرکوک و اونی آدمی
برطاشی محکم دوربدر دونکون بری دونردوندو کنجه توکر اون
عقلیله کورسنکز بس بو طاشلری اون تک ایلر نیجه قاتی باشلاری
بود کرمن نیجه رنکلر دوندرور نیجه خلقی اوکودر هم اندورر
ای نیجه ساجلر سقللر اولدی بوز ای نیجه آغ یوزلر اوزره قوندی توز
ای نیجه پیرورلری کیم دون کون چورونوبن بود کرمن ایلر اون
باخدی کونکلم بو دکرمن چرخنه انکلدم که کتند و نیمش چرخینه
کوردم اونک چرخنی کیم بی دوکر دوندوکنجه او کنور بو خلق انز
چرخی چرخه بنکزر رسم طانک کل کرچه که بو چرخ اونو نکلایتن دکل
قطبی قطبه بنکزر رسم عیبی یوخ بربرینه بنکزر اولور آز وچوخ
بود کرمن ایکنه قطب ایده رونور اورته یرده دوردوغی چون دونور
طاشی و چرخ اول دوغلقدن چونور قایم اولور بونلرا ونکا برکینور

عالمنک

عالمنک هم اورتاسنده قطبی وار کیم دوربدر محکم و قایم ای یار
چرخ اونک له چرکنور اول چرخ بیله هر برایش که ایشلنور اونلر بیله
بلکه چرخ اول قطبله کردان درر قطب قایم چرخ سر کردان درر
چرخ اکرچه کنمسه قورمی سویی سو اوروب دونمکدرر چرخنک خوی
زی دکرمن چرخی که اول چرخدرر زی جلب حکمی که اونی هی اودرر
سویه بنکزر یعنی که بو امر حق چرخی چورن اولدر آخر اونکا باق
چون ارادت اولوقندن سوانه بوخوتر بو چرخه چرخ دورمز دونه
یعنی حق امری ارادتدن کلور چرخی چورور کورکه ایشلر قیلور
یروکوکدر بو دکرمن طاشلری اکدر بردمده یوزمنک باشلری
بری محکم بریسی هی چنر کینور بوعجب نه دیشنور نه صاولنور
ایشلدوکجه دیشه نوز ارتار اونی آنن ارتار دنیده فریاد اونی
روزکار کیجدوکجه بو خلق تیر اولور دیشنه نر یعنی دکرمن تیز اولور
بودکرمن دانه سی خلقدر عیان اکنور هی دورمدین بلابیان
ساچ و سقال ایلک قره ایکن بوز اولور سونکره شیلا اکنور کیم توز اولور
هیچ توکنمز بو دکرمن دانه سی اکینور هر کیم دولار پیمانه سی
چون مثل کلدی بو خلق اول دانه در هیچ سایدر کیمسه نیجه سانه سی
کرچه چوقدرار توبن قالورمی کور بتمیوبن ایش بطال اولورمی کور
شیله دزلبدر بو ایش ترتیبله محکم و آراسته قیلدن قیله

چونکه بیلدنک بو دکرمن نه ایمش　　بو غدایی خلق بیله جوخ فائده ایمش

نه سبب در اولکه بو بوغدا اسغار　　اول عدم در که بو خلق اوندن دوغار

چون عدمدن عالمه کلدی کوز　　چاره یوخدر اکنیر آز آز

بو غدایی بر بر چاقلداق اندرر　　اندوروبن داش ایچنده قوندرر

بو سببدن جنبش اونده وار　　اوکنوب کیتمکدر آخر چاره نه

بو چاقلداق دنیه خلق نفسی در　　کور سکا کیم بر برینک نسلی در

خلق جهانه کلمکه نفس سبب　　کرچه قدرت ویره بیلور بی سبب

اول طوقوز اوش جمله سی کلدی آده　　پس چاقلداق نفس درر بو دنیاده

اول طوقوزه بو طوقوز کلدی مثل　　کور بونی درخود ایتمشم آخر مثل

بو مثلده ارتوق اکسوک یوخدرر　　کرچه که بو آزه جوق اول جوخدرر

بو مثلده عبرت آلدی کوزلرم　　اونک ایچون بونلر اولدی سوزلرم

معنی سین چون حق براقدی کوکلمه　　نه عجب شرحی کلورسه دیلمه

کوردوکمدر ایتدوکم بللو بیان　　عالم ایچره کوروب دربو ایش عیان

لیک دکمه کوزلر اونی کورمز　　دکمه کیمسه عقلی مونکا ایرمز

بو مثلکه شرحی برله سویلدم　　یعنی که برآری کوزکو ایلدم

تا بو معنی کورونه اول کوزکودن　　کیم بیله سن عالمی وسنی سین

بیله سن که حالی نیمش عالمنک　　اوریه یرده ایشی نیمش آدمنک

آدم ایشنک ایشنکی انکلایه سن　　انکلایجق حالنکی طانکلایه سن

حق تعالی کوز قولاغ ویردی بره　　ویردی حکمت قولاغه عبرت کوره

تا که حکمتدن قولاغ معنی بیله　　هم نه لورسه بو کوز عبرت آله

چونکه اول حق آچدی بو علمی سکا　　واجب اولدی کوردوکم ایدم سکا

کیم کوررسه منجلاین بو ایشی　　هم سبق درخود بنمله اول کیشی

کورمیانه کوستره دورمق کرک　　طالبی مطلوبه ایورمق کرک

تا که حقنک کیزلو علمی آچیله　　آدمی ایره ملک منزلینه

هر کیمسنه کیم بو علمی بیلمدی　　اونکا بیلکل کیزلو کنج آچلمدی

اوشبو عالم بر کتابدر معتبر　　بختلو اول که آلا اوندن خبر

علم و عبرت طوتبالودر اول کتاب　　جانلره حقدن کلور هر دم خطاب

ایدر اوشبو عبرتی آلغل سکا　　بو یاخن یولدر بو یولدن کل بکا

قوله تعالی فاعتبروا یا اولی الابصار

چون ایشتدم بو خطابی جانیله　　جان ایچندن بو خبر کلدی دلیله

فائده عبرت وار ایسه کوردی کوزم　　آنی اولدی بو خبردن کون سوزم

هر که عبرت علمنه قیلدی نظر　　لاجرم هر نسنه دن ویردی خبر

بیلدی عالم نه ایمش آدم ندر　　انکلدی که بوندن در اول ندر

کوردی عالم بر دکرمن در درست　　هر نه کلسه اکودر چالاک و چست

کندو دنمش اکلی طاش اورتاسینه　　اکو بو ذر زهره سی یوخ کیم دینه

بو کلوردیش کون کونین کوزجو کلور　　خوب و زیبا شکل و زشت و بد اولور

بودکرمن و ونه دونه دوندرور
اکودر کوراونلوغینه کوندرور

هرکه کوردی بو اتشی بیله عیان
کندو حالن انکلادی بللو بیان

یول ایچنده اول نیچه سرکش اوله
یا نیچه کندا وزینی سرکش بیله

یا نیچه دعوی قیله او تا ممادین
اکونن اون اولا بیسن یا نمادین

اول ازنک بس بورکی باشلو اولا
دون وکوندز کوزلری یاشلو اولا

آغلیا هر دم کیمسنه اورمادین
یوزنی تبراقده اولاهی دورمادین

کیده اوندن مال ونعمت سوکوسی
اللهی سومک اولا خلقی خوبسی

دنیا سومک کلمیه هیچ اوکینه
اوکنورسه حضرت ایچون اکنه

عاشق ایمدی کل بو کزکند اوزنکا
اوشبو عبرتلرکه کوربنور کوزونکا

ایلدن اوکدین سن کوتور بو عبرتی
یولده اش ایله جان انکا بو حکمتی

جان ایچندن بیشور وبرکل دیله
کیم محبلر دکلیا لر جانیله

جان ایچنده نقش اوله اول تا ابد
ایرلیشه حقدن اونکا هردم مدد

اوشبو حالی ای چلبسن اوزنکی
توفیقنک اولسون بیزه هردم دلیل

داستان پنجم از باب نهم حکایت در تقریر سیر وسلوک چون سالکان راه حق سیر حضرت کنند از نه پرده که ملازم حیات انسانیست کذشته واز نه فلک در معنی جمادات ومقابله وموافق این نه سر افتاده است خویشتن را بیش برده بعالم وحدت وصلت می یابند

قانی اول کرجک محب کلسون برو
کوزو کونکلی بردم اوخت اولسون انکرو

وصف حالم ایدیم بر بر اونکا
کیم نه کوردم یولده نه کلدی بنکا

یول

یول ارینه یول چون عیب اولمیه
کوردوکین کرسویلیسه عیب اولمیه

قهر ولطف وخشم ورحمت یولده در
واقع اولان نسنه جمله دیلده در

کلدی کیتدی روزکار کوردم حوج ایش
حالی اول بیلدی که اولدی حالی دلیش

یول ایچنده دربودرلو حال اوکش
اوغردم کیچدم یوکش انیش قیش

کیمسنه که اوغردی حالدن حاله
لاجرم تسبیح اوله دیلدن دیله

کیمسنه که ایش کورمدی نه سویلیسون
حق چو کوسترمادی نتسون نیلسون

یول اری اوغار کوررهر بر ایشی
کوردکین ایتسا کرک بس اول کیشی

بیلهلرکه بو اوزاق یولده نه وار
قیله لر هر نه کلورسه اختیار

بس اکرمن حالمی سویلار ایسم
واقع اولان ایشی شرح ایلار ایسم

اوشبو ایش عیب اولمیه یولده بنکا
دکلا ایمدی حالمی اوندین سونکا

چون جلیبدن دستور اولدی جانلره
کیم واره جانلار جبار ارکانلره

صورت اولا کورنه کوزلره عیان
بیله لرکیم کیمدر اول بللو بیان

کلدی سوردی هر بریسی نوبتین
چوق سکرتدی اوشبو میدانده اتین

کندوده کیزلو هنرهیچ قویمادی
اول هنرله دنیده حقدی آدی

سویلدی هر بریسی کوردوکنی
الشلدی هم اللری ایردوکنی

چونکه کلدم بن داخی بو دنیایه
حق بنی طوش ایتدی برقاج نسنیه

طوقوز اوده اوغردم طوقوز اتشنه
حکم اونکدر کیم دیه که بو نیشه

اول طوقوز نسنه که واربر بر سنکا
آدکرلیه ایده یم اوندین سونکا

کیم بیله بسن یولده منزل نیدوکن
هم بیله سین حق یولی نیجیدوکن

ایلک طلبدر یول اری اوغزر
یعنی اوزانماخ قوبار حقدین بیکا

اونک آره دیجه بوکز عشقه ایرور
قومازا آیرخ اونی دون کندور

بس اوچنجی منزلنک عبرت دورر
دنیدن آیرو فانی فرقت دورر

کیجدی اول دوردنجی اواولدی
قربت اولدی زنهار اونده کی

بس بیشنجی منزلنک حیرت دورر
اول مقام یوز قدرت و حکمت دورر

کیجدوک اوندن وارد ق التنجی
وصلت اولدر دردنکا اولدر دوا

جون کیجه سن اول یدنجی ملکه سن
اولدر استغنا چه سن اونده چه

کیجدی بوکزوار دی سکزنجی ایله
اول فنا درکه سوزی کلمز دیله

بسن توقز طوقزنجی او اولدی مقام
ملک وحدت اولدر اوش اولدی تمام

حقدی مخلوق منزلندن مطلقا
اصلی حقدندی ینه ایردی حقا

بوطوقوز منزل که یولدا اوار درر
یول اری اوغزا اونی بربر کورر

کیجمینلر ایرمدی مقصودینه
ایرمدی بللو بیلنک معبودینه

بله کلدم بن بنم احوالیمه
ایده بیارم کل وصف حالیمه

بوسوزی هر کیم کونکلدن دکلیه
بول ارلیسه کیندو حالین انکلیه

ایمدی کوزنتدی بنمله اول طلب
ویرو بیدی جانمه اول طلب

اول طلبدا رتدی بنی بودنیدن
کسدی کونکلم ذوقنی هرنسنه دن

طالب اولدوم کیتمکه هردم اونکا
مایل اولدی جان و دل اوندن بیکا

اول طلب

اول طلب کشوردی حالمدن بنی
بیقرار اولدم بوکزدون کونی

الا یوقدر طاقتم یول وار مغا
بسن یوزا اوردم باشلدم یلوار مغا

ایتدم ای کوج سیزلره قوت ویرن
بونک کوننده قوللره فریاد ایرن

طاقتم یوخدر المم ایرمز بیکا
کیم دوتوب یولی کیدم سندین بیکا

هیچ مدد یوخدر بیکا بندن نیدم
قالدم اوش یولده سکا نیجه کیدم

گرچه طالبدر سکا بو عقل و جان
ایره مز چون کوره مز نقش و نشان

کند ولطفنکدن بنی چکل سکا
سن قولا زلابنی سندین بیکا

جان و دلی چونکه بو سوزی سویلد
کور بنمله اولدم الله نیلدی

ویربیدی عشقنی کلدی تمام
جان الجنده جان اولوب دوتدی مقام

جون طلب آردینجه عشق ایردی بکا
قوت اولدی کیتمکه اوندین بیکا

عشق قولاوزا اولدی بنی ایلتمکه
جان و دل اویدی اونکا اوچدی کوکه

یریوزنده دوتمش ایدم برمکان
اول مکانده دورمش ایدیم برزمان

کوکلم اونک ترا غیله طاشنا
میل ایدوبن اولمش ایدیم آشنا

ایلیر دوتمش ایدی یرده کوکل
شیلکه بر یرده بر صاحب قبول

ترک ایدم دیمزدی هیچ بو یر یوزین
عشق کیچوردی آلدی کتدی کنکلیمزین

جون کوکل کیجدی و بوزدی زمینی
ناگزیر ترک ایدی جمله خصمنی

عشقه اویدی کیتدی بیلمز بولیسا
حق نه که امر ایلدی اول ولیسا

واقع اولدی جون بکا بو سرگذشت
اونودولدی باغ و باغچه کوه و دشت

باوی قیلدم کندی اوزم کندی اوزومه
بس جهاندن کلی یومدم کوزمی

چون کیچوردی عشق بنی بردن سودن
دکشورلدم اول بیله بیتش خودن

آلدی کیتدی عشق منی کنکیزلنکن
کوکلمه اندرمدی هرکیز سوکمکین

الندی بنی اول مقامه کاول مقام
یاوی وارمش اونده جمله خاص و عام

کوردم اول ملکوارزلر قاموسی
یره دوشمش کل نام و ناموسی

هیچ بیلنمز آدی سانی کیمسنک
قدر وقیمت نه بنم وار نه سنک

چونکه عشق الندی بنی اول منزله
چاره سنز دوشدم بنه اول محفله

کیمسه بیلمز اینشینی نتمک کرک
فانده یا قانجرد کیتمک کرک

کیمسدن هرکیز بیلنمش انک بو ملعوم
اول نه منزلدر نه ملک در بیلمدم

عشقه صوردم بو کزین کی طوغرو یار
نه مقام در ایت بکا اوشبو دیار

عشق بکا ایدی کیم اول غیرت دیرر
عالمنک نقشین کوچکلدن نیع بودر

اوشبو ملکده سن غریب اولسانک کرک
وارلغنکدن محو اولوب اول انک کرک

کیم بو غربتدن ایره سن قربته
اوغریاسن درلو درلو قدرته

قالدم اول غربتده بس بر نیجه زمان
تاکه منده قالمدی نقش ونشان

کل محو اولدی اول اوده وارلغم
هیچ بیلنمز یارلغم اغیارلغم

بس بو کز کوکلم یوزین اوردم یره
الیترم اول تنکریدن رحمت ایره

ینه کلدی عشق بکا دوتدی الم
چکدی اول اودن بنی آچدی یوم

الندی قربت ملکنه اولدم یقین
عشق بکا ایدر بو ملکده کی سقین

نیجه لر بو منزله ایردی ایدی
ایرو دوشندی سونکره چوخ حسرت ایدی

چونکه بو منزل بکا اولدی دوراق
کی سقین غیل انکسیزین دشمه ایراق

چونکه بو بندی الشندی جان کوکل
دوردی قربت اشیکنده اولی قوبل

مقصودی اولکه حقه قوللق قیله
یعنی اول قوللوق ایله رحمت بوله

قالدم اونده بر زمان بو طاعتا
انتظارم بر مبارک ساعتا

ایدرم که اوش طاپارمن تنکریا
قوللوغم اخلاص ایله درمی ریا

چونکه بو اندیشه کلدی اوزمه
برکور ایمدی نه کورندی کوزمه

کوردم اونده اون سکیز منک عالمی
یاوی ویرمیش اورتا یرده آدمی

قوللق ایچره جمله یوز اورمیش حقا
تا مکر رحمت قلوب اول حق بقا

کیم دوشر و کیم دورار و کیم اولور
هرنکه حق بویروغیسا اول اولور

هرنه الشکه ایشلنورسه ایش اونک
دیردن اول قاموسی جنبش اونک

یره اول ویرمیش قرار و مسکنت
چرخی اول قیلمش روان ویرمیش قبت

جمله قوللقده ولی هیچ قدری یوخ
شونی کوردم زاری قلدم اونده چوخ

بس اونوتدم حالمه با قدم بو کز
کوردم اول هیبتلری قورخدم بو کز

قوللغمدن اوتانوب اولدم ینه
وارلغمدن کلی محو اولدم ینه

فانی قوللق فانی طاعت فانی نار
ایتدم ای فضل الیسی حق ای نیاز

بنده نه قوللق اوله لایق سنکا
سن قولا ازله بنی سندن بکا

بس چلب عشق بکا کلدی ینه
بر اشت که نیلدی بن مسکینه

نیجه لر

المی دوتدی براقدی حیرته غرقه واردم قالدم اونده هیبته
کوردم اونده قامولر حیران و مست جمله اولمش قورخودن بی پا و دست
هیچ کیمسه نه بیله مز نتمک کرک قنده دریا قانجرو کتمک کرک
یروکوک اهلی تحیر قاموسی قورقودن اولمش تغیر قاموسی
طانک دکل حیرت مقامنده کیمسنی حیران اولوب یاوی وارورسه الیتی
کوردم اول هیبتلری اولدم عدم بیلمزم که نیلیم قانجا کیدم
بس بنه کوکلم یوزین اوردم یره حضرتندن تا مکر رحمت ایره
نه دیلم وار حالمی عرض ایتمکه نه کوجم وار باشم آلوب کیتمکه
نه بیلورم نوله سراحوالمی غرقه واردم بیلمز اولدم حالتمی
نیجه ایدم حالمی که نولمشم ایله سانکه وارلغمدن اولمشم
چون تمامت وارلغم کیتدی بنم بنه کلدی عشق الم دوتدی بنم
الندی وصلت ملکنه بولدوم وصال دوغدم اول کوکده بنه اولدوم هلال
یاختولندم رحمتی نوری ایله قانده که اولسام بنجلا دوست بیله
نیجه حالده وارایسم دوست کوره در رحمتی ایلوکی بکا ایره در
حالمی اولدر کورن قیلدن قیله رزقمی اولدر ویرن ایلدن ایله
دیلم آنسیز سویله یامز سوزینی یوموب اچمز کیمسه آنسیز کوزینی
اولدر آخر عقلم اچنده بیلو اولدر آخر کوکلم اچنده طولو
اولدر تنده دوتان بو جانمی اولدر ر یوکرشدرن بو قانمی

اول براندی

اوبراندی جمله عالم خلقنی اول براشدردی اچنده خلقنی
اول براندی اوجماغی وطاموسی اول یاراتدی قوللوغا بو قاموسی
اولدرر که چرخی قیلدی بی قرار اولدرر که ویردی بو یره وقار
اولدرر که سولری قیلدی روان اولدرر که بو تنی قیلدی دوان
اولدر آخر کونش اودین یاندرن اولدر آخر اغدران و اندرن
هر برادلمش که وار آن سیز دکل نته که هر بر صورت جانسیز دکل
چون اول اوده بیله کوردم تو بتنی ایله ساندم اولمشم بن بر کیتنی
اوکا وصل اولمش بکلی جالالرام اونک ایله دوتار ایشی اللرم
ایله ساندم که تمام اولدی اشم منزل اولدر قالمدی هیچ تشویشم
بس بوکز بر عالم اچلدی بکا جان اچندن باقدم اول جهد بن بکا
کوردم اول سلطانلغی کیم اونده وار اونده بو یرکوک دکل کردو غبار
ایله مستغنی بو ملکدن اول اله کیم دکل بو اونده بر برک کیاه
اون سکز منک عالمنک خلقی تمام ایوو یاوزنه که وارسا خاص و عام
کوردم اونده قدری یوخ بر ذره جه کنذو قدرنک کل قیاس ایت اجی جه
کربو یرکوک برنفسده یوخ اولا یریوزنده سانکه بر بیراق سولا
یا بو جمله مخلوقات اولسه عدم ایله پیان بر جمله یغمور اولیکم
ایله مستغنی در اول بی نیاز کیم اوکا نه ناز ایرشور نه نیاز
کیمسنک محتاجی یوخ قوللوغنه نه شکست کفوه نه رغبت دینه

چون بو استغنای بیله سویلدم دوردم اونده بو ایشی کی طانکلدم
غرقه واردی اول دکزده عقل و جان کندی وارلق تخته سندن بو نشان
قوللوغم محو اولدی کلی فانی من بیله چون مستغنی کوردم اوزمن
پس بو کز فقر و فنا کلدی بکا کیتدی منلک قامو ایش قالدی اوکا
فانی کوزلکم فانی عقلم فانی جان فانی قوللوق فانی اول نام و نشان
فانی طاعت فانی علم و معرفت قالمدی بر ذره زهد و معصیت
فانی کوزکیم کوزلیدی یولومی فانی دل کیم سویلیدی حالمی
غرقه واردی جسم و جان و عقل و ذات وارلغم شاهی اول اوده اولدی مات
برو کوک هم یرده کوکده ایدیلن عالم ابجره یول واران و ایش بیلن
اول فنا دکزنده غرق اولمش تمام نه نبی و نه ولی نه خاص و عام
کیتدی مخلوق قالدی خالق بی زوال آیروغ اونده نه جواب و نه سؤال
لا اله یوقدر الا الله بس قول و سلطان جمله اول الله بس
اولدر اول قل هو الله احد هم صفت هم ذات الله الصمد
کیمسه اوندن دوغمدی اول کیمسه دن نی صورت وار اونده نه جسم و بدن

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ اللّٰهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ

نه شریک و نه وزیر و نه ندیم فانی اولدی جمله قالدی اول قدیم
کل شیء هالک اولدی فنا قالدی الا وجهه کلدی ثنا
جونکه مسکینلک بکا اولدی مقام وارلغم محو اولدی هم اولدی تمام

چون فنا

چون فنا اولدم بو کز بولدم بقا اولمایینجه بولمادم یول اول حقا
واردی وحدت ملکنه ختم اولدی سوز دیر بو زر دیل قالمدی آچ ایمدی کوز
کور که جمله دیل اونکدر سوز اونک کوزون اول کورن اولدر کوز اونک
خلق تو کندی فرد و واحد قالدی اول یاوی واردی او مقامده جمله یول
جمله امر اول امره پس کلدی بنه اول اولدی آخر اول قالدی بنه
اول اولدر آخر اولدر دایم اول ظاهر اولدر باطن اولدر قایم اول

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

چونکه سیرم واردی وحدت ملکینه باخدم اونک سونکنا و الکنه
نه اونکی و نه صونکی وار اول بلنک آیروغ اونده مدخلی یوخ بو دیلنک
پس برکدم اول بره بولدم وصال ایمدی کل بر بو سوزه قلغل مثال
قطره چون دوشدی دکزه اولدی بر کندی جمله موج اونده قالدی بر
سولین اول موج ایدی قطره ایلیه بر دکزدن منک اولوب کلدی دیلیه
موج و قطره چون دکز اولدی بنه کیتدی اول منک بر دکز قالدی بنه
چونکه جان ایردی حقا کیتدی حجاب قالدی حق والله اعلم بالصواب
اول طوقوز ایش شرح و تقریر اولدی اوش بودو طوقوز اول نه فلکدن کلدی طوش
هر که کیجدی بو دوقوز اودن تمام نه فلکدن یوخاری دوتدی مقام
اصلی حقدندی بنه ایردی حقا حقیله اولدی بیله بولدی بقا
بر یکوبن اولدی بر اول بیر ایله بیله اشلر هر ایشی تقدیر ایله

چون بو منزل عاشقه اولدی دراق
دکشور لدی وصلته جمله فراق

عین الف شین قاف دوندی معشوقا
هم بو عین و شین قاف دوندی حقا

حی و قاف اولدی بو کز الله آدی
جمله حکمه یازلودر اول شاه آدی

حکم ایچنده خیر و شر کیم یازلودر
جمله شول بر آد ایچنده کیزلودر

ابتو مرقه یازلودر حکم اله
رحمتنک طوتش الیکل ای پادشاه

قامو یه رحمت ایره سندن مکر
کیم طویه بو معنیدن جانی اثر

داستان ششم از باب نهم حکایت جنینی بدانکه در شکم مادر بچه اندر مدت نه ماه بظهور آمده ملبوس وجود انسانی شود جز آن زیاده و نقصان از اندران هیئات وجود مجال باشد و تشریح هر یک بر طریق اجمال میرود

قانی اول کوکلی کوزی آچوق کیشی
بر تفرج ایلسون اول بو ایشی

دنیده کورسون که نه ایشلر اولور
خلق عدمدن عالمه نیجه کلور

نیجه کونده حاصل اولور جسم و جان تن
نیجه دوغر آنه دن اوشبو بدن

نیجه در ایدم سکا بر بر عیان
کیم بیله سین بو ایشی بللو بیان

گرچه تقدیر تنکریدندر هر ایشنه
کیم کیمسنه ایده مز که بو نیشنه

لیک هرکز نسنه یوخدر بی سبب
هیچ سلاله کلمدکدی بی نسب

چون جلب بو مخلوقی جفت ایلدی
بربرینی سومکه قفت ایلدی

تا که دوغه الکیدن بر وجود
بر لیه حقی قیلا هر دم سجود

پادشاهنک وارلغی معلوم اولا
قول بیله قوللوغی محکوم اولا

بیله‌لر

بیله‌لرکه پرده گوکده بر در اول
یوخی وار ایلامکه قادر در اول

الا که وار در سبب هر نسنه‌یه
اول سببله کلدی هر بر ایش ایه

ویردی هر بر صورته اصل و نسب
امر اونک در لیک بو اولدی سبب

ویردی هم وقت و زمان و هم مقام
تا زمان بر له وجود اولدی تمام

تا کریز بو صورت ایچره وعده وار
کوربنی آدم نیجه کونده دوغار

صورته وعده اولوبدر دوقوز آی
دوقوز آیده دوغدی بو یوخسول و بای

چونکه نطفه دوشدی آنه رحمنه
بوریدی تقدیر اونک اوستنه

آلدی صورت نه فلکدن پرورش
اونک ایله ضبطه کلدی هر بر ایش

هر بر اعضا آلدی اوندن بر هنر
خواه ماده اولسون اول خواه نر

گرچه بخشایش جلبدندر قوله
خشم و رحمت بایه و هم یوخسوله

نه فلکدن هم اثر وار در تنه
هر برین حق قویدی بر ایش اوستنه

ایله اولسا ایسن بولارنک وصفنی
ایدیسارم عیب و نمنک شرحنی

نه فلکدندر بو زشت و نیک و زاد
نته که اوندندر نقص و زیاد

اونک ایشی آرتق اکسلمک دورر
تیز کیدوبن نیته تیز کلمک دورر

بی ثبات و سیری تیز ایشلودر ای
بیقرار اولمشدر ایل اون ایکی آی

صورته آی دندرر اوشبو ورش
اول اثر دندر صورتلرده بو ایش

هم عطاردن اثر وار صورته
اول سوز ز حسی بو جمله صنعته

مکتب اونک فنی در بنیادی اول
دنیده کاتبلرنک استادی اول

صورته اول اوکره درصنعتگری   اوکا شاکرد جمله بو صنعت یاری
صورته پس وارد ایراوندن اثر   گرچه حقدندر بو جمله خیر و شر
زهره دن هم پرورش الور بوتن   قابل اول فعله بو جمله مرد و زن
صنعت و فعل اونده عیش و شادی در   عیش ایچنده تنلرک استادیدر
کیمده که غالب در نفس و هوا   زهره ایدر دیمک اول شخصه روا
پس آلوراوندن داخی تن پرورش   گرچه خالقدن درر بو جمله ایش
هم کنشدن فعل ایرر صورتلره   اول شررصورتلری نعمتلره
نیر اعظم در اول شمع جهان   فانده که یوررسه اول کورنور عیان
شهره اونک فعلی در بو دنیده   شولکه شخصنک ایلره آدی کیده
تخت و تاج و سروری ملک گنجی   فاعلی اولدر بو فعلنک ای کیشی
پس کونشدن فعل ایره در صورته   گرچه موقوفدر اول ایشلر قدرته
کور بوکز اول مریخنک فعلنی ای یار   اولداخی بر کورکه اینشده سوار
نیله معروف اولدی عالمده آدی   شولکه هی اوردی قلیچ هی دوردی
صورته اوندن داخی واردر اثر   تنلره اوزره قیله هردم نظر
صورته بو آلتلی اول اوکره در   زیرا جمله آلتلرک استادیدر
بو هنرد کمشدر حقدن اوکا   قلیچ یالین الندہ کورسکا
قلیچ اورمق اوندن اولور هر هنر   گرچه حقدندر قاموسی خیر و شر
مشتری در صاحب ملک مهین   هم اونک حکمنده در ملک کهین

تنکریدن

تنکریدن اول واد و استادشی در   ایله بیان که جسمنک اول انسی در
کیمده که عقل و کفایت وار ایسه   کندو عقلی کندو به او یار ایسه
پس نظر قلمشدر اوکا مشتری   خلق آنن اولورلر اوکا مشتری
رای و تدبیر مشتری فعلی درر   گرچه خلقدر ولی تنکری ویرر
ایمدی ایشت کور زحل فعلی دقی   بن دیدم سن بربرین علمین اوقی
فعلی فنی بر اوتکله ینجه در   سانکه بر قوت قالمش قوجه در
هم مؤثر در اونک فعلی تنه   آرقن آرقن تنکره در کند اوزینه
اوتوررسا دورماغه فرمانی یوخ   کند اوزینیدن دردینه درمانی یوق
چونکه بو اعضا و صورت قوجالور   یعنی که استادینک رنکین آلور
تنلره پس اول زحلدندر بوفن   گرچه حق امرنده در بو جان و تن
یدی یولدوزدن اوجا فلک البروج   جمله جانلر اوندن طلوع قیلدی خروج
بینه اونده وار ه سیر دهر بری   هر برینک بللودر یرلو یری
جانلره اولدر طلوع و هم غروب   بینه جانلر جمع اولور اونده واروب
ویرر آلور شول نفس ویرمک کبی   جمله جان اوندن دوتر بو ترتیبی
تنه که اول جانلری ویرور آلور   اوش نفس جاندن کیدر و هم کلور
پس بیره اوندن اثر واردر بینه   گرچه فرمان جمله ایش حق امرینه
بو خار و فلک البروج اوسنده عرش   کیم اونک محتاجی در بو جمله فرش
خیر و شر اوندن از فرش اوستینه   خوش خبر اوندن کلور دوستینه

اولدر اول یا یولن ملک و مقام — هم اونکله اولدی یر و کوک تمام

عالمنک اصلی و ختمی اولدرر — قامو یردن اونده نعمت بولدرر

هم بزه اوندن اثر واردر ای جان — فیض و رحمت اوله در اوندن نثار

صورته عرشدن کلور بو عقل و جان — هم کونکل هم علم و هم سیر جهان

اولولق اول کوکلره عرشدن درر — نته که کوده لره باشدن درر

عرشدر اولکه نه دیلرسنک اونده وار — باشدر اول کیم کوده ایلر یادآر

پس اثر عرشدن داخی واردر بزه — کرچه قادر حق درر اوستمزه

اوشبو درایتدوکلری اول فلک — بونلارنکله حاصل اولور هر ملک

شول مدبرلرکه کوکده واردرر — هم بولار در هم فرشته لر درر

حق بولاری صورته حاکم قودی — حق قومیشدر ایتمکل کیم قودی

تنکرینک امرنده واردر اولمغا — آتا آنا یوخ ایکن اوغلان دوغا

نته که دوغدیدی آدم آتسیز — طوغدی قوبدی آتاسیز و آناسیز

هم یاراتدی شیثی یالغوز آتادن — هم داخی یالغوز عیسانی آنادن

یعنی که اظهار قدرتدر بولار — بیله لر قادر درر قدرتی وار

چون بیلندی قدرتی ایش اولدی تمام — بو ایشه ایمان کتوردی خاص و عام

باقی خلقنک صورتینه اول جلب — آتایی و آنایی ویردی سبب

اندرر ایلک خلقی آتا صلبنه — قوندارر پس اوندن آنا رحمنه

اولدم اول بر قطره سو دررلسوز — شوندن اولور کورکلو قامت خوب یوز

اول سویی قان ایلر اوندن قانی آت — قانی اول سو قانی قان و قانی آت

ثم جعلنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة

کیمسه ایرمز بو ایشه قدرتدرر — هله بر دکلایسی حکمتدرر

اونی شوندن صورت ایلر خوبرو — ویرور اونکا کورکلو دولت کورکلو خو

صورتین بر بر فرشته لر دوزر — طالعین و دولتن کیندو یازر

نه فلکدن اونکا قوت ویرور — یاغار اونلار اونک اوزره بر بر

طوقوز آیده اولور اول بر وجود — آنادن دوغر قیلور حقه سجود

پرورش بر نه فلکدن دوقوز آی — اوشبو ترتیبله دوغار یوخسول و بای

نیچون اولدی طوقوز آی اون اولمدی — کر کچرسه اون آیه ای طولمدی

کیمسنه اون آیی طولدرمیش دکل — اونده اوچ یوز کون تمام اولمش دکل

اونک ایچون که بو خلقنک نقصی وار — نقصنی بیلمک له اولدی آشکار

اون عشره کامله در دیدیلر — هیچ شی کامل دکلدر بیلدیلر

کامل اولمق قولاره لایق دکل — مصطفی در آیروغی لایق دکل

بلکه حقه اولداخی قیلدی نیاز — اول ایشکده اولمادی هم بی نیاز

اولداخی کامل دکل محتاجی وار — عالم ایچره کرچه تخت و تاجی وار

کامل اولدر بر در اولدر بی نیاز — اولدرر اول حکم رانده کارساز

اولدرر که کیمسه یه محتاجی یوخ — ایشیکنده قامو آج و کندو توخ

اولدرر که خلقی یوخدن قیلدی وار — جمله اکسوکلولره قیلدی تیمار

اولدرر اول منعم آراسته
نه فلک با امر او برخواسته

یروکوک وجمله عالم مونده در
جمله صورت اونک ایله زنده در

لیک هر بر شیه وار در سبب
اول سببدن اولدی بو اصل ونسب

کیم اونکله دوزوله خلق دیرلکی
تا بیله پادشاهنک بیرلکی

پس سببله درجهانده هر بر ایش
کیزلنبدر بر اچنده اول بر ایش

بیری اولدر که سببدر بو ایشه
بیری اولکیم کیمسنه ایتمز بنیشه

ایچرو ایش امر الله ده ایشلنور
دشراغی ایش خلق دیلنده سویلنور

بر ایش اولدر کیم بهانه اولدی اول
بری اولدر که شهانه کلدی اول

اول بهانه اوشبو خلقنک فعلی در
بو شهانه پادشاهنک امری در

بس بهانه بیشه دوتلم اونی بیز
کوره لم اول کوزکودن اول جانی بیز

ایمدی ایشت عشقله اولمه ملال
بریره کلدوکی اول ایکی حلال

یعنی که اولدر بهانه اورندا
تا شهانه شخص دوغا ایده

شول اکنجی قاقی یرلرسو کدوکی
رنج یبوبن اونکا تخمین ایکدوکی

یعنی که رزقه بهانه اولدرر
الا رزقی اول شهانه اولدرر

بو خلایقلر عبادت قیلدوغی
بیر بکوبن شرعه منقاد اولدوغی

بو داخی هم بر بهانه در ای یار
یوخسا خلقی رحمتیله یارلغار

بو بهانه بر سببدر اورتاده
خلقی حقه واصل ایلر ای دده

توبه هم بر بهانه ایلدی
کیمکه قیلدی رحمتیله طویلدی

قوله تعالی
بو بها

قوله تعالی ومن تاب وعمل صالحا

بو بهانه اول شهانه صورتی
بو صورتده بولدیلر اول رحمتی

نیته کیم دولاب آغلار سو آورر
آورایر مقدن سویی باغه وارور

کوردنکمی سوین بولوت نیجه آلور
اول سببدن آجی سو دادلو اولور

خوش سببدر اول سویی چیقرمغا
اولمسا اول سو چیقرمی اول طاغا

سو وارور اول جمله دشتی بریرانی
کور بهانه نیمش ای معنی اری

پس ارنلر واسطه در بیکمان
بیری حقه وصل ایدرلر ایکان

کیم دوتارسه اول اولولر انکین
بوله اول شهلر شهی کلکز بکین

عاشقه پس بو بهانه طب درر
اونی حقه بو بهانه طابدرر

بو بهانه کوزکوسندن اول یوری
کوزه در هردمبدم کونکلی نوری

هم بهانه هم سببدر هم واسطه
تبیل ارنلر صحبتی در رابطه

حق بو صحبتدن بیری ایرمسون
دنیه آخر دوغری یولدن ایرمسون

داستان هفتم از باب نهم حکایت در کیفیت طاعت و عبادت و معراج محمد المصطفی صلی الله علیه والسلم که از فلک بغوذی یافت بحضرت عزت جل وعلی قرب وصالش رسیده وگفت وشنود کرده ووجه معونت وسعادت آخرت ضعفا ومساکین خود چکونه طاعت وعبادت آورد

کونکلمه بر خوش فکر دوشدی بنیه
کونکلم اونکله کوکه اوجدی بنیه

طالدی معنی بحرنه کوهر دیلر
صدقیله کیم دیلر ایسه ویردیلر

زیره کوهر معدنی در اول دنکز   نه نشان وار اونده نه یول وار نه ایز

یاوی واردی اول دنکزده عقل جان   ویرمدی تحقیقله اوندن نشان

ابردوکنجه سویلدی هر بر کیشی   کیمدر رکه بللو بیلدی بو ایشی

بیلدوکمدن ایده سن یارم داخی   قول ایسنک کل قوللوغنک علمین اوکی

اول ایشکده قول اولامزسندی کور   یول اری اول یولده نیجه کیدی کور

کور حلب نیجه یاراندی مخلوقی   کور بو مخلوق نیجه بیلدی خالقی

نیجه دوزدی دنیبی اول بی نیاز   ایلدی یر کوک دوزدی قیش و یاز

دربو نعمت دزدی یر کوک اوستنه   یعنی که خوان توکدی جمله دوستنه

ویردی کندو قدرتین قیلدی صلا   دیلدیکه یعنی اول دوستلر کلا

بیلر اونعمتی شکر ایده لر   بیله لر حق وارلغن ذکر ایده لر

تا بولارنک قوللوغی معلوم اولا   هر بری حق امرینه محکوم اولا

هله کلدی هر بری دوتدی وجود   بیلدی الله وارلغن قیلدی سجود

حاللو حالنجه عبادت قیلدیلر   دیللو دیلنجه اشارت بیلدیلر

هر بری بر طاعتی قیلدی قبول   محکوم اولدی قوللغا ویردی کونکل

قیلدی طاعت یعنی وردی قوللغا   قانی اول طاعت که اول کوکه آغا

ییدوکنجه هر برینک طاقتی   حالا قیلدی نیجه اولسا طاعتی

تا کلنجه بو جهانه اول حبیب   کیم کناهلر رنجنه اولدر طبیب

حقی نیجه بیلدیلرسه بیلدیلر   هم عبادت نیجه اولسه قیلدیلر

مونده

مونده کلدی جمله ایش اولدی تمیز   مونده بیتدی اروغ اولادی کیمیز

چون حبیبی قیلدی حق بکلکین   اونکا بیلدردی قمو ایشلر یکین

اونکا ویردی یکرک امت قامودن   بولان اونلر در نجات اول طامودن

امت ایچون چون حبیب ایشن ایشدی   کورنه بنیاد ایتدی اول حق نیلدی

اونکا ویردی یکرکن طاعتلرنک   اونکا آچدی قفلوسین ساعتلرنک

کورنه طاعت دوزدی قویدی امتنه   کیم قیلورسه لایق اولور رحمتنه

عشقله دنکلار ایسنک ایدم عیان   انکلیاسن بو ایشی بللو بیان

دنکله ایمدی مصطفی معراجینی   حله دن طونی و نوردن تاجینی

اول کیجه که آغدی معراجه رسول   نه دعا که قیلدیسیا اولدی قبول

حق اونی سودی اونک چون انده دی   ویربیدی جبریلی کلسون دیدی

کلدی جبرائیل کتوردی بر براق   دیدی دورغیل یا رسول ایکل براق

حضرته اندر حلب سودی سنی   اوشبو رکابنکده و تمغا ویردی منی

قوله تعالی سبحان الذی اسری بعبده لیلا الآیه

دور اوتورمامین براقه کل برو   جیخاسن سن نه فلکدن یوقارو

دوستلغنک نیمش بیله سن دوستله   انکلیاسن حالنکی قیلدن قیله

سوز بو کشدر چون نبی جیقدی کوکه   اونده ایرکچ بر نظر باقدی کوکه

کوردی که صف صف فرشته لر تمام   دورمیش اونده بحساب دوتمش قیام

جمله ال تغلب دوربدر طاعته   منتظر در بر مبارک ساعته

چون بو ایشنی بیله کوردی اول رسول
کوکلنه خوش کلدی بو ضبط اصول

ایتدی یا جبریل اخی ایتکل بنکا
نیچه ایشدر اوشبو ایش قالدم دانکا

جبریل ایتدی بو فرشته لر درر
نیچه یوز منک موبجه داخی وارر

اوشبو دردایم بولارنک طاعتی
ضایع اولمز بر دمی بر ساعتی

تا قیامت بو قیامدر ایشلری
موندن آیروق داخی یوخ تشویشلری

سوردی پیغمبر بو طاعت فضلنی
ایده مادی جبریل اونک شرحنی

فضل و مزدین چونکه بیجد سویلدی
مصطفی کوکلی اونکا میل ایلدی

هله بو دنیا کوکندن کیجدی اول
واردی بوکز اول ایکنجی کوکه بول

کوردی اول کوکده فرشته لر اینه
صف صف دورمش جلب قوللوغنه

الا بونلر قاموسی قالمیش دوتا
دوبدزی قیلمش رکوع اولمش دوتا

چون نبی کوردی بولاری انکلدی
هم بولارنک طاعتینی دانکلادی

ینه سوردی جبریله بونلر ندرر
دیدی بونلار قولدرر قوللوق ایدر

تا قیامت شول رکوعده در بولار
دوره سرلر شیله حال که دوردیلر

بونلرنک فضلنی ینه سوردی رسول
ایتدی بوارکانده بو ضبط و اصول

حق قاتنده قدری ندر ایت بنکا
کیم بولارنک حالنه قالدم دانکا

فضل و مزدین هم بولارنک بی قیاس
ایتدی که قیلدی رسول شکر و سپاس

کوکلی امر ندی رسولنک بونلره
ایتدی حاله اوشبو ایش قانجا وارره

کیجدی بوکز واردی اوچنجی کوکه
واردوغنجه ایرشور یکدن یکه

کوردی اول کوکده داخی یوز منک هزار
سجده یه دوشمش یاتور صف صف بولار

بونلر اوزره چونکه باقدی اول رسول
جان و دلدن اول ایشنی قیلدی قبول

ینه صوردی جبریله کیم یا اخی
اوشبو بولار نه ایشده در ایتکل داخی

ایتدی جبریل بو فرشته لردرقی
قوللوق ایلر بر لیوبن اول حقی

بونلارنک طاعتلری موندق دورر
هیچ ریا یوخ ایشلری مطلق درر

تا قیامت شول سجودده در بولار
یاتیسرلر شیله که یاتور بولار

بو ایشنک مزدین ینه سوردی رسول
ایتدی اوشبو ایشلری ایشلرسه قول

حق قاتنده نه قدر در قیمتی
سودی کوکلم جاندن اوشبو طاعتی

جبریل ایتدی بو سجود اجره ثواب
بیعدد در بیشمار و بیحساب

ینه امر ندی اونکا اول مصطفی
جان و کوکلی اول ایشنه قیلدی وفا

حاله اول کوکدن دخی کیجدی اودم
واردی دوردنجی کوکه باصدی قدم

کوردی اول کوکده داخی منک منک منک
صف صف دورمش جلب قوللوغنه

الا بونلر جمله صف صف اوتورور
ایکی دز اوزره لتشهدده دورر

ینه صوردی اول نبی کیم یا امین
نیچون اوتورر بولار بیله امین

بونلرنک احوالنی ایتکل بنکا
کیم کوکل میل ایتدی بونلاردین بنکا

ایتدی اول بیک آگاهی یا رسول
اول ایشکده نه مجادر موبجه قول

جمله قوللردر بولار اول حضرته
هر بری دورمیش دررر بر طاعته

بو تشهددر بولارنک طاعتی
تا کلیجه اول قیامت ساعتی

هم بولارنك فضلن ایتدی بیان
بنه امر ایتدی بولارنك ایشنه
کیجدی اول کوکدن داخی وار ایلری
واردی بشنجی کوکه ایردی بنه
کوردی که صف صف فرشته میثال
قاموسی حقدن بکا دوتمش یوزین
چون نبی کوردی بولارنك حالنی
ایتدی جبریل بو فرشته لر همان
بونده دورر بونلرنك قوللقلری
تا قیامت قاله سز بیله بولا
صوردی پیغمبر بنه اول جبریله
ایتدی سجده در بو طاعتده ثواب
واردی آلتنجی کوکه ایردی حبیب
کوردی که اول کوکده داخی دولمش تمام
جمله مستغرق دعایه صف صف
مصطفی چون بونلری کوردی بنه
ایتدی یا جبریل بولار نه ایشده در
جبریل ایتدی یا نبی بونلر داخی

اول ثوابه نه عدد وار نه قرار
چونکه بیلدی طاعتی نه ایشی نه
جبرئیل او کیجه ایدر کل برو
بو ایشی اونده داخی کوردی بنه
اونده دولمش تسبیح اوخرزاران
جمله بر تسبیح اوخردون وکونن
بنه سوردی جبریله احوالنی
حضرته طاعت قیلورلر بیگمان
حق درر تسبیح اوقوب قیلدوقلری
اوشبو حالنده که واردر اولدیلا
یعنی ایشر بو ایلینك فضلن بیله
کیجدی پیغمبر بنه آلدی جواب
اول کوك اهلی نیدوکن بیلدی حبیب
ال کوتورمش حضرته قالمش تمام
چاغرشور یا رب که قلغل عفو عفو
بو ایشی پس جبریله صوردی بنه
اوشبو زاری کیم قیلور بونده ندر
جمله قولدر یوزمنك انجا واردا خی

جمله بیل

جمله بیل تعلیب دور بدر طاعته
بو دعادر بونلرنك طاعتلری
تا قیامت قاله سز بیله بولا
سوردی که بو حالیله یول وارنك
فضل و فردین ایتدی جبریل نبی عدد
بنه امر ایتدی نبی کو تکلی اونکا
کیجدی بوکز واردی یدنجی کوکه
کوردی اول کوك اهلی دتمش فکرته
عرض ایدرلر حضرته احوال لرین
بونلاری کوردی نبی اول لیله جاح
جبریل ایتدی یا رسول الله بو ایش
تا قوپر محشر بولار بو حالیله
بو فکر فضلن بنه سوردی رسول
حالنی بیلمك ایچون قول فکرتی
بو تفکر حالینك فضلن امین
مایل اولدی جانیله اول حاله او
واردی سکزنجی کوکه باصدی ایاق
کوربو کوکده قوللری نه حالده در

یارلغادیب یالوارررلر حضرته
انجاق ایررکوجلری طاقتلری
کندونك هم آیروغنك سوجنن دیلا
قدری ندر اونده موندق ایره نك
پس رسول ایتدی که ای حق قل مدد
کیجدی اول کوکدن داخی حقدن بکا
اول کوك اهلن اوشبو دیل بنجه اوکو
فکر ایجنده جمله قالمش عبرته
بیله مزلر نوله پیشه در حاللرین
پس بنه صوردی بو حالی جبریله
حالنی عرض ایلمکدر بو رویش
قالدیلر یعنی دیلر حالین بیله
ایتدی کندو حالینه فکر ایتسه قول
نه قدر در اونده قدر و قیمتی
ایتدی اونی پادشاه بیلدی همین
قالدی بونلر کیجدی حاله اول کیتدی
جبریل ایتدی یا رسول برمونده باق
نه فکرده در بولار نه قالده در

حضرته قارشو بولار حیران و مست — اول اثردن جمله عقل و جان و مست

کیمسه بیلمز حالنی نتمک کرک — قانده دریا قالجق و کیتمک کرک

جمله حیران و تفکر حضرته — پس عجب قالدی رسول اول حالته

سوردی جبریله که اوشبولار — نه سببدن بیله حیران قالدیلار

جبریل ایدر حضرت اوکنده اولان — بر نظرده منک لون قدرت بولان

طانکدر کلدر بونلارنک حیرانلغی — چون کورر هر لحظه بو سلطانلغی

نیجه لر حیران در بو قابوده — یاوی قلمش کندا وزین بو طابوده

تا قوپنجه اول قیامت بونلره — طاعت اوشبودر کرک بیله وا نزه

پس بو طاعت فضلنی صوردی بنه — اونکا جبرائیل خبر ویردی بنه

کوکلنه پیغمبرنک قیلدی اثر — هله اول کوکدن داخی قیلدی سفر

کیجدی دوقز بیچ کوکه اعزاز ایله — عرشه واردی یعنی درلو نازله

کوردی اول اوده فرشته لر کروا — قالمدی هیچ الرنده اختیار

جمله اولمش کندودن محو و فنا — نه فکر قالمش بولارده نه ثنا

یاوی قیلمش هر بری احوالنی — بیلمز اولمش هر بریسی حالنی

غرقه وارمش اول دنکزده هر بری — ایله ساکنه اولودر نه دیری

یا دشهلق حکمی باسمش قاموسین — یله ویرمش هر برینک ناموسین

چون بولارنک حالنی کوردی رسول — پس بو کز احوالنی سوردی رسول

ایتدی یا جبریل بولار نه حالده در — نیجه سی دیرلکده نیجه یولده در

من بولارنک

من بولارنک حالینه قالدم عجب — بوقنا اولمق لغه نه در سبب

جبریل ایتدی یا رسول الله بولار — شول جماعتدر که وصلت بولدیلار

حق بولارنک قوللوغن قیلدی قبول — هر نجلیسه حاللری اولدی قبول

بونلارا چون اندی رحمت تنکریدن — اول اثردن هیچ اولدی جسم و جان

هر کیمه که ایردی رحمت آیندوکی — بیلمدی منکدن بری بردن منکی

نه که کون نوری اورتر یولدوزی — برکورنمز بطو بطالو کن کوک یوزی

چونکه الله رحمتن بولدی بولار — اول کرمدن اوشتوب قالدی بولار

کلدی رحمت بونلری محو ایلدی — قیلدوغنی بیلدوکین سهو ایلدی

چون بولارنک حالنی بیلدی رسول — جان و کوکلی بونلری قیلدی قبول

کیجدی واردی حضرته قیلدی نیاز — حقیله سویلشدی موبجه سر و راز

قاب قوسین اولدی منزلگاه اونکا — کورنه وصلت ویردی اول الله اونکا

ثُمَّ دَنَی فَتَدَلّی فَکانَ قابَ قَوْسَینِ اَوْ اَدْنی

آچدی راز و ویردی سر علمن تمام — بیلمدی اول رازی هرگز خاص و عام

قلدی معلوم کندونک قادرلغن — یرده کوکده حاضر و ناظرلغن

قوللرنک هم قوللوغن قیلدی عیان — هر بری نتمک کرک بللو بیان

باقدی پیغمبر بو یر کوک اهلینه — کوردیکه هر بری اولمش بر دینه

کندو نه بخش اولمش اول اسلام دین — بیلدی خاص دین در دکلدر عام دینی

چونکه قوللر قوللوغ اجره اولدی عرض — هر قولا بر درلو طاعت اولدی فرض

هر بری بیل باغلدی بر طاعته
یعنی که لایق اولا دیب حضرته

دکدی طاعت بو کزین پیغمبره
یعنی حضرت قوللوغی اول سروره

تنکریدن امر اولدی بو بش وقت نماز
کیم قیلا هر دم اونینک برله نیاز

اونی اوننکچون بویوردی اول احد
کیم بیزه رهبر اولا اول تا ابد

چون رسوله حقدن امر اولدی بو ایش
ایتدی قیلغل کونده بش کز نمازو قیلیش

سوز بو کشد ربله چون دوندی رسول
کلدی کوکلردن بره اندی رسول

دیلدی اول طاعتی جمع ایلیه
اهل ایمانی اونکله طویلیه

اوله اسلام اهلینک اول درکلی
هم اوله جمله عبادت یکوکی

کورنه ترتیب ایلدی اول نامور
نه فلکده اولکه کورمشدی هنر

هر کوک اهلی طاعتن کورمیش ایدی
فضلی اونک نیجه در ایرمیش ایدی

جمله سین جمع ایلدی بر طاعته
توش اولام دیب بر مبارک ساعته

ایمدی بر ایشت که نندی نیلدی
دیردی اول نه طاعتی بر ایلدی

اونده اول کوکلرده که قیلینن نیاز
کلدی مونده جمله اولدی بر نماز

قوموا لله قانتین

برکوک اهلی کیم قیامدیدی تمام
اول قیامدن اوش بیزه ویردی قیام

برکوک کیم اهلی رکوعدیدی بولا
بو رکوعی آخر اوندن آلدیلا

برکوک اهلی کیم سجود قیلمش ایدی
بو سجود اولدر او دم اولمش ایدی

برکوک اهلی کیم تشهددی ایشی
بو تشهد آخر اولدر ای کیشی

برکوک

برکوک اهلی کیم تهجدی تمام
اوشبو تسبیح در او خورلر خاص و عام

برکوک اهلی کیم قیلورلردی دعا
اول دعادر بو دعا اولسون روا

برکوک اهلی کیم فکردی ایشلری
اوش تفکر کیم قیلور بو یول اری

یدی قات کوک اهلینک طاعتلری
بنده و کنجه بو ایدی طاقتلری

اهل کرسی کیم تحیره قالدیلر
اوش ازلر در که حیران اولدیلر

اولکه عرش اهلی فنا اولمش ایدی
پادشاهدن اورتنوب اولمش ایدی

رحمتینی یارشلایدی حق اونکا
بو نمازده قاموسی وار [illegible]

هم قیام و هم رکوع و هم سجود
کیم قیلنلر بولدی حقدن فتح و جود

هم تشهد هم بو تسبیح و دعا
هر که قیلدی صدقله اولدی روا

لا یکلف الله نفسا الا وسعها

هم تفکر هم تحیر هم فنا
کیم بولارده نه ذکر وار نه ثنا

اوشبولردر بو ایکی رکعت نماز
نه فلک اهلندکی اولان نیاز

روزی قلدی قاموسین پیغمبره
قیلدی اول قالدی بو بیز مسکینلره

پس بو طاعت که قیلور روز مونده بیز
اونده قیلینن در که بولدوق بونده بیز

جمله کوک اهلنده که نازو نیاز
کلدی اوش اولدی ایکی رکعت نماز

اونده که اول فضل و رحمت ای فلان
مونده جمله حاصل اولدی بیگمان

بو نمازی کیمسه که قیلدی تمام
اول نمازنک مزدنی بولدی تمام

پس بشارتدر بو جمله مؤمنه
کیم جلیطوش ایلدی اوشبو دینه

روزی قلدی بو نمازی بونلره / دکمدی بو رحمت آیرق دینلره

فضلی آرتوق رسمی زیبا آدمی خوش / جسمه نی یا عشرت جان ایچنده دادی خوش

حضرته لایق عبادتدر نماز / قیلنک اونی زنهار اولمنک بی نماز

کیم قیلورسه بو نمازی صدق ایله / هیچ کمالنسیز حق اوکا رحمت قیله

کیمکه قیلمزسه نمازی ای کیشی / طامونک اولنکلوار در چوخ ایشی

کونده بش کز نوبت حق اورور / لشکر دین جمله اونده دیریلور

بیلیکی در مؤمنک بو دستماز / کیم کیدر رخ کند اوزندن قیش و یاز

حرب کاه در سجده اول شیطان ایچون / کیم کلور اول قصدیله ایمان ایچون

صف صف اونده دورنشور شیطان سپاه / اول سپاه زمونی بو اوینسیان

غازیلر درسن بو مؤمنلر بیلینک / غازیلیق در بو نماز قیلماق قیلینک

هم شهید در بو ایش ایچنده اولن / بیلکه بونلار در ابد زنده قالان

کیمکه قیلمز بو نمازی بیلنکز / اول خطالو در نصیحت قیل منکز

عاشقی در عاشق اول یول ایلی تنک / کیم بولار قدرین بیلورلر بو دینک

ایشلری اخلاص ایله در بی ریا / بونلری دوغی دوربدر تنکریا

قوله علیه السلام المصلی یناجی ربه

بو عبادتدن بولار معبود دینه / یول بولوبن ایرشور مقصود ینه

تنکری بونلردن بیزی آیرمسون / دنیه آخرده دوغی یولدن ایرمسون

داستان هشتم از باب نهم حکایت در شرح قول و فعل که قول و فعل چون آن [illegible]

صلاتی له

ستره

عقل روحانی

عقل روحانی می زاید و از نه منزل گذشته در عالم جسمانی ظاهر میشود تا که خوش در چشم کالبد انرا تواند دیدن و شنیدن همچنانکه قضا و قدر که از تقدیر ربانی می آید و از نه فلک یکان یکان سیری و نفوذی کرده بعالم ظهور می رسد [illegible]

فانی اول ایلدن ایله سوز سویلین / تنکری علمین شرح و تقریر ایلین

بو سوزنک اصلی ندندر سویلیون / سوزی بیلسون اول اوندن بیلسون

سوزندر قاندن کلور قنجا کیدر / هر مقامه که ایرر نیلر نیدر

نه فلکدن نیجه ایرر اوشبو سوز / کیم یاقوب هرکز کوره مز اونی کوز

تا انچه علویدن بو سفلیه / یونی منک کز دوتر اول علویه

یعنی معنی صورت اولمق دیلمز / اینوب اوندن بو خرابی ایلمز

الا اول حکم الهی ایندرر / صورت ایلیکا غذا اوزره قوندرر

یا زیلورکا غذلره اولور نشان / صورت اولور حرف صورت معنی جان

نازل اولور معنی چون کوکدن انر / آدمینک کوکلی ایچنده قونر

کیمسه بیلمز اولدم اول نیجیدوکن / ایو و یا و زخیر و شری نیدوکن

طوغمنجه تسبیح اولمز دیل لره / هم قلم یازمزسه دوشمز ایللره

سوز کلنجه عقل ایچندن بو دیله / اول کرک قونه بو دوقوز منزله

هم یازارسه اول سوزی اوشبو قلم / دوقوز اودن کیچه کلور اونده هم

اول دوقوزا ونیدوکن ایدم اسکا / دوت قولاغنک بردم اوشندن بیکا

بری عقل و بری جان و بری دیل / دیل دیدوکم بو کوکل در بلو بیل

بر نفسنده بیری یغزن بری قول
کلدی یغزندن قوله اوغرادی یول

بیری الدر بیری برمق بیری هم
بو قلم درکه یازر هر دم مبدم

بو دو قوزاودن کیجیجه هر ایشی
صورت اولمز کوراونی سن ای کیشی

هم دو قوزاودن کیجیجه سوزلری
کوره مز اونی بو عقلنک کوزلری

دنکله ایمدی بو دو قوزاوده نیدر
بو اوی قوپ اول اوده نیجه کیدر

بربر ایدم هر بر اوده نندوکن
سوز عقلدن جانه نیجه کتدوکن

معنی ایلکن تن کریدن عقله ایرر
عقل ایچنده کوسترر درلو هنر

رای و تدبیر علم و صنعت نقش اولور
بونلره بو معنی اونده نقش اولور

فانی سن کیم دیلسه عقل ایشلمک
رای و تدبیر صنعت و نقش ایلمک

کندا وزندن اونی جانه بیرو بر
ناجهانده بیلنه اول بیر بر

پس عقلدن جانه کلور ایلکن اول
کیم دوتا کلی بو کوده ملکن اول

جان ایچنده اکلنور اول بر زمان
نا بیله ننمک کرکدر اونی جان

رای و تدبیر صنعت و هر بر نسنه
ایو یا وز دنیده نیجه ایسه

جان ایچنده معنیسی معلوم اولور
فعلی کر ظالم وکر مظلوم اولور

چونکه جان کوردی اونی بر کوزنیدر
جان ایچندن بوکز اول قانجا کیدر

جان ویرور پس کوکله اول معنیی
زشت و زیبا خیر و شر هر نسنه

چونکه واردی کوکله اول اندیشه
دیلک اولدر کیم کرک دشره دوشه

اکلنور اول بر زمان اونده دورر
کوکل اول اندیشه قوت ویرور

حق بیلور که

حق بیلور که اول فکردن نه قوبا
خلق ایچنده نه یغا و نه بیا

چون تقاضا واره سر دربیلسون
کوکلی اول حکمی نیجه منع ایلسون

پس بر و بر نفسه اول اندیشه
ایو یا وز جمله درلو بیشه

نفسه کلدی طوغنع ایستر بوکز اول
یا النکدر یا دیلنکدر او کلا یول

یا ایش اولور ایشلنور الدن چنکا
یا سوز اولور سویلنور دیلدن چنکا

زیره جانه متصل بو نفس درر
قول و فعلی آنن اول دشره سورر

قول ایسه نفسدن دیله کتمک دیلر
فعل ایسه خود بو اله کتمک دیلر

چونکه نفسدن بو اله ایش دوغر
اول کرک کیم جبجه نفسدن یغرنا

یازیلور اول یغزنا قوت دوتا
تاکه اوندن نیجه درلو ایش بیتار

زیره کر یغزین درر قوت یری
یغزینی محکم اولور قوت اری

هم بو یغرنیدن کیدر ایش قوللره
نه که قولدن کیده در اللره

هر فعل که کیتی ره کیزلو درر
نقشی اونک یغزینه یازلو درر

بو کیتی چون اول ایشنه قادر اولا
یغزندن وارور اول بر بر قولا

چونکه شخصنک قولینه کلدی اول ایش
آلدی اول قولدن داخی بر بر و زش

قوللره قوت کیزلو در هم معتبر
ایو یا وز خوب و زشت و خیر و شر

قولده قوت اولیجق ارجیت اولور
اولمسا کندو ایشنده کبست اولور

قول داخی منزل درر پس هر ایشه
نیک و بد هر صنعت و هر جنبشه

هر هنر که الده در قولدن کیدر
الاواردی چون اله بر کوز نیدر

ایشلنور اللرده اول ایش آدیله
زیرا کیم هر بر ایشنک ایستادی وار
سیز ولب اول عقل و جاندن جیجر ایش
الدر ربس ایشلین هر بر اینچی
کیجدی اوندن واردی بوکر یارمغا
هر بر ایش ترتیبنی یارمغ دوزر
کلمنجه یارمغا هر بر نقوش
جمله ساز ننک پردهسین یارمغ بیلور
جمله صنعت کلمنجه یارمغا
کیجدی یارمقدن بوکز کلدی قلم
یازدی اول فعلی قلم رسمی ایله
بیلدی اونی های و هوی خاص و عام
حرفلر نقشی قلم درکه یازار
الده الینده برانکا زاول مسه
اول فکر که عقل ایجنده وار ایدی
اوشبو دوقوزاودن اول کیجدی تمام
آشکارا اولدی اول فعل نهان
معلوم اولدی اوشبو فعل اونک ایله

الوکر یوزنسا کرد اونی ایستادیله
الده اونک دادی وار ایستادی وار
الده ایشلر الدن آلور پرورش
نیلیه نه ایشلیه ال سیز کیشی
کلدی یارمغ بو ایشی باشارمغا
شول بوارلر نقشنی بر بر یازر
نه شکلدر معلوم اولمز قوردو قوش
هم حساب و عقد یارمقده اولور
کلمدی ضبط و اصول و رونقا
واردی فکر اونده داخی یابدی قدم
مشهور اولدی عالمه اسمی ایله
ایو یا و خیره و شر نیه تمام
داخی جمله آلتونی اونکا ازر
ظاهر اولوب ضبط کلم هر لنه
بو دوقوز منزلده اول ستیار ایدی
نیدوکن بیلدی بو جمله خاص و عام
صورت اولدی اونکا بو نام و نشان
فعلی کوردنک قولی کور که بو دیله

نیجه کلدی

نیجه کلدی اولداخی ایدم سنکا
قول سوز در فعل ایشدر ایشلنور
قول ایله فعل ایکسی یولداشدر ای
نفس ایجنده بر برندن آیریلور
فعل جونکه آیرلوب کیتدی اله
قول ایچون چون چیقمغا بر یول کرک
چون قول ایردی یورکده دونکی
تا قول آلدی یورکدن آه و درد
سوز یورکدن آلور اولور پرورش
چون یورکدن کندو حظن آلدی سوز
چون کیرر سوز اویکیه و باغرا
سوز قوپارو اویکسنی سندورر
سوز کیجیجک اویکیه جیقمق دیلر
بوکزین پس منمک ایستریله اول
بو نفس یلی کریجک اویکنه
بندی سوز یله بکرندی کنکیزین
کربوغاز بوغماز الیسه اونده سوزی
سوزی پس بوغسا کرک اونده بوغاز

دنکله ایمدی نیجه در اوندین سونکا
فعل الده قول دیلده سویلنور
تا عقلدن نفسه ایریجه بولار
فعل اله کندی قول دیلدن کلور
بوکزین بو قول یول ایستر دیله
کوجدی نفسدن قول یورکه اولدی
بو یورکدن قوت آلدی اولدی سر
یا موافق کلمدی حال اولدی سرد
کرجه نجیس اولور اول یا سرزنش
کلدی شخصنک اویکه سینه دولدی سوز
قصد ایدر که کیتی اولدم جاغرا
سوزی اویکه قالدور روانه درد
نیجه ایشلر یابمغ و یخمق دیلر
آجلبدر زیره اونده بیله یول
سوز دیلرکه اونده یل اوزره بنه
اویکهدن کلدی بوغازه انکیزین
سویلر اولور دل براکنده سوزی
یعنی بوغاز دیدوکی ایدر بوغاز

سوزی بوغز یعنی آز ایلر جوقی | آز اچنده گیزلنور سویلر جوقی
جون بوغولدی سوز بوغازده آز اوتور | رتبه ضبط کلور هم اوزا اولور
کیجدی بوغازدن یا بیلدی آغزا | کلدی خلعت اولدی آوازه اول سوزا
جون آوزدن سوزه خلعت ویریلور | اول آغزدن یا یلان سوز دیریلور
گورکلو آوازه اولدی گورکلودن اونکا | جمله قولاغلر دوته سربون اونکا
جون دوناندی سوز اول آوازدن تنینی | چقمغا پس دشره دوتدی یونینی
آغزا اچنده بو گز کلدی دیله | ایجدی گل پس بو سوزی دیلدن دیله
جونکه معنی دیله کلدی اولدی سوز | بیلدی خلق آنی جهانده اولدی سوز
معنی تا که کلمینجه بو دیله | مقصود اونده نیدوکن کیم نه بیله
گر حکم در گر خطاب و گر عتاب | دیلده معلوم اولدی بو جمله حساب
کفر ایله ایمان بو دیلده ساچیلر | معنینک یوزی بو دیلده اچیلر
بو سوزه دوقوزنجی منزل دیل درر | عالمه سوز نیدوکن اول بیلدرر
اوش تمام اولدی دوقوز منزلده سوز | اونی ایشتدی قولاغ و گوردی گوز
نه کیم کلدی طوقوزدن ایش ایله | ایشلدی اللر اونی دوتدی ایله
اول طوقوز و بو طوقوز آرتغ دکل | اوشبو دوقوز منزلی سن سنده بول
هر که بولدی کندا اوزنده بو ایشی | قولی فعلی بیلدی تمش اول کیشی
جون بو ایشی کندا اوزنده بولامی | نه فلک نمش حقیقت بیلدی اول
نه فلکده نه کیم حکم آله | اندرز بو عالم اوزره کاه کاه

تاکه

تا که ظاهر اولمینجه نیدوکین | بیلمدی کیمسه اونی نیجیدوکین
قولیله هم فعل اوش بنکزر شونکا | کیم جلبیدن نازل اولور عقلنکا
صادر اولماق الدن و دیلدن اولور | نه فلکدن صادر اولمق درای یار
پس جهانده نه وار ایسه سنده وار | کیمیسی جانده کیمیسی تنده وار
پس سنکا گل کیم بو عقلی بیله سن | نیره گو کی کندا اوزنکده بوله سن
انکلیاسن سوزندر هم حدی نه | سویلدوکده ار گوزه سن جدینه
هم بیله سن ایشی نیجه ایشلنور | ایش اله و سوز دیله قاندن کلور
جون بیله سن قولی فعلی نه ایمش | مطلعی و مقطعی قاندا ایمش
اوندن اول وقتین حلال اوله سنکا | فکرنی ذکر ایلمک اوندین سونکا
گونده یوزمنک کز شکر اول خالقا | کیم بو علمی روزی قیلدی عاشقا
قولی فعلی بیلدی قاندان کلدوکین | بوجوا هر قانغی کاندان کلدوکین
قول حقی بر لمکدر ای صفا | هم رسولی در دیمک در مصطفی
فعل حق بویروغنی دوتماخ درر گرک | مصطفی خشنودلغن ایتمغ درر
قولی فعلی بیله بیلمک اولدی یول | بیله کیم بیلدیسه واردی دوغری یول
ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل | رحمتنکدن سن بنزی آیرمغیل

داستان نهم از باب نهم حکایت در بیان شجاعان و دلیران بدانکه شجاعان دنیا با نه چیز جهت محافظت اموال در ماه و سال جنگ در آستین یکه یلر منزنند همچنانکه اهل دین حق نیز با نه چیز در معرکه اسلام با شیطان رجیم

که عبارت از تعین الیم است محاربه و مجادله میکند اورا بیان میکند

فانی اول کیم ایستر الیلیق ادنی
الغ ایستر دشمنشندن دادنی

دشمنین قهر ایلیب باشمق دیلر
باشنی آت یانبنه اسمق دیلر

کلسون ایشت سون که الیلیق ایمش
الیلغنک سرمایه‌سی نیچه ایمش

ایده‌یم بر بر سنکا اجو النی
کیم بیله‌سن آلپ ارلار حالنی

الیلیق ایلیب دکه‌لر آدا المادی
یاغیدن قورقن کیشی داد المادی

زیره که الیلیق کنکبز نسنه دکل
کیم اوکنده جمله دشمن اوله قول

کیشی آلپ اولمقلغ الت اونکا
نه کرکدر ایده‌یم بر بر سنکا

اونکا البته دو قوز نسنه کرک
اول شو لکیم اولا محکم یورک

اورکمیه هیچ کیمسه‌دن قای تونمیا
محکم اولوب یاغی کورسه تنمیا

آلپ ارن اولدر که اونک یورکی
اولا جمله لشکرنک اول دیرکی

یوره‌کی محکم کیشی اولور دلیر
یاغیه هیبت براقیجو شیر

پس یورکدر الیلغنک الیکی
اونک ایله اولور الیلیق حالتی

جق جو وردی ایلک اونکا محکم یورک
پس ایکنجی بازوده قوت کرک

بازوسنده قوتی اولماز ایسه
آلپ اولیماز تنده کوجی آز ایسه

آلپ ارنده قوت اولمق یاره‌شور
زیره چوخ قوتلولرله اورد شور

بازوده قوت کرکدر الده کوج
یغرنی محکم اولا بیلنده کوج

آلپ ارن کوجلو کرک کیم آرمیا
کوجسز اولسا الیلغی باشارمیا

جنک

چونکه قوت اولدی جسمنده تمام
بیلدی اونک کوجلولکن خاص و عام

پس یوکر غیرت کرک اول کیشیه
کیم اونکا کنده و جانینه قیه

آلپ اره غیرتدرر اوچنجی حال
غیرتی اولماز ایسه الیلیق محال

حمیت اولمز غیرتی یوخ کیشیده
کورنه دور که اول کیشی نه ایشده

الیلغنک بر النی حمیت دورر
حمیتنک اصلی ندر غیرت دورر

پس بیلنک غیرت دورر یکرک هنر
الیلغی باشارمیه غیرتسیز ار

کیشینک چون یوره‌کی وار کوجی وار
هم وار اونده غیرت و ناموس و عار

اونکا لایق پس کرک بر آت اونکا
کیم اونکله جابینا اول ور بیکا

آلپه هم دوردنجی الت آت دورر
الیلغا بو آتکی الت دورر

الیلغی ارنیله ایلر آتیله
آلپ اره کی آت کرک کیم انیله

نه که حمزه مینردی اشقره
هم منت اولمشدی دلدل حیدره

رستمنک رخش آدلو آتی وار ایدی
ایله بیل که کندا وزیله یار ایدی

پس کرکدر آلپلره بر لایق آت
آلپلرنک آدین چیخار ور بایق آت

آتدن ایجی اولدی بو کز برطون کرک
کیم اونکله اورتوله قارین یورک

کر اورارلرسه قلیچ له کسمیه
قاتی یایدن اوخ توخونسا کچمیه

آلپ ارنک چون برکی یراغی اولمیا
یاغی اونک الیلغنی بیلمیا

اولشیرن اوره اونی برکم کیشی
کیم کیشیه باسیغا محکم کیشی

پس بشنجی الت آلیا طوندرر
الیلغ آدین کیشیه طون قوندورر

طوقی اولدی بیلکن یاسنون بیله
الب ارنلر الیسنه چون یایلی
الیلره آلتنجی آلت یای اولو
قاتی یای دارتب اوزانمقلق اوله
الب لره بس یای کی آلت دورر
یای اولدی کر قلیج اولماز ایسه
یالنکوز اوخ یای یله الب اولمیا
الب زنده یاره شوریخشی قلیج
بس قلیج در آلتنک یدنجی
قلیج اوزره آندا اونکیچون اچیلور
غازیلر دینی قلیجله اچدیلر
پس قلیج در اولو آلت الیلره
قلیج اولدی الب النده سوکو کوح
قولده سوکو اوینادن اول الب ارن
الب النده سوکو یوق یاراشور
سوکویی الب الر اونکیچون اوینار
دشمن اونی کورر ایدر الب دورر
سوکو سکز آلتی در الب ارنک

کورتوب اوخ یایی آلسون الم
الیلغی اونک جهانده یایلا
اونک ایله جادوی ایله یاییلور
کی سزدر هر کیمه تنکری ویره
دشمنه قارشو اوخی اول آت دورر
دشمنه اول قیلجی چالماز ایسه
اوخیله اول الیلغ ادین المیا
منکه اونکیچون دکر اوشبو قلیج
اولدر آلتنک التونی و انجوسی
کیم بو کافر قانی اوندن ساچیلو
اهل کوز اونک اوکندن قاچدیلر
قلیج ایچون اولدی حرمت الیلره
سوکو اتین ایشلر شمشیر و اوخ
اولدور رسول قلبی قلبه اخرن
ارنک الیی ایلک سوکیله اوزشور
آدبیلور چونکه سوکو اوینادر
ایدی اونکا قارشو قنقی قلب دورر
بس سوکوسی اولسا یکدر الب ارنک

جمله آلت اولدی بوکز یاری یوح
چون قفادار اولمیه بس نیلیا
بلکه الیلغ یالقوز اولمزای صفا
حق اونکا ویرمش ایدی فتح مبین
شول یار آنلار که اونکله وار ایدی
الیلره دوقزنجی آلت یار یدر
اوشبو دوقوز نسنه در الب الیتی
کیمده وارسا بو دوقز نسنه تمام
آدلنور اول عالم ایچره الب ادین
اوشبو ظاهر الیلغی ایدم سنکا
بیلنک الیلق دینده نیجه امش
دین ایچنده شولدر الیلق کیم کیشی
دون و کوندز چالشه نفسی ایله
شیله اوله بو بازنک بیرلکلری
امر ایچنده دشره نسنه سومیا
نفسنک اولو لشکری ندر هوا
عمرینی خرج ایلیه اول سوکویه
اول هوادن دوغه حرص و کبر و کین

بیله یا نیجه یوریر غنجوار یوح
دورت یکاسین کندو بیچه بیلیا
ننه که یالقوز دکلدی مصطفی
اونک النده اچلدی اوشبو دین
حق یولنده قاموسی دیلدار ایدی
دشمنی یار قوتیله آر ایدر
بو دوقوز نسنه اولمز الیلغ حالی
الب ادیله اوخر اونی خاص و عام
اول بیلور نیجه در الیلق دادین
شرح و تقریر ایدوبن اونکدین سونکا
دنکله ایمدی دین ایچنده نه ایمش
نفسنی باسماق اوله هر دم ایشی
تا که نفسی دوزله عقلی ایله
کیم جلب امری اوله دیرلکلری
دنیه قصد ایلیوبن قاومیا
بو هوا اولدر که اول دنیه قوا
کیجدی کون آیروق اونکا فانده کویر
اونک النده خراب اوله بو دین

هم حسد هم بخل و هم فسق و فساد / نیجه دین اهلن بولار قیلور کساد
نفسده بولاردن اولوبوقدر جری / آلپ اولدر که سپاه اول لشکری
ایدی اونی سینمغا برار کرک / کیم اولا بو دین ایچنده بردرک
دین دیره کی دیه جمله خلق اونکا / اول سپاه بو لشکری اوندین سونکا
ای دین اهلی قاچ سین دیکله سوزم / براغ اولسون اونک ایزنده یوزم
ایدی برکورلم بو آلپ سرمایه سین / یمش اونک نقد و گنج و مایه سین
آلپلغی یمش اونکا الت نذر / دیکله ایدی بو حکایت نه در
الت اولا اول طوقوزنسه اونکا / ایدیم اول التی بر بر سنکا
ایلک ولی اولمق کرکدر اول کیشی / کیم اونکله باشه الته هر ایشی
اول ولایت ایشینی قایم دوته / لاجرم که هر نه اونیارسه اوتا
کر ولایت اولمیه اونده عیان / دین یولنده آلپ دکل بلّو بیان
اولیا در اولکه اونکا قورخو یوخ / دنیده هم آخرتده قیغو یوخ

قوله تعالى الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

پس ولایت ایلک اونکا دیمش کرک / کیم اولا اول یورک ایچنده یورک
بو ولایت دکدیسه فایق قوله / دین ایچنده اول کرک کیم آلپ اوله
اولو الت بو ولایت درارة / دین ایچنده کیمه که تنکری ویره
بیلدنک اول التین دین ایچی / اونک ایله انکلدوق الپلین ینک
ایدی کورنمش ایکنجی التین / شولدر اول کیم اوزه نفسنک طعنین

اول ریاضت در ارلر دیرلکی / دین ایچنده اول بیلورندی ارلکی
کیمده که بو خسار ریاضت ار دکل / اونک ایچون نفسی ینکرد کل
چونکه کندو نفسینی اول یکمیه / دین ایچنده نیجه آلپلق ایلیه
اونک ایله سیندی بو داندی جری / اولدی اونک برله ار دین سروری
کلدوک ایدی اول اوچنجی الته / کیم اونکله هر ایش ایرور حالته
اول کفایتدر که باشلرده اولو / اونک ایله هر بر ایش ضبطه کلور
کر کفایت اولمایدی انبیا / خلقی نیجه اندییدی تنکریا
بو کفایت برله یولی اچدیلر / خلق ایچنده خیر و شری سچدیلر
شول هوایی بو کفایت کسمسا / کیم بکیدی نفسی کر اول باسمسا
پس کفایت معتبر الت دررر / نفسه اول های دیرو بوینن اولدرر
بی کفایت کیمسنه یول وارمادی / نفسه باسلدی ایش باشنارمادی
ایدی دوردنج الته کلدوک بو کز / اولداخی نیدوکنی بیلدوک بو کز
اول بو عشق در کو تورر جانی اوجه / یوکرک اتدن اول اوچار قوشدن یکنجه
مندی لر عشق اتنه دین الپلری / فارس اولرنه دورمدی منکک جری
عشقله آچلدی آخر او شبو دین / عشق اوکنده فانی اولدی کبر و کین
یرد کوکه ایردی بیتدی عشقلری / عشق ایاغنده یاقلدی نفس ایلی
عشق اولو الت وررر دین اهلنه / بختلو اول جان کیم اول عشقه منه
پس بولار که عشقه مندی ایمدی / سندی نفسی کندو هر کز بسمدی

کلدوک اول بیننجی آلت نیدوکن
شولدررا اول کیم توکل طوتیمنی
اول توکل اونکا براغ برک اولا
کیبجمیه هر کز اونکا دشمن اوقی
کیمده که یوقسه توکل اردکل
نته که اول انبیا و اولیا

ایدیم بر بر سکا بنجید وکن
طوتنا و دونه حقه بو نیتی
کیم اونکله جان وکوکلی برک اولا
یعنی دنیا فکر بدر شیطان اوقی
کندو نفسی لشکرنی بینکر دکل
قیلدیلر دو بدن توکل تنکریا

قوله تعالی فاذا عزمت فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین

بو توکل دونی دردین اهلینک
کیمه که ویردیسه حق اول خلعتی
اولداخی بیدی بوکز برکو ربوکز
اول شریعت بیلکی در ای صفا
فانقی شخصنک کیم بیلنده اوله اول
شیطان اونک یولنی بغلادی
بو شریعت بیلاکین شر کیم سنه
پس حقیقت اولدی که دین الیلر آندی
الو آلت در شریعت ای ده ده
چون شریعت بیلیکن با خدنک بیلیه
بو علم در آلتنک یدیجی سی

اونک ایله آلیی اولدی بودنیک
سرن اولدردین اجنده دو لیتی
اینمش اول آلتنجی آلت سور بوکز
کیم قوشان مشدی اولی اول مصطفی
جمله خلق اچره آجو قدر اونکا یول
عالمی دوتدی اونک کورکلو دی
بللو بیل دورمادی قارشو دشمنه
بو بیلکله سندی جملہ لشکری
دشمنی قهر ایتمکه بو دنیده
ایدی بو کز علمی قازان آل اله
بیل اونک له کسیلو شیطان تسی

کیمده که

کیمده که علم اولدی نفسی باسدی اول
علم النده جمله بو فسق و فساد
انبیا و اولیا بو علم ایله
پس بو عالملر دردین لشکر الیلر ای
هر کیم آلدی بو علم تیغین اله
علم تیغین آلدیلر چونکه اله
آلتنک سکزنجی سی همت دررر
سوکوسی همت دردین آلتی نک
همتی یوخ کیشی حقه اویمادی
پس بو همت ارالنده سوکودر
دشمنی اورماغه کی آلت در اول
جمله اولدی قالدی بوکز دوغری یار
اولو آلت دوغری یار در دنیده
یالنکز هیچ کیمسه یوله وارمادی
هر نبی که کلدی ملکه دوتدی یار
یار ایله دریول ارینک رونقی
یار ایله واردی یولی دوغری وارا
پس بیلنک که اولو آلت در بو یار

کندو دیون بیکدی باتین کسدی اول
ذره قدر اولمادی قالدی کساد
آجدیلر دین یولنی قیلدی قبیله
کیم بولاردن سندی شیطان لشکری
سوردی کندو حکمنی ایلدن ایله
ایمدی سنک سوسینی دوتنوزلر قو
کیم ارا قدن دشمنه هم رحم اور
اول سیدی قلبن بو شیطان قلبی انک
اول کلوب شیطان جریسین سیمدی
ارالینک دین دشمن اونک له اور
اونک ایله اجیلور بو دوغری یول
کیم قیله اول یار ایچون جان نثار
یار ایله اچلدی بو دین ای دده
اولمینجه یار الیشن باشنار مادی
هر ولی بر یار قیلدی اختیار
یار ایله بولدی بونلر او حقی
یاری الدن قویمادی کر تواری
دنیده دین یار ایله دوتدی قرار

اول دوقوز نسنه که واردی تمام … دین ایچنده آلتی ایدی او تمام

یار ایله ختم اولدی اوتوز دقوز بیبی … کیم اونکله سندی دشمن یوسی‌سی

اوتوز تمام ایتدوک بو آلیلق ترجحنی … بربر ایتدوک دنیای دوستم دینی

اول دوقوز بو دوقوزه کلدی تمام … شرحی برله بولدی جمله خاص و عام

ایمدی کلسون هرکه عقلی وارسیا … کنذ و عقلی کتسه اوزیله یارسیا

انکلسون که بو هنرلردن بیری … کیمده وارسه دنیده اولدر دیری

یا کیشی دنیا ایچنده ار کرک … یا دین ایچره حاکم و پیر ور کرک

یوخسه بیلسون کلمدکدر ساغشه … عمری کیجدی ایرمدی بر ساغ ایشه

هرکه اول ایشده و کلدر ار دکل … یوخسه ساینلسن اونی که وار دکل

خود باتوسنک قامونسنه ایشده در … الا ایشی هر برینک کورندر

قاموسی ایشده ولیکن فرقی وار … کیمیسی سکبان و کیمی شهریار

کیمیسی دوتمش کیدر حق امرینی … کیمی کلی بیله ویرمیش عمرینی

عاشق ایشی اولکه عشقه یانه‌در … اونی سومک ایشی کلدر یانه‌در

کونده منک کز شکر اونک رحمتنه … کیم محبت یازدی الله ذاتنه

کندو عشقی دردین اوتش ویردی اونکا … اونکا بو ایش طب دررا اونکادین سونکا

عشق ایچنده عمرینی صرف ایلیون … دیلده دوون کون عشق و صفین سویلیون

ای خدایا عشقدن ایرما بزی … عشق یولنده دوغری دوت ایرکما بزی

داستان دهم از باب ششم در بیان آنکه حق سبحانه وتعالی آدمی زاد را نه گونه

نفوس

نفوس آفریده و آن نفوس را نه گونه لقب داده از ان سبب بنی آدم نه گروه شدند چنانکه علی حده از افعال حسنه در اعمال سیئه بیکدیگر فرقی و مرتبتی دارند از آن بیان میکند

فانی اولکه حال بیلور و حال صورر … حال ارین هم ایشیدر و هم کورر

هم بو حاله اوغرامیشدر ایشی دار … هم بو وصفی قانده بولسا ایشیدر

حالداشمدر ایدنک اول کلسون بر و … حال ایچنده دردمه اولسون دار و

وصف حالم ایده یم بر بر اونکا … اوغرایوبن کوردوکم اوندین سونکا

چونکه حالدن واقف اوله یولداشم … بس اوغلا اول حال ایچنده حالداشم

وصف حالم چون کله بر بر دیله … حالمی کیم اوغرادیسه اول بیله

هر نشانی بیلنه ویرمق کرک … هر نهانی بیلنه صورمق کرک

هرکه واقف در بو سوزدن لاجرم … اول بیله اول انکلیه که نه دیرم

حاله کلدوک مونده مقصود ایدی دوکن … ایدیم اوندین سونکا نیجه دوکن

اول زمان که یوخدی وقت زمان … کلمدوکدی صورته هفت آسمان

واریدوق بز اول ازلده شکرسز بن … کوزه دردق دایما اول دوست یوزین

سر ایچنده سر ایدی او جانه جان … جان ایچنده سویلشوردک نی زبان

سوز ومر بیحرف و صوت و راز ایدی … اول ایشکده دیرلکومز بیاز ایدی

اولدی تقدیر و ارادت بو ایشه … کیم بو سرلر آچیله دنشره دوشه

آشکار اوله اول کنج نهان … بیله اونی آنکلیه جمله جهان

بیلنه اول کزلنو کنج آچیلا … اول جواهر جمله خلقه ساچیلا

دیلدی چون بو ایشی اول کارساز / ایمدی کورسندی بوکز اول بی‌نیاز
کن دیدی قدرت دیلیله سویلدی / عرش و فرشی یوخ ایکن وار ایلدی
ظاهر اولدی نه فلک جسمی ایله / ایشدیلدی عالمه اسمی ایله
یر و کوک دوتدی وجود اولدی تمام / معلوم اولدی هر مقیم و هر مقام
سوردی قدرت خلقی یرلو یرینه / ایشد ایمدی خلقلمش بری بری نه
کلدی جان و نفس و عقل و دل تنه / کلدی تنلر هر بری بر مسکنه
بولدی جینسلو جینسنی اولدی کروه / طولدی بونلردن بو جمله دشت و کوه
یر و کوک و عرش و کرسی دولدی نور / درلو خلقیله بزندی اولدی نور
جینسلو جینسین بولوبن دوتدی قرار / هر بری جینسی ایله اولدی قطار
چونکه نوبت دکدی کلدم مند اخی / کندو جینسم نیجه بولدوم مند اخی
جینسمی بولدم بنی آدم درر / قاموجینسندن دولتی محکم درر
الا کوردم آدمی زادی تمام / دوقوز اوده دور مبنش و دوش معالم
بو دوقوز اودن بری دشره دکل / خاص و عام و بای و یوخسول بیک قول
یعنی که دوقوز کروه اولمش بولار / ایشلنور هر برنده منک هنر
چونکه دوشدم اول کروه هر برینه / طاشی ندر بیله مدم ایچی نه
قانقیسین کوردم ایسه اویدم اونکا / کورنه واقع اولدی اول دم بنکا
یاو وواردم کندو ایلم بولمادوم / نیلمک نتمک کرکدر بیلمدم
پس یوزم اوردم یره قیلدم نیاز / ایتدم ای حق ای کریم کارساز

اوشبو کوکلدن یوثی دوتدم سنکا / پس قیلاوزله منی سندن بنکا
هیچ سنکا مندن مدد یوخدر بیلورم / بیلمزم قانده دورم قانده کیدیم
بو کروهلرده بنم اهلم ندر / بیلمزم قانقی سیدر یا قانده در
بولداشم قانی و قانی هم نشین / قانقی سین لایق کورورسن قانقیسین
کندو فضلنکله بیان ایلکل بنکا / بیلیم دیرلک کیمن اونکدین سونکا
یوزومی قالدرمدین یردن هنوز / حالی کلدی خوش اشارت خوش رموز
ویردی بر قلاوز او ل جلیل / کیم بنکا بو یولده اوله اول دلیل
کلدی اولدم قارشو بر نورانی پیر / کونکلمی و جانمی قیلدی اسیر
باخدم اونک بویی بونلردن اولو / کوردم اونک یوزی یوزلردن سولو
دورمدین شول کوکده دورن کون اونکا / یعنی خدمتچون کلور هر کون اونکا
کلدیکه بنکا قلاوز اوله اول / دعوت ایتدی بنی دوغری یوله اول
انکین دوتدم اونکا اولدم مرید / دون و کوندز اولدی بنکا قدر و عید
جانیله چونکه مرید اولدم اونکا / پس توجه ایلدم اوندین بنکا
باشلادی شیخم بنی کیردم یوله / واردی یولم اوغردی بر منزله
کوردم اول محفل بری بر شهر اولو / قومی جمله فاسق و چرکین خولو
بر برینه عهدلری دوغری دکل / بایلری یوخسوللری جمله فضول
قاموسی حق امرینک عکسین دوتار / آدی مؤمن لیک ایروق دین دوتار
قول ایچنده دوستنه بنکزر برلکی / فعلی باقسنک ایشی دشمن دیرلکی

صورتی انسان ولی حیوان خولو   قورده بکزر بربرندن قورخولو

اول موفی وبو اونی برتمق دیلر   بربرینه قارشو دورمش دیشلر

حرص وشهوت شیله دولمش کوزلری   کیم اوتانمز کیمسه دن هیچ یوزلری

شیله مستغرق بو دنیا دادینه   کیم یازلمش آدمی حیوان آدینه

جمله حیواندن صورت دونمش بولا   دیرلک اولمش بونلره چرکین چولا

فعل وفتنه زرق وحیله ایشلری   هیچ اولومدن یوخدر اندیشلری

چون بولارنک بیله کوردم حاللرین   شیخمه صوردم بوکز احواللرین

ایتدم ای شیخ مقدس نور حق   نیجه خلقدر اوشبو خلق ونیجه خلق

ایتدی بونلر صاف دنیا ایسی در   نفس اماره بولارنک نفسی در

بوکروه در جمله خلقنک یاوزی   بونلرنک ترکی درر دیرلک اوزی

کیچ بولاردن کیم دوراسی یر دکل   چون ایشتدم بو سوزی قیلدم قبول

کیچدم اوندن ایلرو بر منزله   اونده هم ایردم بنه بر محفله

شهر ایچی کوردم دولو فسق وفساد   ایشلری فسق وولی قدری کساد

هر بر ایش ایسی پشیمان ایشینه   ایشلری فسق وولی رغبت دینه

هر بریسی نفسنه ویرمیش اوزینی   الا کندوسی قینار کندا اوزینی

جمله فاسق قوجاسی وایکیدی   ایشلر ایدر ایلیمسم یکیدی

نفسنی هردم فساده قاندرر   الا کندو کندا اوزین اوتاندرر

توبه ایلرلیکن دوتماز توبه‌سین   بیله کوردم اول کروهنک اوبه‌سین

چون

چون بو شهرنک بیله کوردم خلقنی   پس بوکز صوردم بولارنک خلقنی

ایتدم ای شیخ جهان انس وجان   اوشبو نیجه خلق خلقدر قیل عیان

ایتدی بونلر آدمی زاد اصلیدر   نفس لوامه بولارنک نفسی در

بوکروهنک کر فساد دیرلکی   الا طاعت اهلنه وار برلکی

کیچ بو محفلدن داخی اهلنک دکل   بنه شیخم سوزینی قیلدم قبول

کیچدم اوندن ایلرو بر منزله   اوغرادم اونده ینه بر محفله

کوردم اول محفل داخی بولق اولو   ینه بر درلو کروه اونده طولو

اول کروه‌لردن بولار خاموش زراق   بونلره یاخشنک بوبر آز خوش زراق

هم دولنمشلر بولار هم ام‌نمش   کرچه که موندا داخی وار هر بر ایش

حقه منقاد ومطیع اولمش بولا   الا هم وار در داخی چرکین چولا

هر بریسی راضی اولمش خو بنا   هیچ اولیشماز بر برینک صوینا

یعنی ایدر که منم خلعتم بودر   هیچ دیمز کوکلک می یا چرکین خو در

قانع اولمش جمله حاللو حالنه   ایردمز هیچ ایشی نه در حالینه

یالینی یالن طوتنمق د یلمز   آجی آج دیمسه اجسم دیمز

کندولردن اولو یه رغبتلری   یوخدرر هیچ کیمسه یه خدمتلری

یعنی محتاج اولما مقدر کیمسه یه   طاپو قیلمز قول بکه یوخسول بایه

چون اولارنک بیله کوردم ایشلرن   پس ینه شیخمه صوردم ایشلرین

ایتدم ای شیخ الشیوخ دین حق   ایت بکا کیم بو نه خلقدر بو نه خلق

ایندی بونلر شول کروه درکه بولا　　مطمئنه نفسله دوندی خولار

یعنی منقاد اولدی بونلر هر اشه　　ایو یاوز قامو بر ایتمز اندیشه

ایندوکی مدبر لکه قانع دورر　　کندو کندو خیرینه مانع دورر

کیج بولاردن بو داخی اهلنک دکل　　شول وارب وصل اولسی صاحبنک دکل

ینه کیجدم کتدم اوندن ایلرو　　اوغرادم بر شهره کیردم ایجرو

کوردم اول شهرنک داخی خلقی نیجه　　انکلادم که دیرلکی خلقی نیجه

راضی اولمشلر بولار هر بر اشه　　هرنه کلسه حقدن ایتمزلر اندیشه

بای و یوخسول اولمشم دیب غم یمز　　یوخسولی یوخسول و بای اولام دیمز

هیچ اوزانمز کیمسه سی اوجماغ ایجان　　یاخو عیش ایدب حوری قوجماغ ایجون

هم بولارده هیچ اکر یوخ طاموسی　　شیله کوردم اول کروهده قاموسی

هرنه کلسه تنکریدن راضی بولا　　بیله کوردم بیتمش اونلرده خولا

کرجلبدن رحمت اوله کر غذاب　　راضی اولمش جمله قطع اولمش جواب

چون بولاری کوردم اوش بو حالله　　بوخو بو دیرلکله و بو احوالیله

بن بولارنک حالنه قالدم عجب　　کیم بولارده قالمادی هرکز طلب

ینه صوردم شیخه کای شیخ کزین　　ایت بکا بو نیجه مذهب نیجه دین

ایندی بونلار شول رضا اهلی دورر　　نفس راضیه بولارنک نفسی دورر

راضی اولمشدر بولار حق امرینه　　فی نظر کفره قیلرلر نه دینه

بو کروهدن کیج سکا منزل دکل　　سن دوروب کلمه سی محفل دکل

ایلرو واردر داخی بیکرک مقام　　کیم ایره مز اوزانون خاص و عام

کیجدم اوندن ایلرو واردم ینه　　یولده هم بر خوش شهر کوردم ینه

شهره چون کیردم و کوردم خلقنی　　انکلدم دیرلکنی هم خلقنی

عاشق اولمش قاموسی کوردم بولار　　هر بری بر نسنه قلمش اختیار

کمی عاشق حوریا و اوجمغا　　یعنی اول اوجمغده حوری قوجمغا

کیمی علمه عاشق اولمش صدر ایچون　　یعنی بو خلق آره سنده قدر ایچون

کیمی عاشق مال و ملکه بیک ملکه　　یعنی بر کندو کیمسیدن بیک لکه

کیمی عاشق کورکلولرنک یوزینه　　معشوق ایدینمش اونی کندو اوزینه

کیمی ایدر عاشقم من تنکریا　　الا کوبستر فانی دیرلکلی ریا

هر بری بر نسنه سومیش بولا　　عشق ایچنده انکله شورلر زار زار

هرنه کورسه اونی سومک خوارای　　بر بر ینه بنکزه مز آرزولری

چون بولرده بو خویی کوردم ینه　　شیخه بونلر نیدوکن صوردم ینه

ایتدم ای دین سروری شیخ جهان　　سکا معلوم آشکار او نهان

بو جماعت نیجه خلقدر نیدوکن　　معلوم ایله حاللری نیجیدوکن

ایتدی نفس عاشقه بونلار دورر　　بونلرنک نفسنده بو عشق وار دورر

عشق اولو بدر بونلره ارکان دین　　اونک ایچون سودی بونلر کوردوکن

کرچه عشقدر دینده صیادکا　　صیدی اونک مه لقا خوش نکار

اول نکارنک نوری عشق صید اولور　　الا صورت نقشی نفسنه قید اولور

چون مقید اولدی نفس اول نفسله
کیج بولاردن بوداخی منزل دگل
کیجدم اوندن ایلرو وارُدم ینه
کوردم اول شهر اهلینک جوش و خروش
سویلشور هر بری بر یار ایله
تسبیح اولمیش هر برینک سوزکی
هر بری بر تسبیح او خیرزار ایله
هر برینک مقصودی وار کل کبی
ایتدم ای داننده راز نهان
بونلارنک حالن بکا ایت بیلیم
ایتدی نفس ناطقه در اوشبو قوم
دیلدر بونلارنک سرمایه سی
چونکه بونلر دیل آچوب سویلیه‌لر
دیل اولو سرمایه در بو محفله
بوداخی منزل دگلدر سن کاهل
کیج بولردن ایلرو کیتیلوم ینه
کیجدم اوندن ایلرو کیتدوم ینه
کوردم اونده بر شهرکی معتبر

قالدی آیروق قانده ایرر منزله
قالمه مونده بو خوبی قیلمه قبول
بر شهر آرایسته کوردم ینه
جمله دللو سوزه کلمیش نطقی وار
هر برینک دیلی بر تکرار ایله
کلی باغلامیش اونکا اوچی او
هر برینک کونکلی بر کلزار ایله
انکشتورلر هر بری بلبل کبی
نه کروه در بیله بو شیرین زبان
اونکا لایق ایو تدبیر قیلیم
بو کروهده نه صلوة وار در نه صوم
دیل الجنده نقد و کنج و مایه‌سی
بلبلی طوطی مات ایلایلر
الا التمر کیمیه‌ء اول محفله
کیمسه‌ار کورمدی اونده بو دیل
بونده قالان ایرمدی اول منزله
برایشت که واروبن نیتدم ینه
الا کوردم خلقی یوق مختصر

شهر اولو یولق ولی خلقی کبی
شهر اهلی جمله سی یوخسول کبی
بای و یوخسول کیمسه‌سی معلوم دگل
دنیا ایشندن چکلمش الّری
کیمسه‌ده هیچ مال و ملک و کنج یوخ
دنیالکدن کیمسه‌ده هیچ نسنه یوخ
فارغ اولمش ایشده یوخ هیچ کیمسنه
ایتدم ای جان مشیروی دین سروری
نیجه خلقدر ایت بو شهرنک خلقنی
ایتدی شول نفس فقیره در بولار
دنیدن بونلار الن چکمش‌در
دنیدن بونلر کوزین یومدی تمام
قاموسی یوز حضرته دوتمش‌در
ایله فارغ سان سن که قول دگل
چون دوراسی یردیلر سن پیشرو
چون بو حالی شیخ بیلدردی بکا
ینه کیجدم کتدم اوندن بر زمان
آله مادم شهر قومندن جواب

الیسی کیتمش اوده بنکزر شهر ایچی
قوللری قول بیکلری هم قول کبی
قاموده بدزالیشلری مفهوم دگل
دنیاسوزندن کسلمش دیللری
هم حسد هم کبر و کینه رنج یوخ
یوغیکلن شول وارلولردن کونکلی
پس بو حالی شیخمه صوردم ینه
ای معانی کنجی ای قدرت یاری
نیجه سی خلقدر بیلیم خلقنی
اول فقیرلق خوی در اوشبو خلقلار
آخرت رنکین داخی توکمش‌در
آخرت ملکنده دوتدیلر مقام
خیر و شری جمله ترک ایتمش‌در
کیج بولاردن بوداخی محفل دگل
اونده در بو جمله جانه پیشرو
کیجدم اوندن باخدم ایروقسی نیکا
اوغرادم بر شهره قومی بی زبان
کوردم اونده نه کنه وار نه نوا

نه اولو کوردم بولارده نه دیری
کلمدوک کندا اوزینه منکدن بری

جمله محو اولمش بولارنک وارلغی
هیچ بیلینمز بارلغی اغیارلغی

اونودلمش دین و دنیا قاموسی
قالمادق عاری و کتمش ناموسی

نه عدم وار در بولارده نه وجود
نه قیام وار نه رکوع و نه سجود

نه اولو بللو بولارده نه کیچی
ایه لو نه ایه سیز اول شهر اچی

یوخسه بنکزر وار ایکن جنبشلری
بیلدوم و کیم نه عمل در ایشلری

الده ایش وارکن بطال قالمشن بولا
ایش حقه دومش باطل اولمشن بولا

چون بولارنک وارلغن یوخ الکلم
زهی عجب دیرلک دیوبن انکلدم

نه فراق بولدم بولرده نه وصال
بس بوکز قیلدم بنه شیخه سوال

ایتدم ای علم لدن ایسی اولو
بوکروه اصلو میدر یوخسا دلو

بونیجه دیرلک در ایت کل سن بکا
بن بولارنک حالنه قالدم دانکا

ایتدی نفس فانیه بونلر دُرر
بللو نه یوخدر بولار نه وار در

بللو بونلر نه وجود در نه عدم
نه بولارده شادلق وار در نه غم

کیمسه‌لر که کندا اوزندن محو اولا
کندو علمی کنده اوزندن سهو اولا

آیرو غو نه کوپسره نه بیلدره
بیلمزه اول نیجه حقی بیلدره (بولدرده)

بوداخی منزل دکل سن دوراسی
موندوه شربت یوخ سنی قاندره سی

کچ بولردن بو دکل در منزلنک
ایلرودر محملنک هم محفلنک

حالیا اوندن داخی کچید یولم
اول یره الندی بنی و اول اولوم

کوردم

کوردم اونده بر شهر بولق اولو
ترتبی آراسته قومی دولو

شهر ایچنده بربزنمش تخت وار
کوردم اونده اولور بر شهریار

انبیا و اولیا منقاد اونکا
جمله مومنلر یونی اوندین بکا

قامو خلقدن یکرک اونک تمیزی
تنکریدین ایله اورلمش ترکیبی

هم عمارت دنیا و هم آخرت
ختم دیدار اوله سر هم عاقبت

تن داخی آراسته هم جان داخی
عقل و دانش دین و هم ایمان داخی

اول امام ایمش بو جمله جان اونکا
رحمتی حقنک مدام احسان اونکا

تنکرینک عرشی اونکا اولمش دراق
دکشورلمش وصلته جمله فراق

نه فلکدن یوخاروده ایمش مقام
جمله خلقنک نقدینی اولمش تمام

کیزلو کنجین روزی قیلمش حق اونکا
مخفی نسنه قالمادی اوندین سونکا

چونکه کوردم بو ایشی یولق کمال
اول کینی الله ایله دومش وصال

شیخه صوردم پس بنه بن بو ایشی
او شبوار کانی ور سیم و زر شی

ایتدم ای کشاف سر لایزال
ناطقه وصفنکدن اولدی کنک و لال

بونه منزلدر بکا بیلدر عیان
کیمدرر بو کوردکم سلطان نشان

ایتدی نفس کامله در بو وجود
یر و کوک اهلی مونکا قیلدی سجود

اونی سومکدن یاراتدی نه فلک
عرش و فرش و جسم و جان انس و ملک

هم حبیبم دیو اونی اوخشادی
اول کلیجک جمله دین لر قوخشادی

قالدی اونک دینی قایم تا ابد
سودی اونی دوست ایندی اول احد

برك دوت اونك اتكلين الدن قومه — تسبيح ايدن آدنى ديلدن قومه
كيم بنى اول النه سى درحقه اول — اونكا حقدن آچلبدر دوغرى يول
چون ايشندم شيخنك اوشبو سوزينى — پس يره اوردم بو كوكلم يوزينى
ينه صوردم اول كوكل استادينه — كيمدر ايت بو تنكرى دوستى آدينه
ايتدى آدى اوش الفحى ميم و دال — بريكيد رحضرته قرب وصال
ميملا احمد دورر بيلكل عيان — ميم كيتسه خود احد دربيكمان
چونكه دويدم اونده هر اشيدن مجال — تسليم اولدم قالمادى ايزن آمجال
جان اليلدو تدم اونك اتكين — تا اليندى اول بنى حقه دكين
كوردم احمد اول احدله بر ايمش — كاف و نوندن ايلرو تقدير ايمش
جمله ايش اونكله هب اولمش تمام — نه فلكدن يوخارو دوش مقام
انكلاديكمى كيمدوكن اول اى صفا — مصطفى در مصطفى در مصطفى
اوش دو قوزدر لو كروهنك بكرى — معلوم اولدى مونده كه كيمدر بكى
اوشبو معنى منزله ايردى تمام — شرح و تقرير اولدى جمله خاص و عام
بجنلو جان كم بونى خوش انكليه — اوشبو سوزى جان انجنده دكليه
حى دن آچلدى بكا اوشبو خبر — ضاد ايله بولدم صحابى معتبر
رى روا كوردى وكوستردى رسول — بو اشارت اولدى جانمده قبول
حى وضا دورى بركدى اولدى آد — منكا اول آدن ايرشدى بو كشاد
كوسترن اولدر منكا بو كنجى اول — اوندن آچلدى منكا بو دوغرى يول

كوردم

كوردم اول كوز كودن اوشبو نور — اول كتابدن اوخيدم بو سوزى بن
اول قولا اولدى بو بولده بنكا — ايتدوم آخر حالمى اوندين سونكا
اول ايردى بنى اوشبو منزله — وصف حالم اوش قمو كلدى ديله
هر كه كوردى سه بو حالى اول بيلكو — يول و ارندر اول كيشى كه يول بيلكو
بيلمين نه سويليه چون بيلمدى — بولمين نه كوستره چون بولمادى
چون بو معنى عاشقه اولدى عيان — ايله بيل كه بولدى سر كنج نهان
بيلمدوكن بيلدى و بولدى مراد — جمله ايش قالدى اول اولدى بامراد
اونى بيلمكله ايرشدم حضرته — اونى بيلدم دكدم اوشبو دولته
انشا الله كيم جلب روزى قيله — قامولر بو معنى بيله بيله

الباب العاشر في العشارى

باب اونجيده بو اون داستان — خوش حقايق خوش دقايق خوش بيان
معلوم ايلر اونلرى قيلدن قيله — همچنانكه تلك عشره كامله

داستان اول از باب دهم حكايت در شرح عشره مبشره كه در شان ايشان از حضرت عزت جل جلاله آيت مغفرت نزول كشته از سبب آنكه با رسول خدا عهد كرده و شرط اتحاد كلى با تمام رسانيده اند و با زيكر از سبب صدق و معاهد دوستى مبايعت كه در تحت شجره كرده اند ازين سعادت وعنايت ازلى كرامت فرمود آنرا بيان ميكند

قانى اول عقلى بتون كونكلى صفا — بر ايشتسون نيلدى اول مصطفى

اوشبو سوزی جان ایچندن دیڭلسون   سوزده مقصود نیدوکنی اڭلسون
کورسون اول نندی اوڭا نندیلر   یولده نیچه یولداش اولوب کتدیلر
نندیلر که حق بکندی ایشلرین   قیلدی رحمت قومادی تشویشلرین
نیلوب حقدن اشارت بیلدیلر   اول اشارتدن بشارت بولدیلر
گرچه رحمت خلقه حقدندر ای یار   الا اونی بر سببله بولدیلار
بر سبب وار رحمته لایق درر   قیلسه رحمت کلمکی بایق درر
بر سبب وار درکه خشمه سازکار   قاموسنی کوستربدر روزکار
شرحی برله ایدهیم هر بیرینی   دڭله ایمدی تنکرینڭ تقدیرینی
اول زمان کیم بو جهان یوخدی هنوز   هم مکان و هم زمان یوخدی هنوز
نی وجودونی عدم واردی عیان   وار ایدی اول پادشاهنی مکان
دیلدی که عالمی وار ایلیه   قدرتن عالمده اظهار ایلیه
ایلک یاراتدی مصطفینڭ جانینی   قویدی اول جانده محبت کانینی

قال النبی صلی الله علیه والسلم اول ما خلق الله روحی

سودی اونی دوست ایدندی اول احد   قالدی اول دوستلغ ایچنده تا ابد
دوزدی اونڭ دوستلغیچون عالمی   هم قوباردی عالم ایچره آدمی
یرو کوک و عرش و کرسی جسم و جان   اولدی اونڭ دوستلغندن نشان
کوکی سیوان دوتدی اونڭ اولکنه   یری میدان قیلدی حق اول دوستنه
چون کتوردی دنیهیه اول سروری   بیلدی اونڭ کلدوکن انس و پری

هرکه

هرکه باش اندردی اوڭا اولدی شاد   هرکه اول سرکشلک ایتدی اولدی باد
کیم کتوردیسه ایمان بولدی امان   اولدی دوزخدن امین اول بیکمان
کافر اولدی هر کیم انکار ایلدی   تا ابد الله اونی خوار ایلدی
اوشبو سوزدن مقصودم وار ای صفا   بو سوزه پس جانیله قلکل وفا
ایشیدنلر کیم وفا قیلدی بولار   رحمتین حقنڭ نیجه بولدی بولار
کلدوکن ایمدی بو حکایت نیدوکن   شرحی برله ایدهیم نیجه ایدوکن
اول زمانکه مصطفی آچدی دینی   دینه دعوت قلدی عالم خلقنی
هر کیم اویدی دینه اونلر اولدی شاد   اولمیشلر تا قیامت قالدی یاد
قالدی شیله کفرله شول یادلری   اولدی مؤمن شول بیلیشن آدلری
قاموسی اسلام اونده بردرر   لیک اوندنی اورتده نادردر
کیمی امت اولدی مؤمن کیمی یار   کیمیسی اولدی صحابه مرد کار
شولدر اونلر که قمو جمع اولدیلر   جمله برآغچ دیبینه کلدیلر
دوتدیلر قلوالن پیغامبرنک   سودیلر دوغری یولن اول سرورنک

قوله تعالی ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله

ایتدیلر کر تو انیاندک تنکریا   هم بیکا ایمان کتوردک بی ریا
دوتدوغ النک قویمازز بز تا ابد   او بیستومزده طانغ اولسون اول احد
اوّو بارخ اسباب و ملک و مالمز   بیسندن آیرو اولمیه هیچ حالمز
دوستنکا دوستوز بزی بیلکل عیان   دشمنکا دشمنوز بلّو بیان

ایلینکده جان و دل اولسون فدا   توکه دیجه بو سوزی کلدی ندا
پادشهدن آیت ایندی بونلره   احمده مخصوص هم اول جانلره

لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم

دوردی دورت یار النبی اصحاب ایدی   حق یولنده قاموسی احباب ایدی
حق دیدی کیم یا محمد طانع اول   شونلرنك بن عهدینی قیلدم قبول
بیع کر بونلر سنوکله قیلدیلر   الا رحمت قاموسندن بولدیلر
پس بنجله اولدی اول بیعت تمام   طانع اول بیلسون بو جمله خاص و عام
یارلغادم بونلاری بیلسون بولار   خوش بشارت دایما قیلسون بولا
قاموالدن سنک النک فوقی ایدی   قاموسندن نجم الم فوق ایدی

قوله تعالی ید الله فوق ایدیهم فمن نکث فانما ینکث علی نفسه

ایت یوخاروال کیمنکسه عهد اونکا   باغلنودر بر کیدر او نکدین سونکا
ایمدی کور بونلر بو عهدا اوزره دوره   حق بولاره بیحساب لشنه ویره
آیتندن خود بو سوز معلوم دورر   کیم بیلورسین معنی سین محکوم دورر

قوله تعالی ومن اوفی بما عاهد فسیؤتیه اجرا عظیما

آنکلادونکمی نیدوکن اول ای صفا   واسطیدی اورتده اول مصطفی
واسطه تا اولمینجه اول حبیب   دکمدی حقدن اولاره اول نصیب
ایله سان برآینه یدی اول رسول   حقی اوندن کوردی کورن تنك دل
یعنی کیم حق دوستنه دوست اولدیلر   لاجرم دوست دوستلوغنی بولدیلر

اول سوره

بونلره

بیلمک

بس بیلنك کیم دوست اولان حق دوستنه   رحمت اینه هر دم اونك اوستنه

قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله ویغفر لکم ذنوبکم والله غفور رحیم

بو سوزه اول اون کیشی طانع دورر   کیم بو ایشده هیچ مشکل یوخدرر
هر که سودی تنکرینك دوستلارینی   بی کمان اول کوره سر دیدارینی
دوستلرین کورمک اونی کورمک اولور   دوستلره ایرمك اونکا ایرمك اولور
شونکا بنکزر کیم بافارلر کوزکویه   کندویه باخماق اولور اول کندویه
کرچه که کوز باخدوغی اول کوزکودر   الا اونده کوردکی یوز کندودر
کوزکوسیز کندو یوزین کورمز بو کز   کندو یوزیندن خبر ویرمز بو کز
کوزلره پس یوزی کوزکو کوسترور   اول کماندن کونکلی کوزکو قورتارور
ایمدی کل بر کوز براق بو معنییا   کوزکو کیمدر انبیا و اولیا
صیقل اوردی بونلرنك کونکلنه حق   حق یوزین کورمك دیلرسن اونده بق
هر کیم اونده باقدی کوردی دوست یوزین   دوست یوزندن ایرمدی ایرق کوزین
کوزکوسی حقنك ولی کونکلی دورر   دوستلره دوست یوزینی اول کوسترر

قوله علیه السلم المؤمن مرآت المؤمن

صدقیله باخکل اونکا کیم کورهسن   اوشبو سوزنك معنیسینه ایرهسن
نته کیم پیغمبره باخدی علی   کورنجه اقرار قیلدی اول ولی
ایتدی کوردی تنکریمی کونکلم کوزی   تابع اولدی قالمادی ایرق سوزی
هم ایشدبرنه دیدی اول بایزید   هر زمان که حقدن اولوردی مزید

دیردی جنتم اجره هیچ نه یوخدرر — حقدن آیرو لسنه الاحق درر

کیم حقی ایستر الیسه کلسون بکا — حق بمله در کلنک حقدن بکا

یعنی کیم بن کوزکوسیم اول حقنک — اونی کورمکچون بکا هر دم باقنک

کیم کوره بنی منده اول دوست یوزینی — کوزکودن کورن کبی کندو اوزینی

هم رسولدن کلمیش ایردی بر حدیث — بیلمین بو معنینی اولور خبیث

قوله عم من لا شیخ له ولا دین له

ایندی هر کیم شیخی یوقسه دینی یوخ — یعنی بونین حقه باغلار دینی یوخ

دین بو شیخدر کیم اونی باغلار حقا — باغلانور بر کز بیله عمر بقا

یوخسه خود شیخی اونک ابلیس اوله — عاقبت جمله ایشی تلبیس اوله

یعنی بو سوز معنیسی مرشد درر — خالقه الینمکه خلقی جد درر

مرشد اولمازسه ندر عیبی ای یار — شوله کیم بولی قور نفسنه اویار

نفس او نکا شیطان دکلمی کورسکا — قویماز اون وارمغا حقدن بکا

قوله تعالى هؤلاء الذين تبعوا الهوى فيضلك عن سبيل الله

حضرت مرشد درر ایلتن بیزی — گر تو سوز دردن ختی بیلکل بو سوزی

یارین اونده نوله سر بللو بیان — حق تعالی قیلدی قرانده عیان

ایندی یارین جمله خاص و عامه — او [illegible] ره اما میله

قوله تعالى يوم ندعوا كل اناس بامامهم

یعنی هر کیم کیمه اویدیسه تمام — اونک ایله [illegible] او او السلم

بیلدکزمی ایمدی که تمک کرک — و نیده بر ال اتک دوتمق کرک

سیز جماعت اول سیزه امام اوله — سیزی ارشاد ایلیه دوغری یوله

کیمسنک که صنعتی ارشاد اوله — اونکا اوین لاجرم کیم شاد اوله

وای اونکا که اویمادی بر او لو — یولداش اولدی کندو اوزندن اویه

دولت ایسی کیمسنه اولدر که اول — بر او لونک خدمتنده واردی یول

دوغری یلغله دوی اونک خدمتین — هیچ کمالنسیز بولدی الله رحمتین

هر که بو یول اهلنه قلدی وفا — جمله یول اهلندن اول بولدی صفا

خشنود اوندن تنکرنک پیغمبری — هاوار بجه اونده جمله یول اری

یول ایچنده قاموسی خشنود او نکا — هیچ اریلمز اول وفا اوندین سوکا

هم داخی حق راضی اوله شکریزین — لایق اوله کورمکه اول دوست یوزین

عاشقی چون حق وفادار ایلدی — جمله یول اهلی ایله یار ایلدی

جانی بو یینی اول وفاده باغلودر — یوره کی اول عشق اودیندن داغلودر

چون اولودن ال اتک دوتمشدرر — کوکلی اونده برکنوب بیتمشدرر

دیلم هیچ اوندن آیروا اولماغی — تن دیلرمی جاندن آیروا اولماغی

ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — اول اولودن سن بیزی آیرمغیل

داستان دوم از باب دهم حکایت در تشریح ده چیز که ده چیز دیگر او را معاونت میکنند و زندگانی از ده چیز نباشد هیچ بواسطه آن ده چیز نباشد هیچ آفریده آن ده چیز را رغبت نکند در دل مردان عزت نمی یابد و خونریز نباشد بلکه خوا

بلکه وجهی کرد ازا بیان میکند که چیست و چگونه است

قانی اولکیم اوشبو عالم خلقنی / قانده اولسا بیلمک ایستر خلقنی

شونی ایستر که بیله هر بر کیشی / باشنه نیله ایلبتوره هر بر ایشی

هر صورتده خاصیت نه واردرر / اول خاصیت برله نه ایش یاردرر

خاصیت کرکم اولا آنیز اولا / صورته بنکزر که اول جانسز اولا

اوشبو علمی ایستین کلسون بکا / شرحی برله ایدیم بر بر اونکا

انکلسون نه خاصیت که نه ایله / رونقی وار یاراشور اولسا ایله

ایشد ایمدی بو حکایت نیدوکن / خاصیتلر هر بری نیجه دوکن

نذر اولکه یاراشور اونک ایله / ضبطی یوخ اولماسه اول اونده بیله

خلق ایچنده خاصیت اون در عیان / یاردر اونکا اون داخی بللو بیان

اول اون اولمازسه بو اون بیداد اولور / دادی یوخ تک خلق ایچنده اد اولور

دکله ایمدی هر برینک آدینی / کیم بیله پس آد ایچنده دادینی

اولی اولدر که باشده عقل اولا / باشلری اول باشلایه دوغری یولا

یول ایچنده کفری دینیدن اوکیجه / ایل ایچنده اول نه دیرسه اول کیجه

آدمی بو خلق ایچنده اول اولور / خلقی مطلق آدمیده اول اولور

کیمده اول یوخدر اولور حیوان خجلو / کونکلی دولو حرص کوزی اوچ لو

آدمی بو عقله بیلدی حق / آدمی زادنک بو اولمش رونقی

پس کرک کیم عقل اوله هر کیشیده / کیم اونکله هم دیه هم ایشیده

عقلی وار

عقلی وار الا کل پرهیزکار / عقلی کاملر اونی حیوان سایار

فانی عاقل که اونک پرهیزی یوخ / ارکنا هی حق یولنده اوله جوخ

کی خاصیت در بو عقل حقدن بو / عقل قیلدی هر نه حقدن چون نقل

الا پرهیز اولماسا بو عقلیله / آدمی حیوانه بنکزر نقل ایله

پس کرکدر عقله پرهیز ایلمک / ایشی بیلمک سوزی اوندن سویلمک

پرهیز اولمزسا بو عقل ایزر حقا / عقلی بو پرهیز کوتوردی رونقا

عقل بی پرهیز اولاجون ترکی / آدمی بی ضبط اولا حیوان کبی

بر خاصیت بینه خلقده واردرر / بینه برلنه اونکه یاردرر

اونی لایق یارا ایلر یار رینه / دنکله ایمدی کندو ندر یاری نه

اول فضیلتدر که خلقه حق ویره / قامولردن حق اونی ارتوخ کوره

حرمت ایلر اونکا جمله خاص و عام / جاوی یوریر خلق ایچنده نیکنام

فانده وارسا یو خار و کیچمک دیلر / هر ایشی دزمک کسوب بیچمک دیلر

آدی لو ندرا اولو آدین دینیده / عزت ایلر اولو کیچی ای دده

آدی اولو خلق ایچنده قدری وار / اولمدوق الا بو علم اونکه یار

اول فضیلت بو علم سیز قدری یوخ / جانی آجدر نه وار اولسا جسمی طوق

علمیله کلدی فضیلت رونقا / علم اولمزسا بیلنک دوتمز بقا

بو فضیلت برله علم اولسا کرک / تنکری علمین اول کیشی کورسا کرک

بو علم سیز اول فضیلت اولودر / اوزی کیچی کرچه آدی اولودر

اول آده کیمز

هر فضیلت که اونکا علم ایش اولا — اول کیشی قاندا ساخیر اندیش اولا
اول فضیلت که علمدن یاری یوق — آغاجه بنکزر کیم اونک یاری یوق
معلوم اولدی که فضیلت علمله — خوش یراشور اولیجق اکیسی بیله
بینه وار دربر خاصیت کیم ایشیده — شولدر اول که اوله قوت کیشیده
اوله قوت بازوسنده معتبر — یوکل اولا اونکا جمله خشک وتر
هر کیمنکله اُمر شورسه اختره — سنندره اوغر ساقندوکنکره
قوتیله باشنه النه هر ایشی — خیر وشر هر نه دوتارسه اول کیشی
آدمیده قوت اولسا خوش اولور — الا اول وقتین که قورقو ایش اولور
قوت جسمانی محکم اولا — اول زمان اول سانکه بر رستم اولا
تنکریدن قورخاق اوله چون یار اونکا — لاجرم یول بولمیه اغیار اونکا
قوته کر یار اولاحق قورخوسی — اونک ایله کیده نفسنک جوارخوسی
بوخسا یار اولماسا قورخو قوته — تیز ایره نقص وخلل اول دولته
پس کرک قورخو اولا قوتیله — هر نه ایش اولسا اولا اونده بیله
قورخوسیز دو تمایه چون هر بر ایشی — ایمین اولا هر بر ایشده اول کیشی
قورخوسیز قوت یراشماز مطلقا — متقی قورخو ایله ایر رحمتا
هر که مونده دیرله قورخو ایله — یارین اونده قورخودن ایمین اوله
شرحی برله من دیدیم پس اونی کور — ایل ایچنده ایمدی کل سلطانی کور
خاصیت در سلطنت بر خوش ایاغ — حکمنه منقاد جمله ایل وشار

ایل‌لره ایرر الی صونماز ایکن — سوبلمنودر سوزلری دنیماز ایکن
ایرشور الی صونرسه هر ایشه — مانع اولوب کیمسنه ایتمز غیشه
خلقه اوتر سویلمادین سوزلری — باخمادین هر دم کوره در کوزلری
ایشلمزکن ایشلنودر ایشلری — بیلور اول قول لقده جمله ایشلری
خلقه نه دشوار ایسه آسان اونکا — آنی ایدر قامولر سلطان اونکا
خوش نصیب در دنیده بو سلطنت — تنکری ایمدی اولور اونکا قول قیمت
الا رحمت یولدا ایش اولمازسه بیله — خاص وعام اوندن قیله جمله کله
سلطلتنده چونکه رحمت ایش اوله — بیلکه اول سلطان خیر اندیش اوله
سلطلتلکده پس کرک رحمت بیله — کیم کیمسنه قیلمیه اوندن کله
بوخسا خو ظالم اولور آدی اونک — اغودن اچی اولور دادی اونک
چونکه سلطانده رحم دل اولمیه — بو ضعیفلر حالنی اول بیلمیه
سلطنت بی رحمت اولسه ایش دکل — الله اونک ایشینی قیلمز قبول
شرحی برله اولداخی اولدی تمام — سلطنت نیمتش ایشتدی خاص وعام
ایمدی کل بر خاصیت وار کور بنیه — اولداخی نیمتش بکا بر صور بنیه
اول نسب در که بو خلقده وار در — نیجه‌لر اونک ایله سرور درر
آنه دن قالمشدر اول حرمت اونکا — کیم اونی کورسه قیلور خدمت اونکا
قانداوارسا خلق اونکا عزت قیلور — بای ویوخسول قاموسی آدین بیلور
آته اویدر اونک سرمایه‌سی — دیرلکنده نقد وکنج مایه‌سی

ایل‌لره
ایرشور

دنیده بو دیرلکه یکرک بسبب
قالنی در اولکه اوله اصل و نسب

آتانک فضلی اوله حرمت اونکا
قالدا وارسه خوان اوله نعمت اونکا

آتا دوستی اوغله میراث اولور
دکشورلر آیروغ اول شنبیله قالور

اول نسب که بو اودن یاری یوخ
رنجه بنکزر که اونک تیماری یوخ

کیشیه دولتدر اصل و نسب
الا شونکا که اوله اونده ادب

چون نسب له بو ادب بولداش اوله
اول کیشی لابد که خلقه باش اوله

یوخسا اول بربی ادبسه وای اونکا
کوکوشور بو جمله یوخسول بای اونکا

چون نسب له بو ادب بولداش دکل
اوکولر کونکلی اونی قیلمز قبول

خلق ایچنده آدی وار در داخی یوخ
سقفه بنکزر که اونک بنیادی یوخ

شرحی برله بو داخی اولدی تمام
بینه وار در خاصیت بر خوش مقام

تقریریله اول داخی کلسون دیله
دنکله ایمدی نیجه در قیلدن قیله

شادی لقدر اولکه کونکلی قیندر
کلدرر نفسی و جسمی اوینادر

باغینی و بندینی جمله شتر
هیچ الکلمز دوست و دشمن خیر و شر

حاصل اولور کونکله ذوق و فرح
ایله سانکه ایچدی رحمتدن قدح

عالمنک مالی تمام اونک کیبی
بایه بنکزر جنبشی و زرکبی

هیچ کورنمز دنیده انسان اونکا
بردر رسکبانیله سلطان اونکا

جان کونکل دولو نشاط و شوق و ذوق
قویدی جاندن نفسه کلدی شوق و ذوق

آج دویدی یوخسولیسه اولدی بای
خلق اونی ایستر دورب ایل اون ایکی آی

شادی

شادی خوشدر اونی ایستر مرد و زن
خوش اولور چونکه اوله جان و تن

الا شول وقتین که الده امن اوله
ذوق و شادی اول ویره جمله قوله

ایمن اولا خلق و عدل و داد اوله
بای و یوخسول قیغودن آزاد اوله

پس امن شادی ایله بولداش کرک
بو امن ور شادی اونده دیرک

یوخسا شادی بی امن دوتمز بقا
امنیله کلدی بو شادی رونقا

چون امن بولداش دکل شادی ایله
قورخودن کیمسه نیجه شادی قیله

امنیله شادی داخی نیجیدوکی
شرحی برله معلوم اولدی نیدوکی

برخاصیت وار بینه بو دنیده
اونی داخی بر ایشیتکل ای دده

شولدر اولکه دنیه لکی چوخ اولا
بتون اولا اکنی قرنی طوق اولا

اوله اونده نقد و جنس ملک و مال
عید اوله هر روز و هفته ماه و سال

خلق ایچنده منعم اوله اول کیشی
خلقدن اونک انکله هر ایشی

آدی بای و کندو بللو اوله اول
قامولردن اوله روزی اونکا بول

قنجه و کیم سونسه نعمت ال ویره
هر نه کونکلی دیلرسه اول کوره

خلق ایچنده اولونه اول کرتو بایی
نعمت اونکا ال ویره ایل اون ایکی آی

دنیده بو مال و نعمت خوش اوله
الا اول وقت که سخا بولداش اوله

قانقی بایده کیم سخاوت اولمیه
یارین اونده اول شفاعت بولمیه

چون سخی دریا یلق اولدر کرتو بایی
نیته کیم اولمشدی اول حاتم طای

یوخسا هر کیمسه که آدی بای اولور
بی سخاوت ایشی صونکره وای اولور

قانعی باده کیم سخاوت اویلدی   شیله بیل کیم بو جهانه کلمدی
پس بیلنک جومردلغی بایلقیله   ویرمدی اول پادشه دکمه قوله
کی خاصیت دربو انکرده کرم   اول کرم اهلی بیلورمن دیرم
معلوم اولدی اولداخی نیجه کیم   بای کیشیلرده سخاوت نیدوکی
ایمدی کل درویشلکی کور نیجه در   کیم بیله سن بو حکایت نه در
یعنی درویشلک که یوخسوللق درر   بایلیق و بکلک دکل قوللق درر
برخاصیت باقرسن بو داخی   قول که یوخسول اولمادی انکمز حقی
چونکه مال و ملک و اسباب اولمیه   دنیه حقدین بیکا محراب اولمیه
کیمده وارسه باغ و جنت و سیم و زر   لاجرم هر کون اونی کوکلی دوزر
چونکه دنیا اولمیه آزاد اولور   کرچه دنیا لذتندن یاد اولور
مصطفی الفقر فخری دیدی اول   فقر ایچنده بولدی حقه دوغری یول
ایتدی درویشلک بنم فخرم دورر   کیم مرادی پادشهدن اودرر
اولو خلعتدر بو درویشلک اره   قانع اولورسا شونکا کیم حق ویره
چون قناعت درویشه همراه اوله   کوزده درویشلک کوکلده شاه اوله
پس قناعت درویشنک کی باریدر   یوزین اول یوز درویشنک اول آریدر
بو قناعت چون اوله درویشله   درویش اولدر که اولا ایکی بیله
حق اولور اول درویشنک سرمایه سی   جان ایچنده نقد و کنج و مایه سی
چونکه درویشلک قناعتله تمام   بولداشی اولسا اولور اول عالی مقام

ایمدی

ایمدی کل بر کور که بو بکلک داخی   بی تواضع نیجه در علمین اوخی
اولو بخشایش در بو بکلک اره   خاصه کیم اول بکلکی تنکری ویره
دولتی محکم اوله حکمی روان   اونکا یوز دونمش اوله دور زمان
کوجی یته هر ایشی ایشلمکه   ایشلیه و دوشمنه هیچ امکه
دکلیه لر سوزینی نه دیر ایسه   قائلانالر حکمنه نه دیر ایسه
خاص و عامه بیلنشه اول یاد ایکن   قول تک اوله خلق اونکا ازدا ایکن
دنیا اهلنده بو بکلک خوش اولور   الا شول دم که تواضع ایش اولور
قانعی بکده کیم تواضع اولمیه   اولولر اغزندن القش المیه
اولولغله کبر چون یولداش اوله   نیجه میسکین بغری اونده باش اوله
بو تواضع قانده کیم اولسا تمام   اولور اونکا جمله کوکلر مقام
پس اولولغله تواضع یاراشور   اولولق کوکلی یوزین اولدر که بوز
اولو شولدر که اوله صاحب قبول   نیجه منصبده اولورسا غم دکل
عالم اولا شیخ اولا کر بک اولا   یعنی شولدر که بو خلقدن یک اولا
چون تواضع اوله اونکله بیله   هیچ کمانسز حق اونکا رحمت قیله
اولولغله بو تواضع نیدوکن   معلوم اولدی اولداخی نیجه دکن
ایمدی کل بر جهد کور توفیقله   بر بکیچک نه اولور ایکیسی بیله
جهد قیلمق اولو خصلتدر اره   جهد ایله ال هرنیه سونسا ایره
جهدله ایردی ارنلر مقصوده   جهدله یول بولدی قوروده سوده

قوله تعالی والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا

جهدله ایردی ارنلر منزله
جهدله کیردی کیرنلر محفله

جهدکی سرمایه دریولده ارنه
باقسکا شول یوز اوربیلوارنه

اجتهاد ایلنك دیدی الله قوله
مالکزله نفسکز ایکیسی بیله

قوله تعالی وجاهدوا باموالهم وانفسهم فی سبیل الله

حق یولنده خوشدر جهد ایلمك
دورشنك کیم هیچ یادی وارمز انك

خوشدر جهد ایلمك حقدن بکا
الا توفیق ایریجك حقدن انکا

جهد ایچنده توفیق اولسا یار اگر
قالجزو کیم اوزانورسا ایرشور

قانده بی توفیق اگورسا اجتهاد
ایشلینده فاسد اولور اعتقاد

زیرا دوتان ایشی باشنه ایلمتس
پس بوکز منکر اولور اول هیچکس

تنکری سوزم دوتمادی دیب ایلینور
کونکلی انکار ایتسکنده دولنور

پس کرك بو جهدله توفیق اولا
کیم کمالی کیده ایش تحقیق اولا

اجتهادی کون کون آرتار دایمی
دورمیا هیچ ایستیه دایم حقی

قوللره حق روزی قیلسون اجتهاد
جهد توفیق ایله هم پاك اعتقاد

اوش تمام اولدی اول اون سنه تمام
شرح و تقریر اولدی بیلدی خاص و عام

بیلدیلر که عقل اولو سرمایه‌در
الا بی پرهیز کنده مایه‌در

هم فضیلت اولو خصلتدر ارده
الا شولدم اونکا علم الی ایره

هم داخی قوت اولو جوهردر
الا بی ترتیب ایله بیل برخوردر

سلطنتله

سلطنتله بو جهان آراسته‌در
الا بی رحمت رعیت یاسده‌در

خلق ایچنده اولو خصلتدر نسب
یولداش اولورسا اونکا حسن ادب

شادلق هم خوش یراشور امنیله
بی امن کیمسه نیجه شادی قیله

کیشی خوشدر بای اوله و مالی چوخ
بی سخاوت برجهو دجه قدری یوخ

درویش اولدر دنیا اونکا ایش دکل
بی قناعت اولداخی درویش دکل

خلق ایچنده اولولق خوش نسنك اولور
بی تواضع لیك یولق ننك اولور

کی عطا در جهدلك حقدن قوله
ایشه کلمز چونکه بی توفیق اوله

اوشبو اونك رونقی شول اونیله
خوش یراشور نته که آزدونیله

خلقیله در بو جهانك رونقی
خلقیله در رونقی خلقنك داخی

خلق یاوزرا اولسه جهان بی ضبط اولور
خلق یاوزرا اولسه بو خلق ایشیدن قالور

خلقی خلقدن بیلورلر نیدوکن
خلق ایدر یاوزنی ونیدوکن

هر نه خصلت کیم بو خلقده وار اولا
بر هنر اونکا کرك کیم یار اولا

اول خاصیت بو هنرله یاراشا
هر نه دوتسا اول کیشی البته باشا

بو ایو خوهر کیمه که ایش دکل
ایشلنور اول ایش ولیکن ایو دکل

بیلنه سوز معنی‌سی دکدی تمام
اون هنرله ضبط کلدی اون مقام

بو هنرسیز اول مقاملر اولودر
خلق ایچنده گرچه آدی اولودر

عاشقنك حقدن تمناسی مدام
شول نصیب اوله اونکا اول اون مقام

اول هنرهم اول اونیله یار اوله
هم دینه هم دنیه معمار اوله

خشنود اولا اولولر کونکلی مگر ... اول سبیدن ایره رحمتدن نظر
اولولر محفیلنه لایق اوله ... جانی کونکلی بریکه دوغری یوله
ای خدایا توفیقنک ایرمغیل ... دنیه آخره دوغری یولدن ایرمغیل

داستان سیم از باب دهم حکایت دربیان انکه باری سبحانه وتعالی ده کس را از سبب ده چیز مترد و مردود حضرت خود کرده است از ان جهت درمیان مردان دین ودنیا قدر وقیمت ندارند وغیر ومحترم نشوند ودر وقت قیامت از زمرهٔ خسر الدنیا والآخره ازکون برخیزد عصمنا الله منها وَمَنْ يُضْلِلِ اللهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ آنرا بیان میکند

بنه بولدم خلق ایچنده اون کیشی ... کیم بولرده تنکری سومز اون ایشی
اول سببدن یاد اولور حقدن بولا ... آیرور حقدن بولاری اول خولا
بونلری اول خوایرور رمزنزله ... هم قومازکه کیره لر هر محفله
دنیده دیرلکلری بیداد اولور ... یارین اول حق رحمتندن یاد اولور
شخصی کندو حالیدر یاد ایلین ... کرچه حقدر قولی آزاد ایلین
حالیا دیرلک سببدر شک دکل ... دیرلکیله اولدی هر کیشی قبول
دیرلکی سوردی بهشتدن آدمی ... دیرلکیله بولیسار هم اول دمی
دیرلکی اندردی کوکدن ابلیسی ... قیلدی لعنت اونی اول چرکن خوسی
نه که ایشترسن بو لاسن دیت جلیل ... اندر بدر بیزه آیات ودلیل
دیرلک اوزره ترتیب اولمشدر بشر ... دیرلکندن واقع اولور خیر وشر

دنیده

دنیده دیرلک ندر ایدم سکا ... بریوزنده درلو درلو خلق اوشکا
دوت قولاغنک بردم اوخت بیندیکی ... هم بنه اول خلق ایچنده خلق اوش
الا اون درلو خلایق خلقنی ... ایده سرمین خلقی بر له خلقنی
کر اول اون خلقده اول اون خلق بوله ... تنکری رحمت قیلمیا اول قولنه
ایشید ایمدی کیمدرر اول اون کیشی ... کیم بولارده تنکری سومز اون ایشی
بری شول بایلردرر کیم مالی چوخ ... لیک بخل ایچنده غافل خیری یوخ
بای کیشی لرده بخل بویوق خبیث ... وار در آخر بو سوزه طائق حدیث
ایدی پیغمبر بخیل لر حالنی ... یارین اونده بوله سر احوالنی
کیم بخیل لر او جماغه کیرمالیسر ... زاهد اولورسا داخی کورمالیسر

قوله علیه السلم البخیل لا یدخل الجنة ولو کان زاهدا

پس بیلنک کیم بای کیشی اوله بخیل ... سومز اونک دیرلکنی اول جلیل
بای کیشی لر بخلا اولدی خسیس ... کر کیورسه نفسینه یوزمنک نفیس
بای کیشی نفسنده بخلنک زیکی یوخ ... ایله بیا نکه بر جهود در مالی چوخ
بای کیشی جو مردلغه لایق درر ... اونی الله سودوکی بایق درر
بای بیلدنک ایمدی کور بو خصول ... نیجه درحالن ایشد علمین اوقی
ایشیدیجک حالنی الکلایه سین ... کیمی سومز اول جلیب دکلایه سین
شولدر اول کیم آدی بوخسول کندو قول ... قول ایکین یوخسول ایکین قیله فضول
قولله غایو خسوللقا با قم کوزی ... شول فضوللق تخته آغمیش یوزی

کوجی تیمز ایشلری دوتمق دیلر / کندا ورندن اولویی اوتمق دیلر

تنکری سومز بو قیلیقلو قوللاری / الا آرتوق شول فضول یوخسوللاری

پس بیلینک یوخسول کیشی اولسه فضول / الله اونک قولوقین قیلمز قبول

یوخسولنک کونکلی کرک محکوم اوله / آدی ظالم اولمیه مظلوم اوله

کیم اونکا رحمت قیله اول پادشاه / عفو اوله قیلور ایسه یوزمنک کناه

بروا اخی ندر که حق سومز اونی / کیمه کلسه خوار اولور جسمی جانی

اول طمع در که یارشمز قاموسه / قاموسی اول اله تسید رطامویه

بو طمع له قاربو للار نجس اولور / الاعلم اهلنده آرتوق نقص اولور

عزتین عالملرنک اولدر یوزان / عالم ایکن ادینی ایلر اوزان

عالم اولسه ده طمع بی ضبط اولور / اونک ایله جمله ایشی خبط اولور

تنکری سومز عالمی بو خلقیله / چون مناسب دوشدی اوز کم خلقله

پس عالملرده کرکدر شول ورع / کیم اولالر بی توقع بی طمع

ایله اولان عالم اهل الله اولور / مقصودی و معبودی الله اولور

قوله علیه السلام اهل القرآن اهل الله وخاصته صدق رسول

عالمنک بیلدنک ندمش رونقی / ایشدا یمدی خلق ایجنده برداقی

ندر اولکه تنکری سومز اول ایشی / بولمیه رحمت اول ایش ایسی کیشی

شولدر اولکیم عورت اولسه ایجیا / اونی چیقا هر کون اونک اوبیا

بای و یوخسول کوروبن اوتانمیا / اوتانوب اول کندو آدین صانمیا

تنکری

تنکری سومز بو خولو عورتلری / اولدر آخر تنکرینک افتری

اول قلیج خود قاموسیه لایق دکل / حق اونی سوملکه بایق دکل

الا اول عورت که اونک اودی یوخ / ایله پل که بر اینک درسودی یوخ

پس یراشور یوز سویی عورتلره / اوجاغه اول اردن اوکدین کیره

قانقی عورت کیم اوله یوزی سولو / کوکچک اولدر که اوله کوکچک خولو

راضی اوندن حق رسول خشنود اوله / عاقبت اونک ایشی محمود اوله

اولدا اخی بندی بو کزبر کورنیه / قانقی خود تنکری سومز صبورینه

تنکری سومز قانقی خودر اونی کور / ایمدی بر کل دنیده سلطانی کور

قانقی سلطانده که حدت وار اوله / خاص و عام اوندن قموقور خار اوله

اولمیه هیچ کیمسنه اوندن امین / حدتندن قوبه هر دم کبر و کین

یعنی حدتیز بو شاه تیز قاقیا / صورمدین خلقی قیره هم طوقیا

بیلکه اونی تنکری سومز مطلقا / عمری آز اوده دوتمیه حکمی بقا

سلطان اولدر که اونک علمی اولا / عقلی صبری شفقتی حلمی اولا

پس ایره حقدن اونکا هردم مدد / رحمته یولداش اولا اول تا ابد

اولدا اخی اوش معلوم اولدی سندوکن / ایو یاوز دیرلکی بنجیدوکن

تنکری سومز برد اخی دیرلک نذر / دنکلا ایمدی کیم حکایت نه ندر

شولدر اول کیم بیدل اوله غازیلر / آله طونلق مینه یکرک تازیلر

یعنی بیدل یوره کی قورقاق اولا / اول سبیدن یالمی الجاق اولا

سواش اولنج کونکلی قاله یاغیدن   اوشنه جاودان و قورقا قیغودن
غازینینک نفسنده شولدر خوارحوبسی   کیم اولادین دشمنندن قورحوبسی
تنکری سومز غازیلرده خوارحوبسی   یعنی کیم یاغی کونده قورحوبسی
غازی اولدر یارین اول عرصه کیم   اونک آت و طوننه حق آنداجر

قوله تعالى وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

ایروغی طونلو قچیدر غازی دکل   حق قاتنده اولمیه ناری قبول
چونکه بیلدنک غازیلر احوالنی   کل برایشد ایمدی زاهد حالنی
دیرلکن زاهدلرنک کورنجه در   کیم بیله سن بو حکایت نته در
زهد و طاعت خوش یراشور قولا   قول کرک کیم دورمدین قولوق قیلا
زاهد و عابد او نکله اولدیلر   کیم حقه دون کون عبادت قیلدیلر
خوشدر اول قول کیم اونک زهدی اوله   اونی زاهد بیلمه چون عجبی اوله
زاهده عجب ایلمک لایق دکل   عجبله زهدی اونک بایق دکل
قانغی زاهد که اونک عجبی اولا   سانمسون کیم تنکریدین رحمت بولا
کبری اولان قوللاری سومز جلب   ابلیسه کبر ایلمک اولدی سبب
شیله عزتده ایکن اولدی ذلیل   زهدی کیتدی قالدی اول خوار علیل
زاهده پس بو تواضع اولسه حال   زهدی کرچک یدوکی لقمه حلال
رحمتینه تنکرینک لایقدر اول   اوجاعه کیرمک که بایقدر اول
اوشن بیلندی اهل زهدنک دیرلکی   ایمدی کل کورنجه امیش بیرلکی

بیرلک

بیرلک اولنده نه سومز جلیل   بیجه دیرلکده اولور بیرلک دلیل
شولدر اول کیم بیرلک اقتنده کیشی   اوله جمله دیرلکی فاسق ایشی
دون کون فاسقلره یولداش اوله   اونکا اول فاسقلر ایشی ایش اوله
کونکلی جانی اونلر نکله فسق ایده   توبه طاعت معصیت ایدب کیده
تنکری سومز قوجالقده اول کیشی   رحمته لایق دکلدر اول کیشی
بیر فاسق رحمته لایق دکل   اولمیه حق حضرتنده اول قبول
پس کرک در بیرلره صدق و صفا   توبه طاعت زهد و اخلاص و وفا
خوش یراشور بیرلک اولنده اره   کیم جهاندن کونکلی کلی دارتیله
قوجالق وقتنده دیرلک نیدوکن   ایو یاوزی اونک بیجیدوکن
هم قولاقلر دنکلدی هم کوردی کوز   معلوم اولدی انکلیانه دکدی سوز
تنکری سومز برداخی دیرلک ایده   ایده یم بر اونی داخی نیجه در
شولدر اول کیم اهل خیرات اوله   خیره خرج اولا النده خشک و تر
هم زکاتین ویره اول هم عشرینی   یعنی که دوتماق ایچون حق امرینی
وقف ایدرار ایلر اولسه نقد و جنس   شاکر اولسا هر دم اوندن جمله انس
اوشبو ایشلو کیشی ده اولسه ریا   اول ریا ایش لایق اولمز تنکریا
تنکر ایچون ایشده ریا لایق دکل   اول ریالو خیری حق قیلمز قبول
قانغی ایشده کیم ریا وار اول جلیل   سومز اونده بوریا یولق دلیل
پس کرک خیر ایتیله اخلاص اوله   اول ایش ایسی خلق ایچنده خاص اوله

خلق ایچون یا ادا ایچون ایشلامیه / دعوی ایلیب سوزینی سویلامیه

هرکه خیرات ایلیه اخلاصیله / هیچ کمالسیز حق اونکا رحمت قیله

معلوم اولدی بو واخی بر کوزینه / تنکری سوزی ایشندر بر صورینه

قانقی ایشدر کیم جلب سومزادونی / یارلغامز اول ایشنی ایشلانی

شولدر اول کیم بر کیشی صالح اوله / یا بیله صالح دیو آدی ایله

قانده که بو دل اونک ادین آنکا / مرد صالح دیه جمله خلق اونکا

معلوم اوله قاموغه صالحلغی / معروف اوله زهد و طاعت قیلمغی

اوشبو ایش ایسی یلان سوز سوزلسه / کرچکی قویوب یلان ایش ایلسه

تنکری سومز بللو بیلنک اول ایشنی / تنکریا لایق دکلدر اول کیشی

مرد صالحده یلان سوز اولمیه / کراولورسه اول حقه خوش کلمیه

بس کرک کیم سوزی کرچک سوز اوله / هر اعضاسی اونک بر کوز اوله

سویلیه بر سوز که اونکا ایل و شار / ایشیدیجک ایده جمله اعتبار

پس اونک صالحلغی بابیق اوله / اول کمالسیز حضرته لایق اوله

اوش تمام ایدوک اول اون درکو ایشی / کیم یارشماز ایشلیجک اون کیشی

بیلمدنکسه بنه ایدم آدینی / کیم بیله سن بن بو سوزنک دادینی

بیری بایلرده بخیللق در عیان / کورمیه اوچاق یوزین بللو بیان

بیری یوحسولده فضولقد بیلنک / هیچ کونکلده بیری یوخ ترکین قیلنک

بیری عالمده طمع درنک سیزین / خلقه ایشندرمین اولدر سوزین

بیری

بیری شول عورتلرنک اودیر تبعی / اوندن اولور قدر و قیمت تیز تبعی

بیری سلطانلرده شول تیز قاقیموق / نیچه تختی اول سببدن یخدی حق

بیری شولکیم غازینک قورخاچی / اول سببدن اولور اول ارکیچی

بیری شول زاهدلرنک عجبی درر / اول سببدن یولنی شیطان اورر

بیری شول بیرلکده کی فسق و فجور / اول سببدن کورمیه جور و قصور

بیری سول خیرات اهلنده ریا / اول سببدن ایره مز اول تنکریا

بیری صالحده یلان سوز سوزلمک / اولدر آخر گنده اوزین خوار ایلمک

اوشبولار در ایتدوکم اول اون کیشی / خوار اولور ایشلرسه بونلر اون ایشی

اونی کراول اون ایشنک عکسین دوتا / دنیا ایچره لایق اوله رحمتا

شرحی برله اوشبو سوز اولدی تمام / معلوم اولدی نیدوکی اول اون مقام

ایشن بیلیندی ار کرک کیم ایشلیه / اوشبو سوزی جان ایچندن دنکلیه

آچوغ اولا جان قولاغی سوزده / ایشیدیجک معنی قارشو توتیه

جان کوزیله کوره بو معنی یوزین / قیمت ایدوب اول دوتا معنی سوزین

کوز کورر ایشدر قولاق هر سنه / جان و دل انکلار بیلور هر معنی

کوز ایچنده بر قولاق وار ایشیده / عبرت المق آنن اونک ایشی در

هم قولاقده کیزلو بر کوز وار درر / حکمتنک معنی سنی اول کورر کوز

قانقی کوزده کیم قولاق آچلمدی / علم و عبرت کونکلنه یا چلمدی

قانقی قولاق کیم اونک یوق قدر کوزی / اولمادی معلوم اونکا معنی سوزی

کوروبن کوزقاموسی عبرت دورر — سویلین سوزقاموسی حکمت دورر

قوله تعالی ان فی ذلک لعبرة لاولی الالباب

اکر کرک کیم هم کوره هم ایشده — کوردوکی ایشیدوکی ایش ایده
عاشقه چون ویردی بو علمی جلیل — قانده وارسه علم اونکا اولدی دلیل
پس حقیقت اونکا فرض اولدی که اول — دوستلره ایده که بو دردوغری یول
دعوت ایده دوستلری دوغری یوله — کیمه قسمت ایسه یولداش اوله
ای خدایا دوغری یولدن ایرمغیل — خاصلرنکدن بنی سن آیرمغیل

داستان چهارم از باب دهم حکایت در شرح نفس انسان که نفس انسان کتابیست مختصر برده باب وعقل انسان بیچون کودک در مکتب خانه وفیضان فیض الهی چون معلم وهرکسی که علم حق را در کتاب وجود خود تواند خواندن آنکس را اندر دوجهان هیچ مشکل نماند وعالم زمان باشد

بنه بولدم کندوزمده بر کتاب — اول کتابده یازلودر اون درلو باب
دکمه بر باب اوزره قیلدم جان فدا — دکمه بابندن الدی جانم منک غدا
عالم ایچره نه که وارسا سوزو ایش — اوقورم اول اون کتابده یازلو ایش
هر برنده منک تورلو لذت بیکا — ایرشور انوبنی حقدن بیکا
جانمی هردم قونقلر اول کریم — اوشبو اون خوان نعمتیله اول رحیم
جانم اول خواندن همیشه داد آلور — جانمه اول داد هردم زاد اولور
شاکرم بن بو کتابنک علمنه — دکله ایمدی کندونیمش علمی نه

دنیه مکتب خانه در جمله قوله — قول کرک کیم بونده حق امرین بیله
علم وحکمت عبرت واسرار ور — مکر وحیله زرق وانکار ومجاز
هر برینک حرفی مونده یازلودر — معنی سی اول حرف ایچنده کیزلودر
هرکه بونده کلدی ویردی اونکا حق — حاللو حال لغه بو مکتب ده سبق
کوردیلر وبیلدیلر اوکزندیلر — بدیلرو قاندیلر ویکلندیلر
چونکه نوبت دکدی کلدم بن داخی — ایستدم استاد بولدم اول حقی
کوردم اولدر جمله علمی بیلدرن — علم ایچنده آغلدان وکلدرن
بن داخی بو علمی بیلمک دیلدم — یعنی برلسنه دیلردم بیله دم
کیم اونی دل اولمیدی سویلمش — خلق ایچنده شرح وتقریر ایلمش
اول علمدن پس ایرشدی جانمه داد — ایمدی کورنسدی نجله اوستاد
بر کتاب آچدی بو کزبندین بیکا — ایتدی اوخی اوشبونی اوندین سونکا
اوکره نورسن سکا طپدر بو کتاب — بو کتابده یازلودر اون درلو باب
دکمه بر بابنده وار در منک ورق — یازلودر هر بر ورقده منک سبق
کر بو علمی اوقیاسن سن تمام — سکا شاکرد اوله جمله خاص وعام
هم بو علمنک معنی سندن یازو قیلمش — جانکا ایره غدا وپرورش
بو اشارت ایردی چون حقدن بکا — یوقمی دوتدم بو کز حقدن بیکا
مشغول اولدم اول کتابنک علمنه — ایشد ایمدی کندونیمش علمی نه
کوردم اولمش کندو نفسم بر کتاب — اعضالر یازلودر اونده باب باب

باب اول اوش قولق کیم ایشی در
بو ایشتمک جمله اونک ایشی در
جانمه اول باب ایچندن درلو اون
نعمت اولوب ایرشه دردون کون
درلو حکمت درلو علم و درلو سوز
درلو درلو صوت و نغمه ساز و سوز
درلو درلو داستان و درلو اد
هر برنده جان آلور بر درلو داد
هم سیاست هم نوازش هم نواخت
هم خطاب و هم عتاب هم نرم و سخت
بو قولاغ بابنده یازلو حرف حرف
حرف ایچنده معنی اولور جانه صرف
جانم اونکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قانده کورر
منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
چون قولاغ بابنده بو اولدی تمام
جانمه بوکز بو کوزا اولدی مقام
بو کتابنک کوزا ایکنجی بابی در
کوردوکی جمله اونک اسبابی در
جانم اول اسبابیله بای اولدی اوش
ایله سانکه حاتم طای اولدی اوش
زی تنعم زی تفرج زی عطا
کیم بو کوزدن عالم اوزره جان بقا
کوره درلو درلو عالم نقشینی
کوتوره اول نقش ایچنده بخششی
حالی جانم کلدی اول کوز بابنه
اوغرادم اول اولولر اسبابنه
چرخی کوردم چرخ ایچنده هی دونر
دونده و کیجه کوستر ور درلو هنر
کوکی کوردم طولیطلو قدرت درر
یری کوردم دوپدزین نعمت درر
کوردم ایدن کوندن آری کوز کلولر
تنکریدن خلعت دوتا کلمش بولر
هر بری بر آیت رحمت درر
هم غذا در جانه هم نعمت درر

کوردم

کوردم اکلمش چیچکلر رنک رنک
درلو درلو خلق درلو چوب و سنک
هر برنده نیچه درلو معنی لر
کوزدن اولور جانمه هر دم نثار
جانم اونکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا کورر
منکره حق اونی روزی قلمدی
اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
کوزده کی معنی تمام اولقندی چون
جانه منزل اولدی بو کز بو بورون
بو بوروندر بونده اول اوچنجی باب
معنی اوش اوندن داخی اچدی نقاب
درلو درلو خوش ایلر کلدی اوش
بو بوروندر جانمه اوش کلدی طوتش
خوب ایلر چوخدر الا ایوسی
شولدر اولکیم اوله الله ایسی
شول نفس که اول اولولردن کلور
حق الیسین بو بورون اوندن الور
سنداخی جان بورنی دوتغیل او
کیم کله هم اول ایی حقدن سکا
بلکه جان بر قوشدر تن بر قفس
دکمه بر ساعتده جانم منک نفس
تنکریدن آلور ویرور هم تنکریا
حق خوانی در بید رنج و بی ریا
هر نفس که تنکریدن جانه کلور
بو تنه دیرلک و جانه جان کلور
جانم اونکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا کورر
منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
چونکه بو علمی بورون بابنده جان
اوقیدی بیلدی عیان اندر عیان
بو کزاغز بابنه قیلدی نظر
کیم بیله اونده داخی نه معنی وار
زیرا کیم دوردنجی باب آغز درر
معنی سین بیلمک اونک جایز درر

معنی شولدر که حرام و هم حلال — ایرلیشه درجانه اغزدن مدام
یعنی آغزدن کلور جمله غذا — هم غذادن معلوم اولور نیلدا
برندادر منک معانی جانما — معلوم اولدی جان فزاور هما
دیلوم اونک معلوماتندن سوزه — کلدی خوش معنی بیان ایدی سوز
علم ایچنده بلبل اولوب اوندوکی — اول اثردندر حقی ذکر ایدوکی
بوذکرله اول معانی لذتی — هردم اولور جانه رحمت شربتی
جانم اونکله تنعم لر سوزر — کافرومنکر اونی قاندا کورر
منکره حق اونی روزی قیلمدی — اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
حظن آلدی جان چون آغزدن داخی — ایمدی بو کز کل بو ال علمین اوخی
بو کتابنک اول بشنجی بابی در — الده اوینار هر که خاک و آبی در
آلت اولدر آلمغا و ویرمکه — جانه هم اوندن کرک معنی دکه
شولدر اولکیم دادو استاداندور — ایش الده لیک دادی جانده در
جانم ال باینده اوخیر معنیلر — کوسترور ال بیلنه درلو هنر
قانقی ال که اونده ایش الشلمدی — جانی معنی شربتندن قانمدی
شول زکوة و صدقه اولدر ویرن — دوشمشی کوتورمکه اولدر ایرن
اولدر آخرکیم کلور اوندن عطا — ظاهر اولور هم صواب و هم خطا
خلق اونی یا بخل یا احسان اوخیر — قاموسینک معنی سنی جان اوخیر
هر برایش که ایشلنور برآدمی وار — آدا ایچنده کیزلو یوزمنک دادی وار

جانم

جانم اونکله تنعم لر سوزر — کافرومنکر اونی قاندا کورر
منکره حق اونی روزی قیلمدی — اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
چونکه جانم اوخیدی ال معنیسین — کلدی بو کز کیم کوره آیق خوسین
زیرا کیم التنجی باب آیق دورر — هم بو بابده کیزلو معنی چوق دورر
کلدی جانم بو آیق علمین اوقیر — معنیسی منک درلو حرفی بر اوقر
کوردیکه بو صورتده آندر ایاق — ایمدی کل پس بو علمدن ال سبق
کوربو آیقدن نیچه ایشلر قوپر — نیچه لر بو آیقی یاتوب اویر
ایق التوز مسجده مؤمنلری — کیم اونکله قایم اولور دینلری
آیق اوزره میتوبن بو خاص و عام — حضرته قارشو دورب دوتدی قیام
هر برایش کیم بو آیقده ایشلنور — اول ایشه البته معنی ایستنور
جانم اونکله تنعم لر سوزر — کافرومنکر اونی قاندا کورر
منکره حق اونی روزی قیلمدی — اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی
اوقیدی چون اعضالر ابن بو جان — هر برینی معنیسین بیلدی عیان
کلدی بو کز هم بو نفس ایلن کوره — اوخیه معنیسنی بیر بیر دیره
بو کتابده نفس دریدنجی باب — یازلودر اونده عقاب و هم ثواب
هم کناه هم توبه اونده یازلودر — علم ظاهر لیک معنی کوزر اوندن کیزلودر
چونکه جان اوخیدی نفسنک بابینی — بلکو بیلدی نیدوکی کفر و دینی
کوردم اونده کفر و دین یازلودرر — حرف ایچنده معنیسی کیزلو دررر

ایکی حرف در نفس ایچنده گوردم بن
حرفنی دنکله و انکله معنیبیین

بو ایکی حرفدن که معنی آچیلور
فسق و طاعت خلقه اوندن ساچیلور

طاعتندن تنکری سومک دوغار
کونور شخصی آلور کوکه آغار

شرک و انکار و فساد اوندن تچ
مجرم ایلر شخصی کافردن بتر

اوشبو علمنک کیم بو دیلده آدی وار
جان ایچنده بر نیک منک دادی وار

جانم اوتکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا گورر

منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی

چونکه بیلدی جان بو نفس بابن تمام
گلدی عقل اوشبو گردوندی مقام

اولدی پیکر باب بیلکل بونده عقل
ایده یم اوندن داخی بر قاچ نقل

گلدی جانم اوغرادی فکر اوینه
گیردی بولدم فکرتنک بکر اوینه

فکر ایچنده گوکلری گوردم تمام
معلوم اولدی هر مقیم و هر مقام

گورنو گلدی هر مقامده هر بر ایش
یرده گوگده کیجه گوندوز یاز و قیش

چونکه فکرم ایردی گوکده یولدوزه
عقلم ایدر اوشبو ایشی کیم دوزه

کیم اوله که گوکده آی گون یریده
کیم اوله کیم یری دون گون دوریده

اوشبو حکمت برله ایوان کیم دوته
اوشبو صنعت برله سیوان کیم دوته

کیم آچار مقلرنک بیله یولن
طاغلرنک کیم برکیده بیله اولن

سولری بر دنکزه هم دیسوره
دیسورن نیسلیه قنجا سوره

موگجه درلو نعمتی کیم بیتوره
موگجه خلقه بیدرو بیتوره

موگجه

موگجه درلو دیللری کیمدر بیلن
موگجه حاجتلر روا کیمدر قیلن

اوشبو ایشلر کنده اوزندن اولمدی
هم داخی بو خلق الندن گلمدی

پس بو صنعنک صانعی وار حق دورر
جمله ایشده حاکم مطلق دورر

چون بو علمی اول عقل باینده جان
اوخیدی بیلدی عیان اندر عیان

بیلدی الله وارلغنی اولدی شاد
پس بولردن آلدی جان منک درلو داد

اوخیدم چون عقل باینده بونی
بو بیلو اولدی بنکا رحمت خونی

جانم اوتکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا گورر

منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنک دادنی اول بیلمدی

اوقودم چونکه عقل بابن داقی
چونکه اونی اوقیدم بیلدم حقی

گلدی جان بو گز بو گوکل بابنه
یعنی که ایرمک دیلر اصحابنه

بونده دوقوز یخی باب اولدی گوکل
ایدی گل بو گز بو بابده معنی بول

بونجه درلو آرزو ایله دود و آه
کیم بو گوکلده قومش اول اله دستگاه

بونجه میل و بونجه شفقت کیم قیلور
بو گوکللرده نه وار در کیم بیلور

حاله گلدم گوکلمه گیردم بو گز
هم اونک علمین داقی بیلدم بو گز

گوردم اونده بر جهان کیم اول جهان
بی نظیر و بی نهایت بی نشان

نه آشوب وار او جهانده نه گچت
اونده نه حرکت نه جنبش نه سکوت

هیچ بلورمز یر و گوک و غرب و شرق
جمله اولمش اول دنکزده مات و غرق

اوشبو وارلق اولمش اونده محو مات
قایم اول حق ذات دایم اول صفات

آدا اوزلر چون اوکا کونکل دیدی
یعنی که دارا اولماغل کنك اول دیلر

اونده ملك و پادشهلق بیحساب
کورونه درد دوست دیداری بیحجاب

حاضر اونده انبیا و اولیا
چیقر ایشو هردم بزه کیم زوبیا

چونکه جانم اوقیدی بو معنیسی
آلدی اول معنی ایچندن خوش ادایی

دوتدی داد و دوتدی دولت بولدی بو
سیدی اول خواندن حقا دوتدی یون

جان دور بدر حقا فارشو بیحجاب
جان ایچنده معنی خوانی بیحساب

جانم اوتکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا کورر

منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنك دادنی اول بیلمدی

چون کونکل ملکی بکا اولدی مقام
معلوم اولدی اول کونکل علمی تمام

بوکتابنك عشق اونجی بابی در
شول عاشقلر جانینك محرابی در

کلدی اول محرابه جان قیلدی سجود
بی قیام و بی رکوع و بی سجود

کوردی جمله عاشق اونده جان یوزین
سجدیه اورمیش اونتمش کندو اوزین

قامو وارلق اوش اول منزلده مات
یاوی وارمش چشم و جان و عقل و ذات

چونکه ایردم بن داخی اول منزله
اونده انچه اولدو غم کلمز دیله

کلدی بکا اول عاشقلر پیشه سی
کیتدی بندن کوڭ و دین اندیشه سی

کوردم اول معشوق بی همتایو زین
اونی کورن اونذرمش کندو اوزین

کلدی اول لذت بنی محو ایلدی
جمله درلو علمیمی سهو ایلدی

وارلغم صرف اولدی جمله اول حقا
کیتدی منلك قالدی اول حی بقا

سویلین لعل اول اولدی بیلده سوز اونك
کورونن اول اولدی کورن کوز اونك

ایشلین اول اولدی جمله ایشلری
اونده ایشلر ایشی جمله ایش اری

چونکه اوشبو علم عشق باینده جان
اوقیدی بی حرف و صوت و بی زبان

انکلادی اوش نیدوکنی اولدی شاد
بونعمت لذتندن آلدی داد

جانم اوتکله تنعم لر سورر
کافر و منکر اونی قاندا کورر

منکره حق اونی روزی قیلمدی
اوشبو علمنك دادنی اول بیلمدی

اوش تمام اولدی اول اون بابنك سوزی
خاك و باد و آتش و آبنك سوزی

اعضالرده نه که واقع اولدیسه
عقل و کونکل جان و تن قیلدیسه

عرضه قیلدی هر بریسی نیدوکین
معلوم اولدی فسق و طاعت کفر و دین

اولدی اول اون باب هم اول اون مقام
کلدی عشق باینده ختم اولدی تمام

سیرم ایردی حضرته و دوتدی حد
کیتدی وارلق قاموقالدی اول احد

جان ایچندن یول آچلمق بیلدر
اوشبو سوزی کندو حالم سویلدر

کیمسدن اوکرنمدم بن بو سوزی
کورر آخر کیمنك آچو قدر کوزی

پس کتابدر صورتی بر کیشینك
علمی اونده یازلو در هر ایشینك

ایو یاوز حرف حرف اول یازلو در
حرف ایچنده معنیسی وار کیزلو در

کوزکرك که کوره کونکل انکلیا
اوندن آیرق هیچ کیمسنه انکمیا

کندا اوزنده بولدنه ایسترایسه
کندودن دشره دکل نه وار آیسه

هرکه بیلدی کندا اوزین بیلدی حقی
نتسون اول نه ایلسون ایرقدا قی

چونکه کنده وکنده اوزین بیلدی کینی / کنده وده تاپدی اونک بتدی ایشی
بوکتابنک علمی طیبدر عاشقا / ساچسون اول نقدی بوجمله عاشقا
جمله عاشق بالیسون اول نقدیله / نقدایشی بیلیکل که بتمز عقدیله
نقدیله بتدی بتن ایش دنیده / عقدیله هیچ نسنه بتمز ای دده
بیزدن اول نقدی جلب ایرمسون / دنیا آخردوغری یولدن ایرمسون

داستان پنجم از باب ششم حکایت دربیان فضیلت علم بر مال چنانکه مصطفی صلی الله علیه وآله درحق امیرالمؤمنین علیه السلم فرمود که انا مدینة العلم وعلی بابها چون خارجیان این حدیث ازحضرت صلعم بشنیدند حسد برده وده کس از ایشان اتفاق کرده جداگانه آمده ازامیرالمؤمنین علیه السلم سوال کردند که علم افضل است یا مال امیر هریکی را جواب شافی داده آنرا بیان میکنید

تنکری علمین خوشدررا وکرسنه جوق / اونی کیم جوق بیلدیسه اول اولدی طوق
هم ایو دیرلر اونکا وهم غنی / جمله خلق محتاج اونکا ایسترونی
دنیا مالندن علم یکدر بیلنک / ای یاران علمه کی رغبت قلینک
گرچه مالدار ادی بای وبیک دورر / الا مالدن بو علم جوق یک دورر
عالمنک چون خلق ایچنده صدری وار / هم داخی حق حضرتنده قدری وار

والذین اوتوا العلم درجات

مالی جوق دارتار بو دنیا ایچتین / هم کماندر که بوله حق ایچتین
دنیده علمنک و مالنک دادی وار / بونلری کیم جوق دیررسه آدی وار

بیرینک آدی ... الم وفاضل دورر / بیرینک آدی ناکس و مدخل دورر
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا / مال کیر وقورشخصی علم الیتور حقا
اوشبو سوزنک معنیسن ایدیم سنکا / دوت قولاغنک بردم اوش بنکا
اول زمانکه دنیه کلدی رسول / خلق ایچنده یوخ ایدی هرگز اصول
هر ایشی حق اونکا معلوم ایلدی / بو علم بیلدی وکنی اول سویلدی
علمی اول بیلدی حقیقت بیلدوکن / سویلدی هر بر ایشی بنجیدوکن
ایدی علمنک شهری بنم قاپوسی / الابو شهرنک علی در قاپوسی

قوله قال النبی صلی الله علیه وآله انا مدینة العلم وعلی بابها

کیم کلورسه قاپودن کلسون بنکا / چون قاپو اولدر کلنک ایلکن اونکا
علمی اوندن سورنک اول ایده عیان / تا بیله سیز بو ایشی بللو بیان
چون رسولدن اوشبو سوز کلدی دیله / الا خلق آلدی اونی الدن اله
چون بو سوزی خاص وعام اشتدیلر / ایمدی یرایشت که نه ایش ایتدیلر
اولکه مؤمندی اینانذی شکسیزین / حق دیوب حق دوتدی پیغمبر سوزین
کافر ومنکر منافق آلمادی / حق دیوبن بو سوزی حق بیلمدی
چون بولرده وار ایدی کفر ونفاق / یغلیوب اون کیشی قیلدی اتفاق
ایتدیلر کورلم علی اوشبو سوزه / صورهلم بر نه جواب ایلره بیزه
اونومز بو سوزی بر بر صورهلم / مالی یک یا خود علمی کورهلم
بیری کلدی صوردی ایدی یا علی / بو علم می یک یا دنیا مالی

ایت بکا قانقیسی یکدر بیله لم | اولکه یکدررا و نکا رغبت قیله لم
اول امیر المؤمنین ایتدی عیان | تنکری علمی یکدرر بللو بیان
نجه رنج ایدرسنک علمه ایله کل | دنیه مالندن علم یک بللو بیل
اول علی المرتضی ایتدی جواب | علمی اوکرنمک قمو خلقه صواب

قوله عم طَلَبُ العِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ

علمی پیغمبرلره ویردی جلیل | اونک ایله اولدیلر خلقه دلیل
مالی قارون درمش ایدی بیحساب | عاقبت اونکله اول اولدی خراب
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا | مال کیرو قور شخصی علم النور حقا
سوز تمام اولدی وکیتدی اول کیشی | بوکرین کلدی اونک اول ایرتیشی
اولداخی هم بو سوزی قیلدی سؤال | بو علممی یکدر ایت کل یوقسه مال
اول امیر المؤمنین ایتدی بنه | دنیه مالی تن دکل حق علمنه
بو علم یکدر کدرا اول مالدن بیلنک | علمه کی رنج ایدوبن رغبت قیلنک
اول کیشی صوردی بو سوزه نه دلیل | نیته علم اولدی عزیز و مال ذلیل
ایت بیزه بو ایشی بللو بیله لم | مال نوکه لم علمه رغبت قیله لم
او علی ایتدی که مالی هر زمان | الیسی بکلر اولوب اونکا پاسبان
بو علم اولدر که سقلر الیسنی | ویری دوتار دنیه اول هم دینینی
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا | مال کرو قور شخصی علم النور حقا
سوزی دکدی واردی اول ارتسنه | اوشبو سوزی ایلیتدی قالان ایشینه

اول

اول اوجنجی کیشی کلدی بوکزن | کیم سوره اول علمیله بو مال سوزن
اولداخی کلدی بو نیت اوستینه | اوشبو حالی صوردی اول حق دوستینه
ایتدی دیکل یا علی بو علم و مال | قانقیسی یکدر دیو قیلدی سؤال
یکرکی قانقیسیدر ایت بیله لم | اولکه یکدرر رغبت آرتق قیله لم
ایتدی اول مالدن علم یکدر علیم | نسبتی بو قدر دیلم یکدر علیم
علمه کیم رنج یریسه مغبون دکل | شاد هر دم بردم اول محزون دکل
اول کیشی ایتدی ندر بونکش سبب | بو علم مالدن نیچون یکدر عجب
ایتدی کوررلم بو سوزنک معنیسی | یکلکی نیمش عجب معنیسی نه
سینه ایتدی اول امیر المؤمنین | کیم ایراق اندن نفاق و کفر و کین
ایتدی مالی خرج ایدیجک اکسیلور | علمی خرج ایتدوکجه ارتار آچیلور
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا | مال کیرو قور شخصی علم النور حقا
اولداخی الدی خبر کیتدی بنه | واردی اونده بو سوزی ایتدی اینه
کلدی بوکز اونده دوردنجی کیشی | اولداخی صورماغ ایچون هم بو ایشی
سوردی ایتدی یا علی بو دونده | مالمی یکدر یا علممی ای دده
ایتدی مالدن بو علملی یکدرر | هر کیمنک که عقلی وارسا خود کورر
کیشنه ایدر یکلکی ایکل بیان | ثابت ایله یکلکن کوستر نشان
کندو ایدر یکلکی بنجید و کن | فضلنه باق کیم بیله سن بند و کن
نه سبیدندر بو علمنک یکلکی | مال نیته خوار در او موندن او کلکی

بنه اول مومنلرنک تاجی بنه
طانغ ایندی بو علم یک لکنه

ایندی مالی اوغری آلور انکسزین
هم حرامی اوررا آلور کنکسیزین

لیک بو علمی کیمسه آلماز
حکم ایدوبن کیمسه حاکم اولماز

پس علم یکدر بو مالدن مطلقا
مال کیرو قور شخصی علم آلور حقا

اولداخی الدی سوزی کیتدی گیرو
اول ایشنجی کیمسه کلدی ایلرو

یعنی بیلمکچون بو ایشی اولداخی
آلودن یکی و باطلدن حقی

صوردی ایندی مالمی یکدر یا علم
یا علممی یکدر ایت کل بو حالی

قانقیسی یکدر او نکا ریخ بیرلم
یکیمنی بللوم یکدر دیه لم

ایندی چون صوردنک علم یکرکدر
هر که یکین بیلدی نه تک دورر

یکدرر مالدن علم نسبت دکل
بو عطا در دکمیه قسمت دکل

اول کیشی ایندی بزه ایتکل بیان
یکلکی علمنک ندر ایتکل بیان

اول امیرالمومنین ایندی بنه
طانغ ایدم بو علم یک لکنه

یکلکی شولدر کیشی چون که اولور
مال و ملکینی اونک ایروغ الور

علمنی آلور کیدر اونده بیله
نه کم اولمیش ایدی مونده بیله

پس علم یکدر بو مالدن مطلقا
مال کیرو قور شخصی علم آلور حقا

چون علی دن اول جواب آلدی بنه
واردی کیتدی اول بری کلدی بنه

کلدی اول هم بو سوالی صوردی مغا
یعنی که بو علم و مالی صور مغا

چون که کلدی صوره اول آلتنجی ار
اولداخی صوردی دیدی ای برهنر

مالی یکدر

مالی یکدر ایت بزه یوخسا علم
قانقیسی یکدر بیلوب یک دیه لم

اول علی ایتدی علم یک ننه در
علمه یاقینسنک نه کلور مال ندر

کیمسه که جهد ایتدی علم اوکرنمکه
هیچ کمالسیز ایردی اول مالدن بکه

ایتدی اثبات ایله علمنک یکلکن
بیله لم علمی نه ندر یک لکن

یکلکن علمنک بو مالدن نه ایله
معلوم ایله معنیسین قیلدن قیله

ایتدی مال برله بو دنیا نعمتی
حاصل اولور شخصه مال و ملکتی

علمیله دنیا و عقبی آلینور
ایکیسیندن عز و دولت بولنور

پس علم یکدر بو مالدن مطلقا
مال کیرو قور شخصی علم آلور حقا

اولداخی کیتدی بنه کلدی بری
چون بر ایدی جمله سینک برای

کلدی اول یدنجی صورماغ ایچون
یعنی حیدر علمنی کورمک ایچون

صوردی ایتدی یا علی ایتکل بزه
مالمی یکدر یا علم کوستر بزه

یکی قانقی ثابت ایله ایشینی
اونکا کوره بیلم کشی ایشینی

بوکزا ایتدی اول معانی معدنی
علمه تنک دونماتنک بو دنیا مالنی

دنیا مالندن علم یکدر بیلنک
جانیله علم اهلینه خدمت قیلنک

اول کیشی صوردی بنه کیم نه ایله
کیمسه علمنک نیله یکلکن بیله

ایتدی مال سوکوسی چون شخصه قونار
اندیشیله کیشنک کونکلی طولار

جان و دل بو علمله روشن اولور
یاقدوغی یر کوزینه کلشن اولور

پس علم یکدر بو مالدن مطلقا
مال کیرو قور شخصی علم آلور حقا

چونکه دکدی اونکا اوشبو معنی   کتدی او بو کز بری کلمک دیلر
کلدی اول سکر بخشی دوردی کوز   مال و علمنک نیدوکن صوردی بو کز
قانقیسی کیم یک ایسه ایتکل بیان   یکی قانقی در بیله لم اوش عیان
اول امیر المؤمنین اول پر هنر   بو علم یکدر دیدی اول شیر نر
ایتدی مالدن بو علم چوق یکدرر   شیله در بو یر کبی اول کودرر
اول کیشی صوردی نیه معنی ندر   بو علم مالدن یکی یعنی نه در
ایتدی مال اهل حلال ایچون حساب   ویره کوره هم حرام ایچون عذاب
الا عالملر شفاعتچی اولا   یارین اونده سوچلویی الدن الا
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا   مال کیرو قور شخصی علم النور حقا
اولداخی دکدی سوزی ایتدی انی   کتدی بو کز کلدی دوقنجی کیشی
یعنی کیم صورمغ ایچون هم بو سوزی   کیم کوره نه کوسترور معنی یوزی
کلدی ایتدی یا علی کلدم سکا   بر سوالم وار جواب ایله اونکا
ایت بکا بو مالمی یکدر یوخسا علم   قنقیسینی یکلنک ار توق بیلم
قانقیسی کیم یک ایسه دوتلم اونی   اول بر ندن اختیار ایلیم اونی
ایتدی بو مالدن علم یک بشکسیز   علمله کوردی کورن اول دوست یوزین
هر کیمینک که چوقسا علمی بایدر اول   قامولر یولدوز کبی در آیدر او
اول کیشی صوردی بو کز که یا فتا   بو علم مالدن نتا یکدر نتا
اول فتوت اولوسی ایتدی بنه   طانغ ایدم بو علم یکلکینه

علی کوکدن

علی کوکدن بیربیدی اول جلیل   الیسنی الندی کوکه اولدی دلیل
مالنک اصلی یردر یردن بتر   کیم اونی سودیسه بو یرده ایتر
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا   مال کیرو قور شخصی علم النور حقا
اولداخی دکدی سوزی کتدی بو کز   بر کور اول اونجنجی نندی بو کز
کلدی صوردی اولداخی بر بکله   ایتدی دیکل یا علی کیم خلق بیله
مالمی یکدر یا علم ایتکل عیان   جمله خلق بیلسون اونی بللو بیان
کورنه دیدی اول علی المرتضی   ایتدی مالدن یکدرر علم خدا
هر که علمه رنج یدی مغبون دکل   مالی رد ایدب قیلنک علمی قبول
صوردی اول ار یعنی نه معنی دیو   مال ایچون یاوز درر بو علم ایو
نه سبب‌در بو علمنک یکلکی   ثابت ایله کیم بیلنسون نیدوکی
ایتدی اول معنی ایله که علمی چوق   تنکریلق دعوسنی ایتدوکی یوق
ذکر و طاعت در همیشه ایشلری   اوندن ایرق بو قدرر تشویشلری
الا هر کیم مالی چوق اولدی بولا   تنکریلق دعوسنی قیلدی بولا
بونلری باشدن چیقردی مال آنی   اول سبب‌دن آزغون اولدی حالی
پس علم یکدر بو مالدن مطلقا   مال کیرو قور شخصی علم النور حقا
چونکه دکدی اونینه اون درلو سوز   کتدی اول انکار و اقرار اولدی کوز
کوردیلر چون معنی بو زین کلدیلر   اونی برکزده مسلمان اولدیلر
اوشبو ایشن دوتدی کونلرده مقام   سویلیودر جمله دللرده مدام

جمله عالم بیلدی بو ایشی نیدوکن … علمله مال احوالی نیجه دوکن
بیلدیلر مالدن علم ارتوق ایمش … قیمتی مالنک علمجه یوخ ایمش
اونک ایچون قیلدیلر مائی سبیل … دوتدیلر علمی و مال قالدی ذلیل
علمله برکورنه دولت سوردیلر … علمله بو یولی دوغری واردیلر
ای یارانلر علمه کی رغبت قیلینک … جاهل اولمنک دنیده عارف اولنک
هرکیم اول اوکرندیسه علمی تمام … جمله کوکلر اونکا اولدی مقام
حالا ظاهر علمنه کیم ال ویرور … ایشیدر او شبو قولاغ و کوز کورر
ارتوق آرتوق اوکرنودور منی کرک … بیلمدوکن بیلنه صورمق کرک
اولکه باطن علمی درکندو کلور … سنی سنکا قویمز اول کندو الور
اوکره نمز کیمسه اونی کیمسه دن … کیم بیلور که کندونه اصلی ندن
جان ایچنده برداخی جان اولدر … کیم کونکلده کنج پنهان اولدورر
اونی الله کیمه روز ایلار الیسه … علم اولور هر نه که اول سویلار الیسه
ظاهری هم باطنی معمور اولور … قانده دورسا دوردغی یر طور اولور
باطن ایچره عاشقنک استادی اول … علم ظاهردن اونک استادی اول
ظاهری تازه دوتان شول در که اول … باطن ایچره آچیلوبدر اونکا یول
هرکیمنک که باطنی روشن اولا … لاجرم که ظاهری کلشن اولا
ای خدایا قاموا کسوک لولری … بومقامه سن یتور کیل بولری

داستان ششم ازباب دهم حکایت در شرح دوستان که مؤمنان

دردار

دردار دنیاده کونه دوست دارند چنانکه دوستی این ده دوست را راحت وآسایش دنیا یافته ومغفرت در آخرت می یابند واز دشمن ده کونه ایمین وسلیم میباشند

کیمسنک که دنیده اون دوستی وار … نیچون اولا عقلی مغبون کونکلی دار
بن غریبم دیو نیچون یریمه … چون بیله اول یاری یاردیر یریمه
قاندا وارسا دوستدن آیرواولمیه … برده کوکده اونکا دشمن قالمیه
چونکه اولا دوستله دوستلق تمام … دوست اولا اونکا بو جمله خاص وعام
کیم قیلورسه دوستلق اول دوستلاریله … باقدوغی یرکل اوله کلزاریله
ایشیدایمدی ایده یم اول دوستلاری … کیم سنکله دوستدر اونک هر بری
اونی برکزده سنکله ایش دورر … خیره اینیدرسنی خیراندیش دورر
هربرینک آدنی ایدم عیان … کیم بیله سن بو ایشی بللو بیان
اولی اول دوستلرنک الله درر … کیم سنکا اول دورمدین فنک ویرور
قانده اولسنک حالنکی اولدر کورن … کیمجه کوندز رزقنکی اولدر ویرن
سایر واولسنک اوندن ایسترسن شفا … کیم ویرن اول صحت اوندندر صفا
کوکدن اولدر اندرن رحمتلری … یردن اولدر بیتورن نعمتلری
عالمه اول چیقرر هر دم کونی … کوندوزه اول دکشوررهر بردونی
دردنکا اوندن اولوردر لودوا … حاجتنک اوندن اولور هردم روا
سنی اولدر قور خولردن قورترن … ازایکن هرو ارلغونکی آرتورن
کوزلرنک بو عالمی اوندن کورر … دیلنکا تکرار هردم اول ویرر

الزنك اوندن دونار هر برانتی
آیغنك یریدن اولدرای کیشی

ونیده دیرلك ایچنده دوستنك اول
کیدیجك هم اونكا واروردوغی یول

قوله تعالى نحن اولياء كم في الحيوة الدنيا والآخرة

چون وارەسن ونیدن اول عزیز
هم کورەسن اونده نه دوستلق قیله

قانده اولسنك ایریشه نوری سنكا
هم ویره اوجاغیله حوری سنكا

یارلغایه داغدن آغز یازوغنك
رحمت اوله قانده اولسنك ازوغنك

هرنه که حاجت دیلرسن ویره بر
عاقبت دیداريني کوستاره بر

اوشبو دوستلق خلق ایچنده قانده وار
دوستنك اولدر که بو دوستلق اونده وار

چونکه الله دوستلوغین بیلدنك عیان
دوستی هم دوستنکدرر بلّو بیان

دوستی کیمدر اول جلیلنك ای صفا
مصطفی در مصطفی در مصطفی

پس ایکنجی دوست بیلکل اولدرر
یولی اونك حقه دوغری یولدرر

حق قاتنده ایشی برکندی تمام
یعنی که بزچون اول دوتدی مقام

اول بزه بیلدردی شرع احکامنی
سجدی خلقنك خاصنی و عامنی

کافر مشرکدن آیردی بزی
ایلدی اسلام دینی یروبزی

ایردی کافردن بزی اول مطلقا
کوستردب ایمانی ایردردی حقا

هم اول اوکرتدی بزه بش وقت نماز
کیم قیلورز حضرته اوندن نیاز

اول کتوردی حقدن اوتوز کون اروج
کیم اونکله یارلغانور جمله سوج

اول کتوردی توبه قاموبیلور
کیم کناهلر اونك ایله عفو اولور

اول شفاعت قیله بر یارین بزه
کیم ویره حق کندو دیدارین بزه

انكمه دی اول آنه سن و آتین
لیك اونوطمادی وبردم امتین

امتی دیب امتی دیب قیلدی نیاز
حق قاتنده اولدی اول ناز و نیاز

کلدی رحمت یارلغادی امتی
بیله اولور دوسته دوستنك همتی

اوشبو دوستلق خلق ایچنده قانده وار
دوستنك اولدر که بو دوستلق اونده وار

کل اوچنجی دوست کیمدر کور بوکز
گرچه کورمزسن کورنلر صور بوکز

اونی داخی بر ایشکل نیدوکن
کندو کیمدر دوستلوغی نیجیدوکن

اول امامدر که حق علمی ایله
دوزدیلر دین ترتیبین قیلدن قیله

قوله تعالى يوم ندعوا كل اناس بامامهم

اللرنده حاصل اولدی حل و عقد
اونلار انكله ضبط اولدی جنس نقد

چونکه معنی کنجنی بولدی بولا
جمله خلقنك رنجنی بیلدی بولا

بیلدیلر که اولنی نتمك کرك
نه ذکر اونکا نه خرج ایتمك کرك

اولكلو اولدی بوکز قالدی دیری
حقلو حقن بیلمك ایستر هر بری

هر برینك حقنی بیلدو دیلر
آودوب آغلاینی کولدردیلر

دوزدیلر مذهبلری ترتیبله
تسبیح اولدی هر بری جمله دیله

بیلدیلر اونی بو جمله خاص و عام
سویلشورلر بو حلال و بو حرام

سجدیلر کوی قاتلمز بو دینه
زهرەسی یوخدر کیمسنه کیم دینه

اولدی آسان دین یولی دشوار ایکن
یوخ دوندی کونکا فوار ایکن

بو ایشی کیمدر دوزن اولدر امام
کیم اویادر اونلره بو خاص و عام

اول امامدر دوزدی بو ارکانلری
غرقه قیلسون رحمت حق اونلری

اول عزیزلر که بو ایشی ایتدیلر
بزلره آسان ایدوبن کیتدیلر

جمله مؤمنلر بو ایشدن اولدی شاد
تا قیامت قالدی جانده اوشبو داد

اوشبو دوستلق خلق ایچنده قالدی وار
دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار

اونی بیلنک کور بوکز دوزد بخیسن
انکلا غل اونک نه در خلق و خوسین

کیم بیله سن بولاری نیدوکن
کندولر کیم دوستلوغی نجیدوکن

اولیادر بیلنک اونی اولیا
بزی اولدر باشلیب الله مولیا

هر کسی باشلیا الله حقا
بیلکه دوستنکدر سنک اول مطلقا

اولیالر اولمسیدی دنیده
یر و کوک درهم اولیدی ای دده

قوله عم في كل عصر شخص يجري بانفاسهم الدهور

اولیادر کیم بولارنک همتی
تازه دوترد نیده هر نعمتی

جمله خلقنک رزقی حقدندر ولی
فنقی ایلده کیم اولور سابروی

قامو ایلدن اونده نعمت حج اولور
لذتی و برکتی آرتوق اولور

قانعی ملکدن کیم ولیلر اکسیله
برکتی اونک یقین در کونزوله

یس و لیدر دنیده برکت بزه
اول ویرور حقدین بکا رحمت بزه

دنیا اولدوقجه بولار اولسا کرک
بونلرنک آهی درر کوکه دیرک

اولیانک عشقی بنکزر کونشه
هر کون آلتون تاج اورر هر بر باشه

بیدریغ

بیدریغ هر بای و هر مسکینه
مسجد و زاویه هر مسکینه

اولیادن اول نفسلر که کلور
بای و یوخسول جانی اوندن حظ الور

یله بنکزر الثور الوان ایلری
ایله بنلر حقی اوندن ایی لر

اولیانک علمی بنکزر اول سویا
کیم کرک بو خلقی هر دم اول یویا

سویه بنکزر یعنی بو علم اریدر
کیمه ایرسه قانده دردسم اریدر

جمله عالم خلقی اوندن دیریلور
جمله خلقنک رزقی اوندن ویریلور

اولیادن اوشبو نعمت هر زمان
ایرشه دربیزه هر دم بیکمان

خلق ایچنده اوشبو دوستلق کیمده وار
دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار

اول تمام اولدی بو کز بر کورینه
اول مشیخی دوست کیمدر صوز بینه

شرحی برله اولداخی کلسون دیله
کیم بیله پس بو ایشی قیلدن قیله

اول مشیخی دوستم علما درر
کیم بو خلقه شرعله یول کوسترور

دعوت ایلر بزی هر دم طاعته
کونده بش کز ایلتور اول رحمته

حقه خلقی اندین بونلر دورر
مصطفینک نوبتین بونلر اورور

ایلده اوتوز کون اوروج اول کوستورر
خلقی چوخ درلو کناهدن قورتارور

هم زکاتی کوستورر ایلدن ایله
حقی باطلدن سچر قیلدن قیله

بیلدورر الرهه اشی نتمک کرک
کوچی بیت الله کعبه کتمک کرک

بونلرنک قولیله جمله انجمن
بربره کلمک حلال و مردودن

بو دینه بونلر درر دایم دیرک
نیچه که دنیا دورر بونلر کرک

قانده مشکل اولسا بونلر در آچان | بسملی مرداری بونلر در سچن
بو عالملر بیزه هر دم علمیله | کوستورردین ترتیبین قیلدن قیلیله
بیلدورر اول پادشاه امرین بیزه | قیلدورر پیغمبرنک قولین بیزه
اوکرهدر آبدست نیجه آلمق کرک | کوستورر طاعت نیجه قیلمق کرک
بیلدوررلر بیزه دنیا نیجه دوکن | انکلادرلر آخرت نیجه دوکن
حکم ایدرلر آخرتده نوله بیز | هر که نه ایشلرسه اونی بوله بیز
اوجماغی وطاموبی بر بر بیزه | ایله ایدرلر که سان کورنور کوزه
اوشبو حاصل لر عالملردن بیتر | بجتلو اول کیم اونک سوزین دوتر
کیشی اولور کیم دوتارسه سوزینی | مزد ایرر کورمک اولارنک یوزینی
خلق ایچنده اوشبو دوستلق قانده وار | دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار
اول تمام اولدی بو کز آلتنجی سین | کوره لم اونک داخی خلقه چوقسین
کندو کیمدر کوره لم دوستلوقینه | جان فدا قیلالم اونک دوستلوقینه
شیخمزدر اول بیزی ایندر حقا | کوستورر اوندن بیزه عمر بقا
اول قلاوزلر بیزی حقدین بکا | اونک ایچون جان کونکل اویر اونکا
چونکه اویدی جان کونکل استادینه | راضی اولدی دادینه ایستادینه
شیخنک ارشادی بیزه اولدی دلیل | هر کیمنک یوخدر شیخی اولدر ذلیل
اوبیتمزده سکاه اونک آدی در | یوز مربوبی اونک ارشادیدر
شیخ اول ایرماغه بنکزر که آقار | کیم دوررسا یولینه قارشو بقار

بیز

بیز آزاجق سوکبی اویدوق اونکا | اول اولو الیتور بیزی حقدین سکا
همتی یولداش دررر هر دم بیزه | کر کورونمزسه کورونورسه کوزه
اول قلاوز آنی اولدی بویوله | دیلمز که کیمسنه بولده قاله
شیخنک اولدر دیلکی ارته کیجه | کیم دونه حق امرینی ایکیت قوجه
ایله دیرلک سوره لر دوغری صفا | کیم بولاردن خشنود اوله مصطفی
همتی اوستومزه شولدر مدام | دونه حقه قالمیه هیچ کیمسه خام
دیلکی اولدر که حقه ایره یوز | یارین اونده حق دیدارین کوزه یوز
اولا اوزا اوجماغ ایچنده تا ابد | خشنود اولا چونکه بیزدن اول احد
همتی اونک مدام اولدر بیزه | دیله مز کیم توزقونا اوستومزه
خلق ایچنده اوشبو دوستلق قانده وار | دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار
اونی بیلدنک کوردینچی دوستنکی | سن داخی دوزت اونکله قصدنکی
کیمدر اول دوست دیرلکندن بیله سن | سن داخی اول دوسته دوستلق قیله سن
شولدر اولکیم شیخ الین آلدی بولار | حق یولنده یولداشنک اولدی بولار
خلق ایچنده ایش دوست یاری سن | سکا ایدرر رازنی دلداری سن
نعمتین باقلر سینکله یمکه | رازینی کیزلر سنوکله دیمکه
دوستلره دوست دشمنی دردشمنک | هر بلاده بیلکلنک الیر سنک
نیته کم شیخ آدینه سن دوغری سکن | اولداخی هم الینب درشیخ دین
دیلده شولدر دینده شولدر کیشی | سندن آیرق یوخدرر هر کز ایشی

هم سنکا بیله قوپا یارین اول / اونودوب ترک ایتمزا اونده یارین اول
کر اولورسا بر مریده یوز سوبی / دیلیه حقدن آلامنک سوجلوبی
هرکه بر شیخه مرید درتنک سیزین / کوره سر دانکله بری بری یوزین
نه که صحبت ایدی بونده بولا / قوبیجق هم قوپه سز اونده بولا
قیله سز بونلار بری بیرنه مدد / نه کبر اولا بولرده نه حسد
هرکه بر شیخه مرید اولمش اولا / کردیری بونلرکک اولمش اولا
بر برینه ایره سپیدر طاعتی / هر برینک نه اولورسا طاقتی
خلق ایچنده او شبو دوستلق فائده وار / دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار
معلوم اولدی اولداخی بر کوزینه / کیمدر اول سکز بخی دوستی صورینه
چون بیله سن کندوکیمدر آدی نه / پس بیله سن سن بو سوزنک دادی نه
اما آنانکدر سنک اول ای صفا / سن داخی اول دوستلره قیلکل وفا
هیچ کمانسز دوست در بونلر سنکا / نه امک دارتارسنکچون کورسنکا
راحت ایتمز سندن اوترو کندوزین / قول قرا واش ایلمشلردر اوزین
هم سنک چون ترک ایده اوجوسنی / اویه مازدونله اویا نوردیب سنی
سندن اوترو الیتی ساوق یرلوالا / یعنی سنی خوش دیرلسون دیر بولا
کر حلال و کر حرام که جمع ایدر / قامو یبینی سنکا اسمارلر کیدر
دون وکون شولدر سنکا همتلری / کیم نیا بیسن قامو نعمتلری
هرنه که صو سنک انک ایریشه / ماله ملکه نعمته هر بر ایشه

ایتمز

ایستمز بونلار که سن آج اوله سن / یا خود او شبو خلقه محتاج اوله سن
آنلار ایسترلر سنک ایلکلکنکی / خلق ایچنده قامودن ایلکلکنکی
اما آنا همتی شولدر بیزره / هیچ یاوزلق ایستمز اوغلان قیزه
الا ایسترلر اوغول قیز اوللا / کون کوره و مال دیره و ملک آلا
کیمسلر که آرتدوغنک ایستر سنک / اونی دوست بیلکل دکلدر دشمننک
کندو هردم مشغول اولور مکتبه / تاکه سن هر کون وارا سن مکتبه
اوکره سن اونده تنکری علمنی / هم دوتاسن دنیایی و هم دینی
او شبو دوستلق خلق ایچنده فائده وار / دوستنک اولدر که بو دوستلق اونده وار
کل بو کز دوقرنجی دوستنک شرحنه / انکلغل اول لندوکیمدر شرحی نه
شرحی برله اولداخی کلسون دیله / کیم بیله سن بو ایشی قیلدن قیله
اول شول استادنکدر کیم پیشه سین / اوکردوب کوستردی سنک پیشه سین
اونک ایچون پیشه دیرلر پیشه یه / کیمسه ندن اول بنکزه یوب دربیشه یه
یعنی کیم صاتوب توکنمز پیشه لر / خلق ایچنده اونکا بنکزر پیشه لر
نیجه که پیشه توکنمز صاتوبن / هم توکنمز پیشه قارنج قایودن
چونکه اول استاد اونی ویردی سنکا / پس سنک دوستنکدر اول انکله سنکا
اول سببدن بر کسب ایتمک حلال / قازانورسن کیم سنکا کلمز ملال
هرنه صنعت کیم جهانده ایشلنور / خلق اونی استادالندن اوکرنور
صنعت آلتدر بو دنیا خلقنه / اوکره در خلقی بو دنیا کسبینه

کی سببدر کسب اله کتورمکه
خلق ایچنده خوش تنعم سورمکه

خلق اونکله دنیده کسب ایدیتور
اول نه آشکه ایشلونین یبینور

صنعت ایشلب نه قاریرنه چوکلور
نیجه ایشلدوکجه کسب آرتوق کلور

آدمی اونکله پس دیرلک سورر
یر ایچره خوش دیرلور کون کورر

اوشبو برکت قامو استادنکدرر
پس سنک خوش دوستنک استادنکدرر

هر نه صنعتده کوار انک اونی
حق سور استادی هر دم انکانی

هر کیمنک که دنیاده استادی یوخ
خلق ایچنده دادی یوخ ایستادی یوخ

همتی استادنک اول شاکرد ایله
شونی ایستر بر هنر ایسی اولیه

خلق ایچنده اوشبو دوستلق قانده وار
دوستنک اولدرکه بو دوستلق اونده وار

اول دو قوز دوستلق تمام اولدی بوکز
سوز اونچی دوستنکا کلدی بوکز

کورهلم بر نیجه دوستدر اولداتغی
یرینه کلمک کرک دوستلق حقی

شولدر اول کیم بر عادل سلطان اولا
هر دم اونکا یاری سبحان اولا

دیمکش اوله حقدن اونکا عدل و داد
ایشنکنده بولونه جمله مراد

اوله خوشخو عقلی کامل کونکلی بای
نعمتندن خلق طویه ایل و یکی آی

ایلی کونی سا قلیه اول یاغیدن
خلقی دیره اولمیه اول داغیدن

ظالمه توتش ایتمیه مظلوملری
ایرکوره مقصودینه محروملری

کوز قولاغ بو خلق ایچنده دینج اولا
جمله یوخسول بایی یا ایل کونج اولا

اوله اول سلطان بو دنیادرکه کی
بغلنه اونکله خلقنک یورهکی

هم اولا اول پاسبان اوشبو دینه
تاکه کفر انکلامیه دین اوستینه

یعنی حقی باطله باسدورمیه
کندو داخی باسماغه قصد اورمیه

بکلیه دین اهلنی عدلی ایله
ساخلیه یوخسوللری بذلی ایله

ایشی اونک عدلیله احسان اوله
دردلولر دردینه اول درمان اوله

قوله تعالی إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ

چون اوله سلطانلرنک عدلی تمام
بایره یوخسوللره بذلی تمام

دوستیدر اول قامونک پس مطلقا
قامو خلق اوزره چو شفقتله بقا

بای و یوخسول مقصودین اونده بولا
رحمت اولا حقدن اول جمله قولا

اونک ایله جمله یوخسول بای بیا
اونک اوجندن قمو نعمت بیا

خلق ایچنده اوشبو دوستلق کیمده وار
دوستنک اولدرکه بو دوستلق اونده وار

اوش تمام اولدی دل اودن دوستنک سوزی
معلوم اولدی دوستلره دوستلق یوزی

هر برینک دیرلکن ایتدم عیان
ثابت اولدی دوستلغی بللو بیان

حق بولاری چون بزه دوست ایلدی
بونلره دین دشمنین مبیت ایلدی

انن اولدق دین ایچنده آسوده
قالمدق دشمن الندهآلوده

ایمدی بز بو دوستلوقه تمک کرک
کوندهمنک کز حقه شکر ایتمک کرک

کیم بیزی دوستلوقه لایق ایلدی
سودی و سودردی عاشق ایلدی

چونکه دوست اولدی بیزه اول اولو
ایله سانکه یر و کوک دوستلو دولو

قنده اولسا دوسته قارشو یوز
قایم اول دوست دوستلوغیله دینز

كونده یوز منك كز شكر اول حاقا
كیم بو حالی روزی قیلدی عاشقا
بیلدی عاشق دنیده دوست تنیدوكن
دوسته دوستنك دوستلغی نجیدوكن
كوكلی جانی بر كیدی اول دوستلاره
دیلر اول دوستلاریله دوسته واره
دنیده دوستلاریله كیجدی كونی
آخرنده دوستلاره قارشو یونی
قنقی جانده كه اول اون دوست دائمی وار
لاجرم دون كون دیلنده آدی وار
ایجی داشی دوستیالو دوستدر اونك
بللو بیلكه دوستنك اول اولدی سنك
ای خدایا اونی دوستدن ایرمغل
دینه آخر سو كودن آیر معنیل

داستان هفتم از باب دهم حکایت در بیان آنکه در نهاد انسان ده گونه خاصیت معتبر است که انسانیت بدان ده چیز مخصوص است و هر وجود که ازین ده خاصیت در وموجود نباشد از زمرهٔ اولئك كالانعام بل هم اضل باشد

قانی اول كیمسه كه اونك عقلی وار
هر برایشده عقلا اولدی سوار
عقلله هم ایشده ور وهم كوره
هر ایشی بو عقلله آلور ویرور
دعویسی اولدر كه ایدر عاقلم
عقلله هر نسنك اصلین بیلم
كلسون ایشتسنك ایشنك اصلنده
ایش ایجنده حال دیرلك نیجه در
دنیده عاقل كیشی نتمك كرك
نه ایشی قویوب نیی دوتمق كرك
آدمی اولدر كه بیلدی بو ایشی
یوخسا حیواندر حقیقت اول كیشی
كیمسنك كه عقلی یوخ آدم دكل
كر اونكا حیوان دیرسن غم دكل
آدمیده واردر اون درلو نشان
ایشلنور آشكار او نهان

اونك ایله معلوم اولدی آدمی
لایق اولدی دوتمغا بو عالمی
دنكله ایدی نه در اول اون درلو ایش
كیم ولیلر ایشلر اونی پای قوش
بری شولدر كیم تفكر قیله سن
یر و كوك اهلن تمامت بیله سن
بیله سن كوكلرده كه خلق نجه در
دیركلی نمیش نیجون یوجه در
هم بقا سن یرده كه خلق حالینه
انكلیه سن كند ونمیش حالی نه
كوره سن كه هر بری بر ایشده در
اونك ایجون دور مدین جنبشده در
جمله سی قولدر طا یا معبوده ینه
نه وار آخر كلمدیسه بو دنیه
هر برینك حق بولنده فكری وار
حاللو حالنجه دیلنده ذكری وار
بیله سن كه كیمسه باطل قالمدی
هیچ كر كمز نسنه ملكه كلمدیسه
هر بریسی حضرته دوتمش یوزین
قول بیلور اول پادشاهه كند اوزین
جونكه اول سن تفكر قیله سن
یر و كوك اهلن تمامت بیله سن
پس ایكنجی لازم اولدی كوزین
ایمدی كل آج سن بو كز كوكل كوزین
خوش تفرج قیل بو عالم خلقنی
خلقنی بیلسنك بیله سن خلقنی
خلقی خلقی خوش تفرج قیله سن
دنیه خلق نیته كلدی بیله سن
جون بیله سن سن بو خلقنك ایشنی
بیله سن كه كند ونمیش ایشی نه
جونكه بو معنی سنكا معلوم اوله
معنی اهلی قاموسی محكوم اوله
هر بریسی یرلو یرنده سنكا
خدمت ایدب محكوم اوله حكمنكا
ایشده ایدی سن بو خلق جنبشنی
تا بیله سن هر برینك ایشنی

بعضی خلقنک اینی اولدر کیم اوجر
اول ملکدر کیم یدی کوکدن کیچر

بعضی انساندر سنکا دمساز اونور
یول ایچنده همدم و همراز اونور

بعضی حیوان کبی دردارتر یوکنک
کوتورور اول نیجه کیم آرتار یوک

بعضی سی اولا اوکنده چون نبات
ویره حاصل چون اوله سنده حیات

چون بیله سن بو عالم خلقنی
انکلیه سن هر بربنک خلقنی

چون ایره حکمنک تصرف قیلمغا
چون ملکله بو کونکل کوکه آغا

اول قیلاوز اوله سنی ایلتمکا
ایرنیه سن هر نفس یکدن یکا

پس تصرف در اوچنجی ایلسنکا
سن بو ملکی خوش تصرف قیلسنکا

اول ملک ملکی سنکا سیران اوله
یر یوزی باشدن باشه میدان اوله

هم اوله انسان سنکا یولداش و یار
حکمنکا منقاد اوله جمله دیار

هم بو کنک دارترسنک حیوانی دفی
محکوم اوله چون بولاسنده حقی

هم اوکنده خوان اوله جمله نبات
ویره حاصل چون اوله سنده حیات

هر برلیسی یرلو یرنده تمام
محکوم اوله حکمنکا جمله مقام

سن بولاره حاکم وقت اوله سن
هر برایشی ویره سن هم آله سن

بو تصرف چون دکه حقدن سنکا
جمله کوک اهلی دونه سندین یکا

سن سنی برنسنه اولدم صانمغیل
غرته هم حرمته آلدنمغیل

پس کرک کیم سن تواضع قیله سن
کندوزون مسکین و عاجز بیله سن

پس تواضع درسنک دورنجک ایشنک
اوله مسکین لیکله هر جنبشنک

اولمیه کیم کبر ایله یارلق سنکا
یول بولا بولداش اولا کوکلنکا

حق بولنده کی تواضع ایلکل
هر سوزی اول حقی انکوب سویلکل

پس بو حکمی کندوزندن صانمغیل
حاکم اولدم صانوبن آلدنمغیل

مالک اولدر ملک اونکدر حکم اونک
انکلغیل برا ورندانک وارسنک

چونکه سن یوخ سن سننک ننک اوکسر
نه اوله حکمی اونک کیم اولسیر

یرده کوکده حاکم اولدر مطلقا
کندوزون انکلب بوین ویر اول انکا

چونکه کندو کندوزون قول بیله سن
هر ایشنده تواضع قیله سن

پس حلال اوله سنکا هر درلو ایش
آله سندن قامو عالم پرورش

اولداخی اولدی بو کزنمک کرک
بو ایشی تقریر و شرح ایتمک کرک

چونکه دکدی بو بیلو حقدن سنکا
بیلمینه بیلدروب انکلاتسا نکا

اول منتهی نسنه بو تقریر درر
زیرا معنی ستر ایچنده سر درر

تاکه تقریر اولمیه آچلمز اول
معلوم اولمز کیمسه یه بو دوغری یول

چونکه تقریر ایلیه سن سن اونی
انکلیه بو عقل بیله جان اونی

معلوم اوله جمله ایش قیلدن قیله
آچله معنی دوشه دیلدن دیله

چونکه خلقه معلوم اوله بو بیلو
دولولرا وصلوا اوله اوصلودلو

اشریه بو عقل و جان ایشدن چیقا
بیلمینه نمک کرک باشدن چیقا

پس باقا ارکان و سینور بیلمیه
ترک ایده شرطی و قوللق قیلمیه

ایله اولسا دیرلکنک وادی کیده
یقیله یول اهلینک آدی کیده

اوله زاهدلره فاسق هم نشین — بر برینه قارشه بو کبر وکین

یول ارنیک اولمسا هیچ رغبتی — قالمیا فاسقجه قدر وقیمتی

بوکزین نمک کرک بو خلقیله — کیم بو خلقی ایلتاسن منزله

پس کرک کیم مونده بر تدبیر اوله — تا سکله خلق کونکلی بر اوله

یعنی خلقه اوله اول تدبیرکی — کیم فساده وارمیه بو آدمی

بلکه اول آلتنجی ایش تدبیر در — اول سببدن خلق سکا بر بر در

تدبر اول تدبر در آخر ای صفا — کیم اونی قیلمیش ایدی اول مصطفی

جمله پیغمبرلر اونی ایشلدی — اونک ایله خلقی یوله باشلدی

خلق بر یکیمزکر اوکودا الماز ایسه — خیر ایرمز اندیشه قیلماز ایسه

کیشی اولدر خیر ایله شری بیله — اوندن اول تقدیر اوکا یاری قیله

تدبیری اول اوکیم شری باسه — شول یرامز ایشی محفلدن کسه

کیشنک چون تدبیری آری اوله — اوندن اول تقدیر اوکا یاری قیله

حق رضاسین بولمق اوله مقصودی — شول اولا که راضی اوله معبودی

ایمدی نه قیلسون ندر تدبیر اوکا — کیم موافق اوله اول تدبیر اوکا

توبه ایلیب حقله اولمق کرک — آری دیرلک کی عمل قیلمق کرک

چون اوله سن قامو ایشلرده آری — ایرشه حقدن سکا هردم یاری

توبه در پس اول یدنجی ایش سکا — انکلیوبن ایشی توبه قلسکا

اولو طاعت توبه در یول اهلنه — ایشد ایمدی توبه ندر اهلی نه

توبه شولدر کیم قیلنلر شاد اولور — طامودن تنی آزاد اولور

اهلی اولدر کیم اوکا رحمت کلور — رحمتندن تنکرینک خلعت کلور

بلکه بیلنک توبه سیز قول قول دکل — زیرا که قوللقلری مقبول دکل

فاسقنک قوللغینه نه اعتبار — چونکه اول قلدی فسادی اختیار

توبه لو قوللردر اول کیم حق سور — تنکری قرانده بزه ویرمیش خبر

قوله تعالی توبوا الی الله جمیعا ایها المؤمنون لعلکم تفلحون

توبه شولدر که پشیمان اوله سن — ایدکنک شری داخی قیلمایه سن

توبه سیز هیچ کیمسه راحت بولمیه — فاسقه حقدین هدایت کلمیه

کیم قلورسه توبه اخلاصله — هیچ کمانسیز حق اوکا رحمت قیله

توبه هر کیم قیلر اولدی تمیز — خلق ایچنده هر ایشی قیلدی تمیز

بو تمیز در پس سکا سکزنجی ایش — زنهار الدن قویمه اونی یازوقیش

باطل ایشدن شول تمیز سیجر حقی — کیم اوکا کلدی یولنک رونقی

خلق ایچنده خاصی عامدن اول سچر — بو حلالی شول حرامدن اول سچر

اول تمیز در کفری اسلامدن بیلن — یاورایشی ترک ایدب پرهیز قیلن

یارین اول حشرده بو اهل تمیز — اولسر لر قامو قوللردن عزیز

بو تمیزا ایلی کرک بردین دوتا — قامو ایشی قو یا حق امرین دوتا

یعنی که دینی اولا اسلام دینی — اختیار ایتمش اولا حق امرینی

اوندن آیرق نسیه آلدانمیه — لاجرم که یارین اوده یانمیه

چون تمیز ایلیله بولداش اوله‌ین / آری دیرلک ویره‌سین هم آیدین
بو تمیزدن کورسنکا حاصل ندر / یعنی بیکل حق ندر باطل ندر
لاجرم آری کیده‌سن ونیدن / تازه‌رو اولوب واره‌سن اوندن
چون بیله‌سن باطلی ترک ایده‌سن / جان ودل اول حقیله برکیده‌سن
پس تقرب بوله‌سن اول حضرتا / جان وکونکل لایق اولار رحمتا
بو تقربدر سنکا دقیزنجی حال / هم بولاسن تقربدن وصال
چون تقرب بوله‌سن اول حقا / ایرلیشه حقدن سنکا عمر بقا
اول تقربله ایره‌سن شکرزین / قنجره باخسنک کوره‌سن دو یوزین
قارشیه‌سن اونده پیغمبرلره / حق یولنده اول اولو سرورلره
کوزلرنکدن کوتروله جمله حجاب / بر نفسده ایشیده‌سن منک خطاب
حاجتنک اونده اولا جمله روا / دردنکا حقدن کله هردم دوا
اول تقربدن بولاسن مرتبه / جمله دیلدن ایشیده‌سن مرحبا
یروکوک اهلی سوه جمله سنی / حق سنکا قول ایلیه جمله سنی
کوندزنک بیرام دونک معراج اوله / ایشیکنکده قامولر محتاج اوله
برکیده‌سن دوستله دوستلق تمام / اوله اول حضرتده سنکا ملک ومقام
چون بو قاپو آچیله حقدن سنکا / جمله ایشنک صاف اوله اوندن سونکا
پس تقربده بو وصلت ایرلیشه / کیم ایره حکمنک ایلی هر ایلیشه
کیم بو وصلت دراونجی منزلنک / واردی وحدت ملکی اولدی محفلنک

برکوین

برکوبن براولوب اول برایله / ایشلیاسن هر ایشی تقدیر ایله
قنده دورسنک دوردغنک یرطور اوله / عالم اجره دولتنک منصور اوله
اللرنکده ایشلیه رحمت الی / هر نفس سندن قوپا رحمت یلی
کوزلرنکدن کیمه ایرسه برنظر / مختصر کین اوله اول بر معتبر
هر بر اعضانک حقی اظهار ایلیه / واری یوخ ایلیب یوخی وار ایلیه
حاکم مطلق اولاسن ای کیشی / ایشلیه‌سن حقله هر بر ایشی
چون بو وصلت سنی اوکا ایرگوره / جملا اولمیش دیرلکونکی دیر کوره
کلا اول وارلق سنی سندن اله / کیده سندن سنلک اول وارلق قاله
قورتوله‌سن کیده سندن سنلکنک / کیده کلی محو اولا اول منلکنک
اول دنکزده غرقه واره عقل وجان / اولمسنیز دیرلک بوله‌سن جاودان
اوش تمام ایدلدی اول اون درلو ایش / کیم ولیلر ایشلر اونی یازوقیش
هم او نکله ایرلیشورلر تنکریا / هم او قورلر خلق حقه بی ریا
هر کیم ایشلرسه بو اون درلو ایشی / پادشاهه لایق اولدی اول کیشی
هم جهانده ضبط کلدی دیرلکی / هم برکدی اول برایله برلکی
تنکرینک خاص قوللاری بونلردرر / بللو بل بو دیرلک ایسی واردرر
ایمدی کل سن اندوحالنک ازده کل / اوشبو حالی کندا ونکدا بیته کل
کور تفکر وارمیدر سنده مدام / فکر ایله منزل اولورمی هر مقام
یا تفرج وارمی سنده کوزیله / کوردکنک آنکلارمی سن قیلدن قیله

الکزنکده کور تصرف وار میدر — یا مسخری بسکا بو خلقی کور
یا تواضع وارمی نفسنکده سنک — امره منقاد و مطیع میدر تنک
یا دیلنکده وارمی تقریر و بیان — کیم قیله سن معنی حلقه عیان
وارمی یا تدبیر دوغرو کیتمکه — اوشبو خلقی حقه دعوت ایتمکه
یوخسه توبه وارمی کور اخلاصله — عامه ملهمی صحبتنک یا خاص ایله
یا خبر کور وار میدر سنده تمیز — شرّی خوار و خیری دوندکمی عزیز
اوشبو ایشلردن تقرّد رمراد — سنده بونلر وار میدر ای خوش نهاد
قامو ایشدن یک بو وصلتدر سکا — کن سنی انکلا اولاشدکمی اوکا
وار ایسه سنده بو اون نشنه تمام — حضرت حقدنک سکا اولدی مقام
دنیده هم آخرتده حق سنی — دوستلغه اونده دوته مطلق سنی
یوخسا کیمده که بو اون ایش اولمیه — اوشبو دیرلک شیدوکن اول ایلمیه
پس اونی حیوانه سایغل شکسیز بن — یعنی ایسیز قویادی حق یریوزین
عاشق ایمدی سن سکا کل بس سکا — نیجه نیجه اوکد ایدم بن سکا
بو ایشی سن ایشلیه کور خلقدن اونک — خلق اونی ایلک ایشلیه بس قالمیه بو
هر کیم ایلکن دیدوکن کسندو دوتا — لاجرم اول قامونک کوکلن اوتا
جمله کوکلر اوکا تسلیم اوله — باشلیا خلقی کیده دوغری یولا
ای خدایا دوغری یولدن ازمغیل — دنیا آخر توفیقنک آیرمغیل

داستان هشتم از باب دهم حکایت در بیان آنکه باری سبحانه وتعالی از عالم

روحانی

روحانی بدین جهان جسمانی ده کونه چیز معتبر فرستاده است چنانکه این ده چیز معتبر مختصر نخواهد شدن و هر شخصی که با این ده چیز موافق و مطابق افتد وان ده چیز بجای او مناسب و مشابه آید او بزرگ هردو جهان کشته محترم و مکرم کردد

بنه کونکلم عشق اودینه قایندی — کلدی دیلدن دشره جیجدی اوینادی
بنه حکمت بندی دوتدی کوکلمی — بنه عبرت کلدی الدی عقلمی
بنه طاتلق نشنه لوردی کوزلرم — بنه دوغری کلدی اوکا سوزلرم
بنه کوردم اولو ایشلر دنیده — هر بری بر معنی ایدر ای دده
هر برینک معنی سین ایدم سکا — دوت قولاغنک بردم او خبر مندین بکا
دنیده اول نشنه کوردم معتبر — جمله دیلده سویلنن اولدر خبر
بر کوک اوجماق طامو هر دو جهان — نه که وار سا آشکار او نهان
جمله اوشبو اون ایجنده کیزلودر — قاموسینک نقشی مونده یازلودر
ایشد ایمدی هر برینک آدینی — کیم بیله سن بو سوزنک دادنی
برسی قراندر اول اون نشنه نک — پیشوا و رهبرنک اولدر سنک
قران اول رحمت درر مومنلره — کیم اونی ویرمدی آیرق دینلره
مومنه قران اولو دولت درر — هم شفادر درده هم رحمت درر

قوله تعالی وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

یدی قات خواندر بو قران ای صفا — قانی خوان سالار کیمدر مصطفی
یدی مصحف یعنی یدی خوان کبی — یدی قات در خوانه بنکزر تبی

برطبق در کورسکا هر بر ورق
هر طبق ده دوزولوبدر رنک چیق

دکه حرفی بر جانق دریعنی نور
نعمتی اول حرف ایچنده معنی کور

تنکرینک رحمت خوانی قرآندرر
اونی یین تن دکلدر جان درر

پرده کوکده هیچ نسنه قالمدی
کیم اونک مثلی جهانه کلمدی

لا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین

طشره دن بیلما کیله خوان آدنی
المیاسن سن بو نعمت دادنی

بیلوبن حکمین دوتنلر آلدی داد
بیلمینلر قیلمیشلر قالدی یاد

هرکه بیلدیسه بو قرآن سرینی
ایله بیلکل کوردی الله نورینی

حق نوری قرآن ایچنده کیزلدی
کلدی مؤمن جانی اونی ایزلدی

صحرالر کوردی دوشبدر کافوری
کلدی قوندی صحراده اول حق نوری

کوردی صحرا دولو منکدن خیمه لر
خیمه ایچنده نلر واردر نلر

خوب رولر واردر اونده بیشمار
دکمه سینه نک کیشینک کوکلی وار

هر برینک کوکلی بر کوکدن اوجا
نوری دوتمش عالمی اوجدن اوجا

بونلرا نسبت دکل بو انس و جان
بیر بینه قیمت دکل هر دو جهان

کرچه خلقه بنکزر خالق دکل
الله بللو بیلنک مخلوق دکل

غیر مخلوق اوکا اونن ایتدیلر
قانی اولکیم بو اینی بیلمک دیلر

قوله عم القرآن غیر مخلوق ومن قال مخلوق فهو کافر بالله

انکلاسون صحرا و خیمه نیدوکن
خوبرولر خیمه ده نیجه یدوکن

صحرا کاغذ

صحرا کاغذ یعنی آغ آغ یازیلر
خیمه اول کاغذ یوزنده یازولر

خوبرولر خیمه ده بو معنی در
بونلری سن جان کوزیله کوزله دور

دشره دن باخما غلط کورمایه سن
اوشبو معنی سرینه ایرمایه سن

پرده کوکده کیمسنه قرآن کبی
دورمدی و دورمیه بو ترتبی

اوشبو تقریر ایدر ایدم ای صفا
نیدوکن کیم بیلدی اونی مصطفی

مصطفی در اول ایلچی معتبر
کیم بو آدم صورتنده مختصر

عالمی نورندن اونک ایلدی
الله اوکا کیزلو رازین سویلدی

سودی اونی دوست ایدندی پادشاه
قاب و قوسین اولدی اوکا تختگاه

اول زمانکه چقدی اول عرش اوستینه
کیتدی پرده دوست ایرشدی دوستینه

جمله کوک اهلی بشارت اوردیلر
طابوده ال قوشوروبن دوردیلر

قامولردن ایچرو کیردی رسول
کیمسنه کورمادکن کوردی رسول

آره ده سویلشدی موجه کیزلو راز
بر نفسده مقبول اولدی نیاز

معلوم اولدی اول آخر نوله سر
نه که اولمشدی و نه کیم اوله سر

قوله عم علمت علم الاولین والآخرین

چون حبیب اندی بو کز بو منزله
عرش ایاغنده بیله کلدی بیله

عرشی وش ایکن اول عرش ایدی شرع
شین وری و عین اولدی شرع آدی

چونکه معلوم اولدی اول عرش اولدی شرع
فرع اصل اولدی و اولدی اصل فرع

پس بو شرع اول عرش دریا کوکلکیسی
اونی بیله بیلدی خلقنک بیلکیسی

کرچه شرعنک ترتیبی بو درسته در / الا کیم دوتدیسه اونی عرشده در

سانکه عرشدن اینمشیدی اول حبیب / چونکه شرع اولدی اونکا حقدن نصیب

اول حبیبی حق نچون اغزلدی / اونک ایچون کیم حقی اول برلدی

حقدن ایرق لشنیه اول طاپمدی / بتلر ایچون قانده سه او یاپمدی

اول دوعنیجق بتلر اولدی سرنکون / بت پرستلر اولدیلر خوار و زبون

دوتدی اونک حکمی جمله عالمی / اونکا منقاد ایلدی حق آدمی

تا قیامت اول کرک شیلر اوله / هم شفاعت یارین اونده اول قیله

چون اونکا ملک اولدی بو هر دو جهان / معلوم اولدی آشکار و نهان

پس جهانده معتبردر اول کیشی / کیم معطل قالمدی هرکیز ایشی

معتبر کیمدر جهانده برداخی / بن دیم آدیسن علمن اوقی

سلطنتدر اول اوچنجی معتبر / تنکری قرانده بیزه ویردی خبر

کیم مطیع تنکریه پیغمبره / اول اولوا امره کرک بوین ویره

یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم

عاصی اولورکه مطیع اولماز ایسه / کافر اولور حقی حق بیلماز ایسه

کولکه سیدر تنکرینک بو سلطنت / تنکری حکمی اولدی اونکا قول قنت

چونکه اللهدن اونکا آچلدی بخت / کلدی دولت اول صورتده اوردی تخت

صونوب ال ایرمز یره الی ایرر / کوز باقوب کورمز یری کوزی کورر

کردیلرسه عدلیله ایلر بیار / خلق ایچنده نیچه خیر ایشلر قویار

کردیلر

کردیلرسه ظلمیله ایولر یخار / خلق کیمی باشدن کیمی مالدن جدا

خلق سانور که ظلم اونکدر داد اونک / تقدیر ایشلر ایشی لیکن آد اونک

کرچه قدر بو جمله خیر و شر / الا بو صورتدن ایشلر بو هنر

پس بیلنک اول صورت اولدی کارکاه / اونک ایچون آدی اولدی پادشاه

سن بو ایشی صورت ایشلر سانمغیل / باقوبان اول صورته آلدانمغیل

سلطنت شولدرکه اول دولتدرر / دولت اولمشدر آدی قدرتدرر

ایشی قدرت ایشلر آدی برکیشی / اول کیشی اولور کیدر اولماز ایشی

بنه بر صورتدن ایشلر بنکی ایش / بنه قدرت ویرور اونکا پرورش

تا قیامت اول حکم قایم دررر / صورت اولور سلطنت دایم دررر

پس بیلنک که معتبردر سلطنت / اونکا الله قدرتی در قول قنت

اونی بیلدنک ایشیدایمدی برداخی / معتبر کیم ایلکن اول انکدی حقی

قامولردن ایلکن اول دوتدی وجود / قامولردن اونکدن اول قیلدی سجود

عقل کلدیر اونکا جمله اولولر / الله اونی قامودن یک اولولر

اونی خلقدن ایلک یراتدی اول جلیل / قاموئه اول حضرته اولدی دلیل

قوله عم الاول ما خلق الله العقل

عالمی اول عقل کلدن ایلدی / سانمغیل کیم آبی کلدن ایلدی

ماسوی الله بر وجوددر کوزی اول / قانجرو باقسا آچوقدر اونکا یول

بو عقلدر کیم جهان خلقین انکا / حق مسخر ایلدی اونکدین سونکا

کورمکه براغ وسو اود یل ایله — عقله دون کوندرکرک خدمت قیله
براغی کورکیم ورور دون کون خراج — طوبیز هر کونده اوندن نورمنک آج
قیمتی داشلرمش براقده در — هم داخی آلتون کمش براقده در
صو داخی هر قانده که الستنک کید — برالیت که وار دوغی یرده نیدر
اولدور بوغدای باغلار سوارو — چشمه لر اولور خلقه سو ویرور
بلی کورکه نیچه دولر یلکنه — الیلتور هر بیکنی بر بیکنه
کوره لرده اودی نیچه اوینادر — کیم اول اود داشلاری شیله قیناور
اودی کورکیم نیچه قویمش قوییا — بشورر آشلاردیلر آجلر طویا
موم کیمی کورنیچه ایلر دموری — کیم اولورمنک درلوسنه هر بری
فاموسی شاکردی درعقلنک بولا — عقل الدنده ایشلنور اوشبو خولا
موندن آرتوق کورنیچه یوخسول وبای — کیم قیلورلر عقلیله تدبیر ورای
یاخو موبجه اولیا و انبیا — عقلله یول واردی ایردی مولیا
معتبردر پس بیلینک اول عقل کل — اونک ایله دیرلک ایلر جمله قول
بر داخی ندرجهانده معتبر — اول علم درکه ویرور حقدن خبر
حق اونی ویرمیش درر کوکدن یره — کلدی که خلقه خبر حقدن ویره
رونقه بو علمله کلدی جهان — معلوم اولدی آشکار او نهان
اصلی کوکدندر بزی دارتر کوکه — کیم بو یار ساایرلیشور یکدن یکه
بو علم بر نردباندر اوجاغا — هم قناتدر کوکه جانلر اوجاغا

اولیاو

اولیا و انبیا بو علم ایله — سویلیو بو خلقی ایتدی فرلبه
دنیه براودرقرانلوتندونک — ایچی دولو مکر و حیله خوف وجنک
اول قرانلو علمله روشن اولور — صلحه دونر جنکی داری کنک اولور
بو علم زیرا چراغدر ای صفا — اونک ایله دوتدی ملکی مصطفی

قال النبی ص العلم نورٌ و الجهل ظلمةٌ

ایلک کرک که تنکری علمین بیله لر — اوندن اونکده عبادت قیله لر
نه بیله جاهل کیشی تمک کرک — تنکری یولنده نیجه کیتمک کرک
کرچه که علمنک عمل در میوه سی — الا شخص ایلکین بو علمه اویه سی
یعنی میوه بتمدی هیچ بی شجر — پس علمنیز معلوم اولماز خیروشر
هر ایشی بیلمک کرک ایلکین کیشی — بیلمینچه ایشلیامز هیچ ایشی
علمله اسلام دینی دوتدی قیام — آدمی بو علمیله دوتدی نظام
هر کیمنک که علمی وار اولور دلیل — آنلرنک کیم علمی یوخ اولور ذلیل
کیمه که علم وعمل بولداش اوله — اول کرک که جمله خلقه باش اوله
علمله بیلدوک بو ایشی نیجه دوکن — اول آخرنولیارو سدوکن
پس علم در اول ایشنجی معتبر — کیم ویرور هر دم بیزه حقدن خبر
کرچه علمنک آدی دشره یازلودر — الا اودی جان ایچنده کیزلودر
جانده قویدی داوین اونک اول جلیل — اونک ایچون جانلره اولدی دلیل
جان داخی بر معتبر کیمسنه در — اونک ایچون بیلمدی کیمسنه در

جان ایله در جمله جسمنک جنبشی
جان کیدیجک باطل اولور جسم ایشی

جان ایله در دیرلکی جمله تننک
هیچ کمانیز کر منم در کرسنک

ایدی سن بیلسنک کرک کیم جانڭدر
تنده بو جاننک دوراغی قانده در

تنده می یا دشره می تندن بو جان
نیه بنکزر یا ندر ایکل نشان

صومیدر بتراقمی اودمی یلمی در
یا بولردن دشره جان بر ایلمی در

اوشبولاردنکله دیری اولور بو تن
قانقیسی اولمازایسه اولور بو تن

کلدوک ایدی جان ندر بر بیله لم
اوشبولردہ قانقیسی در بوله لم

دنکله ایدی نیجه در تن وصفنی
کیم بیله سن کندوینی هم اصلنی

بعضی نسنه صو یله بولدی حیات
یعنی سودن دیریدر جمله نبات

هم امردر بعضی خلقنک جانلری
یعنی دیری اول دوتار حیوانلری

هم بو نفخه بعضی خلقه جاندرر
یعنی نفخیله دیری انساندرر

بعضی خلقنک روح قدسی جانیدر
کیمدر اونلار بیلکل اول روحانیدر

سویله جسمنک دیری نفس امریله
دنیاده بولداش اولوب کیتدی بیله

یعنی نفس حیوان در جسم اول نبات
امریله سودن دوتا بونلر حیات

هم بو جان نفخیله دوتدی دیرلکی
روح قدسی عقله دربیرلکی

یعنی جان انسان کیمی عقل اول ملک
شول ایکی لر دربیلور تنده دیلک

جان بولردن قنقیسی در ایت بکا
بیلمدوک جان نیدوکن اونکدن سونکا

هیچ کیمسنه بیلمدی جان نیدوکن
کلملکی وکیتمکی نیجیدوکن

الابیلدنک که بو خلق جان سیزدکل
دیبرنن تن دنیده آن سیزدکل

پس بیلنک که معتبر در اوشبو جان
چون اونکله دیریدر خلق جهان

جان تمام اولدی بو کز کلدی کونکل
کیم اونکا قدرت دیلی باخدی کنکل

شیله کنکدر کیم سعار یر کوک تمام
یر وه کوکده نه که وارسا خاص وعام

یا وو ارمیش بیله مزتولد وغنی
کورمدی کیمسه کونکل نیدوکنی

قوله تعالی وسع کرسیه السموات والارض

اونک ایچون معتبر در دیدیلر
طولمدی بو کونکله ایسین دیلر

نیجه درلو نقش وصنعت رنک وآد
بخل واحسان خشم ورحمت عدل وداد

جمله کونکل دفترنده یازلودر
یا قوب اونی کیمسه کو رمزکیزلودر

علم ظاهر جمله یازلو جسم فیله
یوخت که ایتسنک کلور بربیله

کور بو عبرت نقش عالم درای یار
بو کونکلده بر نیه منک معنی وار

حکمتی حق کونکله نقش ایلدی
اونی صاحب دللره بخش ایلدی

کرچه که بر علمی بو جانده در
الا کونکلده کلور منزل دوتر

علم وقدرت کیم حقنک برتاوید
بو کونکل خود مطلق اونک اویدر

هر نه که وارسه یر اولمش قامو
دینه آخریر وکوک اوچمق طامو

بو کونکلده جمله بردر اولو دکل
بونلر کله قانع اولمز بو کونکل

ایسنی کورمک دیلر نیدر اوی
اولکنک خود دایما اولدر اوی

هم نظرکاه در بو کونکل اسم سرای
ایره در حقدن نظر ایل اون ایکی

هم حقنک کنج خانه سیدر بو کوکل　　البته اول کنج خانه سن سنده بول

چون جلب کنجن کوکلرده قودی　　هم کوکلرده منی الستنک دیدی

پس بیلنک که معتبردر بو کوکل　　حق اونکچون کندویه قیلدی قبول

چون کوکل سوزین کوکلدن دیکلدنک　　شرح و تقریری نیمش آنکلادنک

دکله ایدی عشقله عشق نیدوکن　　بیلمدی کیمسه بو عشق نیجیدوکن

عشقدر اول معتبردن معتبر　　عشقه صورغیل عشقدن الیترسن خبر

نه عقل بیلدی بو عشق نیدوکن　　کیم کوکل آنکلامدی نیجیدوکن

عقل و کوکل جان و نفس و تن دخی　　جمله‌سی بو عشقله الیتر حقی

عشق ارادتدر قدیمدن اول قدیم　　نه دیدی ایشت اونکله اول حکیم

ایدی بن بر کنج ایدم کیزلو نهان　　دیلدم که بیله‌لر بنی عیان

پس بو خلقی یوخ ایکن وار ایلدم　　کندوزم بو خلقه اظهار ایلدم

کیم بنم بیرلیکمی بیله بیله‌لر　　هم بنمچون خوش عبادت قیله‌لر

اول ارادت چون قدیمدن وار ایدی　　ایله‌بیل جمله الینه معمار ایدی

اول ارادتدن اشارت ایلدی　　کور که نه یر کوک عمارت ایلدی

یری کوکی درلو درلو خلق ایله　　خوش مزین ایلدی قیلدن قیله

اول ارادتدن بو جمله عقل و ذات　　ذره ذره اولدی جمله مخلوقات

اول ارادت ذره‌سین چون کوردیلر　　اختیار اونک الینه ویردیلر

آدینی عشق اوردیلر اول ذره‌نک　　شول الجکده اوزن اولدر سنک

جمله اینه خلقی اولدر اویدورن　　بر برینه خلقی اولدر سودورن

عشقدر آخر جمله خلقی بلیتین　　اوشبو ایشی دوت مونده اول دین

چونکه عشقدر جمله ایشی ایشلدن　　عشقه قولدر عقل و نفس و جان و تن

پس بیلنک عشق معتبردر معتبر　　عشقه صور که آلاسن عشقدن خبر

شول ارادتدر بو عشق که حق دیلر　　بو خرابی یعنی اونکله آبادلر

اول ارادت کلدی بزه اولدی عشق　　جان کوکل اولدی عمارت دولدی

عشق دامی اکلندی عاشق جانلره　　کرچه سیمار شرحی بو دستانلره

ایدی کل بر سن بو نفسی کور بو کز　　اولداجی نیمش جهانده صوربوکز

نفسدر اول اون معتبردن بریسی　　کیم نفسنک آتنیز اولمز دیریسی

نفسنک اصلی نفس کل در انکلغل　　جمله نفس اول نفسه کلدی طغری بیل

قانقی جسمنک کیم ایچنده نفسی یوخ　　هیچ جهانده حرکتی هوسی یوخ

نفس کلدر جمله خلقنک مایه‌سی　　آن اولدی جسمنک اول سرمایه‌سی

هر بریسی نفس ایچون دارترامک　　مقصودی اول اونده بر لقمه اتمک

جسم ایچنده نفس اولوجه هر درر　　اونیادر کر مایه و کر نر درر

یرده کوکده نه که وار نقش جهان　　نفس ایچنده قاموسی واردر نهان

هر بر آیت کیم جهانده یازلودر　　جمله‌سی بو نفس ایچنده کیزلودر

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ

پس نیچون کورمز کوزنک اول آیتی　　وار ایکن قرآن ایچنده غایتی

خلق ایچنده نه كه واراركك دیشی هر برنده ایشلنور بو نفس ایشی
یمك ایچمك بو جمله خلق ایشی او نیامق هم او یقودا اوكورمك دیشی

قوله تعالى وما جعلناهم جسدا لا یاكلون الطعام

نفسه منفعت وایلدی بو قاموی نفسه كینه لو او چاغی و طاموی
نفس ایچون كلدی حیات وهم ممات نفسه درلك ویردی اول آب حیات
قانغی نفس كیم اول مطیع اولدی خطا بولیسار او چغده اول عمر بقا
قانغی نفس كه عاصی اولدی اوردلدی قالیسر اول طامو ایچره تا ابد
چونكه نفسه متصل در جمله ایش خیر و شر آلور بو نفسدن پرورش
پس بو نفسی سیز بلینك كی معتبر نه وار آخر كور و بونزسه مختصر

قوله تعالى ونفس وما سويها فالهمها فجورها وتقويها

هر كه نفسی محكوم اولدی كندو اول كیشی جمع اولدی كلدی كندوآ
كندو اوزندن حضرته آچلدی یول حقه اوغرقبجو كیم وارسا اول
چونكه نفسنك معلوم اولدی سوزلری ایدی كل بر كور بو كز یولدوزلری
بر داخی كی معتبر بونلر دوررر جمله صورت اوزره حكمی واردور
چون یاراندی عالمی اول نیناز یدی قات كوك ایلدی اول كارساز
یدی كوكده یدی یولدوز قویدی اول كندو امرندن بولاره آچدی یول
اول امردن هر برینه دكدی ایش جمله جسم آلور بولاردن پرورش
هر برینك ینده وكن ایدم سكا دكله ایدی نیجه در اوندین سوكا

آیی كور كیم جمله طفل اوغلنلری دایه سی اولدر بو جسمنك طفل ایكن
اول عطارد علم و صنعت اوكردر پس عطارد كلدی چون اولالدی تن
پیشه لر اول كستروراول ایشلدور چون رسیده اولدی نفس عشرت دیلر
زهره در بو جمله نفسی اویندن زهره ساز ایلر اونی هر دم بیلر
نفس ایچنده عیش و عشرت قیندن چون ایكید اولدی بوكر كلدی كونش
ایله سانكیم بو كیشی اولدی كونش قانده اولسا كونكلی آیدین كون كبی
كوندن آلور او شبو تنلر تربتی عمر ایرشدی او توزه اولدی فضول
اوكره در مریخ او نكا رسم اصول باش كسوب قان توكمكه ایلر اونی
یعنی كندو ایشینه ایلر اونی كلدی بوكز مشتری حكمی اونكا
رای و تدبیر اوكره دركور اول سكا چون وزیر در اول وزارت اوكره در
دیلره لفظ و عبارت اوكرده در آلتمشه واردی عمر كلدی زحل
ایله سانكیم بو كیشی اولدی زحل تند و تیز و نحس و تیره دیركلی
چون زحل قیلدی اونكا اركلی یدی قات كوكده بولر ایشلر ایشی
جمله خلق بو ایشدن آلور جنبشی یدی كوكدن یوقرو اول ناتبات
كیم اونكا قایم اولدی عقل و ذات تنده اولدر جوهری قایم دوتان
موضعنده هر ایشی دایم دوتان اولكه دقز بجی فلك در عرش در اول
سانكه بو جمله جهانه باشدر او دوشندی برتاوی اونك جمله باشنا
باش او نكله هر ایشی الندی باشنا

ذیركی بحر

اوشبو افلاک و کواکبدن اثر
ایرشیدر جمله جسمه خیر و شر

معتبر در پس بولر بیلنک داخی
بونلرنک آدین مدبرلر اوقی

دنیده بونلر حقنک امرین سورر
اونک ایچون هر الینه حکمی ایرر

اوش تمام اولدی اول اون ایکی تمام
کیم اونکله جنبش ایلر خاص و عام

شرحی برله تقریر ایتدم سکا
بینه ایدم آدلرین اوندین سوکا

بریسی قرآن بریسی مصطفی
کیم بولردن بولدی بو عالم صفا

سلطنت در بیری بیری عقل کل
بری هم بو علم و حلم و حقد اول

بری جان کیم دیری دوتار بزلری
بیری کوکل کیم بیلور بیکنلری

بری عشقدر کیم یورکلر قیندر
بیری نفسدر کیم بو خلقی اوینده‌ر

بریسی شول نه فلک کیم آدی وار
جمله جلوه دادی الیناوی وار

اوشبو اوندر بیلنک ضبط جهان
نه که وار سه آشکار و نهان

بونلرکله ضبطه کلدی هر وجود
بیلدی حق وارلغنی قیلدی سجود

پرده کوکده معتبر بونلر درر
الکرنده الله امری واردرر

خیر و شری ایشلدی بونلر تمام
کیم اونک له معلوم اولدی خاص و عام

ایمدی گل بر اوکنکی دینشور سکا
اچ کوزنکی دوت یونک حقدین بکا

پرده کوکده کور بو عالم خلقنی
خلقنی بیلنک بیله سن خلقنی

خلقی خلقی چون بیله سن تمام
معلوم اوله هر مقیم و هر مقام

بیله سن کیم الینده در هر نسنه
بو قدرر الیش سنیر جهانده هر نسنه

لیک

لیک هر الینده تفاوت واردر
بیل اونی که بیلمینلر خوار دررر

آدمی اولدر که بیلدی بو ایشی
بیلدی هم دنیاده یاد و بیلیشی

یادبیلش ایمدی ندر اغیار و یار
دون کون اغیاری قوی ایت یاری یار

ایش اوله یولداش اوله اول یار سکا
اونک ایله دوغری یوله وار سکا

عاشق الدن قومه اول یاری کمن
تا که الله اول سنی دوسته دکن

جمله سوزده مقصود اول یار در بیلو
هر کیم اونی بیلمدی قالدی دلو

یارنک اولدر که سنی ایندر حقا
ویر اونکا کندوزنکی گوندر حقا

گل ترک ایت سن سنی اول یاره ور
وارلغنک شول بر نفس اقراره ور

تاکیده وسن دنیدن اقرار ایله
وار اولاسن تا ابد دیدار ایله

ای خدا یا دوغری یولدن ایرمغیل
کرتو یاردن بسن بیزی ایرمغیل

داستان نهم از باب دهم حکایت در بیان آنکه ده چیز در دار دنیا عقل و جان است و نفس ترا نگذارد که از جادهٔ اهدنا الصراط المستقیم قدم بیرون نهد پس هر که این ده پند از بزرگان دین برگیرد اندر دو جهان عزیز و محترم باشد

نه گلدی کو نکله بر قاج اوکوت
کیم بو جسمه بوز سو ییدر جانه قوت

جسم اونی دوتسا اولور یوزی سولو
جان اونی قلیسا اولور کوکچک خولو

جسم و جان چونکه بو پندی دوتالر
جمله خلقنک گیزلو کیجن اوتالر

هم جلیدن بونلره رحمت گله
هم بو خلقدن عزت و رغبت گله

اوشبو سوزدن مقصودم بر پند در
اول بو نسخه هم قانات هم بند در

تنلره اول بندا اولور خوش پر و بال
جانلره اول بندا اولور قرب وصال

ایشده اول اون در بو بندی کوزندر
کیم بیله سن بو حکایت نه در

هر کیم اول اون بندی دوستی شاد اولا
کیده اوندن جمله بنداز آزاد اولا

اول اولدر کیم حقه صدقنک اوله
حق سوزه صدق دیو نطقنک اوله

قانده که سن ایشدرسن حق سوزین
یره اورغیل صد قیله کوکل یوزین

حق بیلنده هیچ انکار ایلمه
کوکلنکه انکاری پس یار ایلمه

یولنده لر

صدقی دوت که اوله سکا مبشرو
صد قیله کل قامولردن پیش رو

کرکلورسن اوشبو یوله صدقله
بیلکه اونک عاقبت صدیق اوله

قول عبادت قیلسا خوشدر خالقا
الا صدق ایسی ایرسه دوحقا

یارین اونده جمله خلق دیره لر
خیر و شرنه ایشلر ایسه صورلر

اللهنک چون کیسه لو کیمی آچیلا
رحمتی بو قوللر اوزره صاچیلا

عالمه دویدز اوله رحمت نظر
لیک ایره هر قوله صدقی قدر

نته کیم کونش نوریله خاص و عام
طوبطالو دوبدز در هر مقام

الا اولور باجاینجه هر بر او
اول اوی خواهی کهن در خواه نو

بو کوکل پس اوکیی در هر بری
باجه صدقنک دوشر اوندن حق نوری

باجاسیز او نته کیم آیدین دکل
روشنی اول اوزینه قیلمز قبول

هر کوکل که صدقی یوخ بنکز سکا
رحمت ایرمز تیره در اوندین سکا

چونکه صدقنک دوغری اولا حقیلا
ایمدی نه قیلمق کرک بو خلقیلا

دکله

دکله ایمدی خلقیلا نتمک کرک
بو اوزاق یولده نیجه کیتمک کرک

حقه صدقنک خلقه انصاف ایلکل
هر سوزی اندازه سنده سویلکل

کر صاتو بازار اوله کر یول یوریش
خوشدرر انصافیله هر درلو ایش

شیله انصاف ایلکل بو خلقیله
باخ بو خلقنک حالنه احسانیله

قیلدن قیلورلر

دینی ناقص هر که نا انصاف ایسه
دینه قوتدرنه که انصاف ایسه

یعنی که انصاف در دین یاروسی
نه دیمکدر یعنی ایمان یاروسی

یاروسین بیل سن بو انصافی دینک
انصافنک قیلر درست دینک سنک

هر کیمنک انصافی وار سادینی وار
اولمانا انصافیله یولداش و یار

هر کونکلده که بیتون انصاف اولا
نیجه نا انصافدن انصاف الا

پس بیزه انصافیله دیرلک کرک
قامو دیرلکلردن اولدر یکرک

خلقیله دیرلکنکده انصاف ایمش
قول و فعل و ساتو بازار هر بر ایش

ایمدی بو کز نفسله نتمک کرک
بو اوزاق یولده نیجه کیتمک کرک

چونکه آیرلمز بیله یولداش در اول
یولداشنک اول نیه یولنک اول واروک

قهرله زنهار سن اونی باسه کور
جهد ایدوبن باشین اونک کسه کور

بو ریاضت یول ارنده بازوسیش
نفسینه قهر ایتمک ایچون اولدی ایش

قیلمه نیجه یول اری نفسه جفا
ایلمز بفنی او نکا هرکیز وفا

اول ارن که نفسی کسدی اوکجودن
ایلدی پرهیز اتمکدن سودن

یعنی که قهر ایتمک ایسه نفسینه
مقصودی شولدر که بو نفسی سنه

تنكری امرین دوتانك نفسی بینوا | امر حق نفسه قهر در ایچینو ر
الا نفسه اولو قهر آجلق دورر | ایله سان آجلق اونك بوینن اورر
هر نه كه الله او نكا ویردی وجود | بیلدی حق وار یعنی قیلدی سجود
هر بریسی قلدی اوندن بر خطاب | یعنی كوترمك ایچون یوزدن نقاب
بن كیم سن كیم دیو صوردی او نكا | ایدیلر سن پادشه اوندین سو نكا
نفسه صوردی نفس او نكا سن دیدی | یعنی سن سن یقین من من دیدی
درلو درلو زجریله قهر ایتدیلر | قومادی اول سن منی كورندیلر
حق بویوردی زجر او نكا آجلغیله | مقصود اولدر كنداوزین كیمدر بیله
چون آجقدی نفس ایتدی یا اله | جمله میز قوللرز سن پادشاه
آجیغجه قوللغه بوین ویرمدی | اللهم قولم دیو اوی ویرمدی
پس بیلنك نفسه قهر آجلغ ایمش | آن اولدی یول اریسه آجلغ ایش
نفسه كیم قهر ایدر ایسه اولالا | جمله خلقنك كوكلی كنجین اول الا
بوكرین اول اولیا تمك كرك | بو اوزاخ یولده نیجه كیتمك كرك
چون اولودر اولیه عزت كرك | جانیله كرچك لین خدمت كرك
اولویه خدمت كركدر كیجه دن | اولولر خدمتده قویدی كیجی دن
هر كیچی كه قوللق ایتدی اولیا | اولمادی قول كنداوزندن اولیا
اولولق ایستر ایسنك دور طاپوده | كنداوزنكی بیلمه دیده قاپوده
یول ایچنده قاپو دیدر دیب قاپو | قاپو دیب كوزلمدین قیلكل طاپو

قاپوده

قاپوده خدمت قیلن كیجدی دیبه | آدی واردی مشرقه و مغربه
نیجه لر دیده ایكن خدمت سیزین | قاپولردن دشره كوردی كنداوزین
نیته كیم ابلیس چقمشدی كوكه | ایریشوردی هر نفس یكدن یكه
بر سجود ایتمادوكیچون سوردیلر | آدمی شیطان لعنت اوردیلر
یعنی خدمت قیلمادی بر سروره | اونك ایچون سورولوب ایندی یره
هر كه خدمت قیلمادی بر اولویه | لاجرم كه لعنت اولوب اولویه
پس بیلنك كیم اولویه خدمت قیلن | خلق ایچنده اولدر اول رغبت بولن
اولویه خدمت قیلنلر ایردیلر | نیجه خادم مخدوم اولدی كوردیلر
اولویه خدمت كركمیش بیلدوك اوش | خدمته بیل بغلب آنن كلدوك اوش
ایدی كورلم كیچی یه نتمك كرك | بو اوزاق یولده نیجه كیتمك كرك
چون اولولر كیچیلر سیز اولماس | اولماز بو كیچیلر سیز عام و خاص
ای اولو پس شفقت ایله كیچیه | شفقت ایلر كلدی اولو كیچیه
نته كیم او غلانك اولو نعمتی | بو جهانده ندر آنا شفقتی
كیچیلر شفقتله شیله اولالور | كیم اولو آدله آنا ملكن آلور
كر صدفده مهر و شفقت اولمیا | قطره اول شفقتیله المیا
اولمیدی قطره لر در یتیم | اولمیدی شفقتی جانده مقیم
پس صدفده كورسنكا اول شفقتی | نیجه اولور قطره ده در قیمتی
قطره قطره بیمور اول شفقت ایله | دانه دانه در اولوب كلدی اله

چون تخم دوشندی یره شفقت بوکو | عاقبت اوندن آنن نعمت کلور
هر اولو کیم کیجبیه شفقت قیله | هیچ ککانسیز حق اوکا رحمت قیله
پس اولودن کیچیه شفقت کرک | نته کیم اول اولویه خدمت کرک
چونکه بیلدنک اولو کیچی نیدوکن | کیچی خدمت اولو شفقت ایتدوکن
ایمدی کور دوستلار ایله نتمک کرک | بو اوزاق یولدا نیجه کیتمک کرک
چون کیمسنه دوست سیز اولماز دنیاده | دوستله دوستلق کرکسه ای دده
دوسته هردم خوش نصیحت ویره دور | دیله خیرین شردن اونی کیرودور
هر کیمنک که دوستلوغی کرتو اوله | اول کرک دوستین چکه دوغی یوله
اولو دوستنک دنیده شول کیشیدر | کیم نصیحت ویرمک اونک ایشیدر
اول نصیحتله سنی حقه اویر | دیلمز هر کیز اولاسن سن حقیر
هر که خلقی حقه ایلتر دوستدر اول | اونک ایچون کوستردر دوغی یول
نته دوستدر اولیا و انبیا | خلقی دعوت قیلدوغیچون مولیا
دوستلرنک یکره کی اول سبحاندرر | گرچه که سن قول اول سلطاندرر
دوستلره ویربدی قرآنی اول | یعنی کیم کوستردی دوسته دوغی یول
اونک ایچون کلدی اول قرآن سنکا | کیم آلا الله سنی حقدن بیکا
بو نصیحتدر دوترسن ایره سن | هیچ ککانسز حق دیدارین کوره سن
پس نصیحتدر نشان بو دوستلغا | اول نصیحتدن واقی دوستلق دوغا
دوسته هردم خوش نصیحتلر دیکل | اونکا ایله اونی حقه ایندوکیل

دوستی

دوستی بیلدنک کل بو کز دشمنی کور | اولداقی سندن نه ایستر اونی کور
بیلکه اول دشمن ایله نتمک کرک | بو اوزاق یولده نیجه کیتمک کرک
چونکه دشمن سیز اولماز کیمسنه | ایمدی نه قیلماق کرک اول دشمنه
دشمنه کی حلمیله دیرلک کرک | نه اولاسرکش و نه برلک کرک
دشمنه حلمیله اولمه سخت دل | چون کوجنک یتمز قوپارما قال و قیل
دشمنی بیلمک دیلرسن حلمیله | بیل نیله یدیلور کور حلمیله
دشمنک علمی حلمدر ای صفا | دشمنی حلمیله یکدی مصطفی
شمعی کور که جمع ایچنده نه قیلور | غوغاسیز کور نیجه کوییر یاقیلور
ایچی کوییر تنکری سارو بغری یاشش | کورکل آخر کوزی نیجه دولو یاشش
کوررا اونک کویدوکنی خاص و عام | کویدوکنجه ایدینی آرتار مدام
الا بیلمز کیمسه حالن نیدوکن | اوو الننده دیرلکی نیجه یدوکن
کنده حلمی کنده حالن اورته در | گرچه باشی بیکا غنی یر یته در
هر که شیله دیرلورسه جمع اوله | عاقبت اول جمع ایچنده شمع اوله
پس حلمدر دشمنه قارشو دوران | سویلدوکجه آغزنه قارشو اوران
اول بیلندی کل بوکز درویشلرد | عشق ایچنده سوخته دلر یشلره
کوره لم درویشلره نتمک کرک | بو اوزاق یولدا نیجه کیتمک کرک
چونکه درویش سیز دکلدر هر مقام | درویشه احسان کرکدر پس مدام
نیجه کوچ یتدوکجه سن درویشلره | قیلهدر احسان و بخشش اونلره

مال و ملک و نعمت الینکده ایکن
بی یدر بخشایش ایله اونی سن

یوخسا برکون آله لر سندن اونی
بیه لر آنکا یلر هرکز سنی

چون اوله سن مالنک آیروغه قالا
بی یدر آیروغ ایچون حکمه بلا

کیمنی اولدر که اونک احسانی وار
اول قیله احسان که اونک جانی وار

آدمی احسان ایله صید ایلدی
دامه چکدی وحشی قید ایلدی

قوله عم الانسان عبید الاحسان

بر بر ینه خلق احسان قیلدی بول
بر بر ینه خلق اونکه اولدی قول

کیمسه که بولداش اوله احسان اونکا
قول اوله باشدن باشه انسان اونکا

هرکیمه که پیشه اولدی فتح وجود
عالمنک خلقی اونکا قیلدی سجود

هرکیم احسان ایلیدر الله اونکا
خلقی ملک ایلیه والله اونکا

پس بیلینک احسان قیلندر آدمی
حق اونکا منقاد قیلدی عالمی

ایمدی بو کز جاهله تمک کرک
بو اوزاخ یولده نیجه کتمک کرک

چون جاهل سیزه دیده ر بو قدرر
بیل که عارفدن بو جاهل جو قدرر

جاهله اسکوت خاموش در جواب
خلقه اول هم یوز سویی درهم نواب

دیلنکی دوت کیرمه دکمه سوزلره
یارین اولمایه عتاب دل سیزلره

سوز ایله اولدی مکرم آدمی
سوز ایله دوتدی بو جمله عالمی

الا جاهلدن ساقینغل سوزونکی
سویلیین خوار ایلمه کشد اوزونکی

سوزکو نکده کوهر دبنکزرای یا
جاهله سویلیب اونی ایلمه خوار

کوهری

کوهری ویرمه دکاندار الیسنه
آلتونی دکنسوز مکل پس بولیسنه

الیسینه سویله سوزنک سویلار السنک
اسکت ایله جاهله کر ارایسنک

جاهلی دیندرمک اولدی سویلمک
یوخسه سویلیند وکچه سوز آرتر امک

پس جوابی جاهلنک اسکت امیش
قارشو سویلمک اونکا اودیمش

جاهلی اسکوتیله باسدی باسان
دک دورانا اردوکن کسدی لسان

معلوم اولدی جاهلنک دیرلکی
نه کرکدر اینشی نه دیرلکی

جاهله اسکوتیله ویرکل جواب
اسکت و خاموش اونکا عین صواب

بو کزین عالمله تمک کرک
بو اوزاخ یولدا نیجه کتمک کرک

چونکه عالم سیزه یوخدر اصول
پس اونکا قارشو نیجه اولم فضول

عالم اوکنده تواضع ایلکل
هرنه که سویلرسن الچق سویلکل

چونکه تبراقدن یراتدی حق سنی
یعنی تبراق قیلسیر مطلق سنی

قوله تعالی منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری

شمدیدن تبراق کمی پس الچق اول
اول اولولر ایغنده تبراق اول

اودکمی سرکش اولان آدم دکل
اونکاسن ابلیس و یرسنک غم دکل

قنده بر عالم کوررسن ای صفا
باغلغل اونک ایله عهد و وفا

بونلره هردم تواضع ایلکل
هر نفس همت توقع ایلکل

قوله عم عظموا العلماء فانکم تحتاجون الیهم فی الدنیا والآخرة

هرکونکل که اینه هردم تبراغا
اول کونکل اوزره کرک رحمت یاغا

الله اول تیراقدن اونی کوتره / هرنه که اکسوکی وارسا بتوره

هرکو نکل که اوجادوندی اوزینی / عاقبت خوار ایلدی کنه اوزینی

اوجالقدن دوشدی اول اولدی ذلیل / تا ابد اول حالیله قالدی ذلیل

چونکه دوشدی دانه تیراق آلتنه / آنکا البته کرک رحمت انه

چون اولالدی اوزینی کوردی اوجه / دوغرادی اوراغ اونی اوجدن اوجه

پس تواضع اولو دولت داره / خاصه ایلرسنک اونی عالملره

اوش تمام اولدی اوش اون پندنک سوزی / آنکلدی کیم وارایسه کوکلی کوزی

آنکلاوی دیرلک ندر اوندین سونکا / آنکلامادنکمه نیه ایدم سینکا

تاکه اون پندنک بیله سن آدینی / آدینی بیلسنک بیله سن دادینی

بری صدقنک دوغری اوله حقله / بری انصاف ایلیه سن خلقله

بری قلغیل نفسنکا قهر وجفا / بری خدمت قیل اولویه ای صفا

بری سندن کیچیبه شفقت درر / بری دوستدن دوسته نصیحت درر

بریسی دشمنلره حلم ایلکل / بری درویشلره احسان ایلکل

بریسی جاهلره خاموش اوله / بریسی عالملره آلچق کله

اوشبو اون پندی دوتان ایردی حقا / حق بولنده بولدی اول عمر بقا

خوش کیچوردی عمرینی بو پند ایله / نفس دیون باغلدی بو بند ایله

دولت اونک کیم دوتا ایشدوکن / دوندره حقدین انکا اوصین اوکن

دوت بو پندی ایشلکل بو ایشلری / بو ایشنی کیم قیلدی اولدی یول اری

کیم اوکوت

کیم اوکوت آلدی ایسه خوار اولمادی / قالدی مغبون هرکیم اوکوت آلمادی

اولولر پندین دوتارسنک ای صفا / کورمیه سن دنیده قهر وجفا

حکمنک آلتنده کنک یی غصه سیین / دنیده حکم آلتنه سن دوشمدین

بل سلیمان تختنی کوتروراید ی / هرنه که آنکسا اونکا بتورراید ی

عاقبت الله اونی ویردی یله / تخت وتاجی قاموسی واردی یله

دولت اونک کیم بدردی یمدین / دنیی ترک ایتدی قوی کیتدی یمدین

اولومندن ایلرو اولدی تمام / کورکاسین کوردی النی اولدی تمام

قوله م موتوا قبل ان تموتوا

عاشقنک دون کون تمنا قیلدوغی / دنیا خلقندن بو کنجی آلدوغی

بری بودیرلک درز حقدن بوله / خلق اونکله حضرته لایق اوله

اوله اول دیرلک بو خلعه یوز سوی / رحمته مستغرق اوله دوبدوزی

ای حلیب سن روزی قیل قوللارنکه / اول توکمز خوانی یوخسوللارنکه

عشقین آرتور عشقله دیکلانینک / دنکلیوب سوز معنیین انکلانینک

داستان دهم از باب دهم حکایت در خاتمه کتاب غریب نامه بباید دانستن که بزرگان ما تقدم بسیار چیز بر ده باب وضع کرده اند باز بجلعه در کلام مجید چندین اشیا را ده ذکر فرموده است که تلك عشرة كاملة برین سبب است که این کتاب بر ده باب قسمت کرده شد و در هر باب ده داستان عجایب وغرایب وصنایع وبدایع کفته آمد تا طالبان از وا

ومو ایدان آسایش کردند و این ازان جهت غریب نامه شد که حقایق و دقایق و معارف و اسرار در زبان ترکی غریب و عجیب افتاده چنانکه دین اسلام در میان سایر ادیان غریب بود

قانی اول کرچک کونکل ایسی ارن — قنجرو باقدی ایسه عبرت کورن
قانی اول معنی بیلن کلسون برو — کوزی کونکلی بردم اوجت منیدن بیارو
قانی اولکیم بو بوله صادق در اول — قانی اولکیم بو سوزه عاشق در اول
جان قولاغیله بو سوزی دنکلسون — سوز ایچنده کیزلو معنی انکلسون
یعنی بیلسون بو حکایت نیدوکن — او شبو معنیدن ارادت نیدوکن
کلدوک ایمدی بو سوزنک تقریرینه — بر نظر قیل بادشه تقدیرینه
کورکه نه قیلدی و نیتدی نیلدی — دنیده بو خلقی نیجون ایلدی
نیجون اولدی یر و کوک و جسم و جان — نیشه کلدی دنیه بو انس و جان
کوکده نیجون یریدی بو آی کون — نیجون اولدی آی و ایل و دون و کون
نیشه باغلندی زمانه آی و ایل — نیشه برکندی مکانه آب و گل
نیشه بتدی یریوزنده خشک و تر — نیشه دوتدی دنییه درلو هنر
نیجون اولدی دنیده بو یاز و قیش — نیجون ایشلندی جهانده درلو ایش
تاکه حقنک کیزلو کنجی آچیله — رحمتی بو جمله خلقه ساچیله
بیلهلر هر بر ایشی آدی ایله — بیهلر هر نعمتی دادی ایله
بیوب اول نعمتلری شکر ایدهلر — بیلهلر حق وارلغن ذکر ایدهلر
بیلنه بو دنیده هر ترسنه — کفر و دین و فسق و طاعت خیر و شر

دیلدی

دیلدی چون بو ایشی اول کارساز — ایلدی یر و یردی اوکا قیش و یاز
یر و کوکی طیبطلو خلق ایلدی — دکمه بر خلقتده بر خلق ایلدی
دکمه برنه ویردی بر درلو هنر — اول هنرله کیم اغار و کیم اینز
کیمیسی قیلدی عبادت حق ایچون — کیمیسی یاپدی عمارت خلق ایچون
کیمی دعوت قیلدی خلقی تنکریا — عمرینی خرج ایتدی اونده بی ریا
کیمی آلپلغله چیقاردی آدینی — آلدی کندو دشمننندن دادینی
کیمی دوتدی ملک سوردی سلطنت — اولدی عالم خلقی اوکا قوت
کیمی صنعتلر دوزتدی دنیده — صنعت ایله اول کیتی کلدی آده
کیمی تصنیف ایلیوب دوزدی کتاب — اوقراونی خاص و عام و شیخ و شاب
کیتدی بونلر ایشی قالدی یادکار — بیله دوزدی عالمی اول کردکار
چونکه نوبت کلدی کلدم بن داخی — برلیوبن برلیکن بیلدم حقی
کوردم اول حق یولده دیرلک سورنی — نیجه کیتمش انکلدم اول ارنی
بن داخی دوشدم بولارنک صوینه — جان کونکل تاکه بولردن طوینه
چون مدد ایردی جلیندن ایلندی — جان ایچندن جان دلیله کل دیدی
اول ازلر صوینی صو یلا دیدی — ایشله ایشین سوزینی سویله دیدی
دنکلدوم کوردم بولار نیدوکنی — انکلدم بیلدم نیجه کیتدوکنی
دنیه ملکن ترک ایدب کیتمش بولا — الا قومش هر بری بر یادکار
کیم اونکله ایکلده هر بری — صورتی اولدی ولی آدی دیری

چونکه کوردم کیده سیرم بن داخی　　کوزنک آچ قالمایسرسن سن داخی

دیلدم بندن داخی بر یادکار　　قاله کوره اونی جمله اختیار

انکار بو مسکنی اونک ایله　　هم اولاسن سن داخی سنک ایله

دولت اونک کیم ایو آد قازانه　　رحمت اول ایلنک بکارین قازانه

چون بو فکری حق براقدی کوکلمه　　بروکوک عبرت کورندی کوزمه

کوردم اوشبو عالمی عبرت طولو　　عالم ایچره آدمی حکمت طولو

عالم ایچره کوردکم عبرتلری　　آدمیده بولدوغم حکمتلری

بریره دوشوردم اولدی برکتاب　　اولدی بنیادی اونک اون درلو باب

دکمه بابده کلدی اون داستان دیله　　شرح و تقریر و بیان قیلدن قیله

بو کتابنک بابی نچون اولدی اون　　دکمه بابنک داستانی کلدی اون

نچون اوندر بو کتابنک ترتیبی　　نچون اون اوزره اولدی ترکیبی

نچون اولدی اوشبو اون ایدم بیکا　　دوست قولاغنک بردم اوخت بندن بکا

کوردم اول قرانده الله سویلمش　　اون کز انکمیش دوستلرین مدح ایلمش

بنه اون کز دوستلرین اوکمش دورر　　اون داخی دشمنلره سوکمش دورر

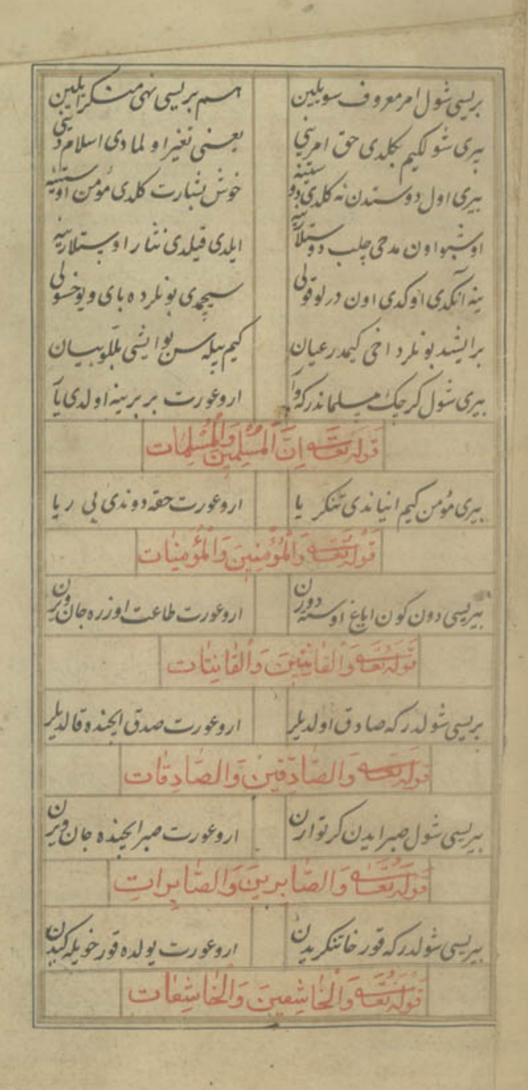
الشید اول دوست مدحینی نچیدوکن　　کیم بیلهسن بو حکایت نیدوکن

برسی التائبون التائبون　　برسی العابدون العابدون

برسی الحامدون الحامدون　　برسی السائحون السائحون

برسی الراکعون الراکعون　　برسی الساجدون الساجدون

برسی

برسی شول امر معروف سویلین　　هم برسی نهی منکر ایلین

بیری شولکیم بکلدی حق امرینی　　یعنی تغیر اولمادی اسلام دینی

بیری اول دوستدن نه کلدی دوستینه　　خوش بشارت کلدی مومن اوستینه

اوشبو اون مدحی جلب دوستلاریته　　ایلدی قیلدی نثار اوستلارینه

بنه انکدی اوکدی اون درلو قولی　　سیچدی بونلرده بای و یوخسولی

برالشید بونلر داخی کیمدر عیان　　کیم بیلهسن بو ایشی بلکو بیان

بیری شول کرچک مسلماندرکه اوا　　ارو عورت بر برینه اولدی یا

قوله تعالی ان المسلمین والمسلمات

بیری مومن کیم انیاندی تنکریا　　ارو عورت حقه دوندی بی ریا

قوله تعالی والمؤمنین والمؤمنات

بیریسی دون کون اپاغ اوستنه دورن　　ارو عورت طاعت اوزره جان ویرن

قوله تعالی والقانتین والقانتات

برسی شولدرکه صادق اولدیلر　　ارو عورت صدق ایچنده قالدیلر

قوله تعالی والصادقین والصادقات

بیریسی شول صبر ایدن کرتوارن　　ارو عورت صبر ایچنده جان ویرن

قوله تعالی والصابرین والصابرات

بیریسی شولدرکه قورخا تنکریدن　　ارو عورت یولده قورخو یله کیدن

قوله تعالی والخاشعین والخاشعات

بیری شول کیم کیتدیلر صدقه ایله — اروعورت دنیدن نفقه ایله

قوله تعالی والمتصدقین والمتصدقات

بیریسی شولدر که اوروج دوتدیلر — اروعورت یولده شیله کیتدیلر

قوله تعالی والصائمین والصائمات

بیریسی شولدر که یغدی اوزینی — اروعورت بکلدی کنذ اوزینی

قوله تعالی والحافظین والحافظات

بیری شولدر کیم حق ذکر ایتدیلر — اروعورت ذکر ایچنده کیتدیلر

قوله تعالی والذاکرین والذاکرات

اوشبولاری اوکرا اولدی اول جلیل — هیچ کمالنیز کلدی آیات ودلیل

اون کز اول اون دوبیتلرین اوکدی جلب — اون داخی دشمنلره سوکدی جلب

ایده یم اول سوکدوکی نیجیدوکن — کیم بیله سن بو حکایت نیدوکن

بیری شولکیم کل حلاف دیدی — یعنی یا نکلش آند ایچن اولدی آدی

بر مهین دیدی اونی خوار ایلدی — یعنی اولدر جمله خلقنک خوار اوی

بیری هماز دیدی قران اونکا — یعنی آرتوق سوزلو دور کورسنکا

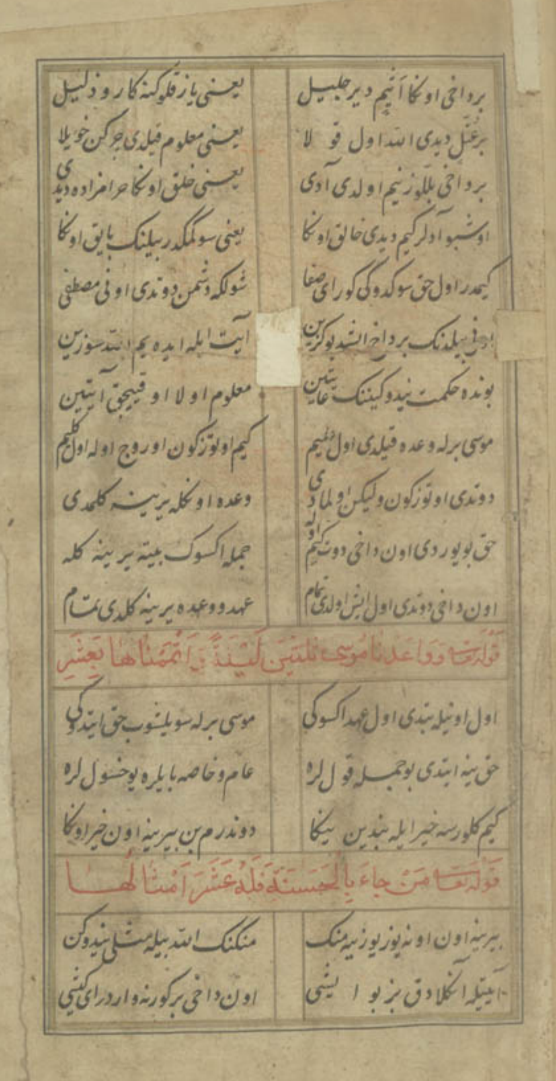
بیری مشاء دیدی معنیسی نه — یعنی دون دیلی بر بر خلق اوستنه

بر نمیم دیو بن تاقدی لقب — یعنی اونکا بر سخن چین ایر جلب

بیری مناع دیدی معنی نه وار — یعنی خلقی منع ایدر خیری تغا

بیری ایتدی معتد معنی نه در — یعنی که بی ضبط و بی اندازه در

برداخی

برداخی اونکا اثیم دیر جلیل — یعنی باز قلوکنه کار و ذلیل

بر عتل دیدی الله اول قولا — یعنی معلوم قیلدی چرکین خویلا

برداخی بللوزنیم اولدی آدی — یعنی خلق اونکا حرامزاده دیدی

اوشبو آدلر کیم دیدی خالق اونکا — یعنی سوکمکدر بیلنک بایق اونکا

کیمدر اول حق سوکدوکی کورای صفا — شولکه دشمن دوتدی اونی مصطفی

اونی بیلدنک برداخی انسند بو کرین — آیت ایله ایده یم انسند سوزین

بونده حکمت نیدوکینک عاینتین — معلوم اولا او قیبچی آیتین

موسی برله وعده قیلدی اول علیم — کیم اوتوزکون اوروج اوله اول کلیم

دوتدی اوتوزکون ولیکن اولمادی — وعده اونکله بر ینه کلمدی

حق بویوردی اون داخی دوتدی کیم — جمله اکسوک بیته بر ینه کله

اون داخی دوتدی اول ایش اولدی تمام — عهد و وعده بر ینه کلدی تمام

قوله تعالی وواعدنا موسی ثلثین لیلة واتممناها بعشر

اول اونیله بتدی اول عهد اکسوکی — موسی برله سویلشوب حق ایتدوکی

حق بنه ایتدی بو جمله قوللره — عام و خاصه بایلره یوخسوللره

کیم کلورسه خیر ایله بندین بیکا — دوندرم بن بر ینه اون خیر اونکا

قوله تعالی من جاء بالحسنة فله عشر امثالها

بیر بنه اون اونه یوز یوز بنه منک — منکنک الله بیله مثلی نیدوکن

آیتیله انکلادق بز بو ایشی — اون داخی بر کورنه واردر ای کیشی

بنه ایتدی هر نه کیم بردن بستر   یعنی نه کلسه نباتدن خشک و تر
اونده بیرین سایوبن ویرکل منکا   طوقزین آلغل حلال اولسون سنکا
اکدکونک یعنی کیم عشرینی ویر   اول حلال لقمه یینلر اونی یر

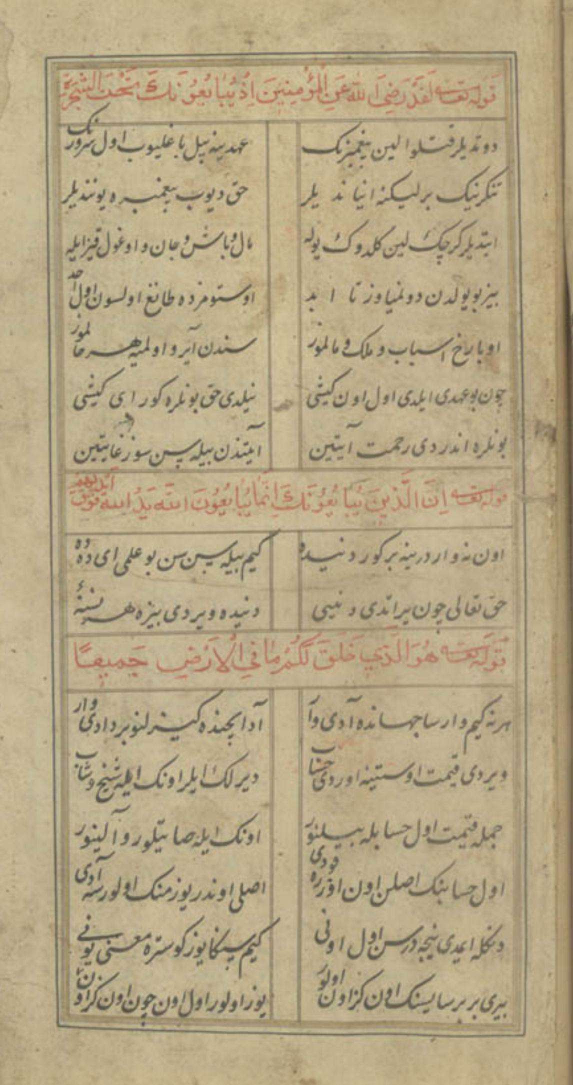
وآتوا حقه یوم حصاده

انکلا ایمدی سن بو سوزنک حکمتین   کور حقنک جود و سخا و رحمتین
ویردوکندن اوندن بر کنده دیلر   یعنی کیم اول طوقوزنک چوکین ییلر
آلدوغندن سرسه اون دونده رر   یعنی سنی دوغری یوله کونده رر
خوش ساتو بازارقانی مشتری   مشتریسی کیمدر اونک یول اری
معلوم اولدی اولداخی بر کورینه   قرآن ایچره اون نه وار در صورتینه
آیتنک اوننده بر حد قودیلر   بر عشر دوب اونینه آد قودیلر
معنیده بر آیتنک منکدر اوی   صورتده اون آیتنک بر آدی وار
فائده کیم اون نسنه یعنی جمع اوله   رحمتی اول جمع ایچنده شمع اوله
حق اونکا کورنه دیدی قرآنیله   اون ایچون کلمش ایدی اول کامله

قوله تعالى تلك عشرة كاملة

فائده کیم اون وار ایسا اولدی کمال   نیته کیم اول اون کیشی بولدی کمال
یارلغاندی اونی بر کزده تمام   بیلور آخر اونی جمله خاص و عام
خوش بشارت کلدی حقدن بونلره   روزی قیلسون اونی جمله قوللره
چون اولار یوز اوردی بو کرچک دینه   اونی دورشدی بر آغاج دیبینه

قوله تعالى

قوله تعالى لقد رضي الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة

دوتدیلر قتلو الیغن پیغمبرنک   عهد ایتدیلر یا علیوب اول سرورنک
تکرینک برلیکنه اینا ندیلر   حق دیوب پیغمبره یونندیلر
ایتدیلر کرچکلیکن کلدوک یوله   مال و باشن و جان و اوغول قیز ایله
بیز بو یولدن دونمیاوز تا ابد   اوستومزده طانغ اولسون اول احد
اوبارخ اسباب و ملک و مالموز   سندن آیروا اولمیه هرگز حالموز
چون بو عهدی ایلدی اول اون کیشی   بیلدی حق بونلره کورای کیشی
بونلره اندردی رحمت آیتین   ایتدن بیله سن سوز غایتین

قوله تعالى ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله يد الله فوق ايديهم

اون نه وار در بنه بر کور دنیده   کیم بیله سن سن بو علمی ای دده
حق تعالى چون یراتدی دنیی   دنیده ویردی بیزه هر نسنه

قوله تعالى هو الذي خلق لكم ما في الارض جميعا

هر نه کیم وار سا جهانده آدی وار   آدا ایچنده کیشرلنور بر دادی وار
ویردی قیمت اوستینه اوردی حساب   دیرلک ایلر اونک ایله شیخ و شاب
جمله قیمت اول حسابله بیلنور   اونک ایله حساب تیلور و آلینور
اول حسابنک اصلن اون اوزره قودی   اصلی اوندر یوزمنک اولور سه آدی
دنکله ایمدی نیجه درسن اول اونی   کیم بیکا یوز کوستره معنی یونی
بیری بر برسایسنک اون کز اون اولور   یوز اولور اول اون چون اون کز اون

اولور

یوزی یوز ساینک اون کز اولدی منک … چونکه بر یوز اون یوز اولدی دولتی منک

اون منک اولور ساینک اون کز اونکی … یوز منک اولور ساینک اون کز اون منکی

یوز منکی بو کرسایا مز کیمسنه … قوی اونی سایمایا کیر و کل اول اونه

بو حسابنک اصلی بر در حدی اون … کر کوکه چقدیسه بو یوی قدی اون

یرده کوکده سایلین شول اونیله … معلوم اولدی قامو ایش قیلدن قیله

اونک ایچون بو کتابنک اصلن اون … ایلدوک بابن و اوردق فصلن اون

دکمه بر بابنده اون دستان تمام … کلدی اونده هر مقیم و هر مقام

اون کز اون داستان کلوبدر نظم ایله … شرح و تقریر و بیان قیلدن قیله

بو کتابنک کیم اوقورسا قاموسین … سینمیا هیچ کیمسه اونک ناموسین

کیم عمل ایلرسه اول رحمت بوله … آخرتده دنیده رغبت بوله

کیم الورسا بو کتابی یا دینا … ایره جمله معنینک بنیادینا

کرچه که سویلندی مونده ترک دیلی … الا معلوم اولدی معنی منزلی

چون بیلهسن جمله یول منزللرین … ایرمکل سن ترک و تاجیک دیللرین

قامو دیلده وار ایدی ضبط اصول … بونلره دشمن ایدی جمله عقول

ترک داخی بیلمز ایدی بو دیللری … انچه یولی اول اولو منزللری

ترک دیلینه کیمسنه باقماز ایدی … ترکیه هر کیمسنه کوکل آقماز ایدی

بو کتاب اونکیچون کلدی بو دیله … کیم بو دیل اصلی داخی معنی بیله

ترک دیلنده یعنی معنی بوله لر … ترک و تاجیک بیله بولداش اوله لر

یول ایچنده بر بر ینی ایرمیا … دیله باقوب معنی خوار کورمیا

کرچه کوکل دراین اول منزله … اول کوکلده اکلنن کلم دیله

قاموسیله دل داخی هم ایشده در … ایرمسا داق ایدر اوش دراینده در

حالیا دوغرو خبر ایدر بو دیل … کرچه ایرمز اونکا اوشبو قال و قیل

قامو دیلده معنی وار در بیلنه … قامو یولده حق بولندی بولنه

هر نفسدن یول آچو قدرت تنکریا … کیم انکا بیلدیسه اونی بی ریا

قامو دیلده وار در معنی سوزی … کورنه کیزلو دکل معنی یوزی

معنی اهلی معنینک قدرین بیلور … قنده که بولسا اونکا رغبت قیلور

چوخ عجایب چوخ غرایب لر [illegible] … سویلیور دیلده نه [illegible] لر

معنینی بر دیلده سایمنک سیز عیان … جمله دیللر سویلر اونی بیکان

جمله دیلده سویلین اول سوزدر … جمله کوزلردن کورن اول کوزدر

جمله جانلر سودوکی برنسنه در … الا بیلمز کیمسنه که اول ندر

باغلانوبدر هر بری بر صورته … الا مقصود اولدی کلدی صورته

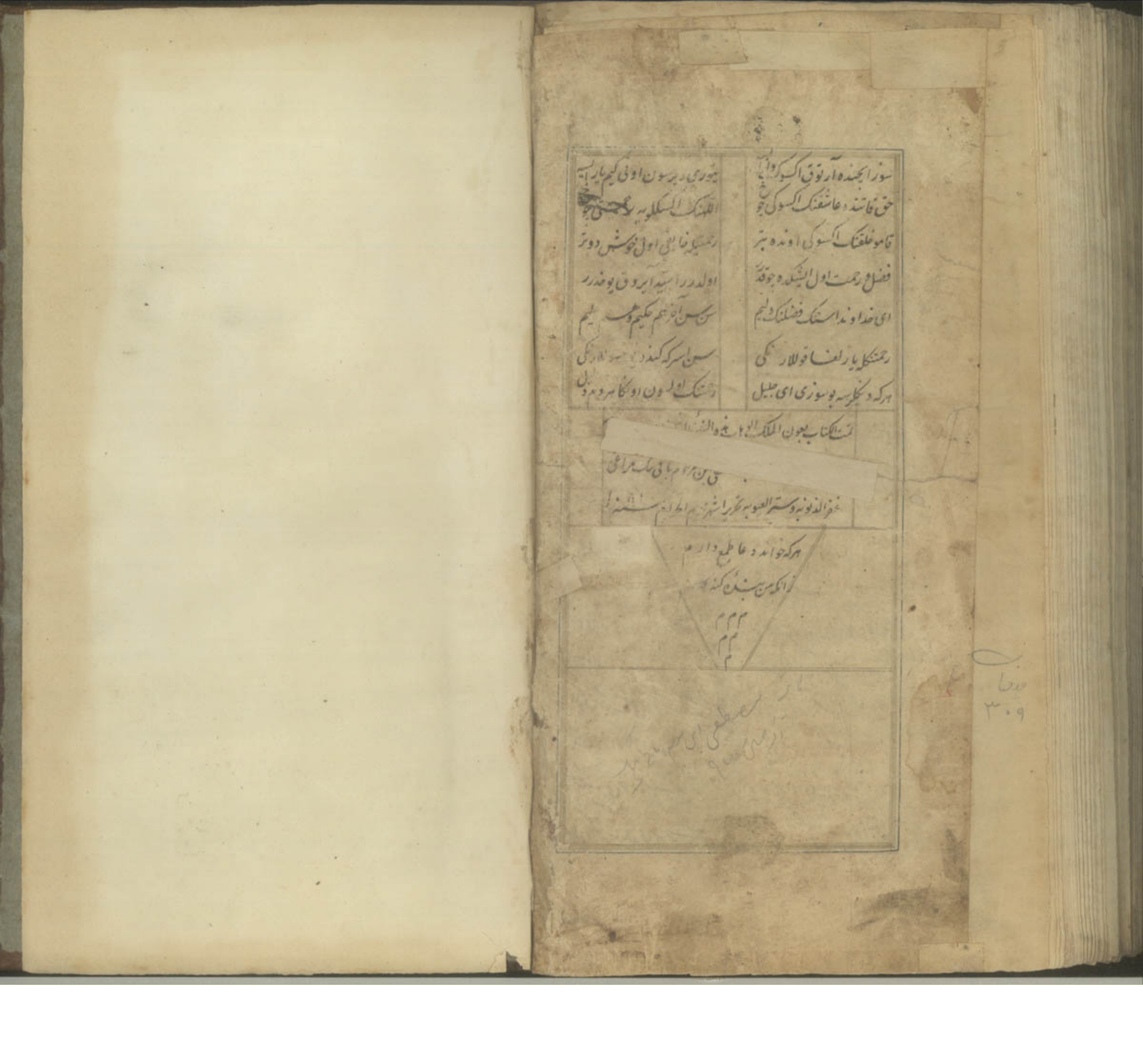
اول صورتده نسنه وار در جان کوزر … اونک ایچون اونک اوزره جان ویرر

بو کتابنک ختمی اوش اولدی تمام … طوبطالو یوز داستان کلدی تمام

یدی یوز اوتوز ایلنده هجرتنک … سوزی ایردی ختمنه بو فکرتنک

معنینی خود کیمسنه ختم ایتمدی … بو سوزی قطع ایلیوبن کیتمدی

بیلدوکنجه سویلدی هر بر کیشی … التمدی کیمسه کماله بو ایشی

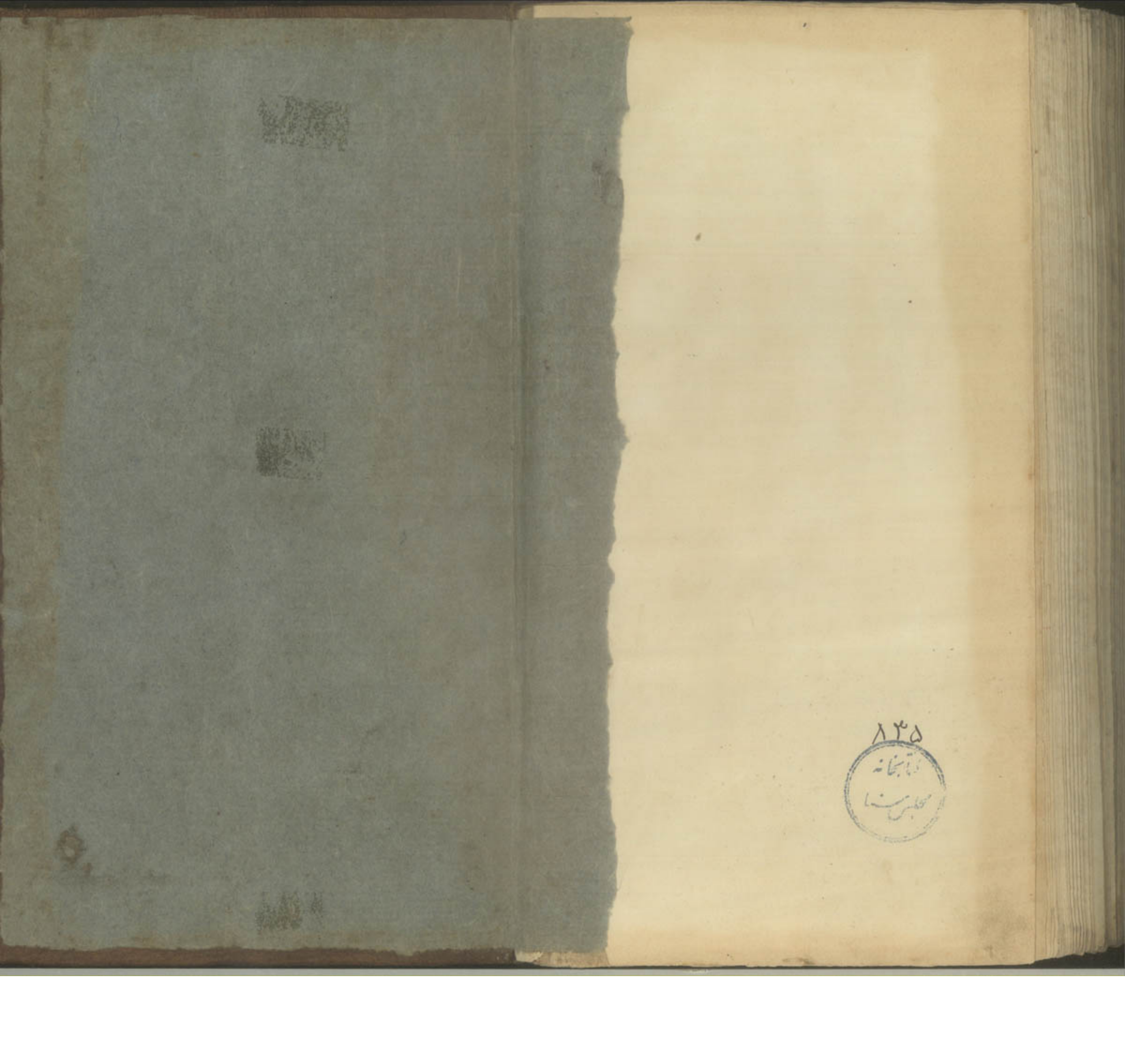

سوز ایجنده آرتوق اکسوک واربسه — یوزی دین سون اونی کیم یار ایسه
حق قاتینده عاشقنینک اکسوکی جو — اللهینک الیسکلو به یخشی جو
قاموغ خلقنینک اکسوکی اونده بتر — رحمتینکا خالی اول خوشش دوتر
فضل و رحمت اول ایشکده جو قدر — اولدورر ایسه ایروق بو خدرر
ای خداوندا سنینک فضلینک دلیم — سن سن آنده هم حکیم و هم علیم
رحمتینکا یارلغا قوللارینگی — سن ایسر که کیندی [illegible] قوللارنگی
هرکه دیگلرسه بو سوزنی ای جلیل — رحمتینک اولدون اوگا هردم دلیل

تمت الکتاب بعون الملک الو[illegible]
[illegible] علی بن مرحوم بابا ملک مراغی
غفر الله ذنوبه و ستر العیوبه تحریرا شهر [illegible] الحرام سنة [illegible]

هرکه خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه کارم
م م م
م م
م

٣٠٩

۸۳۵
کتابخانه
مجلس سنا